

EX
LIBRIS

EWALD
SCHLUNDT

Lucyret

21

Lucquet, A. soc. J. Via vitae aeternae, iconibus illustr
p. Boetium a Bolswert. Ed. sept. auct & castig. Pars
I. 1630. M. gest. Titel & 10 ganzseit. Kupfern v. Boe-
sius v. Bolswert. Prgt. d. Z. 16, 496 pp.

Praz, p. 160.

Schönes, weitverbreitetes Emblembuch. Tafel
8 & 9 in Fotokopie (Orig-Gr.) ergänzt.

21

18

17

קרה

ANTONI . ACQVET
E SOCIETATE IESV
VIA VIÆ
ÆTERNÆ
Iconibus illustrata
per Boëtium a Bolswert.

*Editio septima,
auctior et castigatior,
et nouissima.*

ANTVERPIÆ
Apud Henricum Aertssium.
M. DC. XXX.

Virtus

Cum Gratia et Privilegio.

Digitized by the Internet Archive
in 2010 with funding from
University of Illinois Urbana-Champaign

D. O. M.

REGI REGVM

ET

REGINÆ CÆLORVM

B. VIRGINI MATRI
MARIÆ.

Lementissime Deus, tua sunt omnia, cæli & terra, & quidquid cæli ambitu continetur; & si quid offerimus tibi, tuum; quod à benignissimâ manu tuâ accepimus, reddimus; ut ad suum principium, ex quo fluxerunt omnia, revertantur. Ideoque hoc opus, non meum, sed tuum, quàm humillimè offero: **VIA** hanc **VITÆ** tibi, qui es **VIA**, **VERITAS**, & **VITA** **NO**-**STRA**, nec non **B^{MÆ} MATRI TVÆ**: ac rogo, ut cum eâ ad istam, & omnes, qui eam legerint & iniverint, benignè respicere digneris, ut in te, qui **VERA VIA** es, ambulent, & in **VERITATE** permaneant; & ad te, qui **salus** es, & **VITA** **NO**-**STRA** **ÆTERNA**, perveniant; atque ita eò, unde omnia, revertantur. Amen.

Wassmann's Millinery 2 July 58

Facultas R. P. Præpositi Provincialis Provin-
ciæ Flandro-Belgicæ.

Librum VIA VITÆ ÆTERNÆ inscriptum, & à R. P. An-
tonio Sucquet Societatis nostræ confectum, atque à destina-
tis arbitris lectum & approbatum, ego Florentius de Montmo-
rency Societatis JESV per Flandro-Belgicam Provincialis; ex
auctoritate admodum R. P. N. Generalis Mutij Vitellesci inlu-
cem prodire permitto; & concedo facultatem typis eum man-
dandi. In cujus rei fidem hæc manu meâ subscriptas, & sigillo
officij mei munitas dedi. Bruxellæ 7. Septembris, Anno, 1624.

Florentius de Montmorency.

A P P R O B A T I O.

Liber hic inscriptus VIA VITÆ ÆTERNÆ, Auctore
R. Patre Antonio Sucquet, Societatis JESV Theologo, & ab
eodem jam recognitus, est doctus, & nil nisi devotionem spirat,
ac simul ad orationem instigat, ut etiam doctiores viam medita-
tionum facillimè per hunc inveniant. Quare omni studio ad-
mittendum puto, ut typis mandetur, quo in plurium hominum
manus perveniat. Quod testor 1. Maij. Anno 1624.

Egbertus Spitholdius S. T. L. Canonicus
& Plebanus Antverpiensis.

P R Æ-

P R Æ F A T I O.

*Enigne Lector, accipe hanc Viam
vita aterna, quam tibi ut filio
offert Dominus IESVS vita no-
stra per me indignissimum ser-
uum suum: omnia enim opera
nostra in nobis operatus est. Illum*

Esaiæ 16.

*autem assiduè rogo, ac rogabo & multi mecum, quos
in hac negotiatione (ut sic loquar) habeo socios, &
apud Deum Oratores, ut me, & te, & omnes qui
viam hanc legent, gratiâ suâ prævenire dignetur
is, qui est fons omnis gratiæ, & bonitas infinita
Christus IESVS. Tu vicissim id ipsum pro me, ac
te, & illis, qui pro te orant, roga. Orationem ad hoc
habes initio libri præparatam, pag. 3. Deinde inter
legendû, Deum quasi loquentem audi; etenim juxta
S. Augustinum, nobis infinita illa majestas loqui-
tur, dum sacra legimus. Paratum verò habe cor, ut
monentem audias, sequaris Deum præeuntem; ipse
enim Via, Veritas, & vita. Et agitur, agitur, mi
frater, agitur, attende, & appende obsecro, de aeter-
nitate, aternitate tuâ, & meâ. Ut verò inoffenso
pede hanc Viam per gratiam Domini nostri IESV
CHRISTI decurras, si quis pro humanâ fragi-
litate irrepserint errores, & in calcem libri rejecti
sint (et si verè magnâ charitate, & diligentia plures
intenderint correctioni) corrige eos, rogo, initio ne
aliàs inter legendum remoram experiare, & mole-
stiam. Nunc quid in novissimâ hac editione præsti-
tum Dei, & B. Virginis auxilio, habe. Certè qua*

Oratio pro
Lectore.

Orandum
pro Aucto-
re, &c.

Quomodo
legendum,
& audien-
dus Deus.

NOTA
Lector, Pri-
mò errata
corrigen-
da.

P R Æ F A T I O.

Quid in
Iac editio-
re præsti-
tum.

Divisio
operis.
Exercitia
divisa.
Omnia ha-
bent appli-
cationem
ad Com-
munionē.
Meditatio-
nes auctæ.

post primam editionem hæcenus cognovi desidera-
ri, conatus sum, quoad licuit, perficere, vel adijcere.

Quæ inquis, illa? 1. Effectum ut opus hoc, si quis ita
cupiat, dividi queat in partes duas. 2. Exercitia sin-
gula sunt in complura distributa, ne cui longiora
videri possint. 3. Ea omnia ad communionem quo-
tidianam seu spiritualem, seu sacramentalem sunt
accommodata. 4. Meditationes subinde auctæ. 5. Cū
harum puncta qualibet meditationem contineant,
ijs subnexui exercitia varia communia, idq̄. San-
ctorum exemplo. Hinc verò colligere potes medi-
tationes nullo die facile defuturas.

NOTA
diligenter.
Exercitia
communia
sunt in 1. &
2. parte.

Observa, rogo, illa exercitia, quæ quasi præcipua,
& communia omni meditationi sunt, in prima &
secunda parte haberi; in prima in initio, in secunda
in fine libri 3. ne si quis duabus partibus compingi
librum vellet, in alterutra hæc requireret. Nota
verò solum citari numerum paginae primæ partis,
neque numerum adjectum illi semifolio, quod in
fine ponitur. Quare cū citationem videris paginae
in prima parte folio primo signato positæ, (v. g. Hæc-
cine vera &c. ut supra p. 7. Hæc sine firma fide, p. 8.)
memor esto eadem in fine secundæ partis reperiri,
& quidem auctiora, idq̄. folio ultimo sine nota al-
phabeti, sine numero. Imò commodo tuo curavi, ut

NOTA.
seculò usū
horum ex-
ercitiorum.

in exemptitio folio ea excuderentur, ut commodior
tibi eorum foret usus in omni meditatione: neque
solum in hoc opere, sed & in omni lectione cujusvis
p̄j libri, ut experientia ipsa monstrabit 6 Accessere
deinde puncta de IESU CHRISTI amantiissimi
Domini nostri vitâ. Hæc habes lib. 3. c. 3. ut autem
Evangelium cuique diei juxta Ecclesie ritum assi-
gnatum.

Vita Chri-
sti
addita.

P R Æ F A T I O.

gnatum reperias, vide Indicem Concionatorum; Primus enim numerus paginam indicat, ubi puncta ex textu Evangelij dici, de quo agitur, invenias. 7. Vt verò hæc puncta condirentur, præter illa breviter exercitia communia, de quibus l. 1. c. 1. p. 5. & seqq. habes complura de affectibus pro omni meditatione commodis l. 2. c. 51. & seqq. Horum autem ubi, & quis usus post singula puncta in vitâ Christi l. 3. c. 3. indicatur. 8. Diarium etiam auctum est. V. c. 20. l. 3. 9. Pro singulis item statibus brevis norma vivendi data est, & meditatio cuique propria quotidie, aut certè crebrò usurpanda. Vide l. 3. c. 21. 22. 23. 24. Capite 25. discas, ut perseverare debeas in vocatione tuâ. 10. Documenta habes aliquot rariora Sanctorum, eaq; in calce libri p. 1115, simul posita. 11. Initio verò post præfationem habebis praxim, seu usum libri, quem, rogo, considera, & boni consule. 12. Indicem quadruplicem qui requirebatur. Primum Capitum. Secundum Materiarum pro meditatione. Tertium Rerum. Quartum Concionatorum; quibus novæ notæ marginales subserviunt. Primus, qui Capitum, est ut mox videas, quid hoc opere toto contineatur. Secundus tibi eadem capita distribuit, ut assignet commodam materiam quotidianæ meditationi, cui etiam Quartus est accommodus, scilicet Concionatorum. Etenim (Nota sedulo) hunc non solum esse in usum concionatorum, sed tuum, sed cujusvis: nam quod Concionatori usui erit volenti de Evangelio Dominici, aut festi alijs dicere, id tibi, & omnibus de eodem volenti meditari. Ad hoc habes de vitâ Christi universa Dominicis omnibus, ac festis, &

Tractatus
de Affecti-
bus.

Diarium
auctum,
Norma ri-
vendi pro
quolibet
statu.

Documen-
ta Sancto-
rum.
Praxis libri

Index qua-
druplex.
Et quis eo-
rum usus.

NOTA.
sedulo de
Indice Cõ-
cionatorũ.

NOTA
bene, quā-
rus usus
Indicis
Conciona-
torum.

alijs diebus puncta ex ipsis Evangelij verbis concin-
nata, & distributa. cap. 3. lib. 3. Igitur tu Conciona-
tor, vel Lector, si de Evangelio Dominica alicujus
aut festi dicere, vel accommodatè meditari volue-
ris, primò inspice Concionatorum indicem. Hic ti-
bi quærenti quod sit Evangelium, monstrabit: unde
istud, seu puncta petere debeas. Primus enim nu-
merus illud notat, reliqui materias accommodatas.

Oratio pro
Lectore.

Nunc rogo humillime te JESU CHRISTE, dul-
cissime Redemptor mi, qui ades hîc, & es nobis Via,
Veritas, & Vita, ut eum, qui hæc legit, & me infi-
nitâ misericordiâ tuâ ad te ita ducas, ut vitam ali-
quando habeamus, & abundantius in te æternum
habeamus, & amemus æternum te ô omne bonum,
omne bonum.

Omnia
Deo tri-
bucnda.

Te verò, ô Lector, rogo, ut si quid hîc legas
quod placeat, non mihi tribuas misero peccatori,
& inutili servo Domini mei, id est, non tribuas ca-
lamo scriptionem, sed scriptori; non lumen later-
næ, sed luci; non picturam penicillo, sed pictori; aut
donum parum fideli dispensatori, sed Deo largitori
omnia tribue, à quo omne bonum, & donum ema-
nat. Illi soli honor, & gloria in sæcula sæculorum,
Amen.

PRAXIS LIBRI.

TRIPLEX est, 1. ut à viâ mortis ad viam vitæ redeas.
2. ut in eâdem proficias. 3. ut in eâ te perficias.

Si ergo, ô Lector, cheu! in peccato es, & vivens mortuus es, *Conversio ut curanda.*
quod absit, rogo te per **JESUM**, & salutem tuam, cave vel ad momentum remanere in illo statu infelicissimo, & esse hostis Dei, sub potestate diaboli, reus æternæ damnationis; sed cum possis gratiâ Dei mox resurge, & ad hoc utere, l. 1. cap. 4. 5. 6. 7.

Si verò tentaris, id est, non mortuus, sed æger animo *Remedia morborum animi: unde petenda & tentationū.*
es, ægreque virtutem exercere, aut vitium possis vitare, generalia remedia pete ex lib. 2. cap. 3. §. & seqq. ubi reperies adversus omnia morborum genera, & pro omni virtute acquirenda media 12. Item in cap. 51. & seqq. de Affectibus, & l. 3. cap. 17. de Pace. Propria autem suis locis invenies.

Si de aliquo dubitas & deliberas, lege l. 2. c. 1. 2.

Si acedia surrepat, utere stimulis, l. 2. cap. 11. 12. & seqq. *Quid in dubio faciendū.*

Quòd si jam sanus es, Disce operari Dei gratiâ, eique cooperari & perficere opera tua; ad hoc enim vivis. & vide c. 5. l. 2. l. 3. c. 20. *Operum directio.*

Vt in adversis te gerere debeas, vide lib. 2. cap. 6. 7. & l. 3. cap. 17. *Quomodo in adversis.*

Quomodo in prosperis, l. 2. c. 20. 23. 44. *Quomodo in prosperis te geras.*

Omni tempore & loco Deum ut finem tibi propone, & lux intentionis bonæ in tenebris hujus vitæ nostræ præcedat te, de quâ l. 3. c. 11. Idque ut omnes cogitationes, verba, & opera ad ejus gloriam dirigas. Quò enim potiùs? Dic precor. *Quid omni tempore. Intèrio restā.*

Quotidie verò, 1. manè meditare exemplo SS. & magnorum, etiam Principum, ut Caroli V. &c. Meditationis materiam aptam diei, liber hic Dei gratiâ dabit. *Quid quotidie faciendū. Meditandū manè.*

Sacrum audiendum,

Vide Indicem materiarum pro meditatione cuiusque diei, & Indicem etiam Concionatorum, qui communis etiam est meditantibus. 2. Sacrum audi, de quo l. 3. cap. quod 9. sequitur per errorem non notato, cui etiam subserviet exercitium meditationi subiectum, uti & Spirituali, vel Sacramentali Communioni, de qua breviter in capp. singulis, & fusè l. 3. capp. 6. 8. 9. 3. Examen semel, saltem vesperi facito, de quo l. 2. cap. 4. 4. Lectione piâ animam excita, de qua l. 2. cap. 33. 5. Opus aliquod manuale exerce, de quo l. 3. c. 20. in Diario.

Vel stude, de quo l. 2. cap. 31.

6. Collige te crebriò & maximè horis singulis, de quo l. 3. cap. 20. in Diario.

In his, & reliquis per diem ut te gerere debeas, Diarium breve te instruet l. 1. c. 13. p. 151. & Diarium longius, l. 3. c. 20. & varij tractatus eadem tibi fusè explicabunt.

Quid hebdomadamadatum faciendum.

Quot hebdomadis, Dominica Confessio instituenda. vide l. 1. c. 7.

Et sacra synaxis adeunda. vide l. 3. cap. 6. 8. 9. Meditationes accommodæ diebus per hebdomadam infra assignantur, *in Indice materiarum.* Sabbato verò recollectionem institue ut significatur l. 3. c. 5.

Quid in Quadragesima In Paschate.

In Quadragesima habes mysteria, & maximè quæ de Passione, l. 3. c. 10. Similiter & in Paschate, ejusque tempore, l. 3. c. 3. cui etiam subserviunt Meditationes de virtutibus Theologicalibus, l. 2. cap. 37. Et intentione purâ l. 3. c. 11.

Quid festo die agendum.

Si festum inciderit B. Virg. vel alicujus Sancti, vitam illius lege, & exercitiis illis communibus inter legendum utere, vel ex vitâ illius tria collige puncta. 1. Quomodo à Domino electus sit & vocatus, & in purgativâ se exercens cum timore & tremore operatus sit salutem suam, atque æternitatem apprehenderit, pœnitentiam egerit, & mundum contempserit, & imitare. 2. Quibus virtutibus aliis moralibus tibi præ-

Quomodo Sanctorum vita sit imitanda.

luxerit,

luxerit, & cur tu id non possis, vel nolis ad te percunctare, easque exercere statue: & animæ potentias ac sensus quinque conforma illius potentiis & sensibus; iuverit ad hoc velut præsentem eum intueri. 3. Vide quantâ fide & spe, & charitate in vitâ, & morte Deo se coniunxerit, & eum honorârit: Quomodo vicissim illum Deus honoret, & illarum actibus virtutum ad Sancti honorem te Domino conjungo, eique & Sancto gratulare. Huc pertinet Meditatio de B. V. l. 3. c. 19. Et de imitatione SS. l. 2. c. 44. De fervore eorum, lib. 2. cap. 14.

Quolibet mense saltem unum diem tibi tribue, & te propius inspice, & finem ac progressum tuum, uti instrueris, l. 3. c. 5. & 20. *Quid mensibus singulis agendum.*

Quotannis, 1. die anni æternitatem cogita, & numera annos & dies tuos præteritos & reliquos, Deoque consecra, & saltem ex anno toto tibi tempus aliquod sume pro curandâ salute tuâ, vel domi tuæ solitudinem quærendo, vel in domo Religiosâ. Porro profecssu & sui renovatione accuratiore, lege de Solitudine, l. 2. c. 30. & per aliquot dies manè & vesperi rumina unam ex illis octo considerationibus, l. 1. cap. 4. Deinde præpara confessionem generalem, & Colloquio, ibidem, cap. 5. p. 52. posito te excita. Denique si uno tantum die tibi vacare possis, eundem sic distribue. Meditare, Primò mane de fine hominis; Secundò, de morte. Tertio, de iudicio; Quarto, de æternitate: reliquo verò tempore vitæ tuæ actiones recognosce, & confessionem institue juxta lib. 1. cap. 6. & proposita scribe, ut ibidem p. 77. *Quid quot annis.*

Quòd si triduum cum Christo latere placebit, eadem præparatione præmissa, primò meditare de fine; deinde reliquas decurre meditationes positas, l. 2. c. 39. & seqq. pro meditationis affectu excitando, succisvis horis exercitium quadruplex, lib. 2. cap. 3. 4. 5. 6. pertracta.

Quòd

Quòd si tibi non licet aliò abire, saltem domi quolibet semestri in festo omnium SS. & Paschæ quasi ad mortem te para hoc pacto: Per dies aliquot renova mentem meditationibus in modo meditandi propositis. lib.2.cap.39.

Ac deinde juxta id, quod l. i. c. 6.p. 77. traditur, de te tuisque rebus dispone.

Quid refugis? Nonne vitæ tempus ad hoc unum tibi datum, ut salutem cures tuam; & dicere potes Deo, aut animæ tuæ, Non vacat? Dicere quidem potes, sed non credet Deus, neque ullus qui te Christianum novit, neque tu, si te noris.

NOTA,

NOTA

Quid die &
hora mortis.

Quid denique faciendum tibi sit die illo, qui de omnibus judicabit, à quo pendet æternitas, & horâ illâ quam alia non sequetur. Vide l. 3.c.26. & Vale in Christo JESV, ei que vive, & morere.

Index

Index Capitum Viæ Vitæ æternæ.

LIBER I.

- C**aput 1. de fine hominis, p. 3.
Exercitia quadam omni meditationi communia, p. 5. 6. & seqq.
 Eadem habentur in fine lib. 3. ultimo semifolio non signato.
 Cap. 2. de fide, p. 18.
 Cap. 3. de statu vitæ deligendo, p. 30.
 Cap. 4. de maturâ conversione, p. 43.
 Considerationes 8 pro eadem, p. 50.
 Cap. 5. de pœnitentia & contritione, p. 52.
 Cap. 6. de confessione p. 62.
 Examen pro confessione generali, p. 67.
 Cap. 7. De frequenti Confessione, p. 80.
 Cap. 8. de confessorio, p. 89.
 Cap. 9. de satisfactione, ac primo de ieiunio, pag 96.
 Cap. 10. De Eleemosyna p. 104.
 Cap. 11. de oratione, p. 115.
 Cap. 12. de lectione horarum, p. 133.
 Cap. 13. Regula ad perfectionem, p. 145.
 Diarium breve, p. 151.

LIBER II.

- C**aput 1. De modo deliberandi, p. 158.
 De notis spirituum, p. 160. (p. 168).
 Cap. 2. deliberatio de perfecticnis studio,
 Cap. 3. de gratiarum actione, p. 179.
 Cap. 4. de examine generali & particulari, p. 186.
 Meditatio pro vitio extirpando, pag 199.
 Meditatio pro virtute acquirenda, p. 200
 C 5. de consideratione agendorum p. 203
 Cap 6. de consideratione mal rum. p. 214
 C. 7. de patientia in proprijs malis p. 223
 Cap. 8. de contemnendis hominum iudicijs, p. 231.
 Cap. 9. de peccato veniali, p. 243.
 Cap 10. de tentationibus, p. 248.
 Cap. 11. de Acedia mortificatione, p. 262.
 C. 12. de stimulo ex brevitate vitæ, p. 270
 Cap. 13. de periculo vitæ, p. 276.
 Cap. 14. de fervore SS. p. 280.

- Cap. 15. de charitate erga Ecclesiã, p. 286.
 Cap. 16. de charitate erga animas in purgatorio, p. 292.
 Cap 17. de zelo animarum, p. 297.
 Cap. 18. de mortificatione, p. 302.
 Cap 19. de passionibus edomandis, p. 311.
 De odio sui, p. 318.
 De curiositate, p. 321.
 Cap 20. de mediocritate tenendâ, p. 326.
 Cap 21. de superbâ, p. 335.
 Meditatio de humilitate, p. 338.
 Cap. 22. de obedientiâ, p. 349
 Cap. 23. de moderanda cupiditate bonorum, p. 358.
 De Avaritia, p. 368.
 De paupertate, p. 371.
 De bonorum usu, p. 378.
 De bonorum dispensatione, p. 383.
 Cap 24. de delectationum appetitu moderando, p. 390.
 De castitate, p. 398.
 Cap. 25. de modestia, p. 404.
 De conversatione cû proximo, p. 408.
 C. 26. de temporis habenda ratione, p. 414
 Cap. 27. de monitore eligendo, pag. 419.
 Cap. 28. de amicorum delectu, p. g. 428.
 Caput. 29. de familia delectu, pag. 438.
 Caput. 30. de solitudinis bono, pag. 446
 Caput. 31. de Flu-tijs. p. 458.
 Caput. 32. de officio ejus qui alium docet, & concionatur, p. 467.
 Caput 33. de lectione pia, p. 477.
 Caput 34. de perseverantia, p. 486.
- ## SECUNDA PARS.
- C**ap. 35. de meditando metodo, p. 498.
 Cap. 36. de Nativitate Christi, p. 517
 Caput 37. de modo med iandi per fidem spem, & char tatem, p. 523.
 Meditatio de verbis illis: Omnis qui se exaltrat, humiliabitur, p. 532.
 Caput 38. de confidentia in Deo, p. 550.
 Caput

Index Capitum Viæ Vitæ æternæ.

- Caput 39. de ponderatione virtutis, & virtij, p. 559.
- C. 40. de prudentia filiorum sæculi, p. 568.
- Cap. 41. de morte, p. 577.
- Cap. 42. de extremo iudicio, p. 584.
- Cap. 43. de æternitate, p. 593.
- Cap. 44. de imitatione SS. p. 602.
- C. 45. de pace anima per virtutem, p. 611.
- Cap. 46. de gaudio ex virtute, p. 620.
- Cap. 47. de imitatione Christi, p. 629.
- Cap. 48. de beneficijs Dei, p. 638.
- Cap. 49. de perfectionibus Dei, p. 647.
- Cap. 50. de petitione, p. 656.
- Cap. 51. de affectibus in genere, p. 660.
- Cap. 52. de effectu fidei, p. 663.
- Cap. 53. de affectu admirationis, p. 668.
- Cap. 54. de affectu compassionis, p. 672.
- Cap. 55. de affectu contritionis, p. 678.
- Cap. 56. de affectu spei, p. 684.
- Cap. 57. de affectu imitationis, pag. 689.
- Cap. 58. de affectu gratitudinis, p. 694.
- Cap. 59. de affectu gaudij, p. 701.
- Cap. 60. de affectu amoris, p. 708.
- Cap. 61. de exercitijs precipuarum virtutum, charitatis proximi, resignationis, humilitatis, contemptus rerum humanarum, paupertatis, obedientie, castitatis, patientie, abstinence, fervoris Sanctorum, p. 715. & seqq.
- C. 62. Exercitiũ post meditationẽ, p. 726.
- LIBER III.
- Cap. 1. de perfectione, p. 745.
- Cap. 2. de imitatione Christi, p. 751.
Regula ad perfectionem, p. 761.
- Ca. 3. de vita Christi meditationes XCI. p. 764. Quæ cuique dici juxta ritum Ecclesiæ assignetur, & quomodo eandem facillè invenias, docebit te Index Concionatorum.
- Cap. 4. de desiderio perfectionis, p. 790.
- Cap. 5. de renovatione sui, p. 795.
- Caput 6. de Communionem p. 805.
- Cap. 7. de officio Sacerdotis, & preparatione ad Sacrum, p. 816.
- Cap. 8. Ante Communionem meditatio, p. 824.
- Cap. 9. de Communionem, p. 854.
- Cap. de modo audiendi sacrum, p. 864.
- Hoc caput numero suo notari non potuit, quia seriùs error deprehensus.
- Cap. 10. de Passione Christi, pag. 876.
- Cap. 11. de pura intentione, p. 898.
- Cap. 12. de presentia Dei, p. 914.
- Cap. 13. de amore Dei, p. 925.
- Cap. 14. de charitate proximi, p. 937.
- Cap. 15. de dilectione inimicorum, p. 946.
- Cap. 16. de contemplatione, p. 958.
- Cap. 17. de pace animi, p. 978.
Exercitium pro confidentia in Deo excitanda in scrupulis & adversis, p. 1011. & seqq.
- Consolatio anima afflicta, p. 1015.
- Cap. 18. de notis salvis, p. 106.
- Cap. 19. de imitatione B. V. p. 1024.
Ludov. Blsij Rosarium, p. 1035.
- Cap. 20. Diarium, p. 1042.
Recollectio mensura, p. 1061.
- Cap. 21. de statu matrimonij, p. 1063.
- Cap. 22. de statu viduitatis, p. 1071.
- Cap. 23. de statu cœlibatus, p. 1076.
- Cap. 24. de statu Religiosi, p. 1082.
- Cap. 25. meditat. de Perseverantia in propria vocatione, p. 1087.
- C. 26. de preparatione ad mortẽ, p. 1091.
- Cap. 27. de vita æterna, p. 1106.
- Documenta pro Resignatione perfecta, & perfectione, p. 1115. Alia è D. Vincentio, pag. 1123. Alia ex D. Bernardo, p. 1126. Alia ex D. Thomã, p. 1128. Epilogus ad B. V. Exercitia quadam omni meditationi communia, quæ etiam pleraquæ habes, l. i. c. 1.

INDEX MATERIARVM.

Quo quisque uti potest, ut aptè Meditationem
dic quolibet sibi sumat.

Pro via purgativa.

Diebus Luna.

DE fine hominis, p. 10.
De ponderatione virtutis & vitij,
p. 559.

De vitio in genere, p. 199.

De peccato veniali, p. 243.

De periculis vitæ hujus, p. 276.

De brevitate vitæ, p. 270.

De morte, p. 577.

De purgatorio, p. 292.

De extremo judicio, p. 584.

De æternitate, p. 593.

De matura conversione, p. 54.

Considerationes 8. pro eadem, p. 50.

De pœnitentiâ & cõtritione, p. 52. 678.

De frequenti confessione, p. 80.

De satisfactione ac jejuniõ, p. 97.

De abstinentiâ, p. 724.

De eleemosynâ, p. 104.

De tentationibus, p. 248.

De accediâ, p. 262. 265.

De curiositate, p. 321. 323.

De superbiâ, p. 335.

De avaritiâ, p. 368.

De contemnendis hominum judi-
ciis, p. 231.

De Pater noster, p. 761.

De notis salutis, p. 1016.

Pro via illuminativa.

Diebus Martis, Mercurij & Iovis.

De studio perfectionis, p. 168.

Huc pertinent Documenta, l. 3. pag.
1115. & seqq. ex Sanctorum scriptis
collecta.

Regula ad perfectionem, p. 145.

De prudentiâ filiorum sæculi, p. 568.

De statu vitæ eligendo, p. 30.

De statu matrimonij, p. 1063.

De statu viduitatis, p. 1071.

De statu cœlibatus, p. 1076.

De statu Religiosi, p. 1082.

De examine generali, p. 186.

De consideratione agèdorum, p. 203.

De modo deliberandi, p. 158.

De notis spirituum, p. 160.

De fervore Sanctorum, p. 280. 725.

De charitate erga Ecclesiam, p. 286.

De zelo animarum, p. 297.

De mortificatione, p. 306.

De passionibus domandis, p. 313. 315.

De odio sui, p. 318. 319. 320.

De consideratione malorũ, p. 215. 216.

De patientiâ in proprijs malis, p. 223.

723.

De mediocritate tenendâ, p. 327.

De humilitate, p. 338. 341. 717.

De cõtempnu rerũ humanarũ, p. 718.

De diffidentiâ sui, p. 550.

De virtute in genere, p. 200.

De obedienciâ, p. 349. 352. 721.

De moderanda cupiditate bonorum,
p. 358.

De paupertate, p. 371. 70.

De eleemosyna, p. 104.

De bonorum dispositione, p. 383. 385.

De bonorum usu, p. 378.

De delectationum appetitu mode-
rando, p. 390.

De castitate, p. 396. 398. 722.

De modestia, p. 404.

De conversatione, p. 408.

De temporis habendâ ratione, p. 414.

Dc

INDEX MATERIARVM.

De monitore eligendo, p. 419.
 De amicorum delectu, p. 428.
 Desolitudinis bono, p. 446.
 De perseverantiâ, p. 486. 488. 490.
 De lectione piâ, p. 477.
 De Meditatione, p. 498. 500.
 De petitione, p. 656.
 Exercitium post Meditationem, p. 726.
 De Oratione, p. 121.
 De lectione horarum, p. 133.
 De imitatione Christi, p. 629.
 De Christo Duce sequendo, p. 751.
 De vitâ Christi medit. xcj. p. 765.
Quomodo, inquis, ut utar? Respondeo aut ordine, quo posita sunt, eas meditari, aut unamquamque eo die, quo Ecclesia Euangelium ex quo desumpta sunt, legit, & ad hoc tibi magno usui erit Index Concionatorum.
 De Nativitate Christi, p. 517.
 De imitationis affectu, p. 689.
 De imitatione SS. p. 602.
 De gaudio ex virtute, p. 620.
 De pace animæ per virtutem, pag. 611.
 De studiis, p. 458. 460.
 De confessario, p. 89.
 De Concionatore, & eo qui alium docet, p. 467.
 De Fide, p. 18. 663.
 De Spe, p. 684.
 De modo meditandi per fidem, spem & charitatem, p. 533.

Pro viâ unitivâ.

Die Veneris.

De passione Domini, p. 876.

Die Dominica.

De perfectione, p. 745.
 De vitâ aternâ, p. 1106.
 De Communione, p. 805. 842. 854.
 De modo audiendi Sacrum, p. 86.
 De præparatione ad Sacrum, p. 816.
 De perfectionibus divinis, p. 647.
 De intentione purâ, p. 898.
 De præsentia Dei, p. 914.
 De amore Dei, p. 925.
 De amore proximi, p. 715. 937.
 De zelo animarum, p. 297.
 De dilectione inimicorum, p. 946.
 De conformitate voluntatis nostræ cum divina, p. 978.
 Exercitium pro confidentiâ in Deo excitanda in scrupulis & adversis, p. 1011.
 Consolatio animæ afflictæ, p. 1015.
 De Resignatione, p. 716.
 De Admiratione, p. 668.
 De Compassione, p. 672.
 De gratitudine, p. 694.
 De beneficiis Dei, p. 638.
 De Gaudio, p. 701.
 De Amore, p. 708.

Die Sabbathi.

 De renovatione sui, p. 795.
 Recollectio, p. 801.
 De imitatione B. V. p. 1024.

LIBER PRIMVS
VIA
INCIPIENTIVM.

PRIMÆ IMAGINIS ANNOTATIO.

Considera, ô homo, finem tuum &
vias tuas.

A **C**onsidera coram Deo, quo sine **B** creatus sis, du-
plicemq; esse terminum, **C** felicem, & **D** infel-
licē: ad hunc devolvitur **E** mundus: qui in fumum
abit, tripliciq; ardet concupiscentiâ: & ut **F** mare
nafragum syrtibus ac scopulis plenum semper agi-
tatur. Ad illum sive caelestem gloriam triplex ducit
G via: quâ significatur triplex vita status; Reli-
giosus, per directâ: Ecclesiasticus, per obliquâ: secu-
laris, per sinuosam multum ac ambagiosam: Quia
scilicet minus ad perfectionem ex naturâ suâ accō-
modus est, etiâ si persapè qui in eo sunt, alijs in per-
fectiore statu viventibus virtute multum antece-
dant. Per triplicē illam similiter viâ, purgativa seu
Incipientium, illuminativa seu Proficientium, uni-
tativa seu Perfectorū via ac vita designatur. Imò et-
iam in quolibet statu, gradu, actione moneris viam
seu agendi vivendiq; modum esse triplicem. Vide
an in omnibus rectissimam teneas, **H** Deumq; sem-
per ob oculos habe, & oraturus in omni loco accede
ad Deum, vel ut **I** reus de peccatis ingemiscens, vel
ut pauper & inops à virtutibus, aut velut sponsa
flagrans amore (Qua persona triplicem viam spiri-
tualem exprimunt.) & dic: Appropinquet depre-
catio mea in conspectu tuo, Domine, juxta elo-
quium tuum da mihi intellectum.

Psal. 118.

ORATIO

En finis: quò, quà vadis?

Cum Gratia et Privilegio.

Quâlector gratiam petit legendi & lecta
faciendi.

DIXISTI, Domine IESV, Nemo potest venire ad me, nisi Ioan. 6.
Pater qui misit me traxerit eum, & omnis qui audivit à
Patre, & didicit, venit ad me. Igitur te humillimè rogo, Deus
meus trahere me, doce me dñ hęc lego justificationes tuas; quisquis 1. Petr. 4.
enim loquatur quasi sermones tuos accipio, nemo enim
dicere potest Dominus IESVS nisi in Spiritu Sancto. Veni igitur Contritios
S. Spiritus, doloo enim vehementer quòd non amaverim sic mei
amantem: veni, loquere mihi, quia audit servus tuus; si surdus est,
fac audire, & mutum loqui magnalia tua, aliosq; ad te trahere,
ut doctrina hęc, si eam cum facere possim negligam, non sit mihi
in improprium. Scio enim non casu, sed hac mihi destinad à te
velut per Epistolam mitti ex infinito amore, & suavi providentiã
tuã, rogoq; ut bajulo retribuas in bonum. Et ut sicut gratiã tuã
invitantem volo sequi hodie, & amantem non deserere, sic tu non
me deseras salus & spes mea in æternum, Amen.

C A P V T P R I M V M.

Consideratio de fine hominis, & auxilia ad ora-
tionem ritè faciendam.

QUAEADMODVM nauta ante
omnia quem petat portum sibi
statuit, viator terminũ quò ten-
dat; ita etiam nihil magis ne-
cessarium est in viã & vitã mor-
talitatis nostræ, quàm finem
creationis, navigationis (ut ita
loquar) atq; hujus peregrinatio- Finis consid-
nis nostræ diligētissimè cōsiderare; ut hoc pacto cætera deratio non
omnia, quæ in virã agenda sunt, eò dirigãtur. Aliàs enim cessaria.
aut sepè recedimus à viã & termino, aut saltẽ per ambra-

Sap. 5.

gesimus, viaſque ambulamus difficiles & laborioſas. Deus bone, quantum hic error in omni hominum vitâ! quotus enim quiſque, dum primum ratione uti incipit (quod oportere hominem facere S. Thomas ait) tendere ab exilio ad patriam, cogitationeſque, ſtudia, verba & actioneſeò dirigere ſatagit? Ferè quiviſ ſineſ vaniſſimos honorum voluptatumque ſibi præſtituit, curſumque, eheu! miſeri quò dirigant, aut dirigere debeant, ignorant: cumque vocati ſint ad magnos honoreſ in cæleſti Hieroſolyma die ſtatuto capeſſendos, errabundi, & ludibundi, longè à Jeruſalem in Jericho proficiſcuntur. Nulla certè reſ magiſ luctuoſa, nulla magiſ digna lacrymiſ, tanto ſine creatum hominem adeò ſui & Dei immemorem vivere, ut de ſine minima cura ſit ac ſollicitudo. Ne ergo communi vulgi errore abripiariſ, rogo te quicumque hæc legiſ, ut ſinem tuum conſideres, ut oculiſ priùſ in terram, unde ortum habes; deinde in cælum, cujuſ regnum ut aliquando poſſideres à Deo factuſ eſ & creatuſ, attollas, lacrymoſoſ inquam, ad Deum oculoſ peregrinuſ & advena, in terrâ deſertâ, loco horroriſ, & vaſtæ ſolitudiniſ.

D. Thom.

I. 2. quaſt. 89

art. 6.

Fines varij.

Finiſ noſter

Deuſ & cœ-

lum.

Quod in Me-

ditatione

omni Dei

preſentia

attendenda.

Ante omnia memento in omni Meditatione, Oratione, & conſideratione Deum tibi eſſe præſentiſſimum; cui proinde cave velut abſenti loqui irreverenter, & indevoè; ideoque orationem præparatoriam præmittere non erit abſ re, ut operationeſ tuæ ſincerè ad Dei gloriã dirigantur, & gratiam ad bene meditandoſ Dominuſ largiri dignetur: quæ oratio ſit vel mentaliſ, vel vocaliſ. v.g. *Veni creator Spirituſ; vel, Miſere-re,* aut aliqua alia quâ te excitari ſentiaſ.

ORATIO PRÆPARATORIA,

cujvis Orationi longiori, vel Meditationi communis.

POTENTISSIME Deus, coram quo omnia sunt quasi non sint, dirigatur vel nunc saltem queso hac exulis, & prodigi Filij tui oratio, & omnis operatio sicut incensum in conspectu tuo ad gloriam magni nominis tui. Tu enim calum, & terram creasti pro me, & conservas longanimiter, aliàs interitura; ut tandem aliquando ô Conditor meus, & omne bonū, cognoscam, & diligam Te. Et quī fieri potest, ut Te diligentem me ab aeterno non amem? Nonne Tu Pater amantissime, innumeris beneficijs me filium prodigum affecisti: & ego te, eheu! injurijs? Tu mihi te, filiumq̄, tuum dedisti, ut me redimeret in sanguine suo. O Rex regum, & Domine dominantium, qui ubique es, & contemplaris in omni loco bonos & malos, & scrutaris cor & renes; ecce fide vivā & fiduciā magnā (dixisti enim: Quidquid petieritis fiet vobis) accedo ad thronum gloriae tuae, ut reus ad judicem, filius pauper & prodigus ad patrem, & quā possum charitate ad te quem diligit anima mea: ut uni tibi placeam, & vitam seridē corrigam, maximè defectum illum * N. ut offeram tibi sacrificium laudis ex toto corde meo, & cum omni desiderio omnis creaturae, quae fuit, est, eritq̄, & esse potest, etiam si infiniti mundi potentiā tuā crearentur: idq̄ in unione amoris & meritorum Christi JESU, & B. Virginis, & Sanctorum omnium. O Sanctissima Trinitas, desidero te laudare pro omnibus qui te ignorant & blasphemant vel in terris, vel in inferno. Benedico te igitur cum Sanctis tuis, & gratias ago pro omnibus donis humanitati Christi JESU, B. Virgini, ac Sanctis omnibus, & mihi concessis, & precipuè pro amore tuo erga me servum tuum. Resituo etiam me tibi ut fonti omnium, totumq̄, trade, ut de me disponas in tempore, & in aeternitate: animam & potentias ejus tibi dico, ô Sanctissima Trinitas, ut te ijs cum curiā tuā, & omni creaturā tuā ex to-

Præsentia
Dei.
Actus spei.

Emendatio
vitæ.

* scilicet
quem ex-
amine pat-
ticulari
persequeris.

Vnio.
Laus Dei.

Gratiarum
acti).

to corde laudem. Da quaeso, gratiam, ut humiliter, attentè, & seruenter id faciam, tot beneficijs obstrictus tibi Deo meo. Sine te enim quid sum? quid possum: aut quid cupiam extrà te? Nihil mihi est in celo, & à te nihil volui super terram: sed in te sum, vivo, & morior. Atque utinam! utinam nunquam vel momento recedam à te ne elongeris à me!

Hæc vel similis mente attentâ recitari potest, quæ Oratio preparatoria in decursu semper vocabitur. Aliam habes similem infrâ cap. 9. de Oratione.

*Imaginatio
Loci utilis.*

NOTA 2. Vt animus auocetur ab alijs rebus, quoties orandum, aut meditandum, perutile esse fingere, ac imaginari locum orationi accommodum siue in celo, siue in terrâ. v. g. desertum aliquod, aut religiosum locum. Rem quoque meditandam, si corporea, finge coram te geri: si autem spiritualis, humano aliquo modo representari. Hoc *Primum præludium*, vel *compositionem loci* vocabimus.

NOTA 3. rogandum Deum, ut concedat id quod præsentî Oratione ac Meditatione proponitur ac intenditur: idque *Præludium secundum* dicetur.

Post hæc ingredi in conspectum Domini, & quieto animo ac corpore sic singula considera; quemadmodum facit avarus qui omnia ad suam utilitatem, quoad potest, trahit aut rapit.

Cùm verò minus exercitatis hic labor meus desudet; en tibi subsidia inter legendum, seu meditandum, uti confido in Domino, non prorsus inutilia. His sic utere. Postquam legeris, aut consideraveris punctum aliquod Meditationis, animum oculosque attolle ad Deum, ac Dominum nostrum præsentissimum, & pijs affectibus insiste; fidemque velut intermortuam suscita. Id verò poteris primò Orationem, quæ Meditationem sequitur, legendo postlectionem alicujus puncti, eamque vel totam aut per partes repetendo, (nam idcirco omnes diuisæ sunt, ne cui longiores sint aut videantur

deantur nisi volenti) aut aliquam harum orationum sensim & attentè volvendo, & appendendo verba singula: vel Jaculatorias iterando, quarum aliquas, accommodatas viæ triplici seu statui Incipientium, Proficientium, & Perfectorum, hîc habes. Possunt enim illæ in omni meditatione usui esse. Post lectionem, seu meditationem tibi esse poterit usui hæc quæ infra subjungetur Oratio.

Exercitium fidei & virtutum aliarum in Oratione.

HÆCCINE vera sunt? Hæcine vivâ fide credo? & quasi **A**ctus fidei,
 crederem, sic vivo, cogito, loquor, & operor coram te? & in **S**pei,
 te spero, ô Spes unica, & te amo, ô infinita bonitas, hîc mihi præ-
 sentissima: Credo, Domine adjuva incredulitatem meam, spero **A**moris,
 in te solo, & scio, non confundar & te solum quero. Extra te enim
 vanitas vanitatum, & omnia vanitas. Et sicut amore tui super
 omnia doleo, quòd offenderim te, ita toto corde amo te super **A**ctus Con-
 omnia. Et an aliquid N. ultra me separare poterit à te? ô JESU, **A**bnegatio
 ô vita, ô amabilissima charitas! ô omne bonum Deus meus, Deus **f**ui,
 cordis mei & omnia!

Aliud Exercitium in Oratione.

CREDO tibi, ô aeterna veritas, qua mihi judicia tua aperire **A**ctus fidei,
 dignata es; credo, ô Majestas infinita, te hîc, & in corde **P**resentia
 meo, & ubique esse per essentiam, presentiam, & potentiam: in te **D**eï,
 ergo ego & omnia ut in mari spongia, & tu in omnibus & nobis
 es omnia, & circa nos omnia, velut lumē, aër, nebula, ignis, & in
 me omnia, & in omnibus operaris propter me, & in corde meo
 velut throno & templo tuo requiescis; quare in te solo confido, & **R**esignatio,
 spero desiderata obtinere N. quia toties, ô veritas, dare per filium
 tuum postulata promisisti, ideoq; & omnia tibi committo, ac **A**ctus cha-
 diligo te ex toto corde meo, & omnes propter te, & desidero pro

Oblatio lui innumeris beneficijs N. & vita mysterijs N. & peccatis meis qua detestor, & quia dignissimus es, offerre tibi omni affectu possibili hoc Sacrificium cordis mei & bona voluntatis N. ultimum forte coram curiâ tuâ, & cum eâ, & pro omni creaturâ tuâ. Da mihi, benignissime JESV, à te vocato ad hoc gratiam, & suscipe in unione omnium meritorum tuorum me, & omnia mea, & hoc propositum meum N. Amen.

Aspirationes secundùm tres vias, quibus inter legendum vel meditandum anima excitari potest.

Secundùm viam purgativam.

HÆCCINE firmâ fide credo, & hoc à me postulat bonitas tuâ? certe sagittæ tuæ infixæ sunt mihi, Deus, vivifica me, & deduc in semitam mandatorum tuorum.

Psal. 37.

O Pater amantissime, peccavi in coelum, & coram te, jam non sum dignus vocari filius tuus, sed fac me, benignissime JESV, sicut unum ex mercenarijs tuis Et quæ merces mea? tu es, bone JESV, & verè magna nimis.

Lucæ 15.

Psal. 118.

Psal. 5.

Amplius lava me, bone JESV, ab hac N. iniquitate meâ, & à peccato meo munda me, qui sic dilexisti me, & lavisti me in sanguine tuo.

Isaïæ 55.

Sana me, Domine, & sanabor, salvum me fac, ô JESV, & salvus ero, & dum inveniri potes, quæram te in toto corde meo.

Psal. 29.

Psal. 70.

Quæ utilitas in sanguine meo, dum descendo in corruptionem? igitur ne elongeris à me, Deus meus, in auxilium meum respice.

Psal. 26.

Adjutor meus esto, ne derelinquas me, neque despicias me, Deus salutaris meus.

Secundùm viam illuminativam.

Psal. 118.

O via vitæ, ô lux mea, quis mihi tribuat ut ambulem dum te habeo, & sic N. curram in viam mandatorum tuorum? ut comprehendam te sicut comprehensus sum.

O omne bonum, quando satiabis me gratiâ & charitate tuâ

tuâ & cognoscam quòd tu sis mihi omnia, quodq; extra te sumus & umbra & vanitas & nihil sint omnia?

O sapientia aterna, quando credam tibi sic loquenti ad me, ut sequar te quocumque ieris, lux mea, & illuminatio mea, & salus mea? Mat. h. 8.
Psal. 116.

O Domine, qui nihil sum, & nihilo pejus, quid mihi est in calo, & à te quid volui super terram? tu enim pars hereditatis meae, & calicis mei, utinam restituas hereditatem meam mihi. Psal. 70.
Psal. 150.

Magister bone, doce me facere voluntatem tuam, quia Deus meus es tu, & in manibus tuis sortes meae, mors & vita mea sempiterna. Psal. 142.
Psal. 30.

Secundùm viam unitivam.

O Charitas Deus meus, quis mihi tribuat ut amem te unum, & nihil extra te?

O Spes mea, & requies mea, quando sustolles me super altitudinem terrae, & requiescet cor meum in te? & gustabo & videbo quàm suavis sis diligentibus te? Isa. 68.
Psal. 33.

O dulcis hospes anima, ô thesaure abscondite, quando te suscipiam? quando te inveniam? Matth. 13.

O JESU, si deliciae tuae sint esse cum filiis hominum, obsecro te, sint etiam tuae esse mecum. Paratum enim cor meum, paratum cor meum; tu scis. Proverb. 8.
Psal. 56.

Patribus meis conglutinator es, Domine, fac obsecro, me unum tecum; sicut tu & Pater unum estis; & sufficit mihi. Deut. 10.

Oratio post Orationem longiorem.

DOMINE Deus meus, qui custodis pactum, & misericordiam servis tuis, gratias tibi ago, quia dignatus es audire deprecationem meam; exaudi, quaeso, eam propter gloriam nominis tui, & da mihi gratiam (sine quâ nihil possumus) ut voluntatem tuam, quam cognovi, & defectus meos N. de quibus vehementer doleo, emendare, ac pia desideria ista N. perficere possim, ut magnificentur nomen tuum usque in sempiternum. Suscipe illa; obsecro, & opera mea in unione meritorum filij tui, & omnium Sanctorum tuorum: dispone de me vilissimâ creaturâ tuâ secundùm beneplacitum suum. Resigno me, & projicio totum in te, omniaq;

Gratiarum actio.

D. fidentia sui.

Contritio.

Prepositorum itera;

tio.

Oblatio sui.

accepto, à paternâ manu tuâ, ac toto corde te diligere, & tibi seruire desidero, Amen.

Nota, quoties N. ponitur indicari, secundùm subjectam materiam opportunū ibi esse, aut beneficia Dei aut vitæ Christi mysteria, aut defectus tuos, aut pia desideria, aut illa quibus iudebitè adhæres, considerare.

Oratio pro executione bonorum desideriorum.

Consideratio Exēpli Christi.

Quàm facile Deum sequi.

1. Ioan. 5.

Gratiâ Dei

utendum.

Psalm. 64.

Scire & nō

facere in-

utile est.

Philip. 2.

DIGNATUS es, *amantissime Magister CHRISTE JESV,* in sudore vultus tui, exemplo & sanguine tuo signare doctrinam istam N sis benedictus in aeternum. Dignatus es has Praeseres faciles (mandata enim tua gravia non sunt) mihi proponere, ut sequar tua tuorumq; vestigia. Itaque cū possim per te, propter te volo ut placeam tibi dolens de omnibus peccatis meis. Sis benedictus in aeternum. Visitasti terram & inebriasti eam imbres & rore gratia tua, da obsecro incrementum semini sancto tuo, ut sis à me benedictus toto affectu in aeternum. Si enim hac sciente me, gratia tua in me vacua sit, quid erit quod moriens, quod in iudicio, tibi & charitati, & immensa bonitati tua vel ad tot exempla respondeam? Da igitur velle & perficere, & amare te, *amantissime JESV,* & vivere tibi o vita nostra in aeternum, in aeternum Amen, Amen.

De his opportuniore loco infra agemus fusiùs, cū de præparatione ad Orationem, & sine illius; & rursus, cū de Meditatione. nunc obiter dixisse sufficiat.

MEDITATIO.

De fine ob quem homo creatus est.

ORATIO PRÆPARATORIA, vt suprâ.

PRÆLVDIVM I. seu COMPOSITIO LOCÏ
Constitu te coram Deo, & finge velut in deserto vastissimo sedere, ac spectare omnes homines ab orbe condito ex sinu magnæ matris in vitæ hujus prosce-
nium prodire, & transire per portam mortis, quasi post
sparium, in diversissima regna, infelicissimam aut fe-
licissi-

licissimam æternitatem, uti in libri fronte videre licet. Aspice Deum ac Sanctos te hortantes, ut aliorum periculo cautior sis.

PRÆLUDIVM II. Suppliciter roga Deum, ut dignetur tibi viam ostendere, quâ ambules, & concedere, ut tot miserorum infelici spectato exitu, feliciorẽ vitam & terminum possis sortiri.

PUNCTVM I. Considera Primò nihili abyssum, *Hominiis ori- priusquam mundus creatus esset: ubi & quid tunc fuerit rerum hæc machina, Reges, ac Principes, homines omnes, & quæcumque mundi ambitu continentur, ubi pleraque, ubi tu post breve tempus futurus sis in omnem æternitatem: & subsiste. Præterit enim figura hujus mundi, & transeunt omnia tamquam umbra. Diligenter igitur adverte vanitatem omnium rerum, ut in illâ nihili abysso manifestè vides; nihilque te cæteraque omnia fuisse, potuisse, aut scivisse, omniaque accepisse à conditore tuo; & humilia te sub potenti manu ejus, neque umquam nisi in eo glorieris. Quis enim te discernit? quid habes, quod non accepisti; si autem accepisti; quid gloriaris, quasi non acceperis?*

Hominiis ori- priusquam mundus creatus, & finis

1. Cor. 7.

Mundi vanitas.

1. Pet. 5.

1. Cor. 4.

Hic si libet utere Oratione infra positâ pag. 15 qua incipit.

Omnipotens sempiternæ; vel parte ejus, vel unâ duarum supra positarum, vel Iaculatorijs ibidem positis.

Hoc autem sæpè tibi indicari videbis, & ad eas te remitti, quando initium earum puncto alicui subjiçietur.

Prima incipit: Hæccine vera sunt, &c. Altera: Credo tibi, &c. pag. 7.

Considera Secundò, te ipsum ex illo chao seu nihilo velut recens divinâ manu prodijisse, & ab eâ staturum in amplissimo mundi theatro, & quasi vastissimo deserto: & vide qualem formaverit Deus de limo terræ, ut inspiraverit spiritum vitæ, atque ad imaginem suam formaverit, cum animam dederit intellectualem, spirituales, ubique totam, omnia moventem, immortalem, unam, & tribus potentijs ornatam: corpus verò sensibus & numeris omnibus absolutû. Et mox agnosce,

Omnia à Deo acceptimus.

Anima præstantia.

scè,

*Bernard.
serm. 2. de
Nat. Do-
mini.*

ſce, ô homo, dignitatem tuam, agnoſce dignitatem conditionis humanæ. Eſt tibi cum mundo corpus: ſic enim decet eum qui conſtitutus eſt ſuper vniuerſam huius creaturæ corpoream molem, aliquâ ei ſimilari ex parte: ſed etiam eſt tibi ſublimiſſus aliquid, nec omnino cõparandus eſt cæteris creaturis. *Hæcine vera, &c. f. 7.*

*Finis crea-
tionis.*

Tertiò conſidera Deum tibi præſentem uti Adamo recens creato, & ſuppliciter pete, quorſum te creaverit: & audi dicentem, quòd omnia fecerit propter ſemetipſum & gloriam ſuam, & ut eum in hæc vitâ laudares, eiſque ſervires, ſicut facit omnis creatura, ac tandem perpetuam in cælo felicitatem obtineres: & tu creatura, plasma, figmentum, ſervus ac filius ejus deſpice te eum, & in contumeliam ejus vivere audebis? Aſpice monſtrantem tibi cælum, cui civis ſi voles adſcriptus eſ; deſpice ante te inferni barathrum, in quo, ſi ſecus feceris, perpetuò cruciandus ſis. Et vide, precor, anima Chriſtiana, quanta tibi impoſita ſit rectè vivendi neceſſitas inter æterna ſupplicia & præmia conſtitutæ. *Credo tibi, ô aterna veritas, &c. vt ſuprà pag. 7.*

*Studioſè ad
finem tenden-
tes oportet.*

PUNCTVM II. Finge Primò te in illo vaſtiſſimo mûdi deſerto verſari, & vide quàm alta ſit patria, quàm arduus aſcenſus; & meritò ſuſpira, ac cogita, quâ viam tenere debeas, cùm agatur de omni æternitate. O quantâ ſolicitudine, curâ ac vigiliâ perpetuâ ad hoc incumbere debes! moveant te creata omnia, quæ ad finem ſuum magno impetu tendunt. Ecce, quomodo ad locum naturalè elemêta properent, quomodo ad ſua oblectamêta & finè ſuû animalia ferantur. Attende filios ſæculi omnes cogitationes potentiaſque animæ convertere, ut vanû ſibi finè honoris aut voluptatis conſequantur. Age verò, quoties tu de fine tuo cogitas? de viâ ac ſemitâ ad eum? Aſpira ut ſup. pag. 8. *Hæcine firmâ, &c.*

*Nobilitas
finis.*

Conſidera Secundò, quàm ſit nobilis finis tuus, ſervire Deo; quàm utile tibi adhærere illi, & unum ſpiritum eſſe cum eo, & æternâ frui felicitate: ni-

hil certè præter hoc unum tibi utile; sed unicum & solum bonum hîc tuum est tendere ad illum finem creationistua; eoque beatiore quo propinquius accedis. Ea enim conditio est finis cujusque rei, ut eisdem sit perfectio & beatitudo. Absit igitur, ut aliud bonum quæras: bonum tuum quære, ô anima. est enim bonum aliud alteri; quære bonum tuum: nemo bonus nisi summus Deus; quid ergo tibi deest cui summum bonum est? Sunt & inferiora bona, quæ alijs & alijs bona sunt. Pecori quid bonum est? nisi implere ventrem, carere indigentia, dormire, gestire, vivere, sanum esse, generare, tale tu bonum quæris? cohæres CHRISTI quid gaudes, quia socius es pecorum? etige spem tuam ad bonum bonorum omnium. *Omnipotens, &c.* ut infra pag 15. vel *Credo*, ut supra pag. 7.

*Beatitudo
hominis est
finem attin-
gere.
Aug. in
Psal. 102.*

Considera Tertio, quæ præsidia tibi ad viam data à Deo sint, nempe creaturæ omnes, quas immensâ liberalitate creator tuus & ad usum, & oblectationem plurimas dedit. Quot, Deus bone! artes ac scientias? quàm præclara Sacramenta subsidiaque spiritualia (quæ verè & propriè media sunt) eaque plurima etiam largitus est? suntque hæc omnia velut viæ & auxilia ad viam longissimæ & felicissimæ æternitatis. Quocirca gratias age inmensas tam munifico largitori.

*Media ad
finem.*

Attende verò, nisi insipientissimus sis, his omnibus non aliter utendum, neque amanda ea, aut quærenda, nisi in quantum tibi auxilio esse possunt ad finem, id est omne bonum tuum consequendum, optimaque tibi media eligenda esse, id est viam tutissimam. Tunc enim, si in patriam eundum est, deteriorè viam eligas? si sanitas curanda, periculosiorem adhibeas medicinâ? si navigandum, magis cariosum & quassatum quàm firmum eligas navigium? Vestem, equum, currum, domum, optima eligis; & viam unde pendet æternitas (proh dementiam!) eliges periculosiorem? Ah utinam homines saperent, & intelligerent, ac novissima provi-

*Quomodo
utendum
medijs.*

*Optima via
eligenda, id
est media.*

Deut. 32.

derent!

Affectus oportet moderari.

derent! Considera hîc quas inclinationes erga honores, opes, & voluptates, &c. sentias, & vide ne affectu in discrimen æternæ vitæ, & vitæ rapiare. *Hæc ibi vera sunt,* ut supra f. 7.

Hierem. 10. Indifferentia necessaria.

PUNCTVM III. Considera coram Deo te ignarum esse vitæ quâ ad salutem pervenire possis. unde Jeremias

Incerta via nostra. Prov. 16.

Domino aiebat: *Scio Domine, quia non est hominis via ejus: nec viri est ut ambulet, & dirigat gressus suos.* Et Sapiens: *A Domino diriguntur gressus viri:* quis autem hominum intelligere potest viam suam? Et quot eheu! sunt vitæ, quæ videntur homini rectæ, quarum tamen novissima ducant ad mortem? Vide quàm incertæ sint omnes humanæ providentiæ. O quoties status, aut occupatio eligitur, prospero quæ, ut ita dicam, solvitur vento, & in syrtes miseriarum, atque charybdes æternæ salutis, tempestate coortâ ferimur, quia viam rectam non delegimus! Cogita igitur quotiescumque munus, aut vitæ status, aut negotium suscipiendum est, quasi

Simile.

propositas tibi ægro plurimas medicinas, varia quæ pocula, quorum unum atque alterum letale sit, hoc casu tunc temerè eligeres? Tibi sortes oblatas, atque in ijs non unam mortis esse sempiternæ. Istâne tu jacere temerarius auderes? Finge denique te stare velut in multivio periculoso admodum, & in vastâ solitudine. Quid tum ageres miser in tenebris positus, & viarum ignarus? Tunc sciens deteriorem eligeres? Quid dico?

Deus rogandus ut viam monstrat.

An ullam eligere auderes, & ducem præsentem respueres? An in unam partem omnium ignarus propendere posses? Tunc cæcus viam eligeres? Nonne potius diligentissimè ducem quæreres, & suppliciter illius arbitrio duci te flagitares? Igitur in his omnibus indifferens esto, id est, neque ad unam, neque ad alteram partem inclinatus, sed suppliciter roga Deum, ut vias tuas dirigat, & dic cum Propheta David: *Legem pone mihi Domine in viâ tuâ, & dirige me in semitam rectam propter inimicos meos.*

Psal. 26.

EXERCITIUM.

OMNIPOTENS sempiternus Deus, qui universa hæc creasti de nihilo potentis manu tuâ, & me formasti ad imaginem & similitudinem tuam; concede, obsecro, ut numquã obliviscar tui. Adhereat potius lingua mea faucibus meis, & oblivioni detur dextera mea, quàm ego à te factus, & ob hoc solum, ut laudem & amem te, aliquando obliviscar tui, & sic elevetur cor meum ut obliviscar originis meæ. O spes mea unica Deus meus ne finas obsecro ut veniat mihi pes superbia, ubi ceciderunt omnes, quò operantur iniquitatem.

Finis crea-
tionis.

Et verò quomodo elevari cor hominis poterit qui de nihilo est, & in nihilum quolibet momento rediturus; nisi tu supponeres manum tuam? Nisi elementa cateraq; ad vitam necessaria conservares infinitâ bonitate ac beneficentiâ tuâ? Quid autem retribuam tibi Deus meus pro his omnibus quæ retribuisti mihi? Ab æterno enim, & ante mundi constitutionem dilexisti me: Vbi tunc eram qui nihil eram: in te eram, & non eram: quod enim factum est, in te vita erat, & ego eram tibi cognitus, mihi verò ignotus, quia aliquando futurus eram benignitate tuâ. Et ubi ero, Deus meus, post dies paucos, & malos peregrinationis meæ, quando qui jam sum non ero, qui verè sum temporis spoliū, & vapor, & fumus? Ero ero in æternitate, sed in quâ? Spero equidem in misericordiâ tuâ quòd deducet me in terram viventium dextera tua, quodq; in multivio vitæ hujus eris mihi via, & in morte mihi optatissima vita.

Psal. 35.
Actus hu-
militatis.

Gratiarum
actio.

Psal. 115.

Psal. 38.

Vbi quæso
homo bre-
vi futurus
es?

Proponitue
tibi mors &
vita, utrum
eligis?

1. Cor. 2.

Iob 14.

Psal. 24.

Psal. 118.

Tantum hoc unum à me postulat bonitas tua; ut finem meum gloriam tuam, & salutem meam semper ob oculos habeam. nisi enim hoc fecero, æterna supplicia mihi comminatus es, & si fecero, præmia quæ nec oculus vidit, nec auris audivit, promittere dignatus. Eia, creator mi, operi manuum tuarum porri-ge dexteram, ut perpetuò cogitem de te, & loquar de te, ô unicum bonum meum: & sic operer ut veniam ad te desiderium collium æternorum. Vias tuas rectas, & absque ullâ iniquitate demonstra mihi, & semitas tuas edoce me; ut numquam declinem à mandatis tuis, quæ dilexi super aurum, & topazium.

Ecces

Propositū
Deo servi-
endi.
Intentio
pura.
1. Cor. 10.
Prov. 16.

Ecce coram te, & curiā tuā ambulare per gratiam tuam propono, & in viā immaculatā ut tibi seruiam omnibus diebus vite mee. Ex nunc sive comedam, sive bibam, sive quid aliud agā, omnia ad gloriam tuam Domine IESV CHRISTE faciam, tuamq̄, unius spectabo voluntatem, qui ullā in re quid eligam ignoro. Ecce enim via non rarē videtur homini recta, & novissima, eheu! ducunt ad mortem, mortem sempiternam. Nescit omnino homo finem suum, nescit viam, introitum, & exitū suum. Ideò rogo te, Domine, intimo cordis affectu, ut dirigere me digneris in viam bonam, quā scis me perventurum ad finem optatum.

Resignatio

& portum peregrinationis hujus. Fac semper de me sanctissimum beneplacitum tuum; Tibi enim Domine mi, & Deus meus revelavi causam meam, me millies tibi consecravi, & iterum, iterumq̄, me totum in aeternum confesco, & devoveo. Vtinam toties, & eo affectu possem, quo debeo, & desidero; maxime dum video quod te ipsum dederis mihi, & in mortem preciosam animam tuam, & in cibum etiam hodie corpus & sanguinē tuum. Ecce hodie paratus es facere voluntatem nostram, & omni momento descendere in manus sacerdotis; & me pigebit parēre tibi; imò potius vivam tibi, & cibus meus erit facere omnes voluntates tuas, & diligere te ex toto corde meo. Amen.

Præparatio
ad Com-
munionē.

Praxis de fine sibi præstituendo.

Intentio re-
cta.

POST Meditationem hanc statue Primò tendere ad finem creationis tuæ, & coram Deo sæpè hoc propositum renova; & ex te percunctare, Ad quid creatus sum? Quid intendo his studijs, cogitationibus, occupationibus meis? Quòd pergo? Illuc enim tendis, ad quod tua fertur intentio. Imò talis es qualis illa; si divina, divinus; si profana, profanus; si perfecta, perfectus.

Qui passus
in viā vita.

Secundò cogita, quæ viæ ad illum ducant, & decerne tibi commodam ac utilem ad eundem consequendum. Passus in hisce vijs sunt cogitationes, verba, & actus nostri. Quare, ut viator, sæpè interroga te ipsum, & alios ne à rectā viā devies, magnisque ambagibus & dolore in eam redeundum tibi sit.

Error mor-
salium.

Tertia praxis esse potest, cūm ubique ob oculos incurrant, videte obliqua hominum studia, & intentiones, & errores: cūm omnes propè quæ sua sunt, querant, & nō quæ IESV CHRISTI.

Quarta

Quarta praxis, & optima est, statim in viam redire, si peccato aliquo deviaveris, contritionem eliciendo: ad quod habes deliberationem infrà positam de maturâ conversione: Conversionem autem in eo positam esse scias, ut verè primò quis conteratur, secundò confiteatur, tertio vitam in melius instituat: quæ tria quomodò faciendâ sint, in proximè sequentibus capitibus explicabitur.

*Pœnitentiâ
reducit in
viam.*

Quinta est ex conspectu omnium creaturarum affurgere in gratitudinem, cum propter te omnes sint creaturæ.

*Elevatio
mentis è
creatis.*

Sexta. Aliquando in ambulando, aut in solitudine cogitare animæ immortalitatè, & quid post hanc vitam, & ubi actura sit.

*Anima di-
gnitatem
attende,*

Septima. Ex corporum omnium corruptione, quæ ubique in oculos incurrit, & multorum præstantiâ animæ nobilitatem agnoscere, & ejus spiritualitatem. Quemadmodum enim res istæ sensibiles sunt, & materiales; ita sunt aliæ insensibiles, & spirituales, quæ illis magno intervallo dignitate, potestati, &c. præstant: ut in Angelis; & dæmonibus patet.

Octava praxis est, manè actiones in Deum dirigere; deinde aliquoties per diem aut saltem vesperi progressum ad finem examinare: non enim progredi regredi est.

*Mand. vitæ
ordina.
Monit. vitæ
quare.*

Nona. Et quia nescit homo viam suam, utile etiâ ab alijs explorare quid de viâ, & vitâ tuâ sentiant.

Oratio pro executione, quæ incipit *Dignatus es*, &c. pag. 10.

I A C V L A T O R I Æ

ad affectum excitatum in Meditatione
per diem fovendum.

D Educ me Domine, in semitam mandatorum tuorum, quia ipsam volui. Psal. 119.

Vias tuas, Domine, demonstra mihi, & semitas tuas edoce me.

Legem pone mihi, Domine, viam justificationum tuarum, &

exquiram eam semper.

Psal. 24.

Psal. 118.

Gressus meos dirige secundum eloquium tuum, & non dominetur mei omnis iniquitas.

Psal. 118.

Notam fac mihi viam in quâ ambulem, quia ad te levavi animam meam.

Psal. 141.

Perfice gressus meos in semitis tuis, ut non moveantur vestigia mea.

Psal. 16.

Vide si via iniquitatis in me est, & deduc me in viâ aternâ.

Psal. 138.

CAPVT II.

*Deliberatio de primo ac præcipuo ad finem
medio, Fide.*

HOMO. O Sol iustitiæ, tunc in tenebris lucas mihi lux vera? Tunc splendes mihi, & imples intima cordis mei? Equidem te video, & gratias tibi ex intimo corde ago, quia dedisti mihi in luce fidei veræ ambulare. sed, eheu! vereor ne tenebræ me comprehendant. Quot, Deus bone! fallaciæ! quot devia! Millenæ hæreses quot non tenebras offundunt mortalitati nostræ! O lux vera illuminans omnem hominem quomodo evadere hæctenus potui? Quomodo mei non penè moti sunt pedes? Porrigè Pater misericordiarum filio tuo parvulo dexteram, ut in luce fidei Catholicæ vivam, & in te moriar, & propter te; finem enim vitæ ostendisti mihi.

CHRISTVS. Ecce finem tuum jam cognoscis, prospicis portum: quid superest, nisi ut quæras ad eum mediû & viam? nulla autem verè magis necessaria, quàm fides. Sine fide enim (ait meus Apollolus) impossibile est placere Deo. Credere enim oportet accedentem ad Deum, quia est, & inquirentibus se remunerator sit. Imò, fides æquè est necessaria, ac ei, qui in hoc mundo vivit, ad vivendum, respiratio. Vides, quo studio orthodoxiæ adhærere, & in eâ se confirmare oporteat; eandem verò quærere, si fortè quis erraverit, quàm sit omninò necessarium? *Credo tibi, &c. pag. 7.*

HOMO. Domine, deduc me in iustitiâ tuâ: propter inimicos meos dirige in conspectu tuo viam meam: non enim est alius, qui dirigere possit gressus nostros in semitis tuis, ut non moveantur vestigia nostra, in tot hæresum & sectarum numero. Equidem quis non hæreat aut erret, velut in multivio, nocte horridâ, viæque ignarus viator? quis non moveret penè pedes suos, nisi tu,

*Fides lux
est.*

Heb. 11.

*Clemens
Lib. 1.
Strom.*

Psalm. 5.

*Vna est fides,
hæreses plie.
vini 4.*

fi tu, lux vera illuminans omnem hominem, illucesce-
 res in cordibus nostris? Non enim est volentis, aut cur-
 rentis, sed tui, Deus misericordis: neque enim caro, aut
 sanguis revelare possunt viam tuam, sed tu solus, qui
 habitas lucem inaccessibilem; à quo velut patre lumi-
 num, omne datum optimum, & omne donum perfe-
 ctum descendit: qui que omnes ad agnitionem verita-
 tis vis venire; ideo non reliquisti nos sine testimonio,
 sed viam certam, & legem, veluti faciem, in mundo hoc
 lucere voluisti, quâ omnes, sicut filij Israël per deser-
 tum, si quidem vellent, deduci possent in terram san-
 ctam, & terram viventium. Alienum esset à bonitate
 tuâ, & crudele, si ad viam ignotam vocares, neque
 quam sequeremur, ostenderes. Clamat id ratio, & san-
 guis tuus pro nobis effusus: dicat enim ratio veritatem
 esse unam, ut tu, Deus meus, unus es, & Christus unus,
 una Ecclesia, velut arca, extra quam non sit salus. eheu!
 quàm triste videre diluvium errorum, quo mergitur
 totus ferè orbis terrarum, quo seinditur vestis tua in-
 consutilis, & inane redditur precium sacratissimum
 mortis tuæ, Domine J E S U!

*Deus viam
ostendit,
& Ecclesiâ.*

CHRISTVS. Respice, & vide quanta fecerim animæ
 tuæ, qui te inter tot errantes feci veritatem intueri, &
 viam bonam. *Benedictus es*, ut infra pag. 24.

HOMO. Quid retribuam tibi pro hâc dignatione
 tuâ? numquam certè condignas agere gratias potero,
 vocatus in admirabile lumen tuum.

*Gratia pro
Fide.
1. Pet. 2.*

CHRISTVS. Ego equidem neminem perire volo, &
 ostendo omnibus viam bonam; & Ecclesiam, velut
 Pharum in naufrago mari, velut columnam & firma-
 mentum veritatis.

*Ecclesiâ
Pharum;*

HOMO. Unde igitur, Domine JESU, tot dissensio-
 nes, sectæ, schismata, & hæresum periculosæ charybdes
 ultrò quæruntur?

CHRISTVS. Fili, nonne & lex mea perspicua ac
 lumine naturali nota est? nonne jugum meum suave?

Vnde hæresis nata. attamen multi malitiâ suâ ita excæcantur, ut ratio naturalis planè obfusceretur, & mandata mea gravia & importabilia existiment, arguant sapientiam & bonitatem meam, quasi ego damnationis eorum cupidus iuberem, quæ seruari non possunt: perinde, ac volare sine alis, sine pedibus stare. Scrutari omnia volunt, neque quidquam credere se, priusquam intelligant, profitentur. Quasi verò Trinitatis mysterium capiat quisquam, aut ulla naturæ arcana perfectè comprehendere possit. Sic & ridiculè credere se Scripturæ ab Ecclesiâ traditæ profitentur, sensum verò illius respuunt ab eâ intelligere: atque ita, quos spiritus non vivificat, littera occidit. Sunt, qui nihil horum pensi habent, & quavis in religione salutem sibi promittunt. Quod si ita foret, quorsum Euangelium annuntiassem vobis, & quæ hauseram è Patris sinu, enarrassem? Quorsum hæreses iussu meo damnatæ fuissent? Martyres pro fide meâ Catholicâ occubissent? Apostoli, ut Euangelium prædicarent universo mundo, missi fuissent? Quod esset inter Judæos, Turcas, Christianos discrimen? Cur mandasset Apostolus meus ex me hæreticum devitari post secundam correptionem, quòd subversus sit qui huiusmodi est, & proprio iudicio condemnatus? *Benedictus es, &c.* ut infra, pag. 24.

2. Cor. 3.

Vna est fides necessaria ad salutem.

Tit. 3.

Psal. 85.

Gratiarum actio pro Fide.

Psal. 55.

Psal. 72.

Psal. 18.

HOMO. Confitebor tibi, Domine, in toto corde meo, & glorificabo nomen tuum in æternum, quia misericordia tua magna est super me, & eruisti animam meam ex inferno inferiori: eripuisti animam meam à morte, & pedes meos à lapsu: tenuisti manum dexteram meam, in voluntate tuâ deduxisti me, & cum gloria suscepisti me: gloria enim magna sequi te, Domine, & sanctam legem tuam, legem immaculatam, convertentem animas: iudicium tuum verum, illuminans parvulos.

CHRISTVS. Planè immaculata, & sancta est lex mea, & hæc tibi nota sit catholice veritatis. Nonne enim

enim hæretici castitatem, quam ego commendavi, impossibilem aiunt? vota verò & abſtinentiam, impia eſſe claimant: me peccati auctorem volunt, & libertati ac nequitia ſua velamen prætexunt. Quorſum verò leges, pœnæ ac præmia, ſi peccatum vitare homo non poteſt?

Fidei vera nota.

HOMO. Hæc luce clariora eſſe vidi, dum poſuiſti animam meam ad vitam, & non dediſti in commotionem pedes meos. Sed & illud me plurimùm confirmat, certumque in tantâ rerum incertitudine reddit, quòd Catholicos ſalvari poſſe etiam hæretici profiteantur. Quæ ergo dementia eſſet, cum Catholicis non ſtare, quos etiam adverſarij ſalvos eſſe decernunt? Cui enim non ſuaderem tutiorem in tanto discrimine viam eligere: illa autem eſt, quam probat utraque pars, etiã ſi ſibi adverſariæ. Sic nemo dubitat utriuſque medici iudicio medicinam probatam tutiùs accipi, quàm alterius opinione damnatam.

Pſal. 65.

Dementia eſt Catholici cum non eſſe.

O quantas in horâ mortis anguſtias patiuntur, tot (cheu!) jaſtati erroribus, quot ferè capita reperiuntur! non eſt; ubi pedem firment, ſed dubii vivunt ejuſmodi, dubiique moriuntur: & qui auſi ſunt, dum vivunt, arguere te, quòd viam certam non monſtraveris, certò in æternæ damnationis barathrum ſeſe præcipitant. O quis dabit capiti meo aquam, & oculis meis fontem lacrymarum, ut plorem interfectos populi mei? Quid excuſabunt miſeri? Quid dicent, cum ad te Deus meus iudicem ſuum venerint? non enim habebit te Deum patrem, qui Eccleſiam, dum viveret, noluerit habere matrem. Quid aliud audiet quàm laudari ab te opera bona; quòd boni eſurienti tibi dederint manducare, & ſitienti potum præbuerint, & ob hoc æternis à te præmijs honorari; qui verò ſecùs fecerint, ſempiternis ſupplicijs addici? *Hæcine vera*, &c. ut ſup. pag. 7.

Actus xlii.

Ierem. 9.

Hæretico nulla excuſatio.

CHRISTVS. Quid respondebunt mihi, quod apoſtatis nullis miraculis clariſ, ſed criminibus, ſpurcitiâque notis adhæſerint, & tantâ antiquitate & miraculis ro-

*Hæreticorū
fundamen-
tum.*

boratam Ecclesiam deseruerint ; hoc solo argumento quod Scripturam, ac Patres dicerent ipsi sese meliùs explicare, suoque id sensu. Adverte an ullum aliud, ut ad se homines trahât, hæretici adferre possint argumentū.

*Cruce hære-
ticos dam-
nabit.*

Quid dicent, cū signum crucis meæ fulgebit in cælo, qui omnem carnis afflictionem abhorruerunt, & exemplum meum spreuerunt? laboranti in vineâ meâ

*Premium nõ
debetur hæ-
retico.*

promisi præmium, & villico reddenti fructum in tempore: an verò, cū omnia illi opera, peccata esse dicant, peccatis ego præmium statui, aut ea fructus appellavi? tunc erubescant coram orbe terrarum, qui dicentes se esse sapientes, stulti facti sunt: & quæcunque non intellexerunt, blasphemant; nihil certi habuerunt, nisi quod illi iudicauerunt.

*O Æterni-
tas!*

HOMO. Et si quidem de æternitate omni non ageretur, minùs affligeret me perditio eorum. Sed ô æternitas, æternitas! quàm gravis illos manet æternitas! Misere, Domine, misere, quia tempus miserendi, quia venit tempus. *Benedictus es Domine, &c. ut infr. p. 24.*

Psal. 101.

*Nusquam
Sancti nisi
in Ecclesiâ.*

CHRISTVS. Mihi proprium est misereri semper & parcere: sed cū hortor, moneam, clamem in plateis, nemo interrogat de viis antiquis. Si enim id facerent, ecce, quot Monachorum sanctorum agmina illis lucem adferrent? quot Episcoporum lumine caliginem dissiparent? quos Missam fecisse, & ritu Catholico vixisse testatur omnis antiquitas, & templa loquuntur, & anathemata clamant. Quot enim olim ego hodieque ad Matris meæ honorem miracula edidi? quot Sanctos iisdem illustravi? at sicut Judæi me in principe demoniorum ejicere dæmonia dicebant: ita hæretici cæci præstigias, & mendacia vocant, quæ totus orbis testatissima novit & probat.

*Miracula in
Ecclesiâ.*

Luc. II.

*Quales re-
formatores
quærat
IESVS.*

Quid sibi volunt isti Reformatores ego innocens, impollutus, agnus sine maculâ (cujus oculi respicere ad malum non possunt) mittam, ut Ecclesiam reformat, apostatas, & homines ventri ac deliciis dedi-

tos? & quomodò prædicant si non mittantur? hinc fit ut inexcusabiles sint, qui hæc nôrunt, magistrorum: qui populum meum errare faciunt, ut ducant eos velut oves errantes, & occidant & mactent, donec in infernum perveniant, ubi mors depascet eos. *Psal. 48.*

HOMO. O patiens & longanimis super malitiâ hominum! miserere saltem populi innumeri, & turbarum, quæ sunt sicut oves sine pastore. Vide ut infernus dilatât os suum; aspice, Domine, & ne memineris iniquitatum nostrarû, citò anticipent nos misericordiæ tuæ. Tu enim pastor es, tu dux noster, legifer noster. Da illis gustare semel pacem, quam multam dedisti diligentibus te, & venient & adorabunt te, Domine, & confitebuntur nomini tuo. *Credo tibi, &c. pag. 7.* *Isaia 50.*

CHRISTVS. Pax non est nisi in humili corde: quæ verò humilitas esse potest in eo, qui audet grandi supercilio Scripturam meam censere, vellere, truncare; Patres verò falsis erroribus aspergere, aut eos stupiditatis & inscitæ insimulare? Nónne veritas una est? nõnne ubi divisio, ibi dissensio? quot verò illic capita, tot sunt sententiæ; cùm quis spiritum suum audeat appellare auctorem. Nihil enim discriminis est inter sectas illas, ut dixi; nihil adferre possunt, nisi, Nostra hæc explicatio germana est, nostra melior. Quis hoc confirmat? spiritus, sibi scilicet contrarius; Et verò nõnne veritas una est, & falsitas multiplex? Quis ignorat in omnem partem Scripturam, & Patres torqueri malitiâ hominum posse, uti & leges? Quare nisi iudices & arbitri essent, non forent illæ pacis auxilia; sed dissidiorum fomenta: ideoque ego arbitrum Ecclesiam statui, columnam & firmamentum veritatis, quam si quis non audiret, esset sicut Ethnicus & publicanus. Egoñe & Apostoli mei sic probavimus veritatem doctrinæ, dicentes: Spiritus meus hanc vobis doctrinam ut sanio- rem proponit? Quis enim sua commenta sic venditare nequit? Ego verò dixi: nisi opera fecissem in eis, quæ *Pacem non habet nisi humilis.* *Vnicum ar- gumentum hæreticorû.* *Arbitrarius, & judex.* *1. Tim. 3.* *Mat. h. 18.* *Ioan. 15.*

*Nota Eccle.
siamiracu-
la.*

nemo alius fecit, peccatum non haberent. Atque hoc sigillum doctrinæ meæ non mihi soli servavi, sed libens discipulis meis tribui, atque adeo promisi fore ut majora me facerent; nullumque ævum est vel erit, quo non & miracula, & Sancti velut stellæ in firmamento Ecclesiæ meæ fuerint, & futuri sint. *Hæcine vera*, ut supra, pag. 7.

*Libertas
carnis invi-
tat ad hære-
sim.*

HOMO. Hoc etiam animadverto, numquam à Catholicis deficere ullos, ut meliores fiant, sed ut libertatem carnis, quam prædicant hostes tui & crucis tuæ, consequantur. Vivere cum hæreticis, & cum Catholicis, heu! mori frustra ut plurimum optant, qui prudentiores eorum: cum securè, etiam cum iis, omnium iudicio, moriantur. Heu miseri! usquequò gravi corde? ut quid diligitis vanitatem, & quæritis mendacium?

Psal. 4.

E X E R C I T I V M.

*Psal. 65.
Ecclesia
audienda.*

BENEDICTVS es Domine Deus, qui non amovisti misericordiam tuam à me, sed revelasti mihi aurem, ut audirem Ecclesiam tuam, & non essem sicut Ethnicus, & publicanus. Benedictus sis in æternum, ô infinita bonitas, que notas mihi fecisti vias vitæ, cum extra Ecclesiam tuam nulla via sit salutis. Obsecro te Domine fac me stare constanter super semitas antiquas tot sanctorum Patrum testimonio firmatas, & eorundem vestigijs, sive exemplis calatas. Illumina me ô lux vera, & ita confirma me ne unquam obdormiam in morte; ne quando dicat inimicus meus: Prævalui adversus eum.

*Extra illam
nulla salus.*

Psal. 12.

Rom. II.

O altitudo divitiarum sapientiæ, & scientiæ Dei! quàm incomprehensibilia sunt iudicia ejus, & investigabiles viæ eius! Quis cognovit sensum tuum Domine, aut quis consiliarius tuus fuit? Ecce pereunt in horas singulas innumeri propè mortales, & dilatavit infernus os suum absque ullo termino, & vix est qui annos æternos in mente habeat, qui æterna supplicia, & solertia consideret sempiterna. Quo enim studio, bone JESU, si ea cogitarent homines, veritatem quærerent? quo fervore Ecclesiam Catholicam, cum una sit via salutis complecterentur. Neque

*Isaie 5.
O quot
pereunt
animæ!*

*Psal. 67.
O quanto
studio que-
renda salus!*

certe

certè ea latere potest, cum tot sanctitate illustribus viris, tot clara miraculis, tot confirmata saculis, tot Martyrum sanguine signata sit, & obsignata. Dicite mihi, errantes animæ, immortales anime, agni immaculati sanguine redempta, ad aeterna create gaudia, cur ruitis in aeternum luctum? Quis vos, obsecro, sic fascinauit? Itaque verò credibile est saculis propè sedecim sanctissimos, & sapientissimos viros errasse, donec è fornice veniret apostata monachus, & Venere afflatus, & è popinâ Baccho calens quintum euangelium eructaret?

Quis credat id quod oculis aspicimus, tot mortales errantes à viâ veritatis hujus fatuâ doctrinâ tam securos esse, vivere, dormire? Eheu! nesciunt miseri quæ illis immineat aeternitas. idè neque querunt de viâ rectâ, de viis antiquis; non attendunt viam semel & vitam peractam numquam esse remeabilem. Venite, quaeso, & videte opera Domini, quæ posuit prodigia super terram, & discite, ubi sit longiturnitas aeterna vita, ubi via salutis: sine fide enim impossibile est Deo placere. Aspicite Eremitarum & Monachorum agmina abstinentiâ & innocentia vitæ summâ in Ecclesia sola Catholica micantia, Virginum choros castitate rutilantes, Martyrum invictam patientiam. O quas tibi debeo grates, Redemptor mi, qui in istis tenebris hæc lumina oculis meis splendescere fecisti, ut viderem quò & quâ tenderem, & columnæ veritatis Ecclesiæ Catholicæ adhererem; in quâ verâ fides peccatores sanat, ignorantes illuminat, curat ægrotos, docet fideles, pœnitentes reparat, justos reddit ferventiores, coronat Martyres, conservat Virgines, Conjugatos castificat, reformat Ecclesiasticos, Sacerdotes consecrat, preparat regna cœlestia, aeternamq; hereditatem in Angelorum societate communicat? O utinam hæc aspicerent & cogitarent, & præcepta tua, Deus, servare vellent, quos apostatarum deliria miserè seducunt! Verè enim dixisti, ô Veritas aeterna, Si quis voluerit voluntatem Patris mei facere, cognoscet de doctrinâ meâ, vtrùm ex Deo sit, an ego à me ipso loquar. Sed quis est qui potest cacum, & mutum curare? Nonne tu qui solus es? Veni igitur desiderate cunctis gentibus, & dic ut cæci videant, surdi audiant, pauperes animæ tam tibi caræ, & preciosa evangelizentur. Exite, exite anima

O æternitas! cur errantes non reducis?

Psal. 45.

Hebr. II.

August. ser. 10 de verb. Apost.

Ioan. 7.

Fides est donum Dei.

quibus impendet longa aternitas, exite de medio Sodomorum, de Synagogâ impiorum, & cum Abrahamo de Vr Chaldæorum. At nemo potest venire ad te, nisi traxeris illum. Trahe ergo, Domine, animas illas vinculo charitatis tuæ, fac ut gustent, quàm suavis sit panis tuus, & frumentum electorum, & vinum germinans virgines. Miserationum Domini recordabor, ô anima mea; laudem Domini super omnibus quæ reddidit nobis Dominus, & super multitudinem bonorum, quæ largitus est nobis secundùm indulgentiam suam, & secundùm multitudinem misericordiarum suarum. In dilectione tuâ, & in indulgentiâ tuâ redemisti me, bone JESV, & portasti me, & elevasti me cunctis diebus sæculi. O utinam, Pastor bone, audirent oves tuæ errantes vocem tuam! certè cum Moysè fide relinquerent Aegyptum, & tenebras ejus, & venirent ad te, pastor animarum nostrarum; te, bone JESV, qui expandis manus tuas totâ die ad populum incredulum, qui graditur in viâ non bonâ post cogitationes suas; te, ô Sapiencia aeterna, quæ foris prædicas, & das in plateis vocem tuam, dicens: Vsq̃uequo parvuli diligitis infantiam, & Stulti ea quæ sibi noxia sunt, cupient, & imprudentes odibunt scientiam? Illumina, ô bone JESV, animas eorum, & meam, & confirma me, & adauge mihi fidem, tu qui illuminas omnem hominem. Sparge, ô bone JESV, redemptor mi, radios pietatis tuæ, & miserere; recordare Domine miserationum tuarum, & preciosi sanguinis tui, quo redempti sumus. Perduc nos, pastor bone, ad vera paradisi pascua; libera nos de morte aternâ, ô vita nostra, & unicūm refugium nostrum.

Praxis pro conversione ad orthodoxam fidem.

Oratio.

PRIMÒ, necesse est hominem ad Deum confugere, & lucem ab eo postulare.

Indifferètia.

Secundò, affectus deponere, atque odia ut animo defæcato de re totâ possit judicare. affectus autem maximè erga bona est exuendus, qui multos irretitos tenet.

Lectio Patrum.

Tertiò, legere expedit antiquos Patres, sed non eos, quos pessimo majorum suorum hæreticorum exemplo, nostri temporis hæretici depravârunt.

Quartò,

Quartò, conferre cum viro docto, non animo disputandi, *Collatio,*
sed veritatem agnoscendi.

Quintò, eleëmofynas eâ intentione largiri, & orationi hu- *Eleemofynæ.*
militèr ac crebrò incumbere. Et vel Angelum mittet Dominus,
ac compellet novum Petrum aliquem venire, id est, Apostoli- *Prov. 8.*
cum virum; vel ut Eunuchò Philippum dabit. Qui enim vigilat
ad fores sapientiæ, & observat ad postes ostii illius, beatus est,
& inveniet vitam, & hauriet salutem à Domino.

Sextò, beneficiis animus errantis, quem juvare desideras, pri- *Conciliatio*
mò conciliandus plus enim trahit charitas, quàm suadeat mul- *proximi.*
ta d sputatio, atque ita celebrem illum Anachoretam Paphnu-
tium conversum fuisse legimus.

Septimò, libellos pios errantibus submittere, eorum proles *Lectio pio-*
educandas suscipere, atque in orthodoxâ fide instituere, egre- *rum libello-*
gia est charitatis industria. *rum.*

Octavò, adultiores si quis studeat in viam reducere, juxta *Vitiorum*
consilium R. P. Petri Fabri è Societate nostrâ, eorum primùm *fuga.*
animus à vitiis avocandus, & vitæ licentia: hæc enim ferè uni-
ca remora esse solet.

Nonò denique, cum infidelitas primùm peccatum non sit, *Veneratio*
ut quisquam se in fide conservet, utile est Ecclesiæ mores ac *caritonia-*
præcepta ubique defendere, uti & Patrum traditiones ac Su- *rum.*
periorum mandata, diligenterque iis parere; vitam denique,
non vulgilege tepidè, sed ex Sanctorum exemplo ferventer
instituere.

Decimò, nutanti circa fidem expedit, Primò, certò credere *i. Cor. II.*
multas hæreses esse; imò, ut Apostolus loquitur, oportere ut
hæreses sint, ut qui probati sunt, manifesti fiant. Secundò, hæ- *Aug. de fide*
reticos ab Ecclesiâ & Patribus censeri damnatos. Tertiò, con- *ad Petr.*
siderare veritatem unam esse, quæ ut omnibus innotesceret, *Veritas est*
misit Deus filium suum: tantum abest, ut eam consultò occul- *una.*
târît, errori viam ministrans. Illam proinde toto animo pro-
ponat quærere: verùm enim verò magnâ cum humilitate. una
enim superbia omnium hæresum fons est & origo. Hæreticus
siquidem Concilia omnia, Patres, Doctores, Sanctos & majores
omnes damnat erroris, ut unus sapere videatur; neque ul-
lam suæ doctrinæ rationem potest reddere, quàm se, genuinum,
supra omnes, sensum Scripturæ esse consecutum.

Oratio pro executione, &c. suprâ pag. 10.

Oratio pro errante in Fide.

INTER mille angustias constitutus, de aternitate vehementer anxius, in tenebris ambulans sicut ovis quæ perijt, ad Te venio, **JESV** benignissime, lux mea, & pastor anima mea, qui venisti in hunc mundum, & sic me dilexisti, ut sanguinem, & vitam tuam in ignominiosâ crucis arâ pro me effunderes, deduc, obsecro te per viscera misericordiæ tuæ, me in viam salutis. Doleo enim vehementissimè ex amore tui, quod ullâ ratione recesserim à te: spero quoddam non despicias opus manuum tuarum. Tu enim vis omnes ad agnitionem veritatis venire, & ego eam abs te humillimè efflagito: & paratus sum in tanto salutis negotio nihil omittere, quod ad illud pertineat. Memento quaeso, Domine, me esse opus manuum tuarum. Et quid proderit tibi si peream, quem tanto precio redemisti? Tu non vis mortem peccatoris, sed magis ut convertatur, & vivat. Convertite igitur me, & convertar ad te. Perveniat ad te clamor meus, quia tempus miserendi, & quia venit tempus. Tunc negare mihi potes lumen, ô lux vera, quæ toties dixisti: Petite, & accipietis; querite, & invenietis? Quero ego te, dum inveniri potes, & abrenuntio omnibus, quæ seducere me valent abs te. Quid enim in iudicio excusare possem, si me à veritate seduceret torpor, aut vanitas, aut opes, aut honor, aut favor? cum momento hinc vivam, ut felix vivam, vel infelicissimus semper moriar in omni aternitate. Libens omnibus renuntio ut tuus possim esse discipulus. Tot clamant in auribus meis Sanctorum voces, tot miracula cacutientem trahunt, tot eruditi invitant ad lumen. Nolo insanus videri mihi præ antiquitate sapere, sed paratus sum captivare intellectum in obsequium fidei, & servire tibi omnibus diebus vita mea. Testis mihi tu es, Angele mi custos, testes Sancti omnes, & tu testis cordis mei Deus meus, quoddam sincerè placere tibi desidero, atque orthodoxæ fidei, & tibi dulcissime **JESV**, & Ecclesiæ tuæ adhaerere. Tu enim es via, quam quero, tu veritas, quam indago, tu vita, ad quam suspiro.

Contritio.

Deus vult
omnes sal-
vos fieri.
1. Tim. 2.

Ezech. 33.

Obsecra-
tio.Omnia ab-
neganda
propter sa-
lutem.Superbia
est & insa-
nia summa
non crede-
re.

Praxis disputandi cum hæreticis.

SI disputationem cum hæretico evitare nequis; primò petendum ex eo, ne frustra fiat, quis arbiter sit disputationis vestræ futurus. Si enim dicat, Scripturam quære quæ nã illa sit, & unde eam habeat? Ab Ecclesiã, inquiet: Cur ergo eam, dicito, truncant hæretici, & convellunt: cur, si absque ullo dubio credant Ecclesiæ Catholicæ, ut veraci, dicenti: Hæc est Scriptura, respuunt ejus, ut mendacis, interpretationem? Jam verò, quòd si ex Scriptura sola agendum; ubi scriptum, libros, quos Scripturam appellamus, esse Scripturam? Unde colligis multa & præcipua credenda, quamvis scripta non sint, & ad Ecclesiam ut columnam & firmamentum veritatis accedendum: de quã Augustinus: Evangelio non crederem, nisi me Ecclesiæ commoveret auctoritas: Quòd si tunc ad Ecclesiam ire cupiat, quærenda ea est certis notis, antiquitate, sanctitate, unitate doctrinæ, & Apostolicã traditione. Stultum enim est, & petitio principij, consulendam esse de sensu Scripturæ Ecclesiam, & cum quæ sit, quæritur, unã notã illam definire, nempe, Quæ optimè Scripturam explicat. Et rursus, Si quæram, ecquæ illa sit, suam assignare. si rursus urgeam, quis hoc asserat, suum quem habet spiritum erroris, scilicet & vanitatis proferre; si petam unde constet eum spiritum habere, id ipsum tantum asserere, ac denique fidei totius fundamentum hominis vani delirium constituere. Accuratiorem cum hæreticis disputandi rationem tradit R. P. Veronius in suã Methodo.

*Aug. epist.
cont. Manich.
cap. 5.*

J A C V L A T O R I Æ,
quibus affectus deliberationis per diem
foveatur.

Accedite ad eum, & illuminamini, & facies vestra non confundentur. Ita fac Angelum custodẽ tibi loqui, vel potiùs audi Dominum te invitantem his verbis: *Venite ad me omnes qui laboratis, & onerati estis, & ego reficiam vos.* Hæc Dominum Iesum verba tibi ingeminare, *Audi aure cordis tui*, illud quæ, *Noli obdurare,*

Psal. 33.

Matth. 11.

Vel illa: *Si quis sitit, veniat ad me, & bibat.*

Vel: *Ego sum lux mundi, ego via, veritas, & vita.*

Hodie si vocem Domini audieritis, nolite obdurare corda vestra.

Audi, fili, accipe consilium intellectus, & ne abjicias consilium meum, investiga sapientiam, & manifestabitur tibi, & continens factus ne de relinquant eam.

Ioan. 7.

Ioan. 8.

Psal. 94.

Eccl. 6.

Ruminare etiam potes aliquam ex sequentibus sententijs.

Dease

- Jerem. 6: *State super vias, & videte, & interrogate de semitis antiquis, quæ sit via bona, & ambulate in eâ.*
- Deut. 32. *Interroga patrem tuum, & annuntiabit tibi; maiores tuos, & dicent tibi.*
- Prov. 22. *Non transgredieris terminos antiquos, quos posuerunt patres tui.*
- Matth. 14. *Videte ne quis vos seducat: surgent enim multi pseudopropheta.*

CAPVT III.

Deliberatio de secundo medio, seu de statu vitæ eligendo, ut finem consequamur.

CHRIStvs. Post fidei cognitionem, alterum ad salutem medium necessarium est status electio: cum verò varios dederim instinctus, qui à primâ pueritiâ ferè emicant, & singulos ad aliquod vitæ genus, ut prudentissimus pater-familias liberos suos destinem (non enim ad otium, sed ad laborem creati estis) planè de illo maturè statuendum est. Sic Adamum, mox ut creatus fuit, in paradiso constitui, ut custodiret & operaretur illum. Attende autem certum esse, plurimos idcirco malè vivere, & æternâ excidere salute; quòd vitæ genus non eligant, aut perperam suâ libidine potius quàm voluntate meâ. Si quis autem vitæ statum nactus sit, is in eo se firmare debet, neque perpetuò fluctuare; sed in suo se perficere. Non levis enim est tentatio sibi nunquam constare, aliorum vitam laudare, de suâ queri. Nullus status est, in quo perfectio, quæ in charitate consistit, nequeat acquiri. Et quamvis forsitan error in prima electione fuerit, quando tamen is mutari nequit, in eo se perficere oportet, atque ad me Patrem misericordiarum confugere, ne fiat novissimus error peior priore. *Credo tibi, ut inf. pag. 7.*

Varij sunt status.

Cuidè in suo statu manendum.

Psal. 62.

ANIMA. Ecce, Domine Deus metis, ex bonitate tuâ immensâ creasti me; sed scio, meliùs mihi esset natum non fuisse, nisi viam noverim, quâ peregrinus in terrâ desertâ, in viâ & in aquosâ, perveniam ad te finem meum, & summam felicitatem meam. O lux vera quæ omnes illuminas! ô via, ô veritas, ô vita! quâ ibo, ut veniam ad

Ioan. 8.

te pastorem meum? Deduc me, Domine; quia cæcus & puer parvulus ego sum, ignorans egressum & introitum meum. Multæ sunt viæ, multi status, & si hunc elegero, in speciem bonum, forsitan terribissimus erit exitus; si illum, similiter. Est enim via, quæ videtur homini recta, & novissima ejus ducunt ad mortem. Quis novit viam hominis? quis scire potest? omnes enim sunt incertæ providentiæ nostræ. Idcirco, ego supplex per viscera charitatis tuæ rogo, ut ostendere mihi digneris viam, in quâ ambulem, in hoc loco horroris, & vastæ solitudinis. Tria enim difficilia mihi, ait Sapiens tuus, & quartum penitus ignoro; viam aquilæ in cælo, viam colubri super terram, viam navis in medio mari, & viam viri in adolescentiâ. *Veni Creator, &c. pag. inf. 35.*

3. Reg. 3.
Deus rogandus ut statum donet.

Prov. 16.

Prov. 20.

Sap. 9.

Prov. 16.

Prov. 30.

CHRISTVS. Vide itaque, ut non nisi me, qui sum Sapiencia æterna, & ubique adsto paratus, consulto quid statuas; vide ne præceps ruas; pro re natâ eligas statum qui offertur, utpote vxoris copia, præbendæ, dignitatis, opum, sociorum & commoditatum: sed sci-
to nullam rem diligentius esse considerandam. cùm à status electione sæpè aut felicitas, aut miseria dependeat sempiterna.

Electio status maximi momenti.

ANIMA. Valdè me distrahit multitudo statuum, & omnino nescio, quem eligam. Illumina me lux vera, & deduc me in semitam rectam, semitam mandatorum tuorum: quia ipsam volui.

Psal. 118.

CHRISTVS. Cùm ita velis, cave certum destinare statum; sed esto paratus, ut eum suscipias, qui ad salutem tuam ex meâ voluntate & directione maximè sit accommodus. Quòd si enim certum tibi delegeris statum, & in speciem deliberas, & meam voluntatem non sequi, sed meam tuæ vis accommodare, nequaquam aptus es qui deliberationem instituas: sed ita comparatum te esse oportet, ut quod certum est me velle, id velis: quod certum est me nolle, similiter execreris; quod autem incertum est utrùm velim

Resignatio deliberanti necessaria.

an nolim, neque velle ex toto, neque penitùs nolle debet: sicut enim æger peritissimo medico committit valetudinem, tantumque petit curari, paratus etiam ut fecer, urat, si pro suâ tuendâ vitâ ita iudicaverit: sic te facere pro vitâ æternâ convenit. Et rursus; sicut viator viæ ignarus, quam novit periculosissimam, ducem quærit, neque repugnat quin ducatur; ita fac, & veni sequere me. *Haccine vera*, ut sup. pag. 7.

ANIMA. O utinam, Jesu dulcissime, ô utinam scirem, quâ mihi erundum esset!

CHRISTVS. Id assiduè me roga, & dic cum Paulo: *Ad. 9.* Domine quid me vis facere?

ANIMA. Quid vis me facere, Deus meus, in domo tuâ, quam viam ingredi, quod munus gerere? paratum cor meum, Deus, paratum cor meum, respice in me, & miserere mei. *Psal. 107.*

CHRISTVS. Non cesses clamare ad me: de mane vigila ad me, ut benedicam tibi, & mittam Angelum, qui te ducat ut quondam Israëlém, Tobiam, & Jacob. *Tob. 5.* Quidquid verò petes, crede quia accipies, & fiet tibi. *Fiducia in Deo locanda.* Nonne id quod à seruo, aut filio fieri superes, ipsi ultrò indicares? Quòd si verò sollicitè expeterent quid ab eis fieri velles, idque desiderio placendi tibi, nonne æquum foret ut iis mentem explicares tuam? præsertim si supplicium grave neglecto mandato appositum foret, & præmium observanti. *Deus indicet voluntatem suam.* *Apoc. 3.* *Quantò magis ego Dominus, qui sto ad ostium, & pulso:* ut consulam, ut ducam, ut portem etiam te in humeris meis, aperiâ tibi postulanti voluntatem meam? Propone autem tibi finem, ad quem te creavi, & vide, an status hic vel iste ad eum te perducere commodè possit; siquidem certum hoc habet, eundem omnibus minimè convenire. Quorsum enim tot status ordinassem, tam varia vitæ genera; nisi quia sciebam figmentum meum; variisque viis volebam venire ad me, & trahere oves meas, pro cuiusque talentis & viribus? finem igitur attende ante omnia; deinde ad

Considera finem creationis ut ritè eligas.

eum media delige. Quis enim prudens media eligit ante finem? viam ante terminum? medicinam ante morbos? quis viam incommodam, periculosam, ambagiosam, latronibus obsitam eliget, ut perveniat in urbem, cum aliam possit, & noverit eligere?

HOMO. Nemo, Domine; sed sunt qui hanc, vel illam eligunt, ut dicunt, quia aliam non possunt, aut ignorant.

CHRISTVS. In quo autem existimant se posse illam, quam eligunt, peragere, nonne in me, & per gratiam meam? Cui verò eam largiri me par est; illine qui voluntatem meam & ductum spernit, an qui sequitur? Ego illis possum eandem facere abundare, etiam in quovis statu, si voluntatem meam sequerentur. Exquirendum igitur ante omnia, quid velim abs te, in quo genere vitæ & munere te degere in familiâ meâ: & ubi cognoveris, cave ne facere omittas: ego enim Dominus, ego Pater, ego Rex regum, & Dominus dominantium, nemo restituit mihi, & pacē habuit. Consule igitur te ipsum primò, viresque tuas, pios item & prudentes, qui sano consilio tibi adesse possunt: neque cum irreligioso tracta de sanctitate, cum injusto de justitia, cum cæco de coloribus, cum sæculari de cælestibus; sed cum sapiente & probò communica consilium tuum. Semper autem, ut dixi, finem attende, & an ejus solius, & salutis tuæ causâ, vel saltem primariâ hoc consilium suscipias. si enim per hoc te tantum moveri senseris, cum nemo possit, ut Apostolus meus scripsit, dicere, Dominus JESVS, nisi in Spiritu sancto, securum te esse jubeo. *Credo tibi, &c.* ut suprâ pag. 7.

HOMO. Video, Domine JESV, meliora, sed, eheu! fascinatio nugacitatis obscurat bona, & inconstantia concupiscentiæ transvertit sensum sine malitiâ.

CHRISTVS. Exue affectum terrenarum rerum; indue eum, quem in hora mortis habiturus es: tunc desæcato animo & oculo hæc aspicias, & cognosces vana,

*Gratia Dei
quovis in
statu parata*

Iob 9.

*Ecclesi. 37.
Vide quos in
consiliis
adhibeas.*

*Intentio recta
& necessaria*

1. Cor. 13.

Sap. 4.

*Quem statim
elegisses
velles in no-
ra*

esse, quæ jam terrent & tenent. Nónne enim tunc securiorem viam & vitam elegisse te optabis? sed in iudicio illo meo terribili, si consilia appendas tua, manifestè mundi argues vanitatem. Jam commoditas, opes, honores, velut glutino retinent; tum votis summis securissima in tantâ perplexitate te elegisse optabis. Age, quid Sancti mei fecerunt? etiam in solitudinem abierunt; hoc ut salutis negotium seriò tractarent, & audirent quid loquerer sibi. Scriptum est enim: Ducã eum in solitudinem, & loquar ad cor ejus: vox enim hæc, ut dicit seruus meus, vox hæc non sonat in foro, nec auditur in publico; secretum consilium, secretum quærit auditum. Secede igitur si potes; nec desit tibi tempus vitæ pro te, pro animâ tuâ; ac potiùs erubescere totum aliis rebus sæpè frivolis impendi, & grave tibi videri, si dies aliquot solidos animæ tuæ tribuas, propter quam omnia, tempus, studia, opes & occupatio cõcessa sunt. Si hoc feceris, futurum, ut postea in vocatione, quâ vocatus eris, constans sis & quietus; cùm alii semper studia laudent aliena, plurima experiantur aduersa, plurima metuant. Quemadmodum enim is, qui initio vitæ aberravit, perpetuò metuit, ne quò longiùs provehitur, longiùs aberraret; ita hi delegerunt vitam abique me ducere, & terrentur, meritoque pericula in viâ ignoratâ & lubricatâ reformidant. Vita siquidem via est. Et vehementer mihi displicet, quòd ubi ego, Sapiencia æterna, adsum semper, & paratus sum ego consilij magni Angelus, non me dignentur interrogare de viâ rectâ, & voluntate meâ famuli mei; quodque cùm providere futura nequeant, ruant in id, quod primò aridet; etsi inquam ego, qui attingo à fine ad finem fortiter, & suaviter omnia dispono, paratus sim semper, ut viam ostendam, viam rectam & planam, viam immaculatam & salutis. Me etenim ubique præsentem ita consulere debetis, atque si me inter homines conversantem videretis. Nónne idèò cum hominibus usque ad consummationem

*Quid Sancti
suadeant
tandem.*

*Osee 2.
In solitudine
mētis Deum
conspice.
Bernard.*

*Quàm utile
in secessu de
fatu cogitare.*

*Deum consule
coram
Ven. Sacra.*

Sap. 8.

Matth. ult.

rationem

mationem sæculi in Eucharistia esse volui, ut oraculum, ut tibi propitiatorium verum esset & fidelibus meis? Cùm ergo hoc eis præstiterim, & innumera quotidie beneficia; quid est, quòd meum consilium despiciant? extendam manum, & non sit qui aspiciat? *voluptas, scio, hunc trahi, ad hunc illumve statum; illum honor, vel ambitio, alium libertas invitat; hæccine verò media ad finem, hæccine sunt humana consilia? Hæccine vera, ut sup. pag. 7. vel Veni creator, ut infra.*

Prov. 1.

Hic Oratio duplex subjicitur: altera pro deliberante, altera pro eo qui statum nactus est, ut per bona opera fatagat certam facere vocationem suam.

Oratio pro deliberante.

VENI creator Spiritus, & emitte calitus lucis tuæ radium: Veni pater pauperum, veni dator munerum, veni lumen cordium: paratum enim cor meum, paratum cor meum, *Psal. 56.* ut faciam omnes voluntates tuas. Hoc profiteor hodie coram te Deus meus & Rex meus. Ecce ego; voca me quâ lubet: tuus sum ego: ecce ego lutum in manu figuli, fac, obsecro, *Eccl. 33.* de me vas in honorem quale volueris, & non in contumeliam. Utinam placeam tibi dilecte anima mea! Utinam sequar te quocumque ieris, sive ut Iosephum velis in servitutē ire, sive ut Moysen in desertum, sive ut Abraham, egredi de terrâ, de domo, & de cognatione meâ, sive ut Iacob peregrinari super terram; paratum cor meum. Tantummodo fac mecum secundum misericordiam tuam, ut in omni eternitate enarrem universa mirabilia tua. Tu scis, pater optime, quis mihi conveniat status, hunc unum peto. Et cùm dixeris; petite, & dabitur vobis; accipiam *Luc. 11.* spero, id quod convenit mihi. Quid, inquam, mihi? Potius dicam, & melius tibi; sive quod mihi, pro obsequio tuo Rex meus, quod mihi pro infinitâ charitate tuâ: utile est ut cantē tibi gloria mea, & non compungar in aeternum. Ostende mihi *Psal. 142.* viam, in quâ ambulem, & gratiâ tuâ sequar. Si difficilis sit, tu potens es: si humilis sit, scio sapiens es corde, & magnitudinis tuæ non est finis: si laboriosa, ibo ad te, bonitas infinita, ses-

Ioan. 6.
Matth. 16.
Ioan. 10.
Ioan. 10.
1. Cor. 19.
Pfal. 26.

fus, & oneratus, & tu reficies me. Sed eheu! quis potest venire ad te nisi traxeris illum? Trahe igitur me quo lubet, voluntatem meam sacravi tibi; & si nemo potest venire nisi qui tollit crucem suam, amplector omnem quam majestati tuæ placuerit imponere mihi; Tu enim Dominus, nos servi, & filij ancilla tua. Tu pater, nos filij dignatione tuâ. Tu Rex es, nos subditi. Tu sapientia, & lumen, nos cæci. Tu denique pastor es, & nos oves. Fac igitur obsecro per viscera misericordie tuæ, ut audiam vocem tuam, & cognoscam, & sequar. Qui enim non audit, non est ex ovibus tuis, neque ex electis tuis, qualem me esse confido, quodq; me paratum sequi te non desereres in hoc loco horroris, & vastæ solitudinis. Quæsiisti enim me ovem perditam, & invitasti ut pascua inveniam, ut vitam habeam, & abundantius habeam in te, ô vita mea, & omne bonum meum. Quid in horâ mortis me fecisse velles? Hoc volo. Quid in iudicio tuo à me non esse factum exprobrares? Id toto corde desidero. Quid infinitus amor tuus ô Deus admirabilis, fortis, æterna sapientia, infinita bonitas, magni consilij Angele à me in omni æternitate factum esse optaret? Id ego, dum vita datur, & tempus est miserendi, ex amore tui, & propter honorem nominis tui cupio, & volo. Custodi hanc voluntatem meam Deus, & dirige me in semitam rectam propter nomen tuum. Amen Amen.

Oratio pro eo qui statum vitæ elegit.

2. Petr. 1.
Coloss. 3.

O ÆTERNA Sapientia, & infinita bonitas, vocasti me, & in hoc vitæ genere constituisti; sed quia non est in manu hominis via ejus, obsecro te, da mihi gratiam ut satagam per bona opera certam facere vocationem meam, & quidquid in eâ acciderit, accipere de manu tuâ; velle enim meum consecravi tibi, & præbui tibi cor meum, & præbeo ut nullum præter te diligat, quandoquidem elegeris me ante constitutionem mundi, ut essem filius tuus, & in hoc statu sequerer te. Omne ergo, quodcumque faciam in verbo aut opere, omnia in nomine tuo Domine JESU CHRISTE faciam. Per te offeram hostiam laudis, id est, fructum labio-

rum nostrorum consentientium nomini tuo, qui de tantis periculis eripuisti me, in quo spero quoniam adhuc eripies. Quocumque enim in statu fuero, scio hominem me natum ex muliere, & brevi vivētem tempore, & repleri multis miseriis, & numquā in eodem statu permanere. Solatio verò id mihi permagno est, quòd capilli capitis mei apud te numerati sunt, & non sines me tentari supra id quod possum; imò & facies cum tentatione proventum, ut possim perfectus esse in statu meo sicut pater tuus celestis perfectus est. Quæ enim dementia mea foret, posse me gemmam comparare preciosam; & vilia mercari? Principem esse posse, & malle inter lixas latitare? Si domum, equum, vestem optima mihi deligo, cur non animam optimam, qua placeam tibi? Cur qui in omnibus seu artibus, seu studijs, seu nobilitate ad primas naturâ tendimus, in æternum vili & abjecto animo cōtemptibiles esse volumus? Nunc de regno, nunc de māsione in regno Patris tui agitur, & ego qui maximus hic esse velim, in regno tuo minimus esse volam? Et cum sedere in throno tuo possim, in tui, ut sic dicam, contumeliam longè sededo à te in æternum? A te? inquam, qui sic me dilexisti Deus meus ut filium tuum vnigenitum dares, qui sic me dilexisti Fili Dei, ut animam tuam dares in mortem propter me.

Ecce dico in abundantia meâ: non movebor in æternum, quoniam tu es fiducia mea: in te inimicos tuos ventilabimus cornu, & spernemus insurgētes in nobis. Persequatur me licet Pharao cum sequi te cupio, & inspirationem tuam; non timebo mala quoniam tu mecum es. Et scriptum audio. Dicite iusto quoniam bene, & fructum adinventionum suarum comedet. Magna enim securitas, & magna in morte potissimum tranquillitas, & in universâ hac mortali vitâ, & in adversis, subitjsq; casibus, & vitæ hujus tempestatibus, quibus omnes iactantur; quòd tu dominaris mari, & motum fluctuum ejus mitigas. Testes discipuli mihi sunt, quibus aderat dormiens, sed benignissimum cor tuum vigilabat super illos. Testis Israel, cui cessit mare, & in deserto cibo pastus est Angelorum, & aque amara injecto ligno ei facta sunt dulces. Et de carcere video prodire Reges, quos ducit manus tua: & rursum

Prov. 28.
Psal. 26.

de folio excidere eos, quorum ut Balthassaris appendisti merita, & dies numerasti. Ideò justus ut leo confidit; & ego, etsi consistant adversum me castra, non timebit cor meum; plures enim nobiscum, quàm contra nos: & tu unus, bone JESV, sufficis mihi, qui à dextris es mihi ne commovear: & providentiâ tuâ attingens à sine usque ad finem, fortiter, suaviter omnia disponit. Fac igitur de me secundum divinam voluntatem tuam: &

Psal. 68.

quamvis venirem in altitudinem maris, & tempestas demergeret me, scio quia justus es Domine, & quia omnia judicia tua iusta sunt, & omnes viae tuae misericordia, & veritas. Imò virga tua, & baculus tuus ipsa me consolata sunt. Ideò misericordiam, & iudicium cantabo tibi Domine; non enim fecisti taliter omni nationi, & voluntatem tuam circa statum non manifestasti eis. Quis verò sum ego, ut

Psal. 23.

Psal. 147.

memor sis mei, aut filius hominis quia visitas eum? Magna enim gratia audire loquentem te, vocari ad obsequium tuum, & videre quàm suave sit, & quanta gloria sequi te Domine caligine passionum dissipatâ, & radio benignitatis tuæ affulgente mihi ut cor meum, & caro mea exultent in te Deo meo. Confirma,

Psal. 67.

hoc Deus, quod operatus es in nobis à templo sancto tuo in Jerusalem. Conserva me Domine, quoniam speravi in te: Deus meus es tu, & bonorum meorum non egēs.

Psal. 15.

Praxis in vita statu diligendo.

Sap. 1.

Devotioni
instandum.

PRIMA est, secessum, si fieri potest, captare, vel saltem negotia aliquantisper seponere, atque Sacramento penitentiae animam purgare; in malevolam enim animam non ingreditur sapientia. Observa deinde maximè necessariam esse resignationem; quâ homo paratus est viam sibi monstratam sequi, neque vult divinam sapientiam suæ insipientiae conformari; aut illius voluntatem sanctam & benè placentem, suæ accommodare. Præterea verò orationi instare, si unquâ, oportet, eleemosynis item aliisque piis operibus, cum res sit omnium maxima, & voluntas Dei unica exquirenda sit, qui solus novit talenta nostra quæ dederit, quæ dare decreverit, quis status nobis conveniat. Ad hoc juvant Notæ spirituum, de quibus infra dicitur.

Sacra Com
munionis fre-

Secunda, frequenter accedere ad sacram communionem, & post eam suppliciter, animoque ad Dei nutum sequendum comparatè

comparato petere: Domine quid me vis facere? Multis enim id evenit, uti & B. Aloysio Gonzagæ, ut tum vocem Domini, & voluntatem penitus intelligerent. *quentanda.*

Tertia, viros spirituales & sinceros super hoc negotio audire. Solet enim Dominus per alios, maximè tamen confessarios, aperire quid à nobis fieri velit. Ita S. Paulo ad Ananiam missio dictum: Surge, & ingredere civitatem, & ibi dicetur tibi quid te oporteat facere: ita etiam evenisse B. Terefæ refert P. Ribera. Anima enim viri sancti enunciat aliquando vera plus quàm septem circumspectores sedentes in excelso ad speculandum.

Cavendum autem huic consiliario, ne præire Deum potiùs velit, quàm subsequi: ne hunc vel illum statum suadeat: cum solius Dei sit vocationem dare. Ideoque qui indifferens non est, & nimio affectu in hunc fertur statum, aut ab illo alienior est; parùm commodus habetur. Hunc S. Bernardus egregiè docet exemplo suo dicens: Laudo omnes ordines, & diligo ubicumque piè, & justè vivitur in Ecclesiâ, unum opere teneo, cæteros charitate. Tales verò qui suum ordinem omnibus præferunt, aliosque contemnunt, nec nostri, inquit, nec cujuscumque esse ordinis veriùs dixerim; quippe qui etsi ordinatè viventes, superbè tamen loquentes cives se faciunt Babylonis, id est, confusionis, imò filios tenebrarum, ipsiusque gehennæ, ubi nullus ordo, sed sempiternus horror inhabitat.

Quarta, in primis quidem utilem dixi secessum in istâ deliberatione; verùm si is obtingere alicui non potest, tum vesperi saltem per aliquod spatiù ruminare ac considerare expedit illa capita quæ in Modo deliberandi & meditandi infra ponentur; maximè illud, quod in horâ mortis quisque optabit vitæ se genus delegisse. Neque tamen ideò sequitur omnes eandem viam inituros, v. g. securissimam & Religiosam: multis enim ea non convenit, imò neque secunda est: habet unusquisque donum suum, & vocationem. Unusquisque autem in quâ vocatione vocatus est, in eâ permaneat oportet, juxta D. Pauli cõsiliu. Numquid enim, ut idem monet, dicet figmentum ei, qui se finxit, Quid me fecisti sic: Varia sunt equidem in corpore mēbra, neque eundem actum habent, alterumque altero indiget, neque quidquam hîc æmulari oportet, præter charismata meliora, id est, charitatē: non est enim personarū acceptor Deus.

Quinta est, sanctum Angelum custodem colere & invocare, cum enim ille nobis sit datus dux & comes viæ in patriâ, velut Tobix Raphaël, dubio procul hoc illi maximè curæ est, ut nos eâ ducat viâ, seu vitæ genere, quod divinæ voluntati maximè

Quid consiliario cavendum.

Bern in apol. Omnes ordines amandandi.

Consideratio si vacanda.

I. Cor. 7°

Rom. 9.

Angelus custos invocandus.

est accommodatum; hoc enim clientes sibi commissos, & Dei filios ad cælestem Patrem, & patriam novit perventuros.

*Resignatio
procuranda.*

Sexta, ante omnia, ut dixi, necessaria ea animi præparatio, qua homo firmiter statuit cognitam Dei voluntatem amplecti, neque inchoanda deliberatio, priusquam mens nostra in æquilibrio posita fuerit; ut momenta divinæ voluntatis clariùs perspiciamus. Quòd si eam in nobis resignationem non inveniamus, sæpè exercere eam oportet, inclinando voluntatem ad eam partem, quam magis averfatur.

Septima, Ut autem commoda atque incommoda ad finem consequendum clariùs perspicias, plicata charta scribendæ rationes & commoda quæ hoc vitæ genus suadent, deinde illæ quæ dissuadent; considerando an commoda incommodis non præponderent; & objectiones scripto in quiete examinando.

*P. Virgo in-
vocanda.*

Octava Praxis, Nunc si unquam stella maris beatissima virgo invocanda; illa enim mater nostra est, eique curæ, ut filij statum optimum consequantur; atque ideò peregrinationem ad locum aliquem celebrem instituisse multis utile fuit. Et cum ipsa, ut P. Platus egregiè demonstrat, Religiosorum Ordinum patrona sit, procul dubio ad aliquem aspiranti optima est cynoçura.

Patronos etiam suos invocare, aut deligere in hanc rem salutare est, & eos, qui in vitæ genere, de quo deliberas, aut primi aut eximii fuerunt. Et hinc profectum in cuilibet opificio moris sit patronum eligere tum ad præsidium, tum ad exemplum.

*In concione
de lectione
de iustis
Dei.*

Nona, Conciones, dum quis deliberat, & lectionem piam frequentare omninò expedit, maximè Scripturæ: De quâ vide Bernardum ad sororem Serm. 50. Et Chrysof. Homil. in illud: *Astuit Regina*. Sic D. Augustinus conversus lib. 8. conf. cap. 6. & S. Ignatius, & S. Childebertus Sur. 29. Decemb. Concione verò S. Nicolaus Tolentinus, & Babylas: de quo in prato spirituali. Consortio verò & alloquio bonorum S. Romoaldus, & innumeri alii; ideoque hoc magnoperè à Sanctis commendatur. Cum enim variis viis & modis Dominus vocare solitus sit, prudentis est omnem, ut sic dicam, aperire fenestram, quâ solis iustitiæ radius in animum nostrum penetrare possit. D. Martinus eleëmofynâ sibi ad Sanctitatem viam aperuit. R. P. Borgiam cadaveris spectaculum impulit ad sæculum descendendum, & S. Sylvestrum, ut Sur. 26. Novemb.

*Resignatio
necessaria.*

Decima, Coram Ven. Sacram. suadeo omnem affectum utriusque partis, de quâ deliberatio est, exuere, & sic divinæ voluntatis

voluntatis signa exquirere, motusque animi observare, & audire quid in se Dominus loquatur. Ad hoc juverit expendere notas Spirituum: de quibus varii scripsere post S. Ignatium: P. Bernardinus Rossignolius, & recens P. Theophilus Bernardinus.

Paucis tantum hinc te moneo, lector, ut observes originem, medium, & finem cogitationis, & hunc maximè. Vide ergo an ad ea impellaris, quæ legi divinæ, & consiliis sunt consona, an verò sensualitate, aut vanitate traharis. Hæc enim à Magistro humilitatis, qui dixit: Discite à me quia mitis sum, & humilis corde, inspiratio esse non potest. Sicut & illa suspecta, quæ quis suo iudicio, & inniti prudentiæ cupit, & aperire directori formidat, vel ad rationis trutinam revocare, maximè quando imaginatione vehementiori aliquis fertur, quod hominem rationalem dedecet: Nec minus illa quæ inquietum animum reddit; Spiritus enim Domini tranquillus, & in pace factus est locus ejus.

Rationem non impetium sequi oportet.

Neque huic quieti repugnat sensualis partis obmuffitatio; imò hac trahente ad infima percipere inspirationem ad contraria signum est divinæ vocis, & gratiæ. Enumerat signa D. Paulus inspirationis Sanctæ, dum fructus Spiritus S. recenset. Qui sunt: Caritas, gaudium, pax, patientia, longanimitas, bonitas, benignitas, mansuetudo, fides, modestia, continentia, castitas. Denique à bono Deo impelli ad ullum malum non possumus, sed ad CHRISTI imitationem, & Sanctorum. Hæc igitur, dum deliberas, sæpè abs te pete. Quis status, aut quod opus Deo acceptius, quid in horâ mortis eligeres, quid in iudicio, quid Sancti elegerint, quid CHRISTVS Dominus. In quo vitæ genere plura tibi convenientia salutis auxilia, pauciora impedimenta. Quæ hætenus expertus sis talenta ad hoc vel illud vitæ genus. Cujus vocationis habeas certiora argumenta divinæ voluntatis. Quid denique alteri suaderes.

Galat. 5.

Nota.

Nota.

Hæc fusius vide Cap. de modo deliberandi, & in P. Theophili Bernardini cynosurâ, & P. Lessio lib. de statu vitæ eligendo, Oratio pro Execut. *Dignatus es*, ut suprâ pag. 10.

JACVLATORIÆ,

quibus deliberans se per diem excitare poterit.

D Educ me Domine in viâ tuâ, & ingrediar in veritate tuâ.
Viâ justificationum tuarum instrue me, & exercebor in mirabilibus tuis.

Psal. 85.

Psal. 118.

Domine quid me vis facere?

Psal. 118.

Prov. 16.

Prov. 12.

Prov. 20.

1. Reg. 3.

Prov. 21.

Psal. 118.

*Servus tuus sum ego; da mihi intellectum, ut sciam testimonia tua
Cor hominis disponit viam suam, sed Domini est dirigere gressus ejus,
Via stulti recta in oculus ejus: qui autem sapiens est, audit consilia.
A Domino diriguntur gressus viri; quis autem hominum potest in-
telligere viam suam?*

Loquere, Domine, quia audit servus tuus,

Omnis via viri recta sibi videtur, appendit autem corda Dominus,

Utinam dirigantur via mea ad custodiendas justificationes tuas.

SECUNDÆ IMAGINIS ANNOTATIO.

Quid tardas converti ad Dominum Deum
tuum, & omne bonum?

Convertere citò, ô peccator, ad creatorem ac
redemptorẽ tuum, neq; ut **A** iste, dubius mo-
rari: ecce enim instat mors, ecce tibi **B** JESVM pa-
ratum ut te recipiat, aspice vulnera ejus, **C** tormẽ-
ta attende, & benignissimum occursum illius. Cõ-
temne **D** mundum, ejusq; fallaciam, detestare **E**
peccatum, teterrimum monstrum: & sequere **J**E-
SVM; ac **F** virtutem, quam **G** Angelus monstrat
tibi ejusq; præmium attende, atque ad eam **H**
contritione de peccatis excitatâ, & **I** confessione
sacerdoti factâ convola, ac **K** pœnitentium exem-
pla, ut Deo satisfacias, imitare. hâc viâ à jugo Pha-
raonis infernalis liberabere, & servitute eius, quẽ-
admodum **L** filij Israël exitu de terrâ Aegypti. Ne-
que hîc subsiste, sed perge in patriã, viator, viam-
q; sterne ac muni **M** eleëmofynâ, **N** jejunio, & **O**
oratione. O quàm gaudent **P** Angeli super uno pec-
catore pœnitentiam agente! O quantis præmiis in-
calo anima illius coronabitur.

CAPUT IV.

Deliberatio de maturâ conversione ad Deum & finem nostrum, postquam deviamus.

ANGELVS custos ubiq; præsens: Verùm, ô viator, quid tibi proderit finem vitæ novisse; fide Deû & ad Deum viâ scire, statumq; elegisse, si in hoc declines à viâ, avertaris à Deo, & finis tui ac beatitudinis obliviscaris? utique præstabat Deum ejusque voluntatem non cognovisse. Servus enim qui scit voluntatem domini sui, & non facit, plagis vapulabit multis. quemadmodum illos Apostolus ait inexcusabiles, qui cum Deum cognovissent, non sicut Deum glorificaverunt, aut gratias egerunt; sed evanuerunt in cogitationibus suis, & obscuratû est insipiens cor eorû: dicentes enim se sapientes, stulti facti sunt, & propterea tradidit illos Deus in desideria cordis eorum, in immunditiam, in passiones ignominia. Quòd si igitur pro fragilitate humanâ adhuc à Deo, id est, omni bono, patre amantissimo, creatore potentissimo, averfus es qui hæc legis; quæso te per sanguinem Christi, & salutem tuam, ne tardes converti ad Dominum, & ne differas de die in diem. Subitò enim veniet ira illius, & in tempore vindictæ disperdet te; sed revertere hoc ipso momento & ingemisce, Ecce enim manus ejus extenta est; revertere, & convertere in viam, & ad Dominum Deum tuum. Dixit enim: Derelinquat impius viam suam, & vir iniquus cogitationes suas, & revertatur ad Dominum, & miserebitur ejus, & ad Deû nostrum, quoniam multus est ad ignoscendum. Hæccine credis, & adhuc tardas converti ad Dominum inter tot hostes constitutus, & fide certus, quòd, quâ horâ non putatis, filius hominis veniet, & forsitan hâc ipsâ? *Credo tibi, &c.* ut sup. pag. 7.

HOMO. Credo, & scio, ac manifestè cognosco, finem creationis meæ esse, ut Domino serviam; & ob hoc creatum esse me, & in eo positam esse omnem felicitatem

Luc. 12.

*Rom. 1.
Scire Deum
& peccare
grave est.*

*Eccli. 5.
Sera con-
versio raro
vera.*

Isai. 55.

Pfal. 37.

tem meam: sed quid agam Angele mi? ecce ut inveteraverunt iniquitates meæ, & sicut onus grave gravatæ sunt super me. Video, eheu! me descendisse ab Jerusalem in Jericho, qui ab Jericho in Jerusalem cælestem ascendere debebam.

Dilatatio nota.

ANGELVS Custos adstans. O quanta mortalium cæcitas! Dum tempus est pœnitentiam agendi, & resipiscendi, illud negligere, & profectum suum, & mercatum! Quis verò illis promisit spatium pœnitentiæ postquam semel neglectum est? An contemptum Deum sperant sibi magis propitium postquam aut peccatis, aut imperfectionibus velut opprobriis diutiùs eum saturaverint? An, cùm mundus ob ætatem sibi ineptos projecerit, & despexerit, tum respicere ad Deum statuent, ut illi facem tribuant, qui omnia illis largitus est, & mundo vinum bonum? An æquum est, vide, ætatis florem in conspectu Dei nostri, coram quo stamus, & loquimur, offerre hosti ipsius, etsi eum maximè cupiat, ac reipsâ dicere: Ille coram te Deus meus florem habebit, & meliorem mei partem: tuum verò erit quod evanidum, aut despectum superfuerit.

Nota. Peccatoris impudentiâ.

Nunc invitantem ad emendationem, & perfectionem nō audiam, cùm verò ab aliis desertus fuero, tunc exaudiri à te petam. Nunc vires integras consumam in mundi militiâ stipendio nullo; serviam illi, & amoris proprio; cùm defecerit virtus mea tunc tibi servire volam, postquam & te, amoremque tui amoris meo posthabuero, & gloriam, omniaque bona tua promissa, & te neglexero.

HOMO. O quàm vera hæc de me parabola! sed ô bone JESV, quem præsentem agnosco, & audio rursus suavissimè vocantem, & dicentem: Venite ad me omnes qui laboratis & onerati estis, & ego reficiam vos: confido in misericordiâ tuâ quòd serìò resipiscentem non despicias. *Credo tibi, &c.* ut suprà pag. 7.

Math. 11.

JESVS. Omne quod venit ad me, non ejiciam foras, et si stans ad ostium, & pulsans sæpè repulsam passus sim.

*Ioan. 6.
O quantæ
Dei bonitas!*

HOMO. Misericordia tua super omnia opera tua. Utinam! utinam nunquam te offendissem, amantem odissem, sequentem repulissem! *Infelix ego, ut inf. pa. 48.*

ANGELVS. Spera in Domino, & fac bonitatem, & pascaris in divitiis ejus. Tantummodo ne tardes converti ad Dominum, & ne differas de die in diem: subitò enim veniet ira illius, & in tempore vindictæ disperdet te.

Psal. 25:

Ecd. 5:

Psal. 7.

Citò convertere, ne quando ut leo rapiat animam tuam, & non sit qui redimat, neque qui salvum faciat. Nescis quia serò sæpè paratur medicina, ubi invaluit morbus? Quæ, precor, ex dilatione commoda evenient? Vides arborem non flecti nisi cùm virga est, itaque & tu beatus eris, si maturè cervicem tuam flexeris ad suave jugum CHRISTI JESV Domini nostri: *si alliseris Babylonis parvulos ad petram, ne postea superare nequeas.* Quis æger expectat dum morbus invalescat? quis prudens viator iter differt, donec pluvio cælo alveus vadari nequeat? Quis expectat, donec filum quod abscindere vix potest, in nauticum funem excreverit? id est, dum prava consuetudo fortiùs alligârit, dum clavus altiùs infixus erit? Et quis longiùs errare pergit, ubi errorem apprehendit? Quis, si fascem peccatorum jam levare nequit, ut ad pedes CHRISTI JESV & sacerdotis deponat, ubi plurimis auctus fuerit, tollere poterit? Quod igitur alteri suaderes in re (*aliquantisper hic subsiste*) ejusmodi, tibi consule. *Haccine vera, ut sup. pag. 7.*

*Dilationis
incommoda
gravissima.*

Psal. 138.

HOMO. Eheu! nõnne hæc memoria mortis mihi sanè persuadere deberet, quæ veniet sicut fur in nocte, & cæ ipsâ horâ quâ non puto?

ANGELVS. Quando ergo venturum putas? vel potiùs dicito mihi: Nõnne omni horâ paratum te esse oportet, ut vocanti judici respondeas? Respice quæso, & hiantem infernum intuere. Circumspice mille pericula,

cula, & mortis causas etiam sempiternæ. Jam verò an paratus es, ut mecum ad iudicem proficiscaris? Et tu audes in conspectu ejus vel momento stare in imperfectionibus, & peccatis, & non resipiscere? *Haccine vera*, ut supra pag. 7.

August.

Vide ne hâc animadversione percutiari: ut qui, dum vivis & sanus es, oblivisceris Dei; in morte, & tui, & illius obliviscaris. Acertimè tunc hostis instabit tot victoriis animosior, quot tu peccatis debilior: tantò violentior, quantò magis defecerit virtus animæ & corporis tui. Etiam si verò veniam pœnitenti promiserit Deus, tamen peccanti neque gratiam ad hoc, neque crastinum, neque horam promisit. Quàm graviter verò in judicio arguêris, si occasionem hanc salutis tuæ neglexeris; perditionem verò maximo discrimine, labore, sudore quæsieris? Quam tunc gloriam & laudem accipiet, qui omnem vitam malè traduxit? quid metet, qui, dum viveret, seminavit sibi dolores, & pœnas sempiternas? Numquid colliguntur de spinis uvæ, aut de tribulis ficus? an ista præparatio est ad placandum iudicem, criminum acervum cumulare?

Gregor.

Occasio salutis non negligenda.

Matth. 7.

Rom. 2. HOMO. Video, video nihil tristius in omnem æternitatem futurum, quàm, dum tempus erat veniæ, thesaurizasse sibi iram in die iræ & vindictæ; ideoque iniquitorem, & magis Deo injurium fuisse, quo se benigniorem erga nos exhibuerit. *Credo tibi*, ut supra, pag. 7.

Dementia peccatoris quanta.

ANGELVS. Age verò, quamvis salvus fieres horâ extremâ, quæ dementia hîc in statu hostis Dei & latronis permanere, in servi conditione potiùs quàm liberi, sinere omne tempus merendi & Deo placendi frustrâ elabi? Si autem in æternitate amaturus es Deum, an vis eum jam odisse? si tunc amaturus, quantum tristaberis quòd tamdiu Patrem, & Dominum, & omne bonum exosum habueris? Hîc nullam occasionem lucri temporalis elabi sinis: æterni omnem projicis? Ecce, Sancti quàm sollicitè ambulabant coram Deo? & tanquam

Iob 51.

tumentes

tumentes fluctus timebant Dominum, semper pavidi; & quamvis nihil sibi conscii, nunquam tamen securi. Tu verò toties à me monitus, ut gaudere possem super conversione tuâ & pœnitentiâ, ecce tanto tempore restitisti mihi. Neque tam facile esse putes converti. Sed Ambrosium audi: Facilius, inquit, inveni, qui innocentiam servarent, quàm qui congruè pœnitentiam agerent. Et quamvis aliud nihil foret, quid tristius quàm perpetuâ in luctâ, angustîâ, conscientîæ aculeis & stimulis vitam agere? Hæccine verò de te meritis est Dominus JESVS? hocine est ejus exemplum sequi, & propter misericordiam ejus illum ad iram provocare, & perseverare in illusione illius, eò quòd misericors sit & clemens? *Infelix ego*, ut infra pag 48.

*Ambros.
l. v. de unitâ
pœnit. c. 10.*

An ignoras, ait Apostolus, quoniam benignitas & bonitas Dei ad pœnitentiam te adducit? O quanta est bonitas, quam continuò te alendo, fovendo, servando te & creaturas omnes propter te demonstrat! neque quidquam hæc te commovent? O si cognovisses & tu, & quidem in hâc die tuâ, quæ ad pacem tibi! Et quid est quod te avertit à Deo tuo, à salute, à gloriâ, à vitâ bonâ, beatâ, ab optimi Patris & Dei tui charitate, & amplexu? quid est, nisi voluptas aut vanitas brevis, multis quærenda sollicitudinibus, multâ servanda anxietate, multùm dolenda ubi amissâ fuerit, & luenda inauditis suppliciis, aut hîc eluèda diuturnis lacrymis? Si enim aliquando salvus futurus es, mille mortes optabis potiùs obiisse, quàm offendisse Dominum Deum tuum. Vade igitur, & semina in momentaneâ voluptate, quod in æternis doloribus metes. Convertere, convertere, & vide quid intersit inter justum, & impium; inter servientem Deo, & non servientem ei. Ecce enim ipse est Dominus, & non est alius, ipse mortificat & vivificat; magnus est, magnitudinis ejus non est finis; solus habet immortalitatem, & lucem habitat inaccessibilem; & tu audes hunc contemnere, & mavis servire

*Rom. 2.
Beneficia &
benignitas
Dei peccato-
rem invitât,
Luc. 9.*

*Considera,
quid intersit
inter justum
& injustum.
Malac. 3.
1. Reg. 2.
Psal. 144.
1. Tim. 6.*

hosti

hosti per ambitionem, avaritiam, & sæculi vanitatem? Jerusalem, Jerusalem, convertere, convertere ad Dominum Deum tuum. *Credo tibi, &c.* ut suprâ, pag. 7.

August. l. 8. Conf. c. 5. HOMO. Non est, ô Angele mi, quod respondeam tibi dicenti: Surge qui dormis, & exurge à mortuis, & illuminabit te Christus: cumque undique cognoscam te vera dicere, jam non est omninò quod respondeam veritate convictus. Si enim credo me locum veniæ non inventurum, quæ dementia peccare sine spe remissionis? si autem cogito Dominum meum bonum & misericordem, qui, etiamsi plurimis peccatis meis gravissimè offenderetur, ignosceret tamen; quæ malitia mea velle malum esse me, quia bonus est?

Exercitium convertentis se ad Deum.

Rom. 7.
Psal. 119.

INFELIX ego homo! quis me liberabit de corpore mortis huius? Hei mihi, quia incolatus meus prolongatus est. Habitavi cum habitantibus Cedar, multum incola fuit anima mea. Surge, surge, propera, & sequere vocantem, imò clamantem vocem grandi. Hodie, ô anima mea, si vocem Domini audierimus, ne obduremus cor nostrum. Putasne, bone JESU, mortuus homo rursus, vivet? Cunctis diebus, quibus nunc milito, expecto donec veniat immutatio mea. Vocasti me, & vocant me vulnera tua, & lacryma tua: impellit mors, quam video imminere capiti meo. Vocastine ergo me, & non respondebo tibi? Imò & operi manuum tuarum porriges dexteram. Tu quidem gressus meos dinumerasti, quibus erravi sicut ovis quæ perijt; sed jam obsecro ô bonitas, ô amor inutilem & vilissimum quere servum tuum, quia mandata tua non sum oblitus. Signasti quasi in sacculo delicta mea, sed curasti iniquitatem meam benignitate tuâ. Si lapides excavant aqua, & alluvione paulatim terra consumitur, etiam cor meum lapideum excavet imber sanguinis tui, & quidquid terrenum est in corde meo, diluvio bonitatis tue consumatur. Sed quid est homo, quia magnificas eum, aut quid apponis erga eum cor tuum? Visitas eum diluculò, & subitò probas illum. Usquequò non parcis mihi, nec dimittis me ut glu-

Iob 4.

Iob 14.

Ibid.

Ibid.

Iob 7.

tiam salivam meam? Peccavi; quid faciam tibi & custos hominum? Quare posuisti me contrarium tibi, & factus sum mihi met ipsi gravis: Cur non tollis peccatum meum, & auferis iniquitatem meam? sicut enim onus grave gravata sunt super me iniquitates meae. Sed dixisti: Venite ad me omnes qui laboratis, & onerati estis: Venio igitur timens & tremens, sed magis te amans; & ex amore tui facta est magna velut mare contritio mea. Recordare Domine, quia tempus miserendi, quia venit tempus. Numquid contra folium, quod vento rapitur, ostendes potentiam tuam? Numquid oblivisci poteris misericordiarum tuarum quae à seculo sunt? Numquid poteris vocare fugientem, & revertentem ad te repelles? Quis mihi det ut veniat petitio mea, & quod expecto veniat mihi, & det mihi? osculum scilicet pacis filio prodigo, & misero misericordiam, & pauperi panem Angelorum, & sitienti fontes aquarum, & anima mea te ipsum? Quid enim mihi est in calo, & à te quid volui super terram? Numquid irasceris mihi usque in finem, & non cum iratus fueris, misericordia recordaberis? Hac spes reposita est in sinu meo, & licet occideris me, in te sperabo. Domine ante te omne desiderium meum, & gemitus meus à te non est absconditus. Si igitur dixisti: quacumq; hora ingemuerit peccator, quod non recordaberis iniquitatis ejus: ecce gemo; obliviscere igitur iniquitatum mearum, & reminiscere miserationum tuarum Domine, & misericordiarum tuarum, quae à seculo sunt. Propter nomen tuum Domine propitiare peccato meo.

Matth. 11

Iob 13

Iob 6.
Præparatio
ad cōnu-
tionem,Psal. 72.
Habac. 3

Psal. 37

Praxis ad maturam conversionem.

PRIMA; apud se statuere stultum esse quævis alia negotia huic antepone, à quo omnia pendent & universa salus hominis. Quid enim prodest homini si universum mundum lucretur, animæ verò suæ detrimentum patiatur? Matth. 16

Secunda, quotidie vesperi unam ex infrà positis considerationibus ruminare; quibus excitetur & urgeatur: & simul attendere ante somnum an paratus sit mori. Verè enim somnus mortis est imago, & via. Quoties is qui in somnum caput inclinavit, telo mortis se improvidus induit. Quot sani incubuerunt, quos somnus simul cum morte oppressit! Quisquis prudens est, somnum non capiet, & aeternæ simul mortis periculo sese

exponet. Horrendum est incidere in manus Dei viventis.

Tertia, horas aliquas succisivas certò huic negotio tribuere, præsertim festis diebus. Sed heu! eò cæcitatibus ac teporibus venimus, ut succisivas nobis, animæ nostræ, salutem, Dei cultui vix impetrare à negotiis possimus; cum illis vita tota concessa sit.

Considerationes breves pro conversione, & vitâ bona, sapè, & maximè sub noctem, breviter expendenda.

Attende quò vadās.

*Psal. 41.
Psalm. 119.*

An progrediāris.

Vanitas mundi.

Ecl. 1.

Servitus Dei & mundi.

CONSIDERA Primò, te velut viatorem, & peregrinum; & teipsum interroga: Quò proficiscor? quo fine creatus sum, & iter hujus vitæ ingressus? Certè ut in Jerusalem caelestem pervenirem. Eòne me mea vita & via ducit? Quando veniam, & apparebo ante faciem tuam, Deus meus? Heu mihi, quia incolatus meus prolongatus est! *Credo tibi &c.* ut suprâ pag. 7.

Considera Secundò, viatorem quotidie progredi oportere, & vias maximè securas & breviores quærere: & vide an sic agas. Sanè si in itinere compendiosius & tutius occurreret, nonne illud eligeres? Si in re aliquâ gravi, aut expeditione varia sese offerrent consilia, nonne tutius, maximè si à sapientissimo id daretur, eligeres? Eadem prudentiâ in animâ utere. Audi quid Sapientia æterna suadeat: & quod alteri suaderes, ipse fac: frequenter confitere, & communica, & miserere animæ tuæ placès Deo, ita ut nunquâ, vel ad horam mancas Dei inimicus, ab eoque deseraris, & in dæmonis sis potestate, & pro ejus arbitrio vivas. Heu! quanto prudentiores sunt filii hujus sæculi filiis lucis in generatione suâ? *Infelix ego, &c.* ut suprâ pag. 48.

Considera Tertiò, occupationes hominum varias, & quorsum iis animi & corporis vires omnes impendant; nempe ut vel opibus, vel honore, vel favore hominum augeantur, idque ad horam unam vel momentum vitæ nostræ: & hæc omnia in illo momento sapenumerò, vel culpâ levissimâ, vel malevoli verbo uno, vel ictu globi unius deperdi: quanto ergo satius de æterno honore, favore æterni regis & opibus cogitare? Vanitas vanitatum, vanitas vanitatum, & omnia vanitas. *Hæcine vera &c.* suprâ pag. 7.

Considera Quartò, quid sint Reges & principes terræ, quis verò Deus? illi terræ vermes, & mancipia seu conservi nostri: hodie sunt, & cras non erunt. Attende autem, quomodo hinc vermis & conseryus ab hominibus obsequium petat, indè Deus:

Deus: & vide quàm prompti sint homines & indefessi, ut ser-
viant principi, qui conservatus est; quot verò opus habeat Deus
promissis, exhortatoribus, ut sibi vel decima pars præstetur;
nec hanc quidem illi concedi, nisi conervo ardeat, & permit-
tat; & quàm id turpe & indignum, & dic, Mihi autem adhærere
Deo bonum est, ponere in Domino Deo spem meam. *Credo*
&c. *suprà pag. 7.*

Quintò, considera Primò, jam reversos ab inferis eos qui in
gentilismo & christianismo tuæ conditionis fuerunt, seu Cæ-
sares, seu bellatores; Principesque, Consiliarios, &c.

Quanta sit & quàm brevis merces laborum, quàm à mundo
retulerint. Summa est fumus famæ, & honoris, sed quid mine-
ris prodest laudari ubi non sunt, & cruciari ubi sunt? Secundò
quàm multa bona pro Dei gloriâ tui quispiam similis præsta-
re posset si tot labores, & pericula subiret pro Deo quo tu ut
mundo servias? Certum unumquemque ad magnam auctita-
tem pervenire posse, & latè Dei gloriam propagare, si quan-
tum pro fumo, & mundo, tantundem pro Dei gloriâ, tuâque
salute præstiterit. Tu igitur sperne mundum, & Deo adhære; &
dic: Quid prodest homini si universum mundum lucretur, ani-
mæ verò tuæ detrimentum patiatur. *Infelix ego*, &c. pag. 43

Considera Sextò in rebus agendis. Primò, nihil sine Deo te
posse, proinde oli illi humiliter omnia tribue, qui deponit po-
tentes de sede, & exaltat humiles; & ante omnia cura, ut illum
habeas propitiùm. Secundò, ut famuli, & alii quibus ad exe-
cutionem uteris, quoad potes boni sint. Non enim sunt, ut pa-
tet, apta instrumenta fidei tuendæ, & gloriæ Dei propagandæ;
aut agendi præclara, inimici Dei, & diaboli mancipia qui eos
ad mala omnia trahit & instigat. Tertiò, impossibile esse even-
tus futuros providere, propterea, postquam diligentiam adhi-
bueris, omnia scias esse relinquenda Dei providentiæ. Quartò,
cum ipse sit solus Dominus, solus altissimus, ejus honorem &
gloriam præ oculis semper habendam. Alioquin enim meritò
graviter indignabitur, & consilia non fortunabit, in quibus vi-
debit magis gloriam quæri servi, quàm suam: dicit enim, Glo-
riam meam alteri non dabo. Quis sicut Dominus Deus noster,
qui in altis habitat, & humilia respicit in cælo & in terrâ. Qui-
cunque glorificaverit me, glorificabo eum; qui autem contem-
nunt me, erunt ignobiles. *Hæc in vera*, ut *suprà pag. 7.*

Considera Septimò vitæ brevitatem, quodque instar navis,
sagittæ, cursoris & vaporis transeat. Quocirca præmitte the-
sauros bonorum operum & eleëmofynarum eò ubi perpetuò
victurus es; ibi principatus potius stude acquirere, quam hic

*Audi voca-
tuos.*

Matth. 16.

*Deum roza
sine quo ni-
hil potes.*

*Isaie 42
1 Re 2.
O qui m bna
vis visis!*

ubi horâ unâ manendum. Secundò, incertitudinem mortis. Ideò omni horâ esto paratus; nec unquam cubitum concedas nisi Deum excusâ conscientîâ placaveris, memor illius verbi Veritatis æternæ: Quâ horâ non putatis, filius hominis veniet, *Hæcine vera* &c. ut suprà pag. 7.

Luc. 12.

Monitorem
fac habeas.

Confidera Octavo, principes habere qui curent diligenter pecuniam suam, qui curent corpus suum, & magna præmia illis tribui, qui damna prævertunt, signa morbi indicât, hostium-que machinationes clandestinas significant. Refer ad animam, & habe saltem confessarium, à quo moneri petas, si quod animæ periculum videat, si quem morbum detegat, aut hostium infernalium molimina, ut occurrere malo venienti possis. Sic autem crebrò Deum invoca: Vias tuas Domine, demonstra mihi, & semitas tuas edoce me. Utinam dirigantur viæ meæ ad custodiendas justificationes tuas! Juravi & statui custodire iudicia justitiæ tuæ. *Credo tibi*, &c. ut suprà pag. 7.

Oratio pro executione. *Dignatus es*, &c. sup. pag. 10.

I A C V L A T O R I Æ.

Psal. 7.

Nisi conversi fueritis, gladium suum vibrabit, arcum suum tendit, & paravit illum.

Psal. 79.

Deus virtutum converte nos, ostende faciem tuam, & salvi erimus.

Psal. 84.

Converte nos, Deus salutatis noster, & averte iram tuam à nobis.

Jerem. 31.

Converte me, Domine, & convertar ad te. quia tu Dominus Deus meus es.

C A P V T V.

De penitentiâ verâ salutis semitâ, quâ homo ad Deum & salutis viam revertitur, ejusq; parte prima, Contritione.

POSTQVAM homo coram Deo statuit reverti ad viam salutis, & tendere ad terminum creationis, & vitæ suæ, contritioni, & dolori operam det; hoc pacto enim velut compendio, itinere tridui perget in desertum ex Ægypto, & de Pharaone, & exercitu ejus Dei gratiâ triumphabit. Hujus tridui dies primus contritio,

tritio, secundus confessio, tertius satisfactio dici potest.

Quemadmodum autem admirabili & suavi providentiâ suâ statuit Dominus, ut anima, quæ concepit dolorem & peperit iniquitatem, morte moriatur; sic decrevit ut eadem post peccatum concipiendo verum dolorem, & contritionem, in vitam revocetur. Atque ita peccati proles dolor est, qui si ex amore Dei concipiatur, infelicem matrê proles optima destruit, & pro interitu nobis restituit salutem. Duplex verò dolor est, alter Attritio appellatur, cùm quis ex peccati fœditate, & timore gehennæ, aut simili consideratione de præteritis dolet. Alter Contritio dicitur; quo anima ex puro amore non ob pœnam, non ob amissionem bonorum, non ob molestiam; sed ob id gemit ac dolet, id est, optat non à se patratum delictum (etsi non sentiat teneros affectus ac lacrymas) quòd benignissimum Patrem, liberalissimum Dominum contristârît, injuriâ affecerit, quem omni amore & honore prosequi debuerat: atque hic est filiorum dolor, Deo Patri gratissimus usq; adeò ut ad salutem sufficiat, quando Confessarij copia defuerit. Huic igitur acquirendo plurimum insistendum est potiùs, quàm anxietatis peccatorum enumerationi, cùm plerumque secùs fieri solitum sit, id eoq; hinc subsidia ad contritionem propono. Nónne Magdalena dolore & amore peccata delevit? Publicanus verò in pristinam gratiam tum receptus est, quando eructavit ex intimo sensu, & charitatis affectu verbum illud bonum & salutare: Deus, propitius esto mihi peccatori.

Complectitur uterque dolor in se, etiamsi non semper explicitè, propositum servandi præcepta. Inter hæc illud, quo confessio præcipitur, omninò suo tempore explendum est, maximè cùm ea vis ejus sit ut ex attrito contritum faciat. Ideoq; memento eam crebrò usurpare, ut certam vocationem, & salutem tuam facias.

*Dolor est
medicina
peccati.
Psal. 7.*

*Duplex dor.
lor.*

*Summum
bonum.
Contritio-
nis utilitas;*

*Propositum
emendatio-
nis.*

COLLOQVIVM CHRISTI JESV

*cum animâ peccatrice, pro contritione
excitandâ.*

Deut. 32.
Job 38.

Consule cor
mum &
audi.

Isaia 1.

Psal. 1.
Peccator il-
ludat Deo.

Isaia 1.

Psal. 50.

Job 14.

Job 4.

Peccator vi-
detur non
credere.
Matth. 23.
Psal. 4.

CHRIſTVS. Audite cæli quæ loquar, audiat terra verba oris mei. Ecce interrogabo te N. responde mihi Nónne ego te creavi ex infinito amore & spontaneo, in laudem & gloriam nominis mei? Age verò, nónne tibi conscium est cor tuum, quòd vivas, & coram me, in opprobrium meum, ut meritò, si vita tua nota mundo foret, propter te blasphemaretur nomé meum; & tamen te ut filium enutrivì & exaltavi. Tu autem sprevisſti me, & tacuisti; & cognovit bos possessorem suum, & asinus præsepe Domini sui, tu verò me non cognovisti: sed quia longanimis sum super malitiâ hominum, patiens fui.

ANIMA. Verè, Domine, factus sum sicut equus & mulus, quibus non est intellectus. Creatorem te vocavi & Regem & Deum meum, & ad contumeliam tuam te vilissimæ creaturæ posthabui. Neque verò si interrogas me, causam scio, nisi quia mihi lubebat, etsi vetares; quia sic recreabar, etsi tibi doleret. Eheu! à planta pedis usque ad verticem capitis non est in me sanitas. Sed quò ibo? Ad quem confugiam nisi ad te ô Pater misericordiarum, & Deus totius consolationis? Ne proicias ergo me à facie tuâ, & Spiritum sanctum tuum ne auferas à me. Operi manuum tuarum porrige dexteram Domine meus, & Deus meus.

Actus contritionis: Domine JESV, &c. infrà pag. 60.

CHRIſTVS. Si ego sum Dominus, ubi est timor meus? Si Pater, ubi est amor meus? Credisne Dominum esse me, & contemnere potes? Patrem vocas, & mea, mea que mandata, ut capitali tuo placeas hosti, despicias? Quoties te volui congregare sicut gallina congregat pullos suos sub alas, & noluisti? Quoties dixi: usquequò gravi

gravi corde? ut quid diligis vanitatem, & quæris mendacium? an putas quisquam facinorosus credit Regem sibi adstare, se contempleri, minari, & non cessat maledicere ei? Quis reus in carcere judicem operitur, & audiens eadem horâ in foro plurimos dirè cruciari ob similia suis delicta, non terretur? Tu verò nõne nosti ob illa tua peccata N. plurimos saltem in purgatorio flammis torqueri; fortè etiam in inferno æternùm gemere, & torrerì? Et tu ridere potes, & amori servire proprio, ac mundo, & vel momento in peccato permanere? Si vocavi hætenus, & renuisti, extendi manum meam, & non aspexisti, & sprevisi omne consilium meum, nunc saltem revertere dum tempus miserendi, dum patet salutis porra, ne si moram feceris, cum dolore meo & tuo aliquando postules aperiri fores misericordiæ meæ, & justitia mea tibi respondeat: amen nescio vos.

Prov. 1.

*Dum patet calumia-
gredere.
Matth. 25,*

ANIMA, Si iniquitates observaveris, Domine, Domine quis sustinebit? Memento, obsecro Domine IESV, quòd sicut lutum feceris me, & in pulverem reduces me. Nõne sicut lac mulsisti me, & sicut caseum me coagulasti? Pelle & carnibus vestisti me, ossibus, & nervis compegisti me. Et cum nihil oderis eorum quæ fecisti, reminiscere miserationum tuarum antiquarum: citò anticipent nos misericordiæ tuæ, quia pauperes facti sumus nimis. Nõne misero mihi jam data est lux, & vitam, & misericordiam tribuisti mihi, & visitatio hæc tua custodiet Spiritum meum? O quis dabit capiti meo aquam, & oculis meis fontem lacrymarum? & plorabo die ac nocte interfectos filiæ populi mei. O quàm amarum est mihi dereliquisse te Dominum Deum meum! de quo Scriptum memini: suavis Dominus universis, & miserationes ejus super omnia opera ejus. *Credo tibi, &c. ut sup. pag. 7.*

Iob. 10.

Psal. 78.

Ierem. 9.

*Amarum est Deum
relinquere.*

Isa. 43.

CHRISTVS. Reduc in memoriam beneficia quæ contuli tibi, & judicemur simul. Narra siquid habes ut

*Ingratitudo
peccatoris*

justificeris. Nónne retril- uisti mala plurima N. pro bo- nis Sterilitatem animæ meæ? Nónne ego te redemi precio magno sanguinis mei, non corruptilibus auro, vel argento, ut glorificares, & portares me in corpore tuo? Quid verò tu fecisti?

*Sultitia
peccatoris.*

HOMO. Vendidi, cheulanimam meam sine precio. Quid enim sunt uniuersa hæc, quæ Apostolus tuus ve- rè arbitrabatur ut stercora ut te lucrificeret? Et quid prodèst homini si uniuersum mundum lucretur, & ani- mæ suæ detrimentum patiat? Et fieri potuit ut hæc mallem, & quærerem, quæ neque invenire, neque reti- nere possum; & tu mihi tam vilis fieres omne bonum, ut non pro pulte cum Esau, nec triginta argenteis cum Juda, sed pro fumo, & inani voluptate venderem, & perderem te? *Hæcine vera*, ut sup. pag. 7.

Matth 16.

Domine IESV, &c. infra pag. 60.

CHRISTVS. Recordare quòd dilectam animam meam dederim in mortem propter te, ut sperares & confideres in me. At verè nervus ferreus cervix tua, & frons tua ærea. An fili mi, quia ego bonus sum, ocu- lus tuus nequam est? Cur avertis faciem tuam à me qui tibi sum vita, & salus? Cur fecisti pactum cum morte, & pepigisti quondam fœdus cum inferno in perditio- nem tuam, in mei contumeliam? Cur, obsecro, vis ut triumphet hostis meus de sanguine meo, & precio illius, id est, te, qui ut viveres, à me morte meâ redem- ptus es. *Domine IESV, &c. pag. 60.*

Isai 48.

M. tib. 20.

Isai 28.

*Peccator fœ-
dus facit cū
dæmone.*

Iob 10.

HOMO. Tædet animam meam vitæ meæ: dimittam adversus me eloquium meum: loquar in amaritudine animæ meæ. Et quid dicam tibi, infinita bonitas? Di- cam Deo, Noli me condemnare, quia pro me damna- tus es: Noli me derelinquere, qui triginta tribus annis quæsiuisti me. Noli mei oblivisci qui in manibus tuis descripsisti me.

Esai 49.

*O quantus
Dei bonitas!*

CHRISTVS. Numquid oblivisci potest mulier in- fantem suum ut non misereatur filio uteri sui? Etsi illa oblita

oblita fuerit, ego tamen non obliviscar tui. Ego enim te dilexi, & lavi in sanguine meo; mundus verò, & caro hostes tui sitiunt sanguinem tuum, cui, obsecro, adhærere tibi bonum est? Ego te creavi; & hostis tuus mille modis te destruere nititur: ego æternis præmiis invitavi, & invito; ille vanissima voluptate, & æternis suppliciis: ego summum bonum; & ille summum malum. Clamabone igitur ad te, & vocabo, & nõ exaudies? Rogabo, *Luc 19.* & repulsam patiar? Lacrymabor ob tua pericula, & iridebor abs te? Revocabo te ab iis, & tu in iis gaudere perges, imò & majora quærere, & me contristare? *Heb. 5.*
Credo tibi, &c pag. 7.

Domine Jesu, &c pag. 60.

HOMO. Miserere Domine quoniam defecimus in irâ tuâ, & in furore tuo turbati sumus. Posuisti iniquitates nostras in conspectu tuo, & sæculum nostrum in illuminatione vultus tui. Pudet meminisse ob turpem voluptatem, inanissimam vanitatem tot molestiis petendam, tantâ curâ servandam, etsi servari non possit, ob hæc, inquam, mundi decreta durissima servari, & mandata tua diligenda super aurum, & topazion, & *Psal 118.* dulciora super mel & favum, nec æternis propositis præmiis, vel suppliciis custodiri.

CHRISTVS. Obtupescite cæli super hoc, & portæ ejus desolamini vehementer. Duo enim mala fecit populus meus: me dereliquerunt fontem aquæ vivæ, & foderunt sibi cisternas, cisternas dissipatas, quæ continere non valent aquas. Quid enim superest tibi ex iis, in quibus nunc erubescis? Quid tibi profuit superbia, aut divitiarum jactantia quid contulit tibi? Et nunc quid tibi vis in viâ Ægypti ut bibas aquam turbidam? Et quid tibi cum viâ Assyriorum ut bibas aquam fluminis? *Ierem. 2.*
Fructus peccati.

Nõne ego plantavi te vineam electam, omne semen verum: quomodo ergo cõversa mihi es in pravum vinea aliena? Expectavi, ut faceres uvas; & ecce labrus-

*Peccator ab-
usitur Dei
miserico-
diâ.*

cas. Quid debui ultrâ facere vineæ meæ, & non feci? Quid inuenisti in me iniquitatis, quia elongasti te à me? nōne silui? nōne tacui? nōne patiens fui, longanimis, & misericors super malitiâ hominum? Verumtamen post hæc omnia, quia facilis eram ad veniam, & bonus, crebrius me offendisti: confregisti iugum, & dixisti, Non seruiam. Gloriatu es in malitiâ, potens in iniquitate. Hæcine reddis mihi, popule stulte & insipiens? Vbi sunt dij tui consolationes tuæ, in quibus habebas fiduciam? nōne abierunt omnia tamquam umbra, & tamquam navis cuius non est inuenire vestigium in fluctibus? quod mundus voluit, quod sensualitati allibitum fuit, mox fecisti, & conatu quidem magno; quod ego præcepi, consului, rogavi per amorem & sanguinem meum; ut mortificationem meam in corpore tuo circumferres, despexisti, & ecce quod tot annis mandavi, commendavi per Prophetas & præcones meos, id est Superiores tuos, nōne scipè quasi nihilum reputasti? hæcine prima charitas, quâ omnibus propter me in baptismo renuntiasti? quâ ad omnia te mihi obtulisti? hæcine retribuisti mihi? & dicis, Nequaquam faciam, adamavi alienos, & post eos ambulabo.

*Nemo potest
Deo per se
satisfacere.
Iob 14.*

ANIMA. Ah, Domine, quis stabit ad loquendum tibi, aut respondebit vnum pro mille? Cæli non sunt mundi in conspectu tuo, & in Angelis reperisti prauitatem. sed quis bone IESU, redemptor mi, potest facere mundum de immundo conceptum semine, nōne tu qui solus es? Tu quidem gressus meos dinumerasti: sed parce peccatis meis, & memento, quia ventus est vita mea. Quid faciam tibi, ô custos hominum? quare posuisti me contrarium tibi? Et eheu! factus sum mihi metipsi gravis. Ecce oppressit me dolor meus, & ad nihilum redacti sunt omnes artus mei. Sagittæ tuæ in me sunt, quarû indignatio ebibit spiritû meû. O quis mihi tribuat, ut sim iuxta menses pristinos, secundum dies, quibus

Iob 7.

Iob 16.

Iob 6.

Iob 29.

quibus tu, Domine, custodiebas me! Domine JESU,
&c. *Credo tibi*, &c. ut sup. pag. 7.

CHRISTVS. Quare recessisti, & non reverteris ultra
ad me? Numquid obliuiscetur virgo ornamenti sui, aut
sponsa fasciæ pectoralis sui? Tu verò oblita fuisti mei
creatoris tui diebus innumeris. Revertere, revertere, en
paravi tibi stolam primam, extendi brachia mea ad
amplexus, caput ad osculum pacis inclinavi.

*Jerem. 2.
Inuitat
Christus
animam.*

ANIMA. Pater, non sum dignus vocari filius tuus:
Verumtamen respice in me, & miserere mei, quia uni-
cus & pauper sum ego. Eheu! Ecce inuenio aliam le-
gem in membris meis repugnantem legi mentis meæ:
& non quod volo bonum, hoc ago.

Luc. 15.

Rom. 7.

CHRISTVS. Ecce ego arguam te, & statuam contra
te, faciem tuam. Si morbo aliquo pressus fuisses, nõnne
in medicos plurima expendisses? si lismota de jugero
terræ, etiam maria transiisses. Et si decimam partem
eorum quæ pro mundo præstas, pro animâ fecisses tuâ,
nõnne beatè vixisses? nõnne ego Veritas dixi: Iugum
meum suave & onus meum leve est; & Mandata mea
grauia non sunt: & tu difficilia asseris? verbo & facto
& exemplo tuo alios in perniciem trahis? Non possum
inquis, abstinere hoc consortio, hoc peccandi pericu-
lo: & si quis amicissimus injuriam vel leuem dixisset,
nec rogatus conjungi ei velles, nec placari. si peste lo-
cus aut amicus infectus foret, vitares omninò, aut si me-
dicus hoc vel illud cibi genus vetaret, pareres: ut verò
animæ consulas, ut corpus edomes, mihi placeas &
obedias, nihil facere aut pati dignaris? Me ergo solum
non timebis, & à facie mea non dolebis? nõnne con-
testans contestatus sum, & dixi: Audi vocem meam, &
non audisti, nec inclinasti aurem tuam, sed abiisti in
prauitate cordis tui mali? ecce hac horâ forsân rapieris
ad iudicium severissimum, iturus es in domum æterni-
tatis tuæ: & ecce manus tuæ adhuc plenæ sunt sangui-
ne. Popule meus, quid feci tibi, aut quid molestus fui
tibi?

Psal. 49.

*O quàm fa-
cile est Deo
seruire!
Matth. 11.
1. Ioan. 5.*

*Peccator
mentitur
sibi.
Jerem. 11.*

Mich. 6.
Passionem
Christi con-
sidera.
Jerem. 3.
Cant. 5.

tibi? Recordare, anima, fellis & paupertatis meæ, & lacrymarum mearum, quibus pro te deprecatus sum, quia preciosa eras in conspectu meo; tu tamen fornicata es cum amatoribus multis. Verumtamen reverte: revertere, ecce sto ad ostium & pulso: aperi mihi soror mea sponsa, caput meum plenum est rore sanguineo, & cincinni mei guttis noctium.

Psal. 24.

Esaiæ 38.

ANIMA. Excitavi iracundiam tuam, Domine, & peccavi super numerum arenæ maris; agnosco iniquitates meas: sed ne simul perdas me cum iniquitatibus meis, neque in æternum reserves mihi mala: ostende mihi bonitatem tuam, & reminiscere miserationum tuarum antiquarum, & projice post tergum tuum omnia peccata mea. Ecce enim coram te & curiâ tuâ cælesti syncerè statuo nunquam ultrâ te offendere, occasiones illas devitare; tibi Deo meo potiùs quàm demoni servire. Accipe, Domine IESV, & ne despicias cor contritum & humiliatum; tu qui scrutaris cor & renes, tu nosti, tu nosti suspirium & desiderium meum. *Infelix ego*, ut sup. pag 48.

Oratio, seu actus contritionis.

Actus fidei,
Contritio-
nis.
Propositū
de emen-
datione &
confessio-
ne.
Oblatio
sui.
Actus spei.

DOMINE IESV Christe, verè Deus & homo, creator pariter ac redemptor, doleo ex intimo corde me offendisse divinam tuam majestatem, quia tu es Deus meus & omnia, quem super omnia diligo & colo. Proinde firmiter statuo ac propono, me nō ampliùs te offensurū, sed omnes peccandi occasiones pro viribus devitaturum, insuper de noxis meis ritè confessurum, & pœnitentiam quacumque imponetur impleturum: ad pleniorē verò satisfactionem, hodie tibi me ipsum offero, vitam meam, & mea omnia, & omnes labores meos. Et quemadmodum rogo te suppliciter & flagito veniam delictorum meorum, ita confido me eam impetraturum per infinitam misericordiam ac benignitatem tuam, per merita quoque preciosissimi sanguinis ac sanctissima passionis tuæ: daturum te quoque gratiam emendandi vitam meam, & in bono usque ad finem perseverandi. Amen.

Praxis de contritionis frequentiori usu.

PRIMò, commendatur hîc à viris doctis ac piis, potissimum manè, ut, cùm Deo reconciliati sumus, opera nostra aliàs mortua, vitæ æternæ meritoria sint. Secundò, vesperi in examine conscientiæ contra repentinam mortem. Tertiò, post peccatum gravius admissum, ne inimici Dei permareamus. Quartò, ante omnem orationem: non enim est speciosa laus in ore peccatoris. Quintò, in omni periculo mortis, & graviori tentatione. Sextò, quoties negotium arduum tractandum, & gratiæ cælestis auxilium implorandum.

Actus autem contritionis brevissimo spatio fieri potest. Sic chim David verè contritus postquam dixisset: peccavi Domino; audiit à Prophetâ: Dominus quoque transfudit peccatum tuum. Assuesce igitur vel dicendo JESVS amoris illius magnitudinem in te velut intueri, & conterere. Vel ex aspectu creaturæ, aut beneficii alicujus recordatione assurge in amorem Dei, & animo dic: ô Deus meus doleo ex toto corde de omnibus peccatis meis. idque maximè quia tuæ divinæ displicent Majestati. vel hoc pacto. O JESV doleo ex amore tui quod offenderim te. Dum auditur hora, si libet, contritionis & amoris actum sic excita: O JESV, ô summum & omne bonum, car umquam te offendi? Ah! verè pœnitet ex intimis medullis, ideoque vel maximè quia tibi soli peccavi. Et quid jam ago? Te æstimo, te unum amo super omnia propter teipsum, qui hoc amore meo, omni que alio sine fine dignus es. Oratio *Dignatus es*, ut supra pag. 10.

IACVLATORIÆ

A Deamus (ô anima) cum fiducia thronum Domini ut misericordiam consequamur, & gratiam inveniamus in auxilio opportuno. Hebr. 4.

Revertere ad Dominum, & avertere ab injustitiâ tuâ, & nimis edito execrationem, & cognosce justitiam & judicium Dei. Eccli. 17.

Vivo ego, dicit Dominus, Nolo mortem impii, sed ut convertatur à viâ suâ, & vivat. Convertimini à viis vestris pessimis, & quare moriemini domus Israel? Ezech. 33.

Delicta juventutis meæ, & ignorantias meas ne memineris Domine. Psal. 24.

Cor mundum crea in me Deus, & spiritum rectum innova in visceribus meis. Psalm. 50.

Domine ne memineris iniquitatum nostrarum antiquarum, cito accipiant nos misericordiam tuam, quia pauperes facti sumus nimis. Psal. 78.

CAPVT VI.

De Confessione, secundâ parte pœnitentiæ: ac primò de generali; ejuſq; utilitate.

CHRIſTVS. Verumtamen contritio non ſufficit, ſed ſecundæ diei iter ſive pars illius ſuperanda; ut ſicut corde creditur ad juſtitiam, ſic ore fiat confeſſio ad ſalutem. Quid hæres aut horres? homo es, & humani à te alienum nihil; errare, labi, ignorare. dic igitur cum Prophetâ: Dixi, Confitebor aduerſum me iniuſtitiam meam Domino; & tu remiſiſti impietatem peccati mei. Non ergo declines cor tuum in verba malitiæ ad excuſandas excuſationes in peccatis, neque confundaris confiteri peccata tua. Qui enim abſcõdit ſcelera ſua, non dirigitur: qui autem confeſſus fuerit, & reliquerit, miſericordiam conſequetur.

Vis ergo converti in toto corde ad me Dominum tuum? ecce viam; recogita omnes annos tuos in amaritudine animæ tuæ; & ſinceram ac veram inſtitue confeſſionem generalem, niſi aliud Confefſario videatur. Neque formides moleſtiam aliquam ſubire pro animâ tuâ; ſed ſcito cã, ſi methodo uti velis, æquè facile eſſe quàm ſit aliquibus unius hebdomadæ. Utere examine quod ſubjicietur, ſingulaq; peccata in ſuas claſſes refer, ac confitere: nec difficiliùs tibi erit dicere; Mil-
lies, quàm centies, peccavi Domino meo.

HOMO. Verùm permoleſta præteritorum recordatio, præfertim cum nulla neceſſitas compellat.

CHRISTVS. At tu in iis quæ ſæculi ſunt, nõnne & utilitatem ſpectas? An ſola prorsus neceſſaria corpori tribuis, ſeu de commodis ejus, ſeu de victu, veſtitu, opibus, honoribus agatur? Cùm itaque omni in re ſpectes & utilitatem maximam, & commoditatem ſimul ac jucunditatem, quæ dementia in negotio ſalutis omnium maximo vix quidquam velle agere quàm quod

neceſſitas

Psalm. 31:

*Psalm. 140.
Confefſio
ſincera in-
ſtituenda.
Eccl. 4.
Prov. 28.*

*Confefſio
generalis
facilis.*

*Utilitas
confeſſionis
generalis.*

necessitas suadet: securissimam navim navigaturus, & *Securitas*
 viam profecturus deligis, alteriq; suades pharmacum, *quarenda.*
 quod ad sanitatem maximè conducit. In rationibus
 reddendis securitatem quibus potes apochis, & testi-
 bus quæris. Quid igitur tibi faciendum in viâ æternita-
 tis, in morbo, vel periculo mortis animæ? in negotio
 rationum mihi reddendarum? Et quamvis generalis
 confessio non semper sit necessaria, plerumque tamen
 utilis est, sæpè etiam necessaria.

O clementissime, ut inf. pag. 65.

CHRISTVS. Necessaria est, quando præteritæ con- *Aliquando*
 fessiones imperfectæ fuerunt, aut defectu integritatis, *necessaria.*
 aut defectu doloris, aut defectu potestatis in confessa-
 rio: tum enim instituenda foret.

Utilitatem verò haber magnam, licet certi non sitis *Utilitas*
 de defectu priorum confessionum. Primò siquidem *Conf. gen.*
 hominem ad sui cognitionem & despectum adducit.
 Secundò, cùm sit insignis humilitatis actus, me ad sin-
 gularia tribuenda auxilia provocat: ita videmus con-
 tingere iis qui sedulò hanc peragunt, & novam prorsus
 vitam instituere, quasi rationibus universim redditis,
 & compositis. ideoque in Ordinibus Religiosorum id
 primò proponitur pro vitæ morumque emendatione.
 Tertio, securitatem adfert in tantâ salutis incertitudi-
 ne: undè in horâ mortis Spiritu sancto impulsî multi
 eam facere decernunt.

Vtilius tamen dum vita datur, & vires integræ, &
 memoria; vtiliusque tranquillâ vitâ sibi ad securam
 mortem viam sternere, quàm tum anxie & sollicitè
 me expectare.

Observa tamen, non omnibus generalem confes- *Confessio*
 sionem convenire. Primò, non convenit iis, qui timore *generalis*
 magno & scrupulis agitantur: his enim non est medi- *non conve-*
 cina, sed crux & exulceratio: frustrâ enim hi per con- *nit omnibus,*
 fessiones se expedire sperant, cùm solâ obedientiâ, & in
 me fiduciâ cum charitate pacem animi consequi pos-
 sint,

sint: dum enim in consideratione suorum peccatorum, quæ tenebræ sunt, versantur, magis obtenebrescit intellectus.

HOMO. Si verò fiduciâ & charitate in te Deum tendant homines, ad te accedunt, & illuminantur.

CHRISTVS. Denique nõne certum est aliquando quiescere oportere? & dubio procul meliùs id alterius iudicio, de quo tibi dictum: Qui vos audit, me audit, quàm tuo. Accedit, quòd impossibile sit hominem assequi certò numerum peccatorum suorum: ergo certum eum ad hoc non obligari, sed sufficere, ut adhibeat moralem diligentiam, sicut fieri in re seriâ solet est enim Sacramentum pœnitentiæ à me non ad carnificinam institutum, sed solatium. Et hæc quidem ad præterita peccata pertinent.

*Luc. 10.
Alterius iudicio acquiesce.*

*Remedium
contra scrupulos.*

HOMO. Quantum ad præsentia spectat, audio communi iudicio Doctorum, & Sanctorum, quibus repugnare maximè in causâ propriâ stultum omninò, ac temerarium esset, quòd is qui verè timet te Domine, & nullo pacto infinitam bonitatem tuam vel cogitatione sciens ac prudens offendere vellet, quod quoties is dubitat, sibi possit persuadere aut nullum fuisse, aut saltem non deliberatum consensum. Siquidem cum tam serium, ac grave, & tot repetitis vicibus tantâ cum deliberatione coram te Deo suo decretum fecerit seruandi præcepta tua, & animam suam, & omne bonum, irritum id non potest esse, neque facilè præsumi, nisi actus contrarius, plenâque cum aduententiâ factus fuerit. Protestor ego coram te Deus meus, me ratum non habere quidquid vel levissimè displiceret Majestati tuæ, crebroque hoc usurpare decrevi, maximè manè aduersus pericula diurna, & vesperi ne nocturnis incautus involvar. *Credo tibi, ut sup. pag. 7.*

*Protestatio
contra scrupulos.*

CHRISTVS. Obserua etiam illis qui turpem vitam egerunt, maximè mulieribus, & semel generalem rectè instituerunt, non conuenire; siquidem præteritæ

vitæ

vitæ recordatio, ac multò magis enarratio periculi plena est; & longè meliùs illa post se relinquere, & ad anteriora sese extendere, destinatùque profèqui bravium. Certissimum in hac re consilium prudentis confessarii sequi; qui si verè talis est, non permittet confessionem generalem iterari ab eâ, quæ semel generaliter eam instituit, nisi necessitas Sacramenti id exigeret; & illusionem diabolicam facilè detegat, quâ irretitas peccatis, aliquando etiam liberatas, in pristinum statum & laqueos specie pictatis pertrahere conatur.

*Confessio
gen. aliquã-
do noxia.*

Oratio ante Confessionem.

O CLEMENTISSIME Deus, qui scrutaris cor & renes meos, concede per sanguinem Filii tui, propter quem negare mihi nihil potes, ut recogitem tibi annos & delicta mea in amaritudine animæ meæ, priusquam moriar, & compleas furorem tuum in die indignationis tuæ. Renovetur nunc, obsecro, ut aquila juvenus mea, ut purissimis tuis oculis placeam, dilectæ animæ meæ; & non ex necessitate aut consuetudine, sed sincero corde cum spe bonæ remissionis, charitate perfectâ, delicta mea tibi & vicario tuo non abscondam. Qui enim abscondit scelera sua, non dirigitur: qui autem confessus ea fuerit, & reliquerit ea, misericordiam consequetur. Tu omnia nosti, & contemplaris omnia in omni loco, sed & multus es ad ignoscendum. Recordare, Domine, quòd sicut lutum feceris me, & toties refeceris, ut verè dicere possis, Quid debui facere vineæ meæ, & non feci? Quot enim ad salutem mediæ, quot in sanctissimâ vitâ exempla virtutum multo cum labore & sudore dedisti, quæ piguit sequi? quot incentiva amoris in passione & morte tuâ reliquisti? Et eheu! expectasti ut facerem uvas, & ecce labruscas. Pater, peccavi, & sicut arena maris sunt multiplicata iniquitates meæ, quas tepor mentis meæ coacervârat; sed venio ut laver, ô fons æternæ vitæ, ad quem sitio ut cervus ad fontes aquarum, venio ut illuminer, ô lux mea: ut amem te, ô amor æternæ, Sana me à phrenesi meâ, qua te & remedia respuo. Veni, lux mea, duc me in viam bonam.

*Præsentia
Dci.*

*Sinceritas
commen-
data.
Prov. 13.*

Iob 10:

Isaia 5.

Contritio:

Amor Dci.

O Pater aterne, da meminisse peccatorum meorum; ô Fili Dei, da cognoscere & expendere; ô sancte Spiritus, da detestari, scilicet mortem & hostes meos, & te omne bonum non abhorrere.

Finis cur
vivamus.

Quorsum enim venimus in hanc vitam, anima mea? nõnne ut perfectè Domino serviremus, cunctis diebus, aut momentis potius, quibus hęc militamus? Respice, & reflecte oculos ad præteritum tempus, quod datum ad penitentiam, ad amandum, & celestes opes requirendum; quid ex eo jam superest, nisi bonorum tantorum amissorum tristis recordatio, & malorum commissorum erubescenda memoria? Pulsantem te, bone JESV, sponsum non admisimus, sed demonem ejusque assecras. Sed audiamus tamen vel nunc, parentis dulcissimi, & amantissimi Regis & sponsi vocem, dicentis: Convertere fornicatrix, & suscipiam te: veni dilecta mea, & iniquitatum tuarum non recordabor. Quomodo

Considera-
tio præte-
riti tempo-
ris.

Ingratitu-
do pecca-
toris.

dilecta, bone JESV, quæ tuos filios enecavi, scilicet sanctis inspirationes, & te repuli ut gratificarer adulteranti sensualitati, & hosti querenti animam meam? Nam si humilitatem, paupertatem, mansuetudinem, charitatem, patientiam sanguine tuo signatam commendasti; ego exaltavi cor meum, nihil mihi deesse volui, nihil pati, ut parerem mūdi legibus, & tuus proculcarem.

Benignitas
Dei.

Verumtamèn ecce audio mellisflavam in auribus meis vocem, Fili, prabe mihi cor tuum: ecce ego me in cruce pro te immolo, & tui amore languco, & abluere rursus meo sanguine volo, & te pascere corpore meo. O Domine JESV qui pascis me à juventute meâ, ecce jam video & fido in visceribus misericordie tue, quod usque in senectam, & senium non derelinques me, neque ego te fontem aque vivæ. Cùm autem, ter Maximè Deus, dignatus sis super me hodie aperire oculos tuos, non dabo somnum oculis meis, donec præparem tibi cor meum, tabernaculum Deo Iacob.

Præparatio
ad Com-
munionē.
Psal. 70.

Occasionū
detestatio.

Ne jam sis mihi formidini tu spes mea JESV; perveniant ad te voces & singultus ovīs perditæ, & filii prodigi redeuntis à regione longinquâ, ô pater, ô pastor, ô sponse anima meæ: detestor culpam omnem & occasionem N. quâ te graviter offendi. Pater mi, nolo esse, aut vivere sine te, sed propter te: sana me per vulnera tua, dolores tuos, & ignosce mihi. numquid enim letaris in morte peccatoris, qui ut viverem pro me dignatus es mori? num-

quid

quid tibi proderit perditio mea, qui de calo venisti relictis nona-
 ginta novem ovibus, ut me queres inter dumeta, & reportares
 in humeris tuis? Vtinã oratio mea sit sicut incensum in conspectu
 tuo; hoc ultimo fortè die peregrinationis meae! Iuravi & statui
 custodire iudicia iustitiae tuae, & sæpè quidem irrita proposita feci
 defectu contritionis, & fragilitatem meam novi: verum tamen
 nunc gratiã tuã, quã supplex peto, sine quã nihil omnino va-
 leo, propono in aeternum non declinare à mandatis tuis in conspe-
 ctu tuo, Deus meus, Deus cordis mei, & illa N. potissimos fontes
 malorum vitare. Ita statuo in presentiã beatae Mariae Virginis,
 & Sanctorum tuorum; quo omnes in testes huius desiderii mei &
 auxiliores, maximè patronos meos, invoco. Adjuva me, ô JE-
 SV, unica spes mea. Amen.

Propositũ
firmum.

Psal. 118.

Protesta-
tio.

*Praxis, seu methodus examinandi con-
 scientiam.*

CIRCA I. PRÆCEPTVM.

AN in his quæ ad fidem pertinent ab Ecclesiã dissenserit, op-
 positum cum pertinaciã credendo, aut alios docendo? quã
 multos, & quoties? Is autem pertinax est, qui suum errorem de-
 fendit, sciens Ecclesiam contrarium tenere.

An fecerit aliquem exteriorem actum infidelitatis, vel hæ-
 resis; nempe verbo, signo, vel opere aliquo hæresim profitendo;
 etiã si non mente, licet ex timore fecisset, ut cærimonias hære-
 ticorum proprias exercendo, sub utraque specie comunican-
 do; carnes cum hæreticis prohibito tempore comedendo.

An dubitaverit pertinaciter de aliquã fidei veritate? quales
 non sunt dubitationes quædam, quæ voluntatem in veritate
 firmam contristare solent.

An hæreticis contra Catholicosnaverit, eosque defenderit?
 quoties & quo modo?

An nimiam cum hæreticis familiaritatem habuerit cum pro-
 babili periculo incidendi in hæresim? quamdiu?

An hæreticorum vel prohibitos libros scienter legerit, vel
 eos domi servaverit? quoties, & quamdiu?

An incantationes vel maleficia exercuerit, vel divinos con-
 suluerit, per se, vel per alios?

An schedulas superstitiosas apud se habuerit ad sanitatem

aliãvve rem obtinendã? & an alios induxerit ad earum usum?

An fidem habuerit somniis vel auguriis, accipiendõ illa pro regulã suarum actionum?

An artes magicas didicerit, aut alios docuerit? quã multos & quoties? Et an earum artium libros apud se scienter retinuerit? & an adhuc retineat?

An valdè negligens fuerit in addiscendis necessariis ad salutem? ut sunt decem decalogi præcepta Ecclesiãque, ad quã erat obligatus, & articuli fidei.

An de emendatione vitæ, de consequendã æternã salute, vel Dei misericordiã, & peccatorum remissione aliquando desperaverit?

An impediverit verbo vel opere profectum spiritualem proximi, dissuadendo vel simili ratione impediendo ingressum in Religionem, aut alia bona opera.

CIRCA II. PRÆCEPTVM.

Notari debet ad hujus præcepti cognitionem, quòd jurare est Deum in testem ejus quod dicimus vocare. Vocatur autem Deus in testem duobus modis: uno modo expressè, ut quando quis per Deum jurat; altero modo tacitè, ut cum jurat quis per Sanctos, per crucem, per animam suam, vel per aliam creaturam, quatenus in eã relucet divina bonitas: non tamen juramentum est dicere, Verè, certissimè in veritate.

An mendacium aliquod, etiam officiosum, juramento firmaverit, aut id de quo dubitabat an esset verum?

An jurarit deliberatè se aliquod peccatum mortale patraturum, & quale peccatum?

An jurarit advertenter absque animo adimplendi?

An violaverit advertenter suum juramentum, quod servare tenebatur? quale non est quando quis jurat se aliquid mali facturũ; tunc enim servari juramentum sine peccato non potest.

An causam dederit alicui ut falsum juraret, vel non observaret juramentũ licitũ, & an id fuerit cum aliquo damno alteri?

An nimis præcipitanter juraverit, maximè ex consuetudine non discutiendo verumne esset aut falsum quod jurabat? quã diu hæc consuetudo durarit, & an duret adhuc?

An diabolum invocaverit, aut ejus auxilium implorarit, deliberatè & ex animo, cum intentione ut ab illo juvaretur?

An jurando sibi imprecatus sit gravia mala, ut malam mortem, damnationem, &c. & quoties hoc contra veritatem, vel dubitans?

An in judicio jurarit falsum, vel juridicè interrogatus non responderit veritatem ad intentionem judicis. An hoc aliis suaserit? Id quo casu non solum est peccatum mortale, sed et-

jam onus incurritur reparandi damnum & injuriam illatam proximo.

An dixerit aliquam blasphemiam. Est autem blasphemia dicere contra Deum vel Sanctos aliquid contumeliosè: ut quando quis Deo vel Sanctis maledicit; vel asserit Deum esse injustum, vel non curare humana; aut cum quis indignatus Christi & Sanctorum membra contumeliosè nominat. Possunt autem hæc solo corde committi, ut, exempli causa, optando, Utinam Deus mea peccata nesciret, non esset justus, &c.

An voverit aliquid Deo absque animo adimplendi?

An votum legitimè factum violaverit advertenter?

An promissa, maximè juramento firmata, deliberatè violaverit?

An Scripturam sacram facetiis applicârît, maximè si crebrò & ad turpia?

CIRCA III. PRÆCEPTVM.

An festos dies violaverit, servilia in eis opera exercendo vel præcipiendo, consulendo, aut consentiendo, idque per multum temporis, sine necessitate? Servilia autem opera vocantur quæ ad artes mechanicas pertinent. Si non audivit Sacrum diebus festis; vel notabilem partem omisit, sine legitimâ excusatione, & an causam aliis dederit idem faciendi. Notabilem Sacri partem omittit, qui omittit usque ad Evangelium, vel qui ante communionem recedit.

An in festis per notabilem partem Missæ distractus fuerit sive fabulando, sive profana legendo, sive aliis se exteriùs occupando, exteriorem saltem attentionem impredientibus.

An curârît sibi subditos diebus festis interesse Sacro? Huc pertinent quæ contra Ecclesiæ præcepta fiunt, vel Sacramenta.

An non confessus sit semel in anno, aut non curârît ut idem facerent omnes suæ curæ commissi.

An iverit ad confessionem sine aliquâ saltem præparatione & examine, vel sine proposito deserendi aliquod peccatum; vel peccatum aliquod mortale sciens in confessione subticuerit ex pudore aliâve causa; & an postea illud peccatum sit confessus in sequenti confessione, prioremque confessionem illam reperit.

An omiserit communionem tempore Paschatis in propriâ parochiâ, postquam ad eam venit ætatem, ut iudicio confessorii communicare jam posset.

An communicârît cum conscientîâ peccati mortalis, quod nondum erat confessus.

An cum conscientîâ certâ vel dubiâ peccati mortalis receperit,

rit, vel administrârit aliquod aliud Sacramentum Ecclesiæ.

An comederit cibos prohibitos in Quadragesimâ, vigiliis, & aliis diebus interdictis, etiamsi propter ætatem jejunare non teneretur.

An post completum vigesimum primum annum, jejunia Ecclesiæ violaverit, sæpiùs comedendo, licet à cibis vetitis abstinuerit.

An causam dederit aliis violandi jejunia, veluti suadendo, vel aliis prohibito tempore cibos vetitos ministrando, vel alios cibos, quibus jejunium solvant; nisi legitima esset causa.

An, cum excommunicatus esset, sciens perceperit Sacramenta, dederitve, aut sacris interfuerit.

An contumeliâ aliquâ vel irreverentiâ affecterit imagines, reliquias Sanctorum, aliasque res sacras.

An putet se fecisse aliquid, cui sit annexa excommunicatio.

An obligatus ad recitandum Breviarium, omiserit recitare sive totum, sive partem ejus notabilem; veluti unius Horæ officium, sine sufficienti excusatione, ex tædio rerû spiritualium.

CIRCA IV. PRÆCEPTVM.

An parentes contempserit, aut verbis & factis contumeliosis offenderit.

An maledixerit patri vel matri, vel in eorum absentia iis detraxerit.

An verbo vel cogitatione illis mortem propter ipsorum bona, aut ob aliam causam, aliudve grave malum sit imprecatus deliberatè.

An eis obmurmuraverit, asperiusque fuerit locutus.

An in re gravi vel ex contemptu jussis eorum non obtemperârit.

An in notabili necessitate subvenire illis recusârit.

An testamentum parentum defunctorum fuerit executus.

An fuerit paratus propter amorem parentum transgredi præcepta Dei, & peccare mortaliter.

An Superiores suos sive sæculares, sive Ecclesiasticos contempserit, & justas eorum leges in re notabili violaverit.

An de Superioribus & majoribus suis detraxerit in re gravi; aut etiâ de Religiosis, sacerdotibus, magistris, doctoribus, &c.

An decimas, vectigalia, & alia quæ illis debentur, retinuerit.

An prædicta deliberatè facere proposuerit, etsi non fecerit.

An, si filios habeat, iis maledixerit, nec eos Christianæ fidei mysteria, Dei præcepta, aliaque scitu necessaria docuerit.

An filios reprehenderit & correxerit, maximè in peccato gravi.

An

An domesticos necessaria scitu docendos curaverit, & peccantes correxerit.

CIRCA V. PRÆCEPTVM.

An aliquem habuerit odio, cum desiderio vindicandi se, & quāto tempore in eo odio & vindictæ cupiditate perseverarit.

An optaverit alicui mortem, vel aliud malum grave, & damnum corporis, famæ, honoris, bonorum tam temporalium, quàm spiritualium, ex malo & deliberato animo.

An fuerit alicui graviter iratus, cum animo notabiliter ipsi nocendi.

An contendendo cum aliis verberaverit aliquem, vel vulneraverit, vel occiderit, aut commiserit aliis ut id facerent, vel quod suo nomine ab aliis erat factum approbaverit, vel ad id dederit auxilium, consilium, vel favorem.

An clericum percusserit. Nota. Qui percutit clericum, etiam primæ tonsuræ, percussione quæ est peccatum mortale, incurrit excommunicationem, dummodo sciret, aut scire deberet, eum quem percutiebat esse clericum, & legem de excommunicatione. proinde circumstantia clerici est exprimenda.

An sibi vel aliis maledixerit seriò, & ex animo. Est autem maledicere, malum aliquod sibi vel aliis imprecari: nempe mortē, infamiam, diras, &c. ut si se vel alterum tradat vel commendet diabolo. Est autem maledictio semper peccatum mortale, quando seriò profertur, in materia gravi.

An litigans cognomina dederit, aut convicia jecerit, cum gravi proximi injuriâ. Tunc semper injuria est reparanda, & fama refarcienda, si læsa fuerit.

An eum, quem graviter offenderat, rogare veniam detraçerit, & cum inimico redire in gratiam recusaverit, vel cōdonare ei offensam noluerit, aut omiserit alloqui vel salutare suum inimicum cum scandalo.

An defectus corporis aut paupertatis alicui exprobrarit, aut verbis, aut cachinnis, vel signo aliquo alios turpiter irriserit. quod peccatum tanto est gravius, quanto major debetur reverentia iis qui rideantur, & eos tenetur sibi reconciliare; &, si infamia sit secuta, debet famam refarcire.

An rixas & inimicitias seminaverit, & an indè grave malum sit secutum.

An deliberato animo doluerit de bono aliquo notabili proximi, vel de ejus malo lætatus sit. Bonum notabile est sanctitas, fama, scientia, divitiæ. Invidere in rebus parvis veniale tantum est.

An blasphemates, vel alio simili modo graviter delinquentes

non correxerit, cùm spes alicujus emendationis esset, & id facile poterat.

An homicidis & extorribus favorem aut recëptaculum præstiterit.

Huc pertinet peccatum scandali, quo quis ad peccatum mortale provocat alterum, verbo vel opere aliquo, quod naturâ suâ præbet occasionem ruina; & explicandum est ad quam speciem peccati induxerit; ut, Induxi alium ad omittendum Sacrum die festo, aut ad fabulandum per notabilem partem Sacri, ad non jejunandum cùm teneretur, ad furandum, &c. De quo si (præter ea quæ singulis præceptis) occurrat aliquid, poterit illud huc revocare.

CIRCA VI. ET IX. PRÆCEPTVM.

An turpes cogitationes habuerit, in quibus voluntariè sit delectatus, etsi opere perpetrare noluerit id quod cogitabat. Est enim peccatum mortale.

An cum desiderio perficiendi operis, tales cogitationes habuerit, & an objectum cogitationis fuerit virgo, soluta, conjugata, Religiosa, &c.

An turpia & obscena locutus fuerit animo lascivo, vel libenter audierit. & an turpes cantilenas cecinerit animo lascivo, maximè aliis præsentibus.

An libros impudicos legerit animo lascivo, vel ex solâ curiositate cum probabili periculo delectationis morosæ, vel consensus. & an adhuc tales libros habeat.

An inhonestas choreas duxerit cum probabili peccati periculo.

An aliquam personam aspexerit cum periculo probabili consentiendi peccato.

An probabili peccandi periculo se exposuerit, loca quædam periculosa adeundo, vel cum certis personis conversando.

An conatus sit verbis vel aliquo facto suo pellicere aliquem personam ad res turpes. Hic personæ circumstantia est exprimenda.

An lascivo animo turpia oscula & alios contactus impudicos habuerit, vel se turpiter contingi permiserit, vel an seipsum voluntariè polluerit, & quid tunc cogitabat. Est enim species cogitationis exprimenda.

An nocturnas vel diurnas pollutiones procurârît, vel exporrectus se oblectârît in pollutionibus, vel turpibus somniis.

An ipsum peccatum carnis opere expleverit. Explicetur species peccati; quales sunt fornicatio, adulterium, stuprum, incestus, sacrilegium, & vitium contra naturam.

CIRCA VII. ET X. PRÆCEPTVM.

An aliquid furto sustulerit. Explicet speciem peccati : & an rem sacram in loci sacri tutelâ. Exprimat quoque quantitatem, quando notabilis summa est.

An invito domino rem alienam alicujus momenti retineat adhuc absque animo restituendi.

An inventa notabilis valoris non restituerit domino, si eum adhibitâ diligentiam poterat rescire.

An aliorum hortis, agris, vel similibus bonis notabile damnum intulerit.

An ex eo quod debita suis creditoribus non solverit, cum alioqui posset, aliquod damnum incurrerint.

An in emptione vel venditione fraudem fecerit, cum notabili proximi damno; vel res furtivas, aut quas dubitabat esse alienas, emerit vel vendiderit.

An mercedem famulis, subditis, vel operariis subtraxerit, aut ministerium ad quod conductus fuerat, fideliter præstiterit.

An ratione mutui vel anticipatæ solutionis aliquid acceperit: & est usura.

An pro Beneficio Ecclesiastico obtinendo pecuniam vel rem pecuniâ æstimabilem dederit, vel alius quispiam eo sciente; & est simonia, collatio nulla, & fructus omnes sunt restituendi.

An plura Beneficia habeat: quàm multa & quamdiu?

An desideraverit accumulare opes per fas & nefas; aut habuerit voluntatem determinatâ accipiendi, si posset, re alienâ.

An pecunias sibi à parentibus ad victum collatas, in lusus consumpserit, vel in convivia immoderata, aut aliis modis profuderit.

An ex parentum bonis quidpiam notabile acceperit contra ipsorum voluntatem: & est ipsis restitutio facienda; secus, si constaret de ipsorum voluntate.

An litem aliquam contra justitiam moverit, vel mendaciter aut fraudulenter in eâ obtinendâ processerit.

An luserit ludis vetitis, vel ludendo fraudem fecerit, cum notabili proximi detrimento.

An lucratus sit notabilem summam in lufibus, etiâ sine fraude, ab iis qui pecunias exponere non poterat; ut sunt filii familias, &c. vel. an fuerit causa ut aliquis bona parentum dissiparet.

An injustè lucrum alterius impedierit, aut consilium vel auxilium præstiterit, ad injustè nocendum proximo.

An furantem non impediverit cum posset.

An aliquid ex dictis deliberatè concupierit.

CIRCA VIII. PRÆCEPTVM.

An alicujus famæ detraxerit, graue aliquod crimen, vel ignominiosum quidpiam alicui falsò imponendo, & tenetur retractare coram eis, quibus præsentibus famam alterius læsit.

An peccatum graue alicujus, verum quidem, sed occultum, aliis manifestauerit, malâ intentione, vel cum graui famæ detrimento, quo etiam casu famam resarcire tenetur.

An dicta vel facta alicujus sine ullis aut ex leuibus conjecturis in malam partem acceperit, certò & definitivè apud se statuendo illum peccasse mortaliter. Est enim hoc temerarium iudicium, & peccatum mortale: si autem tantum fuerit suspicio, ut cum quis de alterius bonitate ex leuibus indiciis dubitat, solum est veniale.

An detractoribus aures accommodauerit, ex odio illius cuius famæ detrahebatur, vel si detrahètes cum notabili proximi detrimento non prohibuit, cum faciliè prohibere posset.

An perniciofa mendacia protulerit in notabile detrimentum alterius.

An præceptores, scholas, convictum apud parentes diffamauerit, falsas ad eos litteras scribendo. & tenetur ad restitutionem retractando serio, nisi certò sciat parentes ei non credidisse.

An secretum sibi commissum, maximè si sponderit se taciturnum, aliis revelarit, & an inde aliquod detrimentum proximi secutum sit.

An litteras alicujus cum damno aliquo, vel saltem periculo aperuerit.

CIRCA GV LAM.

An se aliquando spontè inebriauerit, & an intemperantiùs comederit, aut biberit, cum notabili detrimento sanitatis.

An alios datâ operâ ad ebrietatem induxerit.

Qui officium aliquod administrant, examinabunt se etiam de peccatis, quæ in tali officio vel statu solent committi.

Interrogatorium breuius, in carmen redactum habet P. Polancus in Appendice Directorii.

Oratio post Confessionem.

Misericordias tuas, Domine, in æternum cantabo, qui me toties sanguine tuo lavisti, & lacrymarum tuarum fonte irrigasti. Hæcne tuam Majestatem fundere pro me eheu! siccis oculis intuebor? O bonitas infinita, tantine facis adulteram, ut pro eâ reliqueris domum tuam, & dimiseris hereditatem tuam, & dederis dilectam animam tuam in manus inimicorum

corum ejus? Nónne facta tibi erat hereditas tua quasi leo in silvâ, Ierem. 14,
 & fornicata fuerat anima mea cum amatoribus multis? sed re-
 spexisti terram & fecisti eam tremere, & longè errantem, & diu
 expectatam non projecisti à facie tua, sed omnia peccata mea
 post tergum tuum? Ab! Domine, confirma hoc quod operatus es
 in me, & miserere mei, ne fiant aliquando novissima pejora prio-
 ribus, postquam ad amplexus tuos suavissimos, per veniam pec- Cavendum
 catorum dedisti pervenire. Ardeat in me amor tui, ne per teporem à tepore.
 principatum meum accipiat alter, si in terrâ Sanctorum iniqua
 geram. Verùm bone JESU quomodo tepidus esse possum, cùm tu
 langueas amore mei, & gaudia aterna pro labore momentaneo
 prepares mihi: & hodie post tot peccata mea frumentum electo-
 rum, & vinum germinans virgines, calicem benedictionis pro
 maledictione, calicem salutaris melle & lacte manantem, pro eo
 quòd felle te peccatorum potavi. O Domine, ò Deus, ò charitas, da
 mihi obsecro ut non sint hæc in vanum. Quid tibi in judicio dice-
 rem ostendenti vulnera, & labores, Domino meo servus nequam,
 si nunc contempsero sequi te & Sanctos tuos; qui post tot labores,
 nunc latantur sicut victores captâ prædâ, & in messe messores?
 crescebant illi quotidie, & ego in deteriora prolabor, tepidus in
 amore tuo, distractus in precibus, affectu vagus, quia te, ò Deus,
 meus, & omnia, dereliqui fontem vitæ, & quasi cisternas dissi-
 patas creaturarum, quæ continere non valent aquas. Doleo, do-
 leo, & detestor hæc, & offensas præteritæ vitæ meæ. O amator
 hominum, doleo quia te offendi, quia bonus es, non ob infernum
 aut celestium gaudiorum detrimentum. Utinam ita hoc sentirem, Contritio:
 ut sentiuntur incommoda corporis, perditio liberorum, opum, &c.
 & tamen nonne qui te perdit omnia perdit, calum, Sanctorum
 præsidium, amicitiam tuam, omnia bona opera, & pacem ani-
 mæ suæ, quâ me hic frui, & beatè vivere cupis? Benignissime
 Deus, scio, bonorum nostrorum non egēs: sed beatè me vivere hic
 & eternum cupis animo tranquillo, & tibi conjuncto. Video &
 confundor: ac tum magis, dum ob vanam gloriam, pecuniæ amo-
 rem tanta fieri conspicio, quodq; amor tuus tantum me impellere
 nequeat: sed iterum rogo, parce Domine, parce Domine, propter
 merita & sanguinem Filii tui, quæ offero divinæ Majestati tuæ,
 & in

Cavendum
à tepore.

Præparatio
ad Com-
munionē.
Cor. 10.

Sanctorum
fervor.
Jerem. 2.

Contritio:

Attendite
Dci chari-
tatem.

Oblatio
sui.

*Et in unione meritorum ejus omnia mea ad seruiendum tibi:
Illis omninò, & gratiâ tuâ confido in novitate vitæ ambulare:
Adeste Angeli, sancti patroni mei, ut quæ in conspectu Sanctissimæ
Trinitatis, & vestro propono, divina gratiæ immixtus perficere
valeam. Amen.*

*Praxis: seu quæ agenda post Confessionem
generalem peractam.*

*Recidiva
cavenda.*

PRI-MÒ, vide quomodo jam multa cum molestiâ in gratiam cum prodigo redieris, & gratias age ex toto corde, atq; imitare Magdalenam, exemploque ejus quidquid vanitati hactenus in corpore tuo servivit, statue Deo dedicare, &c.

*Ioan. 5.
Occasiones
vitanda.*

Secundò, cogita tibi dictum illud esse: Ecce sanus factus es, jam ampliùs noli peccare, & coram Deo, & Sanctis ejus, ut testibus, sæpè contritionem excita, & protestare coram eis, quòd in æternum non declinabis à mandatis Dei tui.

Eccles. 3:

Tertiò, considera quæ sint tibi inclinationes pravæ, & præcipuè occasiones peccatorum tuorum, studiumque eas vitandi scias tibi præcipuum esse debere: qui amat enim periculum, peribit in eo. Neque verò contritus videtur, & ad Deum conversus, qui sciens se creberrimè tali occasione lapsus esse, & frequenti lapsu debilitatum, iterum se eidem periculo committit, v. g. conversationi cum dispari sexu, cum ebriosis, &c. Dic mihi, si in loco aliquo vigesies grauissimam bonorum jacturam fecisses, nònne vitares? Si aliquoties fuisses in eodem graviter vulneratus, nònne diligentissimè caveres? Si quis sæpiùs vitæ discrimen adiisset, & naufragii, & famæ, & bonorum omnium, & sciens & prudens absque causâ eidem se periculo exponeret; crederes ei asserenti se naufragium studiosè vitare velle, an potiùs temerariè ruere in certum interitum? Ita in animæ periculis cavendis providum esse omnino convenit.

*Præcipui defectus obser-
vandi.*

Huc pertinet videre quibus vitiis potissimùm obnoxius sis; habet enim quisque defectus aliquos, è quibus cæteri ferè manant: & hos eradicare, ac velut fontes obstruere oportet, idque per examen particulare, de quo infra, & studium singulare mortificationis.

*Actiões ex-
polianda.*

Quartò considera actiones tuas, & occupationes, diligenterque attende, quomodo eas perfectiùs agere poteris.

*Adversa to-
leranda.*

Quintò considera, quæ tibi molesta & aspera ab aliis accidere possent, quæque ex vitæ genere tibi obvenire solita sint: & primò accepta ea in satisfactionem peccatorum de manu Do-
mini,

mini, deinde aliis etiam modis ad ea fortiter & Christianè ferenda animum præpara.

Exemplum propositum post Confessionem generalem ad vitæ emendationem.

CONSIDERATIS semitis domus meæ, divinâ misericordiâ statuo.

Primò, benè & christianè me mori velle, atque similiter vitam mihi instituendam; cùm talis sit futura mors, qualis vita fuerit. Ducem autem in viâ hâc, & animæ negotio eligo N. doctum iuxta ac pium, eique illam omnino aperire, eiûsque directionem sequi propono, ac de profectu sæpè cum illo conferre, & exposcere, ut amicè & confidenter me moneat. Adjuva me Domine Deus meus, quia tu es Deus fortitudo mea, & refugium meum, & te quærere & amare toto corde desidero. Amen.

Propositum de vitâ, & morte bona.

Secundò, quoad animam ejusque cibum, propono eam sacrosancto Eucharistiæ Sacramento decimo quinto quoque die saltem pascere, octavo verò per pœnitentiæ Sacramentum expiare: nam video manifestè mihi illusum, & vehementer errasse me; cùm dilatione imparatior hæctenus evaserim, neque sit ulla excusatio apud Deum ob negotia (unicum siquidem & gravissimum est salutis meæ,) & erubescō coram te, Domine, dum cogito me plurimis frivolis. ludo & otio, tempus absumpsisse, lucri, &c. occasionem avidè arripuisse, & solius animæ curam post habuisse.

De usu Sacramento.

Illam etiam oratione & verbo tuo pascere, coram te, Deus meus, statuo, & quotidie Missam audire, examinare conscientiam, & lectioni & piæ quadrantem saltem unum tribuere. ad hoc enim vivo & creatus sum: & si semper jussus sum orare, quomodo hæc negligere potero? Inter morbos verò animæ illum N. primùm diligenti curâ persanare conabor per gratiam tuam, quemadmodum facerem si corpore æger forem.

De Missa.

Quod ad corpus, per tuam gratiam numquam illud tam delicate nutriam, ut velut servus molliter nutritus contumax fiat & rebelle divinæ Majestati tuæ; sed ut jumentum habebo moderato cibo ac potu, vestitu & recreatione, ut decet statum meum utque aptum sit obsequio animæ meæ, & tuo in primis, Deus meus. Sensus, imprimis verò oculos, aures, & linguam sic custodiam gratiâ tuâ, ut portas animæ meæ adversus inimicos meos.

De corporis cura.

Tertiò, cùm reddenda mihi sit de bonis ratio (tua enim sunt omnia,

*De bonorum
usis.*

omnia, & iussus sum ego dispensator esse fidelis) propono Primò, non anxie accumulare, sed moderatè ea curare; tum ut vitam sustentem, tum ut creditoribus satisfaciam, ne clament in cælum vindictam graviter pressi inopiâ fratres nostri, & filii Dei ad Patrem misericordiarum. Secundò, ut familiam alant juxta statum, non vanum mundi iudicium: neque enim opulentior videri cupio, neque alieno illustrior apparere. Tertio, ad honestam tantum recreationem; quid enim turpius quam opes magno sudore miserorum expressas, & parentum labore partas, quibus mihi cælum parare, & ventres famelicos fratrum meorum pascere possum, prodigere aleæ jactu, &c Non feram deinceps, ut clamet ad portam frustrâ pauper, pro unâ panis buccellâ, & ego ludo, & joco, & supervacuis deliciis, dilapidem summam, quâ multi refici & Deum benedicere possent, & benedictio eorum plurima venire super me.

De familiâ.

Quartò, reddenda cum sit familiæ ratio; Primò, non superbe me geram, sed conservos meos famulos existimabo. Secundò, necessaria eis diligenter curabo. Tertio, sollicitus ero ut saltem æquè Deo meo seruiant, ac mihi, neque permittam quin singulis saltem mensibus Pœnitentiæ & sanctæ Eucharistiæ accedant Sacramentum: æquum est ut non seruiat, quis mihi, qui non seruit tibi, Deus meus. Quod autem attinet ad alios subditos potestati meæ subjectos, scandala amoveri, justitiâ breviter & rectè administrari curabo.

De officio.

Quintò, officium quid à me poscat meum, expendi, & video, ô Domine Deus, eò mihi majorem rectè vivendi necessitatem incumbere, quòd plura de manu tuâ liberali indignus accepi. Deinde multa occurrunt, quæ in obsequium tuum, & gloriam nominis tui facere potero, atque hæc coram Majestàte tuâ decerno N.

De tempore.

Sextò, temporis autem primam mihi rationem habendam esse video, cum preciosissimum sit, & irrecuperabile: quocirca illud distribui ut animæ prius meæ, ut virtutis ac rationis studio, ut proximo, & muneri suum tribuatur.

De sociis.

Septimò, cum nihil ad probitatem magis valeat, quam bonorum conversatio & societas, tales deligo N. quos scio divinæ Majestati tuæ fideles famulos, alios verò vitare volo. Vitia enim serpere videmus, neque potest tibi esse gratum, ut nec ulli patri & Principi, si cum eo filius aut subditus tractet aut agat; qui nihil aliud nititur, quam suadere, ut parentem perimat filius, cliens Regi rebellis. Id enim faciunt mali invitantes ad peccatum, per quod Christus Dominus iterum crucifigitur, & tibi Deo meo rebellis quis efficitur.

Octavò,

Octavo, ut verò hæc proposita firma sint, statuo Primò, de iis referre Confessario, vel decimo quinto quoque die. *Nota.* Secundò, ut meliùs ea servem, mihi indico legem v. g. dandi eleëmofynam, &c. nisi hoc N. fecero. Tertiò, si Confessario probetur, ad tempus aliquod voto pœnali me obstringam, donec quod potissimùm mihi necessarium est, perficiam. Quartò, quotidie propono hæc manè relegere. Quintò, saltem quot hebdomadis aut mensibus eadem attentè considerare, Oratio pro executione. *Dignatus es, ut sup. pag. 10.*

Oratio, pro perseverantia in bonis propositis.

DOMINE Deus meus, Rex Regum, & Domine dominantium, confiteor tibi coram curiâ tuâ celesti, quòd infidus hæctenus fuerim majestati tuæ, post innumera accepta à liberali manu tuâ beneficia, quibus non ad obsequium tuum, sed ad rebellionem usus sum. O Pater misericordiarum, miserere mei: pœnitet enim me vehementer & velut prodigus supplex venio, & projicio me ad thronum gloriæ tuæ; respice ad opus manuum tuarum. Ecce abrenuncio Satana, & mundo, ac pompis ejus, atque hæc NN. statuo coram te, & vitare illas occasiones N. ut lapides offensionis. Scio quòd in die judicii nihil habebo, quod excusem: ostendisti enim mihi viam in quâ ambulem, & quod non fecisti omni nationi, judicia tua & leges manifestasti mihi; & gratiam dedisti ut præstare possim. Et certè si centesimam partem fecissem eorum, quæ pro mûdo feci ac toleravi, profectò servassem legem tuam, & in amicis tuis ac filiis numerarer: jam *Lucæ 15.* autem non sum dignus vocari filius tuus; sed fac me sicut unum de mercenariis tuis, & concede mihi gratiam per sanguinem Christi JESU, quâ desideria ista complere, tibiq; & Christo filio tuo, ac sanctissimæ Matri illius servire valeam, & tecum in æternum vivere. Amen.

JACVLATORIÆ.

Irravi & statui custodire judicia justitiæ tuæ, *Psal. 118.*
Nõnne Deo subjecta erit anima mea? quoniam ab ipso salutare *Psal. 61.*
metum.

Paratus sum, & non sum turbatus, ut custodiam mandata tua. *Psal. 118.*

Concu-

Ibidem. *Concupiuit anima mea desiderare justificationes tuas in omni tempore.*

Ibidem. *Viam veritatis elegi: iudicia tua non sum oblitus.*

Ibidem. *In toto corde meo exquisivi te: ne repellas me à mandatis tuis.*

C A P V T V I I.

Exercitium seu deliberatio de sincerâ ac frequentî Confessione.

Eccl. 40.

HOMO. Grave jugum positum est super omnes filios Adæ, à die exitus de ventre matris eorum, usque in diem sepulturæ in matrem omnium, Nescio enim qui fiat, ut fugiant à facie tuâ, Domine, & abscondant se, & peccatum suum à te, qui contemplaris in omniloco bonos & malos. Sed quid agimus miseri? abscondere nitimur peccatum id est vulnus, ut inveterascat, ut fiat peccatum peccans supra modum. Quid enim est differre confessionem, nisi differre medicinam? quid est celare peccatum nisi vulnera tegere, ut computrescant vulnera, & cicatrices nostræ à facie insipientiæ nostræ? Sana precor, Domine, noxium pudorem, quo impudentia tegitur, honoris vanam cupiditatem, quo æterna ignominia accersitur. Adjuva nos Deus salutaris noster, ut verè & sincerè confiteamur peccata nostra, & miserearis iniquitatibus nostris.

Peccator abscondit vulnus meo dico.

Pudor noxius è superbiâ nascitur.

Eccl. 4.

Vide qua sincera Confessionis utilitas.

Dilatatio illius quàm noxia?

CHRIStVS. Fili, pro animâ tuâ ne confundaris dicere verum: est enim confusio adducens peccatum, & est confusio adducens gloriam, & gratiam. Expende quid ex sincerâ & crebrâ confessione tibi utilitatis proveniet; quid ex falsâ; quid ex morâ longâ. nonne, si vulnus accepisses grave, & maximè si letale, continuò medicum quæreres & aperires? hoc est peccatum. Si venenum hausisses, differres donec pervasisset fibras omnes? si ab hoste captus esses, differres, cū in manu tuâ esset redimi, donec vinculis, id est peccatis, pluribus esses adstrictus? donec diu durâ servisses servitutē? quis in exilio permanere vult, donec plurimorum bonorum

rum jacturam fecerit, hæreditate amplâ exclusus & honoribus? Quodd si verò humiliter statim homo confiteretur, mox veneno liberaretur, & servitute, & in filiorum meorum rursus numerum restitueretur; rursus ei meritis quotidie coronam augere concederetur; & particeps esset bonorum omnium. Qui hæc *Quanta vis* omnia spernit, & differt confiteri, vel erubescit; quanti *noxii pudoris* facit ille esse se filium meum, & servum; quanti animæ *ris* sanitatem, filiorum meorum hæreditatem; & quod maximum, meam iram vel benevolentiam? Dic mihi, si reus esset capitalis delicti, qui si sciret multos eâdem horâ à lecto ad supplicium rapi, à dextris & sinistris; seque delatum; tortores instare ut licentiam habeant comprehendendi; & si ille verbo uno à morte, à duro *O dementiâ* supplicio, à jacturâ bonorum, à Regis irâ se liberare, *peccatoris.* verbo uno inquam, confitendo peccatum viro amicissimo, posset, quem & secretissimum sciret; & tamen contemneret, nōne furiosum & amentem appellareres? Aspice repentinas mortes, glomeratos hostium cuneos ut te perimant; plurimi enim sunt dæmones *1. Pet. 5.* qui circumvallant, circumeunt quærentes quem devorent. cur igitur salutem deseris? cur cessas, qui mederi tibi, tantoque potes malo verbo uno? currit cervus ad dictamnium: hirundo ut pullis restituat lumen, ad chelidoniam: & mavult homo jam peccato suo reus, æternum damnandus ad momentum latere, quàm pœnis absolvi, & beatus esse. O miserum, pudoris magis memorem, quàm salutis; qui perire elegit potius, quàm vulnus aperire! quid tu hîc amico suaderes tuo? quid tibi: *Hæc me vera*, ut suprâ, pag. 7.

НОМО. Video, Domine, difficilius esse peccata commissa prodere, quàm non admissa vitare; & obstupescere deo insaniam nostram. Obmutui, & quia silui à bonis, dolor meus renovatus est. Ego certè confitebor injustitiam meam tibi, Deus meus, & tu remittes impietatem peccati mei, pro infinitâ benignitatē tuâ:

quia si tacuero, reus magis ero; & quo diutius expecta-
uero, difficilius, ut de echino dicitur, pariam, quod
concepi, peccatum.

*In morte
quid fecisse
velles?*

CHRISTVS. O quot angustiis premuntur in mortis
horâ, qui superbiâ suâ, & vano pudore à crebrâ & sin-
cerâ confessione deterriti fuêre! quot enim sunt, qui
plurimos annos sacrilegè confessi fuerunt, & concul-
cârunt sanguinem meum! ac tum quidem confiteri
vellent, sed vix in mortis horâ sincerè evomere virus
peccatorum possunt. O quàm triste mihi est, id Sacra-
mentum, quod pro solatio statui, exitium fieri ex ho-
minum malitiâ & vanissimâ vanitate longè præsentis-
simum. quid potui dicere dulcius, Fatere peccatum, &
dimittetur tibi; fatere uni soli, verbo uno, & absolutus
eris, etiam ab omnibus mundi, si patrasses, delictis?

HOMO. Ita est, benignissime JESV, facilius nihil esse
potest. sed eheu! difficilius nihil corruptæ naturæ vide-
tur.

*Pudor cref-
cit dilatio-
ne.*

CHRISTVS. Quid ita? an homo aliquando pecca-
tum confiteri statuit? si aliquando? cur, ut dixi, differt,
dum morâ invaluerit malum, dum hostis potentior?
non decrescit morâ pudor, sed augetur. Et verò quæ
tanta pudoris causâ?

*Superbia
pessima.*

HOMO. Non video aliam, quàm arrogantiam insa-
nam hominum, qui vel unius iudicio absolvi vere-
mur, potiusque optamus insipientissimè coram orbe
toto accusari & damnari, quàm apud unum nos accu-
sare & absolvi. malumus coram orbe toto ignominiâ
notari, quàm coram uno mortali, misero peccatore res
nostras fateri, & gloriam de victoriâ sui reportare.
malumus à te sæpè in perpetuum reprobari, quàm ab
uno terræ vermiculo facta nostra non probari. Eia, Do-
mine, imperfectum nostrum viderunt oculi tui; adjuva
nos, & dirumpe vincula peccatorum nostrorum.

Psal. 138.

O veritas aeterna. vide infra pag. 84.

CHRISTVS. Quid facies, miser, in die illâ hor-
rendâ

rendâ, quando revelabo abscondita tenebrarum, & illuminabo consilia cordium, & nihil occultū erit, quod non reveletur; & quod in tenebris summis dictum & gestum, in lumine coram toto terrarum orbe patebit? quanto opere elucescet veritas illa, decretum, lex & sententia mea, Omnis qui se exaltat, humiliabitur; & qui se humiliat, exaltabitur? *Credo tibi*, &c. ut suprâ pag. 7.

*Attende ju-
dicium Dei;*

Luce. 14.

HOMO. Timor & tremor venetunt super me, & tulerunt me tenebræ. horrendum est incidere in manus tuas, potentissime Deus. horrendum cogitare lamentationes & Væ miserorum, quos inutilis pudor æternis damnabit tormentis. ibi revelabitur iniquitas ad opprobrium sempiternum: quam si confessione aperuissent tot pueri; tot puellæ, tot viri, fuisset illis peccatum ad gloriam sempiternam. Quid dicemus ad hæc, ô anima nostra? *O veritas æterna*, &c. ut infrâ pag. 84.

*Psal. 54.
Hebr. 10.*

CHRISTVS. Olim Sancti amici mei sic instituebant suos, ut, si fieri posset; quot passus ambularet Monachus, declararet. illi non declinabant cor suum in verba malitiæ, ad excusationes excusandas in peccatis, sed crebrâ atque humili confessione eluebant peccata sua. Hinc tantâ certè pace & gaudio fruebantur; cum peccati reos flagellet tortor assiduus conscientia, & torqueat tanto violentiùs, quanto secretiùs. Serpentem illi fovent in sinu suo, ignem ad intericionem devorantem. An jam videtur in longum differenda confessio, ut diuturnior sit pœna, difficilior venia, sæviora intus, etiâ mediis in deliciis, tormenta? Colligata enim; ait Propheta meus, est iniquitas Ephraim, absconditum peccatum ejus; dolores parturientis venient ei. Ecce, dic tui uno verbo, & redibit pax & tranquillitas sperata, & omnia bona pariter cum illâ. Neque tantùm in Sacramento Pœnitentiæ candidè & sincerè aperiebant vias suas: sed generale & evidens indicium diabolicæ cogitationis pronuntiabant, si eam seniori confunderetur aperire; tum demum securi, si perspecti illis essent.

*Psal. 140.
Sanctorum
exemplum;*

Oseâ 13.

*Cass. lib. 4.
Instit. c. 4.
securitas
magna ex
sinceritatibus;*

Tunc enim sciebant seniore[m] non permissurum, ut o-
nus grauius imponeretur, quàm ferre possent; quippe
qui vires declarassent: nihil verebantur despici, sed op-
tabant. Et certissimum illud nota' decretum meum;
Matth. 23. Omnem, qui se humiliat, exaltandum. Ideo quæ num-
quam tales famæ faciunt iacturam, sed nomen potiùs
augent: non potest enim fallere verbum meum, & ju-
dicia mea manent in æternum. æternâ lege fixum est, ut
iterum dixi tibi, Omnis qui se humiliat, exaltabitur; &
omnis qui celando peccatum suum exaltare se nititur,
Humilitas
exaltatur.
Ibid. ferâ pœnitentiâ ignem fumo, vulnus fœtore prode-
re inglorius cogetur. Credo tibi, ut sup. pag. 7.

HOMO. Quæ, JESV bone, commoda video! quot
bonis, quot nos promissis invitas, ut teterrimam hypo-
crisim vincamus; ut crebrò in sanguine tuo abluantur
animæ nostræ; ut curentur vulnera nostra; ut reverta-
mur ad te; ut mundi simus corde; ut tandem veniamus
ad te, & videamus regnantem cum Patre & Spiritu san-
cto in sæcula sæculorum! Amen.

Oratio pro Confessione ritè instituenda.

Quid præ-
stat, uni a-
perire an-
omnibus?
Dementia
hypocritæ.
Matth. 10.

O Veritas æterna, Deus meus, nōne tu scrutaris cor &
renes meos, & jubes, ut condones mihi, ut tantum confi-
tear peccatum meum; id quod, uni homini reo, & peccatori, & con-
cuptivo, & fortè miseriori me? Et fieri potest, ô JESV, ô JESV, ô
JESV, ut potiùs quàm uni homini innotescat, malit homo
æternum perire? & à toto orbe damnari? unum metuat infelix &
non totum orbem, neque te? Iudicium hominis refugiat & non
tuum? forsitan haberi probus optat ad momentum, & malus esse &
cum malis puniri æternum? Credis hæc, ô peccator? & qua de-
mentia, quanta fallacia esse remedium & tam facile, & te exclu-
dere illud & pacem animæ tuæ longè suavissimâ? & tormentum
& gehennam intra viscera alere, & à gratiâ tuâ eheu! æternum
ô Deus meus excludi. Et verò nōne certò certius notum, quod om-
nis, qui sic se exaltat, turpiter humiliabitur, & quod nihil sit
oper-

opertum quod non reveletur, nihil occultum quod non sciatur? Si vera hac veritas, cur ergo cum ignominia revelari optabo mundo, & confundi coram eo & damnari, quam coram uno, & ab uno, & à te absolvi! Creditne hac, quisquis adhuc celat peccatum? & scit insuper confessionem à te mandari, frustra^q illud celari, cum serius, ocius crimen vel se prodat vel prodatur? Si credit, cur, ô JESU, celat, & audet aliquando te suscipere in Ven. Eucharistia, & in serpentum, & draconum foveas, id est, cor suum te projicere & velut in larrinas? quid sperat? à te veniam, quam millies tam facile oblatam sprevit?

Applicatio
ad Com-
munionē.

O Domine, ô veritas mea Deus, protestor coram te hodie, quia sincero corde te suscipere volo, & mundo te amare & am-
tio.

plecti, & confitebor tibi, & non abscondam peccatum meum: si enim ascendero in calum, tu illic es; & si descendero in infernum, ades. Tu nosti omnia priusquam fierent, & respicere ad iniquitatem non potes. Confitebor ergo adversum me injustitiam meam, & tu remittes impietatem peccati mei. Confitebor homini, ut tibi

Psal. 37.

Deo meo: & tu, scio, pro benignitate tua, diriges linguam ejus, & vias meas. Scuto me circumdabit veritas tua, & non timebo à

Psal. 90.

timore nocturno; sed tuum judicium, ô aeterna Veritas, in quo manifestabuntur consilia cordium, & revelabuntur abscondita tenebrarum. Gratia & veritas per te Christe JESU, facta est.

Absque te, vani filii hominum, & mendaces instateris, ut decipiant de vanitate in idipsum, & decipiantur miseri, dum celare volunt omnia videntem, & testem velocem iniquitatis suae. O, quot in judicio tuo, larvâ & personâ depositâ erubescunt coram

Hypocrita
se decipit.
Ioan. 1.
Psal. 61.

orbe terrarum; & apparebunt sepulcra dealbata; nequiter-
q³ se humiliasse, quorum interiora plena erant dolo! O insensati, quis vos fascinavit non obedire veritati? puduit coram uno erubescere, & ecce coram universo orbe terrarum revelabitur iniquitas terra.

Eccel. 19.
Galat. 3.

O quam brevis laus impiorum, & gaudium hypocrite instar puncti! Si ascenderit in calum superbia ejus, & caput ejus, nubes tetigerit, quasi sterquilinum in fine perdetur: & qui viderunt eum dicent, Vbi est? Revelabunt cali iniquitatem ejus, & terra consurget adversus eum. Vae, qui profundi estis corde,

Iob 20.
Hypocrita
humilia-
tur.

Ibid.

Ysaia 29.
Psal. 141.

Et à Domino absconditis consilium! quorum sunt in tenebris opera, & dicunt: Quis videt nos, & quis novit nos? Tu nosti, Domine, & contemplaris in omni loco bonos & malos: ideoque non declinabo cor meum in verba malitiæ, ad excusandas excusationes in peccatis: sed voluntariè sacrificabo tibi, & confitebor nomini tuo, quia bonum est. Tu ostendes mihi viam rectam, per eum quem ducem mihi dare dignatus fueris; eum ipsum ut te audiam: non enim est prudentia, non est consilium contra te, Domine. Incertæ sunt omnes providentiæ nostræ: da illi, queso, Domine, spiritum rectum, ut cognoscat mirabilia de lege tuâ, ut aperiat mihi voluntatem tuam; quam scire vehementer desidero, & uni tibi placere & servire in verâ sanctitate & iustitiâ, in humilitate & patientiâ, castitate perfectâ, & sincerâ caritate omnibus diebus vitæ meæ. Amen.

Praxis ad peccatorum Confessionem peragendam.

Dæmon jam
maximè pe-
nitenti insi-
diatur.

PRIMA. Observa diabolus nihil magis hoc maximè tempore moliri, quàm ut efficiat homines incredibili infantiâ, etiam aliquando Religiosos & pios, præsertim mulieres, abscondere peccata sua, excusare, palliare, nullam admittere monitionem. atque ita astu magno, ut S. Bonaventura ait, omnia peccati & defectuum excludere remedia. Quanto acceptiores Deo sunt gravissimi peccatores, quàm ejusmodi simulatores, quia facilius certè illi, quàm hi, utpote tepidi, curantur & sanantur. Assuescere ergo quisque primo debet confessario, & si Religiosus est, etiam Superiori se sincerè aperire, neque defectus tantùm, sed & insuper tentationes, & pietatis exercitia.

Confessarius
mutandus si
libertas de-
set.

Secunda, Etsi verò laudabile certo Confessario confiteri; tamen si, ut fit, libertati officere videatur, non tantùm mutare convenit, sed oportet, & potiùs ignotus, & in tenebris adcundus, quàm in pœnas & tenebras exteriores anima per reticentiam à dæmonio muto detrahatur. Idem esto iudicium, si periculum animæ ex confessione timeatur; si secreti revelatio. Ea propter Ecclesia mater decrevit, ut in mulierum monasteriis quotannis ter ut minimum alii ab ordinario dentur Confessarii. Ideò ferè in Jubilæis facultas omnibus tribuitur, etiam Religiosis, cujus approbato confitendi. Sed discreti Superiores, animarum

Conc. Trid.

animarum veri zelatores, huic incommodo ultrò occurrunt, & ut meritò debent, offerunt facultatem confitendi alteri, si angi suorum videant conscientias; tantùm abest ut negent. Certè negare illam, præsertim in monasteriis mulierum, durũ est, & ob Christum vinc̃tas, ut sic loquar, laqueis irretire, ac in salutis portu, portam illius, eheu! occludere. Hac de causâ prudenter sanè B. Theresà in suo Ordine Confessarii optionem dedit. Vides quantã libertate hñc utendum. Unde probare non possum allici pœnitentes: sed consilium R. P. Alvarez utile semper visum ac salutare, ut eos demùm audiat & juvet Confessarius, quos ad eum Dominus miserit; pro his enim illi gratiam, & ut sic loquar, annonam largitur, quã animam patcat. Idquæ humilitas suadet. Si enim quisque alium se meliorem æstimare debet, utique etiam aptiorem animabus juvandis. Nemo verè humilis ideò se aptiorem, quòd doctior: fortè sit aut exercitator, putat, cùm sciat Dei solius esse trahere, sanare, dirigere animas ad finem & perfectionem; quam illis destinavit: incertas verò esse hominum providentias. Illud etiam laudabile aliquorum judicatur institutum, ut eo Confessario, quem Dominus in loco, seu confessionali statuerit, utantur; in hoc illius paternam, cum humilitate, providentiam sequatur. Ille novit cui quem mittat: sic Philippum misit Eunuchò, sic Ananiam Paulo, sic Cornelio Petrum. nec misit tantùm, sed instruxit, priusquàm mitteret, quid opus factò esset; & ad Cornelium missionem miraculo restatus fuit.

Tertia. Deligendus Confessarius vir doctus, prudens, maturus ac pius, non verbosus, nec blandus; quod de mulieribus dico. His cum Confessario, uti vitanda familiaritas, ita etiam visitatio, & frequens colloquium, nisi necessitas compellat; ac tum quidem breve, & numquam sine teste admittatur, etiam si Angelus de cælo esset. Sic Sanctæ omnes fecerunt, sic Sancti. Qui aliã cùm potest viã graditur, non insistit Sanctòrum vestigiis, & temeritatis suæ pœnas metuat.

Quarta In confessione instituendã humilem & perspicuum esse oportet, ordinatum ac brevem, omissis generalibus, & iis, quæ sub conditione vulgò ab omnibus ferè narrari solent, ac longã narratione, maximè in eo quod ad castitatem pertinet: cū narratio & accusatio verbosior periculosa sepe sit utrique, & pœnitenti, & Confessario. Speciem facti & peccati explicare sufficit, id est, circumstantiam illam, quæ efficit illud peccatum longè gravius, ut sunt circumstantiæ personæ, si illa conjugata, Religiosa, voto obstricta. Vis autem commodè te præparare ad confessionem? utere formulã examinis generalis. Primò gratias

Pœnitentes non alliciendi.

Humilitas id suadet.

Confessarius audiat eos quos misit Dominus.

Creveat Confessarius solus cum feminis agere.

Confessio debet esse humilis, perspicua, & brevis.

*Modus ad
confessione
separandi.*

age, quòd spatium pœnitentiæ dederit Deus; Secundò, lumen pete, ut agnoscas peccata tua ac detesteris; Tertiò, examina te; Quartò, contritionem excita; Quintò, firmiter propone emendationem. Examinare autem te poteris, quomodo contra Deum, proximum, & teipsum peccaris cogitatione, verbo, opere, atque omissione: vel certè actiones diei percurrere, & breviter tria vel quatuor (quando gravius nihil est) collige, de quibus in confessione te accuses; ac potissimum contritioni & proposito intendas. Juvat in examine quotidiano ad expeditam confessionem, consistenda annotare; pro contritione actum illius l. i. c. 5. explicatum recitare.

*Quoties con-
fiterendum.*

Quinta, Et si crebra confessio laudanda sit, est hinc tamen moderatio adhibenda. Sacerdotibus equidem etiam quotidianam Sanctorum exemplo suaserim: sæcularibus piis semel atque iterum in hebdomade sufficere confiteri, & quidem breviter, nisi necessitas aliud imperaret. Cavendum autem ne ex consuetudine fiat confessio, sed ita semper instituenda est, ac si statim post illam moriendum foret, non tamen scrupulosè. Collationem instituere confessionum, & de profectu suo iudicium ex illis facere apprimè salutare.

*Cogitet pœ-
nitens se
Deo loqui.*

Sexta, Quà reverentiâ, humilitate, quoque titu consistendum sit, passim traditur. Unum monco, ut in formulâ, quæ cõfessionis præmittitur, dum pœnitens dicit. *Confiteor Deo*, reflectat, & seriò cogitet non homini se, sed Deo cui omnia patent, loqui: neque humanæ prudentiæ ullius, sed soli Deo ejusque gratiæ confidat, ut velut in sanguine Christi lavandus accedat. Deinde ad *mea maxima culpa* contritionem iterum exeitet, mente saltem adjiciendo, & *doleo quod tot beneficium tanto amoris Dei mei nil nisi peccata reposuerim*. Idem fieri expedit ad eadem verba post confessionem repeti solita. Formulâ longiore si temporis angustia uti non permittat, saltem brevior utendum, hæc vel simili, *Confiteor Deo omnipotenti, B. Maria, omnibus Sanctis, & tibi, Pater, quia peccavi nimis, mea maxima culpa*.

*Post confes-
sionem quid
agendam.*

Post confessionem peractam Primò, gratias age; Secundò, pete gratiam ut te emendare queas, ac tibi diffide, Deoque confide; Tertiò, propositum renova, & quoad potes occasiones prospice, & vitare decerne; Quartò, pœnitentiam exple, orationes injunctas recitando. Addere poteris afflictionem aliquam corporis, aut incommodè flectendo, aut quid simile, & eleëmofynam largiri saltem spiritualem, pro proximis orando, & potissimum iis qui malè affecti sunt. sic etenim tria bonorum operum genera expleveris.

Oratio pro Execut. *Dignatus es, &c.* ut supra pag. 10.

JACULATORIÆ,

Ecce sanus factus es jam noli peccare, ne deterius tibi aliquid contingat. Ioan. 5.

Delictum meum cognitum tibi feci, & iniustitia meeam non abscondi: dele Domine iniquitatem meam. Psal. 31.

Peccavi in calum, & coram te: jam non sum dignus vocari filius tuus: fac me sicut unum è mercenariis tuis Luc. 15.

Delicta quis intelligit? ab occultis meis munda me, & ab alienis parce servo tuo. Psal. 18.

CAPUT VIII.

De Confessario seu Ministro Sacramenti penitentia seu Confessionis.

PRÆLVDIVM I. Considerate coram Deo undique miserum & leprosum, &c.

PRÆLVDIVM II. Gratiam pete ut hoc Sacramentum non sit tibi in perniciem, quod institutum est omnibus ad salutem.

PVNCTVM I. Considera Deum sapientissimum & optimum, cum haberet infinitas vias quibus sibi reconciliare hominem posset, delegisse hoc medium quam convenientissimum & suavissimum. Quid enim facilius quam reum fatendo, non uni sed alicui ex innumeris propè Sacerdotibus potestatem habenti, absolutionem impetrare? Quid autem magis conveniens quam ut peccator, qui cor, linguam ac manus à Deo avertit, contritione, confessione & satisfactione se ad Deum convertat? Gratias age Deo Patri, qui omne iudicium filio suo unigenito dedit; & Deo filio, quòd illud Sacramentum instituerit; Spiritui sancto, quòd tantà benignitate gravissima scelera confitenti condonet. Considera secundò quis in republicà crimen condonet lætæ majestatis? ipse Princeps. & quanta sit Christi benignitas, qui potestatem à Patre acceptam cum hominibus communicarit. Et rursum quanta

Confessio facilis.

Ioan. 5.

Confessarij dignitas.

IOH. 20.

dignitas quòd ad illam potestatem vocatus sis à Deo; dicente per Episcopum: Accipite Spiritum sanctum, quorum remisistis peccata remittuntur eis, & quorum retinueritis retenta sunt. Considera tertio, relapsis & naufragis post baptismum hanc secundam tabulam, & arcam alteram in diluuiò peccatorum superesse, & vide precor quantoperè curandum tibi sit, ne avertas quemquam ab illâ; ut idoneus sis, ut tabulam porrigas, & viam aperias: Primò, integritate vitæ; Secundò, doctrinâ; Tertio, industriâ.

O Domine JESV, ut infrâ pag. 92.

*Quis est
Confessarius,
zalis sapè
pœnitens.*

PVNCTVM II. Considera, tres esse partes Pœnitentiæ, videlicet, contritionem, confessionem & satisfactionem: quodque hisce iuvare neminem rectè poteris, nisi ipse verè contrito corde, & sincerè confitearis; (in multis enim offendimus omnes) atque pœnitentiæ operibus deditus sis. Non enim usus est Deus superbis, avaris, luxuriosis; sed humilibus, pauperibus, & castis discipulis, ut humilitatem, paupertatem ac castitatem doceret. Noluit enim dici servis suis: Medice, cura te ipsum. Secundò, quanta esset infidelitas aut malitia illius, qui à Rege missus, ut amicissimo pharmacum, etiam regio sanguine paratum ex infinito amore deferret, illud in venenum verteret? Hoc verò fit, quoties hoc Sacramentum perperam administratur; negligentiaque, aut etiam aliquando malitiâ Confessarii, aut in integritate illius, aut contritiòne aliquid deficit. Tertio, vide quàm miserum sit, medicum animarum, dum alium curare vult, & ad vitam revocare, se perimere, etiam malà vitâ suâ aliis ad mortem ducatum præbere. Quarto, sicut qui in civitate puteum unicum veneno inficit, gravissimi criminis reus est; sic qui Pœnitentiæ Sacramentum, aut asperitate videri facit horridum, aut pravitate suâ inficit, gravissimè peccat. Hic enim fons est & balneum factum ex sanguine Agni immaculati, qui dilexit nos, & lavit nos à peccatis nostris.

LUCA 4.

*Confessarii
pericula.*

APOC. 1.

Hic

Hic est, de quo scriptum: Fons patens domui David, & omnibus habitantibus Jerusalem, in ablutionem peccatorum & menstruatæ. Et existimo, talem vix umquam serio converti ad Dominum, qui tabulam pœnitentiæ excussit è naufragorum manibus; qui panem famelicis è manibus eripuit; qui parvulis & simplicibus tantum posuit offendiculum. *Hæcine vera, &c. pag. 7.*

PUNCTVM III. Considera Primò, quomodo Confessarius præterea in hoc Sacramento offendat. Primò, si indoctus sit, & cæcus cæco ducatum præstare velit, ita utambo in foveam cadant. O quantam Deo sui reddent rationem, qui studia negligunt, & medicinam animarum profitentur, cum illi vix studeant! An illi velent tali corporis medico uti, in extremo discrimine mortalis vitæ? Idem de exercitatione & industriâ dicendum, quam omnes conquirere oportet. Secundò, si vita non verè sancta, neque circumspèctus sit, maxime in verbis & oculis. Quomodo enim mundabit, qui sordidus ipse est? ad sanctitatem & perfectionem præbit, quam ipse nescit, & nō amat? Vnde Greg. Naz. Mundari prius oportet, & sic alios mundare; sapientem prius fieri, & sic alios facere sapientes; lumen fieri, & sic alios illuminare; ad Deum accedere, & sic alios ad Deum inducere; sanctificari, & ita sanctificare. Ideò faciem mulieris nō intuearis, quia, ut dicit Abacuc, facies eius, ventus urens. Tertiò, considera, te sustinere Christi personam. Non itaque consideres personam pauperis, nec honores vultum potentis. Non accipias personam, nec munera; quia munera excæcant oculos sapientum, & mutant verba justorum. Judicis enim partibus fungeris, ac medici. Et verò, Domine JESU, nōne pauperes, præ aliis, juvare voluisti? nōne elegisti pauperes in hoc mundo? Nōne dixisti, Spiritus Domini super me, propter quod euangelizare pauperibus misit me? Nōne hoc signum adventus tui, & tuorum: Cæci vident, claudij ambulant, pauperes euangelizantur? Dixisti per Moysen,

Zach. 3.

Indocti Confessaris culpa.

Quantæ pietas requiratur in Confessario.

Abacuc 1.

Deut. 16. Judicis partes agit Confessarius.

Iacob 2.

Luca 4.

Matth. 11.

Deut. 1.

*Pauperes
iuvandi.*

Moysem in iudicio de re quavis, Ita audietis parvum ac magnum; non accipietis cuiusquam personam, quia Dei iudicium est. Sanè, qui pauperes negligit, Christum negligit, & despicit. Nõne enim & ipsum negligeret, si inter pauperes compareret, uti contigit D. Gregorio? videtur facere, ut chirurgi & medici corporis, qui lucrum spectant, non animas; aut quemadmodum is qui Regem nollet curare, eò quòd non se splendide induisset. Animæ enim omnes regale sacerdotiũ sunt. Immò verò Christus in pauperibus se offert, dicēs: *Quod uni ex his minimis meis fecistis, mihi fecistis.* Quartò, considera, benignitatem, mansuetudinem & modestiam Christi induere te oportere, ut dicere possis cum eo, in persona illius: Venite ad me omnes, qui laboratis, & onerati estis, & ego reficiam vos. Tollite iugum meum super vos, & discite à me, quia mitis sum, & humilis corde, & invenietis requiẽ animabus vestris: iugum enim meum suave est, & onus meum leve. Ideò Dominus rogante Petro, quoties condonaret, respondit: Non dico tibi usque septies, sed usque ad septuagies septies, id est, innumeris vicibus. Et certè cùm Deus adeò clemens sit, quid faciet vicarius ejus, & reus ipse & debitor plurimorum talentorum? & verò, præstatne perire animam & precium sanguinis Christi; an eam in Purgatorio detineri? si benignitate ad crebram confessionem adducitur, salva est; si parùm satisfaciat Deo, salva est, sed per ignem.

Matth. II.

*Matth. 18.
Benigne pœ-
nitens acci-
piendus.*

Oratio ante confessionem audiendam.

O DOMINE JESV Christe, Pater amantissime, scio quantum sis zelator animarum nostrarum: sunt enim omnes & sponsæ tuæ, & precium sanguinis tui. Tu pro iis natus & circumcissus es, sudasti, stivisti, ligatus, flagellatus, damnatus, illusus, opprobrium hominum factus, crucifixus, & mortuus es. Sciebas utique Sapientia aeterna, quanti essent tibi; videbas aeterna
mala

malis, quibus damnanda erant: quid igitur ego, ad hoc vocatus infinita miseratione tua ad hanc vineam, facere debeo? Da igitur, **Actus zeli.**
 Domine, secundum voluntatem tuam, eis me totum impendere, & lavare eas in sanguine tuo, inferno eripere, tibiq; eas restituere. Sed, quia nihil mihi prodest, si universum mundum lucrer, & anima patiar detrimentum: ecce protestor, quia non communico delictis eorum, sed ex puro tui amore & zelo me applico: neque erit mihi acceptio personarum, sed animas & pauperes (quas tu, Domine, elegisti) pra aliis queram. verumtamen, quia sine te nihil possum, & nemo potest venire ad te, nisi tu traxeris eum; **Diffidentia sui.**
 trahere nos post te, & doce nos. solus enim qui per te audivit a Patre, venit ad te, neque potest homo a se facere quidquam, nisi ei datum fuerit de caelo. Tibi ergo soli sit laus & gloria in aeterna saecula. mihi autem confusio faciei mea, qui hoc munus tuum Christe IESU, tam torpide obeo, qui ultrò venientem nescio trahere ad te. *Va mihi, va mihi!* Iudicium enim durissimum his qui praesunt & iudicem agunt, fiet. *Va, si legatione fungens pacis,* **Applicatio ad Communionem.**
 & ut jungam tibi, puro amore animam sponsam tuam, avertero verbo aut exemplo a te! quando ab infinita bonitate tua expecto ut hodie convertas vultum tuum ad me, imò cor tuum, & propines in eo mihi amorem tuum, ut inebrier illo?

O IESU unica salus, da, qui solus potes, mihi spiritum bonum, da cor mundum & verè contritum & humiliatum, quia id despicere non potes. En anima, pro quarum vel unâ nulla commutatio fieri potest, en precium sanguinis tui, agra, vulnerata, lacera- **Animæ præstantia.**
 ta, nuda, surda, & caeca, fortè hac horâ, nisi per me accurras, peritura: ô IESU adsis, ô spes nostra, miserere mea & illarum. Cur ô bonitas & amor noster, in opprobrium tuum perire illas fines, qui neminem vis perire? Recordare charitatis tuae, & reminiscere miserationum tuarum. Doleo pro me & illis, quòd illi & ego te Patrem offenderimus benignissimum, qui me & eas tot bonis pra- **Actus contritionis.**
 venisti, totq; alia preparaisti diligentibus te. Sed cujus erunt haec nisi miserearis nostri? Ecce omnes morimur, & velut aqua dilabimur in abyssum. Adjutor noster esto, ne despicias nos opus manuum tuarum.

O bonitas inexhausta, respice vulnera mea, & excita quae so-
 sepultos,

sepultos in medijs serpentibus, somniantes in crepidine inferni:
Quere errantes oves. **IESV** dulcissime: spiritum rectum innova
 in cordibus nostris, collige reliquias populi tui. *Suscipe, Pater*
sancte, illos in nomine dilecti filij, & da mihi, ut humiliter &
amanter eos excipiam, ut tu me prodigum quotidie, & patienter
feram; qui tam longanimiter nos exspectas, & tot mala toleras;
neque tantum jam, sed in futurum per me caveas illis, salutari
pœnitentiâ, fervore ignis caritatis tue, & gratiâ tuâ ad gloriam
divine Majestatis tue. Amen:

Praxis ad Pœnitentiæ Sacramentum ritè
administrandum.

Præparatio
ad audien-
dam con-
fessionem.
Exod 30.

Remedia
habeat pa-
trata Con-
fessarius.
Cavenda
Confessario.

Isaia 65.

Pœnitentiæ
sint saluta-
res.

P RIMA est, vitam integerrimam ducere; & numquam ad confessionale accedere, quin hæc tria faciat: Primò, saltem conteratur; si quid gravius sit, confiteatur de peccatis. quod Deus per Moysen indicat, statuens, ut ad tabernaculum labrum æneum faceret, in quo Sacerdotes abluerent manus suas & pedes, illud ingressuri. Secundò, gratiam postulet, & intentionem purissimam acuere satagat. Tertio, naturam pœnitentis consideret ac dispositionem, ut medicus peritus consuevit:

Secunda. Habere, ut decet medicum, in promptu malorum remedia, eaque inaurare: ita ut semper vinum & oleum in vulnera infundatur, sed plus olei: cum eâ mensurâ, quâ mensi fuerimus, remetietur nobis. Cavenda autem tria: Primum, ne numero quis gaudeat potiùs, quàm fructu. Secundum, ne interrogacione, maximè in materia turpitudinis, laqueum tendat innocentibus. Certè grave iudicium subit, quisquis ejusmodi est. Tertium, ne personarum acceptor sit, sed omnibus paratus, ut quæ possit dicere cum Christo Domino: Inventus sum à non quærentibus me, palàm apparui iis qui me non interrogabant. Ultrò se maximè pauperibus & crebrò offerat.

Tertia. Videre in pœnitentiis imponendis, ut utiles & faciles imponantur. Quales sunt varii modi orandi, ut habes c. 9. I. r. eleëmofynæ, cilicia, jejunia, silentium, solitudo, lectio libri pii, examen conscientie aliquando faciendum, Sacri auditio, eleëmofyna certa quoties in aliquod vitium pœnitens labetur, quâ alicui fido (non expedit Sacerdoti) consignet; & supra omnia crebra confessio, & cõmuniõ. Observa autem cum disciplinis aut ciliciis aliquid advertitur puritati Angelicæ contrarium, iis abstinendum. Manifestas dæmonis præstigias novisse potest, qui aliquâ experienciâ valet. Pro orationibus autè
 observa,

observa, ut eas imponas (quemadmodum & opera) quibus Indulgentias pœnitens promereri queat ratione numismatum.

Quarta. Adverte diligenter, magis sollicitum esse oportere Confessarium de contritione, quàm ullâ aliâ re. Hic enim defectus est fons recidivæ. Hoc B. Franciscus Xaverius valdè cordi habebat; & ut semel confesso, vitæ normam daret perpetuam.

Quinta. Non tantùm curandum, ut absolvatur pœnitens, sed ut proficiat, ut induat Dominû IESUM Christum, & vestes virtutum ejus. Vivo ego, dicit Dominus, quia omnibus his, velut ornamento, vestieris, & circumdabis tibi eos, quasi sponsa. Vestis præcipua est, caritatis, eaque nuptialis.

Sexta. Inter confitendum, sæpè humilia te, quòd deteriora fecisses, nisi Deus te servasset. Secundò, eleva cor ad Deum, & converte te ad Sanctissimam Eucharistiam, si potes, & roga ut det tibi prudentiam, & virtutem: etiam ad hoc Angelum pœnitentis invoca. Tertiò, zelum excita, dum dicit *Confiteor*, considerata Christi injuriâ, & animæ periculo. dimitte autè illam, quemadmodum si illius ultima foret confessio, à quâ salus ejus penderet universa.

Oratio pro execut. *Dignatus es*, ut sup. pag. 10.

Iaculatoria, quâ quis ad singulos pœnitentes uti potest.

O IESU, sola salus, sana, queso hanc animam per me in omne peccatum lapsuram sine te. En precium sanguinis tui, sponsa tua, ab hoste vulnerata. Doce me, ut prudente & humaniter cacum & agrum, pro tuâ unius gloriâ, ad te adducam. Et tu, ô Angele sancte, adjuva me. Amen.

Alia.

Consecrantur nomini tuo magno, quoniam terribile & sanctum Psal. 98. est, & honor Regis iudicium diligit.

Quis potest facere mundum de immundo conceptum semine? Iob 14. Nonne tu qui solus es?

Suavis Dominus universis, & miserationes ejus super omnia opera ejus. Psal. 144.

Deus noster, Deus salvos faciendi: propter hoc, legem dabit delinquentibus in viâ Psal. 24.

Universa via Domini misericordia & veritas, requirentibus testamentum ejus, & testimonia ejus. Ibid.

Converte nos Deus salutaris noster, & averte iram tuâ à nobis. Psal. 84.

Respice in me, & miserere mei. Da imperium tuum puero tuo, & saluum me fac filium ancilla tua. Psal. 85.

CAPVT IX.

De Satisfactione tertiâ parte Pœnitentiæ.

Exod. 12.

Tob. 12.

Tria mundi
mala quo
modo curen-
tur.

ITINERE trium dierum Israëlitarum ad montem Dei Oreb profecti sunt; ut sacrificarent Domino Deo nostro. Tres illi dies spirituali intellectu de Contritione, Confessione, & Satisfactione commodè, ut suprâ dixi, accipiuntur. Cùm autem de superioribus dictum sit, superest ut de satisfactione agamus, quæ operibus à Raphaële commendatis perficitur. Bonâ, aiebat, est Oratio cum Jejunio & Eleëmofynâ: tria siquidem satisfactionis opera tribus mundi malis remedia per opportuna constituta sunt: Jejunio carnis concupiscentiæ; Eleëmofynâ verò concupiscentiæ oculorum; Oratione humili superbia vitæ persanatur. Mandârat Dominus ut holocaustum cremaretur in altari nocte totâ usque mane, & ut cineres sacerdos spoliatus vestimentis sacerdotalibus, & aliis indutus, efferret extra castra, & in loco mundissimo alio igne quàm sanctuarii usque ad favillam consumi faceret. Quid hæc figura adumbravit? nisi holocaustum tui ipsius atque omnia peccata totâ hujus vitæ nocte exurenda igne sanctuarii, id est, charitatis: quòd si quid manè supersit, te ire debere extra castra exutâ mortali veste, ibique igne purgatorii expiandum, donec infastæ reliquiæ peccatorum penitus consumantur, & reddas novissimum quadrantem. Vide igitur ut hîc divinæ justitiæ satisfacias, dum tempus acceptabile & dies salutis.

Ac primùm quidem de jejunio, & pœnitentiâ, postea de eleëmofynâ, ac demùm de oratione, quia longior illius tractatio futura, differendum erit.

MEDITATIO.

De Ieiunio, primo opere satisfactorio.

COMPOSITIO loci est. Statuere sese coram **CHRISTO** in cruce felle potato.

Oratio præparatoria, ut supra.

PUNCTUM I. CHRISTVS. Considera te positum in hâc valle verè lacrymarum cum parente primo, ut in sudore vultus tui vesceris pane tuo, & cælestem hæreditatem obtinere contenderes, atque ascenderes in montem Domini tui: Nullum verò majus esse impedimentum quàm corpus hoc tuum quod corrumpitur, & aggravat animam; ac proinde illud fræno temperantiæ & disciplinæ esse refrænandum; ne è præcipiti dejiciat sessorem suum.

*Corpus eg-
gravat ani-
mam.
Sap. 9.*

HOMO: Eheu! Quàm fœdè per illud & gulæ concupiscentiam prostratus fuit protoplastus Adam in ipso paradyso deliciarum! Illa, illa nos in miseriarum adduxit pelagus, in quo fluctuamus, è quo enavigare, & eluctari vix possumus.

*Gu' à Ada
nos perdidit.*

CHRISTVS. Vide & obstupescere quid sapientissimum Adamum eò adegerit. Scilicet brevissima à serpente diro hoste propinata, & è pomo uno hausta voluptas. Vide quomodo extrema gaudii luctus occuperet?

HOMO. O infelix pomum, in quo omnia mundi mala, & æterna continebantur! Edisti ô Adam, & ecce quàm graviter obstupescunt adhuc dentes filiorum tuorum. *Domine IESV, &c. ut infra pag. 100.*

CHRISTVS. Attende verò quemadmodum Eva tua, id est caro, & hostis tuus te sollicitet ad imitationem infelicis parentis, quàm vilia ea quæ appetit, quæque gula proponit: quanto labore & periculo appetantur dum non habentur; & tamen habita quàm brevi omnia fastidio sint. Nonne vides quòd plurimos gula depauperet, & ad indigna compellat?

*Evi caro
nostra est.*

G

HOMO,

HOMO. Quot JESV bone! ut audio, Religiosos, qui aliàs essent futuri columnæ cæli, in terrâ figit, neque crescere finit in paradiso cælestis voluptatis, id est Religione, quia in eâ superare se nolunt! Imò non caret certè mylterio Adamum in statu perfectionis positum unâ gulâ deturbatum.

PVNCTVM II. CHRISTVS. Considera gulæ incommoda. Primò enim impedit omnem in spiritu profectum, corpusque spiritui rebelle facit: nam, ut apud mundanos cupiditas seu philargyria est radix omnium malorum: sic apud spirituales, ac Monachos gulæ concupiscentia. Impossibile enim est saturum ventrem pugnas interioris hominis experiri. Ex uno etenim gulæ vitio innumera vitiolorum agmina producuntur, ut Gregorius meus testatur. *Hæcine vera* ut suprâ pag. 7.

*Climachus
gradu 26.
Cassian l. 4.
cap. 3.*

*Greg in 1.
Reg. c. 2.
I asil. de ab.
dicat.
Gulosus raro
resipiscit.*

*Voluptas
gula brevis.*

*Innoc l 2.
de cõtemptu
mundi c. 17.*

*Bernard in
Apol.
Gulosus sibi
crudelis.*

HOMO. Basilius verò tuus ait: vitiis aliis omnibus obnoxios se vidisse resipuisse: qui huic sese subdidisset, aut secretò, aut alieno tempore aut loco edendo, tandem excidisse à Religione: vel si manserint, mancipia diaboli, curiosos, quèrulos, commodi amantes, obstinatos factos. Neque tantùm spiritui & pietati officere videtur, sed omnes omninò functiones animi præstantiores impedit, & ingenii aciem cæterasque animi potentias hebecere facit. Accedit quod corpus morbis repleat, vitam curtet, multisque afficiat incommodis. Atque ita homo ob voluptatem, quæ, ut Innocentius, spatio loci vix est quatuor digitorum; spatio temporis vix totidem momentorum, vitam hanc tristem, & miseram reddit, & in aternæ se vitæ discrimen adducit, ut caro tantillo oblectetur. Meritò proinde exclamat tuus Bernardus: ô crudelitas! corpori servitur, ut anima juguletur: atque adeò ut corpori tribuatur momentanea voluptas, aterna homo subit supplicia: aut salutem sese eorum periculo exponit.

Hæcine vera, ut sup. pag. 7.

PVNCTVM III. CHRISTVS. Considera è contra commoda

commoda abſtinentiæ. Primū quòd hoſtis graviffimus hac dometur; multo que magis quā omnibus aliis corporis exercitationibus, ciliciis, flagellis, humi cubationibus, deprimatur. Nam ut nullo facilius ignis quā subtractione lignorum extinguitur: ita concupiſcentia, fomesque peccati nullo magis curatur, quā ſi vitiorum omnium alimenta per abſtinentiam ſubmoveantur. Contemplare olim eremi cultores omni virtutum genere illuſtres: percunctare ex eis, quem de eā ſenſum habuerint, cū in eā magnam ſanctitatis partem poſuerint.

Corpus jejunio melius domatur, quā alia penitentiā.

HOMO. Baſilius certè tuus ait: Ventris moderatio animi perturbationum compreſſio eſt. Chryſologus autem: Jejunium omnium vitiorum mors, & vita virtutum. Neque ſancti tantū, ſed & Philoſophi, ac prudentiores plurimi hanc virtutem fecerunt; adeò ut Artaxerxi, ac Ptolomæo aqua, & panis deliciæ fuerint, & à Lacedæmoniis coquus * omnis decreto perpetuo proſcriptus. Et omnes, qui in agonè contēdunt, ab omnibus ſe abſtinent, ut corruptibilem coronam percipiant; nos autem, ô rem indignam, & lacrymis proſequendam! nos autem incorruptam præſtolamur.

Baſil. conſt. monaſt. c. 5. Chryſolog.

* *Excipe eorum quum juris nigri. Plat. in Laconic. Cic. 5. Tuſcul. 1. Cor. 9.*

Credo tibi, ô æterna veritas, ut ſupr. pag. 7.

PUNCTUM IV. CHRISTVS. Conſidera in ſuper quā ſæpè quā graviter gula à me punita fuerit: Nā præter Adamū, quo Lothum adduxerit ignominie notum eſt, quò miſeriarum Sodomam, quò filios Heli, quò Eſau, quò Prophetā illum in Bethel: quanti ſteterit Iſraëlitis concupiſcentia carnis in deſerto; & aliàs iterum, cū triginta tria millia interfecta ſunt. Adde divitem Epulonem, imò pluimos, quos hæc bellua voravit, & in æternas æruinnas præcipitavit. Et vide quomodo maximè jejunio, deinde aliis mortificationum generibus corpus in ſervitutem redigere oporteat.

Gula punitio.

Gen. 19.

1. Reg. 2.

Gen. 25.

3 Reg. 13.

E. 01 12.

Luc. 16.

Omnes Sancti jejunio col. brati.

PUNC. V. HOMO. Animadverto, & appendo omnes quotquot fuerunt celebrati in utroque teſtamento, jeju-

nio, & mortificationibus corpus domuisse Moyses jejunio legem, & tecum familiaritatem, uti etiam Elias impetravit: Ninivitarum verò iratum placarunt. Quàm jejunio illustris fuerit Joannes, quo non surrexit major, omnes novimus: & Anna illa Prophetissa. Apostolus Paulus certè de se ait: Castigo corpus meum, & in servitutem redigo, ne fortè cum aliis prædicavero, ipse reprobus efficiar: qui enim CHRISTI sunt, carnem tuam crucifixerunt cum vitiis, & concupiscentiis suis.

1. Cor. 9.

Gal. 5.

*Exemplum
Christi.
Joan. 19.*

CHRISTVS. Tu vide coram me an ex iis sis, an oblectamenta carnis quæras, iis inhies, an Spiritus ac salutis tuæ auxilia, ut carni blandiaris, contempnas. Attende ad me exemplar perfectionis, esurientem, sitientem, noctibus orantem, & in laboribus plurimis à juventute meâ, postremò aceto & felle in cruce potatum. Extremum illum actum esse volui, ut temperantiam te edocerem.

HOMO. Ita luebas benignissime JESV, peccatum gulæ quo primus parens noster, & nos filii ejus in tantas ærumnas devenimus?

Exercitium pro pœnitentiâ, & jejunii virtute impetrandâ.

Aug. l. 10.
Conf. c. 31.

DOMINE JESV Christe, doceme, quæso per viscera misericordie tuæ, ut, quemadmodum medicamenta, sic alimenta, sumpturus accedam. Tu sis mea delectatio, tu mea gloriatio; JESV mundi salvatio. cibus meus sit facere voluntatem tuam: absit ut ego, qui tuus esse volo, carnem non crucifigam, sed ei serviam; ventris sim mancipium, sanguine tuo libertate donatus: da mihi, quæso, in te delectari, Nonne tu enim panis ille omne delectamentum in se verè habens? Credo; & panis vite: huc spero; panis Angelorum factus mihi viaticum, & medicina, & solatium? Hunc toto corde amo & requiro. Da jam mihi delectari in te, & vanitatem odisse, ut amem te: da quod jubes, & jube quod vis. iste, aiebat Augustinus servus tuus, accepisse se fatetur.

Aug. l. 10.
Conf. c. 29.
& 31.

audiui

audiui alium rogantem ut accipiat: aufer à me, quis enim IESV bone, vincet eam quâ superati sunt fortissimi athletæ; nisi per te, qui es unica salus & fortitudo mea?

De profundis clamavi ad te Domine, Domine, exaudi vocem psal. 119.
meam: veni enim in altitudinem maris, & tempestas demersit me. Quis verò me liberabit, Deus meus, nisi tu qui conturbas profundum maris, & sonum fluctuum eius mitigas: ah! quis mihi tribuat lavare cum Propheta tuo per singulas noctes lectum meum, & lacrymis meis stratum meum rigare, ut eluere possim peccata mea, & irriguo duplici sterilem animam meam fecundare, ut possit æternam luctum, æternasq; redimere lacrymas? Si enim gehenne pœnas in hoc parvo vite spatio compensavero, scio quòd tuâ gratiâ eas evadam: neque enim punis bis in idipsum, sed misericordia tua super omnia opera tua, verumtamen vis, ut fructus agamus dignos pœnitentiæ bone IESV; & in te ipso exempla nobis dare dignatus es atque adde si quis, ut Apostolus tuus ait, tuus est, carnem suam crucifigit cum concupiscentiis suis, non tractat molliter, ut velut servum sentiat contumacem. Si ergo tuus esse nequeo, bone IESV, nisi carnem crucifigam; non mihi & illi perniciosè blandiar, sed vestigia tua, & sanctorum tuorum ita sequar N. Non est servus major domino suo; si te oportuit pati, & ita intrare in gloriam tuam, quid me facere convenit?

Ergo ne deinceps audebo delicatus miles molli strato uti, & indui splendide, & epulari? Galat. 5. Quomodo potero carni, & curiositati vix quicquam negare, imò ei curare sedulo, unde anima crucietur, spiritus extinguatur, devotio in tepescat, profectus retardetur, proximus offendatur; ac nihilominus petere regnum tuum qui non habuisti ubi caput reclinare; qui & fame cruciatus fuisti, & felle potatus? Verè si regnum tuum vim patitur, & violenti rapiunt illud, quomodo delicatus in illud penetrabo? si mortificanda membra nostra, quæ sunt super terram, quomodo queram incentiva vitiorum, & hosti præbebo manus & auxilia? si beati qui lugent, eheu! quomodo felices erunt quibus nihil placet nisi iocus, cibus & ludus? Cupio gratiâ tuâ benignissime IESV, pœnitentiæ tum Sanctis omnibus amare: aut enim ipse homo in se Greg. 1.9.
Mor. c. 17.

Deus meus cum homine vindicans punis. Statuo facere fructus dignos pœnitentia, ut gaudium tibi sit tandem, Deus meus, & Angelis tuis super me peccatore pœnitentiam agente, qui toties contristavi Spiritum sanctum tuum, & malum coram te feci. Difficile scio est dignos facere, cum dicat Ambrosius servus tuus: Facilius inveni qui innocentiam servaverunt, quàm qui congruè pœnitentiam egerint. Sed, pater mi, omnia tibi possibilia & facilia sunt, & mihi crunt gratiâ tuâ, quàm humillimè rogo, ut mihi concedere digneris, Amen.

Praxis ad ieiunium servandum.

Gulæ signa.

PRIMA est, attendere quemadmodum quis corpus suum foveat, an nutriat illud, ut servum delicatè, sentiatq; eundem contumacem. Id verò futurum est, si gulæ quis serviatur, si veritæ edat, si noxia, si multa, si intempestivè, si delicatè, ardentè corpus nutriatur.

Abnegationis signa.

Secunda, abnegationis signa perpendere an ea in te sint: Primum est, timor, ne quis rapiatur extra metas necessitatis. Secundum, diligens custodia sui ante cibos, & inter edendum, ne præcurrat voluptas necessitatem, & illa huic præferatur. Tertium, si molestum necessitati parere. Quartum, necessaria admittere condimenta, exquisita rejicere.

Mensuram statuat.

Tertia, optima praxis erit statuere sibi mensuram aliquam cibi & potus moderatam. si enim ab animalibus etiam id fieri consuevit, multò magis homini convenit, ut ratione potiùs quàm sensu ducatur. Si quis verò nos trahat sensus voluptatis, cogitandum nos homines esse, Christianos esse, ac liberos, non voluptatis, nõ carnis mancipia, sed Christi Jesu servos & filios, ad majora natos ac vocatos: imò fingere nos jam eà fructos fuisse, quòd si crim nobis id persuaserimus, perinde certè erit, ut Bonaventura eleganter ostendit, ac si verè fructi fuissimus.

Bonav. de perfect.

Quarta erit, condimenta alieno relinquere arbitrio, de nullo queri, imò etiam quæ maximè appetit gula alteri, potissimum pauperi, largiri. Quòd quàm Deo ac Domino nostro gratum sit sacrificium, ipse aliquando miraculis declaravit.

Tempus ordinat.

Quinta, horam statim servare, neque etiam extra tempus facile quidpiam sumere.

Sexta, non protrahere mensas ad horas, neque exquisitas parare, turpe certè est sacrificium ab iis quorum Deus venter est, ut Apostolus loquitur, diutius illi fieri quàm summo Deo: ibi longitudinem laudari, hîc etiam brevitatè magno esse fastidio.

stidio. Inspice quorsum convivia producantur, nempe ut diutius serviatur cupiditati, venter magis distendatur, atq; is plura sensim admittat qui respuit subito repleri, ut preciosissimo tempore, sumptu, cupediis & condimentis invitetur & inducatur ad fastidium, cum brevi & parvo illi fames constare possit, ut gravetur anima, corpus oneretur, hominemque homo paulatim exuat. Audite, audite, ait Bernardus, quia esca ventri, & venter escis, Deus autem & hunc & has destruet. aër, terra, mare gulofirati vix sufficient, propter hoc contingit pauperes spoliari, & rapinas fieri, ut fames pauperum transeat in delicias divitum. Filii hominum usquequo gravi corde, quia pingui corpore, ut quid diligitis vanitatem, & veritatem negligitis? O delicate, qui deliciis & divitiis circumfusus atque confusus confusionem expectas ad mortem! non est regnum Dei esca & potus, non purpura & byssus, quia dives ille utroque circumfluis in puncto ad inferna descendit. Quid ad hæc dicitis vos gulosi & luxuriosi, quorum Deus venter est, quorum omnis usus aut in ventre, aut sub ventre est; qui in luxuriis enutristis corda vestra & corpora vestra? Omitto, pauperes ad portam panem postulare, dum divites famem student cupediis irritare, preciosa quærentur, ut illa excitetur, & perduntur; & si vilia pauperi fuissent projecta famelico, cibus & annona parata diviti fuisset in æternum. Cavendum igitur juxta D. Pauli monitum & exemplum, ne faciamus animam nostram preciosiorem quam nos ipsos. Probabimus hoc, inquit Bernardus, si perdiderimus eam, corporis voluptatibus renunciano, & carnem crucifigendo cum vitiis & concupiscentiis. Quid, ait suos alloquens, hic vos dicitis observatores ciborum, morum neglectores? Hippocrates & sequaces ejus docent animas salvas facere in hoc mundo, Christus & ejus discipuli perdere. Quemnam vos è duobus magistrum sequi eligitis? at manifestum se facit qui sic disputat. Hoc oculis, hoc capiti, &c. nocet, non in Evangelio legistis has differentias, aut in Prophetis, aut in litteris Apostolorum. caro & sanguis profecto revelavit tibi hanc sapientiam, non spiritus Patri, & infra: Putate, quaeso, monachum esse, non medicum, nec de complexionibus judicandum, sed de professione. Temperat multum voluptatem in Religione pia super mesam lectio; utinam saeculares, quibus de coquo magna cura, non puderet sic animam pascere, nec pigeret plurimis ferculis corpori preparatis unum animæ tribuere! Ut ilior certè pincerna, qui huic, unde crescat, firmetur atque ornetur, ministrat, quam is qui corpori, unde ut plurimum delicietur & infirmetur. Oratio pro execut. *Dignatus es*, ut sup. pag. 10.

*Epist. 2. ad
Fulconem.*

*Pauperum
miserere o
gulose.*

*Serm. 30. in
Cant.*

I A C V L A T O R I Æ.

- Galat. 5. **Q**ui Christi sunt, carnem suam crucifixerunt cum vitiis & concupiscentiis suis.
- Luc. 13. Nisi poenitentiam habueritis, omnes similiter peribitis.
1. Cor. 2. Convertimini ad me in toto corde vestro, in ieiunio, fletu, planctu.
- Coloss. 3. Mortificate membra vestra qua sunt super terram.
- Psal. 43. Propter te mortificamur totâ die. facti sumus sicut oves occisionis.
- Abdic. 15. Sicut fecisti, sic fiet tibi, retributionem tuam convertet in caput tuum.
- Habac. 3. Ingrediatur putredo in ossibus meis, & subter me scateat, ut requiescam in die tribulationis.
1. Cor. 9. Castigo corpus meum, & in servitutem redigo, ne foris, cum aliis predicavero, ipse reprobus efficiar.
- Galat. 2. Christo confixus sum cruce, vivo autem jam non ego, vivit verò in me Christus.
- Philip. 3. Configuratus sum morti Christi, si quo modo occurram ad resurrectionem qua est ex mortuis.
- Galat. ult. De cetero nemo mihi molestus sit, ego enim stigmata Domini nostri Iesu Christi in corpore meo porto.

C A P V T X.

*Meditatio de Eleemosynâ secundo opere
satisfactorio.*

PUNCTVM I. HOMO. Oculi tui, Domine, in pauperem respiciunt, & palpebrę tuę interrogant filios hominum, si ergo tu in pauperes respicis & in iis me, uti confido, & intima cordis mei, quis despiceret eum poterit, & cum tu desiderium ejus exaudias, quis illum repellere?

CHRISTVS. Vides univetsum hoc, & omnia quę in eo continentur? ecce quàm liberalis in te fuerim Deus tuus, quàm munificus in te hominem ingratum, & quidem ultrò ac spontè absque merito tuo: Attende obsecro, quomodo me imiteris. Nónne enim dixi: Estote misericordes sicut Pater vester misericors est? & iterum: Beati misericordes, quoniam ipsi misericordiam consequentur

quentur? vis ergo tu misericordiam à me, impende alteri, & mitte panem tuum super transeuntes aquas, quia post tempora multa invenies illum *Hæcine credo*, ut sup. pag. 7. *Ecccl. ix.*

HOMO. Quid pro his omnibus, magne Deus, quid ex his, inquam, tibi non reddi (omnia enim in manu tuâ sunt) sed quid præsentari tibi solum cupis? nihil enim magis indignum, quàm quippiam tibi Regi regum, & Domino dominantium negare. Nulla major ignorantia, quàm te in pauperibus non agnoscere, & cum stulto illo Nabal dicere, Tollam panes meos & aquas meas & carnes pecorum quæ occidi messoribus meis, & dabo viris quos nescio unde sint? Quis enim sis, & unde sis qui per pauperem rogas scimus. Quid enim aliud est facere eleëmofynam quàm tibi id quod tuum est, & in manu tuâ, tibi inquam petenti per pauperem à te missum non tam dare quàm reddere & servare, non perdere sed lucrari? Et hæc credimus, & illiberales erga te esse possumus? *Deo non datur, sed redditur vel offertur.*
2. Reg. 15.
Deo datur quod pauperi.

Credo tibi, &c. ut sup. pag. 7.

DEVS. Attende me perinde facere ac si puero parens plurima daret, deinde ut videret gratitudinem, & indolem exiguum quid peteret. Ita enim à divite peto per pauperem, pro aureis à me datis, æreos; pro sericis scrua, pro deliciis vilia peto esculenta. *Preciosa datur Deus, vilia repetit.*

HOMO. Petis, & negantur eheu! tibi sæpè lacrymosâ postulanti voce pauperum, bone JESU, quæ etiam si penetraret in cælum, aures tuas, Domine Deus exercituum, emollire sæpè nequit dura pectora mortaliū.

CHRISTVS. Considera si parens plurima bona sua ut filio suo nuptias illustres conciliaret, dedisset; atque is deinde filii causâ pauper ab eo stipem; frustumque panis peteret, nōne durissimum & crudelissimum esset hæc negari? *Simile.*

HOMO. Ita certè fieri video dum famelico pauperi,

Ambros.

& eculanti panis negatur. quem si tu dives egentem non pavisti, occidisti, ut Ambrosius loquitur.

Clementissime Deus, ut infr. pag. III.

*Vide quid
des Deo,
quid vepe-
rat.*

PUNCTVM II. CHRISTVS. Quid verò est, & quàm vile quod à vobis divitibus mihi cuius est terra & plenitudo ejus eleëmofynæ nomine & quidē meo datur? Terræ frustulum, vilis lacerna, is ferè cibus quem tuus venter satur fastidit. Et tamen hæc in pauperibus meis gratanti animo accipio, pro iis gratum me exhibeo, imò centuplum promitto. Et non erubescis hæc mihi negare petenti, imò cum lacrymis & clamore valido postulanti? *Hæcine vera, ut sup. pag. 7.*

August.

HOMO. Admiror infinitam bonitatem tuam, quam certè vincere non potest malitia & avaritia nostra. Et audio Augustinum tuum monentem me quasi ex te. Reminiscere non solum quid des, sed & quid accipias. Panis quem das, terra est de terrâ in terram, ut fulciatur terra. Poterit itaque pauper dicere: vide ne plus tibi præstem accipiendo, quàm tu dando. Si enim non esset qui à te acciperet, non erogares terram & emeris cælum. Contemne me, si nihil petit ab eo qui fecit me & te.

DEVS. Appende hæc in trutinâ rationis coram me; & vide an eleëmofyna parva magnis fructibus & commodis corporis & animæ non longè sit inferior, imò infinitis ferè partibus, & tu illam ut hæc consequaris, malè collocatam putabis.

*Eleëmofyna
servat nobis
qua peritura
erunt.*

HOMO. Imò gratiâ tuâ & luce tua video si eleëmofyna à nobis præstetur, perinde esse ac si in incendio, diluvio, in direptionis summo periculo aliena nostræ fidei essent commissa, & omnia nobis præstanda forèt pericula: Tu verò Domine velut integerrimis amicus te offerres, ut hæc nobis eripienda servares nobis, & aucta centuplo crederes in æternum. Hæcine credimus? Hæcine credimus? quæ tamen certiora sunt quàm me vivere qui hæc lego; quæ insania polle tibi tradere quod

quod tuum est, quodque ut nostrum perpetuò esse possit fervare nobis vis, ne mors omnia rapiat.

CHRISTVS. Quid habes avare, & conquisitor huius sæculi? quid in me desideras; fidelitatem? potentiã? cur cuivis ferè centuplum promittenti credis thesauros tuos, & mihi pauperibusque meis vix nummum?

HOMO. Certè Domine, ambigo an talis verè dici possit credere Evangelio & veritati tuæ. Quid enim frequentiùs inculcatur & commendatur? Date, ais Salvator mi, eleemosynam, & omnia munda sunt vobis. Et rursus: Vendite quæ possidetis, & date eleemosynam. Atque aded perfectionem in eo posuisti dicens; Si vis perfectus esse, vade & vende omnia quæ habes & da pauperibus, & habebis thesaurum magnum in cælo. Neque id tantùm in novo testamento, sed & in veteri decrevisti racemos in vineâ pauperi relinquendos, & spicas in agro & manipulum oblitum. Denique iussisti frangi esurienti panem & egenos vagosque induci in domum: & alio rursus loco. Ego præcipio tibi ut aperias manum tuam fratri tuo egeno. Quid dicemus ad hæc? Si vera sunt & credimus (sunt autem verissima & credere nos profitemur) horrendum erit incidere in manus tuas.

CHRISTVS. O stulti, & tardi corde ad credendum! nonne videtis quàm brevis hîc sit possessio bonorum mundi huius? & vitæ spatium hora est, imò momentum, & de hoc solliciti totâ prope vitâ, de æternitate, æternisque opibus vix cogitatis? Dic quæso: reputasti tecum, qui rationibus tuis temporalibus ita invigilas, quantum in regno meo possideas, ubi perpetuò vivere & manere exoptas?

Clementissime Deus, &c. ut inf. pag. III.

HOMO. Gratias tibi ago, benignissime Deus, quòd iudicia hæc tua manifestaveris mihi. Nemo, video, sibi crudelior hostis quàm immisericors. Quâ enim mensurâ mensus quis fuerit; eadem remetietur ei, & qui parcet,

Avarus Deus credere non videtur.

Luc. 11.

Luc. 12.

Matth. 19.

Levit. 19.

Levit. 23.

Deut. 24.

Isaia 59.

Deut. 15.

Ad momentum possidere vult avarus potius quàm æternum.

Matth. 7.

2. Cor. 9. ut Apostolus tuus, seminat, parcè & metet. Justo enim
Crudelis sibi iudicio fit, ut hic etiam tales experiantur paupertatem,
est, qui par- qui eam in membris tuis levare noluerunt Quot enim
cus in elec- potentes ære alieno & ludo & fastu patrimonia ab-
mosynâ. sumferunt, de quibus pauperi arrosum stipem largiri vi-
 debatur illis esse onus gravius quàm ferre possent? non
 irideris Deus meus, non irideris. Contrà verò veritas
 hujus sententiæ manifesta omnium sæculorum expe-
 rientia, quòd fœneretur Domino, qui miseretur paupe-
 ris & vicissitudinem suam reddet ei: qui enim dat pau-
 peri non indigebit; qui despicit deprecantem sustine-
 bit penuriam. Hæcine credo, & tanquam si crederem
 operor? Ergòne fallere potes, qui centuplum promisi-
 sti? qui què dixisti: Honora Dominum de tuâ substantiâ,
 & de primitiis frugum da pauperibus, & implebuntur
 horrea tua ubertate, & torcularia tua abundabunt vi-
 no? Verissimum est illud: Alii dividunt propria & di-
 tiores fiunt; alii rapiunt non sua, & semper in egestate
 sunt. Ita patuit in viduâ paupere quæ Eliam pavit, &
 dives facta fuit in communi egestate. Et verò nõne
 scimus nos quoque mendicos esse ad portam tuam, ô
 Rex regum, & Domine dominantium, te verò paupe-
 rem submittere, qui nomine tuo à nobis petat? Quid
 ergo justius quàm ut qui obturat aurem suam ad cla-
 morem pauperis, & ipse clamet, & non exaudiatur?
 An ignoramus illud decretum tuum: Date & dabitur
 vobis: & rursus: Beatius est dare, quàm accipere? quis
 hæc credit Deus meus, & ea quæ dat, servare se, & cum
 fœnore recepturum? sic me docuit tuus August. dicens:
 Quid sunt pauperes quibus damus, nisi delatores no-
 stri? Delatori enim das; in cælum portat: quod das an
 excidit tibi? & securius certè deferuntur divitiæ per
 manus plurium quàm unius.

CHRISTVS. Mirum non percelli homines supplicio
 Epulonis divitis & avari, qui micas negavit Lazaro,
 qui jam recumbit mecum in cælo: vel Mauritii Impe-
 ratoris,

ratoris, qui militum vitam nec vili quidem nummo redimere voluit, quos ego sanguinis mei precio emeram.

HOMO. Recordor sententiæ illius tuæ, ô sapientia æterna: Date eleëmofynam, & omnia munda sunt vobis. Quæ ergo bona ab eâ non speranda, cum & à peccatis liberet, & pro iis satisfaciat? Ideoque aiebat Daniel Nabuchodonosori. Consilium meum tibi placeat: peccata tua eleëmofynis redime. Quoniam eleëmofyna à morte liberat: ipsa est quæ purgat peccata, & facit invenire misericordiam, & vitam æternam. Illa, scio, fidem impetravit Cornelio: illa denique gratiam conservat. Eleëmofyna enim viri quasi sacculus cum ipso, & gratiam hominis quasi pupillam conservabit: super scutum potentis, & super lanceam adversus inimicum tuum pugnabit.

Dan. 4

Tob. 12.

Act. 10.

Eccl. 17.

CHRISTVS. Attende igitur eleëmofynæ præstantiam, cujus artem scire, teste seruo meo Chrystomo, amplius est quam esse regem, quam mortuû suscitare.

Eleemofyna
regno uti-
lior.

HOMO. Per hæc enim, tu Deus, de nobis, per illam nos de te Deo meo benè meremur. Eheu! quid in die iudicii respondebit, quia hæc jam surdis auribus audit? & quam jucunda erit electis vox tua illa dulcis: Venite benedicti Patris mei, possidete regnum. Esurivi enim, & dedistis mihi manducare in minimis meis, in eis me potastis & vestivistis. Quam verò triste erit: Ite à me maledicti in ignem æternum? & Cur? Quia esurivi & non dedistis mihi manducare, hospes eram, & non suscepistis me.

Chryf. hom.
33. ad pop.
Antioch.

Matth. 25.

CHRISTVS Quid tunc fecisse oporteres tu qui hæc legis? utram audire vocem? Expende jam quid præster habere in hac vitâ unde tu, filijque tui & cognati luxurientur, & non præbere unde ego egenus reficiar, an fœnerari mihi & centuplum, atque æternam vitam possidere. *Hæcine vera*, &c. sup. pag. 7.

HOMO. Certè si hæc crederent homines, nescio quis

quis pauper dives non esset, & quis dives pauperem non se faceret. Si, inquam; crederent æternam retributionem, peccatorum veniam eleemosynæ tribui, & mortem bonam & æternam vitam. Non memini, aiebat ille, me legisse malâ morte mortuum, qui libenter opera charitatis exercuit. Habet enim multos intercessores, & impossibile est multorum preces non exaudiri, Et tu beatos dixisti misericordes, quoniam misericordiam consequentur, & è monte Olivarum in cælum ascendisti, quòd in illud nulla via commodior misericordiâ. Illa enim nobis aperit cælum, illa tribuit regnum. Quàm ergo infelix, qui illam negligit! dicit mihi Basilius tuus: non misertus es? non invenies misericordiam; non aperuisti domum? repudiaberis à regno; non dedisti panem? non accipies vitam æternam. Utinam destruat omnis dives horrea sua, & sua esse faciat pauperum domos, ut tua illius sint tabernacula! esurientis verè est panis, quem dives detinet: nudus est pallium quod in vestiario conservat: discalceatus est calceus, qui apud eum computrescit. Qui habuerit substantiam mundi hujus, & viderit fratrem suum necesse habere, & clauferit viscera sua ab eo, quomodo charitas Dei manet in illo? ita discipulus tuus. Ut non diligamus verbo, neque linguâ, sed opere & veritate.

*Hieron. ad
Nepot.
Eleemosyna
liberat à
malâ morte.*

*Orat. ad
divites.*

*Basil. hom.
in illud: De-
struam.*

Lucæ 6.

Prov. 28.

*Infidelitas
mortalium.*

2. Cor. 8.

1. Tim. 6.

DEVS. Nónne dixi: Date, & dabitur vobis? an fallere possum, aut mentiri? nónne dixi: Qui dat pauperi non indigebit? verané hæc sunt? Iterum dico: Appende in staterâ commoda eleemosynæ, nec me patieris egenum, ut tu dives sis; nec mihi detrahes quo te vestias, nec tu comedes, & me fines esurire. Et si pauperem te esse oporteret, magnané res te fieri propter me pauperem, qui propter vos egenus factus sum, cum essem dives? dixi per Apostolū: Nihil intulimus in hunc mundum, verum nec auferre quid possumus; habentes autem alimenta, & quibus tegamur, his contenti

contenti simus. Tu verò contentus esse non vis. Quando verò occidi fame animam justam? nonne Eliam pavi corvo in solitudine, & Paulum? & Danieli in lacu prandium misisti? Et si ego vitam dedi tibi, nonne & servare eam potero? Quid inquam? si vitam meam posui pro te, recusare poteris mihi partem panis, cui tantuses debitor?

Prov. 16.
3. Reg. 17.
Dan. 14.
Bern.

HOMO. Verè video non esse quod respondeamus, & gratias tibi ago, Deus meus, quòd judicia tua hæc manifestaveris mihi. Juravi enim & statui custodire judicia justitiæ tuæ.

E X E R C I T I V M .

CLEMENTISSIME Deus, qui hanc legem nobis statuisti, ut quâ mensurâ mensi fuerimus, remetiatur nobis, da mihi, queso, gratiam tuam ne qui quotidie panem & veniam peccatis meis, ac regnum tuum postulo, & exaudiri opto, avertam faciẽ meam ab ulli paupere: ut nec à me avertatur facies tua, qui misericordiam velle te dixisti, & non sacrificium. Quomodo enim sustinere possem in iudicio tuo, hoc verbum tuum penetrabilius omni gladio ancipiti, Esurivi ego, & tu non dedisti mihi manducare, etiam poscis māducare panem perpetuò in regno meo? sitivi, & potum negasti; & iam vis inebriari ab ubertate domus mee? nudus eram, & non me texisti; & nunc poscis indui gloriã, ac stollã immortalitatis vestiri? in carcere eram, nec me visitasti; & libertate filiorum frui exoptas? hospes eram, & non me collegisti; & iam mansionem perpetuã vindicare tibi audes in regno meo? infirmus eram, & non me visitasti; mortuus eram, & non me sepelivisti; quomodo ergo audes vitam eternam à me flagitare? Hæc vox tua Domine, confringit Cedros Libani; vox hæc tua intercidit flammam ignis, à voce hæc contremuerunt labia mea. Ignosce, obsecro, quòd aliquando non agnoverim te, aut repulerim, aut aliter acceperim quàm à te suscipi velim, cum verè sim mendiculus & pauper, & tu sollicitus sis mei. Da mihi obsecro ea facere proximo, qua mihi ab eo fieri velim, & abs te, dum nudus & egenus de valle hæc lacrymarum venio ad te ut recipias me

Matth. 7.
Tob. 4.
Matth. 9.
Osee 6.
Matth. 25.
Audi Christum alioquentẽ etc.

Psal. 28.

Psal. 29.
Fac proximo quod optas fieri tibus.

in aeterna tabernacula. Non enim bona comitantur, sed misericordia sola, neque hinc quicquam auferemus qui nihil intulimus, nisi id quod manu pauperum pramiserimus. Et si hic fregero esurienti panem dixisti: Tunc invocabis, & Dominus exaudiet: clamabis & dicet: Ecce adsum. O quanta fiducia coram te Deo meo est eleemosyna omnibus facientibus eam! Mensura utique bona, & conferta quam nobis optamus.

Isaia 50.

Iob 4.

Matth. 5.

Ibid.

Scio, scio solos misericordes misericordiam consecuturos. Et verè Domine quid est, quod quisquam respondere poterit, quem arguit conscientia iniquitatis, avaritiae, & infidelitatis in dispensatione bonorum tuorum? Nōne enim certò novi tua esse omnia, caelum & terram, & omnia, quae in eis continentur; me verò dispensatorem, cui ratio sit reddenda severissima, nisi reddero tua tibi: si autem reddidero, mea futura, quae tua sunt idè in aeternum? Cur ergo quae tua sunt non reddam tibi? Quid peccasti in me, liberalissime Deus meus, quod omni homini infideli & mendaci (Omnis enim homo mendax) credo, & non tibi, qui veritas es? an tanto mei tuiq; odio feror, ut potius nolim esse beatus & felix, quàm reddere tibi, quod tuum est? nolim centuplum habere potius, quàm tibi, quod tuum est, unum largiri, & simul tamen hoc ipsū mihi retinere? Eheu! quae cecitas! nolo in manus pauperis, id est, gazophylacium tuum conferre, ut seruetur aeternum mihi; & malo infelix homo rapere tibi (quod tamen non valeo) & perire mihi, quàm tuo consilio omnia servare, & seruari. Onerant me opes meae, & va dirum pronunciant; sed & mihi furcs insidiantur, nolo tamē comiti dare, & lerari; furi opto tradere, & rapi. O misericordia, quae de spinis divitiarum colligis uvas, de malis aliorum bona, de paupertate opes, infirmitatibus vires, ignominiam gloriam sempiternam. O charitas infinita, Deus meus, da mihi cor latum sicut arena maris, ut tui imitator libens omnibus, maximè adversarijs, tribuam, & honorem te, Domine, miserendo pauperis. Quot enim maledicētes tibi, & idolatras alis, pascis, & deliciis affluere facis, & solem tuum oriri super bonos, & malos! nolo itaq; deinceps videre, quis sit qui accipiat, sed pro quo ipse capiat, & cui ego tribuam; nolo parcè seminare, & parcè metere: sed seminare in benedictione, ut tandem

Psal. 115.

Matth. 5.

audiam

audiam in illo die dulcissima verba, Venite benedicti Patris mei, Matth. 25.
 & possidete regnum, quod spero, & humillimè rogo per viscera Lucæ 1.
 misericordie tue.

Imò verò hodie spero adveniet mihi regnum tuum, & tu Rex Applicatio
 regum, & Dominus dominantium. Si autè ego postulo abs te, ut ad Com-
 des mihi regnum, carnem, & sanguinem tuum, ego ne terra fru- munione.
 stum rubra aut alba tibi negare poterò? Quà fronte ad convivium
 tuum properabo, qui te à meo convivio excludo? Quomodo panem
 super substantialem à te petam, si quotidianum tibi negaverò?
 cum ergo te mihi largiri velis, ego gratià tuà me tibi toto corde
 offero, totà animà meà. Suscipe quæso hoc cor meum, & fac ibi
 convivium pinguium, & medullatorum. Suscipe quicquid de
 manu tuà accepi. Reddo, reddo libens, & me totum tibi, à quo
 exemptus sum precio tanto, & mirabiliter factus, sed longè mi-
 rabilius refectus. Sicut autem tu me non despicias, quin pauperem
 & claudum etiam ad cenam tuam admittis, ego pariter nul-
 lum pauperem repellam, id est te Deum meum. Tu enim Deus
 meus à me petis, tu qui dives es in omnes qui invocant te. Nul-
 lum fastidiam quando tu non dedignaris venire in cor meum
 immundum. Munda obsecro illud, & spiritum rectum innova
 in visceribus meis, ut te imiter liberalissimum Deum meum, &
 diligam in latitudine cordis, & serviam tibi omnibus diebus vita
 meæ, Amen.

Praxis in Eleëmofynis erogandis.

PRIMò, inspice rationes, & bona tua, & vide quid in æternâ Vide quid in
 patriâ, quid hîc possideas. O quam sæpè flamma, vis, casus celo possi-
 aufert bona; quæ si tribuisses pauperi, æterna tibi fuissent, the- deas.
 saurumque habuisses in cælo; & argue infidelitatem tuam, in-
 vadere domum hostis potest, cælum non potest.

Secundò, partire bona tua, & pauperibus certam de omni- Assigna
 bus portionem assigna, eamque humiliter tribue petenti; & pauperibus
 nulli eleëmofynam nega quoad potes, si pauper, si Relig osus partem bono-
 rum.
 es, argentumque & aurum non est tibi; pete à Domino ut pau-
 peri tribuat: si potes, verbis solare & benigniore vultu, quique
 commiserationem spiret, non indignationem.

Tertiò, non tantùm petenti largire, sed ultrò eos quære, qui Vltro quære
 tuas opes in cæleste n patriam velut bajuli portent. pauperes.

Quartò, filios, & tibi commissos assuesce eleëmofynis, sic de A pueris
 pientissima

*eleëmofy-
nam dilige.*

pienriffimâ Reginâ Hispaniarum Margaretâ memoriæ prodi-
tur, ita fuos, quos pepererat ad Chriftiani orbis folatium &
præfidium liberos, inftituere folitam, ut illi à teneris unguicu-
lis fuâ etiam manu tribuerent eleëmofynam.

*Luca 14.
Convivium
pauperibus
tribue.*

Convivium inftitue illis quandoque, & miniftra. quod fo-
lenne eft etiam Regibus, & aliquibus familiis in bacchanali-
bus; ubi illud Euâgelicum fervatur: Cùm facis convivium, noli
vocare amicos: fed voca pauperes, debiles, claudos, cæcos; &
beatus eris, quia non habent retribuere tibi.

Luca 14.

*Primitias
omnium
Deo dica.*

Sextò, optima eft praxis de omni lucro diei, nec non artis,
induftriæ, & contractus Deo primitias dedicare: imò in mer-
caturâ Chriftum socium habere, ejuſque negotium gerere,
& lucrum pauperibus elargiri. Iuadet D. Chryfoftomus arcam
habere, atque in eâ eleëmofynam ante orationem feponere.

*1. Cor. 13. in
ad Corint.
Chriftus fit
hæreticus,
ut tu illius.
Deus affecu-
rator eft.*

Septimò, inter hæredes etiam Chriftum ſcribere; & perpetuò
aliquem pauperem Chrifti nomine perfecte alere, bona eft pra-
xis; & uſitata, etſi à paucis.

*Deus affecu-
rator eft.*

Octavò, id quod affecuratori dares, Deo aut pauperibus tri-
buere. Sic nobilis mercator Hiſpali feliciffimè negotiatus eft:
contra verò cùm Oliffipone alius idem iacere folitus, naves
propè in portu aspiceret, & à piâ ſimul confuetudine deſciſce-
ret, mox illæ ortâ tempeſtate, & herus omnibus fortunis ever-
ſus eft.

*Induftria
bona.*

Nonò, curare, ut pueri petituri pro paupere eleëmofynam
affueſcant dicere, Deum petere pro foribus ſtipem; nobiſque
hanc phraſin facere familiarem, Deo dedi, vel potiùs reddidi
ſua. Deus à me petiit, ego reſtitui. neque erubeſcas Chriftianâ
ac piam phraſin uſurpare, cùm paſſim leges mundi atq; axio-
mata. loquendi ac ſcribendi formulas civilitatiſque tam accu-
ratè videas obſervari.

Alterâ.

Decimò, ut autem eleëmofyna duplex ſit, poſſunt perſæpè
(quod non in uno loco fieri novi) illæ his, qui conſeſſi, & com-
munionem reſecti fuerint; vel in Catechiſmo rectè inſtitutis at-
tribui.

Tertiâ.

Vndecimò, quotidie in menſâ lanceam apponere, quæ Dei
appellatur, & de ferculis ſingulis Domino Jeſu in membris
ſuis præcidere, & conſecrare; ut in familiâ nobili fieri ſcio, in
quâ etiam ſabbato omne lac armenti in honorem Deiparæ
egenis diſtribuitur.

*Tria ſer-
vanda in
eleëmofynâ.*

Duodecimò, obſerva triâ circa eleëmofynam: Primum, pra-
xes huius virtutis tot eſſe obvias, & plurimas, & amanti faci-
les, ac ſunt humanæ vitæ miſeriæ. Sunt autem eæ duplicis
generis, corporis, & animi; quibus levandis opera miſericor-
diæ

diæ spiritualia, & corporalia succurrunt, hisce versibus comprehensa :

Visito, poto, cibo, redimo, tego, colligo, condo :

Confule, castiga, solare, remitte, fer, ora.

Secundum, affectum & voluntatem attendi à Deo magis, quàm id; quòd datur: quemadmodum in viduà, & in mercede potus aquæ frigidæ demonstratur. Tertium, eleëmofynam fieri debere clam, si potest; eamque esse utilissimam quæ secretissima est. O quot sunt qui ubique nomina sua ponunt in terris; quorum nusquam littera invenietur in cælis; eò quòd jam receperint miseri mercedem suam! Quàm pauci enim alias fundationes, aut pia opera faciunt, quam quæ simul etiam concilient famam aut potentiam aut pietatis: Saltem oportet ut omnia fiant bono fine ac intentione, non ut hypocritæ: lubeti item animo, prompto, hilari & humili. In omni dato hilarem fac vultum tuum, ait Sapiens. nam se beneficium accipere putat, non dare, qui novit, ut oportet, eleëmofynam præstare.

Matth. 10.

Lucæ 21.

Vana gloria
vitanda.

Matth. 6.

Eccl. 31.

Oratio pro executione. *Dignatus es, &c sup. pag. 10.*

IACVLATORIÆ.

Quamdiu fecistis uni ex minimis meis, mihi fecistis.

Esto pupillis misericors, ut pater. & pro viro matri illorū, & eris tu velut filius Altissimi, filius obediens, & miserebitur tui magis quàm mater.

Matth. 25.

Eccl. 4.

Beatus, qui intelligit super egenum & pauperem: in die malâ liberabit eum Dominus.

Psal 40.

Qui miserebitur pauperis, beatus erit.

Prov. 14.

Beneficentiæ & communionis nolite oblivisci: talibus enim hostiis promeretur Deus.

Hebr. 13.

Nihil tam divinum habet homo, quàm de alijs bene mereri.

Nazionz.

Estote misericordes, sicut Pater vester celestis misericors est.

de pauperū

Unicuique mandavit Deus de proximo suo.

amore.

Estote invicem benigni, donantes invicem.

Lucæ 6.

Alter alterius onera portate; & sic adimplebitis legem Christi

Eccl 17.

Filioli mei, non diligamus verbo, neque lingua: sed opere & veritate.

Ephes. 4.

Galat. 6.

1. Ioan. 3.

CAPVT XI.

De oratione, tertio opere satisfactorio, & illius usu ac fructu.

TERTIVM genus bonorum operum, quo etiam Deo satisfacimus, est Oratio: Deo enim illa suavissimum est incensum, & propitiatorium sacrificium, si

Chrysoſt. in ex corde contrito & humiliato proficiſcatur ; & ſi, vt S.
Pſalm. 116. Chryſoſtomus, magnum aliquod donum Deo offerre
 volumus, nihil habemus laudatione majus, nihil lau-
Eccli. ult. datione difficilius : neque enim ſolùm animus, ſed &
 corpus patitur, reſtante Spiritu ſancto, frequentem
Pſal. 37. meditationem, carnis eſſe afflictionem. Omitto, quod
 eleëmofynas aliqui præſtare nequeant, aut jejunia to-
 lerare. Imitare ergo Davidem, qui afflictus & humiliatus
 rugiebat à gemitu cordis ſui, & lacrymoſâ oratione
 Dominum placavit. Sanè D. Auguſtinus pœnitentiales
 Pſalmos, cùm morituro ſibi ad lectũ affigi mandafſet,
 ſe dignam pronunciauit ſententiam ; neminem Chriſtianum
 abſque pœnitentiâ mori oportere. Orationi igitur inſtare
 convertentem ſe ad Dominum oportet : ſæpiſſimè enim ignis
 concupiſcentiæ, inundatio cogitationum, hoſtium oppugnatione
 clamare compellit, & levare corda noſtra cum manibus ad illum.

Varij autem ſunt orandi modi. Primus, ſi perfectionem
 ſpectes, eſt contemplatio. Secundus, meditatio, de illâ
 in libro tertio, ubi perfectorum exercitijs ; de meditatione
 verò, ſecundo, cùm proficientium maximè ſit, commodiùs
 tractatur. Præter hos, alios hîc enumerabimus. Nam
 Primò, poteſt quis alienis verbis orare, ut cùm Pſalmos
 recitamus, aut alias vocales orationes : gratumque hoc
 Domino ſacrificium eſt. animæ ſcilicet & corporis, & vitulorum
 labiorum noſtrorum.

1. Alienorum verbo
 rum uſurpatione.

Oſea 14.

2. Propriorum verborum
 ex affectu eructatio.

Secundò, proprijs ex affectu interiore naſcentibus
 verbis, diuinam maieſtatem alloqui : qui modus ex abũdantiâ
 affectus provenit quando enim ſicut adipe & pinguedine
 repletur anima noſtra, tunc labijs exultationis Deum laudat
 os noſtrum ; & cùm lætatum eſt cor noſtrum, tunc exultat
 lingua noſtra. ex abundantia enim cordis os loquitur, &
 facundos efficit amor atque diſertos.

3. Alienis verbis ſuorum
 interſerſio

Tertius modus mixtus eſt, cùm alienis verbis quaſi
 pennis anima elevatur à terrâ, & poſtea per ſe fertur,
 ſuiſque

suisque se librat. quod fit, quando quis attentè legit & sensum aliquas vocales orationes, & ex affectu sub oriente ipse pergit sibi formare orationem, ac subinde redit ad aliam.

Quartò, quando vocali oratione non aliam addimus, sed tantummodò affectibus & suspiriis ferventioribus in Deum eam interfecamus, idque aut crebrò, vel post singula verba, aut certè complura attentè expensa: ita ut quævis ferè corporis respiratio sit ad Deum mentis elevatio & adspiratio.

4. *Suspiriorum
in oratione
interfectio.*

Quintus modus est, & compendium totius perfectionis, jaculatoriis velut sagittis cælum petere, & se Deo conungere. Qui enim adhæret Deo, unus spiritus est cum eo. Illis certè cor amantissimi Redemptoris nostri suavissimè vulneratur. Vulnerasti, ait, sponsa, cor meum in uno crine colli tui, in uno oculorum tuorum. Vel semel enim oculos in cælum attollere cum ardenti affectu, efficax oratio est, & tenerimè afficit Patrem misericordiarum. affectus enim fons sit oportet ejusmodi orationum; quales sunt dolor de peccatis, compari Christo, desiderium cælestis patriæ, tædium hujus vitæ mortalis, tristitia in adversis, gratitudo magna ob innumera Dei beneficia, admiratio operum ejus, fiducia in Deum, zelus honoris ejus; sed in primis charitas in Deum accensa, quâ anima perpetuis ignitisque desideriiis desiderat, ut cervus ad fontes aquarum, haurire aquas in gaudio de fontibus Salvatoris. Affectuum autem hujusmodi ignis maximè in meditatione exardescit, ut loquitur Propheta David: qui proinde toto die jaculatoriis fovendus est, repræsentatâ etiâ sibi personâ Christi, uti in meditatione fuit considerata, vel ut in communione, aut alio exercitio, quo affectus singulariter excitatus fuit, si enim sic omnia ad illam referantur, aut Christo offerantur, affectus excitatus magis fovetur & roboratur, cum in omni opere renovatur. Perutile tamen est etiam absque affectu illo certas, ex Psal-

5. *Brevium
orationum
in cælum
jacula.*

Cant. 4.

mispotissimùm & sacris literis, habere paratas, & usurpare, ut eo pacto sæcularium conversatio, & negotia condiantur spiritali succo, & rerum quas sensibus percipimus species non se tantùm, sed Dei nostri gloriam nobis loquantur. Nihil enim utilius, aut suavius est, quàm ista arte, ut ita loquar, chymicâ, ex terrenis aurum obryzum diuinæ charitatis eruere, & unum in omnibus quærere ac invenire Deum, & ijs, quibus velut pedicis mortales illaqueantur, quasi pennis volare, in Deo requiescere, ac in æstu tentationum os nostrum aperire, & attrahere spiritum verum filiorum Dei.

6. Singulorū
verborum
meditata
expensio.

Sextò, orationis Dominicæ vel alterius orationis verba singula meditatè expendere, atque iis quamdiu sapit insistere, ac deinde ad alia pergere; colloquiis interjectis, quæ in Deum charitas variique affectus dictaverint.

7. Præcepto-
rum, vel Re-
gularum
consideratio.

Septimò, aut Decalogi mandata singula, aut Ecclesiæ præcepta, aut Regulas sui instituti considerare, quoniam nimirum pacto eas servet, & servare oportuerit, quomodo adversus eas deliquerit: atque excitatâ contritione, recitare *Pater*, & *Ave*, aut Psalmum aliquem, v. g. *Miserere, Te Deum*. Idem potest fieri circa peccata capitalia, potentias animæ, sensus quinque.

Triplex ora-
tionis voca-
lis attentio.
1. Cor. 14.

NOTANDVM I. In oratione vocali triplicem esse attentionem. Prima ac necessaria est ad verba: ut ea debite, distinctè, intelligenter & integrè proferantur. Secunda, quâ ad sensum animum advertimus, & oramus spiritu & mente, cibumque quasi mandimus, ac ejus saporem degustamus. Tertia est ad Deum, quem oramus, & rem illam, quam impetrare optamus. Quapropter initio orationi finis præstituendus, & quoad fieri potest divinæ præsentia, ac curia cælestis memoria excitanda.

Quæ præpa-
ratio ad ora-
tionem pro-

NOTANDVM 2. in hisce modis orandi prolixioribus in principio oportere animū colligere, velut ante meditationem

ditionem. Secundò, se coram Deo statuere. Tertio, *lixio rem ne-*
 gratiam ad rectè orandum suppliciter flagitare. *cessaria.*

NOTANDVM 3. dum sic percurruntur præcepta, & post singula dicitur excitanda contritio, expedite, cum contritione aliquid opus satisfactorium adungere, aut genua flectendo, aut hoc vel illo situ laborioso, decenti tamen, supplicando. Est & ipsa quidem oratio satisfactoria, quæ subjicienda dicitur; sed & ipsa magis erit, si ejusmodi fuerit, quâ indulgentias promereri possimus, quemadmodum in variis articulis Indulgentiarum meritò concessarum ad honorem S. Caroli Borromæi, tam illustris hoc tempore in Ecclesia orti sideris, invenies. In illis enim is qui consiliò Confessarii paret, aut actum regulæ suæ exercet, aut mortificationis, aut quid simile, remissionem tertiæ partis peccatorum consequitur. Qui conscientiam examinat, aut crucem aut imaginem devotè salutatur, aut se Deo commendat, aut Angelo Custodi, aut sancto Patrono suo, aut initio operis faciet ter signum sanctæ crucis, aut dicet ter *Deus in adjutorium*; lucratur decem annos Indulgentiarum. Similiter is qui dolet de peccatis, & confessionis habet propositum. Qui verò recitat *Miserere*, *Credo*, aut *Te Deum laudamus*, ad honorem sanguinis Christi JESU, pro nobis effusi, & septies terram osculatus fuerit; lucratur eas Indulgentias, quas obtineret, si eo die scalam sanctam ascenderet.

Ituræ ora-
tionem pœ-
nale opus.

Indulgentiis
utere.

Hæc carprim attingo, ut indicem solùm quantum thesaurum quivis colligere possit, si ve sanus, si ve infirmus, si prudens spiritualis mercator existat.

TERTIÆ IMAGINIS ANNOTATIO.

Ante orationem præpara animam
tuam.

Cum A oratio sit cum Deo colloquium, sedulo ad eam te cõfer, B Deumq̃ presentem cogita, neceam (quod hic C mundanus facit) ob ulla D mundi negotia differ. Verum omnibus postpositis oraturus E conscientiam examina, detestare F peccatum, teterrimum monstrum, cujus caput est pavonis, venter hydropici, pedes salacis hirci, cauda scorpionis. pavone superbia vita, hydropisi avaritia, concupiscentia carnis petulantis hirci pedibus, scorpionis caudâ peccati venenum, & calvariâ stipedium ejus mors denotatur. G Iejunium (sub quo omnis mortificatio continetur) & H eleemosynâ cum oratione conjunge, ductum tui I Angeli Custodis sequere; animumq̃ K silentio, L solitudine, piâq̃ lectione, ut hic Eremita, para; M spem excita, N orationemq̃, quæ gladium habet verbi Dei, cor accendit ad vitia superanda animat, ad Dei honorem institue. ut O peccata superes, utq̃ P virtutē à Deo impetres. Hæc autem Deo adstat alata, qui animam à terrenis elevat: armata, quia vinci à malitiâ nequit; sed per crucem & ardua coronam obtinet. Hanc prostratus ante thronum Dei humiliter flagita, vel ut Q reus, aut ut pauper, aut sponsa. Hanc præparationem R Moyses præmonstravit.

Isaia 30.

*Bona est oratio cum ieiunio,
 et elemosyna. Tob: 12.*

MEDITATIO.

De Oratione ritè instituendâ.

HOMO. In viâ deserrâ, inviâ, & inaquosâ, sic in sancto, & coram sanctis tuis apparui tibi, ut videam virtutem & gloriam tuam. Sedeo hîc bone JESU solitarius, & gemens taceo; quid enim aliud facere possum in valle lactymarum longè à te ad quem suspiro? & hîc sedeo, ut elevem me supra me. Respice, quæso, ad me. Ad te enim levavi oculos meos, qui habitas in cælis: unde enim veniet auxilium mihi nisi abs te bone JESU? At verò si justus in principio orationis accusator est sui, ego impius & peccator ubi parebo? Ecce manus meæ adhuc sanguine plenæ sunt, & multiplicatæ sunt iniquitates meæ super capillos capitis mei. Miserere Domine, & dele quæso, bone JESU, sanguine tuo iniquitatem meam: ego te per hunc humillimè rogo, ego vermis & non homo, ut tibi loqui possim, & te alloqui pulvis & cinis in conspectu Sanctorum tuorum. Erubescio quidem loqui quia memini me contempsisse te, (horresco cogitans) & loquentem, aures obturando, non audivisse; sed tu JESU, spes mea cor contritum & humiliatum Deus meus an poteris despiciere? non potes negare nomen tuum quod manifestasti mihi: Doleo enim ex amore tui, quod unquam vel otioso verbo ausus fuerim contemnere præcepta tua.

CHRISTVS presens & scrutans corda.

Sic contritionem ante omnem orationem excitare convenit. Non enim est speciosa laus in ore peccatoris. Et rectè dixit Psalter meus: Iniquitatem si aspexi in corde meo, non exaudiet Dominus: & discipulus meus. Si cor nostrum non reprehenderit nos, fiduciam habemus ad Deum. Et certè quâ fronte &

*Præsentia
Dei.
Psal. 62.**Imploratio
gratia.
Psal. 122.**Isaia 1.
Psal. 39.**Humiliatio
sui.**Psal. 50.**Actus con-
tritionis.**Eccli. 15.**Psal. 65.**1. Ioan. 3.*

arrogantiâ nondum reconciliatus mihi, & post injurias gravissimas dona maxima ad me petiturus peccator accedit, cui supplicia parata non præmia? Ita etiam te & orantes me præsentem oportet ut agnoscant. Quid enim indignius mihi loqui, & nec præsentem me agnoscere? aut veluti absenti sacrificium offerre? Sacrificium enim oratio est, ideò dixit psaltes meus: Dirigatur oratio mea sicut incensum in conspectu tuo Domine, elevatio manuum mearum sacrificium vespertinum: sacrificium Deo spiritus contribulatus, cor contritum & humiliatum Deus non despicias. Nunquid enim manducabo carnes taurorum, aut sanguinem hircorum potabo? Immo la ergo sacrificium laudis, & redde mihi altissimo vota tua,

Hæcine vera, ut supra pag. 7.

Homo. O utinam offerre queam quod non despicias, sed ascendat sicut incensum in conspectu tuo! utinam ligna quantumcumque madefacta, ut olim ab Eliâ accenderet ignis tuus, id est, amor tuus, quem voluisti vehementer accendi! secundum enim ligna silvæ sic ignis exardescit. Utinam quod Bernardus tuus monuit, semper cogitem intrans ad orationem propheticum illud: Ingrediar in locum tabernaculi admirabilis usque in domum Dei. Omnino siquidem oportet nos orationis tempore curiam intrare caelestem, illam utique curiam, in quâ tu Rex regum stellato sedes solio, circumdante innumerabili & ineffabili spirituum exercitu. Vnde & ipse qui viderat, quia majorem numerum non invenit, millia ait millium ministrabant ei, & decies centena millia assistebant ei. Quantâ ergo cum reverentiâ, quanto timore, quantâ illuc humilitate accedere debet à palude suâ præcedens, & repens ranuncula vilis, id est, homo mortalis? quàm tremebundus, quàm supplex,

quàm

*Præsentia
Dei in ora-
tione rati-
nenda.*

*Oratio est
sacrificium.*

Psal. 140.

Psal. 50.

Psal. 49.

Escl. 28.

*Bern. serm.
de quatuor
modis oran-
di.*

*Orans stat
coram curiâ
caelesti.*

Dom. 7.

quàm denique humilis & sollicitus, & toto intentus animo majestati gloriæ in præsentia Angelorum, in concilio justorum & congregatione, assistere poterit miser homuncio? sed tibi Domine qui suscitatus de pulvere inopem, & erigis de stercore pauperem, miserorum non potest displicere deprecatio. suscipe igitur hanc meam & cor & animam meam, & ascendat oratio mea sicut fumus aromatum in conspectu tuo, & da mihi exhibere corpus, & animam hostiam viventem, sanctam, & tibi placentem, cadatque ignis tuus Domine & voret holocaustum, & ligna & lapides, pulverem quoque & aquam tribulationis, quæ est in circuitu meo, nisi aliud visum fuerit pro gloria nominis tui.

*Psal. 112.**Rom. 12.**3. Reg. 18.*

Potentissime Deus, &c. ut sup. pag. 130.

CHRISTVS DOMINVS.

Ante omnem autem orationem præpara animam tuam, & noli esse quasi homo qui tentat Deum. Nonne enim tentat me qui absque præparatione ad me venit aliena cogitans, & labiis me honorans cum cor ejus longè sit à me? itaque oraturus statue an me tentare velis & ad iram provocare negligentiam tuam vel contemptu, an verò placare. Nonne scis quomodo sancti & electi mei etsi summam sensuum custodiam ambularent semper coram me, sollicitè se tamen paraverint ut mihi loquerentur, cum scirent ab oratione magnam ex parte pendere salutem universam? meministi Jobum pro reverentiam dicentem: Semper ego quasi tumentes super me fluctus timui Deum, & pondus ejus ferre non potui? Aspice ut Publicanus stet à longè, & nec oculos in cælum levare audeat? Aspice ut Magdalena stans retrò secus pedes lacrymis meos rigavit pedes, & capillis suis terlit?

*Eccl. 18.**Preparatio ad orationem necessaria.**Isaia 29.**Humilitas in oratione necessaria.**Iob 31.**Luc. 18.**Luc. 7.*

Potentissime Deus, &c. ut infra pag. 130.

HOMO. Erubescio dum cogito quantam diligentiam

*Causam di-
cimus apud
Deum.*

tiâ, studio, quanto tempore lites apud iudicem instruat patronus, ut à crimine cliens absolvatur, aut frustum terræ acquirat aut retineat. etjam scio coram te supremo iudice, & curiâ tuâ causam me, dum orationem fundo, dicere, & de æterno agere supplicio vel præmio, & potero in eâ torpere, & in ludo ac fabulis vigilare? Accedentem ad Deum tuus aiebat Apostolus, credere oportet quia est. Ita video incredulitas nostra, & cæcitas, quâ te præsentem non agnoscimus, irreverentes nos facit coram te, coram quo tremunt uniuersæ potestates. Humiliata est in pulvere anima nostra, & conglutinatus est in terrâ venter noster. Exurge Domine adiuua nos. Et unde obsecro fieri potest Deus meus ut obliviscamur tui, dum loquimur tibi magis nobis præsentem, quàm nos ipsi nobis?

*Præsentia
Dei.*

Psal. 43.

CHRISTVS Quòd sæpè alia pluris faciatis & magis curæ habeatis, quàm mecum loqui; & haurire aquas benedictionis de fontibus meis. Hæ curæ velut spinæ animam in merditatione pungunt, & ineptum efficiunt inspirationibus meis, & auxilium, quod in rebus gerendis necessarium est, excludunt, ideoque sæpè infelicem exitum habent concio. aliaque occupatio in oratione versata & velut colloquio meo prælata.

*De negotijs
in oratione
cogitare no-
ces iisdem.*

Vanum, vanum est vobis filii ante lucem surgere: quamdiu enim illam oratione à me sole iustitiæ non tantum non impetratis, sed etiam excluditis, nonne frustra ire tentatis, & negotia illa tractatis? imò præposterâ hâc & stultâ diligentiam corundem successus distractione variâ retardatis? Idèd monui per Ecclesiasticum; Sapientiam scribe in tempore vacuitatis, & qui minoratur actu sapientiam percipiet. Quâ sapientiam replebitur qui tenet aratrum, & qui gloriatur in iaculo? neque potest verbum meum
semen

Ecc. 38.

semen verum, cum cadit inter has spinas, non suffocari, quæ sunt sollicitudines sæculi: ideoque parti-
ricuras cum alijs exemplo Moysis oporteret. Imò
vide an actiones omnes tuæ ita ordinatæ sint, ut o-
portet, ut in oratione te non perturbent. Pharao
operibus lateris & luti & quæsitioe palearum distine-
bat populum meum, ne de sacrificio cogitaret: tu verò
fraude dæmonis detectâ veni, & sacrificio laudis ho-
noriga me, illic enim iter, quò ostendam tibi salutare
meum.

*Luca 8.
Agenda
cum alijs
partire.
Exod. 18.
Exod. 5.*

Credo tibi, &c. ut supra pag. 7.

HOMO. Certè video nihil magis necessarium no-
bis esse quàm crebrò, & uti convenit, orare, id est; te
Regem Regum omne bonum nostrum accedere,
teque frui, in te delectari. Dixisti enim æterna veri-
tas: oportet semper orare, & non deficere. Et per A-
postolum monuisti ut essemus per omnem oratio-
nem & obsecrationem orantes omni tempore in spi-
ritu & in ipso vigilantes in omni instantiâ: cum enim
nullum sit bonum quod sine te facere possumus, aut
nullum sit malum quod evadere in tanto diluvio mi-
seriarum nostrarum; hoc solum habemus residui ut
oculos dirigamus ad te, neque ullo pacto melius quis
sua promovebit, quàm tibi benignissime Deus sup-
plicando: tu enim operaris omnia in omnibus, & nisi
Dominus ædificaverit domum, in vanum laborave-
runt qui ædificant eam. Vis quidem liberalissimè
Deus largiri bona tua & prælidia gratiæ tuæ, verùm
vis ea à nobis postulari, atque aded sine intermis-
sione nobis orandum est. Ut rectè Chrysostomus
tuus dixerit: Ipse contra se ipsum tela ministrat,
qui hostem precum instantiâ non faigat. mœnia
nostra oratio, & inexpugnabilis est armatura,
& tutissimum nec unquam tallens munimentum,
pari facilitate vel unum repellens militem, vel in-
numerabilia hostium millia. Et quemadmodum

*Ephes. 6.
Orandum
assidue.*

*Deus orari
currit.
Thess. 5.
Serm. de
Moysè.*

*Chrysost l. 1.
c. 2. de o-
rando Deo.*

corpus

corpus hoc nostrum, si non adsit anima, profectò mortuum est, ac fœtidum: sic anima, nisi seipsam incitet ad orandum, mortua est, ac misera, & graui-ter in conspectu tuo olens. in lege igitur tuâ medita- bitur die ac nocte, & totâ die meditabor iustitiam tuam.

Potentissime Deus, ut infra pag. 130.

*S. Cathar.
dial. cap. 66.
August.
Psal. 118.*

CHRISTVS. Scito tamen quòd non cesset orare, qui non cessat benè agere, ut Catharinæ Senensi ali- quando dixi. & verè qui rectè novit orare, rectè novit & vivere.

Sap. 8.

*Chrysoft. l. 1
de orando
Deo.*

Phil. 3.

Psal. 54.

Isaia 56.

HOMO. Cùm hæc ita sint, nimirum non omnes vehementer orationi affici, & colloquio tuo. An ha- bet amaritudinem conversatio tua, ô dulcedo ineffa- bilis? Qui fieri potest ut longæ fabulæ & inanes ser- mones tædium etiam quandoque religioso non adfer- rant, & molesta plerisque longa sit oratio, & collo- quium tuum? cùm videro, ait quispiam, non amantem orandi studium, nec hujus rei fervidâ vehementique curâ teneri, continuò mihi palàm est eum nihil egre- giæ dotis in animo possidere. Rursus, ubi quem con- spexero, insatiabiliter adhærentem cultui divino, id- que in summis damnis numerantem si non continen- ter oraverit, conjecto talem omnis virtutis firmum esse meditatorem ac Dei templum. Et quoties vacamus orationi, simul & Angelis copulamur, & socie- tatem, quam cum brutis animantibus habemus, pro- cul effugere videmur. Angelorum enim opus est de- precatio. At verò quid suavius eâ esse potest, cùm per illam conversationem habeamus in cælis & ascen- dat mens nostra? ad te enim primam causam, ejus- que proinde instrumentum aptissimum evadit. O quis mihi dabit pennas sicut columbæ, & volabo & requiescam? Quis adducet me in montem san- ctum

Etum tuum, & quando latificabis me in domo orationis tuæ?

Credo tibi, ut supra pag. 7.

CHRISTVS. Ideò de luce vigila ad me, & anima tua desideret me in nocte. Equidem nihil mihi magis displicet, quàm orationem, seu meum colloquium aliis occupationibus postponi. Quid enim? ego sto ad ostium & pulso, & repulsam abs te patiar, neque admittar ad colloquium, donec fæx hominum & rerum præcesserit, ut & cum illa obstrepat mihi loquenti, & tibi? Vnde Ecclesiastes meus solummodo hoc inveni quod fecerit Deus hominem rectum, & ipse se infinitis miscuerit quæstionibus. Et sic opponit homo nubem sibi ut non transeat oratio. Dic mihi, si quis instrumentum inuenisset, quo omnia sibi compararet bona, velut lapidem philosophicum, quanta putas sollicitudine cum seruaret?

*Irreuerentia
in oratione
quomodo
cõmittatur*

Eccli. 7.

Jerem. lam. 3.

HOMO. Hoc nos in oratione tepidos facere videtur, quòd in eâ fiduciam, ut oportet, non habemus.

CHRISTVS. Nõne tamen crebrò dixi: Petite & accipietis, quærite & inuenietis? & rursus: Omnia quæcumque orantes petitis, credite quia accipietis & evenient vobis? & rursus: si quis autem vestrum indiget sapientiâ, postulet in fide nihil hæsitans, non enim qui hæsitat æstimare debet, quòd aliquid accipiet à Domino? An hæc sunt vera? si vera hæc sunt, quomodo diffidere mihi potestis cum & arrham habeatis sanguinem meum & mortem meam?

*Fiducia nec
cessaria in
oratione.
Iacobi 1.
1. Cor. 12.*

2. Cor. 3.

Nemo quidem dicere potest Dominus JESVS nisi in Spiritu sancto, neque sufficientes estis cogitare aliquid ex vobis, quasi ex vobis, sed sufficientia vestra ex me est, attamen omni horâ paratus sum, & etiam si fili mi mediâ nocte veneris ad me, surgam, & opitulabor tibi: memento verò ejus quod monui. Tu autem

Luca 21.

*Solitudinem
amat ora-
tio.*

tem

Matth. 6.

tem cùm oraveris intra in cubiculum tuum, & clauso ostio ora patrem tuum in abscondito, & pater tuus, qui videt in abscondito, reddet tibi. Solitudinem itaque ama quantum potes: in eâ enim solitus sum loqui ad cor hominis.

Credo tibi ut suprâ pag. 7.

*Cass. collat.
10. cap. 5.
Isaia 30.*

HOMO. Immò illi soli, ut audio, purissimis oculis divinitatem tuam speculantur, qui de humilibus ac terrenis operibus, & cogitationibus ascendentes secedunt in excelsum solitudinis montem. In silentio enim & spe, ut ait Propheta tuus, est fortitudo nostra.

*Eleemosyna
comes ora-
tionis.*

CHRISTVS DOMINVS. Neque obliviscere moniti, quod Tobix dedit Angelus meus: Bona, inquit, est oratio cum jejunio & eleemosyna. Hanc igitur præsta, seu corporalem seu spirituales, ideoque ad templi fores pauperes excubare adverte; Et, ut Chrysostomus meus suavit, arcula domi habe paratam, in quam oraturus eleemosynam conjicias. sic & mortificationem, quæ jejunii nomine continetur, vel reipsâ exerce vel propone.

*Oratio sua-
vis cum
Deo sermo.*

HOMO. Ex his colligo omnes virtutes ad perfectam orationem ordinari: & nihil magis à te postulari. Nonne ideò tam severè horarum pensum exigis, usque eò ut mortem etiam, nisi quis præster, commineris? O quanta charitas tua Deus meus, dum tantopere desideras meum alloquium ex infinitâ bonitate tuâ! utinam sicut tu delectaris alloquio meo qui sum vermis & cinis, ita ego tuo! utinam saltem miseria mea me anhelare faceret ad alloquium tuum, & sitire sicut sitit cervus ad fontes aquarum! quàm dulcia inquebat ille faucibus meis eloquia tua super mel ori meo! Certè magna illa multitudo dulcedinis tuæ, scio non gustatur nisi à perseverantibus in oratione; si te unum ibi querant & desiderent, te omne bonum toto corde.

Psal. 118.

Quem

Quem enim docebis scientiam, & quem intelligere *Isaia 28.*
 facies auditum? ab lactatos à lacte, avulsos ab uberibus. O Beati Angeli & Sancti Dei vos jam gustatis & *Angelorum*
 videtis, quàm suavis sit Dominus, vestra omnis oc- *invocatio.*
 cupatio oratio est & laus Dei semper in ore vestro. Cã-
 tate quæso pro me exule in patriâ Domino meo Can-
 ticum novum: cantate & pro nobis miseris, bene psal-
 lite ei in vociferatione. Ego enim sæpè dum oraturus
 causam meam agere volo, reum eheu! me efficio. Et
 laudare Deum ac Dominum nostrum & vestrum cu- *Isaia 40.*
 pientes sæpè nos miseri offendimus, & ecce pro gratiâ
 referimus indignationem. O ter magne Deus, qui tri-
 bus digitis suspèdis orbem, & portas omnia verbo vir-
 tutis tuæ, respice nunc obsecro te per viscera pietatis
 tuæ meam fragilitatem, quâ fit ut minore tecum quàm
 cum homine reverentiâ loquar. Pudet, pudet etiam ab
 ethnico docete audire: sic cum Deo loquere quasi ho- *Sine:a.*
 mines audiant, sic cum hominibus quasi Deus te au-
 diat. Quid mirum videri nobis debet si quando à te
 non exaudiamur, qui te audire, & te alloqui vix digna-
 mur? & tamen, ô infinita bonitas! descendis quotidie à *Applicatio*
 summo cœlorum, & sistis te inter manus Sacerdotum, *ad Commu-*
 ut præbeas te mihi, & nutrias me, & confortes me, & *nationem.*
 loquaris ad cor meum, & ego miser vermis terræ ad
 tuum, caritate æstuans unicum refugium meum.
 Venis autem ut benignè cominus videas necessitatem
 meam, & audias supplicationem meam; & quæ illa?
 ut mihi des ex hoc momento amare te in æternum; ex
 hoc stare coram te in æternum. Veni igitur, veni, de-
 scende priùsquam moriar, ô vita mea, ut vivam. De-
 scende obsecro in inferiora terræ, id est, in animã meam,
 & loquere jam ad cor ejus: sed & da mihi, ô speculum
 sine maculâ, cor mundum, in quo te locem, & oculos
 mundos ut te aspiciam, & manus puras ut te cõplectar,
 & aures apertas ut audiã quid loquaris in me, & adhx-
 ream tibi, & amẽ te omnibus diebus vitæ meæ. Amen.

Oratio pro reverentiâ in oratione
habendâ.

POTENTISSIME Deus, presentem te hic & ubique scio, at-
que infinita esse majestatis, coram quo tremant universa po-
testates, & jubilent omnes filij Dei: quantâ ergo me, qui sum pul-
vis & cinis, humilitate par esset apparere in conspectu tuo? & quâ
gratitudine, qui me de nihilo creasti, redemisti in sanguine filij
tui, & innumeris me beneficiis omnibus diebus vita mea fuisti
dignatus? Et tamen, eheu! peccavi super numerum arena maris,
neque sum dignus, qui veniam in conspectum tuum. Verùm quid
ibo à facie tuâ? veniam potius ad te Patrem misericordiarum,
& Deum totius consolationis, & dicam: Pater, jam non sum
dignus vocari filius tuus, sed fac me sicut unum de mercenariis
tuis; facti sumus ut immundus omnes nos, & quasi pannus
menstruata justitia nostrâ, & cecidimus quasi folium universi,
& iniquitates nostrâ quasi ventus abstulerunt nos. Et nunc, Do-
mine Pater noster es, nos verò lutum; fictor noster es tu, & opera
manuum tuarum omnes nos. Ne itaque irascaris, Domine, satis,
& ultra ne memineris iniquitatis nostrâ. Ecce respice, populus
tuus omnes nos, & dixisti: Petite & accipietis, querite & inve-
nietis, pulsate & aperietur vobis: omnis enim qui petit accipit,
& qui querit invenit, & pulsanti aperietur. Quid autem peto,
nisi te amare, suscipere & amplecti in corde meo, ut convertas
ad me faciem tuam? quid pulso, nisi ut aperias mihi, & iis pro
quibus orare debeo, fontem misericordie tuæ? Etsi omnis qui pe-
tit accipit, spero quod & ego etsi indignissimus servus tuus. Scio
propter innumera peccata mea, in secreto regalis palatii su-
per me latum judicium mortis; sed venio, Deus meus, ut placare
possim vultum tuum. da mihi, queso per sanguinem Filii tui, ut
oratio mea non fiat mihi in peccatum, & ne proficias unquam
me à facie tuâ. Agnosco, Domine Deus meus, me nihil posse
facere absque te, & omnem spem meam in te colloco, omniaq; tibi
committo, ut oratio mea, & omnia mea dirigantur sicut in-
censum in conspectu tuo, & descedat super me misericordia tua;
quâ

Humilia-
tio sui.Gratiarū
actio.Coutritio-
nis actus.Confiden-
tiæ actus.

Luc. 15.

 Applicatio
ad Com-
munionē.Bernard.
serm. 2. de
natali.Diffidentia
sui.

quã possum illa, quã à me exigis, maximè orationem, ritè perficere, ad gloriam nominis tui, ac tibi, ex quo, & in quo, & per quem sunt omnia, conjunctus esse, ô Deus meus & omnia. Absit ut deinceps te ad colloquium invitantem, & pulsantem ad ostium negligam, præ mundi fallacibus negotiis; inquietus sim & præceps, dum rem omnium gravissimam ago & utilissimam, qui in aliis menses & annos ponere soleo. En venio, ut sincere tibi offeram cor contritum & humiliatum, quod despiciere non soles, certus de promisso tuo, quod petenti tribues, quarenti te offeres, pulsanti aperies, & vincere dabis vitia mea & imperfectiones meas. N. præsertim si jejunio & eleemosyna conjuncta sit oratio mea. O Domine, qui solus potes facere mundum de immundo conceptum semine, munda cor meum & labia mea, ut exultent cum cantavero tibi. Et reliquia cogitationum de hospite tanto, de adventu tuo, de amore tuo diem festum agant tibi, quod in omni eternitate cum sanctis & electis tuis, per tuam gratiam facturum me esse confido. Amen.

Oblatio
sui.

Iob. 14.
Ezech. 16.
Psal. 7.

Praxis preparationis ad Orationem & collectionis post eam.

P RIMÒ, pridie tempus, & negotia distribuenda quoad fieri potest; & in primis orationi, & Missæ sacrificio certa hora assignanda mirè ad pacem animi valere, & profectum dicebat B. Ignatius. Hoc enim pacto curæ minuuntur, quas etiam, cum potes, exemplo Moyſis cum aliis partire.

Secundò, ante somnum mens piã lectione, ac deinde cogitatione, & affectu occupanda, imaginando te juxta crucem, aut coram Deo esse, & SS. Trinitate, vel in loco ubi mysterium proximo die meditandum gestum est; quod ad loci compositionem pertinet: hæc enim nihil aliud est quàm se fingere, v. g. vel in solitudine, vel in cælo, vel in inferno; vel coram Christo modò nato, modò crucifixo, prout res postulat; & sic vagam imaginationem ante orationem, & somnum alligare: Neque tantum hæc in meditatione valet, sed etiam in omni oratione vocali. Sic stationes, quidam mente solâ obeunt, & sæpè utilius quàm corpore peregrinantur.

Nota verò lectionem piã quotidie statam esse debere, si quidem in eâ nobis loquitur Deus. Quid enim aliud est, ait Gregorius, Scriptura sacra nisi quædam epistola omnipo-

Exod. 18.
Ante somnum
quid agendum.

Loci Com
positio quã
sit utilis.

Leſio piã
sit statã.
Greg. l. 4.
Ep. 40.

tentis Dei ad creaturam suam. Quocirca attentè ac reverentè instituenda est, non præcipitanter; sed quasi auscultando, ut audire possimus quid loquatur Dominus. Idquè ut facere dignetur, ante lectionem propositum faciendum exequendica quæ divina bonitas dignata fuerit inspirare. Post lectionem gratiæ Deo agenda, ac sententiæ aliquæ in memoriæ thesauro reponendæ ex consilio D. Thomæ Aquinatis. O quantum is ex cresceret, si quotidie ei aliquid adiceretur. Cujus oportunitatem cum tantam Religiosi quotidie in mensâ habeant, felices fuerint si agnoscant bona sua.

*LECTIO pia
quomodo
instituenda?*

Nota quòd quando ariditas major est, lectio meditationis vices supplere potest, præsertim si sententiis utilioribus insistamus: aut certè hujusmodi lectionem tunc accipimus, quâ aliquando experti fuimus divinæ gratiæ radium nobis affulsi.

*Eleemosyna
iuvat ora-
tionem.*

Tertiò, utile destinare aliquam eleemosynam, saltem spirituale: & mortificationem, ut nulla dies abeat quin hæc linea ducta sit. Postridie manè, & quoties orandum, primò negotia seponere, Deoque committere quòd est eâ verè oratione promovere. Post hæc excita contritionem ante omnem orationem: scimus enim quia peccatores Deus non exaudit. Tertiò finem orationi proponere, qui non est consolationem querere, sed divinæ bonitati honorem exhibere, & virtutem ac sanctitatem acquirere. Huc igitur dirigenda, ut defectus nostros superare possimus, & sic in oratione cum Deo luctari, ut sicut in Patriarchâ Jacob, ita in nobis nervus femoris concupiscentiæ marcescat benedicente Domino. Dirigenda autem oratio ad virtutem inaximè necessariam acquirendam, & vitium primarium, seu inaximè progressum impediens extirpandum: neque difficile erit ei qui se novit, & mala sua sentit in omni oratione, & meditatione his remedia conquirere.

*Contritio
excitanda.*

*Gen. 32.
Oratio ad
quid diri-
genda.*

Nota autem. Id quod dicitur orationem ad finem certum instituendam etiam in vocali plurimum valere, sic enim pro variis necessitatibus psalmos singulos recitare utile est, & attentionem conciliat. Simile si singulos psalmos pro beneficiis singulis Deo offeramus.

*Præctia Dei
& Angeli
cõmendata.*

Quartò. Deum atque Angelum præsentem intueri, magnamque excita reverentiam, & veniam cum divinâ maiestate loquendi humillimè postula, ac fidei, spei, & charitatis actum elice cum trinâ genuflexione, si locus patiat. Nota autem Angeli custodis familiaritatem ac præsentiam, tum in oratione frequentandam, tum in aliis nostris operibus; cum eo consultando, & per eum divinæ maiestati opera nostra offerendo,

*Cultus An-
geli Custodis.*

proximorum,

Proximorum animas, quando cum iis agendum est, per eum præparando.

Praxis etiam commoda ad affectum inducendum, & collectionem animi induere personam modò rei, modò pauperis. Exterior item situs corporis humilis & devotus non parùm conducit ad fructuosam orationem: præsertim cum in Christo Domino exemplum habeamus, qui positus genibus oravit. Et procidit super faciem suam. Ad quod Augustinus: nescio quomodo cum hi motus corporis fieri, nisi motu animi præcedenti non possint, eisdem rursus exteriùs visibiliter factis, ille interior invisibilis, qui illos fecit, augeatur.

Luc. 22.

Marc. 14.

Post orationem reverenter ab eâ discedere oportet: examinare defectus admissos, ac de iis veniam flagitare, & pro beneficiis ac donis Dei gratias agere; pia decreta ac proposita iterare, atque horum deinde memoriam per diem renovare, & occasiones exequendi diligenter observare.

Reverenter
ab oratione
discedendū.

Oratio duplex, altera in Meditatione præmittenda, altera ei subjungenda, & in eâ exercitium affectuum, triplex habentur suprà cap. 1. pag. 7. Item oratio post orationem longiorem: denique oratio pro executione.

Dignatus es, &c. suprà pag. 10.

I A C V L A T O R I Æ,

quibus orationis factæ pia desideria per diem renoventur, & ad eam anima præparetur.

DEVS, *Deus meus, ad te de luce vigilo, sitivit in te anima mea, quàm multipliciter tibi caro mea!* Oratio enim fons est animæ sitientis.

Psal. 62.

Adjuva me, & salvus ero; & meditabor in justificationibus tuis semper.

Psal. 118.

In justificationibus tuis meditabor, non obliviscar sermones tuos.

Ibid.

Quomodo dilexi legem tuam Domine! totâ die meditatio mea est.

Ibid.

Dirigatur oratio mea sicut incensum in conspectu tuo.

Psal. 140.

Iuravi & statui custodire iudicia justitiæ tuæ.

Psal. 118.

In capite libri scriptum est de me, ut facerem voluntatem tuam:

Psal. 39.

Deus meus volui, & legem tuam in medio cordis mei.

In corde meo abscondi eloquia tua, ut non peccem tibi.

Psal. 118.

C A P V T XII.

Exercitium de Lectione Horarum.

PRÆLVDIVM I. Constitue te coram Deo, & curiâ caelesti, eum toto cordis affectu lau dante.

PRÆLVDIVM II. Roga ut dignitatem vocationis tuæ cognoscere valeas, & psallere mente ac spiritu.

Omnis creatura laudat Deum.

Sacerdos pro omnibus orat.

Horas legi quantum desideret Dominus.

l. 3. de celeb. Missarum.

Cassian. coll. 10 c. 10. Quomodo Sancti exēplo suo nos doceant.

Distractio Deo ingrata

PVNCTVM I. Considera Dei Majestatem, & quomodo omnis spiritus laudet Dominum, & omnia opera ejus benedicant ei: atq; æmulare. Considera Secūdo, te constitutum, ut pro sæcularibus, distractis, captivis, infantibus periclitantibus de Baptismo, & omnibus de salute, Deum ores; quàm sit proinde æquum, ut devotè id facias. Cogita voces & lacrymas multorum suspirantium in dirâ servitute peccati, in æternę damnationis periculis. Tertio, quantum id desideret Deus, cum sub peccato gravi id præcipiat, & quàm proinde perperâ privatæ preces devotè, publicæ distractè recitentur, cū has ritè persolvi infinities plus, ut sic loquar, desideret Dominus. Quid enim est, Domine Deus, te præcipere sub peccato, ut loquar tibi; nisi dicere, Nisi mihi loquaris, eò quòd delector alloquio tuo, in eternum non loquar tibi? O quàm debet cōsideratio cor ejus, qui te amat, accendere; qui te vix timet percellere. *Hæcine vera*, ut sup. p. 7.

De hoc præcepto sic loquitur Innocentius III. Strictè præcipimus in virtute obedientiæ, ut divinum officium nocturnum pariter & diurnum, quantum eis Deus dederit, studiosè celebrent & devotè. Quarto, considera, quanto posses fructu & gaudio Horas legere, si intellectui psalmodum, quos Spiritus Sæctus dictavit, devotè intenderes; ut eos, non tamquam à Prophetâ, ut Cassiani verbis utar, compositos, sed velut à te editos, quasi orationem propriâ, profundâ cordis compunctione, depromeres; vel certè ad tuam personam æstimares eos esse directos: quos viri sancti magno affectu & fructu recitare soliti sunt. O quàm displicet tibi, benignissime Deus, ea quæ inspirasti ut iis postulare nos faceres gemitibus inenarrabilibus, recitari quandoque cum fabulis, & risu, aut saltem vanis cogitationibus, id est sordibus, & sacratissima verba, quibus longè major, quàm Sanctorum reliquiis, veneratio debeat

debetur, misceri! Quàm Sanctis displicet ea, quibus ipsi Deum honorarunt, verba per te inhonorari; iisque varias ac turpes cogitationes subnasci: ut fiat detestabile illud, Populus hic labiis me honorat, cor autem eorum longè est à me! Quintò, considera, Deum ad hoc tibi de suo patrimonio largiri alimenta, ut ritè id officium sibi præstes; & quàm turpe, in eo negligenter versari! *Mandas mihi, &c. ut infr. 137.*

PUNCTVM II. Considera Primò, orationem canalem esse, quo ad nos Dei gratia derivatur; & quàm turpe, illam tibi fieri, per negligentiam, in peccatum & gratiæ detrimentum. Secundò, esse sacrificiũ, quod sicut Eliæ, igne cælitus missò accèdi debeat, ut fiat illud Psalmi ista: In meditatione meâ exardescet ignis. Sed quemadmodum. Abel optima quæq; offerebat, Cain deteriora; ita tẽpus & locum deteriora aliqui eligunt; cõmodiora vilibus rebus, studiis & fabulis tribuunt. Tertiò, esse quasi sacrificiũ thymiamatis, quod ex suavissimis aromatibus conflatum: de quo Apoc. 5. dicitur, Angelos apparuisse, habètes phialas aureas plenas odoramentorũ; quæ sunt orationes Sanctõrum. Quidquid ergo virtutis in nobis est, in oratione succendi Deo debet, ut placeant verba nostra in conspectu sũmi principis. *Credo tibi, ut su. p. 7.*

Sapiens ait: Aurum tuum & argentum conflagra, & verbis tuis facito stateram, & frænos ori tuo rectos: & attende ne fortè labaris in linguâ, & cadas in conspectu inimicorum insidiantium tibi, & sit casus tuus insanabilis in mortem. Quomodo enim sanabitur, qui orationem, quâ omnia mala avertuntur, efficit suâ negligentia peccatum? Quàm autem turpe, blasphemia, turpia, vana cum sacris admittere. Hinc collige, quòd videantur huiusmodi vnâ manu Deo supplicare, alterâ necem intentare: est enim dispositio ad peccatum mortale, per quod crucifigitur filius Dei. Quantâ autẽ attentione opus sit, iam patet, quòd nihil ex his, quæ per hanc vitam coluntur, ut Nyssenius, & in precio sũt, ora-

Oratio canalis gratia, & sacrificiũ.

Tempus aptum delige.

Ecc. 18.

Quid faciat distractus suâ culpâ.

Orationis præstantia.

Greg. Nyss. de or. Dom.

tioni præstet. Tantam autem exigebat B. Antonius, ut dicat Cassianus ex ejus ore divinam, cælestem, & plusquam humanam sententiam; Nō est perfecta oratio, in quâ se monachus, vel hoc ipsum quod orat, intelligit.

*Aug. in tra.
de miser.
tom. 10.*

*Irreverentia
in oratione
gravis.*

Quid enim est, ait Aug oratione præclarius? quid vitæ nostræ utilius? quid animo dulcius? quid in totâ nostrâ religione sublimius? Quanta autem reverentiâ te psallere par est, qui pro omnibus, qui Deum inhonorant, & ignorant, venis ut adores & honores? O quâtâ nos merito verecundiâ affici debemus, quos pudet irreverenter agere cum hominibus, & non cū Deo, Rege regum, etsi is sub peccato mortali præcipiat, ut attendamus? Quid enim gravius est? quod signū manifestius, quàm Deum velle sibi devotè abs te psalli mente, & non voce tantùm? Imò omnis oratio, ad hanc publicam perfectè faciendam, & ut voluntatem Dei faciamus, dirigenda est. *Hæcine vera*, ut sup. pag. 7.

*In templo
sapè orandū.*

PUNCTVM III. Considera qualè ei locum ac tempus deputare oporteat: quàm accommodum, si rei gravitas & utilitas expendatur. Quòd si in templo nequeamus (quid enim potius? quid magis Sãctis in votis, & in deliciis, quã accedere ad tabernaculum fœderis, & juxta illud habitare?) locum saltè quæramus pietati potius, quàm distractioni accommodum. Nūc quod ad tēpus spectat, attende verba illa: Oportet semper orare, & nō deficere, & rursus, Sine intermissione orate. Quòd si ita est, quid est, quòd omnia tempus habere videatur, sola oratio & meditatio, quæ omne tempus habere debet, nullū aliquando inveniatur? Sanè pudere debet eos, qui solūm privatim Horas legunt; si, cū multis horis psallant alii devotè, ipsi cursim, brevî tempore, & distractè eas decurrant potius, quàm legant. Imò, quæ cærimoniiis, & multorum in oratione consociatione in choro cōciliatur devotio, compensari in privato deberet insigni attentione. Nōne omne tempus vitæ ad orationem hîc devotè faciendam, animumq; in Deum eri-

*Luca 18.
Tempus dā
dū orationi.*

*Nota qui
Horas legi.*

erigendum, & contemplationem in cælo perpetuam dirigitur? Considera, precor, cui rei propter utilitatem & recreationem, tempus impendas; & adverte omnes causas in lectione Horarum concurrere; auxilia omnia, & quasuis gratias impetrari. Dicit enim Dominus: Petite, & dabitur vobis; quærite, & invenietis; pulsate, & aperietur vobis. Omnis enim qui petit, accipit; & qui quærit, invenit; & pulsanti aperietur. Oratio enim iusti, clavis est cæli: ascendit precatio, & descendit Dei miseratio, ut ait Augustinus.

Oratio res maxima & eam tu minime facis.

Matth. 7.

Aug. lib. 1. s. 1. ut mon. cap. 28.

Oratio ante Horas Canonicas, divisa in partes septem: quarum unam singulis hebdomadis, aut diebus usurpare potes, aut si mavis, cuique horæ suam præmittere.

MANDAS mihi Rex Regum, ut psallam tibi, psallam spiritu, psallam mente, psallam sapienter. Et nonne gaudens gaudebo in Domino, & exultabo in Deo JESU meo? jucundum sit obsecro tibi, Domine JESU pauperis servi tui eloquiū meum, & exultent labia mea cum cantavero tibi, & anima mea quam redemisti, sed & lingua mea totâ die meditabitur justitiam tuam; maledictum enim audio qui facit opus hoc tuum negligenter: & va mihi si tacuero, si raptim, indevote dixero, si neglexero laudes tuas, cum sciam esse omnium negotiorum maximū, & æterna supplicia, nisi eas, uti debeo, persolvero, comminatum esse. O charitas Deus meus; ita tibi placet jubilatio nostra? psallam ergo tibi, Deo meo, cantabo tibi canticum novum, & bene psallam tibi in vociferatione de profundo cordis & affectus mei, & cantabo Domino in vitâ meâ, psallam tibi Deo meo amantiſſimo quàm diu ero.

Ad Martini.

Invitas me Domine & ad hoc me sustentas & vocas, ut confitear tibi in cytharâ & in psalterio decem chordarum psallam tibi, At tu Domine, nonne Deus meus es tu, & bonorum meorum non eges? Non eges, ô infinita bonitas, sed infrenare vis os meum laude tuâ, ut benedicam nomini tuo in saculum saculi. Idè anima mea exultabit in te Domine, & delectabitur super salutari

Ad Primam.

suo, id est, te suavissime JESV. Et quomodo non delectabitur in te, in te pane Angelorum omne delectamentum in se habente? Quomodo omnia ossa mea non dicent, Domine, quis similis tibi? Cor meum & caro mea exultaverunt in Deum vivum: Illud enim habitatio tua & requies tua uti spero in saculum seculi, & ego in te esse vivere & mori volo.

Ad Tertiã. Cali enarrant gloriam tuam, Creator mi, & opera manum tuarum annuntiat firmamentum. Va igitur mihi si tacuero. Va mihi si loquar laudes tuas velut equus & mulus quibus non est intellectus. Si omnis spiritus laudet te & creatura, & confiteantur tibi omnia opera tua, Domine, Va mihi si tacuero, qui sic amasti me, ut cantarem tibi: emisisti precio, ut glorificarem & portarem te in corpore meo. Hoc si hodie dederis mihi, quid ultra addere poteris? Benedic igitur anima mea Dominum, & omnia quæ intra me sunt nomini sancto ejus. Benedic anima mea Dominum, & noli oblivisci omnes retributiones ejus. Ecce ut JESVS coronat te in misericordiã & miserationibus. Ecce ut replet in bonis desiderium tuum; & te pigebit verba pro tantis bonis illi reponere? Eia, bone JESV, renovetur, obsecro, ut aquila juventus mea, & aperi labia mea ut annuntiem laudes tuas.

Psal. 102.

Venite exultemus Domino, ô anima mea, & jubilemus Deo salutari nostro: Dominus enim regit me, & nihil mihi deerit; in loco pascua ubi me collocavit. Ecce enim paravit in conspectu meo mensam adversus eos qui tribulant me, & impinguavit in oleo caput meum, oleo misericordie sue, & calix meus inebrians quàm præclarus est! Misericordia tua Domine, subsequetur me omnibus diebus vita mea, ut inhabitem in domo Domini in longitudinem dierum, ut habites in medio mei, & magnificet Dominus facere nobiscum, & facti sumus loquentes. Cantabo Domino, cantabo tibi Deus meus qui bona tribuisti mihi, & psallam nomini Domini altissimi.

Ad Sextam.
Psal. 22.

Fortitudo mea & laus mea Dominus, & factus es mihi in salutem. Exultavit cor meum in Domino, & exaltatum est cor meum in Deo meo, dilatatum est os meum super inimicos meos, quia letatus sum in salutari tuo. Benedictus

Ad Nonã.

es Do-

es Domine Deus Israel ab aeterno, & in aeternum, tua est Do-
mine magnificentia, & potentia, & gloria atque victoria,
& tibi laus. Cuncta enim quae in caelo sunt, & in terrâ, tua
sunt, Tuum Domine regnum, & tu super omnes Principes. Tuâ
divitiâ, & tua est gloria, tu dominaris omnium. In manu tuâ
virtus & potentia, in manu tuâ magnitudo & imperium,
& dignum ducis super me aperire oculos, & intendere au-
res ad deprecationem meam, & descendere in cor meum? Quid
est homo quod memor es ejus, aut filius hominis, quia visitas eum?
Cantate Domino, ô beati Spiritus canticum novum, quia mira-
bilia fecit.

Miseri cordiarum tuarum Domine dirumpe petram, & Ad Vespere-
fluant aqua, & abeant in sicco flumina lacrymarum mea-
rum, quia amarum est mihi vehementer dereliquisse te omne
bonum. Sed notum mihi cum feceris salutare tuum, & Con-
tritionis actus.
tu bone JESU non dedigneris meminisse mei, & venire to-
ties ad me, ecce, viderunt omnes termini terrae meae salutare
tuum Deus meus, & singulariter in spe constituisti me. Dixisti
enim quidquid petieris fiet vobis. Verène? fallere nequis? Ita-
que ego vermis & non homo, de salute incertus in tot periculis, &
inter tot hostes inermis, venio supplex ut diligenter, (maledictus
enim qui secus facit opus tuum) summo affectu & amore te lau-
dem, pro omni creaturâ tuâ. Ad hoc enim creatus sum, vivo, &
in aeternum vivam tuâ gratiâ, ô Creator, Redemptor, & Voca-
tor, & infinitis modis Benefactor mihi. Utinam te laudare queam
sicut te laudant Angeli tui in caelo, & in terrâ electi tui; inter quos
frigidus adsto! sicut faceret ereptus ab inferis: pro quibus, &
omnibus maledicentibus tibi, & mutis creaturis laudare te desi-
dero; & pro satisfactione peccatorum meorum, & emendatione
defectuum N. & commendatis mihi, & Ecclesiâ universâ. Desi-
dero soli tibi intendere, vitâ filij tui mysterijs, perfectionibus, be-
neficiis, & doloribus illius.

Ad te levavi oculos meos, qui habitas in caelis, respice
quasi in me, & miserere mei, ut exaltem te Deus meus, & A
Com-
benedicam nomini tuo in saeculum saeculi; ô omne bonum, & pletorium.
requies mea, suscipe in unigue orationum, quas filius tuus
& sancti

Et Sancti tui fuderunt laudem ex ore peccatoris. Admitte me intra sacrarium exauditionis tue, intra chorum laudantium te, & collaudantium nomen tuum. Adsint, queso, mihi Angeli sancti tui, ut pro me misero, & mecum tibi psallant, gratias agant pro omnibus donis tuis; ut psallam sapienter, psallam spiritu, psallam mente, ut unum te cogitem, te amem: ceteraq; cura tua Majestatis relinquam, Pater benignissime: tu enim de me, velut unico, & velut universo sollicitus es: & scio; quia non oblivisceris mei, quem in manibus tuis describere dignatus es.

Praxis ad Horas bene recitandas.

*Statue locū
& tempus.*

Primò, locus aptus quærendus, & tempus designandum. Tu autem cum orare vis, intra in cubiculum tuum, & clauso ostio, ora Patrem in abscondito, ait Dominus. Quòd si id fieri nequit, saltem collige paulisper animum, occupationibus distractum; deinde situ decenti utere; varium imitari privatim potes, qui publicè in Ecclesia ordinatur.

*Ut ere situ
decenti.*

*D. Thom. 2.
2. q. 83. a. 13.*

Varia: industria à viris piis excogitata: sunt, ut animum in divino servitio collectum fervarent, ne, ut D. Thomas loquitur, Deum deridere viderentur. Triplex autem est attentio: ad verba, quæ necessaria; Secundò, ad sensum melior; Tertiò, ad personam, & rem quæ petitur, præstantissima. Quidquid hîc dicetur, ad aliquam harum ordinatur. Ego pauca suggeram, non præscribo, Unctio quemque docet, & Spiritus ubi vult spirat, & quomodo vult spirat: quem sequi oportet. Qui enim Spiritu Dei aguntur, hi filii Dei sunt. Tria autem sunt quæ ad collectionem animi conferunt. Primùm est, præparatio; Secundùm, memoriæ & imaginationis stabilitas; Tertiùm, post Horas recollectio.

*Attentio
triplex.*

*Nota sugge
ri non præ
scribi.*

*Præparatio.
Commētari
us in Psal
mos legen
dus.*

Ad præparationem valet, Primò, legisse pium aliquem in Psalmos commētarium, qualis certè est Illustrissimi Cardinalis Bellarmini. Plus tamen de iisdem meditationem sensu instituisse. Secundò valet meditatio matutina, & cum Deo communicatio perpetua. Semper enim, maximè Sacerdotes, oportet orare, & non deficere, atque animum collectū fervare. Mirum certè est, quot ex affectu orationis matutinæ sensus pii in psalmorum recitatione à Spiritu sancto, ut venæ aliquæ auri suggerantur. Tertia est, & magis propinqua; Primò, conscientiam excutere, & contritionem excitare. Non est enim speciosa laus in ore peccatoris. Secundò, omnia negotia seponere, & de iis cogitationem velle excludere, Deo omnia tribuendo;

*Præparatio
propinqua
antelectio
nem.*

Tertiò,

Tertiò, locum, situm, tempus definire. Si enim locuturi cum homine, quid, & quomodo attendimus; quanto magis causam eorum Deo nostram acturi?

In ipsa lectione tria item fac: Primò, memoriam præsentia Dei, & Christi Domini in Vener. Sacramento exerce. Secundò, uti in meditatione dictum est, compositionem loci fac, vel unam, vel ad psalmos singulos. Tertiò, pete gratiam aliquam singularem, vel in singulis psalmis, uti exponetur, vel uniuersis.

Nota, quòd dicitur præsentiam Dei primò excitandam, in singulis psalmis renovari posse, idque valdè expedire, omninò enim oratio, vix est oratio, absque eà, sive cum Deo colloquũ. quis enim absenti loquitur? Secundò, quòd verò ad compositionem loci, quã & memoria & Imaginatio alligatur, attinet: Nota, eam variis modis fieri, ut ex iis, quæ de meditatione mysteriorum (eadem enim ratio est) dicta, constare potest. Myste-
In lectione quid factio opus.
Præsentia Dei memoriam habe.
Mysteria que horis respondent.
 ria, quæ respondent septem Horis, sunt: pro Matutino & Laudibus, gesta in horto usque ad domum Caiphæ; Primâ, nox in domo Caiphæ, & prima condemnatio, Tertiâ, flagellatio, & coronatio; Sextâ, condemnatio, & bajulatio crucis; Nonâ, exaltatio in crucem; Vesperis, depositio; Completorio, sepultura. Hæc autem ante eas breuiter, jam antè meditata; (neque enim tunc meditandum est, sed quasi in contemplatione, ac Dei præsentia orandum) recolantur; & Christo Domino præsentem, cum variis affectibus, compunctionis, contritionis, gratiarũ, actionis, admirationis, compassionis, gaudii, spei, amoris, recitentur. Non enim applicari omnia possunt, sed recitari Domino Jesu præsentem, qui cum sanctâ Catharinâ Senensi etiam Horas aliquando recitare dignatus est. Hoc verò spectat ad tertiam intentionem. Huc pertinet, quòd aliqui coram Deo, cum aliquo Sanctorum choro recitant Horas, aut etiam psalmos, suumque affectum & vocem conjungunt. Hi numerari decem possunt. B. Virgo enim unum per se facit; Secundum, Angeli; Tertium, Patriarchæ; Quartum, Prophetæ; Quintum, Apostoli; Sextum, Euangelistæ; Septimum, Martyres; Octavum, Pontifices & Confessores; Nonum, Sacerdotes & Levitæ; Decimum, Virgines & Viduæ. Alii ex charitate per septem Horas, pro septem statibus Ecclesiæ orant. hi sunt: Primus, Prælati & Clerus; Secundus, Principes; Tertius, Religiosi; Quartus, Doctores; Quintus, sæculares, cælibes, conjugati; Sextus, pueri & infantes; Septimus, defuncti, ut Deus omnium miseretur, omnium pericula avertere dignetur. Alii sic dividunt, ut orent Primò, pro Ecclesiâ uniuersâ; Secundò, pro Superioribus;

Affectus varij Thomæ Camp de disc. claus. c. is.

Cum Sanctorum aliquo legere potes, aut etiam choro eorum.

In 7. horis pro 7. Statibus orare.

*Quomodo
Christo cru-
cifero hic
ueris eumq;
adorabis.*

*Virtutes 7.
exercere po-
tes & flagi-
tare.*

*Alia praxis
circa SS.
Trinitatem.*

*Considera-
tio de 7. be-
nificijs.*

*Consideratio
de 7. perfe-
ctionibus
Dei.*

*Considera-
tio presentia
Dei.*

*Praxis ex
uarijs con-
flata.*

ribus; Tertio, pro subditis, aut commendatis; Quarto, pro benefactoribus; Quinto, pro aduersariis; Sexto, pro conversione infidelium ad fidem; & peccatorum, ad pœnitentiam; Septimo; pro defunctis: & hoc, quasi coram Christo crucifixo, cujus corpus, est Ecclesia; in cujus capite, Superiores; dextera, subditos; sinistra, benefactores: in corde, aduersarios, & amicos: in dextro pede, peccatores; in sinistro, defunctos locant. Atque ita salutantur etiam membra Christi Domini. Alii pro se septem virtutes, capitalibus peccatis contrarias, per septem Horas petunt. Poterit etiam quis capita illa meditationis, supra posita, applicare, & imagines libro inferere, iisque se excitare.

Verum quò anima magis ad unum tendit Deum, utilius est, & oratio ea sublimior, quàm aliqui, quasi in-uitiua sese exercent; & Sanctissimæ Trinitati, ac tribus personis eiusdem, singulos psalmos offerunt; secundæ tamen personæ, cum geminas habeat naturas geminos etiam psalmos. Huc spectat, Primo Horas singulas in gratiarum actionem Deo offerre, pro septem beneficiis præcipuis: Matutinum, pro creatione; Laudes, redemptione; Primam, vocatione; Tertiam, justificatione; Sextam, conservatione; Nonam, glorificatione; Vesperas; & Completorium, pro Ven. Eucharistiæ institutione. Secundo, perfectiones diuinarum laudum, per Horas dividere: ut in Matutino & Laudibus, potentia; Prima, sapientia; Tertia, bonitas; Sexta, iustitia; Nona, providentia; Vesperis, amor; Completorio, liberalitas extollatur. Tertio, considerare præsentem Deum, per essentiam, præsentiam & potentiam; Primo, in inferno; Secundo, in terra; Tertio, aqua; Quarto, hominibus; Quinto, nobis ipsis; Sexto, aère; Septimo, igne; Octavo, celo; Nonò, astris; Decimo, Angelis & Beatis.

Hos modos paucis, ut brevior sim, uniuersim suggero, ut unum ex superioribus constat. Hoc verò est: Primo, conscientia excussa cum contritione, in præsentia Dei tui te constitue; Secundo, insuper finge, si libet, Christum Dominum mysterium aliquod coram te gerere, cui sic præsentia aut Horam, aut psalmum recita; Tertio, gratiam ab eo brevissimè ad orandum pete oratiunculâ sequenti: *Credo, ô Majestas infinita, te in corde meo, & ubique presentem, & in te spero, & confido petita N. obtinere. Omnia tibi committo; & diligo te ex toto corde meo & desiderio: pro innumeris beneficiis tuis, & peccatis meis qua detestor; & quia dignissimus es, offero hoc sacrificium, ultimum fortè, coram curiâ tuâ, & cum omni creaturâ tuâ. Da mihi gratiam ad hoc vocato, & suscipe me in unione meritorum filij tui, &*

omnia mea, & hoc quoque propositum. Amen. Quartò, recita *Pater*, & si libet, septem intentiones, septem petitionibus renova, per B. Virginem, dicendo *Ave Maria*, gratiam pete, teque offer; & deinde ad *Gloria Patri*, & c. gratias age, & intentionem rectam exerce. Initio verò alterius Psalmi, mente dicito: *Ex te, & in te, & pro te sunt omnia.* Pro præsentia Dei, & amoris actu, si lubet, & affectus suggerit, adde mente epitheton ad vocem *Deus*, in aliis attende ad verba Psalmorum. Mystera autem Psalmis attributa, habe. Dominica, recita coram Domino, Primò lavante pedes; Secundò, Sanctissimam Eucharistiã instituyente; Tertiò, orante in horto; Quartò, in agoniã posito; Quintò, capto; Sextò, accusato apud Annam; Septimò, apud Caipham; Octavò, illuso ibidem; Nonò, accusato apud Pilatum; Decimò, spreto ab Herode; Undecimò, Barabbæ posthabito; Duodecimò, flagellato; Decimotertiò, coronato; Decimoquartò, populo ostenso; Decimoquintò, crucem amplexanti; Decimosextò, eam bajulanti; Decimosextimo, crucifixo; Decimo octavò, elevato in crucem. Feriato die, Primò, orante in horto; Secundò, accusato apud Annam; Tertiò, apud Caipham; Quartò, illuso; Quintò, accusato apud Pilatum; Sextò, ab Herode spreto; Septimò, Barabbæ postposito; Octavò, flagellato; Nonò, coronato; Decimò, populo proposito; Undecimò, bajulante crucem; Duodecimo, crucifixo. Festis diebus, Primò, orante in horto; Secundò, accusato apud Annam: Tertiò, apud Caipham; Quartò, apud Pilatum; Quintò, illuso ab Herode; Sextò, flagellato; Septimò, coronato; Octavò, bajulante crucem; Nono, crucifixo. Ad Primam, Primum Psalmum recita Christo apparenti Matri; Secundum, Magdalenaë, & Tertium, tribus Mariis, hanc priusquam incipias, actiones diei percurrere, & in confessione contritionem excita. Secundò, ante *Preciosa*, Sanctorum memoriam recole. Ad *Deus in adiutorium*, à Deo Patre potentiam, à Filio sapientiam, à Spiritu Sancto voluntatem pete faciendi præcepta illius. Ad orationem, actiones omnes offer. Ad Tertiam, Primum, Petro apparenti; Secundum, in Emaus; Tertium, omnibus se ostendenti; Ad Sextam, Primum, Thomæ; Secundum, piscantibus, Tertium, in Thabor se manifestanti. Ad Nonam, Primum, in mensa; Secundum, in monte olivarum; Tertium, B. Paulo. Ad Vesperas, Primum, nato; Secundum, circumciso; Tertium, apparenti Magis; Quartum, præsentato; Quintum, fugienti in Ægyptum: Sextum, *Magnificat* invento in templo. Ad Completorium, disponere te quasi ad mortem per confessionem, & contritionem. Primum psalmum recita, ut in le-

cto mortis; Secundum, ut in articulo; Tertium, ut in via ad iudicium; Quartum, ut ingressus in cælum, eoque aspira, & ex illo affectu dic: *Nunc dimittis*, &c. *Oratio pro Execut.* ut supra pag. 10.

Nota sequendum ductum Spiritus sancti, neque anxie, neque remisse, neque omnibus utendum, sed alicui insistendum.

Oratio post horas.

Psal. 140.

Dirigatur oratio mea sicut incensum in conspectu tuo, ô Rex regum potentissime, sapientissime, optime; & errores & euagationes ignoscat clementia tua: & suscipe eam in unione omnium orationum Christi Domini, & Sanctorum in calo & in terrâ; ex omni affectu triumphantis & militantis Ecclesia, ad gloriam tuam, & laudem B. Virginis, & Sanctorum omnium, & eorum, quos hodie colendos suscepi, ad memoriam passionis, gratiarum actionem, pro omnibus beneficiis tuis, ad salutem omnium qui se mihi commendarunt, in satisfactionem pro peccatis, & gratiâ tuâ impetrandâ, & hâc virtute N. & concede, ut sicut semper laus tua est in ore nostro, ita etiam in opere te pradicemus, modestiâ, zelo, deuotione, resignatione, obedientiâ & patientiâ nostrâ, ut omnes te ament & glorificent, Amen.

Leo X. concessit recitanti post officium sequentem orationem, remissionem omnium negligentiarum admittarum in recitatione officii:

Sacrosanctæ ac individua Trinitatis, crucifixi IESV Christi Domini nostri humanitati, & beatissima & gloriosissima Virginis Mariæ fecunditati, & integritati, ac omnium Sanctorum Sanctarumq; universitati, sit sempiterna laus, honor, virtus & gloria, ab omni creaturâ, nobisq; remissio omnium peccatorum, nunc & semper, & per infinita secula seculorum, Amen.

Beata viscera Mariæ Virginis, quæ portaverunt aterni Patris Filium: & beata ubera, quæ lactauerunt Christum Dominum. Pater noster. Ave Maria. Divinum auxilium maneat semper nobiscum. Amen. Suscipe clementissimè Deus, &c.

CAPVT XIII.

*Regula brevis & Semita ad finem, ad perfectio-
nem, & vitam verè beatam in quolibet
vita statu.*

O Viator, memento, memento ad aternitatem te-
tendere omnino longissimam, viâ tamen brevissi-
mâ vitæ hujus. Hora enim & momentum est vita no-
stra. Vis viam scire? via mandata sunt verè facilia; hoc
enim veritas dixit. Tûne dubitas? nefas est. Vita est, &
in quâ currere possis cum eo, qui dicebat: Viam man-
datorum tuorum cucurri. Times ne nō possis decurre-
re? Omnia potes in eo, qui te confortat. Attende, ob-
secro, & memento, mi frater, liberi sumus: nemo,
nemo nisi volentes seducere potest; nemo tentando
te, nisi velis, sperare. Fidelis enim Deus, non patie-
tur te tentari supra id quod potes. Credis? ergo me-
tum pone, & in Domino JESV murum transgredere.
Sed forsitan semitam quæris? En tibi, ô frater, à Domi-
no & mihi monstratam. Brevis est & facilis, si amemus
salutem, & Dominum nostrū IESVM CHRISTVM. Juva
me vicissim precibus, nam frater qui adjuvatur à fratre,
erit quasi civitas firma: Et scriptum memini: Væ so-
li, quia cū ceciderit, non habebit sublevantem se.
Ambulemus ergo pariter, sequamur JESVM & vestigia
ejus.

Psalm. 118.

1. Quotidie manè exprorectus mox velut viator ocu-
los ad Deum & cælum converte: & quandoquidem ti-
bi eundum est, statue passus omnes, id est, cogitationes,
verba & opera ad majorem Dei gloriam ex summo
amore dirigere: idque firmiter, ut mori potiùs malis
quàm Deum patrem amantissimum offendere. In de-
cursu dici hūc reflecte, an actiones eò te ducant; an cū
Deo, & coram eo ambules, & si in re aliquâ dubites,
dic: Ostende mihi viam, in quâ ambulem, quia ad te

*Quid mane
faciendum.*

*Intentio
recta.*

Psalm. 142.

*A passu tua
pendet æter-
nitas.*

levavi animam meam. Attende, ô frater, quanta sit de-
mentia te passum figere, & nescire in quo loco, an in vi-
tâ an in morte sempiternâ, ab uno enim passu omni
horâ & momento tua pendet infinita & interminabi-
lis æternitas. *Credo tibi*, ut sup. pag. 7.

*Angelus cu-
stos dux
noster.*

2. Duces tibi à Deo datos sequere. Hi sunt 1. Angelus
tuus custos, eum in omnibus consule, eo que utere fam-
iliarissimè; sapè roga de viâ, ei que omnia tua com-
mitte & commenda. Deinde roga superiores, eis que
pare, uti Deo, qui enim illos audit, eum audit. Adjice his
monitorem virum probum, quem maturè delige; &
observa. *Credo tibi &c.* ut sup. pag. 7.

*Item supe-
riores*

Luce 10.

*Item Moni-
tor.*

3. Occurrent tibi in viâ creaturæ Dei, & opera ejus,
ex his omnibus utilitatem capies, si omnia propter te
velut solum facta, & salutem tuam arbitreris, Deum in
omnibus pro te operari, & ita tibi in omnibus præsen-
tem esse, quasi tu solus cum Deo in orbe esses; & de bo-
nis semper Deum lauda, ei que tribue; quia creaturæ
ejus sunt famuli hæc que jussu ejus tibi præstant. Si au-
tem à viâ rectâ te seducerent, ut sunt pulcra, curiosa,
suavia, &c. seductores agnosce. Cogita certò æterna
bona perdenda aut hæc abneganda esse tibi. Adverte te
hæc satiare, aut replere non posse, & contemne ut la-
queum & venenatum poculum, de quo dicere liceat,
Mors in ollâ. Quis sapiens vas pertusum, aut tale quod
quo plus coneris implere, minùs impleatur, id tamen
implere conabitur? Nónne autem certum est, ut Poëta,
quòd tantum crescat amor nummi & aliarum rerum,
quantum ipse? neque satiari ullo pacto cor hominis
aut impleri possit! *Hæcine vera*, ut sup. pag. 7.

*Qualiter in
occurfu cre-
aturarum
quis se gere-
re debeat.*

*Deus in
omnibus o-
peratur pro
te*

*Creatura
abneganda,
quia in ijs
mors*

4 Reg 4.

*Cor hominis
frustra im-
plere quis
conatur.*

*In adversis
quis jacien-
dum*

*et erede ad
Christi pas-
sionem.*

4. Occurrent mala & adversa, morbi, egestas, &c.
Omnia tribue Deo, de que ejus manu paternâ & medi-
câ accipe, illius que providentiæ te & illa committe:
cum que oportuerit Christum pati, & ita intrare in glo-
riam tuam, te & tua mala cum eo, ejus que doloribus
compara, & tolle crucem tuam, & sequere eum. Pa-
cem

tem autem animæ ante omnia serva, ut arcem tutissimam, & fiduciam in Deo eiusque providentiâ loca, quicquid accidat, ei tribue; de futuris nihil inquiras amplius: Ipse regit nos, & omnia novit, & potest. Illi omnia vivunt, & propter eum sunt, ideoque ei committe universa. *Credo tibi, &c.* ut sup. pag. 7.

Resignata

5. Occurrent etiam homines servi Dei, filij ejus, membra CHRISTI JESU: sicne huic per illos petenti negare poteris stipem, quibus etiam debes vitam? Itaque sincerè proximos ama, de illorum bonis tibi gratulare, & malis compatere. Ama verò maxime adversarios ut Christi membra, eiusque famulos, & cave vel minimam aversionem vel amaritudinem, aut despectum suborientem admittere; sed hunc excitato actu amoris exclude. Cave aliquem judices, aut severè corripias, vel ulli te præferas: nam in quo tu alium superbe judicas, in eo te condemnas; eadem enim si bene te inspicias facis, quæ judicas. Si tibi homines aliquod bonum præstent, scias à Deo missos ac justos; si malum, similiter: vel saltem decrevisse ex æterno Sapientiæ dictamine permittere; & si corrigere hos nequis, Deo committe. *Hæcine vera*, ut sup. pag. 7.

*Elieimesynæ
Christo
danda.*

*Proximitatis
ama.*

*Inimicum
dilige.
Neminem
iudica.*

*Mala accipe
de manu
Domini.*

6. Ex his Sodales probos & bonos delige, non seductores, non pestiferos, non hostes Dei, quibuscum comprehensus vna plectaris, sed qui portare onera tua vicissim velint, te alere in viâ, præsidio tibi & subsidio esse. Cave autem ulli te præferas ob ullam gratiam, aliàs enim eam perdes. Et nescis amore an odio Dei sis dignus, neque quicquam à te habes aut tuum. Cave ulli placere desideres nisi secundum Deum. Estne enim opere precium displicere Deo ut homini placeas? cave cum ullo contentiones suscipere, sed si quis angariaverit te ad mille passus, vade cū illo alia duo, & esto contentiens adversario tuo in viâ, ne rapiaris ad iudicem. *Credo tibi, &c.* ut sup. pag. 7.

*Amici qua-
les diligendi.*

*Vanam glo-
riam vita
Eccles. 9.
Noli gratiâ
hominum
querere
vanè.*

*Contentio-
nes vita.
Matth. 5.*

*Lapsus res-
surge.*

7. Si lapsus fueris in viâ, mox contritione resurge,

& amore in Deum, & cura per confessionem hebdomadariam vulnera tua, & vires per communionem repara; haustus animæ sitientis erit frequens oratio, & B. Virginis invocatio, quæ est quasi respiratio juxta illud: Os meum aperui, & attraxi Spiritum. Nulla etiam dies abeat, quin lectionem libri spiritualis usurpes & meditationem, si potes. *Credo tibi*, &c. ut sup. pag. 7.

*Ora crebrò
& B. V. cole.*

*Psalms. 118.
Lectio pia
commendatur.*

*Custodi sensus tuos.
Iacob. 3.
Iacob. 1.*

Prov. 10.

*Examen
conscientiæ
institue,*

Mortificationē ama.

*Contem-
nenda hosti-
tentationes.*

*Communionem frequenta.
Adi crebrò
Venerabile
Sacramentum.*

*Communica
cum Deo
eiq; te refi-
gna.*

8. Linguam, oculos, atque aures diligentissimâ custodiâ observa, qui in linguâ non offendit, hic perfectus est vir: & quantumcunq; quis religiosam vitam agat, si non refrænet linguam suam, hujus vana est religio: verax igitur, & sincerus, & amabilis omnibus esto. Qui alius est, & politicus, se decipit, & confundetur à veritate: qui autem moderatur labia sua, prudentissimus est. *Hæcine vera*, ut sup. pag. 7.

9. Quotidie saltem semel vesperi vide, uti jam moriturus, quantum viæ confeceris, & conscientiam discute, & confitere ut minimum semel in hebdomadâ, & statue de via vitare & præcipitia, seu pravas inclinationes; quas quotidie mortificare etiâ in parvis stude, maximè curiolitatem, gulam, & arrogantiam, iram, ac tristitiam: qui enim non odit animam suam mortificando eam, non potest esse Christi discipulus. Nihil facias, si quâ tibi hostis eunti acclamat, in susuriet anxia, obscœna; contemne, ut latrantem canem, neque peccatû arbitrare, quamdiu tibi displicere senseris, *Credo tibi*, p. 7.

10. Saltem semel in hebdomada devotè absq; singularitate communica. Viaticû enim est hoc Sacramentum, æternæ gloriæ pignus, reparatio virium, panis confortans cor hominis, solatium viæ, præmium patriæ. Ad hoc confugas velut ad tabernaculum in dubiis, arcein refugii in malis, ut cervus ad fontem, famelicus ad mensam, quam paravit **JESVS** multo labore, condivit suo sanguine, coxit sincerissimo amore. Sed super omnia, quod satis commendare nequeo, ex omnibus creatis, amoris in creatorem collige faculas, & ad illû adspira, *ejusque*

ejusque sanctissimæ voluntati, tuâ toto corde, in omni te conforma, ita ut nihil in hoc mundo petas, præterquam ut in omnibus fiat ejus sanctissima voluntas.

Regula eadem in Orationem redacta.

1. **D**EVS meus, fons omnis boni, te diligo ex toto corde meo, A ctus
Amoris.
quia creasti me ad te, ut serviã, totoq; corde adhereã tibi. Intentio-
nis rectæ.
Obsecro te, bone JESV, dirige gressus meos in semitis tuis, ut hodie cogitationibus omnibus N. verbis N. & operibus N. semper ad te tendam, & tandem aliquando, ô unicum meum desiderium! perveniam.
2. Trahe me post te, ut sequar te, & Angelum quem ducem hujus via dedisti: & superiores, de quibus dixisti; Qui vos audit me audit. Ita facere statuo. Neque enim sapientior aut melior te sum amantissime JESV. Obedien-
tiæ.
Luc. 10.
3. Si que autem creaturæ hodie N. per portas sensuum meorum occurrent mihi, fac queso ut videã à te missas, & jussas mihi benefacere, ac proinde non illis, sed tibi tribuã omne bonum, neq; amem illas, nisi propter te: Et quid queso possum extra te amare, aut quarere? nõnne certo scio, quod tu sis abyssus bonorum, & ex te omnia manent? verùm si seducere cor meum, & inclinare ad se conentur, adjuva me ut velut laqueum, venenum, mortem, & infernum omne creatum abominer, quod est sine te. Scio non satiatur oculus visu, nec auris auditu, imò quo quis eos magis saturare conatur, magis insaturabiles fiunt. Amoris
Dei.
Contem-
ptus crea-
turæ.
Ecclesi.
4. Si mala occurrant; à te prudentissimè & summo amore missa, vel permissa amplectar, & agnoscam ego servus tuus cruce meam, & laudabo sanctissimam providentiam & voluntatem tuam. Resigna-
tionis.
5. Homines verò vite comites, & maximè adversarios diligam, ita enim mandas, & diligo propter te, neque ulli me ob donam præferam, ne perdam hæc ipsa; aut præferri volam: cùm nihil enim habeam meum, nihil possim sine te, nihil tribuere mihi, nihil volo deferri, aut tribui, nec possum neq; verè omnium minimus alium judicare præsumere cupio: nescio enim, an ipse eheu! amore, an odio dignus sim; & scio unumquemque tantum esse, Amoris
proximi.
Contem-
prus sui &
humilita-
tis.
Ecclesi. 9.
quantus est in oculis tuis, benignissime JESV.

**Fax cum
omnibus
seruanda.**

6. *Ex his autem da mihi quaeso sodales bonos, non pestiferos moribus, detractionis venena spargentes; non seductores, & ut cum omnibus pacem habeam: quia, ô requies mea, in pace factus est locus tuus, & desidero in pace te hodie, ô Princeps pacis, suscipere amantissimè & arctissimè complecti. Ita enim misero mihi mandas ex infinitâ charitate tuâ.*

**Contritio
statim post
peccatum
excitanda.**

7. *Si lapsus in viâ fuero, nonne, ô spes mea, opera manuum tuarum porriges dexteram? & ego per contritionem & amorem ilico erigam me ad te, ne vel momento separer à te, & forsitan aeternum.*

**Sensuum
custodia.**

8. *Portas sensuum meorum ac linguam ita custodi, ô Custos hominum, ô JESV, ô JESV, ne quis eas intret, nisi missus à te, aut propter te admissus nuntius de terrâ longinquâ, terrâ viventium, de te Pater mi, Rex Regum, & Domine dominantium, nonne enim omnia loquuntur mihi, si rectè videam & audiam, de te magnalia tua? & quanta preparaveris mihi? & vanitatem ac miseriam meam annuntiant mihi, & te esse unicum, & omne bonum meum?*

**Examen
frequen-
tandum.**

9. *Denique da per examen quotidie aliquoties explorare, attendam, an pergam ad te omne bonum meum ad quod suspiro, crescam in amore tui ad quem anhele, an in odio mei & mortificatione sensuum, & voluntatis mea? Hoc enim sacrificium & holocaustum odoris suavissimi expectas à me, & ego te unum die ac nocte expectans expecto, ut iubeas me venire ad te, & venias ad me, & reficias lassum de viâ, tu qui lasso es requies, astanti amore ejus quod non satiat, tu sis mihi temperies; & dolenti de exilio hoc suavissimum solatium. Da mihi obsecro cani mortuo, & prodigo ut reversus ad te comedam panem tuum, & vinum, quod cum melle miscuisti nobis in Venerabili Eucharistiâ, ut inebrier amore tuo, & vivam, & moriar in te ô vita mea, Deus meus, & omnia. O quando erit hoc ut recorderis mei? quando cali em salutaris accipiam? quando vita mea abscondita erit in te? quando tecum unus ero, & viuam in te? & loquentur mihi omnia creata amorem tuum, & magnalia tua, imò verò quando tacebunt omnia in conspectu tuo, & solus loqueris mihi? O vita mea quando moriar pro te? quando orieris mihi dies qui*

**Præparatio
ad Com-
munionē.**

nescis occasum? quando illucesces mihi, lux aeterna, quando intrabo in gaudium Domini mei? Non ut gaudeam de bonis tuis, sed de te & propter te, qui es omne bonum, & diligam te toto corde, & animâ meâ.

Diarium breve conflatum ex sacris Litteris.

MEMENTO, mi frater, brevem esse viam & vitam, quam agis. Propositum præmium aeternum & bravium. Quid autem postulat pro eo à te Deus? ut salvus esse velis. Si enim volueris gratiâ ejus poteris, & mandata servare, quicquid mundus, quicquid caro oblectetur; Illa enim suavia sunt, & facilia valde. Dic enim, obsecro, difficile est amare omne bonum? & non maledicere, non pejerare? Festis & Dominicis Missam audire? parentibus obedire, non occidere, non mœchari, non furari, nullum calumniari? hæc via nõnne facilis, & suave jugum, & onus leve? Si velis, semitam, ut sic loquat, etiam addo, si libet utere.

Præsentia certè Dei una sufficit in actionibus nostris, maxime si Jaculatoria illa; *Ex te & in te*, &c. quæ subjicietur, cum signo crucis, & pictatis sensu repetatur; tamen varietatis causâ hæc habe:

Mane dum surgis, dic, facto signo crucis:

Anima mea desideravit te in nocte, ex te enim, & in te, & pro te sunt omnia, Deus meus, & omnia. Credo tibi Domine mi, & in te spero, ac toto corde te diligo.

Nota. Jaculatoriam illam: *Ex te, & in te, & pro te sunt omnia, Deus meus, & omnia*, continere Primò sui humiliationem; quia ex Deo omnia esse fatemur; Secundò, per *in te*, memoriam præsentia ejus; Tertiò, per *pro te*, puram intentionem, & amoris Dei actum per illa verba, *Credo tibi Domine mi*, &c. actus fidei, & spei, & caritatis disertè exprimuntur.

Hæc subjici omnibus Jaculatoriis potest, aut loco illarum usurpari.

Oratio item alia esse poterit:

Deus, Deus meus, ad te de luce vigilo. Sitivit in te anima mea, quâ multipliciter tibi caro mea. In terrâ desertâ, in viâ, & in aquosâ, sic in sancto aperui tibi, ut viderem virtutem tuam, & gloriam tuam. Psal. 62.

Post hæc primò, gratias age; Secundò, peccata detestare & vitare propone; Tertiò, actiones offer ad gloriam Dei: & dic, *Pater noster Ave, Credo.*

Dum meditationis tempus est, vel piæ lectionis; signo crucis te signa, & dic:

Ioan. 11.
Isaia 50.

Magister adest, vocat te. Dominus aperuit mihi auribus; ego autem non

non contradico sermonibus Sancti. & hoc ipso offer te ad faciendam quæ leges. Ex te enim, &c. ut supra. Item Credo tibi Domine, &c.

Dum vadis ad Sacrum, rem omnium maximam :

Exod. 3.

Cogita te ire ad montem Calvaria, & dic : Vadam & videbo visionem hanc magnam : ex te enim, & in te, & pro te sunt omnia, Deus meus, & omnia. Credo tibi Domine, &c.

Hiç primò in Sacro peccata recogita, contritionem excita, & propositum renova bonæ vitæ.

Secundò, quæ tibi facienda illo die; singula Deo offer.

Tertiò, in communione sacerdotis spiritualiter communica.

Cùm à Superiore vocaris :

Ioan. 14.

Matth. 26.

Sed ut cognoscat mundus, quia diligo te Patrem meum. Surgite, eamus hinc. Illum ut Deum audi & alloquere.

Dum cubiculum ingrederis :

Cant. 8.

Quis mihi tribuat ut inveniam solùm? Ex te enim, & in te, & pro te sunt omnia, Deus meus, & omnia.

Dum pulsatur ad ostium, actum amoris in Deum & proximum elice, & dic :

Intra Domine in animam servi tui, & proximum ut Christum suscipe.

Dum ad exhortationem audiendam te paras :

Reg. 3.

Psal. 122.

Loquere, Domine, quia audit servus tuus. Sicut oculi ancilla in manibus domina sua; ita oculi nostri ad te, Domine Deus meus.

Dum faciendum aliquid, intentionem purifica :

Psal. 44.

Eruclavit cor meum verbum bonum; dico opera mea regi. Lingua mea calamus scribae velociter scribentis. Ex te, &c.

Nota, calamum nec per se, nec sine atramento scribere; ita nec nos sine Deo quidquam facere posse, sed in Domino qui nos confortat.

Dum cum proximo conversandum, ut cum Domino lucreris, dic :

Ioan. 6.

Cant. 1.

Nemo potest venire ad te, nisi tu traxeris eum. Trahe nos post te, curremus in odorem unguentorum tuorum.

Dum Superiorem adis, in illo Deum tibi propone :

Luc 10.

1 Reg. 3.

Qui vos audit, me audit. Loquere, Domine, quia audit servus tuus. Ex te enim, &c.

Dum comedis, agnosce largitorem, & gratus dicitio :

Psal. 70:

Psal. 144.

Deus, qui pascis me à juventute meâ, usque in senectam, & senectate ne derelinquas me. Aperis tu manum tuam, & implet omne animal benedictione: ex te enim, & in te, & pro te sunt omnia.

Dum bibis, amoris actum excita.

Psal. 41.

Prov. 9.

Ioan. 4.

Sitivit anima mea ad Deum fontem vivum. Venite, & bibite vivum, quod miscui vobis. Qui biberit ex hac aqua, non sitiet in aeternum. Ex te enim, &c.

Dum

Dum studes, cūm nihil scire juvet, nisi Deum, ejusque voluntatem dic:

Doce me facere voluntatem tuam, quia Deus meus es tu.

Psal. 142.

Dum ludis:

Adherent lingua mea faucibus meis, si non meminero tui, Deus meus, in principio letitia mea. Ex te enim, &c.

Psal. 136.

Dum ambulas:

Si ascendero in calum, tu illic es; si descendero in infernum, ades. Providbam Dominum in conspectu meo semper, &c.

Psal. 138,
Psal. 15.

Dum pulcra vides:

Ecce tu pulcher es, dilecte mi. Ex te enim, &c.

Cant. 2.

Dum bona fieri conspicias:

Ex te, Domine, & in te, & pro te sunt omnia, Deus meus, & omnia. Credo tibi Domine, &c.

Dum eleemosynam facis:

Quod uni ex minimis meis fecistis, mihi fecistis. Ex te, &c.

Matth. 25.

Dum mala audis, & vides:

Non est malum in civitate, quod non fecit Dominus. Hac est voluntas Dei sanctificatio nostra. Ex te enim, &c.

Amos 3.
1. Thess. 4.

Dum aliquid pateris:

Dominus mortificat, & vivificat. Si bona de manu Domini accipimus, mala quare non accipiamus? Nonne oportuit Christum pati, & sis intrare in gloriam suam? Ex te enim, &c.

1. Reg. 2.
Iob. 2.
Luc. 24.

Dum quid boni fecisti:

Si quis loquitur, quasi sermones Dei; si quis ministrat, tanquam ex virtute quam administrat Deus. Omnia in nobis operatus es, Domine. Ex te enim, &c.

1. Petr. 4.
Phil. 2.

Dum optas aliquid, vanitatem rerum vide, & dic:

Velut somnium surgentium, Domine, in civitate tuā imaginem ipsorum ad nihilum rediges.

Psal. 72.

Dum times, oculos ad Deum attolle, & dic:

Verumtamen in imagine pertransit homo, sed & frustra conturbatur. Aut enim futurum est, quod metuis, & sufficit diei malitia sua; aut non, & frustra perturbaris.

Psal. 38.

Contra desiderium placendi hominibus:

Si hominibus placerem, Christi servus non essem. Tu solus Dominus, tu solus altissimus. An nescitis, quia amicitia hujus mundi inimica est Deo. Credo tibi, &c.

Gal. 1.
Iacob. 1.

Contra superbiam:

Omnis, qui se exaltat, humiliabitur. Ex te enim, &c.

Luc. 14.

Contra avaritiam:

Beatius est dare quàm accipere. Nolite solliciti esse quid manducetis: scit enim pater vester quia his omnibus indigeris. Ex te, &c.

Act. 20.
Matth. 6.

Contra luxuriam.

Momentaneum, quod delectat : aeternum quod cruciat, Credo tibi, &c.

Contra inuidiam.

1. Ioan. 3. *Qui non diligit proximum, manet in morte. Credo tibi, &c.*

Contra gulam :

Rom. 14. *Regnum Dei non est esca nec potus. Credo tibi. Ex te, &c.*

Contra iram :

Matth. 11. *Discite à me quia mitis sum & humilis corde. Credo tibi, &c.*

Contra acediam.

Ierem. 48. *Maledictus homo, qui facit opus Dei negligenter. Ex te, &c.*

In tentatione :

Deu. 13. v. 3. *Tentas me, Domine, an amem te, nec fines ultra id quod possum.*

1. Cor. 10. *En video, sine gratiâ tuâ spernerem te summum bonum pro summo malo, ut hosti terribilo placerem : aeternum luiturus momentanea voluptatem. At iuravi & statui custodire iudicia iustitia tua. Ecce appo-*

Psal. 118. *sita est mihi aqua & ignis : aut tibi, Deus, aut diabolo aubarere ne-*

Eccli. 15. *cesse : aut aeternum poenitere, aut gaudere, aut vivere, aut mori. Cui vivam nisi tibi, qui amore mei dignatus es mori ? Ex te, &c.*

Dum laudaris :

Psal. 113. *Non nobis, Domine, non nobis, sed nomini tuo da gloriam.*

Si animus aliquâ in re acquiescere velit, dicito :

Psal. 72. *Quid mihi est in calo, & à te quid velui super terram ? Omnis qui*

Ioan. 7. *sittit, veniat ad me, & bibat. Ex te enim, &c.*

Dum successus bonus est :

1. Timot. 1. *Soli Deo honor & gloria. Ex te enim, & in te, & pro te sunt omnia,*

Psal. 102. *Deus meus, & omnia. Benedic anima mea Domino, & omnia qua intra me sunt, nomini sancto ejus.*

Vespero conscientiam examina, & lectum ingressurus, 1. gratias age, 2. gratiam pete, ut scias & peccata detesteris. 3. examina te, 4. dolorem excita, 5. propone emendationem, & dic :

Psal. 30. *In manus tuas, Domine, commendo spiritum meum : cogitando fore forfitan ultimam noctem, & percunctando ex te an ad mortem paratus sis, & amoris actum excita.*

FINIS LIBRI PRIMI.

QUARTÆ

LIBER SECVNDVS
VIA
PROFICIENTIVM.

Q V A R T Æ I M A G I N I S
A N N O T A T I O.

De tentatione.

Certa bonum certamen, ut bonus
Christi miles.

E T si conversus sis ad Dominum, & egressus de
servitute peccati, nunquam tamen esto secu-
rus. tentatio enim ac militia est vita nostra
super terram. Quomodo resistes illi? cogita hoc so-
lum te stare **A** Christum inter, Dominum tuum, & **B**
diabolum hostem capitalem, qui te ad peccatum &
aeternam perditionem nititur revocare; invitat **C**
mundi propositam voluptate ac **D** vanitate; **E** pecca-
tum illis allicit ad se. verum, ecce, inclamat Chri-
stus, clamant vulnera eius, & tormenta, quae salu-
tis tuae causam perpeffus est. Attende virtutis pra-
mium, peccati momentaneam voluptatem, poenasque
sempiternas. vide cui adherere malis: nonne Deo
Opt. Max. abominare igitur hostem fallacem. Aspi-
ce ut **F** filios Israëli concupiscentia carniū reduce-
re consimili dolo olim voluerit in **G** Aegyptum; quo
nunc tendentes in caelum aut **H** gula, aut **I** avari-
tia retrahere nititur; aut etiam propinquum calo-
K vana gloria precipitare. Qui perseveraverit in
finem, salvus erit.

Matth 10.
& 24.

P R Æ.

PRÆFATIO
IN LIBRVM SECVNDVM.

*De progressu, ejusq̄, impedimentis,
sive tentationibus.*

OSTQVAM anima, quæ à fine aberraverat, & à scopo, id est, Deo Opt. Max. ejusque sanctissimâ lege, rediit in viam bonam; similis est filiis Israël, quos in manu forti, & brachio

excello de Pharaonis jugo, & servitute Ægyptiâ Dominus liberavit. Itaque quemadmodû illi non constiterunt in terrâ captivitatis suæ; sed duce Moyse progressi sunt versus terram sanctam per desertum; ita & illi facere incumbit. Verûm uti Israëlitis accidit persecutione hostili, & asperitate deserti tentari: ita & illa incipiet ad reditum sollicitari. Quid igitur? firmandus animus, & deliberatione seriâ de progressu excitandus, contemptis hostis nostri telis ac robore; Dominus enim pugnat pro nobis: neque permittet, etsi propinqui sint hostes, ut nobis noceant, si boni æmulatores fuerimus; sed nube proteget misericordiæ suæ, statuetque eam inter nos, & inimicos nostros; etsi in nocte tentationis terrores ac timores nocturni defuturi non sint. Exod. 14.

Vt verò modus deliberandi, quo aliquoties supra usi sumus, quiq̄ erit in progressu sæpè usurpandus, perspectus sit, eû hîc paucis sub-
jicere

dicere visum est; quem postea in modo meditando pluribus videbis explicatum. Quoties enim dubium aliquod incidit in viâ spirituali in rerum humanarum usu; modus ille consilium explicare poterit, & nutantem firmare, incertumque dirigere.

C A P V T I.

De modo deliberandi.

Quid faciendum ante deliberationem.

Quid in ipsâ deliberatione.

Primò.

Secundò.

Tertiò.

BSERVA priusquam deliberationem instituas, ut coram Deo Opt. Max. testis; ab eoque humiliter flagites lumen & gratiam, ut ejus sanctissimam voluntatem cognoscas; siquidem ille solus quid expediat novit. Hoc peracto, Primò, rem deliberandam in medium profer; ut de statu, de progressu in viâ virtutis, de multâ familiâ, officio, beneficio, acceptandumne an rejiciendum; & ita de cæteris rebus, an & quomodo, & quando faciendæ, an omittendæ. Secundò, ante omnia affectum renova, ita ut in neutram partem quoad fieri potest propendeas; quando enim animus velut bilanx in æquilibrio erit, parvo momento huc illucque inflectetur, & aduertere significationes divinæ voluntatis licebit. Expende dein de, proposito tibi creationis tuę sine, utrum hæc, an illa pars deliberationis, id est, utrum officij acceptatio aut repudiatio, hic aut ille status, hæc aut alia conversatio, studium, exercitatio, progressus ad finem propositum consequendum magis conducat, majora an minora incommoda habeat; necne. Hoc enim desiderare magis vel minus debemus, quod ad vitam æternam consequendam, & divinam voluntatem implendâ magis vel minus conducere potest, sic te & utrâq; ejus parte appensâ
CORAM

coram Deo, & in luce illius, decernere oportet, atque eā oculis divinæ majestatis offerre; ac observare inter nos animi motus & quietē, quibus solet Dominus voluntatem suam declarare ijs, qui eam sincero corde & resignato exquirunt, Atque hæc plerumq; sufficere possunt pro electione faciendâ, & deliberatione concludendâ. Quemadmodum enim in meditatione sæpè una atque altera consideratio affectum sic commovet, Dei gratiâ cōcurrente, ut nō sit necesse alia auxilia quærere; ita in electione seu deliberatione, in quâ non minùs inspirationes & motus Spiritus sancti observandi sunt.

Quòd si tamen suprâ dicta puncta non sufficerent, ad voluntatem confirmandam in bono; tum vltteriùs, ut in meditatione procedere oportet, quemadmodum infrâ latè explicabitur v.g. dispiciendum tibi quid amico tuo corâ Deo suaderes; & quâ similitudine, id quod iudicas melius esse, persuadere nitereris. sicut enim naturâ comparatū est, ut recta ferè cōsilia alijs demus, ipsi sequiora amplectamur, Perge de hinc vltteriùs; & considera quid in morte velles elegisse atque ipsum jam scias eligendū esse: similiter animadvertite quo consilio, quando coram tribunalî æterni iudicis sistendus eris, usum te fuisse velles; atque illud multò acriùs stimulabit, si cogites æternitatē, quodque semel elegeris, id esse æternum. Quod enim factum semel, infectū esse nequit. Si autem attendas quid Sancti fecerint, vel facerēt in hoc negotio; eosque invoces, & quasi in consilium adhibeas, velut stelle tibi fulgebunt, in tenebris & ancipiti consilio hærenti. Vide similiter, utra pars consilij majorē pacem & tranquillitatem & gaudium animi tibi cōciliaret. At multò magis juverit, si à Christo Domino magni cōsilij Angelo humiliter quid vita verbisq; suaserit, & suaderet, interroges os, inquam, Domini & arcam testamenti, Sapientiam æternā, magistrum & pastorem animarū nostrarū. Et si fortè id quod consultius, quia difficilius, minùs allicit; ecce, recordatio beneficiorum quibus nos prævenit,

Quid faciendum si superior deliberandi modus non succedat ex voto.

Alia considerationes.
Prima.
Secunda.
Tertia.

Quarta.

Quinta.
Sexta.

prævenit, & ad sequenda sua sanctissima consilia, & inspiraciones invitatur, calcar addant oportet.

Investiganda remora.

Quòd si necdum animus, verum cernere & amplecti potest, videndum quæ & ubi remora sit; & deprehensâ eâ, optimum elige, ac tandem divinæ majestati in holocaustum offer, gratiasque deinde age pro lumine, & bonâ voluntate.

Quâ ratione animus confirmandus. Et ad pristinum fervorem revocandus.

Hunc modum expressi in præcipuis piæ vitæ officiis. Primò, ut paradigma tibi foret, ô lector, in omnî deliberatione, secundo ut postquam deliberatione factâ pium aliquod decretum feceris, hæc capita revolvendo in eo te queas confirmare. Certum enim est omnes qui aut religiosæ vitæ statum, aut aliquod aliud piû vivendi genus maturo consilio elegerunt, pro humanâ fragilitate flaccescere; ac tum ad renovationem perutile esse relegere vestigia, & rationes quibus sanctè illud consilij amplexi erant. Quod enim adeò celebratum est in vitâ religiosâ, & pro spiritus renovatione cõmendatur, representare sibi diem, quo quis egressus est de terrâ Ægypti, quo spiritu, quibus rationibus impulsus fuerit; idem valet in omni exercitio pietatis deliberatè suscepto. varia autem hîc habes; quibus adspirare divinam gratiam ad utilitatem omnium supplex rogo.

Observe autem in omni deliberatione varijs motibus ac spiritibus animam huc illucque impelli: Ideòque illos discernere plurimum expedit, imò necessarium est; ut voluntatem Dei certiùs exploratam diligentius exsequamur. Quocirca considerationem de spirituum notis hîc subjctam accipe.

Consideratio de notis spirituum.

Mundi pericula.

ANGELVS CVSTOS. Vidésne quantis periculis via vitæ tuæ obsita sit, quot præcipitia, quot devia, & ducem quærere, & sequi moraris? nescis quàm multi amici in speciem se comites viæ offerant, cum sint hostes capitales? Vide igitur quàm diligenter observandi

servandi

servandi sint & probandi spiritus si ex Deo sunt, nam & diabolus transfiguratur sese in Angelum lucis.

HOMO. Hæc me una cura sæpè sollicitum habet, videorq̃ue mihi stare non rarò in multirio, cujus viæ variæ sint & irremeabiles: quarum aliæ tutæ, aliæ periculossimæ. O Angele mi, dux vitæ meæ, tu nosti viam meam & cæcitatem; & scio, tibi pro charitate tuâ nihil magis curæ est, quàm ut velut Raphaël ducas me in optatos amplexus Domini mei, & in domum Domini Dei nostri. O quantum mihi tunc gratulabor, quantum tibi gratias agam, ô spiritus purissime, quomodo te amplectar, postquam hoc mare magnum enaviga-vero, & naufragium per te enatavero, & inter tot spiritus malos & bonos, seu ventos contrarios rectum vitæ cursum tenuero. O benignissime IESU, qui dignatus es mihi dux esse, & via, & hunc Angelum dare, qui me comitetur & ducat ad te, ne unquam permittas, ut ille spe suâ, & ego salute meâ frustremur, alioq̃ue spiritu agar, quàm tuo; scio enim, scio quòd qui spiritum tuum non habet, Christe IESU, non est tuus.

Angelus Custos sequendus.

Gaudium Sanctorum de periculis evitatis.

CHRISTVS DOMINVS. Aspice quot fallaciæ, & deceptiones in orbe universo insidentur tibi, ut non initaris prudentiæ tuæ. Quot enim ethnicorum sectæ? numera si potes. Quot hæresum capita & deliria, quibus in errorem tot animæ inducuntur, & perniciem? Et verò quid est malorum vita, nisi error in viâ, de quo ipsi serò queruntur in inferno, dicentes: Ergo erravimus, & ambulavimus vias difficiles, & viam Domini ignoravimus. *Hæcine vera*, ut sup. pag 17.

Fallaciæ mundi.

HOMO. Nihil verò magis, ô Salvator mi, percellit animum meum, quàm quòd audiam, & videam etiam Cedros Libani cecidisse, Origenes, Luciferos, Tertullianos, & velut igne fatuo abductos, aut in palustria carnalium, aut ad præcipitia arrogantia devenisse. Gratias tibi ago, quòd usque in hanc horam

Sap. 5.

Spiritus in Deo. servaveris me, & cùm ignorem quid serus vesper vehat, & sciam infirmitatem meam, iacto cogitatum meum in te Domine, & spero quòd duces me, & non despicias me. *Hæcine firmâ fide*, ut sup. pag. 8.

CHRISTVS. Vigilate & orate, ut non intretis in tentationem: non est colluctatio vestra adversus carnem & sanguinem, sed adversus principes tenebrarum harum mundi rectores, qui tot millibus annorum exercitati, perpetuò vigilant, ut superent incautum.

*Dæmonum
vigilantia.*

Numerus.

1. Paral. 10.

Ezech. 51.

Imbecillitas.

HOMO. Eheu Domine! quis poterit resistere huic multitudini, & tot rugientibus leonibus præparatis ad escam? verumtamen si tu Deus pro nobis, quis contra nos? Et didici ex Antonio tuo alijsque Athletis timidissimos illos esse, & cruce tuâ fractos, ubi viderint vitiles animos, velut mulieres cedere, & à pueris & virgunculis in nomine tuo pugnantibus superari. Ideò dico cum Prophetâ tuo, innixus gratiæ tuæ; Et si consistant adversum me castra, non timebit cor meum.

Psal. 26.

Fides scuti.

Ephes. 6.

Prov. 28.

CHRISTVS. Nulla armatura melior quàm scutum fidei, in quo potestis omnia rela nequissimi hostis extinguere; nulla melior confidentia in me, & diffidentia tui. Ideò justus, sicut leo confidens, absque terrore erit. Vide tamen ut arcem animæ tuæ sæpè explores, quòd & hostis facit, & quâ parte minùs firma est, eam muni assiduè, ibi excuba. Adverte item hosti extrâ muros posito facilè resisti, non ita admissio. Itaque allide parvulos tuos ad perram, & cogitationes pravas in semine opprime. Attendite, dixi, à falsis Prophetis, qui veniunt ad vos in vestimentis ovium, & adverte tibi dæmonem sæpè obsequi; Primò, bonis cogitationibus, ac deinde incautos seducere, ideòque seriò examina quò te ducat hæc vel illa cogitatio. *Credo tibi, ô aterna veritas*, ut sup. pag. 7.

*Principiis
obstandum.*

*Desideria
terrena reia
sunt.*

HOMO. Gratias tibi ago Deus meus, lux vera, quæ

quæ illuminasti me, ut viderem terrenarum rerum desideria esse retia, & quidquid ad ambitionem tendit, aut opum cupiditatem aut sensualitatem, etsi blandiatur carni, venenum esse animi, ab hoste propinatum. Illumina quæso sic semper oculos meos, ut nunquam obdormiam in morte, ne quando dicat inimicus meus: prævalui adversus eum.

CHRISTVS DOMINVS. Aliàs, uti Pharao Israëlitas opere lateris, & luti, ut perfectionem ad terram sanctam, & perfectionis culmen impediatur molestiis, scrupulis perturbatur: nihil enim illi familiarius quàm tristitia, & mæror, quibus ipse inferno adductus vos involvere nititur. Non existimes tamen obmurmurantem sensualitatem, cum mortificatio ei proponitur, audiendam, sed scias quòd inimici hominis domestici ejus.

Denique lapidem Lydium vitam meam habe, & doctrinam. Id tamen etiam adverte, ne dum tenebras hostis offudit, & nox est, inter laqueos & præcipitia constitutus vel retrocedere vel progredi anxie nitaris, sed sta velut in tenebroso loco, donec aspiret dies, & inclinentur umbræ, & velut in tempestate fige anchoram. Adhibe etiam in consilium spiritualementem Patrem; & quisquis tibi suggerit, ut celes consilia tua, ut sit tibi nuncius Principis tenebrarum, qui & lucem odit, & cum pater sit mendacij, veritatem. Itaque ut casta puella fœdi amatoris technas aperire pati: neque te deseram, neque derelinquam. *Veni Sancte Spiritus, & emitte, &c.* ut infra pag. 164.

HOMO. Tu, scio Domine, ut Antonio pugnantem contigit, velut Imperator in acie, ades & spectas nos pugnantes. In quo mihi magna fiducia, quodque tentare nos non possit hostis, nisi te patre misericordiarum permittente. Ita legimus petiisse eum ut Jobum tentare posset, & experiri ut Petrum cri-

*Qui non
turbet da-
mon.*

*Vita Christi
consideranda.*

*In tēratione
nihil muta-
tandum.*

*Cōsulenda
Cōfessurina.
Damo vult
latere sugge-
stiones.*

*Deus præstet.
Nihil potest
demon, nisi
Deo permis-
tente.
Luc 22,*

1. Cor. 10.

braret sicut triticum; sed tu Domine fidelis es; qui non patieris nos tentari supra id quod possumus. Hæc spes reposita in sinu meo. *Veni sancte Spiritus*, ut intra.

Tentatio à Deo cur permittatur.

CHRISTVS. Si ad modicum te derelinquam, tum fac ut appareat virtus & fidelitas tua, uti in adversis malorum ignavia ac torpor, quæ sæpè tentationis causa, excute, & humilia te valde in conspectu meo; ut enim infirmitatem tuam discas, vel torporem excutias, vel me patientiâ tuâ honores, ut Tobix, & Jobo accidit, tentari te permitto, & vires simul largior ad superandum.

Vita bonorū varia, tristis & lata.

HOMO. O benignissime Deus verè secundum multitudinem dolorum meorum consolationes tuæ lætificaverunt animam meam: & si boni fuerimus, uti in universa vitâ tuâ, & Sanctorum tuorum contigit, permiscendo tristitia lætis mirâ & suavi varietate vitam nostram contexes.

Tentationis remedium efficax est spes. Signum boni spiritus pax.

CHRISTVS. Hâc spe animum erige, quodque ego bonitas & sapientia infinita in pondere, numero & mensurâ omnia faciam; hæc sit consolatio tua, omnemque respue, quæ non trahit ad me, & omne lumen, quod non tendit in me. Quidquid item perturbat pacem mentis tuæ, id à me, qui sum princeps pacis, scias non esse profectum. Gaudium & pax in Spiritu Sancto, quâ supra terrena elevaris, & ab ijs animus avocatus, notæ sunt benignitatis meæ. Ac dum tranquillo uteris, & pace, ad tempestatem & bellum animum præpara. Dum lux est, prospice quâ sub oriente nebulâ tibi eundum.

Nota.

Oratio seu protestatio sequendi bonum spiritum.

Nisi Deus luceat in tenebris sumus.

VENI, sancte Spiritus, & emitte calitum lucis tuæ radium: veni Pater pauperum, veni lumen cordium; surge

ge Oriens, & dispelle tenebras meas, ne quando dicat inimicus meus, Prævalui adversus eum. O lux amabilis, quomodo non diligam te potius quam tenebras meas, quam principem tenebrarum harum? nisi enim tu illucesceres mihi, paulò minùs in inferno habitaret anima mea: nisi nubem vanitatis dispergeres, numquid rectum iter tenere possem in magno vitæ huius pelago? neque tenere potero, nisi tu spes omnium finium terra, & in mari longè aperias te mihi, & viam monstres. Ecce, quot miseras animas syrtes infernae, charybdes absorbent! Ecce quot erroribus & specie recti decepti ethnici abeant, eheu! in tenebras exteriores, quia tu lumen iustitiæ non fulsisti eis! mihi autem verè, verè apparuit humanitas ac benignitas tua, ut abnegando impietatem & secularia desideria, sobriè, iustè, & piè tibi vivam, & te sequar, ô vita mea, ascendamq; super altitudinem terra, ut frustra jaciatur rete ante oculos pennatorum: Quæ enim major humanitas, quam te Deum fieri hominem? quæ major apparere potest benignitas, quam te impuri cordis mei fieri hospitem? Non ut pascaris, qui pasceris inter lilia panæ Angelorum, sed cibus mihi sis viatori, ut sobriè vivam præclaro hoc calice inebriatus, & iustè, sanguine tuo mundatus, & piè amore tuo sauciatus. Veni igitur, & vide, & perfice vineam istam & voluntatem, quam plantavit dextera tua. Quis dabit mihi pennas sicut columbæ, & volabo & requiescam? Etenim anima mea sicut passer invenit sibi domum, & turtur nidum, ubi ponat pullos suos, nempe Altaria tua Domine virtutum. Beatus homo qui sperat in te; in illis enim sacrificium semper tibi placet spiritus contribulatus, cor contritum & humiliatum, & gemitus animæ quærentis te, sed electa & formosa columba tua.

Absit ergo, ut deinceps oculos statuam declinare in terram. Cùm enim videro meas cogitationes ad terrena, ad caduca inclinare, nonne manifestum erit, quòd sapientia hæc terrena sit, animalis & diabolica? sapientia enim quæ de sursum est, à te, Deus, lux incommutabilis, fons bonorum omnium, vocat nos à terrenis ad caelestia, à creaturâ ad creatorem, à transitorijs ad æterna. In his dilatatur animus, & gustat quàm sis suavis, & dulcedo ineffabilis: in illis tenebescit, & amaritudine repletur,

Psal. 93.

Gratiarum
actio.
Tit. 3.

Prov. 1.

 Applicatio
ad Com-
munionem.

Pfal.m. 26.

Pfal. 24.

nec quiescere potest, quia non est ei quies nisi in te. Dignare ergo, Domine pracedere omnes actiones meas, fac ut omnis cogitatio & operatio à te semper incipiat, & per te coepta finiatur, & licet consurgant aduersum me castra, non timeat cor meum. nonne enim certò noui, quia non patieris me tentari supra id quod possum, neque relinques sine testimonio? Imò pracedes faciem meam, & os erudes viam in quâ ambulem. Ad te levavi animam meam, Deus meus, in te confido, non erubescam, neque obsecro irrideant me inimici mei: etenim universi qui sustinent te, non confundentur, sed in secula seculorum laudabunt te, & benedicent nomini tuo in seculum, & in seculum seculi. Amen.

Capita nonnulla exempli gratiâ allata, in quibus deliberationis modus usui esse potest.

Pro principibus viris in republicâ.

DE Magistratu, an aliquis petendus & suscipiendus. Quomodo Dei hostes ad illius obsequium adduci possint, & animæ, vel à gentilismo, vel hæresi converti.

Qui ad dignitates vocandi.

Quomodo pietas promovenda, & cultus Dei in se & in subditis.

Quomodo iustitia administranda.

Qui qualesque consiliarii adhibendi.

Quomodo pauperes sublevandi.

Quomodo inimici conciliandi.

De injuriarum oblivione.

De debitorum solutione.

De familiæ ordinatione.

Pro ijs qui in secundis consistunt, ac mediâ fortunâ.

An officium aliquod suscipiendum.

An conjugalis status, an cælibatus eligendus.

An

An & qualiter præcipuè pietas colenda.

Qualiter familia ordinanda quoad pietatem & necessaria.

De liberorum educatione.

De pace cum propinquis servandâ.

De litibus fugiendis, & inimicitis tollendis.

De sumptuum moderatione & conviviorum.

De æmulatione malâ extirpandâ.

De pauperum singulari curâ habendâ.

Pro alijs.

Quis status eligendus, conjugalis, an Religiosus, & quis, vel quæ uxor, &c.

Quod genus artis pro vitâ tuendâ eligendum.

Quo pacto pietas colenda, & quoties confessio instituenda.

An Sodalitati nomen dandum.

An qualès socij deligendi.

De monitore eligendo.

De eleëmofynarum largitione.

De orationis studio.

De relaxatione animi.

De B. Virginis cultu singulari.

Praxis in deliberatione adhibenda.

Considera semper coram Deo in luce ejus, principium cogitationum & finem, etsi maximè remotum, atque attēde an sis resignatus & pacificus, hoc enim certissimum Dei præsentis signum, quia in pace factus est locus ejus. Plurimum certè lucis hauriet, quisquis in cogitationibus, verbis & actionibus finem sæpè scrutabitur, & quantum à purâ intentione declinet, ceu lucidissimo septentrione ac helice operationum nostratarum Christo Iesu Domino nostro.

Secundò, consilium aliorum exquire: nemo sibi bonus medicus, nemo consiliarius; & eùm moneat Spiritus, ne inanimur prudentiæ nostræ; nisi illi precamur, sapientium sapientiam reprobabit, qui humiles & mites consuevit docere vias suas.

Indifferētia in deliberatione maximè necessaria.

Psal. 71. Vide quòd cogitationes tendant.

Aliorū consilio studendo in proprijs.

Tertiò, ad Venerabile Sacramentum, atque os Domini consule, Patronosque, maximè Angelum Custodem roga & interroga de viâ bonâ.

*Alium modo delibe-
randi.*

Quartò, ad resignationem conducet, si fortè in alterutram partem propendeas, ut exercitio certo voluntatem in medio, & æquilibrio constituas. In rebus minoris momenti non est absque exemplo, aperto Euangelio, vel simili libro explorare divinam voluntatem.

Item certas preces ad honorem Angeli Custodis dicere pro lumine.

*Iudicio Con-
fessarij plu-
rimum utẽ-
dam.*

Sed maximè hîc valet consilium Confessarij aut viri pii, quòd sequendum tibi proponas post varias preces, quibus à Deo lumen illi, & tibi postulaveris. *Dignatus es, amantissime Iesu, ut suprâ pag. 10.*

I A C V L A T O R I Æ

quibus directio Sancti Spiritus exquiritur.

Pfal. 24.

Vias tuas, Domine, demonstra mihi, & semitas tuas edoce me.

Pfal. 142.

Notam fac mihi viam in quâ ambulem, quia ad te levavi animam meam.

Ibid.

Doce me facere voluntatem tuam, quia Deus meus es tu.

Actiones nostras, quasumus Domine, adspirando praveni, & adjuvando prosequere, ut cuncta nostra oratio & operatio à te semper incipiat, & per te coepta finiatur.

Pfal 50.

Cor mundum crea in me, Deus, & spiritum rectum innova in visceribus meis.

Pfal. 138.

Proba me, Deus, & scito cor meum: interroga me, & cognosce semitas meas.

Pfal 118.

Deduc me in semitam mandatorum tuorum, quia ipsam volui.

Actor. 9.

Domine, quid me vis facere?

C A P V T II.

Deliberatio de perfectionis seu quotidiani progressus studio, postquam quis in viam reversus est.

HOMO. O Sapiëntia æterna, Christe Iesu, salus mea, Hdux meus, & dulcissimum refugium meum, posuisti me in viâ hâc, qui creasti me, & ostēdisti mihi bona plurima, quæ præparasti diligentibus te. & ecce perfe-

perfectiōnis veræ studiosus ardet animus, suspirat, & sæpè ingemiscit inter viarum discrimina ac diverticula. Ostende, quæso, bone IESV, viam in quâ ambulalem, quia ad te levavi animam meam: doce me in quo perfectio verè consistat, in quo beatitudo hujus & futuræ vitæ. Quemadmodum enim desiderat cervus ad fontes aquarum, ita desiderat anima mea ad te Deus.

CHRISTVS. Via lata & spaciōsa, quam quæris, charitas est, de quâ mandatum primum, & maximum dedi dicens: Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo, ex totâ animâ tuâ, ex totâ mente tuâ, & ex totis viribus tuis: proximum autem tuum sicut teipsum. In his præceptis universa lex pendet, & Prophetæ: plenitudo enim legis est dilectio. In eo autem hæc dilectio, & perfectio apparet, si idem mecum velint hominès in re omni, idemque nolint. Ex quo sequitur, ut semper de me ferè cogitent, loquantur, nihil optent nisi voluntatem meam fieri, & me qui sum exemplar omnis perfectiōnis, imitari. Hi in pace summâ, & tranquillitate meâ sese providentiæ committunt, omniaque iusta iudicia mea arbitrantur, quæ proinde verè dicuntur iustificata in semetipsa. Huiusmodi numquàm queruli, numquàm tristes, semper in me Domino suo gaudentes. *Hæcine vera, &c. ut sup. pag. 7.*

HOMO. Sed ardua res est perfectio, laboriosa, & longi temporis; quis ad eam, Domine IESV, pertingere poterit?

CHRISTVS. Fili mi, si paululùm laborâris, atque in sincerâ mortificatione & oratione: non quantû filij hujus sæculi desudant; sed vel pro sextâ parte; certè in perfectorum meorum numero esse poteris. Modicum, agebat Ecclesiastes meus, laboravi, & inveni mihi mul-
tam requiem. Et si strenuè, non deflectendo ad dexteram, vel sinistram, perrexeris; spatium brevi te ad perfectiōnem adducam: sicut in brevi, multos etiam pueros & puellas

Psal. 142.

Psal. 41.

Matth. 22.

*Rom. 10.
In charitate
sita perfectio.*

Pax perfectorum.

*Psal. 18.
Quales sunt
perfecti.*

*Eccles. 31.
Brevi quis
potest esse
perfectus.*

& puellas, virgines duodennes ad sinceram charitatis perfectionem promovi. verè enim dicitur de ijs, quòd in breui expleverint tempora multa. vin' eos imitari? *Surge propera*, ut inf. pag 174. Vel *Haccine vera*, ut suprà pag. 7.

Sapient. 4.

Psal. 142.

Ioan 6.

1. Corint. 9.

*Omnia epe-
ra perfectè
abunda.*

HOMO. Doce me facere voluntatem tuam, quia Deus meus es tu.

CHRISTVS. Audi verba mea, quia spiritus & vita sunt. Et beatus eris, si audieris me, & ambulaveris in præceptis meis. ecce metam propositam nosti; omnes enim in stadio curritis, sed unus accipit braviũ; omnes imitatores estis, sed unus palmam refert; omnes discipuli mei, & unus lauream evincit. quis verò ille? nisi qui omnia opera sua perfectè facit, se vincit, animo suo imperat. is enim velut in viã rectam tenet semitam, alius obliquis viis vix tandem ad metam pertingit. Túne amico suaderes cùm viam, domum, vxorem, agrum, hortos, cibum, potum bona habere possit, vt deteriora eligat? viam, domum, vestem, omniaque perfecta relinquat, imperfecta verò sibi sumat? & vide, precor, an tu non optima & perfecta in omnibus eligas, præterquam in animã tuã, omniaque te excepto optima esse velis.

HOMO. Urinam, Domine, homines saperent, & intelligerent, & novissima providerent! sed quanta, Deus bone, hîc insipientia hominis est. Si enim animã bonam haberet, omnia bona forent; etsi verò univrsum mundum lucraretur, & animæ detrimentum faceret, quid ei prodesset? uti enim te diligentibus omnia in bonum, ita verè te non diligentibus, & malis, omnia in malum cooperantur.

*Perfectio vi-
ta quærenda
est.*

CHRISTUS Et quid quæso est causæ, cur benè habitare, sanus esse, edere, bibere, dormire, ire, loqui, operari, pingere, ludere cùm possis, id non negligas; cū bene vivere, orare, mihi placere potes, id pro nihilo ducas? cujus odio facis? mei, an tui? cujus gratiã? meã, an hostis

hostis tui? te consule, te judicem & arbitrum statue. Quanta, putas, tristitia eum invadet cùm ad vitæ hujus exitum venerit, qui somniculosè profectum suum curat, & salutem: quod unum agere debuerat; præsertim qui diligenter cætera omnia præter salutem suam procurat?

HOMO. Quid respondebit tunc misero mihi conscientia mea? Nõnne vixisse, & vix crevisse me erubescam? cùm justorum semita quasi lux splendens crescat usque in perfectum diem; imò forsitan facta erunt novissima pejora prioribus. *Hæcine vera*, ut sup. pag. 7.

Crescendum in perfectione.
Prov. 4.

CHRISTVS. Nõnne id persæpe contingit, ut primò manum ad aratrum ponens gnavus & strenuus sit homo, & deinde respiciens avertatur à me? O quàm rara avis est, qui eundem spiritum, quem initio conversionis conceperat, servet, & augeat usque in diem adventus mei!

Primus fervor non deservendus.

HOMO. Ah, Domine, quid in iudicio dicturi sumus, si, quanto diutiùs in perfectionis & virtutis scholâ fuerimus, Sacramenta frequentaverimus, eo imperfectiores, eo minùs mortificationis, humiliationis, resignationis studiosi deprehensi fuerimus? tunc coram orbe terrarum parebit industria singulorum, confundeturq; qui sapiens fuerit in oculis suis, & stultus apparebit. O quantum ingemiscet tunc tepidus & otiosus discipulus tuus, quem tot exemplis docuisti, ut esset mitis & humilis corde! erubescet enim vehementer coram orbe terrarum, quòd te magistrum sequi & ducem contempserit. *Hæcine firmâ fide*, ut sup. pag. 7.

CHRISTVS. Latabuntur verò Sancti, qui perfectionem, id est, beatitudinem, tanto studio hîc sectati fuerunt, ita ut parentes, liberos, animam suam abnegarēt, ne declinarent ab eo, quod perfectionis esse judicabant: sed semper ad majorem mei gloriam collimarēt, & ad id quod magis mihi placeret. Imò Teresia mea etiam voto se obstrinxerat, facturâ se quod perfectius judica-

Sanctorum fervor.

judica-

judicaretur. Hi veri filij mei sunt, quorum cibus & omnis delectatio est facere voluntatem Patris mei & meam: certamen nullum inter eos, nisi de humilitate, abstinentiâ, charitate. quàm pulcra lucta! quàm gloriosa victoria! Minimè certè bonus est, qui melior esse non vult, & ubi incipis nolle fieri melior, ibi etiam desinis esse bonus, qui enim mollis est & dissolutus in opere suo, frater est sua opera dissipantis. Quanto-
 pere autem hi mihi displiceant, per Apostolum meum testatus sum dicens, utinam frigidus esses, aut calidus! sed quia tepidus es, incipiam te evomere ex ore meo. Hæc igitur verba mea expende, & quàm mihi, ac curiæ meæ spectaculum sit acceptum videre strenuum militem instar Davidis cum Goliatho decertantem, aut cursorem in stadio cæteros longè post se relinquentem.

Credo tibi, ut sup. pag. 7.

HOMO. In his certè animabus complacet tibi Deus meus, & in viâ mandatorum tuorum currunt, quia dilatasti cor earum. Assumunt pennas ut Aquilæ, volant & non deficiunt; etenim nunquam sine pœnâ sunt vitia, nunquam sine præmio virtutes, & rerum honestarum precium in ipsis est. Sicut enim eos Domine, qui te triduo sustinuerunt, pavisti in deserto; ac filios Israël mannâ cælesti, quod omne delectamentum in se habebat; ita sanctos tuos fervidos consolatus es, & de petrâ mortificationis exierunt illis aquæ dulcissimæ, & aquæ amaræ per lignum crucis factæ sunt suaves. Et verò nōne præcepisti nobis dicens: Estote perfecti, sicut Pater vester cælestis perfectus est? Numquid & per Apostolum tuum Petrum sic monuisti: in omni conversatione sancti sitis, quoniam scriptum est: Sancti eritis, quoniam ego sanctus sum. Et rursus per Jacobum mandas, ut servi tui sint perfecti, & integri, in nullo deficientes. Quid ad hoc respon-

*Bern. ep 91.
Non proficere
de deficiente
est.
Prov. 18.*

*Tepiditas
Deo odiosa.
Apc. 3.*

*Esaiæ 40.
Virtus semper
per præmiū
habet.*

*Boët. de consol.
Fervidorum
est quanta
solacia!*

*Matth. 5.
Perfectio
nobis man-
data.
1. Petr. 1.
Iac. 1.*

debo

debo tepidus, & iners? An credo hæc esse mandata tua, & gravia non esse? An ignoro perfectionem beatitudinem hujus & æternæ vitæ continere?

CHRISTVS. Hæc omnia sæpè versâ, quamque brevis vita, & certaminis tempus, quantumque præmium parârim diligentibus me. Attende ad beneficia particularia N. quæ contuli tibi. His certè dilecti mei incitati cessare numquàm poterant, quàm quibus possent modis placere mihi totis viribus conniterentur.

*Vita brevis
& labor:
præmium
æternum, &
piget sequi?*

HOMO. Et quid ego tibi, Deus meus, quid ego retribuam tibi pro omnibus quæ retribuisti mihi? utinam invenire queam hanc gratiam in oculis tuis, ut quidquid tuæ Majestati gratum cognovero, id sicut omninò tuâ gratiâ volo, ita promptè exequar.

Psal. 115.

CHRISTVS. Finge duos esse Regis filios; atque unum ex his nihil omittere eorum quæ vetat Rex, eique molestiam afferunt, nisi sub pœnâ capitum mandatum sit: alterum verò nec minimum quidem nutum præterire: quàm dispari, putas, hi loco essent? & utrum Rex plùs diligeret? Tu verò ratiocinare, & inspice utri ex his similis sis, & quàm turpe sit ob vilem voluptatem perfectionis semitam deserere, id est, felicitatem summam, ac gaudium hujus vitæ. non voco enim vos in immunditiam, sed in sanctificationem, ut gustetis & videatis quàm suavis sum ijs, qui me diligunt: quàm magna multitudo dulcedinis meæ, quam præparavi illis. loquantur & narrent vobis Sancti mei, quanta fecerim illis: quàm dulce fuerit illis absynthium mundi deseruisse. & torrentem voluptatis delibare, quo jam inebriantur in domo Patris mei. Verùm non propterea solùm adhærere mihi bonum existimabant, sed charitate pleni & illustrati, videbant quàm justum esset servire mihi corde perfecto: & erubescabant,

1. Thess. 4:

bescebant, si quando cernerent promptiùs meliusque dæmoni quàm mihi seruire. O quomodo vrgebat eos charitas mea! requiem non capiebant, fugiebat somnus ab oculis eorum, solliciti ambulabant coram me, ut uni mihi placerent: ibant de virtute in virtutem, crescebat eorum semita quasi lux splendens, & cùm omnia fecissent, dicebant, Servi inutiles sumus, quod debuimus facere fecimus; & infinita quæ tibi, Domine Deus, Rex regum debentur, omisimus.

Luc. 17.

HOMO. Imperfectum nostrum viderunt oculi tui: operi manuum tuarum, quæso Domine, porrige dexteram, & suscipe hoc desiderium meum; cupio enim amare te toto corde, & sanctis inspirationibus tuis, atque consilijs obedire. Suscipe hoc desiderium meum, sicut incensum in conspectu tuo. Sacrificium hoc vespertinum, & serotinum obsecrationis meæ ne despicias pro infinitâ misericordiâ tuâ. Dignus es. Domine, accipere laudem, & gloriâ, & honorem à me creaturâ tuâ. Dignus es, ut in nomine tuo omne genu flectatur, & omnes seruiant tibi in sanctitate, & iustitiâ omnibus diebus vitæ suæ. O quis dabit mihi pennas sicut columbæ, & volabo, & requiescam?

Psalm 54.

Exercitium pro perfectionis studio.

Cant. 2.
Christus
invitat ani-
mam ad
perfectio-
nem.

CHRISTUS. *S*vrge, propera, amica mea, columba mea, formosa mea, & veni; jam enim hiems transiit, imber abiit & recessit, flores apparuerunt in terrâ nostrâ, tempus putationis advenit, vox turturis audita est in terrâ nostrâ, ficus protulit grossos suos, vinea florentes dederunt odorem suum; surge amica mea, speciosa mea, & veni, columba mea, in foraminibus petrae, in caverna maceriae.

ANIMA. *A*udivi, dulcissime Iesu, vocem tuâ; sonuit illa in auribus cordis mei: postquam abiit hiems peccatorum meorum, & invitas me ut sequar te, quæ diligit anima mea. Sed indica, quæso, mihi ubi pascas, vbi cubes in meridie, ne vagari incipiam post greges sodalium meorum. Te enim solum sequi & imitari opto.

quia

quia salus mea tu es. Quis verò me separabit à charitate tuâ, à perfectionis studio? tribulatio, an angustia, an fames, an sitis, an creatura aliqua? Ascendam in arborem sycomorum, & calcabo mundi vanitatem cum Zachæo, ut videam te, & expectatio secularum! ascendam in palmam, & apprehendam fructus ejus, ingrediar ad plenitudinem legis dilectionem perfectam. JESU bone, quàm parvus mihi erit labor! quàm longa quies! quàm suave erit sequi te, Domine! non habet amaritudinem conversatio tua; sed dulcedinem summam imitatio tua. Ecce enim tu pulcer es, dilecte mi, & decorus: ostende mihi faciem tuam, in quam desiderant Angeli prospicere, & sufficit mihi. Sed eheu! quid est, Domine, quod desideria mea & perfectionis studium moratur? Ecce, ecce Domine, NN. & fieri potest, ô JESU, ut impediant ista me, quo minùs sequar te, quo minùs gustem quàm suavis sis, quo minùs dulcis sit fructus tuus gutturi meo?

Moneat & moveat me saltem secularis cupiditatis exemplum: quem enim ambitiosum vidimus aliquando contentum adeptis dignitatibus ad aliam non anhelat? sic & curiosi cujusque non satiatur oculus visu, nec auris impletur auditu. Quid eorum qui avaritia serviunt, aut amatores sunt voluptatum, seu vanas sectantur laudes? nô me & ipsorum insatiabilia desideria arguunt me negligentia & tepiditatis? Pudeat certè spiritualium bonorum nos minùs cupidos inveniri. Erubescat anima mea conversa ad te Dominum meum minori affectu sectari justitiã, quàm iniquitatem antea sectaretur. Pudeat negligentius nunc in vitam, quàm priùs in mortem, & minori studio salutis acquirere, quàm perditionis augmentum. Nam ut omnes, simus inexcusabiles in via vitæ; quo citius, eo facilius curritur, & leve tuum onus, quo crescit ampliùs, portabilius est. Quid respondebo tibi? tantine mihi est miserum esse, & tot imperfectionibus obnoxium? tanti vanitatis universa, ut perfectus & beatus esse nohim, & tuus esse ac tibi adherere? In lectulo meo & voluptate mea quesivi te, & non inveni: surgam & circuibò civitatem per vicos & plateas, queram te quem diligit anima mea. Quesivi te, & non inveni; non inveni requiem meam, non inveni ubi requiesceret pes meus, nô inveni in animã meã in quo requiesceres.

Desideriũ
perfectio-
nis.
Actus cha-
ritatis.
Contem-
ptus mudi.
Cant. 7.
Desideriũ
imitationis
Christi.
Cant 1.

Bernard.
epist. 233.
Cur te filiũ
lucis non
docet filius
sæculi?

O quàm
suave servi-
re Deo!

O quanta
quies fer-
ventis ani-
mæ!

Trabe

Cant I.
Pſalm. 55.
Proteſtatio
ſeu propo-
ſitum emē-
dationis.

Trabe me, quaſo, poſt te, & curremus in odorem unguentorum tuorum. Ecce enim profiteor hodie coram te Domine, qui eripuisti animam meam de morte, & pedes meos à lapſu, ut placeam tibi. In æternum non declinabo à mandatis tuis: expoliavi me tunicâ meâ, quomodo induar illâ? lavi pedes meos, quomodo inquinabo illos? ſed ibo de virtute in virtutem, donec videam te Deum deorum in Sion, & habitem in domo tuâ omnibus diebus vite meæ. Et quidni deſiderem habitare in domo tuâ cùm omni die pro inſinitâ benignitate tuâ paratus ſis declinare in domum meam ad manendum ibi? Hac me cura ſollicitum perpetuò habere deberet, & ſtimulare ut anima mea, ô JESV, tibi domus eſſet veſtita auro charitatis, & omni lapide preçioſo ornata. Verùm cùm omne datum optimum, & omne donum perfectum de ſurſum ſit à te patre luminum, aperiri, obſecro, manum tuam, & imple animam meam benedictione. Riga, obſecro, hac perfectionis deſideria, & vineam iſtam, quam de AEGYPTO tranſtulisti, ut ex eâ bibas vinum in lætitia, neque pro uvis reddat tibi labruſcas, ſed fructum reddat trigefimum, imò ſexageſimum, imò centeſimum in tempore ſuo, Amen.

Præparatio
ad Com-
munionē.

Praxis perfectionis acquirenda.

PRI^MÒ, vide quem gradum virtutis habeas: ut verò id noveris, vel Albertum Magnum, vel D. Bonaventuram conſule; eoque cognito, ſtatue tibi metam, ſeu gradum aliquem, ad quē certo tempore magno conatu contendas, neque requiem capias, aut deſideres ſomnum oculis tuis, donec illū adſecutus ſis. Gradus virtutis commodè tres deſiniuntur, quorum primus eſt deſiderium ardens. Secundus, efficax proſecutio. Tertius, ejuſdem cum facilitate & gaudio executio. Ex his alios faciè colliges, & conſtitues, ut enim quæque virtus varios actus habet, faciliores alios, alios difficilioreſ, ita varij gradus assignari poſſunt. Ita charitatis gradus inſimus eſt diligere amicum à quo amaris; ſecundus etiã inimicum propter Deum; Tertius inimicum beneficijs ſuperare. Sic ait D. Bonaventura, Gradus eſt charitatis, cùm aliquis utilitatem amici cum proprio lucro quærit: altior quando eam cum damno rerum ſuarum: altiffimus, cùm bonum amici etiã propriâ morte quærit, majorem enim charitatem nemo habet, quàm ut animam quis ponat pro amicis ſuis. Et ſic de cæteris.

Opuſc. de
gradibus
virtutum.
Ioan. 15.

Secundò,

Secundò, præterea utile erit, Angelo Custodi, aut Patrono dedicare talem conatum, seu tui victòriam, ut sic præsidium eorum impetrare valeas, & vitium ejusmodi extirpare. Ad hoc hortabatur omnes D. Chrystost. dicens: Obscuro igitur vos omnes, ut unusquisque, si non antea, jam operam det, ut vitium, quod affectiones suas magis interturbat, ex animâ exsecet, & piâ cogitatione, quasi spirituali quodam gladio utens, seipsum ab affectionibus liberet.

Pij conatus nostri Angelo custode, aliive Patrono commendandi. Homil. 1. in Genes.

Tertiò, examen particulare ad hanc plurimum conducit, ejusque regulæ.

Examen particulare.

Quartò, reddere rationem profectus sui confessario, aut superiori à Sanctis eum fructu usurpatum fuit.

Quintò, soliti erant etiam complures olim certum genus pœnitentiæ assumere, donec de aliquo vitio triumphassent, atque id ubi affecti erant, solenni aliquo die quotannis beneficium illud recolebant, sicut moris est de urbe obsidione liberatâ vel hoste superato, vel victoriâ partâ gratam memoriam recollere.

Pœnitentiæ usus.

Sexta praxis esse potest, examen suarum imperfectionum accuratum habere velut rationes debitorum suorum, quæ hoc pacto paulatim dissolvere conetur.

Septima. Valdè conducit actiones omnes suas ordinare, atque illum ordinem & modum sibi præstitutum studiosè servare.

Actiones ordinandæ.

Octava, Magnoperè etiam juverit vitare minima; qui enim contemnit modica, paulatim decedit; & qui minimis intendit, facilè Dei gratiâ majora devitat.

Vita minima.

Nonâ praxis sit: Diligentissimè cavere ne quis alteri se præferat, & proximum dijudicet; id enim tum evenire solet, uti multorum experienciâ compertum est, ut in quo quis alium judicat, in eo seipsum condemnet. *Dignatus es, &c.* ut sup. pag. 10.

Humilitatem servanda.

J A C V L A T O R I Æ.

Sic currite, ais Domine, ut comprehendatis, trahere nos post te, & i. Cor. 9. curremus in odorem unguentorum tuorum.

Venite, ascendamus ad montem Domini, & ad domum Dei Jacob: Isaiâ 2. & docebit nos v. as suas, & ambulabimus in semitis ejus.

Ego dixi, nunc cœpi. Perfice queso gressus meos in semitis tuis.

Psal. 76.

Beatus vir, cuius est auxilium abs te, ascensiones in corde disposuit: in valle lacrymarum, in loco quem posuit.

Psal. 83.

QVINTÆ IMAGINIS ANNOTATIO.

2. Thess. 5.

In omnibus gratias agite : hæc est enim
voluntas Dei.

IMO omni tempore maximè in Meditatione & post eam Deo A gratias age pro innumeris ejus in te beneficiis, B creatione, C redemptione, D Sacramentis, E dono orationis, F virtutibus, G sanctis inspirationibus. Attende, & gratias Deo age, quòd præsidio H boni Angeli adversus I demonis insidias te tueatur : K à tot periculis, morbis, laniensis, latrociniis, ruinis, aqua, ignisq; injuriis custodiat. Quid verò pro tot beneficijs Deo rependes? gratias Deo age, maximè quòd adeò longâ patientiâ te tolerârit, qui aliàs fueras cum demonibus & impijs L periturus. Igitur M cor tuum eructans Dei laudem ad perfectionem anbelet, & in eo, ejusq; voluntate solam quietem esse sciat, & conquiescat.

CAPVT III.

Exercitium de gratiarum actione.

SVPERIORI capite habes de perfectionis studio adhortamenta, & exercitia. Nunc verò subjiciam alia quatuor, quibus ad profectum iudicio Sanctorum iuvare poteris. Primum inter hæc locum obtinet gratiarum actio, sicut enim ingratitude fontem obstruit gratiarum, ita gratiarum actio eam nobis copiosorem facit, & uberius eum in nos derivat.

PRÆLVDIVM I. Constitue te in conspectu Dei, & curiæ illius: magnoque desiderio, verecundè tamen, accede ad choro Sanctorum Deum laudantium.

PRÆLVDIVM II. Pete à Domino, ut det tibi gratiam, ut gratias agere possis; à curiâ verò illius, ut tuas laudes suis conjungi non dedignentur.

PVNCTVM I. Considera primò quid sit homo, quòd Dominus ejus sit memor, & quid tu sis. Secundò, quis quantusque Deus, qui nobis tot tantaque confert bona. Tertiò, quomodo omnia, quæ in cælo & in terrâ sunt, dona sint Dei, & quanto affectu ea dederit, quàm sincero: omnia enim non propter semetipsum fecit, sed pro te, ô homo. Quartò, quid pro eo petat, unam scilicet gratitudinem. Quintò, quàm indignum undique tot beneficiis obrui, & usque in delicias amari, & ingratum esse; neque hoc tantum, sed pro beneficiis & bonis retribuere mala. Sextò, attende nihil esse quod ita hominibus displiceat, atque eos de quibus benè meriti sunt ingratos experiri, ut vulgò dicatur: Ingrato homine terra nil pejus creat. uti verò hominibus, ita Deo. Audi Bernardum: Ingratitudo, ait, inimica est animæ, exinanitio meritorum, virtutum dispersio, beneficiorum perditio. Ingratitudo ventus urens, siccans sibi fontem pietatis, rorem misericordiæ, fluentia gratiæ. Ergo in viâ virtutis & progressu, hanc studiosissimè

*Ingratitudo
hominis de-
testanda.*

*Serm. 51. in
Cant.*

cave, & detestare. Et si enim nunquam non Dei gratiâ humiliter imploranda sit, tamen quia vel maximè initio conversionis & profectus gratia Dei necessaria est, ne quis respiciat retrò, hæc gratitudine seruanda & augenda est.

Hæcine firmâ fide credo, ut sup. pag. 8.

Pro quibus agenda gratia.

PUNCTVM II. Considera pro quibus beneficiis gratias agere debeas, nempe Primò, pro iis quæ Capiti & Patri nostro Christo JESV, humanitati ejus collata. Secundò, B. Virgini Matri nostræ. Tertiò, Angelis quos ad custodiam nostram dignatur Dòminus deputare. Quartò, Sanctos quos Patronos nostros esse vult & duces in viâ. Quintò, iustis. Sextò, peccatoribus. Septimò, Ecclesiæ toti. Octavò, tibi.

Qua beneficia concessa humanitati Christi.

Secundò, percurrere potissima beneficia illis, tibi quæ collata, & pro illis gratias age, pro donis Christi Domini nostri humanitati concessis, Primò, quòd conjuncta sit verbo divino; Secundò, caput sit Angelorum & hominum; sit quæ Tertiò, in eo omnis plenitudo gratiæ, sapientiæ, scientiæ & sanctitatis,

Credo tibi, &c. ut sup. pag. 7.

Quæ B. Virgini.

Secundò, pro iis quæ concessa B. Virgini, quòd mater sit Dei; Secundò, absque macula ullius peccati; Tertiò, donata gratiâ maximâ; Quartò, maximâ gloriâ super omnes Sanctos, & Angelos Dei exaltata.

Quæ Angelis.

Tertiò, pro iis quæ concessa Angelis, pro eorum creatione, electione, & perseverantiâ, gloriâ, & officii dignitate.

Quæ sanctis.

Quartò, gratias age ob beneficia Sanctis collata, quòd ad perfectionem eos vocârît; Secundò, tot virtutibus ornârît; Tertiò miraculis honorârît; Quartò, gloriâ cumulârît; Quintò denique, quòd eorum intercessione plurima concesserit.

Quæ iustis.

Quintò, gratias pro iis age, quæ iustis largitur, siquidem sustinet eorum imperfectiones, purgat, illuminat scientiâ, accendit charitate, à malo retrahit, & tribulationibus

tionibus eripit, & felicem mortem concedit.

Sextò, gratias age pro peccatoribus; Primò, quia eos sustinet; Secundò, vocat eos benignè ad gratiam; Tertio, largitur temporalia; Quarto, in morte salutem donat.

Qua peccatoribus.

Septimò, pro beneficiis collatis in Ecclesiam, quòd ea Christum habeat pro capite & sponso; Secundò, à Spiritu sancto gubernetur; Tertio, sola certam & veram habeat doctrinam; Quarto, Sacramenta; Quintò, jucundam Ordinum varietatem. Post singula hæc capita recitare potest Canticum, *Benedicite omnia opera*, &c.

Qua Ecclesia.

Octavò, pro beneficiis tibi similiter, quasi soli concessis gratias age; pro beneficio creationis, naturæ, fortunæ, & maximè incarnationis, redemptionis, & dono gratiæ, fidei, spei & charitatis, orationis, &c. quòd Angelum custodiæ tuæ Deus deputarit: Angelis enim suis mandavit de te, ne fortè offendas ad lapidem pedem tuum. neque tantum dedit tibi, & hominibus singulis; sed & Provinciis, Religionibus, Collegiis, Prælati, ut illi nos gubernent secundum suam sanctissimam voluntatem. Expende valdè, Primò, gratiam Baptismi, pœnitentiæ & vocationis; Secundò, quàm multi perierint, te salvo, priusquam ad Baptismum venirent, quàm multi post illum à pœnitentia subitâ morte exclusi. Attende etiam quàm multa adversa sint in hoc mundo, & quot occasiones operum misericordiæ, & tot videbis, quot miseris benignissimus Deus te liberarit. Tertio, invita omnes Angelos sanctos, & omnes denique creaturas, ut tecum laudent Deum pro immensis beneficiis, quæ immerenti præstat. Quarto, offer illi cor tuum, & omnes actiones, verba & opera gratissimo animo.

Series beneficiorum in singulos homines.

Psal. 99.

Benedicite omnia opera, &c. vel Hæcine firmâ fide credo, ut sup. pag. 8.

PARS II. Considera quantas gratias Deo pro dono orationis agere debeas. Siquidem per orationem omnia

Qua beneficia continentur in

dono orationis.

Exod. 32.

Matth. 18.

4. Reg. 14.

nia ad nos dona derivari voluit: neque tamē oratione nostrâ indiget Deus, sed eam ad multiplicem utilitatem convertit. Oratio enim, ut ait D: Bonaventura, non est causa beneficentiæ ejus, sed via, vt etiam si non propter illam, tamen sine illâ nostri, non misereatur. Secundò, quòd per eam liceat cum Deo colloqui, &, quoties libet, ad thronum tantæ majestatis admitti. Tertiò, propter effectus orationis. Primò enim iram Dei placat. Oravit Moyse, ait Scriptura, Dominum, & placatus est. Secundò, impetrat peccatorum veniam juxta illud; *Matth. 18.* Omne debitum dimisi tibi quia rogasti me. Tertiò, à periculis liberat, & malis, ut patet in Ezechiâ, qui Sennacherib oratione fugavit, & delevit. Quariò denique omnia impetrat corporalia & spiritualia: quid ergo utilius? *Haccine vera*, ut sup. pag. 7.

Liberalitas Dei & hominum in gratitudo.

Matth. 7.

PARS III. Considera, quanta sit liberalitas Dei erga nos, qui tam facilè, unico sæpè verbo rogantibus nobis tanta concedit, ut patet in plurimis Sanctis; & quàm ingratum illi, quòd sæpè non libeat gratias agere, & exercitia pietatis obire, & cum eo loqui, id est, orationem debitè facere, & ad perfectionem ire: vide quàm amanter invitet ipse dicens: Omnis qui petit accipit, qui quærit invenit, & pulsanti aperietur. Secundò, quanta benignitas ejus, quòd tales, tam distractas orationes etiam non refugiat ipse Deus optimus maximus. Tertiò, quòd pro suâ paternâ curâ nobis deneget, quæ noxia judicaverit, & in tempore opportuno exaudiat. An enim fallere potest qui dixit: Omnis qui petit, accipit; & qui quærit, invenit; & pulsanti aperietur? Imò benignissimè addit dicens: Quis est ex vobis homo, quem si petierit filius suus panem, nunquid lapidem porriget ei? aut si piscem petierit, numquid serpentem porriget ei? si ergo vos, cum sitis mali, nostis bona dare filiis vestris; quanto magis Pater vester, qui in cælis est, dabit bona petentibus se?

Credo tibi, ô aeterna veritas, ut sup. pag. 7.

Canticum

Canticum JESU filii Sirach.

CONFITEBOR tibi Domine rex, & collaudabo te Deum Eccli. 51.
 salvatorem meum. Confitebor nomini tuo: quoniam adju-
 tor & protector factus es mihi, & liberaſti corpus meum à perdi-
 tione, à laqueo lingua iniqua, & à labiis operantium mendaciū,
 & in conſpectu aſtantium factus es mihi adiutor. Et liberaſti me
 ſecundū multitudinem miſericordiae nominis tui à rugientibus
 preparatis ad eſcam, de manibus quærentium animam meam,
 & de portis tribulationum quæ circumdederunt me: à preſſurâ
 flammæ quæ circumdedit me, & in medio ignis non ſum aſtua-
 tus: de altitudine ventris inferi, & à lingua coinquinatâ, & à
 verbo mendacii, & à rege iniquo, & à lingua injuſtâ. Laudabit
 uſque ad mortem anima mea Dominum, & vita mea appropin-
 quans erat in inferno deorſum. Circumdederunt me undique, &
 non erat qui adjuvaret. Reſpiciens eram ad adiutorium homi-
 num, & non erat. Memoratus ſum miſericordiae tuae Domine, &
 operationis tuae, quæ à ſeculo ſunt: quoniam eruis ſuſtinentes te
 Domine, & liberaſ eos de manibus gentium. Exaltaſti ſuper ter-
 ram habitationem meam, & pro morte deſuente deprecatus
 ſum. In vocavi Dominum patrem Domini mei, ut non derelin-
 quat me in die tribulationis meae, & in tempore ſuperborum ſine
 adiutorio. Laudabo nomen tuum aſſiduè, & collaudabo illud in
 confeſſione, & exaudita eſt oratio mea. Et liberaſti me de perdi-
 tione, & eripuisti me de tempore iniquo. Propterea confitebor, &
 laudem dicam tibi, & benedicam nomini Domini.

Praxis ad gratias Deo datori agendas.

PRI MA. Præter eas, quas variis locis habes, ea eſſe poterit, Catalogum
fac benefi-
ciorum, ſin-
gularium
Bernard.
 ſcripto colligere Dei in te beneficia particularia, eaque ver-
 bis affectu plenis deſcribere, atque ita Davidem & Prophetas
 imitari, quibus ſolemne erat, poſt acceptum aliquod benefi-
 cium ſingulare, de eo carmen ac canticum componere. Diſce,
 ait Bernardus, in referendo gratiam non eſſe tardus aut ſegnus,
 diſce ad ſingula dona gratias agere, diligenter conſidera, quæ
 tibi apponuntur, ut nulla Dei dona debitâ gratiarum actio-
 ne fruſtrentur. Etſi autem gratitudo magis operibus, quàm

verbis sit ostendenda, tamen gratissimum Deo, si ob beneficia cum sæpè laudemus, eaquæ meditemur. In singulis verò consideranda sunt quinque; Primò infinita dignitas largitoris; Secundò, infinita charitas; Tertiò, beneficii excellentia; Quartò, vilitas abjectioque nostra; Quintò, infinita Dei liberalitas.

*In singulis
Dei benefi-
cii quinque
obseruanda.*

*Genes. 28.
Quo pacto
grati Deo
esse possimus*

Utque gratiæ ritè agantur, rogandi beati illi spiritus; ut, quia satis dignas agere gratias non possumus, nos iuvare dignentur. Deinde omnes creaturæ invitandæ, muneraque vicissim offerenda: Primum est, Dominum pro tuo Deo ac Domino agnoscere, ut Jacob: Si, inquit, fuerit Deus mecum, & custodierit me in viâ per quam ego ambulo; erit mihi Dominus in Deum. Quò pertinet, facere decretum, numquam sibi aliquid tribuendi, cum illi omnia oporteat, qui in omnibus omnia operatur. Secundum, statuere Deo gratis, & non tui commodi causâ, servire. Tertium, offerre ei omnia opera tua, labores, & te totum, ad omnia, quæ sapientiæ illius æternæ, & paternæ providentiæ visa fuerint, prospera & adversa. Sic præcinit regius Propheta dicens: Quid retribuam Domino pro omnibus, quæ retribuit mihi? Calicem, ait, salutaris accipiam, (et si amatum) & nomen Domini invocabo. Vota mea Domino reddâ, (etiam cum ipsâ vitâ) quia preciosa in conspectu Domini, mors Sanctorum ejus: quia scilicet sibi, & mundo moriuntur.

Psalms. 115.

*Pro gravio-
rum pecca-
torum re-
missione agē-
da gratia.*

*Pro accepto
à Deo bene-
ficio, proxi-
mo aliquod
reddendum.*

Prov. II.

Secunda. Quemadmodum verò recogitamus annos præteritos in amaritudine animæ nostræ, ita pro graviorum peccatorum remissione, quorum servitute durâ liberati sumus, gratias agere oportet, & pro infinitâ bonitate Dei erga nos, simul conteri de malitiâ nostrâ: ac exultare in Domino, quia justitia ejus & pax osculatae sunt, veritas & misericordia obviaverunt sibi. Immò aliquod opus pium, quasi in compensationem, & gratiarum actionem Domino retribuere convenit.

Tertia. Quòties aliquod à Deo beneficium accepimus, quia retribuere ei nihil possumus, proximo in eodem genere, siquidem id fieri potest, conferamus. Ideò decimas omnium, quæ possidebant Israëlita, sibi Dominus tribui volebat, & primogenita consecrari. Imitare, & anima tua, quæ benedicit, impinguabitur. Ad locum enim, unde exeunt flumina gratiarum, revertuntur ut iterum fluant.

Dignatus es, &c. ut sup. pag. 10.

JACVLATORIÆ,

CVM Deo tam sit accepta gratitudo, viri sancti ac Prophe-
tæ nullâ in re magis, quàm gratiarum actione se exercuisse
videntur; hinc totis panè psalmis hoc unum David agit:
accipe tamen aliquot versiculos tam sancto gratitudinis exer-
cizio accommodatos.

Sit nomen Domini benedictum in sacula: ante solem permanet Psalm. 71.
nomen ejus.

Magnificate Dominum mecum & exaltemus nomen ejus in id- Psalm. 33.
ipsum

Repleatur os meum laude, ut cantem gloriam tuam, totâ die ma- Psalm. 70.
gnitudinem tuam.

SEXTÆ IMAGINIS ANNOTATIO.

Examina defectus tuos; & vitio exscin-
dendo, ac virtuti plantandæ incumbere.

TVam sapè, qui perfectioni studes, A excute
conscientiam, ab eaq; B rationem exige co-
ram C Christo judice. pone tibi ob oculos D Dei
præcepta, E regulasq; tuas. vide ut te F demon ac-
cuset, quamq; parum G boni egeris; proculca H
peccatum, & quemadmodum id fugias vide: mox
deinde infelicem peccati I arborem, cujus fructus
mors est, exscinde sancto ac firmo proposito, &
novam K virtutem insere. Tum L oppugna M
vitium illud peculiari curâ & examine, illud in-
quam vitium quod te præcipuè in N decalogi, O
regularumq; tuarum observatione, id est in viâ
Dei retardat. In vigila in omnem victoriæ P occa-
sionem, & adverte primum virtutis gradum esse
molestissimum, secundum faciliorem, tertium fa-
cillimum.

CAPVT IV.

De Examine generali & particulari.

INTER aliâ pietatis exercitia, quæ ad profectum vel maximè conducunt, est crebrò conscientiam discutere, & sui examen instituire. De hoc dicere possumus: si nosmetiplos iudicaremus, non utique iudicemur à Domino. Examen autem hoc generale facito tanquam si coram Deo & Angelo ac dæmone te accusante id institueres. Constat autem partibus quinque, quas primò breviter, deinde diductas accipe. Eas enim Meditatione seriâ expendissè plurimùm prodest, ut quotidie deinde cum fructu & affectu semel atque iterum examen instituat.

Puncta examinis generalis.

Prima, est gratiarum actio pro omnibus beneficijs acceptis.

Secunda, est imploratio gratiæ pro cognoscendis & detestandis peccatis.

Tertia, discussio sui: incipiendo à postremo examine, & quoad fieri potest, cogitationes, verba & opera examinando ad Decalogi, & Regularum suarum, si quis sit Religiosus, normam.

Quarta, detestatio defectuum & peccatorum, variis considerationibus excitata.

Quinta, propositum, quo quis decernit in futurum vitam in melius instituire; ad quod conducet primò, agenda & patienda prospicere, atque ad utrumque animum comparare.

Exercitium de examine generali.

Modus agendi gratias in Exam.

PVNCTVM I. Considera Primò, quot titulis Creatori & benefactori nostro par sit gratias agere. Secundò, vide sursum, & nihil aliud adertes agi à Beatis. Tertio, attende deorsum, & audies nihil sonare inferos præter ingratitude, perpetuâque in bonitatem infinitam maledicta. Jamque vide quibus assimilari expectes.

optes. Quartò, vide quàm parvo pro tantis ejus beneficiis satisfacere queas; & cum singulis Sanctorum ordinibus, atque Angelorum choris, exalta vocem cordis tui, & de omni corde tuo Deum ac Dominum nostrum laudare contende, ut pluribus cap. superiore dictum. *Credo tibi, &c.* ut sup. pag. 7.

PUNCTVM II. Considera, quantis tenebris involutissimus; quot errores mundum involvant, sapientissimosque mortalium abducant in turpissima flagitia & insanias. Secundò, quàm multi Sancti graviter ob occulta peccata periclitati fuerint. Tertiò, quàm incertissimus semper, amore an odio digni simus. Hinc collige quantà humilitate & instantiâ oporteat supplicare Deo Patri, ut memoriam firmet; Deo Filio, ut intellectum illustret; Spiritui verò sancto imprimis, vt voluntatem peccata cognita detestandi largiatur.

Illumina Domine, vt inf. pag. 188.

PUNCTVM III. Considera semitas domus tuæ, & ingredi in cubiculum cordis tui, & vide quàm sit necesse emundare illud, & animam tuam sanare: Primò, à letalibus vulneribus, & ejicere ex eâ capitales hostes, occupantes thronum, in quo dignaretur sedere benignissimus Salvator noster JESVS, & ad nos venire cum Patre & Spiritu sancto, & mansionem apud nos facere. Et si attendas quantà sedulitate ea, quæ circa corpus sunt, munda esse velis, facilè colliges quid in animâ, quæ precio superat cælum & terram, fieri oporteat. Secundò, aspice quàm utile jam rationem reddere, & æterni lucri damna reparare: & in futurum prospicere. Tertiò, quanta prudentiâ sit seipsum perficere; & advertere ubi errore, ubi malitiâ, ubi facilitate à recto deviauerimus. Hoc nos, ait Seneca, pessimos facit, quòd nemo vitam suam respicit. quid facturi simus, cogitamus, & id rarò: quid fecerimus, non cogitamus: atqui consilium futuri, ex præterito venit.

Hæcine firmâ fide credo, ut sup. pag. 8.

Quàm necessarium sit Spiritus S. lumen.

Eccles. 9.

Modus diffusionis sui.

Senec. l. 2. epist. 84.

*Motiva de-
restationis
peccatorum.*

PVNCTVM IV. Considera, quantum doleat, qui parentum, liberorum, bonorum, honoris, favoris, lucri jacturam fecit: & vide quanto magis dolendum illi, qui lucri æterni, gratiæ Dei, favoris illius detrimentum subiit. Secundò, quantum dolere oporteat, quòd tam bonum & benignum Patrem & benefactorem homo offenderit, retribuendo mala pro bonis. Tertiò, vide unde contingat relapsus, & adverte fieri ex defectu veri doloris; ideoque in hoc maximè te exerce.

Credo tibi, &c. ut sup. pag. 7.

*Modi for-
mans bona
proposita
O quanti est
velle!*

PVNCTVM V. Propone firmiter coram Deo & Angelis ejus, vitare defectus, maximè eum, quem examine particulari studes corrigere: & vide quanti sit, in re qualibet firmum decretum. Collige verò ex eo, quòd videamus eos, qui inimici societatem æterno decreto vitare, & periculum corporis fugere statuunt, vix adduci ullo pacto posse, ut à sententiâ discedant. Triplici autem modo firmantur decreta & promissa. Primò, si coram aliis fiant: fac igitur coram Angelis, & Sanctis Dei, & Patronos invoca. Secundò, si pœna adjiciatur: statuere igitur convenit sibi, si relabatur, spontaneam aliquam afflictionem. Tertiò verò, juvat indicare eadem aliis, maximè Confessario, ut humano etiam respectu confirmeris. Quartò, in particulari designare, qualiter vitam instituere velis. Quintò, quomodo etiam in adversis te gerere.

COLLOQVIVM.

Exercitiùm pro examine complectens
præcepta Decalogi.

Psal. 12.

ILLUMINA, Domine, oculos meos, ne unquam obdormiam in morte, neque in peccato conquiescam; ne quando dicat inimicus meus, Prævalui adversus eum: veni, lux vera, qua illuminas omnem hominem, pelle tenebras cordis mei, ut videam te ad quem suspiro. O quam desideravit anima mea te in nocte! tu scis: donec aspiraret dies, & inclinarentur umbra: & tu, cui
nomen

nomē Oriens; splendescē in corde meo. Obsecro te, ô bone JESU, præcede me ad ostendendam viam per diem in columnâ nubis, & per noctem hanc in columnâ ignis: sine te enim mediâ vitâ in morte sumus; sine te sumus sicut oves errantes, sine te cæci, & nescimus viam, in quâ ambulemus. O veritas æterna, dissipa cordis mei caliginem, ut inter tot viæ & vitæ hujus varietates, ad te veniam, propter quem sum, vivo & suspiro.

1. Ecce sto coram te hodie, Deus meus, & confundor, & erubescō levare faciem meam ad te, quoniam iniquitates meæ multiplicatæ sunt super caput meum, & delicta meæ creverunt usque ad cælum; sed sto coram patre filius, coram advocato meo reus, coram redemptore meo servus, ideoq; attollo oculos & mentem, & spem meam, ut propitiuss fias peccatis meis, & deleas omnes iniquitates meas. Convertē me, & convertar, quia tu Dominus Deus meus. Fac, ut memor sim unde exciderim, & pœnitentiam & prima opera faciam. Debui te creatorem meum amare ex toto corde meo: idem tecum velle & nolle, & in te solo confidere, tibi credere. Sed eheu! divisum fuit cor meum, & posui carnem brachium meum; & ad nihilum redactus sum; & nescivi quòd in te solo stare, vivere & moveri possim & debeam, neque unquam erubescere, aut quæ supra me sunt, scrutari: sed humiliari sub potenti manu tuâ.

2. Quemadmodum autem cor meum abiit in vanitates; ita etiam lingua mea inflammavit rotam nativitatis meæ: quæq; deberet esse lignum vitæ, te laudare, de te loqui, ô omne bonum, mihi aliisq; mortis occasionem dedit. O beatum & perfectum, qui non est lapsus in linguâ! qui enim putat se religiosum esse, non refranans linguam suam! hujus vana est religio. O ter felicem, qui reddidit tibi vota sua perfectè, quæ distinxerunt labia sua! Ecce ô Deus meus, reddo tibi hæc meæ N. coram omni populo tuo ex toto corde meo.

3. Atque utinam saltem delectatus fuissē in te, & Sabbatum delicatū servassē, in officiis tuis fervens: & exultassent labia, cum cantarem tibi: spallissē voce, spallissē spiritu, ut delectarer in voce laudis tuæ! visitassēs enim terram, & inebriassēs eam, & multiplicassēs locupletare eam: flumen Dei repletum es-

I. Esdr. 9.
Actus pœnitentiæ maximè circa primum præceptum.

Ierem. 31.
Apoc. 2.

Ierem. 17.

Secundum præceptū.
Iacob. 3.
Ibidem.

Circa tertium præceptum.
Psalm. 64.

Devotionis & Religionis fructus. *set aquis, & lacryma mea vinum fuissent Angelorum; benedixisses corona anni benignitatis tuae, & campi tui, potentia anima mea impleta fuissent ubertate, & pinguia fuissent facta speciosa deserti: valles abundassent frumento, frumento electorum: & me vino stabilivisses, in sacro Missa sacrificio, vino electorum, vino quod germinat virgines.*

Circa quartum præceptum. Obedientiæ & Superiorum observantiæ. Lucæ 10. Hebr. 13.

4. Tum fuisset mihi cibus facere voluntatem tuam, id est, Superiorum meorum: propter te alacriter & perseveranter obedivissem illis, neque durâ cervice, & incircumciso corde, etiam in parvis Spiritui sancto aliquando restitivissem: ipsi enim non mandant mihi, sed spiritus tuus, qui loquitur in illis; quia dixisti: Qui vos audit, me audit. Quàm libens, si hac cogitarem, tuis honorem, & amorem, & quacumque alia tribuivissem, ut vicariis tuis; cum pervigilent quasi rationem pro animâ meâ redduri! Sed & ego subditis meis, ut tibi, me exhibuivissem, necessaria curavivissem, infirmitates patienter & onera portavivissem; sciens quia quod uni ex minimis facio, tibi facio, ô Deus meus, & omnia.

Matth. 25.

Circa quintum præceptum.

Matth. 16.

Actus charitatis circa proximum.

5. O quantus hic esse stimulus debet, ne ullum cogitatione invidia, verbo injuria, aut factô ladam: sed pacem servem, quoad fieri potest, cum omnibus; pacem Christi, qua exsuperat omne gaudium! sumus enim filii tui, qui facis solem tuum oriri super bonos, & malos. Et si amicos tantum & benevolos diligam & salutem; ecce etiam Ethnici hoc faciunt, & fera: vincere autem in bono-malum, hoc gratiâ tuâ filiorum tuorum est, & unicum votum meum, ut in eorum numero censerivaleam.

Circa sextum præceptum.

Cordis mundities, & auxilium ad eam.

Psal. 50.

Superbia punitur per luxuriam.

Jacob. 4.

6. Talis enim agnosci in extremo judicio spero; ideoq; sanè longè facere à me volo desideria turpia & illecebrosa, ut mundo corde te aliquando videam, & non peccem in corpus meum, aut proximi mei: sed diligentissimâ oculorum & sensuum custodiâ, repellam jacula ignita, igne illo candentia, qui ad interreccionem devorat, & sancta omnia profanat. Cor hoc mundum crea in me, Deus meus, & spiritum rectum innova in visceribus meis: averte à me superbiam; quam iusto tuo judicio luxuria supplicio castigas, ut saltem vel sic homo humilietur, & se agnoscat, quia similis erat ei, qui consideravit se in speculo, & abiit, & oblitus est qualis fuerit.

7. *Concupiscentiam hanc restingue, quæso, in servo tuo, & si- mul etiam oculorum, ne cupiditate, radice omnium malorum, accensus, aliena capiam, abscondam, damna inseram: qui juxta mandatum tuum, tribuere debeo mea; & inter beatos annumerari cupio, & pauper esse spiritu, ac potius derelinquere omnia, quàm perdere te, & omnia.*

8. *Et hæc quidem concupiscentia, scio, displicet majestati tuæ, sed longè magis os bilingue & mēdax (quia veritas es Deus meus) uti & proximum linguâ percutere, famam illius denigrare, servū alienum judicare. Ab his, precor, protege me, Salvator meus. nam, scio, vulnerat te dirè, qui sic pungit fratrem suum: te cruciat, qui affligit, & contemnit illum, quem tanto precio dignatus es.*

Ab utinam per hæc nunquam majestatem tuam offendissem! nescio, ô Deus meus, Creator meus, Redemptor meus, quomodo sic oblitus fuerim tui, qui nunquam non recordaris mei; mei, qui non sum: omnes enim gentes sunt coram te, quasi non sint, & quasi nihilum & inane reputantur. O si quis mihi daret fontem lacrymarum, ut plorarem die ac nocte; quia te der. li qui fontem aquæ vivæ; & peccavi in calum, & corã te; te, qui tribus digitis appendis orbem, & omnia opera nostra in nobis operatus es! Aqua certè multa peccatorum meorū non potuerunt extinguere charitatem tuam, quam tot tantisq; beneficiis, & maximè in passione tuâ declarare dignatus es, & quotidie dignaris in memoriali Mortis & Passionis tuæ. Cùm verò ita sit, memoria memor ero semper tantæ charitatis tuæ, ô JESU, & tabescet in me anima mea præ desiderio tui, & liquecet ad amoris tui radios, ô sol justitiæ, ô utinam sicut fluit cera à facie ignis, sic pereant peccatores hodie, & imperfectiones meæ à facie tuâ Deus meus. Benedictus sis, Domine Deus meus, in æternum; quia benignus & misericors es super malitiâ meâ; & non fecisti mihi secundum peccata mea, sed secundum multitudinem misericordiarum tuarum, & toties me visitare dignaris.

Nunc verò lavi pedes meos; non ultrà tuâ gratiâ, inquinabo illos, lotus enim sanguine tuo, non iterum pollutum eum ducam, & rursus mihi te crucifigam, Christe JESU, spes mea: sed diligenter capebo, ne quid in me displiceat purissimis oculis tuis; ambulabo

Circa septimum præceptū.

Omnes pauperes spiritu esse debent.

Circa octavum præceptum.

Ioan. 8. Qui pungit fratrem Deum cruciat.

Contritionis exercitium.

Isaiæ 40.

Luc. 15.

Isaiæ 40.

Isaiæ 26.

Cant. 8.

Applicatio ad Communionē.

Propositū emendationis.

bulabo coram te, omnes diligã propter te; & quidquid sanctissima tua voluntati collibitum fuerit, gratissimum mihi erit, & accipiam de paternâ manu tuâ: tibi enim vivere, tibi mori cupio, ô vita, ô salus, ô gaudium meum. Id profiteor hodie coram te, & curiâ tuâ caelesti universâ, testem illam invoco desiderii mei, & auxilium infirmitatis meæ, ad gloriam tuam. Amen.

Praxis peragendi examinis generalis.

PRI^MA. Post examen sollicitè rursus incipe ambulare coram Domino Deo tuò, ac propòsita per singulas horas, ut minimum, renova.

Vigenda familia ut examen faciat.

Affigitur aliquando ante benedicitur familia propter unum.

Gen. 30.

Lib. de monte contemplationis. Spiritualis mendicatio.

Sécunda. Imò poteris ad singulas breviter tuam excutere animam, eâdem ferè normâ.

Tertia, si paterfamilias sis, effice ut familia, vel communiter hoc examen instituat simul, vel singuli. Sic enim ad cor redibunt, & placabunt Dominum sibi & familiæ tuæ: quam sæpè flagellat iusto iudicio ob unius improbitatem Deus, quemadmodum ob famuli pietatem eidem benedixit, ut Scriptura de Iacob commemorat, ob quem domum Eaban locupletavit.

Quarta Nota hoc examen posse usurpari per modum meditationis, de quo Gerson scribit hoc pacto: Novi personam, quæ non modicum profecit per hoc, quòd diligentius seipsum intuebatur quasi pauperem & miserum, & in cælum mente conscendens à singulis Sanctis mendicabat ea. Itaque pauperem ejusmodi imitare, & inopiam à virtutibus, & morbos ac vulnera animæ ostende Domino ac Sanctis ejus, atque opem implora.

Quinta. Quia examen particulare pluribus est tractandum, hoc solùm hîc observa, expedire per sæpè, maximè occupatis, ut simul cum generali id faciant.

Praxis examinis particularis.

CVM ad perfectionem non nisi gradatim ascendatur, explicandum hîc erit examen particulare, tantopere à S. P. Ignatio commendatum. Est verò illud, quo quis studio singulari, ac, ut ita dicam, certamine, singulos defectus aggreditur superare, & virtutes gradatim acquirere. ad quod, Dei gratiâ, sequens directio juvabit. Ut autem ea quis in singulis fructuosè utatur, antequam contra aliquod vitium particulare examen instituat, ut Bern. monet, agnoscere se debet homo, ad quæ sit bona naturaliter propensior, vel ad quæ mala proclivior: quibus exercitiis valeat meliùs promoveri, quibus vitiis factius.

Bernard de inser domo.

ius corrumpi: quid pro his pœnæ vel præmii expectare: quantum quotidie proficiat, vel deficiat, & cum quantâ industriâ fatagat præterita mala deslere, præsentia declinare, futura prævenire, cum quantâ animi constantiâ studeat reparare bona amissa, custodire & multiplicare possessa. Per hoc ad sui cognitionem, quam tum Philosphi, tum Sancti omnes ad eò commendârunt, perveniet: quæ sanè in eo potissimum consistit, ut animæ defectus intelligamus. Ad quod poterit juvare etiam lectio D. Bernardi de Consideratione, & Interiore domo, S. Bonaventuræ ad Novitios, Seraphini Firmani de Animæ imperfectione, Thomæ à Kempis lib. 4. cap. 7.

*Cognitio suæ
quo pacto
comparari
possit.*

Item consulere Superiorem, Confessarium, & vitam suam præteritam considerare, attendendo radices malorum, quibusque de rebus fuerit aliquando ab æmulis redargutus, aut à Superioribus sæpiùs commonitus. Hac ratione cognoscet quis vitia animæ suæ præcipua, & quo ordine aggredi quæque debeat.

Ordo verò hic est, ut externa vitia, & quæ alios offendunt, vel quæ nostrum maximè retardant progressum, primò impugnet, quod in vitiis locum habeat: in virtutibus verò est, ut in eis quis sese primò exerceat, quæ magis necessaria, utiles, universales & solidiores; ut sunt, Pura intentio, Communicatio cum Deo, Zelus animarum, Amor Dei, Humilitas, Obedientiâ, Patientia, ferre alienos defectus, nulli detrahere, nullum offendere, nulli contradicere, in primis verò Contemptus rerum humanarum, atque Odium sui, & mortificatio quærenda.

*Quis ordo
instituen-
dus.*

*Circa quæ
prius facien-
dum parti-
culare exa-
men.*

Notandum hic est, quod si in virtute nos exerceamus, non totam simul amplectendam esse, sed gradatim & constanter à facilioribus ordinariè inchoadum, v. g. pro acquirenda humilitate. Primò, videat ut se non laudet; Secundò, studeat nolle laudari; Tertiò, quoad potest vitet agere coram hominibus, unde laudetur; Quartò, excusationem omnem excludat, Quintò, etiam cogitationes superbiæ, iisque invigilet; Sextò, exerceat se in eo ut omnes habeat velut superiores ac meliores. Hoc autem sic accipe, nisi aliquis tantum unum vitii caput in se deprehenderet, seu ramum: tum enim, ut patet, illum excindere solum necesse est.

*Per partes
vitia excir-
panda.*

Tempus verò seriò in vitio extirpando ponendum est, quousque superemus, aut saltem in tantum proficiamus, ut facile tentationibus resistere, & heroicis actus elicere possimus: aut, si de virtute agitur, quousque eam facile exercere in occasionibus possimus.

*Quanto
tempore.*

Omnia ad-

Cùm autem juxta Cassianum & B. Ignatium, tempore quo

excitatur ad

*unum refe-
rantur.*

examen hoc particulare contra unum omnino vitium debellandum exercetur, omnia exercitia, orationes & cogitationes eò referendæ sint, additiones quæ sequuntur iuvare ad id poterunt. ad quas ritè faciendas dies unus aut alter est impendendus earum considerationi & praxi, priusquam cum vitio certamen, ut ita dicam, ineatur singulare.

*Vitii exstir-
pandi natu-
ra scrutan-
da.*

ADDITIO I. inter has est, collectio eorum quæ ad hoc vitium spectant, vel virtutem: convenit enim ut colligat Asceta ex auctoribus sibi, quod sæpè concionatores aliis faciunt; Primò, quæ vitii vel virtutis natura, signa gradus & effectus, scire enim quemque oportet in quo gradu sit, quasque habeat occasiones lapsus, attendere. Ad hæc Peraldus, P. Lessius l. de Iust. & iure in fine, Viridarium & Panarium Buxæi, D. Bonaventura de Profectu, Arias de Mortificatione, & alii materiam dabunt. Secundo, remedia colligat ex iisdem. Inter hæc sunt praxes, ut dare eleemosynam, facere hoc vel illud opus pium, quoties lapsus fuerit; Tertio, motiva, quæ sunt exempla & similitudines, vitium vivè representantes, ipsiusque vitii fœditatem & molestiam, item sententiæ S. Scripturæ rationes aliqua ab utili, honesto, jucundo, ex sacris & Philosophis; præmia denique virtutis, & pœnæ à Deo hominibus inflictæ huic vitio obnoxiiis.

*Quærenda
remedia cõ-
tra id ipsum.*

Hæc ordine describere potest, ac Primò quidem vitii natura, fœditas atque occasiones, quæ sunt, & esse possunt, ponantur; Secundò, rationes aliqua; Tertio, sententiæ graves; Quarto, exempla Christi & Sanctorum, &c. Quintò, similia; Sextò, præmia, & pœnæ; Septimò, praxes. Harum una est deligere motiva efficacissima quæque, & iis se excitare propositâ sibi aliquantisper in genere vitii & virtutis occasione quâ habuit, aut habere potest, hanc amplectendo, illud refutâdo; quia sic minor est repugnantia, dum enim hanc sibi representabit occasionem, simul voluntatè exercebit circa virtutem, ut illam appetat, circa vitium, ut illud detestetur. Postea in particulari ad faciliores actus exequendos se accingat, ut victoriis se animet. Tertio, difficiliore & propinquos exerceat. Quarto, remotiores quos primò exercere, ut v.g. martyrium optare, suadere solet magno astu diabolus ut nos inflet, atque inanes relinquat, perturbet verò minutioribus. Tamen in ipsâ occasione oblata pugnare, & eam ad hoc quærere si non detur, utilius est (excepto turpitudinis vitio, cuius omnis occasio & memoria est fugienda.) Quòd si illa non invenitur, eam nobis representare, ut dixi, debemus certis locis & temporibus. Quod diligenter notandum: ex eo enim magnus fructus est, dum præcludimus ante pugnam, & providè futuris tempestatibus occurrimus.

*A faciliori-
bus examen
particulare
inchoandū.*

*Occasio pug-
næ quærenda
præterquam
in carnali-
bus.*

ADDITION II. Videndum ut frequenter consideret Asceta [præterquam quòd quotidie circa prandium in examine, & vesperi] profectum suum atque defectum, v. g. singulis hebdomadis & mensibus aliquo certo tempore consideret animi morbum, an curetur, an remedia non sufficiant, &c. Si enim ita sit, alia adhibenda sunt: aut certè profitemur nos non curari velle, sed frustrà fatigari. Videat autem cōferendo diem cum die, hebdomadam cum hebdomada, mensem cum mense; an plures errores commiserit, an plures victorias reportaverit: etenim hæ vel illi numerandi sunt. Victorias numerare juvat in principio, cum plurimi sunt defectus; errores, cum pauciores sunt. Imò peritile aliquot victorias sibi necessariò sub aliquâ pœnâ, vel ad honorem hujus, vel illius Sancti præstitueret acquirendas: quas cum magno desiderio quærere Asceta deberet, & cū actu reflexo, ut dici solet, exercere; vel si de virtute agatur, statuere exercendos numero aliquot actus illius, magno affectu, & cum reflexione. Hoc enim modò valdè se quisque promovebit; sed magis adhuc, si plures inter se conspirent, exemplo mercatorum, & militum; quorum illi bonorum, hi victoriæ ac periculorum societatem incunt. In actis narratur cōspirasse ac jurasse quinquaginta viros, dicentes Principi Sacerdotum, Devotione devovimus nos nihil gustaturos, donec occidamus Paulū: æmulemur & nos gloriosè. Pulchrum certè certamen est in conspectu Dei, in quo mundus triumphatur, diabolus superatur, de regno cælorum vim faciendo conspiratur, ac denique æterna gloria comparatur. Quòd si hâc praxi uterentur Superiores; suaviter ac fortiter pia exercitia, atque Regularum observationem introducerent, maximè si etiam privilegia quæ possent, pietati tribuerent. v. g. cuperet quis servari silentium? efficiat ut conspirent in hoc aliqui, ac pœnitentias sibi sponte statuunt, & si illa non sufficiat, velut medicina, aliam addant, donec evincant. Sic solet humana prudentia ac industria aliâ omni in re facere: si enim una columna non sufficit domui, unus equus curru, una cohors hosti superando, alia advocatur.

ADDITION III. est, ut meditatio fiat de virtute propositâ, motivaq; illi propria, pro materiâ meditationis accipiantur, quæ admodum & jaculatoriæ, quas per secundum orandi modum S. P. Ignatii liceret considerare; vel saltem meditationem conveniret materiæ examinis applicare, etiamsi meditatio ex professo de virtute illâ non institueretur. Habes interim ad hoc infra meditationem de vitio & virtute in genere.

ADDITION IV. Orationes & exercitia pietatis huc omnino sunt dirigenda, aded ut omnibus hoc petatur cum ingenti fiducia, sæpè ejaculando pios affectus, & importunitatem viduæ

*Exigenda
subinde ra-
tio profes-
sus.*

*Conspiratio
aliquorum
in aliquod
vitium lais-
dabilis.
Act. 23.*

*Meditatio
commendata.*

*Qui vitium
aliquod ex-
tirpare, vel
virtutem
acquirere
velit omnia
peccatis
exercitia eò
dirigat,
oportet.*

*Pœnitentia
etiam pro
commis-
sionibus
assumenda.*

*Adjumenta
memoria.*

Euangelica imitando. nec difficile id erit, si attendamus tristi omnia tristia, lacto lacta, & homini ut affectus est, ita & alia ferè apparere. Ad hoc operæ præciū erit semel semihorâ unâ & alterâ considerare, ut omnia ferè huic rei expedite possint applicari. Potest etiam fieri oratio ex motivis præcipuis, contra hoc vitium, vel pro virtute conflata, quæ omni, clypei instar, tentationi opponi possit. sic & Patroni deligi, & invocari, qui hâc virtute claruerunt, quotidie, manè potissimum: quin & illam orationem tum expediret recitare.

ADDITIO V. Mortificatio insuper est adhibenda, quâ pœnitentiam aliquam spontaneam Alceta, quoties errat, assumit [quæ si in ipso ubi admisit errorem loco fiat, utile] sicut est tundere pectus, ut B.P. monet, &c. Possset etiam aliqua assumi, donec quis obtineat quod postulat, v.g. jejunare: vino, ut Nazæarorum olim mos erat, vel sale aliòve obsonio ad tempus abstinere. Verùm actio virtutis contrariæ, si vitium extirpare coneris, pœnitentia est omnium saluberrima. Alia autem mortificationes in cibo, potu, curiositate, silentio, &c. eò dirigi possunt. Valdè etiam utile si quis ex zelo eandem tecum faciat pœnitentiam, donec defectum emēdaris tuum, tum ut facilius à Deo impetres, tum ut amici hominis spontaneum pro te susceptum supplicium, ad officium tuum præstandum tibi calcar addat. Aliena hæc mala cordatus facilius sentit, quàm sua. Sic novimus Sanctos pœnitentiâ peccatorum in se partem à nocente transferre solitos: S. Ignatium luxuriæ mancipium in gelida stando, à servitute liberasse, & S. Xaverium simili industriâ obduratum hominem emollivisse.

ADDITIO VI. Renovationem propositi frequenter exercendam, ad quam affectus vehemens facilè viam ostendit. Quia verò frequens illa propositi renovatio omittitur aliquando defectu memoria; juvare hanc poterit, vel signis certo loco positus, v.g. sententiâ ante se in mensâ, vel funiculo ad brachium circumligato, certisque temporibus designatis, quibus id renovandum. Inter tempora Primum sit matutinum, quo consideratâ aliquâ vitij occasione, vel pluribus, iisque habitis vel habendis, Alceta motivum aliquod considerat, & vel pulcritudine virtutis, vel vitii scēditate se excitat, ac proponit occasiones solitas diligenter vitare, vitiumque execratur; vel si de virtute agatur, illam, illiusque occasiones amplectitur. Secundū tempus est meridianū, quo hoc examen breviter instituendum est, aut scorsim, aut initio examinis generalis; & desiderium renovandum sicut manè, ac conferendum examen hoc cum priore. Tertiū est vespertinum, quo idem faciendum. Quartum

esse potest & diligenter notandum, vesperi in lecto: altè enim imprimitur, quod ante somnum animo suo quisque volvit. Quintum, dum auditur hora, quo similiter ex aliquo motivo, occasione virtutis sibi repræsentatâ, renovandum propositum cum aliquâ jaculatoriâ: quæ si fieri possit, vim motivi cõtineat. Imò expediret singulis motivis suam jaculatoriam adjicere, atque ita ipsam quoque variare, ut semper aliquid novi possit mens noltra, & cum recreatione ruminare. Sextum tempus est occasionale, cum occasio est, vel instat labendi, aut virtutem exercendi: quo tempore eo diligentiùs, quo magis necessarium, renovandum illud est, repræsentatâ sibi occasione propositum. Huic renovationi propositi circa examen particulare exemplo SS. Gulielmi, Bonaventuræ, S. P. N. Ignatii, & aliorum, utiliter adjicietur brevis consideratio horæ præteritæ; videndo an transacta sit uti oportuit, uti quis sibi constituerat, an quid peccatum in materiâ examinis particularis: deinde quid proximâ horâ faciendum prævidendo, atque omnia Deo B. Virginis manibus offerendo. Poterit autem ita ut hîc præcepi, vel prout cuique magis placuerit, fieri. Verbi gratiâ, si in humilitate quis se exerceat: *O IESU, qui pro me flagellatus es, & humilissimus fusti* (sic mysterium aliquod dolorosum, gaudiosum vel gloriosum, memorari possit) *quid retribuam tibi?* (hîc examinari hora potest lapsa.) *Quid retribuam hoc vitæ meæ momento irrecuperabili?* (hîc fieri consideratio & propositum de futura.) *Offero me, vota meæ, (si Religiosus es) & actiones meas, sensus & proposita meæ, in unione meritorum tuorum, & gratias ago pro bonis & malis quæ per creatâ mihi cæco & agro, ô Sapiëntia æterna, facies, desidero te, diligo te, ô omne solum bonum. O satietas vera, quando per te (sine te enim nihil sumus, aut possumus) humilius ero?* Hîc consideratio, sed motivum quod quis assumpsit, memorari atque adjici debet. verbi gratiâ. Quandoquidem tam vilis sum, &c. secundum materiâ examinis particularis. Potest autem quis illâ oratiunculâ, vel jaculatoriâ aliquâ uti, si cui illa longior est, unâ cum examine horæ præteritæ, & ordinatione futuræ. Jaculatoriam autem immutare subinde, uti dixi, oportet; animumque eâ recreare, os suum aperire, ut Psalmista ait, & attrahere spiritum.

ADDITIO VII. est, diligenter legere, tum ea quæ collecta sunt ad excitandam voluntatem, tum auctores, qui de hoc vitio vel virtute scripserunt; quotidie verò ex iis aliqua percurrere utilissimum: similiter & Regulam, ad vitium quod oppugnâs, vel virtutem, cui operam das, si fortè Religiosus es, accommodatam.

*Præsentia
Dei.*

*Examen ho-
ræ præteritæ.
Resignatio
& unio.*

Amor Dei.

Vtile est habere Admonitorem,

ADDITION VIII. Juvat habere admonitorem, vel designatum, vel ultrò delectum; aut si id non placeat, certè confessorio vel Superiori aperire profectum & defectum, & petere, si res ferat, ab amico, & familiari, vel Superiore aliquando exerceri ex improviso, aliquando veidè post præparationem, uti vires erunt. Si plures sint, qui conspirarunt se mutuo monere, possent offerre simul aliquos actus ac proposita, & velut vota coram Ven. Sacramento renovare; communicare defectum ac profectum, de eodem consultare, ut sic loquar; victorias aut certos actus faciendos indicere, pœnâ ac præmio proposito, verbi gratiâ, is qui plures victorias numerat, aut defectus pauciores, meritorû unius mensis, vel dici partem habere poterit, &c. Possit etiam una familia Religiosa aliam æmulari, prout alicubi fieri meminimus, imò etiam provocare.

Mulcta sæpius labenti constituenda.

Colloquium de virtute propositâ sæpe instituendum.

ADDITION IX. erit, colloquium eâ de re frequens instituere, & ad alios sermonem, ac coniti ut ad similem virtutem acquirendam etiam ipsi elaborent: virtutis enim amor, verbi gratiâ, castitatis, in se, atque aliis eam nos amare compellit; ac vitium contrarium odisse. Ideò rectè B. Xaverius curabat, ut qui superbix tumorem vellet deprimere, de humilitate ad alios dicendo, se adhortaretur. Notandum autem, hæc quidem ferè dici pro vitio extirpando, sed propè eadem in virtute acquirendâ esse observanda. Certè amore virtutum potiùs, quàm vitii infectione plerique juvantur: quia fortius ac suaviùs amore trahimur; etiam si ordinariè præstaret inchoare à vitio, uti lolio extirpando & persequendo, deinde ad virtutem inferendam pertransire. eodem tamen pœnè res redire videtur, quidquid id est, constantia utrobique adhibenda est, ideoque ferè à facilibus inchoandum, violentia omnis vitanda, cum hoc opus totum Dei sit, & ab illius gratiâ pendeant universa: cui proinde uni confidendum, uni tribuendus profectus, non industria nostræ; aliàs certè non proficiemus. quod altè in animum tuum proinde dimitte. *Dignatus es, ut sup. pag. 10.*

Perseverantia necessaria.

Nota diligenter.

JACULATORIÆ.

Quæ cui vis virtuti applicari potest.

P RIMA O IESU, unica virtus mea, Secunda, doleo de inobedientia illâ meâ, v. g. propter te: Tertia, Et statuo ad gloriam tuam coram te. Quarta, cum pulsabitur: Quinta, quis, v. g. ita vis, sincerè obedire.

Pars prima hujus jaculatoriæ diffidentia sui actum habet: Secunda, contritionem: Tertia, intentionem cum proposito & actu præsentia Dei: Quarta, occasionem: Quinta, motivum.

Medi-

*Meditatio pro vitio generatim haccesse
potest.*

COMPOSITIO LOCI. Considera, hominem huic vitio obnoxium, indè Christum vel D. Virginem, aut Sanctorum aliquem coram Deo istâ contrariâ virtute ornatum.

PUNCTUM I. Vitii naturam & causas, quod ejus objectum, quæ origo, quis finis (brevissima scilicet voluptas) considera. Secundò, ejus gradus veluti ad infernum tendentes, & in quo tu sis. Tertio, fœditatem illius ex naturâ ipsâ, quia pugnat cum ratione naturali, hominemque dedecet. Quarto, occasiones ejus, quàm frequentes; quamque stolidum, cum quis ex iis summum & æternum præmium colligere possit, damnum facere; vel bonum omittere, quod numquam recuperari possit. Quintò, considera quod vno heroico actu sæpè abundantia gratiæ acquiratur; & contrâ, si quis occasiones respuat, etiam gratiâ quâ jam uti potest, fortè omninò privandus sit, immò salute. Sextò considera, omittere occasiones, esse præbere & augere hosti vires, quem sine iis experti sumus esse fortiozem. & certè si aliquando superare te velles, cur non modo? Septimò, vide signa vitii, an in te sint, ut tibi non blandiaris.

*Vitii naturæ
&c. consideranda.*

*Occasionem
virtutis respuendo, aliquando etiam salus amittitur.*

Hæcine vera, ut sup. pag. 7.

PUNCTUM II. Considera incommoda gravia ex vitio manantia; Primò, temporalia; Secundò, spiritualia, & impedimenta salutis ac perfectionis, id est, summi boni; Tertio, quanta ex eo sequatur animi perturbatio. Secundò, considera sententias graves sacræ Scripturæ, Sanctorum, Sapientum, commune judicium bonorum omnium, & quid regulæ tuæ ac vivendi institutum à te flagitet. *Hæcine vera, ut sup. p. 7.*

Incommoda vitij vide.

PUNCTUM III. Considera Primò, exempla quibus detestatio vitii appareat, ex sacrâ Scripturâ, historiâ sacrâ & Sanctorum, civili vitâ, itè familiaribus, & vitâ cõmuni

Exemplo alterius sæpe.

hominum, quâ vitio illo N. infectos pœnâ, quo contrariâ virtute præditos, præmio dignos æstiment. Secundò considera, quàm placeat hoc vitium diabolo, & quo pacto per vitium veneno voluptatis, mortem propinet; quòd si habeas, sit fastidio; si desideres, inexplebili desiderio & inquieto te cruciet. Tertiò considera, si in hoc te mortificaveris, Deum ab alterâ parte quasi coronam, & ineffabile gaudium pollicentem; quia gaudium virtutis opus sequitur, tam in hâc vitâ, quàm in futurâ: & quàm stolidum hosti credere potiùs, quàm Salvatori amantissimo. Quartò considera, quid amico hâc in re consuleres, & in morte fecisse optares, &c. *Hæcine firma fide, &c. ut sup. pag. 8.*

Meditatio pro virtute acquirenda.

*Quid sit
virtus.*

PVNCTVM I. Considera, virtutem nihil aliud esse quàm habitum, quo animus hominis sanatur, ac velut cæcus illuminatur, claudus ambulat: & quandoquidem hæc in corpore ita optemus, quanto per ea in animâ optare oportet. Secundò quòd sicut se homo à vitiis corporis, v.g. cæcitate, curare non potest, ita nec ab ullo vitio animæ sine Dei singulari gratia, quidquid adhibeat remediorum, &c. cum omnia tantum operentur quantum illis tribuit Deus: ideoque totum illi tribue. Tertiò, cogita triplicem esse virtutem, Politicam, Hypocriticam, & Veram. Et quæ hæc? quæ sincerè Deum amat, eique verè placere studet, quâ animâ se ornat, ut velut sponsa sponso placeat. Hunc finem habe ob oculos positum, huc toto pectore aspira.

Effectus virtutis, &c.

Credo tibi, &c. ut supra pag. 7.

PVNCTVM II. Considera virtutis naturam, effectus, causas, finem, gradus; hi autem sunt. Primò, propositum acquirendæ virtutis; Secundò, fortitudo adversus tentationes & difficultates; Tertiò, delectatio in usu virtutis. Attende etiam, quid in intellectu, quid in voluntate, quid in externis, & operatione efficere soleat, & quomodo

quomodo potentia tuæ erga illam versentur; signa denique & occasiones. Secundò, considera pulcritudinem & honestatem, quàm rationi conformis sit, quàm decens Christianum & Religiosum. Tertiò, quàm procul ab hâc fueris, & sis. Quartò, quanta ejus necessitas. *Haccine vera*, ut sup. pag. 7.

PUNCTUM III. Considera virtutis commoda. Primò, animæ illius quietem & tranquillitatem, & ordinationem, in quâ ipse imperat. Secundò, etiam corporis robur, quia virtutes, dum sedant passiones, corpus vegetum reddunt. Tertiò, incommoda ex virtutis defectu, sæpè enim ô quoties fit, ut parva res in speciem, non sublata per virtutem, impediatur bona plurima, sitque velut obex ostium claudens deliciis spiritualibus. *Commoda virtutis.* *Res parva quantum sæpè noxia.*

Haccine vera, ut sup. pag. 7.

PUNCTUM IV. Considera sententias graves sacræ Scripturæ; Secundò, Sanctorum; Tertiò, sapientium; Quartò, bonorum commune iudicium; Quintò, regularum si Religiosus es, obligationem; Sextò, media, quibus Sancti usi sunt. *Auctoritas Auctoritas.*

PUNCTUM V. Considera exempla, ac primò quidem in Deo opt. max. (ut docet D. Thomas in opusculo de Divinis moribus, quos imitandos proponit) Christo Domino, B. Virgine, velut tibi in particulari data ac relicta, item in Sanctis, Philosophis, & aliis; postremò in familiaribus. *Exempla eorum.*

PUNCTUM VI. Considera Primò, quàm grata sit Deo virtus. Secundò, gloriam & laudem eorum qui hâc claruerunt in hoc mundo, tam Sanctorum, quàm Philosophorum. Tertiò, præmium cæleste quod virtuti debetur, & certanti bonum certamen à Domino tribuetur. *Haccine firma fide*, ut sup. pag. 8.

Alia Meditatio esse potest de Jaculatoriis aliquibus juxta secundum orandi modum, de quo c. 9. l. 1.

Vide Exercitium quod supra habes, post examen, nam huic etiam pertinet.

JACVLATORIÆ.

- Pfalm. 5. **D**omine, deduc me in iustitiâ tuâ propter inimicos meos, dirige in conspectu tuo viam meam.
- Pfalm. 79. **Q**ui regis Israël, intende, qui deducis velut ovem Ioseph.
- Pfalm. 39. **D**eus virtutum, convertere, respice de celo, & vide, & visita vineam istam, & perfice eam quam plantavit dextera tua.
- Pfalm. 37. **D**omine, ante te omne desiderium meum, & gemitus meus à te non est absconditus
- Pfalm. 118. **E**xitus aquarum deduxerunt oculi mei, quia non custodierunt legem tuam.
- Ibid. **I**niquitatem odio habui, & abominatus sum: legem autem tuam dilexi.
- Pfalm. 38. **A**b omnibus iniquitatibus meis erue me: opprobrium insipienti dediisti me.
- Pfalm. 50. **A**mplius, lava me ab iniquitate meâ, & à peccato meo munda me.

 S E P T I M Æ I M A G I N I S
 A N N O T A T I O.

Provide actiones tuas; ac de iis coram Deo dispone, ad gloriam magni nominis ejus.

Considera, quæ agenda hodie, hâc A horâ, atque perinde quasi in stadio curreres, B opera ac passus dirige ad metam, id est, ad Dei gloriam, C corde ardenti: certoq; scias, te sine D gratiâ Dei nihil posse. eâ itaque postulâtâ, opera tua fac, velut in E pondere, numero & mensurâ, & non aliter, quàm si F mors sequatur, G Angelusq; & H dæmon te tuâq; omnia vigilanter observent. Imò I bona opera ita fac, ac si tibi K sepulcrum jam foderetur. Meque hoc tantùm, sed opera tua perfice L Christi Sanctorumq; exemplo; quæ M Angeli Deo offerunt. Ante omnia autẽ semper adverte, ac memineris N Deum te, cum celesti curiâ semper intueri.

CAPVT V.

Exercitium de Consideratione rerum agendarum.

COMPOSITIO LOCI erit, constituere se coram Deo, eiusque curiâ, ad vitam & viam æternitatis ordinandam.

ORATIO, ut supra.

PVNCTVM I. Considera, perfectionem rectè colligi posse, imò debere, ex perfectione actionum nostrarum; adeò ut verè is perfectus dici possit, qui illas accuratè atque perfectè exequitur. Vide igitur ut actiones tuas in dies perficere coneris, &, quod in Deuteronomio monemur, justè quod justum est persequaris. ab operibus enim tuis profectum tuum noscere debes, & ex illis velut fructibus incrementa virtutis interioris. Neque enim sat est benè operari, id est, fructum aliquem reddere; sed claborandum ut semen gratiæ Dei, trigessimum, sexagesimum & centesimum fructum proferat, & talenta ejus maximas usuras ad divinæ majestatis maximam gloriam, & nostram utilitatem. Attende quàm indignum, cùm possis ex agro cordis tui centesimum colligere fructum, cùm Dominus illum toties imbre gratiæ & sanguinis sui irrigaverit, exiguum reddere, id est, orationes atque actiones tuas imperfectè facere. Ferrur D. Bernar. in matutinis Horis vidisse Angelos, qui Fratrum orationes scriberent, aliorum quidem auro, aliorum argento, aliorum aquâ, aliorum etiam prætermitterent. Considera itaque opera tua, & quomodo ab Angelis scribi digna sint, ac totius diei opera percurrere. *Hæcine vera, &c. ut sup. g. 7.*

Perfectio in quo sita sit.

Deut. 6.

Talanta Dei diligenter impendenda. Fructus centesimus colligendus.

PVNCTVM II. Considera, in omni actione tria tibi esse consideranda; Primò, Deû; Secundò, te ipsum; Tertio, rem agendam. Primò, inquam Deum, tanquam finem, & à cujus tibi voluntate recedere nefas sit. Videntur igitur ante omnia, quem ille finem rebus, & omnium actionibus statuerit, & eo tanquam ad scopum

Attende ad finem tuum, ó homo.

oculus, pes atque omnis actio dirigenda. Secundò, attende Deum tibi præsentem & paratum esse, ut voluntatem timentium se faciat. Ut verò id fiat, & ab illo ut causâ primâ tu movearis, necesse est ut illi conjunctus sis, nihilque aggrediare, nisi ex voluntate ejus: aliàs siquidem utiliter operari non potes, neque ille tibi cooperabitur, etsi concursum non sit negaturus. Nónne hoc est quod monet Psalmista dicens, Nisi Dominus ædificaverit domum, in vanum laboraverunt qui ædificant eam? nisi Dominus custodierit civitatem, frustra vigilat qui custodit eam? frustra certè nititur ædificare turrim, qui sumptus non habet ad perficiendum. Implora igitur humillimè auxilium ejus, ut scias finem ejus, & ad eum tua consilia dirigere possis, deinde fiduciam omnem in eo colloca, & anxietatem depone consilio Apostoli dicentis: Nihil solliciti sitis, sed in omni oratione petitiones vestræ innotescant apud Deû. & alterius: Omnem sollicitudinem vestram projicientes in eum. Inquietudo enim Dei gratiam, & nostram enervat industriam, atque in eâ, ut in tempestate, rectum iter tenere perdifficile est: si qua igitur occurrat, persevera in oratione cum Christo Domino in horto, donec tranquillitas revertatur. Attendere denique, ut suprâ dixi, debes te ipsum, quodque ex te possis nihil, atque à Deo pendeas, velut à sole radius, ab artifice malleus, à scriptore calamus. ut meritò Scriptura dicat: Deus operatur omnia in omnibus. & quidem ad salutem utiliter neminem absque gratiâ operari posse, fide certum est.

Credo tibi, ut sup. pag. 7.

PVNCTVM III. Considera, quomodo rem agendam, seu actiones tuas perfectè agere possis, & quàm certò id futurum, si Deum ut præsentem agonothetam semper intuearis. Secundò, hostem, qui te observat ut arguat, & Angelum ut rectè facta annotet, quæ deinde Dominus coronet. Tertiò, attende ut in pondere, numero,

Fiducia in Deo locãda.

Psalm. 126.

Luca 14.

*Solitudo in Deum ja-
cienda.
Philip. 4.
1. Pet. 5.*

*Diffide tibi,
si crescere
vis.*

1. Cor. 12.

*Præsentia
Dei.*

mero, & mensurâ tuâ facias ut Deum imiteris. Quartò, scito etiam ad perfectionem plurium conducere, si exemplum Christi & Sanctorum tibi sæpissimi proposueris. Quintò, si animi libertatem & quietem diligenter custodieris: mox enim ut illam quis perdit, quasi extra orbitam positus est, & palmes extra vitem; qui tamen fructum ferre non potest nisi manserit in vite. Sextò, considera, faciendâ omnia ac si novissima foret hora, & hoc unum agendum tibi supersit in hâc vitâ, quod præ manibus habes: sufficit enim diei malitia sua. Neque consideres velim, seu valdè attendas molestiam in hâc accuratâ agendi ratione: etenim persuasissimum tibi esse debet, *optimam esse vitæ rationem diligendam; & certo certius, brevi consuetudine fore jucundam.* Denique considera, quid post actionem faciendum sit: multi enim, quod vitandum esse monet Spiritus sanctus, in fine corrumpunt, dū post rem benè actam, sibi quodammodo eam tribuunt, & non auctori Deo. Quod diligentissimè cave, & te considera, velut instrumentum, velut lucernam, cui lucem Deus imposuerit, quæ per te lux erit quidem, sed subobscurè vitio tuo. Defectus etiam sedulò observa, ut prudenter aliàs eodem devites.

*Quies animi
servanda.*

Ioan. 15.

Matth. 6.

Nota diligenter omnia consuetudine facienda fieri.

Quid post actionem faciendum.

Exercitium, quâ quis actiones suas Deo offert.

LŒQUAR ad Dominum meum, cum sim pulvis & cinis, & tanquam nihilum ante te. quis plantavit vineam, & non comedit ex eâ? quis seminat, & non colligit fructum ex eo? Ecce ego vinea tua, Domine Deus meus, optans fructum reddere in tempore suo: ego ager ille, & terra sæpè supervenientem bibens imbrem, sæpè gratia tua sole illustrata, sæpè sanguine irrigata, sæpè sarculo interioris monitionis correpta & purgata; ut videres ex me fructum, vitulos labiorum meorum, fructum manuum mearum. Accipe igitur à servo tuo, à filio ancilla tua: accipe quos tibi, Pater benignissime, à Dominâ & matre meâ, Beatissimâ Virgine

*Genes 18.
Humiliatio sui.*

Osez 14.

- Virgine MARIA, cui nos omnes in cruce commendasti ut matri, edoctus offero cibos, quibus ipsa te vesci libenter novit. induit illa me gratiâ tuâ, vestimentis valdè bonis, ut esset anima mea accepta. eiusq; odor, sicut odor agri pleni, cui benedixisti de rore cali, & de pinguedine terra. nihil enim hic ex amoris mei putidissima cloacâ exhalare permittam, sed puro & sincero amore tam benefici creatoris, liberalissimi redemptoris, dulcissimi sponsi anima mee, omnia facere decerno, ut tibi placeam.*
- Genes. 17.** *Mihi jam pro minimo est, ut ab hominibus iudicer, aut ab humano die. Diem enim hominis non desidero, tu scis; sed ad te sunt oculi mei, qui habitas in excelsis: tu omnes scio gressus meos consideras: sed & observat etiam hostis, ut me accuset; Angelus, ut tuâ gloriâ me ornes. O Deus, scio absque te nihil possum, imò neque ut oportet, velle possum: sine te enim velle mecum teneret inimicus, & indè faceret catenam mihi. ambulabo igitur coram te, velut si novissima dies foret: curram, ut accipiam bravium, quod es tu Deus meus, Deus cordis mei, & omnia. O quàm concupivit anima mea desiderare & facere justificationes tuas in omni tempore! Sed potissimum desideravit te in desolationis nocte, & de manè vigilare ad te, ut amplectar te, & quotidie quasi incipiam, quæ quidem retrò sunt relinquens & ad ea qua anteriora sunt extendens me ipsum. Ut verò id facere possim, in matutino interficiam omnes peccatores terræ; & manè ad te orabo, Domine, manè exaudies vocem meam, & illuminabis faciem tuam super me.*
- 1. Cor. 4.** *Orieris ô sol iustitiæ, in corde meo. Quid dico? Tu æternum verbum quasi rursum infinitâ dignatione ad invocationem Sacerdotum, Caro factû habitabis in me, & videbo gloriam tuam, gloriam quasi unigeniti à Patre plenum gratiæ & veritatis, & superamabilissimæ charitatis. Cùm verò oriaris in me, nonne tenebræ vitiorum meorum dissipabuntur, & ponis fines meos pacem, & adipe frumenti satiabis me? O quàm dilata tabernacula tua, Domine! altaria tua, Domine virtutum! veniam, & offeram tibi cum omni reverentiâ in conspectu tuo sacrificium, corde contrito & humiliato; & scio, non despicias: sed respicies in faciem Christi tui, & misereberis mei in terrâ desertâ,*
- Diffidentia sui.**
- Psal. 118.**
- Phil. 3.**
- Psal. 100.**
- Psal. 5.**
- Psal. 103.**
- Applicatio ad Communionem.**
- Psal. 83.**
- Oblatio sui.**

fertâ, inuîâ, & inaquosâ: ided enim iam in conspectu tuo apparui tibi, ut videam faciem, & infinitam caritatem tuam. Deinceps verò, Domine, dirigam in conspectu tuo viam meam, & opera manuum mearum respicies, ut faciam omnia in pondere, numero & mensurâ: nam quod factum semel, infectum, scio, numquam erit. Docebis me vias tuas, vias caritatis & amoris, ut mitis & humilis corde, neminem ledam, sed te sequar benefaciendo, & quoad possum, amando omnes, maximè inimicos meos; quæ enim seminaverit homo, hæc & metet.

Opera nostra
sua semel
facta quasi
æterna.

1. Cor. 3.

Si necessitati parendum erit, & oportuerit nutriri & recreari corpus hoc quod corrumpitur, & aggravat animam; ut iumentum erit illud apud te, & propter te nutrietur, & de necessitatibus meis erues me unicum refugium meum. Denique tuus semper ero, ut tu meus es, & in te sperabo, ac dum tempus poenitentia est, expiabo gratiâ tuâ delicta mea, & sic ibo infelix ego homo ad vesperam: sicut enim mercenarii, dies mei; donec adspiret dies, & inclinentur umbra, & venias, & assumas me ad te ipsum. Ne verò venias mihi sicut fur in nocte, expectabo te omni horâ, ut fidelis servus, donec venias, & recorderis mei, donec clamor fiat, donec janua aperiatur, donec introducas me, donec intrem in sanctuarium tuum, donec abstergas omnem lacrymam ab oculis meis, donec dicas ut requiescam à laboribus meis, donec audiam; Euge serve bone & fidelis, intra in gaudium Domini tui; donec osculeris me osculo oris tui, & videam te desiderium oculorum meorum, & amplectar & stringam in seculum, & in seculum seculi. Amen.

Sap. 9.
Corpori
quid tri-
buendum.

Iob. 7.

Cant. 4.

1. Thess. 2.

Matth. 25.

Cant. 1.

Praxis ad rerum agendarum considerationem.

OPTIMA est, actiones suas Primò, distinguere in quotidianas, hebdomadarias, menstruas, annuas. Secundò, eas expolire ad exemplar Christi Domini & Sanctorum; exercendo Dei præsentiam, puram intentionem, ut in Meditatione dictum est. Tertiò, eas sic describere, & quasi diarium, aut vitæ normam circumferre, ad quam in examine se examinet velut ad lineam.

*Actionum
distinctio.*

*Fructus spi-
ritualium
exercitiõrũ.*

Fructus qui ex usu exercitiõrum huiusmodi spiritualium provenit; Primus est, tranquillitas animi: ordo siquidem est causa pacis. quocirca ubi actiones ordinatæ sunt, & exercitia definita, pacifica est anima, novit quid & quando agendum, cogitationum volubilitatem corrigit: & piis ac sanctis pravas, aut minùs decentes facillè depellit. Accedit; quòd exercitia sic velut lege præscripta, sollicitè servare quisque conetur; atque ita non facillè deficit, imò verò profectum curat, & facillè discernit considerando, an ferventiùs, an remissiùs, solitis exercitiis incumbat.

*Cavenda
multitudo
& nimia
frequentatio
exerc.*

Prov. 4.

Psal. 63.

Observa tamen, neminem se obruere debere aut multitudine, aut frequentatione: sed exemplum Sanctorum sequi, quorum semita ut lux splendens paulatim crescebat usque ad perfectam diem. Ibant illi de virtute in virtutem, donec viderent Deum deorum in Sion. Ordinanda ergo exercitia sunt, juxta cujusque statum ætatem & profectum; ita ut facillè perpetuari possint; cum inconstantia & dedecat, & plurimum noceat: idcirco lectioni oratio, orationi labor & corporalis exercitatio, gratâ vicissitudine succedere debent.

*Laur. Iust.
de convers.
Monach.
cap. 10.*

*Perfectio in
eo sita est
quod perfectè
tua facies
etiam
minima.*

Disce igitur quantopere juvet ad vitæ spiritualis profectum, certa exercitia, & ordinatas actiones habere; ut pulchrè Laurentius Iustinianus: Maximi, ait, periculi res est, prout suggerit animus velè degere, quare omnia tẽpora ordinanda certis virtutum exercitiis, sicut & actiones. idque pro cujusque gustu & spiritu. Neque enim sanctus Spiritus, qui multiplex est in donis, unâ omnes viâ ducit, & sæpè nocet eum inspirantem non sequi; quare hæc exercitia pro exemplo esse possunt, ut quisque hæc vel similia sibi propria, quod omnino commendatur, assumat; & in eo per actionem suam positam esse sciat, si sua perfectè faciat, etiam in minima quæque. Hinc in Religionibus, maximè in Societate nostrâ, à spiritu Sancto minima quæque, imò etiam motus directi sunt: & regulæ temperandi victum, exempli gratiâ, positæ videntur à S. Ignatio fundatore nostro: qui secutus in eo S. Bonaventuram, simili modo suos instituentem. Ecclesia verò mater quàm accurata in omni divino officio! ut minuta videri possit ei, qui nescit eam à spiritu sancto gubernari. Sicut enim ille in veteri testamento Noë omnia quæ circa arcam; & rursum quæ circa tabernaculum Mosi; ac quæ circa ejusdem fabricam deinde Beseleeli etiam minutissima revelavit: ita in templo cordis nostri omnia accurata esse desiderat, & in his sibi complacet. Ex hoc sensu S. Ephrem jubet Superiores, singulorum observare incessum, motum, gestum, habitum, ut ad optimum ea statum firmumque

*Templi
Salomonis
perfectio.
Ephrem ser.
de vitâ
spirituali.*

redu-

reducantur. Magistri enim non solum elementorum discipulis, ait, figuras ostendunt, sed etiam minima quæque puncta distinctionesque proponunt; perfectio enim in parvis consistit, uti enim domus perfecta non est, quæ muros, tectum, ostium habet: neque imago, quæ caput, ventrem & pedes habet, sed in quâ singula affabè sunt picta: ita est in animâ nostrâ.

Observa illusionem dæmonis hanc esse maximam, ut ista minimi fiant, solidaque alia appellentur, aut æstimentur sine istis, nulli enim facilius quàm hi diffuunt: quia qui contemnit minima, paulatim decedit.

*Perfectio
consistit in
parvis.
Illusio da-
monis.
Eccli. 19.*

Modus quo actiones ordinandæ sunt, meditatione suprâ positâ continetur: ut perspicuum tamen magis sit, exemplum dabo.

Est quispiam solitus audire Sacrum, sed absque reflexione; perficere se cupit. Pridie tempus designabit, statas preces, imò cogitationes de mysterio tanto inter eundem, in ipso, & cum redeundum: egressurus domum, intentionem renovabit, rediturus Deo gratiasaget, &c.

Quereret aliquis an melius non foret, pro re natâ elevare cor, & exercitia assumere.

*Cur statâ
exercitia sibi
cui velint.*

Respondet ad hoc D. Bonaventura, & alii: sic enim vitæ sectæ nunquam ordinata esset. sed quemadmodum de Meditatione dici solet, parandam meditationem; si tamen Spiritus aliò ducat, sequendum: ita hîc facere convenit, cum alligare sese ita non oporteat; sed inconstantiam tamen vitæ. Quemadmodum enim, dum ventus secundus aspirat, remis non est laborandum; ita dum Spiritus sanctus spirat, statim non est in hærendum, sed sequendus Dominus quocumque ierit.

*Spiritus se-
quendus.*

Cavendum verò, ne, ut in sacratissimis rebus fieri solet, ex usu abusus nascatur, ex frequentatione remissio: sed in meditatione aperire os; & attrahere spiritum oportet, ut spiritu incipientes, spiritu perficiamus.

*In usu ca-
vendus
abusus.*

Neque etiam, quod aliquorum vitium est, mox ut in aliis aliqua probantur, suâ quis deferre debet, atque illa amplecti. Curiositatis & vanitatis id sæpè est, si inconsideratè fiat. Vnusquisque enim donum habet à Deo, non tamen ideò vetatur, quo minus Sanctorum vestigiis insistat, & ea legat: ideò enim Dominus eorum exercitia voluit edî: ideoque hîc subjiciam S. Bonaventuræ exercitia. Plura seu diarium copiosius post Deo bene juvante dabitur, velut exemplar è variis collectum: quo occa sio detur sapienti, ac parvulo via monstretur.

*Exercitia
non faciè
missandâ.*

Dignatus es, &c. ut sup. pag. 10.

IACVLATORIÆ.

Pro oblatione actionum suarum.

Pfal. 118. **P**ortio mea Domine, dixi, custodire legem tuam, in omni scilicet actione.

Psal. 61. *Nōne Deo subjecta erit anima mea? ab ipso enim salutare meum.*

Pfal. 39. *In capite libri scriptum est de me, ut facerem voluntatem tuam: Deus meus volui, & legem tuam in medio cordis mei.*

Pfal. 118. *Tuus sum ego, saluum me fac, quoniam justificationes tuas exquisi.*

Ibid. *Suscipe me secundum eloquium tuum, & vitam, & non confundas me ab expectatione meâ.*

S. Bonaventuræ exercitia quadam spiritualia.

In fine
opusculi.
tom. I.

VT in virtutibus conserueris, oportet te habere exercitia spiritualia, quibus animum tuum occupes; quia nisi sic, non poteris in virtutibus perseverare.

Primò igitur exercebis te in oratione, tali modo, & temporibus istis seruenter. Ante cuiuslibet operis, vel acti inceptiōnem, Dominum invocabis, & modicum orabis, cum tali oratiunculâ: *Deus in adiutorium meum intende: Miserere mei Deus;* vel eiusmodi. Item, quodcumque audis campanam sonare, orabis; vel quando audis pulsare horas. Has orationes seruenter ab intra facias: quòd si iuxta alios fueris, illi non confiderent quòd ores.

*Quid faciē-
dum cum
sonat hora.*

Secundum tuum exercitium erit istud: videlicet, ut seruenter proponas quodcumque audis sonare campanam, generaliter te emendare, breuiter, cum oratione per morulam unius Pater noster. Antequam notabile opus facias, breuiter cogitabis, qualiter proposuisti te habere in priori proposito. Item, de manè semper proponas, qualiter te per totam diem velis habere; & hoc, antequam facis facta tua extrinseca, & quando facis factum aliquod, cogitabis breuiter, qualiter proposuisti. Item, ter, vel quater in die propones seruenter contra superbiam.

*Cogitanda
sin n'is die-
bus hebdo-
mada.*

Tertium exercitium erit, de aliquo bono cogitatio, quando tempus vacauerit. Habebis enim qualibet die unam memoriam specialem, de quâ cogitabis sæpè, & ad quam cursum habeas. Habebis enim Dominicâ die, de regno cælorum; feriâ secundâ, de extremo iudicio; feriâ tertiâ, de beneficiis Dei; feriâ quartâ, de morte; feriâ quintâ, de pœnis inferni; feriâ sextâ, de passione

passione Domini, Sabbatho, de Dominâ nostrâ, & peccatis propriis. Passionem tamen Domini in qualibet die, cum materiâ diei, & cum beneficiis Dei habebis. Et in qualibet horâ matutinâ, Primâ, Tertîâ, &c. de passione illius horâ, cum pauco de materiâ illius diei cogitabis. Sic igitur cogitando, & tua facta faciendo, spero, quòd tempus competenter expendes.

Quartum exercitium erit, ut quotidie te exerceas in operibus humilibus & despectis: semper eligere locum vilissimum, & reipsum ex toto corde despiciere, nulliusque laudis dignum te reputare, sed totum adscribere Deo: sive lauderis, sive vitupereris, non curabis. Esto considerans teipsum, & inuenies, quòd non es aliquâ laude dignus, sed omni opprobrio dignissimus. Cùm enim es juxta alios, habebis te taciturnè, verecundè & mansuetè, tamen sicut decet.

*Humiliatio
frequens.*

Quintum exercitium erit, ut omnia signa superbix devites: scilicet, clamorem in loquendo, & sic de aliis.

Sextum exercitium erit, ut sæpè consideres in quibus te male habeas, ubicumque fueris; & non permittas aliquod parvum vitium transire, non judicatum; quia, qui parva non reputat, in majora sæpè cadit.

Septimum exercitium erit, ut præcipuè, ubicumque fueris, oculos tuos custodias: quia ex incustodiâ oculorum, infinita mala eveniunt. Ergo præcipuè custodi oculos.

*Oculi custo-
diendi.*

Octavum exercitium est, considerare aliorum bona, & non mala. Cùm enim videris aliquem peccantem; cogitabis, quòd si ipse haberet tantam gratiam à Deo, sicut tu ipse, multò ferventius emendaret se, quàm tu. Si autem videris aliquem aliquid boni facere, cogitabis, qualiter illud posses imitari.

Nonum exercitium erit, ut omnia quæ videris, & audieris ab hominibus, ad bonum trahas: & sic, non suspicaberis.

Decimum exercitium erit, ut semper, ubicumque fueris, habeas te morigeratè & compositè ab extrâ, ne aliis adhibeas malum exemplum: quia interior incompositio, est signum indevotæ mentis.

Undecimum exercitium erit, ut semper, ubicumque fueris, videas, ut illud non facias, cum quo alicui possis præbere malum exemplum, vel unde alius posset suspicari: quia valdè periculosum est aliis præbere malum exemplum.

*Cave dili-
genter dare
malum ex-
emplum.*

Duodecimum erit, viriliter tentationibus resistere, & à carnalibus te abstinere, & abstrahere.

Vltimum erit, ut semper stes in timore, & habeas te verecundè: & ita custodi te solus, sicut quando es cum aliis. Nam Deus omnia videt quæ facis,

Hæc exercitia in communi, in quantum potes, facere studebis: & Dominum diligenter rogabis, ut velit tibi dare gratiam, ad faciendum ea, quia sine iplo nihil potes facere, &c.

Redeam ab exterioribus, ab interiora; ab interioribus, ad superiora conscendam, ut possim cognoscere, unde venio, aut quò vado: quid sum; & unde sum. Ut ita ex cognitione mei valeam pervenire ad cognitionem Dei. Quanto namque in propria cognitione proficio, tanto ad cognitionem Dei accedo.

*Cognitio sui
perutilis.*

Unde venio? secundum exteriorem hominem de parentibus illis, qui me fecerunt antè dñatum, quàm natum; peccatores peccatorem in peccato suo genuerunt, & de peccato nutrierunt. Quid sum ego? homo, de humore liquido. Sum enim in momento conceptionis de humano semine conceptus, deinde spuma illa cata modicùm crescendo caro facta est: postea plorans & ejulans traditus sum hujus mundi exilio. & ecce, jam major, plenus iniquitatibus, jam jam præsentabor ante districtum judicem: tunc dicetur de me, Ecce homo, & opera ejus.

Cogita hæc profundius.

Dignatus es, ut suprà pag. 10.

OCTAVÆ IMAGINIS ANNOTATIO.

Confidera crebrò quæ tibi adverfa acci-
dere poffint , & animum ad ea præ-
para.

PRevide mala, & incommoda qua tibi etiam
hodie evenire poffent, ac memento te hac
communi lege natum, & vocatum, ut crucem tuam
portes, cum **A** Christo, & poft ipsum intres in
gloriam. Amplectere itaque crucem cum **B** sancto
Andreâ, & te **C** Tobia senioris, ac **D** Iobi, alio-
rumq; Sanctorum exemplis corrobora. à Dei enim
magna **E** charitatē, secundum vires tuas, crux tua
ab omni retrò æternitate appensa est, & quasi per
F Angelum ad te missa. hanc si detrectes, gravio-
rem **G** diabolus imponet. Deo itaque te permitte,
ut te ducat dirigatq; : solus enim novit **H** exitus
viarum; & cave ne proprio sensu viam eligas,
omnium ignarus, etque hanc te consideratione so-
lare; I crucem unius horula **K** æterno premio com-
pensari.

CAPVT VI.

Exercitium de Consideratione malorum, qua nobis accidere possunt, ac primò de tolerantia alienorum defectuum.

Patientia in viâ vitæ maximum praesidium.

Greg. hom. 35. in Euãg.

Attende diuinam providentiam.

Vix crucis unica est ad v. tam ducere.

Remedium efficax malorum.

RECTE agere, & pati fortia ac dura Christianum est: quantum autem à viâ rectâ nos mundus blandiendo divertere nititur, tantùm adversis pressi sæpe numero sponte ab eâ declinamus, unde meritò Philosophus in his duobus sapientiam locabat: sustine & abstine. Igitur ad sustinendû mala vitæ hujus hoc exercitio Dei gratiâ te comparare potes, animumque ad ea præparare: Tela enim, ut vulgò dicitur, prævisa minùs feriunt; & nos, ait Gregorius, tolerabilius mundi mala suscipimus, si contra hæc per præscientiæ clypeum munimur. Idèò quotidie manè, ut jam aliquoties dictum est, illa providentiâ nostrâ quasi præcipere oportet, atque adversus fortuitos hostium incursus animæ nostræ portas habere diligenter custoditas, & perpetuos excubitores. Postquam igitur ea, quæ agenda nobis sunt disposuerimus, oculum ad patienda convertamus; & simul ad Deum qui summâ bonitate ac æquitate omnia moderatur & appendit, ad Christi Domini nostri, Sanctorumque exempla; ad æterna præmia, quæ tribulationi unius horæ reponuntur. Nec parum juverit attendere viam crucis unicam esse, quæ ducit ad vitam; cæteras ambagiosas & exitum habere infelicem, etsi initia blanda & amœna. Illud verò maximè quietum animum reddit; neminem scire mortaliū quæ via sibi salutaris sit; ac proinde unum illud esse in re incertâ certissimum consilium, divinæ sese committere providentiæ,

Meditatio prima de eodem.

COMPOSITIO LOCI erit statuere se coram Crucifixo pro peccatoribus orante & moriente.

ORATIO, ut suprâ.

PVNCTVM I. Considera Primò, in hoc universo, à Domino ita omnia creata esse, ut licèt perpetua sit elementorum pugna, sit tamen etiam pulcherrima, & maximè concors discordia ac harmonia. Quod verò in qualitatibus corporum est, idem valet in animis, quibus eæ subserviunt & quasi insunt. Itaque cùm sint homines omnes diversi temperamenti & conspersionis, ut Gregorius loquitur, diversaque item facie & voce, sunt etiam eorum diversi planè sensus & iudicia; ut apparet in pueris & vitis. Horum quàm sint discrepantes sententiæ de re eâdem, nemo ignorat: idemque de omnibus sentiendum; cùm non minùs, imò magis, differat vir à viro, quàm vir à seipso puero. Trahit omnes diversa, & unumquemque sua voluptas. Nihil ergo mirare, qui in omni omnino creaturâ tantam vides varietatem, iudiciorum similiter esse & affectionum, patienterque tolera; neque senex, pueros senes; nec juvenis, senes pueros esse opta: sed te atatibus & personis accommoda. non vis omnes o culis tuis videre idem, & eodem modo tecum, neque audire auribus; cur item tecum iudicare, cùm diversum habeant, uti aures & oculos, ita & intellectum?

Varia hominum complexio ac sensus.

Fatuus velle omnes se cū sentire.

Hæcine vera, ut suprâ pag. 7.

PVNCTVM II. Considera, nullū esse inter homines, qui non habeat plurimâ bona & cōditiones, ut vocantur vulgò, laudabiles; nullum item esse, qui non habeat suum vitium, ob quod alteri cedere debeat. Quo circa valdè imprudentem esse eum, qui ab alio aversionem habet, ob corporis aut animi defectus. Nā simul etiam à se habere deberet. Oportet verò considerare potiùs bona, alterius cōplura, unumque defectum aliquē, qui tibi displicet, cum illis bonis conferre, eaque præferre;

Nemo immunis ab omni vitio.

Cur apud te non præparant bona multa unum vitio proximi tui.

quàm propter unum aliquod vitium, virtutes proximi tui cæteras merito præmio laudeque suâ defraudare, atque optimum agrum, ob viticam negligere; seu doctissimum virum, quòd rem aliquam ignoret, contemnere; aut cibum, quòd vnus omnia non contineat. Insuper suum eximium defectum cum illo proximi conuenit componere: quem si fortè amore proprio excæcatus non inueniat, superbiam omnium malorum maximum, certò sibi esse eum persuadeat.

Credo tibi, &c. ut supra pag. 7.

*Judicium
temerarium
cauendum.*

PUNCTVM III. Considera, si defectum aliquem alter habeat quo careas, cujus gratiâ id fiat, nõnne Dei? ergo si te altiùs alterius manus leuet, vel scala, vel mōs, vel turris; ridiculè te effers, quòd altior sis eo, qui in terrâ relinquitur. Simile etiam est, si aliquis equo vectus, alium peditem & claudum præcurrat; ac rideat. Cùm ergo illa bona quæ habes sint tribuenda Dei gratiæ, planè dignus es qui illis præueris, si alteri insultes. & hoc est quod Apostolus ait: In quo tu alium judicas, in eo te ipsum condemnas. Et rursus: Si præoccupatus fuerit homo in aliquo delicto, vos, qui spirituales estis, hujusmodi instruite in spiritu lenitatis, considerans te ipsum, ne & tu tenteris. *O Rex regum, &c. ut infr. p. 220.*

*Rom. 2.
Galat. 6.*

Meditatio secunda de eodem.

*Zelus præ-
posterus ju-
dicantis
proximum.*

PUNCTVM I Considera, quare offendaris alieno defectu. Primò, quia tibi fortè displicet; & ferri non posse dicis; quid ita? quia contra Dei legem: atqui Deus legem eam tulit, & tolerat tamen; præterea simul statuit ne irascaris, ne impariens sis, mandavit alterum alterius onera portare, mandavit remittere unumquemque proximo suo, & conseruo de corde denarium, talentaque millia plurima se demissurum spondit; & tu abiuis, sed cum improbo seruo tenens proximum, ferè suffocas, & clamas, Redde quod debes? Quid dicis? maior hæc debere; quàm denarium tibi deberi? &

Galat. 6.

*Matth. 18.
Stultum est
proximo non
gr. os cere.*

non vides Deum pati, & longanimiter expectare eum? & tu ulcisci cupis? Vel est quia contempnit mandatum tuum. Quorsum illud dedisti, servus & mancipiū Domini Dei tui? nōne pro tuo commodo? si sic fecisti, prævaricatus es: omnia enim ad obsequium Domini curanda sunt, corpus tuum & anima, omnesque actiones tuæ. Omnia propter semetipsum creavit, conservat, gubernat, ipse finis omnium, & tu te finem vis statuere, & idolum erigere in templo Dei tui? dominium usurpare in domo Domini tui? *Hæcine vera*, &c. ut sup. pag. 7.

*Arens suū
al ei i fug-
cenjet.*

Nota.

PUNCTVM II. Sed vis eum sic emendare? dicito, Quis est, qui curare potest morbos, nōne solus ille de quo scriptum, quod solus potest facere mundum de immūdo conceptum semine? per sapientiam sanati sunt omnes, ait Sapiens, quicumque placuerunt tibi ab initio; nec herba, nec malagma sanavit eos, sed sermo tuus, Domine, qui sanat omnia. Considera opera Dei, quod nemo possit corrigere quem ille despexerit, Sed cū Dei auxilio id vis? At quando illud tibi aderit? utique cū juxta præscriptum illius, proximum curabis: nihil enim exterior correptio operatur, nisi interior loquatur excitator. Unde Greg. Tantæ, ait, caritatis esse debet, qui alium ad Deum compellere studet, ut instanti desiderio non petitor, sed petitio esse sentiat. Salutē quippe fidelium tum instantiūs debet appetere, ut ex usu interni gustus omnem motum cordis in affectum ducat supplicationis. sicut ergo nauta, dum omnia ad navigationem comparat, etiamsi infaniam, omnia frustra sunt, nisi Dei beneficio adspiret ventus: ita hīc omninō se res habet. Deinde, si ut medicus curare eum vis, blandire, non irascere; Deoque ultionem relinque. Quæ major miseria, mederi non posse, nisi deteriore morbo, & vulnere graviori laborare incipias, superbiam & indignatione? omnes enim alij defectus, præ hoc parvi sunt, & tu, Deo repugnante, parvum tanto malo tuo sanare vis? & quasi in Satanā Satanam ejicere? sapè

Iob 14.

*Sap. 9. 8
16.*

*Ecles. 7.
Deus solum
corrige ho-
m nem po-
test suā gra-
tia.*

*Gregor. in 1.
Reg. l. 5. c. 3.
Qui corri-
pit, simul
oret.*

*Quam stul-
tum abieris
vulnus &
morbum cu-
rare velle, &
sibi accersere.*

Dent. 19.

etiam novum vulnus infligere & mortem? Etenim sæpè dū ligna peccatorū cædere quis cupit, fugit se curis manum, ferrumque lapsum de manubrio proximum occidit; & panis quem præbebat, vertitur in fel aspidū, dum turbatum monet, & sanare cupit, qui ipse animi sui perturbationem componere non valuit. Et ille quidem sanari potest correptus, tu verò quomodo poteris, qui auxilium fortè aut non habes, aut non admittis? quomodo illos potiùs non toleras, qui te toleras? Et quidem si sic curari posset, benè quidem; sed cū Deus curare debeat, & superbis resistat, nihil proficis, sed te vulneras alterius vulnere; omniumque morborum cōtagio inficeris, dum curare optas: cadis cū stare deberes, & alium erigere. Nequaquam autem jacentem erigit (vt Gregor.) nisi qui status sui rectitudinem per compassionem flectit. Ecce pro zelo tuo optas ut quis Deo satisfaciat de duobus minutis; & tu plurima debita contrahis? si irasceris, liberisque & subditis, ut sic loquar, maledicas, si illi ollam frangant; tibi succense, qui fœdus ac pacem animæ cum Deo & proximo convellis. fœdant rem aliquam aut perdunt, aut obliviscuntur; tu verò animam vitio maculas, tuique oblivisceris. Nō ejicitur, aiebat Dominus, dæmonium, nisi in jejunio & oratione. ita etiam de aliis crede, vitiumque, quod velut dæmonium est, pellendum esse, non irâ, sed patientiâ; non arrogantia, sed humilitate: num ignem potes igni extinguere? Ergo primum vitium quod in proximo curatum optas, illud in te supera: nam, ut olim sanctorum Patrum sensus fuit, nemo ex animâ alterius dæmonem ejicit, nisi priùs in se superârit. Postremò, etiam si totus mundus periret, animi omne bonum, id est pacem, perdere non debes: quia sic est voluntas Dei, qui potest cū vult, verbo uno omnia emendare, & tamen tranquillus videt, ac permittit.

*Superbo
Deus resistit.**Gregor.**Vitium non
vitio, sed
virtute
emendandū.
Matth. 17.**Cassianus.**Pax a nimi
servanda.**Hæcine vera, ut sup. pag. 7.**Attendo*

PUNCTVM IV. Considera, Christum crucifixum à te
per

per peccata tua, & tamē pro te orare, ac suis persecutoribus: & è suis vulneribus sanguinem tibi & medicinā propinare. Secundò, hæc tolerare ut sanet te, & filios, aliosque tibi commissos; & tu tolerare quidquam recusas? & siquidem Superior sis, ad hoc unum te positum, ut aliorum portes onera, noveris. Terriò, attende ut te sustinerit, & sustineat Deus. non sis ergo exactor vindictæ, qui petitor es veniæ. nullo autem eum meliùs imitari, aut proximum reddere meliorem potes, quàm vincendo in bono malum. si æger est & malus, tū scias ei opus medico & peritiâ non benè habenti: non gaudet mater à filio læsa, cum vulnerari, quia iterum in filio læditur. ita & te proximo oportet esse affectum, atque alterius delictum, tuum scias debere esse luctum. neque gaude si aliis melior fortè sis: sed quo illi minùs habent, plus existima tibi defuisse, & deesse. sin autem, irascaris, quòd hoc ipso excæces te, atque ineptum facias ut alium cures.

Hæcine vera, ut sup. pag. 7.

PUNCTVM V. Considera, quomodo in homine duo sint; opus hominis, & opus Dei. aut, ut Augustinus: duo sint nomina; homo, & peccator: quia peccator est, corripe; quia homo, miserere. Quis gemmam preciosissimam odit, eò quòd luto, vel conchylio involuta? Gemma, proximianima: quanti empta à Sapientiâ æternâ! & hæc luto peccati involuta est. Tūc despiciere eam potes, qui deteriolem te debes æstimare? Non vis nisi bonum diligere; quem te igitur æstimas? nemo bonus, aiebat veritas, nisi solus Deus. tu verò quid ais? certè te ignoras; & si bonum vis diligere, ergo & eum qui talis esse optat. Dic obsecro, statuum amas fieri elegantem, & lignum seu materiam, ex quâ fiat, averfari? Quis prudens projicit viperam, etsi venenum noverit, volens ex eâ theriacam facere fratri suo? An putas quicquam preciosum contēnit monile, quia ab hoste capitur? Nōne potiùs eripis? ita si dæmon tenet fratrem,

non

*exemplum
Christi JE.
SV.*

*Superioris
est defectus
aliorum ferre.
Vince in bono
non malum.*

*Maternum
affectum indue,
erga
proximum.*

*August.
Duo in omni
homine
consideranda.*

*Quisque debet se aliis
proponere.*

*Quales nos
proximo, ta-
les nobis
Deus.*

non ei irascaris, sed hosti, eumque eripe. Denique dicit qualem erga te Deum & homines cupis, & cuperes, si ipsi tibi præessent? talem erga proximum te præbe. At non proficit, videt Deus, & sustinet, cujus illa cura est: ipse Dominus & Pater est, tu quasi pædagogus videre debes quomodo eos regi velit, & scire te ad utilitatem eorum datum esse, non tuam; præesse iustum, ut iis profis, non tibi. Imitare medicum, nec vindictam aliam opta, quàm ut æger conualecat, morboque verissimè puta imputandum, non ægro, si quid perperam dicat aut faciat; eoq; majorem judica, quo minùs æger eum fatetur. sic ignis zelus ardebit misericordiæ oleo, & plus sic proficiet amica correptio, quàm accusatio turbulenta; illa pudorem incutit, hæc indignationem movet, denique beatus eris: Beati enim misericordes quoniam misericordiam consequentur.

Matth. 5.

E X E R C I T I V M.

Gratitudinis actus.

O Rex Regum, & Domine dominantium, ego minimus servorum tuorum, cui tot debeo talenta, quot vita mea sunt momenta, quot gutta in mari, & arena. Verè fateor coram te & curiâ tuâ, multiplicata esse peccata mea super capillos capitis mei; sed, tu Domine, Pater misericordiarum es, qui tamdiu patientiam habes non ut omnia reddam tibi, sed omnia condones mihi, imò dones te mihi; & ego non miserebor conservi mei, & donabo illi, sicut mihi donasti & donas? misericordiam ego volo, & vindictam postulabo adversus proximum, id est, adversum te omne & unicum solatium meum?

Veniæ petitio.

Dicebas olim adultera accusata coram te: Nemo te condemnavit mulier? nemo, aiebat, Domine. Et tu bonitas infinita quid ad hæc? nec ego te condemno. Sic tu iudex vivorum & mortuorum; ego verò reus in carcere hoc, ignarus amore an odio dignus sum, quid agam? ego reus filios tuos iudicabo, & me damnabo? ego veniam petam manu unâ, & alterâ coram te proximum precipitabo? Absit hoc, ô JESU, ô salus mea, ut eum pro quo mortuus es, pro quo animam ponere millies in die debeo, id est,

Quàm indignum proximum temerè iudicare.

pro

pro te, ut illum perimam gladio linguæ, eum quem sic redemisti, sic despiciam? ut sic ex ore & factō meo me iudices.

Egō te in proximo repellam, & quotidie rogabo, sicut & rogo humillimè, ut venias ad me, & intra me maneas, & beatum facias? ego irascat illi, & placare te volam? An nescio verum esse, quod uni ex minimis meis fecisti, mihi fecisti? Scio, Domine, & quid ego irascat tibi, & veniam negabo tibi, à quo veniam rogo? percutiam te, à quo osculum pacis expeto? occidam te parvulum à quo vitam flagito? panem solatii illi negabo, & ego, ego miser & infelix panem Angelorum, te omne delectamentum in te habentem, uti facio, postulabo? Absit à me, bone JESU, quem docuisti & doces, & jubes magis exemplo quàm verbo mitem esse & humilem corde.

Applicatio
ad Com-
munionē.

Absit Domine, ut linum fumigans extinguam, & calamiū conquassatum conteram, absit ut alterius peccatis irascat, qui meis urgeor: quomodo enim apparebo in conspectu tuo, qui misericordiam vis, & non sacrificium, qui mavis me reconciliari fratri meo, quàm tibi sacrificare; & quā mensurā mensus fuero, meritò remetieris mihi? idcirco ego condono in primis omnibus adversariis meis, etiamsi verè nemo iniquè, si me considero, adversum me egit, quia pravaricatoreū legis tuæ meritò aversari debebant, & affligere omnes creaturæ tuæ; sed misericordia tua super omnia opera tua. Da mihi, quaeso, gratiam tuam, quā longanimitatem tuam illam valeam imitari, & te in proximo, & in omnibus, super omnia ardentissimè amare: & non verbo neque linguā, sed opere & veritate. Sic enim statuo coram te hodie corde amare omnes maximè adversarios & molestos, & verbo dulci reconciliare, & opere ipso N. ut cognoscant omnes, quia diligo te Patrem meum dulcissimum, & quod sicut mandatū dedisti mihi, sic facio; paratus animam pro proximo, id est, pro te ponere, qui pro me dignatus es mori. Respice, & audi vocem amantis & querentis te. Amen.

Actus cha-
ritatis erga
proximum.
Isaia 42.
Osea 6.
Match. 5.

Praxis ad tolerantiā exercendam.

HVIVS exercitii praxis est omnibus necessaria: nullo enim unquam tempore, nullo loco deest materia tolerantiaē alienorum defectuum. Cui enim ex voto servit famulus? cui

Necessitas
hujus exer-
citiis!

pro

pro arbitrio dominus fatisfacit? quis est qui careat vitiis? quis in omnibus cum alio sentit & consentit? nemo certè, hinc ut pacem & tranquillitatem summum animi tui bonum serues; exerce te hoc exercitio sedulo ac frequenter, fructumque illius uberrimum comperies, & ad uniuersam pietatem non exiguum præsidium.

*Pax animi
seruanda.*

Stude verò Primò, ante omnia animum pacatum habere, priusquam corripias: ita enim per zelum aciem mentis excæcat.

Secundò, dolorem de simili tuo, vel eiusmodi peccatis excitare, & te humiliare, Deoq̄ soli confidere.

Tertiò, compassionem exerce erga proximum, & studeas dolorem correctionis amore lenire.

1. Reg. 2.

Quartò, Dei implora auxilium, & postquam adhibita est à te opera, Deo curationem committe: Deus enim sanat & vivificat.

*Publica
publicè ar-
guenda.*

Notandum etiam Primò, correptione publicâ id quod publicum, privatâ verò & secretò quod secretum & privatum, arguendum esse.

*Remediorū
usus.
August.*

Secundò, medicamenta primò lenia adhibenda esse, deinde amariora, quia, ut Augustinus: Sicut meliores sunt quos dirigit amor: ita plures sunt, quos corrigit timor.

1. Tim. 5.

Tertiò, maxima habenda ratio complexionis, & personæ, & temporis, unde seniosem ne increpaveris, sed obsecra ut patrem, sæpè enim deflectendum à rectâ viâ in publico, ut transire quis possit, nisi velit incurrere in multos, & prægnantes desiderijs offendere.

Dignatus es, &c. ut sup. pag. 10.

JACVLATORIÆ.

Rom. 14.

TV quis es, qui seruum alienum iudicas? Domino suo stas aut cadit.

1. Tim. 1.

Fidelis sermo & omni acceptione dignus, venit Christus peccatores saluos facere, quorum primus ego sum.

Matth. 7.

Nolite iudicare, & non iudicabimini.

Gal. 6.

Alter alterius onera portate, & sic adimplebitis legem Christi,

Luc. 6.

Hypocrita, eice primum trabem de oculo tuo,

CAPVT VII.

Meditatio de Patientiâ in malis propriis.

CVM tu, ô Jesv æterna veritas, quæ fallere non potes, dixeris: *Patientia vobis est necessaria, ut reportetis promissionem; & rursum: Omnes qui piè volunt vivere persecutionem patientur; & iterum: qui vult venire post me, abneget semetipsum, & tollat crucem suam, & sequatur me:* de hoc pluribus agam ex tui amore; & gratiâ tuâ. Et rogo te, Pater amantissime, dux noster, & legifer noster, inspira mihi quod placet tibi, quodque utile proximo & mihi pro maximâ gloriâ tuâ; ut gloriari possim in cruce tuâ, & mihi mundus crucifixus sit, & ego mundo. Amen.

COMPOSITIO LOCI, erit statuere se coram Deo, ejusque providentiam in bonis & malis inueneri.

PUNCTVM I. Considera Primò, velut è speculâ mala plurima, quibus mortales passim affliguntur, & quanta illa sint. Denique quales ij ferè, qui maximè ea tolerant, quibusque à Deo immittantur, id est, summo bono, summè prudenti. Sunt quidem plurimi mali; sed tamen & plurimi boni innocentes, Deoque charissimi.

Et quæso, vide nōne imperia, opes, favores penes improbos sunt? Nunc verò teipsum inspice qualis sis, quid ob præterita promeritus sis, & quotidiana: & puto quod magnam habebis materiam gratias agendi Deo, pro infinitâ suâ in te misericordiâ. Quid enim illa quæ

*Bona mundi
malis dan-
tur ut pluri-
mum.*

pateris, sunt, si ad peccata tua attendas, si comparentur ad ea quæ Jacob, Joseph, Job, aliiq; Deo charissimi passi sunt, Apostoli & Martyres? Considera Secundò, si recuses pati, & obmurmures, quid consecuturus sis; id videlicet, ut longè graviora sint quæ toleras. ob voluntatis repugnâtiâ, utque ad illa adjicias omnium malorum gravissimum, videlicet peccatû, & animi perturbationem, quâ velut in belluam, per irâ muteris. Equidem impatiens, cùm obolum perdidit, totâ substantiam

*Impatiens
mala & in-
sanus.*

projicit

projicit, cum quisei leuem rem surripit, omnia bona sua abjicit, exustâ parte domus cæteram succendit; fame aliquâ maculâ acceptâ, per impatientiam grauiorê facit. Bonus verò si in corpore aut re externâ patitur, magnum in animâ, at majus in Deo præsidium & refugium habet. Considera Tertio, si toleres mala quantâ apud omnes laudem habiturus sis. Primò, apud Deum, quia ejus voluntati acquiescis, & patièdo tuum erga majestatem illius amorem ostendis. Ille enim patièdo potiùs, quàm agèdo declaratur: unde mille inuenies, qui multa largientur, orabunt, & leuem pro Dei amore injuriam impatientissimè ferent. Quis hic, quæso, amor, quantus est? nõne si verus est, talis est qualis in fortitudine ac patientiâ Martyrum apparuit? verè fortis & adamantinus est amor, imò fortis est ut mors dilectio, & dura sicut infèrnus æmulatio. Secundò; considera quantus, si fueris patièns, apud Sanctos fortissimos amatores futurus sis, idque quia illis similis factus eris, de quibus canitur, Omnes Sancti quanta passi sunt! *Hæcine vera*, ut supr. pag 7:

*Patientia
laus.*

*Cant. 8.
ss. Martyrũ
exemplum.*

PUNCTVM II. Considera quantus sit patièns apud homines: nemo enim est, qui non obstupescat patientem; & præferat expugnatori urbium eum, qui moderatur animo suo. Ille enim est aheneus murus, & scutũ inexpugnabile, tectum patientiâ & æquitate. Neque interest an de re, an famâ agatur. Et si enim linguâ maledicâ quis tibi detraxerit, nihil est quod movearis, nihil quod irascat. Sive enim bona, sive mala, benè, vel malè dicat tibi aliquis, vel etiam faciat; periinde est: talia enim tibi erunt, qualia esse volueris, qualiter eis uti volueris, usus fueris. Sicut enim mentitur iniquitas sibi, non tibi, si non consentias; ita omnia mala facit sibi ac dicit, id est, ad perniciem suam, si nocenti compatiaris, eumque propter Deum ames, & gratis. id verò tum facis, cum nec beneficiis solis ad amorem excitaris, nec maledictis ab eo avocaris, & commiseraris ei potiùs,

*Quisque sibi
bona audit
vel mala.*

quàm

quàm in malis propriis gemas, quibuste appetit. Dignus est enim commiseratione: mala enim ejus, illi mala, & valdè maia sunt; sed tibi dicta ac facta, si velis, in tantum bonum, & tantum malum convertere potes, quantum voles. Nam etsi re verâ mala sint, non tibi tamen erunt, neque mala esse ullo modo poterunt, nisi malè utaris; nec bona bona, nisi eis benè usus fueris. Hoc semper ergo intuendum, quid fiat in animo tuo, non verò, quid boni, vel mali alii faciant; sed quid tu de ipsis eorum factis facias: quomodo scilicet utais bonis & malis eorum: quantumque ex iis proficias, sive favèdo, & adjuvando; sive compatiendo, & emendâdo. Ac mala à voluntate tuâ habent, quòd tibi mala, vel bona sint; sic aurum visum fit rapinæ occasio furi, & mali, ex malitiâ ejus; abstinenti & misericordii virtutis, quia tribuit egentibus. Ut sol indurat lutum, liquefacit ceram eodem radio; ita hic homo adversis fortior fit, ille liquefit; ille iis honoratur, hic vilescit. Quid si enim tu patienter injurias, calumnias, bonorum direptionem feras; ridenti vultu, fortiore animo, rependas bona pro malis; nōne gaudebis? ab omnibus laudem, etiam improbis feres? quid si irascaris? malo uni tuo in animo, & aliud adjicies & gravius. At de honore agitur. ita est; sed non de vero: quo tunc solùm excides, si impatiens fueris. Sed & de bonis periclitâris; vis etiam potiora abjicere, quia sequiora perdi disti? *Credo tibi, ut sup. pag. 7.*

*Mali tantū
possunt nobis
occasionem
dare virtutis.*

*Honoris inanis
cura &
bonorum.*

PVNCTVM III. Cōsidera, precor, Primò, an scias, quâ viâ ad cælum pertingere possis; utique certū est te ignorare: ergo sic cogita. Ecce hanc tribulationē mihi Deus immittit, hæc via est, quâ ad cælum me perducere vult, & non aliâ: præsertim cū, etiamsi omnia adhibeam, eam evitare nequeam. Deinde cū certissimum sit per multas tribulationes oportere nos saluos fieri, & quòd omnes, qui piè volunt vivere in Christo, persecutionē patientur; ac verissimum illud. Mundus gaudebit, vos verò contristabimini, sed tristitia vestra vertetur in

*Via ad Deū
monstrata
est patientia.*

*1. Tim 3;
10. 16.*

*Resignatio
necessaria.*

*Cruce Chri-
sti aut de-
monis fe-
renda.
Matth. 11.*

*Sap. 5.
Impatientia
infructuosa.
Aëtior 9.
Isaia 45.*

*Deut. 32.
Adversa
sunt medici-
na.*

*In ijs
Deum con-
verte.*

gaudium. hæc, inquam, cùm ita sint, age, discerne, an saluus fieri, an piè vivere, an tristari hîc cum filiis Dei, & tristitiam velis verti in gaudium? Quòd si annuis: iterum te rogo, & percunctor ex te: Cur ergo quereris? & an tuum potiùs sit eligere genus afflictionis & adversitatum, id est, an infirmus tibi genus pharmaci præscribere debeat, an medicus; an dux militèm, an miles ducem sequi debeat; Sapiencia æterna insipientiam nostram? Secùdò, si hanc recuses crucem & afflictionem, cogita certo certius graviolem à dæmone sustinendam. idèd enim dixit Dominus: Venite ad me omnes qui laboratis & onerati estis, & ego reficiam vos: jugum enim meum suave est, & onus meum leve. Idèd in inferno lugent improbi se ambulasse vias difficiles, mundi que hujus gravissimam tyrannidem sustinuisse. Terriò considera, eâ lege omnes natos, ut adversa feramus; & frustrate repugnare; ipse enim Dominus ait, Durum est tibi contra stimulum calcitrare. Numquid dicet lutum figulo: Quid facis? Si ergo non possis effugere, quid turbaris, & auges dolorem ac malum tuum? neque enim Deo nocere potes; quòd si velis, proximo ultor ipse erit, qui dicit, Mihi vindicta & ego retribuam: adèd ut solùm dicentem proximo fatue, igne puniat sempiterno. Non sufficit tibi?

O aterna Sapiencia, ut infr. pag 36.

PVNCTVM IV. Considera primò, an cùm videas in te superbiam, & impatientiam, velis sanari? ita, inquis: ergo admitte manum medicam, gratias age illi, qui te ad belluas istas exstinguendas & incendium juvat: neque enim patientia sine illis exercitationibus potest acquiri, neque humilitas sine humiliatione. At res tua tibi erepta est, officium, æstimatio, honor; à quo? à Deo, cujus erat, quod tu occultè ut idolum colebas magno amore. Si ignoras quanto, collige ex dolore què in animo tuo experiris, eo quòd diu fornicari, ut Scriptura loquitur, & tuù illud idolù colere non potueris. Quid

cùm?

cum Deus, & cęlestia tibi adsint, ut scarabęus stercorib⁹ adhęres? Petere veniam deberes, quod nimio amore creaturę inhęseris, quod est spiritualiter fornicari: & ecce doles quod ultrā nō liceat tibi, & quereris de Deo tuo, spōso animę tuę. O impudentiā! Audes petere, quo eum offendas, ab eo recedas; & si misericorditer negat, fers impatienter, quod injuriam diutiūs sibi à te amore creaturę fieri non permittat? dissimulare saltem deberes dolorem de mali occasione, id est adulterij, sublata: gratias agere ob laqueum remotum, & foveam clausam. O misera fors, non posse nolle quod obest! non posse velle, quod prodest! *Hęcine vera*, ut sup. pag. 7.

*Creatura
sunt idola.*

PUNCTUM V. Percurre passionis mysteria. Primò, angustias cordis dulcissimi Jesu; & tuas illis conjunge, & sic unitas divinę majestati offer. Deinde quid patiat^r, à quibus, & quomodo, in corpore, membris, famā, & existimatione, & dic saltem ad singula: Quid retribuam tibi, Rex meus, & Deus meus, vilissimum mancipium tuum pro omnibus quę retribuisti mihi? nōne æquum est me confidere tibi, qui tanta fecisti pro me? & aliquid ferre pro salute meā, cū tanta pro illā tolerare dignatus sis? Secundò, attende sapientissimum & optimum Dominum, sibi suisq^{ue} crucem elegisse; & tu ergo dic: Nos autem gloriari oportet in cruce Domini nostri Jesu Christi, per quem mihi mundus crucifixus est. Tertiò, optimi Patris erga te providentiam, quodq^{ue} ab æterno providerit & decreverit hanc tibi crucem; secundū omnes circumstantias loci, temporis, personarum, eamq^{ue} summā cum bonitate & sapientiā ad mensus fuerit viribus complexioniq^{ue} tuę, ita ut, si velis, tibi etiam sicut diligentibus Dominum, omnia in bonum cooperatura sint. Elegit verò hunc, vel illum, per quem te exerceat, puniat; cur non placet? non respicias ad bajulū, sed eum qui mittit. non est enim malum in civitate, quod non fecit Dominus. Quartò, considera æternum glorię pondus, quod pro

*Passionis
consideratio.*

Psal. 115.

Galat. 6.

*Providentiā
Dei in ma-
lis attende.*

Rom. 8.

Amos 3.

2. Cor. 4.

Hebr. 10.
Resignatio necessaria.
 momentaneâ tribulatione retribuetur, & secundùm Apostolum, patientiam ad omnia necessariam esse, ut reportemus promissionē, & possideamus animam nostram. Ergo generoso animo te divinæ, providentiæ cōmitte in tempore, & in æternitate; & fac velis id, quod Deus vult. aliàs enim nihil velle potes, quod tibi utile est: utilitas enim nostra sola Deus est, & voluptas eius. mane ergo in eo, & fructu illo qui ubique est; & omne bonum; & queri nūquam poteris. Queritur enim, qui caret aliquo bono: & ecce si vis, habes omnia in Deo tuo, si ei voluntate & charitate conjunctus sis: in hoc enim omnis lex & Prophetæ; in hoc vera charitas, & charitatis perfectio consistit.

E X E R C I T I V M.

Sap. 8.

Amos 3.
 Matth. 10.
 Confide in
 Patris nec
 siri æterni
 providen-
 tia.
 Actor. 17.
 Matth. 10.

O Sapientia æterna, quæ attingis à sine usque ad finem fortiter, & disponis omnia suaviter. nōne dixisti per Prophetã tuum: Nō est malum in civitate quod non fecit Dominus? Nōne dixisti capillos nostros omnes numeratos esse? Nōne oculi tui sēper nos contemplantur? Nōne Pater noster, nostriq; amantissimus es, & creator, & conservator? Nōne in te vivimus nos, movemur & sumus, & omnia, quacumq; sunt? neque folium in arbore movetur sine providentiã tuã, neque cadit passer super terram sine illã. Quid ergo si hoc, vel illud mihi adversi accidat? anne velut canis lapidem petam, & nō attollam oculos ad te, qui id facis, & ex immenso amore id mihi immittis? Oro te sæpè, Domine, pro patientiã, cur ergo eam viã ordinariã acquirere nolo; sed velut homo tentans Deum; patiens esse volo, & pati nolo? Quale membrum sanctissimi corporis tui habes, Domine JESU, quale, quàm deforme! tu vulneratus es propter iniquitates meas, & à plantã pedis usque ad verticem capitis non est in te sanitas, ut ego sanus sim, & ego pro meis pati recusō? ô Domine, tu vides imperfectum meum & si vis, potes me sanare, & cur nolis? potestne vincere malitia mea bonitatem tuam? non potest: ecce enim paratus es venire etiam hodie, ut me sanes, ut cibes, ut potes, ut amplectaris; ut similis tibi efficiar. Fac obsecro mihi secundùm misericor-

Applicatio
 ad Com-
 munionē.

miserico-

misericordiam tuam. Porro me in manu tuâ, ut lutum in manu figuli, & resigno me tibi in tempore, & in aternitate, & tantummodo id rogo, ne projicias me, neque despicias me Deus salutaris meus. Tu Domine, didicisti ex ijs qua passus es, patientiam & obedientiam; & ego omnia dura respuam: ignavus certè miles forem.

Tu propter me in cruce dura coronatus, & flagellatus fuisti; & ego mollia omnia queram: Tu famem passus es; ego ventrem distendere cupiam? Tu ignominiam & improperium elegisti; ego insanus gloriam spectabo? Tu in omnibus dura elegisti & vilia & aspera, sicut & omnes Sancti tui; ego verò non tuo spiritu, sed carnis & mundi impulsus, commodis meis studebo: nōne tu nosti, dulcissime JESU, reprobare malum, & eligere bonum? si in cruce & tribulatione malum; anne eam elegisses? nōne calicem passionis Matri, & amantissimis Sanctis propinasses, qui circue-runt in melioris, & pellibus caprinis, egentes, angustiati, afflicti, per desertum vite hujus, ut in veram promissionis terram pervenirent? ego verò quomodo aliam viam invenire volo, quàm tu, Sapientia aterna, elegeris? Displicetne mihi, ô Deus meus, consilium tuum: oportuit te pati, & ita intrare in gloriam tuam? quo pacto igitur intrabo in illam, nisi viâ regiâ sanctæ crucis? Quocumque eam aut fugiam, effugere crucem nullo modo valeo, undique malis cinctus: sed hoc ago, ut ea, quæ, si libenter de manu tuâ acciperem, suavia essent (tu enim dixisti, Cum ipso sum in tribulatione) jam ob propriam voluntatem, & repugnantiam aspera fiant & intoleranda.

Quid me facies, bone JESU? nōne certum, quod nisi compatiar, corregnare nequeam? cur ergo eos, qui coronam mihi fabricant, odi & aversor, qui vel imprudentes, vel ingenti suo malo, etiam in hoste commiserando eam mihi faciunt? Ecce medicinam præbent peccatis meis, & hostibus abigendis arma; sed nolo bone JESU, & instar furiosi, qui hostes meos fovent, diligo: qui eos debellant, aversor, neque pudet, eheu! me Christianum verbis dicere, & quasi factis negare. O JESU amantissime, talēme tolerare potes in servitio tuo, qui horret velut de monem crucem tuam: qui non diligit persequentes se, neque orat pro illis, neque

Christus sibi & suis elegit dura, quid tu? Isaiæ 7.

Hebr. 11.

Resignatio necessaria.

Psal. 90.

Compassio erga adversarios.

Confusio sui.

Matth. 5.

benefacit iis, sed velut Ethnicus & publicanus, diligentes se diligit, & odientes odit: quod etiam fera faciunt? & licet jubeas inimicos diligi, ac tanta prœmia proponas, ehen! ecce plus apud multos valet verbum proximi placabile, aut obsequium vile, quàm omnis voluntas tua: ob illud enim illi ignoscitur, ob hanc nec verbum condonatur.

Oblatio
sui.

Ecce confiteor tibi delicta mea, & postulo humillimè gratiam tuam, per dolores, fatigationes, mœrores, vulnera innumera, & opprobria tua, ut discam inimicos diligere, aduersa ut à te immissa amplecti, per multas tribulationes à providentiâ tuâ immissas aliquando saluus fieri, & inter amicos tuos, quos & imploro, fortissimos Martyres tot passionibus nobiles, inter Confessores & virgines etiam cruce suâ insignitas. stare, & te frui in aeternum. Resigno me tuæ providentiæ, dispone de creaturâ tuâ. De nihilo hoc fac quod tibi placet, Domine mi Deus cordis mei: quid enim novi quid expediat mihi? tu medicus es anima mea, nosti quid expediat; tu dux nosti, quâ ducas; tu, Pater, scio, non proicies, neque despicias, neque deseres me; neque ego te per gratiam tuam, ò bone JESU, mori tecum & vincere; & in aeternum tibi adherere volo, Amen.

*Praxis ad malorum priorum exercendam
tolerantiam.*

Prævide
adversã.

I. PRÆVIDERE manè, & in examine; immò etiam singulis horis, ut jam dictum, ea quæ nobis aduersa possent accidere, & ad ea animum comparare.

Deum præ-
sentem in-
suere, & crui-
cifixum cõ-
plectere.

Secundò, oblatâ occasione patientiæ oculos in cælum ad Deum convertere, ac gratias agere, & cogitando esse te coram crucifixo, eum complecti. Reprime ergo vocem, & commoriatur ira in te, neque unquam ulli postea enarra, vel auge ab alterò injuriam illatam: id enim est aggravare, & sese ad ultionem dæmonis astu provocare. sed ut verè humilis extenuare debes, quia injuria nō fit illi, qui Deo perduellis, & toties injurius fuit.

Præveni
proximum
officio.

Tertiò, si quid amaritudinis sentias, præveni proximum, saltem si aliter nequis, per alium; Primò, humiliatione, etsi illius culpa sit; Secundò, beneficio: Tertiò, saltem diligenter pro illo ora. Sunt qui ex aversione & odio declinant conspectum & alloquium, nōne ex ore illorum & facto judicabis illos, Domine? Quàm vereor ne nunquam videant in jubilo faciem tuam!

Sunt

Sunt qui humiliatione prævenire nolunt, quasi dedecet; cum humiliaverit semetipsum Dominus, & qui peccatum non fecit, cum latronibus sese deparandum obtulerit. Quid? vis videri non posse errare, & hominem non esse te? Vide ne ut Angelus apostata, & sicut unus de principibus corruas.

Quartò, quotidie in Sacro offer te ad omnes tribulationes, à quocumque de manu ejus accipiendas, undecumque proveniant, deinde quotidie illi refer acceptas, & ora pro persecutibus te.

In Missa vs-
signa te Deo.

JACVLATORIÆ.

Non est malum in civitate quod non fecit Dominus.

Amos 3.

Frumentum Christi sum, dentibus bestiarum molar, ut mundus panis inveniar.

S Ign. Mar.

Bonum mihi, quia humiliasti me, ut discam justificationes tuas.

Psal. 118.

Cognovi, Domine, quia æquitas judicium tuum, & in veritate tuâ humiliasti me.

ibid.

Adjutor meus esto; ne derelinquas me, ne despicias me, Deus salutaris meus.

Psal. 26.

CAPVT VIII.

De impedimentis Progressus in viâ spirituali, ac primò de contemnendis hominum judicijs.

POSTQUAM aliquis cum filijs Israël de Ægyptiâ servitute liberatus est, & ad montem Dei Oreb tendere conatur; infernalis Pharaon nihil non objicit ac movet, ut si omninò à salutis viâ avertere nequeat peregrinantem in cælum, saltè varijs tentationibus seu velitationibus ejus progressum ac cursum retardet. Necessè igitur est armis esse instructum, modumque nosse pugnandi cum Principibus tenebrarum harum. Et quia inimici hominis domestici ejus, & verè homo homini lupus est, & ut D. Antonio Angelus ostendit, illi se mutuò impediunt quàm maximè æmulatione, invidiâ, rixis & judiciis suis temerarijs ac detractionibus, ideò de contemnendis his primò agendum puto.

*Meditatio de contemnendis hominum
judicijs.*

PRÆLVDIVM I. Erit statuere se coram Deo, ejusque curiâ amplissimâ, cum proposito omnia dirigendi ad gloriam illius.

PRÆLVDIVM II. Postulare humillimè gratiam, ut fontem propè omnis mali cognoscere possimus; qui est judiciis hominum subservire; & ex iis, (quod plerique faciunt mortalium) vitam suam ordinare.

HOMO. O Sapientia æterna, vulgò dicitur homines moveri non tam rebus, quàm rerum opinionibus; & ecce, si percurro vitæ meæ rationes N. sicubi dolor, aut gaudium; aut timor, aut spes nata fuit, ab hominum opinione, laude aut vituperio video magnâ parte profecta: nemo enim dedecora, infamiam, paupertatem despectum timet, aut de ijs dolet, nemo de honore, fama, &c. exultat, nisi vitam suam ad aliorum opinionem velut normam dirigat. Et ecce, hinc fit ut quoties in animo meo pium decretum facio, non id tantùm me considerare sentiam, quid res in se sint; sed etiam quæ vulgò de rebus sint opiniones. Si enim rectè vivendi, vitandi cõsortia prava & colloquia, sobrietatis, fugæ sæculi, modestiæ in victu & vestitu, si confitendi crebriò, ac communicandi legem mihi statuo; pondus grave addit mihi in plerisque judicium hominum, sæpè improborum, aut eorum, qui neque probi, neque improbi sunt, sed in confinio utrorumque commorantur, & claudicant in utramque partem: & insinuat se mox, quid dicent hi, quid illi recensebunt?

*Cogita Dei
judicia.*

CHRISTVS. Nõne potiùs cogitandum tibi foret, quid ego verbis, quid factis senserim? Ego Sapientia æterna, ego Judex tuus, qui judicabo te secundùm legem meam & opinionem, & judicia mea, non verò insipientium & mundi hujus. Cur ergo judiciis hominum aut incitaris, aut retardaris? grave certè præjudici-
cium

diciam, quod iudicium non habet, & à me recedit.

Hæcine firma, ut sup. pag 8.

HOMO. Nisi id fecero, nonne credo, videoque me à tuâ Majestate, & à toto mundo subsannandum, quod ei stulto crediderim, & illud scis & volens? Tædet Cur stulto me valdè, sic ventis auræ popularis ferri & abripi, non potius credis pondere rerum, sed opinione. Sed quis me liberabit de quàm sapientiat istâ cõmuni malignitate & morbo, nisi tu Deus meus? namque, ut video, quosdam Religiosos etiam iste adurit; quos non rarò iudicis hominum transversos agit, plausuque, ac vituperio, à normâ humilitatis & obedientiæ, simplicitatisque lege, longiùs facit aberrare. Hic de loco, munere, alterius obloquio, famæ detrimento queritur, ille locum, munus, & studia affectat; & si horum petam causam, una est hominum opinio fons omniù propè malorũ. *Hæcine vera*, & c. ut sup. p. 7.

CHRISTVS. Imò, nonne rara avis est, invenire lobum in terrâ Hus inter malos bonum, sive in sæculo, sive etiam in religione?

HOMO. Tu nosti, Deus bone! quæ hæc maledictio, quòd adè pauci velint singulares videri in bono, & tibi placere? quodque in naufragio malorum cum illis optent potius perire, quàm tuâ gratiâ super aquas ambulare! Pudet, aiebat servus tuus Augustinus conquerens de hâc insaniâ, pudet non esse impudentem. O l. 2. Confess. c. 9. quanta calamitas, & malitia sæculi huius! quæ etiam in claustra, & sui contemptores sibi tantum juris vendicat. Nonne tibi debemus, ô JESU vita nostra, vivere, & mundo mortui esse, quotquot Christiani sumus? & vehementer id quidem desidero. Audio enim dicentem Apostolum tuum: Si hominibus placerem, Christi ser- Gal. 1. Placere Deo nequit hominem servum. vus non essem. An vera hæc veritas? an fallere non potest? non potest certè. Utinam id mihi concedere digneris, ut hoc opere credam, qui solus potes facere mundum de immundo conceptum semine; & solus Samaritanus vulnera nostra sanare! *Credo tibi*, ut sup. pag. 7.

CHRISTVS. Nonne tu, ut omnes discipuli mei, abrenuntiaſti mundo in ſacro fonte, & pompis, & iudiciis ejus, mihi que ſervire ſtatuisti? & ſic ad vitã ingredi?

HOMO. Et ecce, veremur dici mali, & haberi, neque tolerare id poſſumus, imò malum eſſe quàm haberi, & propter verbum hominis gratiſ mali eſſe volumus potiùs, quàm propter tuum boni & beati,

Bone JESV, ut infra pag. 241.

CHRISTVS. Et verò, quid ſunt iſta iudicia, niſi aliquot homuncionum, & ferè malorum, qui que malè affecti ſunt, cogitationes inanes, ſermones & deliria? uti enim quiſque affectus eſt, ſic ſentit, & loquitur, Cùm verò totus mundus in maligno poſitus ſit; & quicquid in eo reperitur, ſit concupiſcentia carnis, oculorum, & ſuperbia vitæ; quod eſſe iudicium illius poteſt? An poteſt mala arbor bonos fructus facere? malus ad bonum hortari, & illud verè probare?

Credo tibi, pag. 7.

HOMO: Qui prudentiores haberi volunt, iudicium ſæculi pro ſuã inſipientiã cum virtute & pierate jungere volunt, etſi ut plurimùm diſſideant: etſi jungere ea nequeant. tum videmus eos potiùs de pietatis exercitiis aliquid detrahere, quàm videantur hominum ſapè peſſimorum iudiciis non ſubſcribere.

Iudicia hominum quid profunt?

CHRISTVS. Quid autem iſta profunt, vel obſunt? quid Lunæ, Soli, & aſtris, quòd ut Deus ab idololatriſ habitata fuerint? quid auro, ſi lutum æſtinetur?

HOMO. Nihil utique, nec nobis, quòd variè iudicemur, quòd laudemur, cogniti ſimus, variè celebremur, aut vituperemur, amemur aut odio ſimus: & ſcriptum memini, Si de mundo eſſetis, mundus utique quod ſuũ eſt diligeret, nunc autem odit vos mundus, quia elegi vos de mundo, ſed ſcitote, quia me priorem odio habuit. Quid dulcius eſſe poteſt mihi, quid verius?

Singulariter amari velle,

CHRISTVS. Amari certè velle ſingulariter (cùm pro-
ximus quilibet, ſicut quiſque ſe diligit, diligendus ſit)
omnium

omnium injuria est: & laudari velle, omninò illaudabilem facit. Qui enim id vult, jam laudabilis non est. nã verè non laudatur, nisi qui bonus; & laudabilis verè, & non falsò æstimatur. Ut quis laudari possit, laudem refugere maximè debet; cùm verè laudari nequeat, qui vult laudari: sed vituperio propter arrogantiam, apprimè dignus sit. Similiter, qui acceptâ injuriâ aut convicio irascitur, aut dolet; dignum se eâ esse, manifestè testatur: & laudari se in tantum velle, quantum refugerit vituperari. Si contemptus ergo aut neglectus fuisti, si quis de te malè suspicatus fuit, atque in eo gloriatus es; iniuriâ factum illud fuisse declaras: meritoque fueras dignus contemptu, si de contemptu doluisses. Et verò, quid est, quod à te habeas, quodque tuum sit? prorsus nihil. Mea enim sunt omnia. Cur ergo illa tibi arrogare vis, aut ab aliis tribui tibi, & ob ea honorari? Ut dæmones sibi honores tribui volunt divinos; sic vanus homo laudari, & admirationi esse, & auferre mihi honorem. Si saperet, diceret iis qui se amant & admirantur, cum Apostolis meis: Viri Israëlita, quid miramini in hoc; aut nos quid intuemini, quasi nostrâ virtute aut potestate fecerimus hoc? vel ut alii, cùm immolare illis vellent: Viri, quid hæc facitis? & nos mortales sumus, similes vobis homines. Vis ergo ut me omisso, te respiciant? singulariter laudent & honorent? inimici fiant mihi, ut tibi sint amici? vis tu, me præterito & neglecto, honorem quem præstare potes, amorem, admirationem tuam tribuere vanissimo idolo, id est, hominum opinioni? Qui enim illam amas, eidem per amorem subiiceris: mundumque amas, & inimicus meus constitueris. vis ut amore tui, homines impediatur, ne toto amore ferantur in me? ut ponas te muçum inter eos & me, ne plenè mihi adhæreant? Gaudes fortè, si te suspiciant multi, id est, fallantur, & fallas! si ad te veniant, si iis per te aliquid tribuam. Nõnne vides muscas ad ollam, & pulices convolare ad carnem tuam, & exsugere?

omnium injuria est.

Qui de contemptu dolens, contemni dignus est.

Qui gaudet contemptu, immerito contemnitur.

Qui laudari affectant, demonem imitantur.

Act. 2.

Act. 14.

Qui ab hominibus amari gessit, Deo corda hominum suffuratur.

fugere? sibi comedunt, & tibi detrahunt: ita, qui ad te veniunt, aut opis, aut solatij gratiâ, quod per te illis præsto, quod suum est, petunt: propter illos enim dedi; quod meum est accipiunt. Reddant itaque mihi laudem, neque tibi de laude, aut vituperio cura sit, aut iudicio hominum.

HOMO. Si ergo neque laudem appetere, aut sperare debeo, si bonus esse volucro, neque vituperium avertari: quanta, Deus bone! insipientia, propter illam malum esse velle, aut saltem me perturbando, & dolendo, minùs bonum?

CHRISTVS. Quis est, qui, si ejus sanitas, scientia, robur, opes non laudentur, imò vituperentur, ea corrumpat? Nemo fame se cruciat, quòd à furiosis & parùm fauentibus, cibus & potus venenum esse clametur.

HOMO. Et tamen, ne quis vituperet nos, sæpè exercitiis pietatis, & observantiâ abstinemus, id est, cibo animæ, ejusque robur & opes perdimus, & gratis vendamur sub peccato. *Bone JESV*, ut infr. pag. 241.

CHRISTVS. Quid si te quispiam consuleret: quid sibi eligendum foret, quidque expediret; verè divitem esse honoratum, beatum; an talem falsò haberi? omnibus abundantem, an indigentem? verâ, an adumbratâ virtute præditum? Nonne vera falsis & vanis anteponenda esse judicares? Attamen hic error abripit omnes; ac, ne vituperentur, injusti esse malunt, aut minùs justis, quàm ob virtutem verè laudabiles, beati esse, & honore digni. Quàm diversus erit in morte, & iudicio sensus! imò, aliud tum universi erit iudicium mundi. Laudabitur ab eo, qui illum contempserit; & vituperabitur, qui illius vocibus incantatus, inertem & turpem duxerit vitam. Tum paupertatis amor, honorum ac sæculi contemptus ac opinionum, & liberalitas in pauperes, & virtus omnis extolletur, etiam ab improbis; & à Sanctis meis, & me, in æternum laudabitur. vt meritò diem mortis Sanctorum, natalem eorum esse, & dici voluerim.

*Cur falsa
pro veris eligis?*

rim. Oriuntur enim tum, & velut sidera, deficiente die hâc, in nocte lucere incipiunt. *Bone JESV*, ut inf. p. 241.

HOMO. Improbi verò, etiam tunc, cùm de salute agitur, ne inconstantes, ne timidi appareant, converti ad te, publicè confiteri, communicare, inungi verentur; & dira conscientie tormenta patiuntur.

*Multi con-
verti nolunt
ob hominum
iudicia.*

CHRISTVS. Si causam quæras in promptu est: Quis, inquit, esset sermo?

HOMO. Et sic, bone JESV, pluris est sermo, & verbum volans, re ipsâ, salute Pluris est, quàm sit te suscipere, à te visitari, pasci, roborari. Pluris verbum, quàm omnia dona tua. Pluris timor, & volitare per ora hominum, quàm æternæ vitæ discrimen adire. O quanta vis & potentia iudiciorum humanorum! Eheu! quid in iudicio ille respondebit tibi, quando coram universo orbe terrarum, patebit insipientia illius? Exprobrabis eam illi tunc, ô Sapientia æterna, quòd te spreto, vilissimorum hominum vocem pluris æstimarit, quàm mandatum tuum. Tunc insultabit illis orbis terrarum, Sancti subsannabunt, & dæmones illudent, quorum laudes, id est jacula, tam avidè quæsierat; quibus vulneratus, æternâ ignominia plectetur.

*Stultitia eo-
rum qui ca-
vant iudicia
hominum.*

CHRISTVS. Qui autem me confessus, & pietatem fuerit coram hominibus, confitebor & ego eum coram Patre meo: & qui me erubuerit, & sermones meos, hunc Filius hominis erubescet, cùm venit in maiestate suâ, & Patris, & sanctorum Angelorum.

Matth. 10.

HOMO. Quàm dolebunt filii hujus sæculi. eheu! in longâ æternitate; quòd ob verbum, cogitationem, nutum hominis alicuius, omiserint occasiones mille salutis, gloriaeque sempiternæ!

*Vide ut oc-
casionem
virtutis non
negligas.*

CHRISTVS. Tunc, ut etiam in iudicio, ejulabunt reprobi, dicentes: Ecce hi sunt, quos aliquâ lo habuimus in derisum, & in similitudinem improperii: nos insensari vitam illorum æstimabamus insaniam, & finem illorum sine honore: ecce, quomodo computari sunt

sap. 5.

inter

inter filios Dei, & inter Sanctos fors illorum est!

Credo tibi, ut supra pag. 7.

HOMO. Amari volumus, & ecce, si idcirco omittimus amorem tuum, erimus in æternum odio tibi Deo nostro, & Angelis tuis: honorari cupimus, & omnia scelerata & recessus cordis nostri omnibus aperta erunt: celebrari, & eheu! æterno carcere, & æternâ erimus oblivione sepulti, neque unquam recordaberis nostri, Deus noster: quos audivimus, quorum iudicia timuimus, perpetuis nos maledictis incessent; si honorem quærimus, nõne, eheu! æternum sperare ac eligere pro momentaneo oportuit? O felices animæ, & ter felices! quibus Spiritus sanctus eam indidit mentem, ut honores mundi simul & fauores despiceretis, excelsioresque rebus omnibus humanis effecit! O beate Alexi! qui cum esses clarissimus genere, illud celasti, ut filium Dei te esse toti orbi cõprobares: vicisti generose athleta, & latitando sub gradibus toto terrarum orbe sanctitatis sparsisti radios. O Apostoli, & Martyres Christi, quæ exempla nobis contemptus opinionum mundi præbuitis! Ibatis à conspectu concilii gaudentes, quoniam digni eratis pro nomine JESU contumeliam pati. O beata agmina Anachoretarum, quàm feliciter mundo illulistis, ne ille vobis illuderet! quæ laudabat ille, calcastis; quæ vituperabat, elegistis. quis est, precor, qui vobis hunc spiritum addiderat?

CHRISTVS. Caro certè & sanguis non revelaverat, sed Spiritus Patris mei qui in cælis est: magnamque ex eo pacem consecuti fuerunt, numquam anxii, nulli obnoxii; sed liberi, securi per gloriam, & ignobilitatẽ; per infamiam, & bonam famam: ut seductores, & veraces: sicut qui ignoti, & cogniti: quasi morientes, & ecce vivimus: ut castigati, & non mortificati. Mundanus verò, quem humani respectus exagitant omnium oculos, ora & rumores observare jubetur, omniumque esse servus. qui enim diligit aliquid, necesse ei per amorẽ sub-

*Æternâ
cur momen-
taneis non
præfers.*

Atq; 5.

*Fructus non
curantis ho-
minum ju-
dicia.
2. Cor. 6.*

*Incommoda
ex eo quod
hominum
iudicia ma-
gni fiant.*

darur:

datur: & quod miserrimum est, amorem, favorem, bonam sui existimationem (quæ vera esse ob vanitatem nequeunt) venatur perpetuò: quam numquam scire potest an consecutus sit. pravum enim est cor hominis & inscrutabile; quis cognoscet illud? & qui te ore commendat, sæpè tacitus vituperat: si unus te laudet, centum despicient. quomodocumque te ut Proteus verses, nunquàm unus uni per omnia, nunquàm unus omnibus placebis; sed pluribus displicebis. *Hæcine firmâ fide, ut sup. p. 7.*

*Jerem. 17.
Latus huma-
na vana.*

HOMO. O quàm caro emuntur opiniones hominum! quas verè an quis habeat quales optat, numquàm re. novit; & si nosset, nec ad momentum de eis certus esse posset: ita video, instabile est cor hominis, & amor illius, & quod hodie hæc horâ probat, eadem improbat. Miramur, aliquem in Venerem, vel gutturis voluptatem sua profundere; sed longè magis fatuus, qui ob imaginationes hominum & opiniones, veri honoris, pacis, virtutis, ac gratiæ tuæ jaçturam facit, id est, omnium bonorum.

CHRISTVS. Multis quidem miseriis obnoxius est homo; sed immensùm auget eas, qui immiscet se opinioni hominum, admirationi, honori & amori: sicut enim ex corporis proprii, sic ex horum læsione afficitur, & ligna quibus uratur ipse adhibet, vinculaque quibus trahatur.

*Hominum
opinionibus
servire mi-
serum.*

HOMO. Idcirco firmiter statuo numquam advertere ad hominùm & mundi opiniones; sed hoc unum spectare quid à me exigat ratio, quid tua divina voluntas, tua præcepta & contilia. Quod sit enim iudicium mundi, quàm insipiens & insanum, manifestè declaratùm est in vitâ & morte tuâ: tu enim nocte in stabulo natus, triginta annos inter homines versatus, ignotus & despectus fuisti; & postquam dulcissime JESV, dignatus fuisti revelare te mûdo, quoties nobis hunc contèptum cõmendasti? nullum honorem aut dignitatè aut laudem quæsisti, dicens: Ego non quero gloriam meam: est qui

*Attende ad
Christi ju-
diciam, non
mundi.
Joan. 8.*

quærat,

quærat, & iudicet. At numquam magis, quàm falsum sit mundi hujus iudicium apparuit, quàm in sacratissimâ morte tuâ: tu enim sanctus, innocens, agnus sine maculâ, cum iniquis ab illo deputatus es, & despectus, existimatus novissimus virorû: & ego illius laudem aut vituperium æstimabo? Neque aliam viam Sanctis tuis ostendisti, qui te ferio, non fictè; sincere, non errore, aut proprio amore decepti, amarunt, & ardentè exoptârunt contemni, stulti haberi ac reputari, ut imitari te possent. Magna certè injuria tibi est (ut Chrysostr. de servus tuus loquitur) si, tamquam non sufficias ad nos laudandum, te omisso ad conservos festinemus, hoc omnia pervertit, hoc universum orbem terrarum perturbavit; quoniam hominum respectu omnia facimus, & de bonis operibus nulla nobis cura est; sed laudem nobis à conservis nostris inquirimus.

*Chrysostr. de
contemnen-
dâ laude
hominum.*

*Servi Dei
prima virtus
est, iudicia
hominum
contemnere.
Galat. 1.*

CHRISTVS. Idcirco verè per me dixit Hieronymus: Prima Monachi virtus est, contemnere hominum iudicia, semperque Apostoli mei recordari, dicentis: Si adhuc hominibus placere, Christi servus non essem.

HOMO. Neque solùm exemplis me invitâs, amantissime Iesv; sed insuper beneficijs plurimis, quæ in singula confers momenta. Quid enim ista mihi prædicant, nisi à te laudem veram quærendam esse, à quo nobis omnia bona proveniunt? si enim nihil boni nisi à te Oceano bonorum omnium, cur æstimari ab alio cupio, qui nihil mihi nisi à te præstare potest; nihil verè æstimare, quia cognoscere plenè rem nullam potest: Tuum unius iudicium solum verum est. Cùm ergo iudicium hominum nō vereamur, nisi simul aliquid ab ijs nobis polliceamur; qui videt te boni omnis fontem, nihilque esse extra te, despicit omnia propter te: quid enim extra te quærat: videt longas & difficiles esse vias, quibus scrutatur humana cæcitas quietè, ubi inveniri nequit, quodque eo ipso infelix homo indicat se in omnè inquietudinè, dolorè & afflictionè spiritus: se enim credit

*Dei benefi-
centia alio-
rum con-
sumpsit
doces.*

dubijs

dubiis ventis voluntatis, favoris & timoris hominum; cum numquam in eodem statu permaneant. O quàm stultè vanitatem talis amat, eiq̃ue innititur, ut undis fluentibus, aëri & ventis, meritoq̃ue timeret, & timendo manifestè insipientem se atque improvidum demonstrat! Et tamen tot ambagibus, timoribus, simulationibus bullæ istæ quærentur.

EXERCITIUM.

BONE JESV, ô quantum vanitati subjecta est creatura tua non volens, ô Creator mi! quot sibi laqueos parat, & impedimenta ponit, ne perveniamus ad te, Amor nostri! Quid enim est in universâ vitâ, quod magis à recto deviare faciat, quàm quod respiciamus ad iudicium hominum? Ecce, perire plerimi malunt, eternùm cruciari, dum confessiones imperfectæ sunt pudore noxio, & pestilenti, quàm ab uno homine iudicari, vel despici. Quanta, proh dolor, dementia! Quid querimus placere homini & displicere tibi? An tanti nobis est, ut ille de me rectè sciat & loquatur, ut vulgus imperitū, ut fallax homo & mēdax & in horâ mutabilis, ut potius quàm illi displiceã, à te damnari velim? O Deus meus, ô Redemptor mi, hæc videtur esse universalitas iniquitatis, hic fons omnium duellorum, omnium contentionum, simulationum, ambitionis, fastus & superbiæ: qui enim non respicit ad hominum iudicium, humilis, & pacificus est Deus meo, & hominibus amabilis & Angelis tuis, securus vivit, beatus moritur, gratiam invenit in oculis tuis. Veniat mihi obsecro illa, & non respiciat me visus hominis; sed despiciat, dummodo placeat tibi anima mea. Cur miseri servi esse volumus hominum, quos sanguine tuo liberos fecisti? Cur etiam cogitationes hominum veremur, & magis quàm iudicia tua?

Ah, Domine, hæc est calamitas filiorum Adæ. Sed potes, & verbo potes, & nutu potes, sanare infirmitatem nostram. Aspice in me, & salvus ero. Respice in me, & miserere mei, quia unicus & pauper sum ego. Spero equidem cum toties nos visere digneris, cum nobiscum esse usque ad consummationem sæculi, fore ut ro-

Creaturæ amor laqueus.

Iudicia mundi magnificere fons est calamitatum.

Fiducia in Deum. Applicatio ad Communionem.

boret me virtus tua, & caro tua, & sanguis tuus. Scriptū memini: Erunt duo in carne unā; & dictum hoc in te Christe JESU, & Ecclesiā. Fac ergo ut unum tecum sim, & aptum membrum corpori tuo fac ut hoc pane refectus non esuriam iterum, & bibens de fonte gratiæ tuæ non sitiam in aeternum, nisi te unum, ad quem desiderat anima mea ut cervus ad fontes aquarum.

Miserere, Domine, misere, conditor omnium, vanitatis nostræ & seruitutis, quā mundo, & cogitationibus hominum seruimus. Si seruire libet, nōne potius tibi Deo meo vivo & vero: nōne tibi, Rex Regum, & Domine dominantium: si laudari volo, à te verè coram curiā tuā, & orbe terrarum, & in aeternum desidero: si gloriam cupio, aeternam à manu tuā expectare volo: si vituperium timeo, à te d' spici & contemni formidare vehementer deo. Quis enim laudabit, quem tu despexeris? quis eum dicet bonum, quem tu reprobāris, verax Deus, qui scrutaris corda & renes? Ecce, Domine, iam viam veritatis elegi, & iudicia tua vera justificata in semetipsa. Illumina igitur tenebras meas, ut non ultrā diem hominis desiderem, sed uni tibi placere optem, & displicere timeam. tu enim laus mea, tu gloria mea: si gloriari oportet, in te gloriabor; quia in te inimicos ventilabimus cornu, & spernemus insurgentes in nobis, ut sine timore de manu inimicorum nostrorum liberati, seruiamus tibi omnibus diebus vitæ nostræ. Amen.

Psal. 118.

Psal. 17.

Psal. 43.

Præcis ad iudicia hominum contemnenda.

Primò, considerare oportet actiones suas, easque non ex vulgi iudicio, sed Dei lege ordinare; ac tunc generoso animo in viā virtutis progressum facere. Duci nequit quantum hunc impediatur iudicia hominum vereri: hoc enim multos à frequenti confessione & communionem publicā, aliisque pietatis exercitiis avertit; & audent plurimi in scholā vanitatis & nequitiae esse principes, in pietate verò paucos reperies qui præire audeant.

Vide in 740
the. 170 fles.

Secundò, sapè iuvat considerare, se coram Deo ac curiā eius in magno theatro existere atque operari, ac iudicia hominum spernere.

Tertiò; cū hoc malum ex amore sui ducat originem, nec ferè quiquam alterius iudicium vereatur sinistrum, aut vituperium

perium, nisi simul laudem venetur, vel aliud quidpiam, magnanimitate opus est: illa enim hominum servire vantis iudiciis ac suspicionibus, aliisque esse obnoxium, & ab iis emendicare pretio summo Christianæ libertatis, non permittit.

Magnanimitas contemnit iudiciū.

Quartò, Sanctis in more fuit positum, nonnulla facere quæ irritare linguas, & eos despectos reddere possent, nullâ tamen justâ occasione datâ, atque in eo imitari illos oportet, si ad perfectionis bravium contendere velimus, & ad pacem atque animi tranquillitatem pervenire. *Dignatus es*, ut suprà pag. 10.

I A C V L A T O R I Æ.

Mihi pro minimo est ut à vobis iudicer, aut ab humano die. *1. Cor. 4.*
Feci iudicium & justitiam, non iradas me calumniantibus *Psal. 118.*
me.

Iudica me, Deus, & discerne causam meam de gente non sanctâ, & ab homine in quo & d. liso erue me. *Psal. 42.*

Diem hominis non desideravi, in scis.

Ierem. 12.

C A P V T I X.

Meditatio de alio impedimento progressus peccato veniali.

Oratio præparatoria, ut suprà.

COMPOSITIO LOCI, considerare animam, & totum velut leprâ opertum imperfectionum coram Deo, & curiâ illius universâ.

ORATIO, ut suprà.

PVNCTVM I. Considera vitam actam, & quàm multa peccata & defectus admiseris. Primò, circa vitæ tuæ institutum. Secundò, si religiosus sis, circa vota & Regulas, in mortificatione, in modestiâ. Tertiò, in oratione & usu Sacramentorum. Quartò, in operibus tuis etiam ex obedientiâ factis. Quintò, in conversatione quotidianâ: & contere ex toto corde, & humilia spiritum tuum valdè. nihil enim esse videbis aliud justitiam tuam, quàm velut pannum menstruatę *Quis cognovit*, ut infrâ pag. 246. *Examē sub.*

PVNCTVM II. Considera gravitatem peccati venialis. Primò, eò quòd summum Deum offendat, &

*Ephes. 4.
Peccati ve-
nialis gravi-
tas.*

*Ser. 1 in con-
uers. S. Pauli*

sanctum Spiritū contristet, adeò ut, si totus mūdus posset saluari uno peccato veniali admissò, non esset faciendū quod, cheu! toties tā leui causâ perpetrasti. Secūdò, ex multitudine beneficiorū Dei. Tertio, ex eo, quòd in baptismo, & magis Religione quisque cōsecratur Deo. Quartò, ex multitudine auxiliorum in eā. unde Bernardus: Non est magnū, dicis, si in his maneam venialibus minimisque peccatis: hæc est, inquit, dilectissimi, impœnitentia, hæc blasphemia in Spiritum sanctum, blasphemia irremissibilis. *Hæcine vera*, ut supr. pag 7.

*Hier. epist. ad
Iul.
Eccles. 19.
Minima vi-
tandæ,
de ord. vita
ad Fratres.*

*Minora pec-
cata graui-
oribus ali-
quando peri-
culosiora.*

*Iosue 2.
Ab. 5.*

PUNCTVM III. Considera quæ dāna adferat Primò, etsi gratiam non adimat, tamen tardat in viâ virtutū, & molestā facit. Secūdò, omnes virtutes obscurat, sponsā Christi animam fœdat, & fervorem minuit. Tertio, defolatione gravi afficit, in cœroribus, & scrupulis sæpè ad plures annos. Sic soror Petri Damiani sedecim annis ob curiositatē afflicta fuit. Quartò, quia cōsolationis spiritualis incapaces reddit, ut nec sæcularia, nec religiosa gaudia habeat; cū nemo possit hîc implere vētre, & ibi mentem. Quintò, quia exponit nos gravibus periculis peccati mortalis; nam ut Aug. timenda ruina multitudinis, si non magnitudinis, secundū illud. Qui spernit modica, paulatim decidet. Vnde & Bernardus, Mēs Deo dicata sic caveat minora vitia, ut majora. Quid interest enim si fluctu magno an guttis plurimis per sentinam mergaris? quibus scilicet vires animæ cōtabescunt, ut sic in mortalia facilè homo labatur. Imò ut Greg. nō numquam in parva deterius, quàm in majori culpā peccatur: major enim quòd citius, quia sic culpa agnosci- tur, eo etiam celerius emendatur; minor verò, dū quasi nulla creditur, eo peior est, quo & securius in usu retinetur. Sextò, cōsidera omnia magna ex parvis necessariò pēdere: sic orator etiā syllabas, & interpūctiones observat. Septimò, sæpè apud Deum magna esse, quæ nostro iudicio parva sunt ut in colligente ligna, Num. 5. Acham, Moysè dubitante, Num. 20. Heli, 1. Reg. 3. A-
naniã

naniâ, & Saphirâ, in iis qui opera misericordiæ omiserunt, Matth. 26. O anima, ecquid est in orbe tibi tam charum, quod ad tanta incommoda te impellat? *Hæcine firmâ fide*, ut supr. pag. 8.

PVNCTVM IV. Considera, quanto offendiculo proximo sint & impedimêto peccata venialia. Nâ omnem auctoritatem tollunt, etsi parva sint, & magnas etiam res impediunt: dum alii mirantur eum qui toties communicat, confitetur, orat, psallit, & si Religiosus, omnia deseruit, in minutis istis hære, quæ ipsi sæpè, etsi minùs id profiteantur, superant. Et sanè dolendum tanta hominem fecisse, ut Deo frueretur, maximè si in Religione, & tantilla impedimenta non tollere; tantum fodisse ut aquam inveniret, & jam desistere. Secundò, etiam talis offendit sæpè totam communitatem, dum tali vitio pravas inducit consuetudines, quas postea nulla quandoque illius, qui præest, industria valet corrigere. Tertiò, vide ut Sancti etiam minima vitarent & castigarent, ut Eusebius apud Theodoretum, &c. *Quis cognovit*, ut infr. pag. 246.

Triste venialia non declinare.

PVNCTVM V. Considera, servile valdè esse peccata venialia committere. Hoc enim perinde est, ac si dicas, illud non est vetitum sub pœnâ capitis, ergo libet, & licet offendere: contrâ, filiale etiam minima vitare. quod Deo ita gratum, ut talem præferat mille aliis justis, ut in Antonio, Job, Abraham patet. Talem enim virum quærit Deus, qui interponat seipem, & stet oppositus contra se pro terrâ ne dissipet eam. Vide ad quanta Deus talem minima vitantem elevet, ut contrâ alios tepidos scrupulis & tentationibus castiget. Qui enim non cooperatur parvæ gratiæ, indignus est majore; eaque ob teporem illi negatur. Peccata enim sive parva, sive magna, impunita esse non possunt; quia aut homine pœnitente, aut Deo judicante plectuntur hîc, vel post hanc vitam igneo flumine expiantur. Age, dic quo precio vivise xuri velles? nullo, inquis,

Ezech. 22. Servile venialia non declinare.

Isaia 5.

& ramentum quotidie ob vanitatem, &c. huic periculo te exponis. Væ igitur qui trahitis iniquitatem in funiculis vanitatis, & quasi vinculum plaustrum peccatum. Ideoque propone diligentissimè examen generale facere, ut puritatem conscientiae adipiscaris.

Oratio pro detestatione peccati venialis.

Iob II.

Quis cognovit sensum tuum, Domine, & quis consiliarius tuus fuit? verè iudicia tua abyssus multa, inscrutabilia iudicia tua, & incomprehensibilia cogitatu. Excelsior caelo es, & quid faciet homo profundior inferno; & unde cognoscet? longior terram mensura tua, & latior mari. Si subverteris omnia, vel in unum coarctaveris, quis contradicet tibi, vel quis dicere poterit, cur ita facis? Ecce, tu, Deus, excelsus in fortitudine tua, & nullus tibi similis in legislatoribus. Quis poterit scrutari vias tuas, aut quis audebit dicere tibi, operatus es iniquitatem? Toties promiseras Israëlitis terram lacte & melle manantem, & duo tantum (obstupescite cali & terra) Calib & Iosue in eam pervenerunt, etsi omnes pasceres pane cali in deserto, & vestes eorum servares. Moyses amicus tuus erat, & facie ad faciem ei loquebaris, & deprecante illo impij conciliabatur tibi; & ecce, hesitavit ad aquas contradictionis; & non potuit ingredi terram promissionis. Gideon fortissimus pro victorias per te parvas factus populi salus fecit sibi Ephod, & factum est ei & domui ejus in ruinam. Sampson de sterili conceptus, liberator populi sui, quomodo à te abiit & recessit, & factus est opprobrium inimicis suis? Filij Israël Beniamitarum scelus ulturi iussu tuo iterant, & ecce casi fugatiq; aliquoties fuere. Saule non erat melior in populo, & quomodo ob superbiam projectus à te? David vir secundum cor tuum, quomodo cecidit, & Salamō amabilis Domini filius ejus? Nonne & Leo prophetam deceptum occidit? Iosias dilectus tuus perrexit ut dimicaret contra Nechao & periit? Quis horum casus varios & ruinas non obstupescet? Quis appendere valeret delicta eorum, aut intelligere iudiciū tuum? Idèd ego humilio me sub potenti manu tuā, & rogo te, ut ab occultis meis, & parvis & magnis

Exempla
varia.

Ad huc hu-
militat. c. 11. s.

gnis mundes me, & ab alienis parcas servo tuo, minimo servorum tuorum.

Parce, Domine, parce, & non intres in iudicium cum servo tuo, quia non justificabitur in conspectu tuo omnis vivens. Quid enim modicum est forsan? sed qui contemnit modica, paulatim decidit; & quis cognovit iudicium tuum? Ecce in pigritiis humiliabitur contignatio, & stillicidia eiciunt hominem in die hyemali de domo suâ. Ita, Domine, te quoque vereor, cheu! è domo tuâ, id est, corde meo; cum eum qui neque frigidus neque calidus est evomas ex ore tuo. Sed veni, obsecro, hodie, veni, & cor contritum & humiliatum ne despicias, etsi iudicia tua abyssus multa, tamen misericordia tua super omnia opera tua. Ad hanc cōfugio, & gemens, ac dolens, speransq; in te dico coram curiâ tuâ, in te cantatio meâ semper, tamquam prodigium factus sum multis, & tu adjutor fortis. Miserere anima querentis te, & amanti, & suspirantis ad te, & non confidentis nisi in infinitâ misericordiâ tuâ. Amen.

Eccl. 15.

Prov. 17.

Applicatio
ad Com-
munionē.

Fiducia in
Deo.

Praxes.

1. **S**I sapias, nihil æstima parvum, quo scis magnum, imò ter maximum & optimum Deum offendi. Omne Deū offendens magnum.
2. Cùm venialia ferè in bonis ex inadvertentiâ contingant, vide ut nihil præcipitanter agas, sed consideratè. Circūspectio est necessaria
3. Præsentiam Dei mordicè retine. Dei præsentia.
4. Imitare Eremitam illum, & studiosè aliquam etiâ levem imperfectionem sume, & laboriosè oppugna, ut vigilantia hæc in parvis acuat animos ad majora, & divertat hostem à molestiore & periculosiore certamine. In levibus vigila.
5. Confitere accuratè etiam minima exemplo Sanctorum non scrupulosè, sed ex amore. Cōfessio minimorum etiam aliis viâ obstruit.

IACVLATORIÆ.

IN me transferunt ira tua, & terrores tui conturbaverunt me. Confige timere tuo carnes meas, à iudiciis enim tuis timui. Quis novit potestatem ira tua, & præ timore tuo iram tuam dinumeraret?

Iusticia & iudicium preparatio sedis tua, misericordia & veritas præcedet faciem tuam.

Psal. 87.

Psal. 118.

Psal. 89.

Psal. 88.

CAPVT X.

*De Tentationibus graui impedimento in
viâ vitæ.*

*Tentationū
utilis diu-
sio.*

NVNC de tentationibus agendum, earumque re-
medijs. Sunt verò illæ duplices, aliæ leues & bre-
ues, & hæ velut muscæ leui verberè manus dispelluntur.
aliæ graves, sed & breues, & his etiam extemplo forti
animo & dilectione repugnandum, propositorum &
votorum, si habeas renovatione, Christi velut præsentis
amplexu vel protestatione coram cælesti curiâ iteratâ;
vel coram Angelo Custode proposito innovato.

*Modi resistē-
di.*

Aliæ sunt graves ex naturâ ipsarum, & durant ali-
quamdiu; aliæ leues, sed tamen duratione suâ permo-
lestæ. his utile remedium spero futurum hujus dialo-
gi lectionem. Neque tamen talibus tum per diem cre-
brò affigenda cogitatio, nam ab illis divertere cogita-
tionem & mentis oculum valde salutare.

Nota.

*Dialogus in tentatione legendus ex locis Scripturæ
concinatus.*

*Tentatio
pacē turbat.*

HOMO. Conturbant me cogitationes meæ, &
cùm antea in pace dormirem & requiescerem;
ecce nunc cor meum æstu magno, ventis contrarijs
agitatur; nec credere nec sperare in Deo videor, lan-
guidus & torpescens; nil nisi terrena cogito. non placet
cælestia meditari, orare non delectat, sed fabulari; tri-
stitia impletur cor meum, & cantica mea versa in la-
mentationem. Numquid mare ego sum? si dixerò, Cō-
solabimur me lectulus meus, & revelabor loquens me-
cum in strato meo; terreor per somnia, & cogitationi-
bus ipsis horrore concutior. quamobrem tædet ani-
mam meam vitæ meæ, parce mihi Domine: nihil enim
sunt dies mei.

Amos 8.

Iob 10.

Iob 7.

ANGELVS. Quare tristis est anima tua, & quare conturbas te? Tentatio te apprehendit, & venit super te tribulatio; sed animæquior esto, & scito hoc primum, tentationem esse quam jam pateris. *Psal. 41.*

HOMO. Non estimo equidem; aut certè gravior est quàm ut vincere queam.

ANGELVS. Nónne sentis rem in specie bonam tibi proponi à diabolo, & quasi ostendi; (nemo enim intendens, ut dicit Philosophus, ad malum vel minora bona operatur) & hâc velut illecebrâ ad peccatum detrahi, perturbarique te dicis, anxium esse & inquietum? hoc est tentari, & à concupiscentiâ tuâ abstrahi, & allici. En ab Evâ tuâ proponitur tibi pomû: cave ne accipias per Deum immortalem: latet sub melle venenum, venenum aspidum insanabile. Ægyptia mulier seu caro te invitât, ut castus Joseph fuge: aut velut Thamar allicit, aut ut Dalila importunitate & frequentiâ cogitationû fatigat, aut velut Agar rebellat; vigila & ora, ne intres in tentationem. forsan se jungit hosti tuo mundus seu peccator, exemplo & verbo provocans, & vel pièvolentem vivere persequitur, vel creaturæ seducit amore: quippe, ut Sapiens, factæ sunt in odium & tentationem & muscipulam pedibus insipientium. Ergo ad Deum confugas supplex, & adverte quid, & quo fine ea proponat, Dei que gratiâ innixus, superare hostem poteris. *Deut. 32. Gen. 39. Gen. 38. Iud. 16. Gen. 21. 2. Tim. 3. Sap. 14.*

HOMO. Vix id sperare audeo, quid enim agam? si locutus fuero, non quiescet dolor meus; & si tacuero, non recedet à me: nunc oppressit me dolor meus, & ad nihilum redacti sunt omnes artus mei. collegit hostis furorem suum in me, & infremuit contra me dentibus suis, aperuit super me os suum, & exprobrans percussit maxillam meam. conclusit me Deus apud iniquum, & manibus ejus me tradidit. Ego ille quondam opulentus repente contritus sum, tenuit cervicem meam, confregit me, & posuit me sibi quasi in signum, circum-

dedit me lanceis suis, & convulneravit lumbos meos; non pepercit, & effudit in terra viscera mea: terra, ne operias sanguinem meum, neque inueniat in te locum latendi clamor meus.

*Fiducia in
Deo locada.
Psal 49.*

Isaia 36.

Iob 6.

Ibidem.

Iob 16.

*Attende
previdentiã
Dei.
Iob 5.*

ANGELVS. Ecce in celo testis tuus & conscius tuus in excelsis; immò verò tecum est in tribulatione, & à dextris tuis ne fortè commovearis. Invoca, ait, me in die tribulationis, & eruam te, & honorificabis me.

HOMO. Defecerunt oculi mei suspicientes in cælum excelsum, non est qui consoletur me: clamo ad Dominum, & non ex audit; sed sagittæ ejus in me sunt, quarum indignatio ebibit spiritum meum. Quis det ut veniat petitiõ mea? & quod expecto tribuat mihi Deus? quæ est enim fortitudo mea ut sustineam? aut, quis finis meus ut patienter agam? nec fortitudo lapidum fortitudo mea, nec caro mea ænea est. ecce non est auxilium mihi in me: & necessarii quoque mei recesserunt à me: semitam meam circumsepfit, & transire non possum, & in calle meo tenebras posuit, destruxit me undique, & pereo, & quasi evulsæ arbori abstulit spem meam: dereliquerunt me propinqui mei, & qui me noverant, oblitii sunt mei.

ANGELVS. Nihil in terrâ sine causâ fit, & de humo non oritur dolor. deprecare Dominum, & pone ad eum eloquium tuum: qui facit magna & inscrutabilia, & mirabilia absque numero, qui dat pluviam super faciem terræ, & irrigat aquis universa: qui ponit humiles in sublime, & mœrentes erigit sèspirate: qui dissipat cogitationes malignorum, ne possint implere manus eorum quod cœperant: qui apprehendit sapientes in asturiã eorum, & consilium pravorum dissipat: per diẽ incurrent tenebras, & quasi nocte sic palpabunt in meridie. porrò salvum faciet egenum à gladio oris eorum, & de manu violenti pauperem, & erit egeno spes, iniquitas autem contrahet os suum. Beatus homo qui corripitur à Deo, increpationem ergo Domini ne reprobet:

probes: quia ipse vulnerat, & medetur, percutit, & manus ejus sanabunt.

HOMO. Sed veni in altitudinem maris, & tempestas demersit me: quomodo exurgam? quis me liberabit? quomodo poterio resistere tam longæ, tamquæ moleste tentationi, & adversus mundi principes tenebrarum, spiritualia nequitia?

ANGELVS. Ecce stas in viâ salutis, diffide tibi, & confide in Domino, dabitque tibi petitiones cordis tui. Fidelis est Deus, qui non patitur vos tētari supra id quod potestis. nōne hoc credis, quæ Veritas ipsa, & Sapientia locuta est?

HOMO. Credo utique, quia veritas est Deus, & mentiri non potest; sed eheu! quàm attenuata est virtus mea, dum toties me labi video, quodque nolō, hoc malum facere. Veruntamen credo, quia fidelis est, & non sinet me tentari supra vires: nec nisi volens succumbam: immō si voluero, faciam illius gratiâ cum tentatione proventum.

ANGELVS Rectè; siquidem væ dissolutis corde, qui non credunt Deo, & ideò non proteguntur ab eo: væ his qui perdidērunt sustentiam, & qui dereliquerunt vias rectas, & diverterunt in vias pravas, & quid facient cū inspiciere cœperit Dominus? Qui timent Dominum, non erunt incredibiles verbo illius; & qui diligunt illum, conservabunt viam illius. Qui timent Dominum, requirent quæ beneplacita sunt ei; & qui diligunt eum, replebuntur lege ipsius. Qui timent Dominum, custodiunt mandata illius, & patientiam habebunt usque ad inspectionem illius. Deprime cor tuum, & sustine; inclina aurem tuam, & suscipe verba intellectus, & ne festines in tempore obductionis, sustine sustentationes Dei: conjungere Deo, & sustine, ut ciefcat in novissimo vita tua. Omne quod tibi applicitum fuerit, accipe, & in dolore sustine, & in humilitate tuâ patientiam habe: quoniam in igne probatur aurum & argen-

argentum; homines verò receptibiles in camino humiliationis. crede Deo, & recuperabit te, & dirige viam tuam, & spera in illum. Respice, fili, nationes hominum, & scito, quia nullus speravit in Domino, & confusus est. *Hæcine firmâ*, &c. ut suprà pag. 8.

Eccli. 2.

HOMO. Scio, scio, & credo, quia non est qui mansit in mandatis illius, & derelictus est; neque invocavit illum, & despexit illum, fortitudo mea, & laus mea Dominus, & in nomine ejus despiciam omnes inimicos meos.

Isaia 12.

Psal. 117.

*Attende
quis te ten-
et.*

ANGELVS. Attende verò quis sit qui te invitat ut deficias à semitâ rectâ. nōne teterrimum vitium, quod ex nunc priusquam te captivum teneat, animæ vires labefactat, eamq̄, rebus terrenis immergit, captivam reddit, & manifestè à salute suâ abducit? Illinc verò virtus ad se vocat, opem promittit, ut in amœnam cæli viam & palatium deducat, victoriis celebrem efficiat, tentationibus meritum augeat, diligentiam & humilitatem. Vide igitur, cui parere velis, aspice & attende quod vincenti tibi dabitur manna. & ut olim Salvatori, etiam tibi Angeli ministrabunt.

Apoc. 2.

Matt. 4.

CHRISTVS. Imò verò, si superaveris generosè tentationem, non tantum ab ea deinde libereris, sed & aliū in ea juvare poteris, & adversus alia peccata munieris.

2. Cor. 12.

Nōne Paulus ait, Datus est mihi stimulus carnis meæ, ne magnitudo revelationū extollat me? Et verò suaderesne alteri, peccato illi consentire? nōne vides hîc velut illecebra, te in abyssum trahi miseriarū? scis enim cum qui facit peccatū, servum esse peccati. O quàm dura servitus est, quæ hominē tot tantisque involvit calamitatibus! Cui verò servitur? carni, & inexplebili sensuū cupiditati. Quemadmodū autē servus, si dominari incipiat, intolerabilis est, Ita castro vestra. Citò autē tentationis scintillam excute, aperi amico fideli hostiles technas: væ enim soli, quia cūm ceciderit, non habet sublevantē se. Et si quispiam prævaluerit contra unū,

*Peccati dura
servitus.*

*Vtile aperire
alteri tenta-
tionem.*

Eccl. 4.

duo resistent ei. Et: Frater qui adjuvatur à fratre quasi *Prov. 13.*
civitas firma.

ANGELVS. O quot gemitibus & lacrymis, si feceris, si
confereris, non factum non cogitatum optabis, & serâ
forsan pœnitentiâ! quin igitur maturè sapis? hodie si vo-
cem Domini audieris, noli obdurare cor tuû. Quid di-
câ de iudicio illo terribili? nōne puderet te hujusmo-
di cogitationem tuam toti orbi patefieri? Quid respon-
debis Domino, qui te jâ per me monet? quid mihi, qui
jam assiduè te exhortor? quid excusare poteris?

HOMO. Certè nihil: video enim malum esse si hoc
agam; & si verè ac sincerè judicare voluero, hoc pacto
me legem Dei mei, & consilium ejus despiciere.

ANGELVS. Si ergo in æternitatem cogitatione trans- *Cogita æter-*
ieris, quid tristius ibi erit, quàm momentaneâ volupta- *nitatem.*
te æterna emisse tormenta, & perdidisse gaudia sempi-
terna? Memorare ergo novissima tua, & in æternû non

peccabis. Neque existimes te esse solum in hoc certa-
mine: aspice Sanctos, quomodo Antonii, Pauli, To-
biæ, aliiq̃ue exerciti fuerint, & quàm sint, eò quòd viri-

liter certaverunt, toto orbe nominati. nemo enim co- *2. Tim. 2.*
ronatur nisi qui legitimè certaverit. Imò Beatus, ait *Jacob. 1.*

S. Jacobus, qui suffert tentationem; quoniam, cû pro-
batus fuerit, accipiet coronam vitæ. Esto verò post hâc *Quies animi*
vitam nulla superesset, nōne melius est animo tran- *quaranda.*

quillo vivere, & beatè, quàm aut turpibus, aut aliis co-
gitationibus animam fœdari, inquietam & perturba-
tam reddi? Ecce, ut dixi, jam experiris quantas hostis
molestias tibi creet, etiam si nec dum intra animæ tuæ
portas admissus sit. Quid faceret, ô miser! quam stra-
gem ederet, si ut in captâ urbe cordis tui grassari liceret?
omnia ibi ferro flammaq̃ue vastaret.

CHRISTVS. Quid invenisti in me iniquitatis, quia e-
lōgare te vis à me? Transite, ait Propheta meus, ad insu- *Ierem. 2.*
las Cethim, & videte: & in Cedar mittite, & cōsiderate
vehemēter, & videte si factum est ejuscemodi. si muta-
vit

*Peccator est
idololatra.*

vir gens deos suos, & certè ipsi non sunt dii: populus autem meus, & tu mutares gloriam tuam in idolū? Obstupescite cæli super hoc, & portæ ejus desolamini vehementer. Nónne meritò idolum vocatur id, propter quod me despiceres, qui te creavi & exaltavi, & lavi in sanguine meo? Anne ut voluptate brevi fruaris, despicerere potes omne consil.ū meum? & nihil valere apud te omnia beneficia mea, ut hoc uno quod dæmon offert potiaris; nihil promissa, ut fallacis mundi gaudiis ad momentum exultes? Obstupescite cæli super hoc, & portæ ejus desolamini vehementer. Nónne vides quàm illa fœda, quàm fluxa gaudia? enumeragenerationes singulas, & vide quot millia sint, qui iisdè inebriati fuerunt, & aut miseri postmodum perierunt, aut multis lacrymis & doloribus vix tandè brevem voluptatem expiârunt. Denique memento te stare in conspectu meo, Judicis tui, Domini tui, Regis regum, & tu audebis illudete mihi, spernere jussa mea? Ego te hinc invito æternis præmiis; & diabolus indè suppliciiis. ego pro te sanguinem fudi, & mortè subii, ille nihil nisi mortè tuâ spirat. ego te creavi; & ille destruere nititur; & prævalere adhuc poterit: Ego permisi, ut tentareris, ut probarem te, infidelis esses, nec ne. Vide igitur, ut corā me, & universâ curiâ meâ id ostendas: aut citò veniam tibi, quasi vir armatus, & effundā iram meâ in te, & videbis quòd amarum sit tibi dereliquisse Dominum Deum tuū. nequè tibi promittas pœnitentiæ spatium: tot repentini aliorum casus satis te monent, & dixisse me, Quâ horâ non putatis filius hominis veniet. Frustrâ ergo tibi blâditis de spatio pœnitentiæ, qui coacervas tibi irâ & vindictam meam: neque potes tibi veniæ spem, & misericordiæ magnitudinem proponere, qui jam sponte corā me hortante, monente, comminante, rogante, tantillū omittere non vis, aut facere. Justa sunt judicia mea, & omnes viæ meæ æquitas: & horrendum esse scias incidere in manus Dei viventis. *Cre. lo tibi*, ut supr. pag. 7.

*Præsentia
Dei.*

*Dei & dia-
boli Anti-
thesis.*

Apoc. 3.

Jerem. 2.

Luc. 12.

Heb. 10.

Oratio contra tentationem.

E Tiamsi vehementer sollicitet me ista tentatio, ecce corã te, Deus meus, propono per gratiam tuã, nullã ratione consentire: & scio liberum esse me, neque compelli posse: sed etsi fortè surrexerit aliqua cogitatio, protestor coram te, & curiã tuã, me ratum non habere, quod contrarium quocumque modo est decreto huic meo, & voluntati tuã. Non est volentis, neque currentis, sed (scio) tui miserentis: a: que in te, Domine, transgrediar murum, & spernam insurgentes in me. Obsecro te, adjutor meus esto, ne derelinquas me, neque despicias me, Deus meus. Non enim est tanta fortitudo nostra, ut resistere possimus absque te; sed pone me juxta te, & cuiusvis manus pugnet contra me. Tu dixisti, Cum ipso sum in tribulatione; ecce tribulor, adesto mihi unica spes mea. Tentas me an verè amem te, & video non poss: me tentari supra id quod possum; cum omnia in pondere, numero & mensurã ab aeterno à te ordinata sint. Cur igitur pusillanimis ero, cum tu desuper adstes mihi, virtus mea & fiducia mea? O quantum illa crescit voce illã tuã: Ecce ego vobiscum sum usque ad consummationem seculi. Verãue es veritas, & fallere potes, ô fidelitas? verè non potes. Exalta in fortitudine vocem tuam tu qui evangelizas Sion, ô anima mea, exalta, noli timere. Ecce Deus noster Christus JESVS, ecce Dominus Deus in fortitudine veniet, & brachium ejus omnibus dominabitur. Ecce merces ejus cum eo, opus illius coram illo. Sicut Pastor gregem suũ pascet, & quidem verè, verissimè corpore & sanguine suo, in brachio suo congregabit agnos, & in sinu suo levabit, fœtas ipse portabit. Ita fac, amantiissime JESV, ita fac, & sonet illa vox tua in auribus meis, quæ de te Domino meo erat: Ecce servus meus, suscipiam eum, electus meus, complacuit sibi in illo anima mea, dedi spiritũ meum super eum. Da mihi, obsecro, spiritum bonum & suavem, sicut tuus est: Et si dicat justitia tua, non permanebit Spiritus meus in hoc homine, quia caro est; respondebit bonitas tua & fiducia mea: Scriptum est de te, ô amor, non clamabit neque accipiet personas, nec audietur vox ejus foris: Calamum quassatum non conteret, & linum fumigans, quod sum ego, non exstinguet.

Actus firmi
propositi.

Rom. 9.
Humilitas
cum fiducia
in Deũ.
Psal. 17.
Psal. 26.
2. Par. 20.
Iob. 17.
Psal. 90.

Præparatio
ad Communionẽ.

Esa. 40.

Esa. 42.

guet. *Conserua ergo me, Domine, quoniam Deus meus es tu; vindica sanguinem tuum de inimicis tuis. Agnosce signentum tuum & fragilitatem meam, & fac me vas in honorem; nec sinas me fieri vas in contumeliam magni nominis tui. Nolo exhibere membra mea arma iniquitatis; sed anima mea seruiet tibi, & omnia interiora mea dicent, Domine, quis similis est tibi? scio enim quia post tempestatem tranquillum erit, & cum iratus fueris, misericordiae recordaberis. & tunc letabitur & dilatabitur cor meum, & cantabo tibi gloria mea: quia in nomine tuo spreui insurgentes in me. Tunc in templo anima mea suspendam spolia de inimicis meis, & idola voluntatis mea sacrificabo tibi, & confitebor nomini tuo, Domine, quoniam bonum est; quoniam ex omni tribulatione eripuisti me, & super inimicos meos despexit oculus meus.*

Pici Miran-
dulæ spiri-
tualis pu-
gnæ arma
12.

*Quid mihi illudis voluptas brevis & exigua,
Cùm sequantur dolor & angustia,
Supremum detrimentum anime,
Sit hæc vita somnium & stultitia?*

*Ecce, mors propè latitat in januâ,
Reatus forsan erit sine gratiâ,
Æterna pœna & retributio.
O quàm digna hominis conditio!*

*Pax dulcis munda conscientia,
Tot dona Dei celestis gratiæ,
Tormenta crucis Christi horrida,
Sanctorum gesta tot conformia,*

*Vbi tot sunt anime subsidia,
Nisi sponte ruam ex dementiâ,
Nisi me tradam dira insania,
Inanis erit per te orci potentia.*

O JESV spes & amor meus, & omnia. Amen.

P R A X I S.

Regula duodecim Ioannis Pici Mirandulae partim excitantes, partim dirigentes hominem in pugnam spirituali.

Primò, si homini videtur dura via virtutis ob pugnam assiduam, advertit plura esse in quavis viâ aliâ, dura, adversa, tristia.

Secundò, consideret in mundo diuturna bella, & æmuletur constantiam.

Tertiò, recordetur stultum esse credere posse ad cælum perveniri aliter, quàm per violentiam, cum Christus vim regnum cælorum pati dicat, & per crucem obtinuerit.

Quartò, gaudeat conformari Christo: & cum sensibus suis vim faciet, cogitet cui parti crucis conformis sit.

Quintò, confidat in virtute Christi, qui dixit: Confidite, ego vici mundum.

Sextò, unâ tentatione superatâ aliam expectet, cum dæmon semper circumcat.

Septimò, non tantùm diabolus vincendus est, sed faciendus cum tentatione proventus, ac tentatio accipienda, v. g. superbia, ut ad humilitatem adhortatio & invitatio.

Octavò, dum pugnas, pugna quasi perpetuam deinde pacem habiturus, quia sæpè generosis animis Deus hoc largitur: sed cum vicisti, geras te quasi mox pugnaturus.

Nonò, fuge semper occasiones peccati.

Decimò, principiis occurre.

Undecimò, cogita dulcius esse vincere tentationem, quàm peccatis consentire: atque ita compara dulcedinem victoriæ, dulcedini peccati, non pugnam voluptati.

Duodecimò, ne putes à Deo te derelictum, aut ei ingratum. justos enim probare solet, sed humilia in primis spiritum tuum, ne ruas in superbiam.

Aliæ praxēs ac remedia.

Primò, observa præsentissimum esse remediũ fingere sese inter Christum & diabolum, uti in imagine est, utriusq; in nos merita, affectum, &c. perpendere; & mox opem Domini implorare, atque occasiones vitare. Sic Lotho dictum, ut statim è Sodomâ egrederetur, & in monte salvum se faceret. Eoque item pertinet à tentatione ejusque materiâ memoriâ & inagnationem avocare; sive occupatione, sive cogitatione, quam aliquâdo quis abripi solet; ut esset casus tristis, aut admirabilis,

Via crucis est via calis.

Superata tentatio virtutem oppositâ confert.

Victor non victus gaudet.

Deus tentando nos probat.

Tentatus inter Christum & diabolum malus.

Gen 19.

Animus in tentatione diversendus.

vel eiusmodi. Id maximè in carnis tentatione, scrupulis, & molestioribus tentationibus blasphemix, &c. locum habet: uti etiam in minutis ac frivolis, quæ ut muscæ, non gladio, non hastâ, abigendæ, sed leni flatu: aut certè negligendæ, ut canis latratus ab equite solet; suaviter enim equitat quem gratia Dei portat. Avertat ergo se suaviter, oculosque ad Deum convertat absque perturbatione: & actu uno, si libet, contrariæ virtutis elicitò, vel potiùs amoris Dei, qui omnia complectitur, pergat in viâ stadioque virtutis.

Matth. 16.
Oratio tenta-
tionis reme-
diùm.
Ab c. 2.

Secundò, confugiendum ad orationem. Orate, ne intretis in tentationem, ait Dominus: neque ab eâ desistendum, donec redeat tranquillitas. Ita Dominus in horto oravit, donec ab Angelo confortaretur; neque deerit ipse, si quis perseveraverit, quia veniens veniet, & non tardabit.

Psal. 120.
Præsentia
Dei tenta-
tionis reme-
diùm.

Tertiò, mox ut tentatio ingruit, elevandus saltem oculus in Deum præsentem, cum David dicente: Levavi oculos meos in montes, unde veniet auxiliû mihi. Cogitatio autem ea sic suscipienda est: Ecce Deus videt hanc tentationem, & permittit, certoque certius non patietur me tentari supra id quod possû; sed in tantum, ut, si velim, facere queam cum tentatione proventum. Tentat me Deus, & probat an sim fidelis, ut, si sponsus sinat tentari pudicitiam sponsæ; Rex fidem ducis sui: & si hîc sciret se superari non posse, nisi omnino vellet, & simul à Rege videri, qualiter putas se gereret? dic itaque cum Regio Prophetâ: Etiam si consistant adversum me castra, non timebit cor meum; dæmon siquidem violentius, ut femina, quo timidiore nos reperit, minulque Deo confidentes, insultat: qui que gigas & leo est torpido, fidenti in Deum nanus & formica apparet, ut in Vitis Patrum narratur.

1. Cor 10.
Deus probat
nos.
Psal. 16.

Vita Patrum.

Patientia
nec sſaria.
Gregor.

Quartò, patientia etiam necessaria est: nam impatientia superbiæ manifestum argumentum, iram Dei provocat: vt apertè ait Gregor. Qui appetit plenè vitia vincere, studeat humiliter purgationis suæ flagella tolerare, cum Deo enim contendere non possumus, nec dicere ei. Cur sic facis?

August.
Crucifixus
tentationi
resistit.

Quintò considera, Christum velut crucifixum: stringe illû, eiusque pedes osculare, & lateri adhære: nihil præstantius reperit S. August. quàm cum amplecti, intueri, & protestari, & avertere hoc pacto cogitationem: itaque cum adversario non contendere, sed eundem contemnere: nonne enim potius est loqui cum Deo postulâdo adiutorium, quàm cum dæmone præliari?

Climach.

Sextò, cum primum poteris, explica tentationem Patri spirituali: nullum præsentius remedium omnium sanctorum Patrum iudicio, adeò ut Climachus referat olim Religiosos etiâ tabelas

las circumtulisse, ut incidentes cogitationes annotarent, quas deinde aperirent: additque, qui cæcum duce, pastore gregem, viâ ignarum ductore, infantem patre suo, ægrotum medico, gubernatore navim destituit & fraudat, utriusque periculum parat: qui verò sine Patris auxilio contra spiritus nequã pugnare nititur, ab illis occiditur. Idcirco in confessione utiliter tentationes aperiuntur, non quòd sint peccata, sed peccatorum semina: quæ hoc pacto opprimuntur in semine. Id tamen consilii, nec scrupulosi, nec mulieribus passim dederim, neque iis qui pusillanimes sunt, ut minuta scilicet confectentur.

*Aperiendæ
tentationes
Patri spiri-
tuali.*

Septimò, principiis obstandum strenuè, & portæ obseruandæ sunt memoriæ ac voluntatis nostræ; atque, ut ita loquar, pes suspendendus, id est, affectus, donec perspicuè constet quid vel le oporteat. Beatus, ait Propheta, qui tenebit & allidet parvulos Babylonis (scilicet pravo instinctus) ad petram, id est, Christum JESUM.

*Psal. 136.
Initio obsi-
stendum &
animus præ-*

Dici non potest, quantum præsidium, memoriæ mox purgare noxiis cogitationibus, & vitare omnem admonitionem rei cupitæ: atqui, ut id rectè fiat, bonis ea cogitationibus ex iis quæ videmus & audimus efformatis, præoccupanda est virtutis studio.

*occupandus
virtutis stu-
dio.*

Octavò, occurrendum tentationi, & (ut dici solet) arma paranda in tempus belli. Considerabis igitur (quòd iterum monui) ad quæ vitia sis magis propensus. v.g. superbiam, &c. illiq; occures. Primò, frequenter de ejus turpitudine, & virtutis contrariæ pulcritudine cogitando. Secundò, de ea loquendo. Tertiò, actus contrarios humilitatis exercendo. Idem in aliis faciendum existima.

*Animi mala
propensio
considera-
tione refræ-
nanda.*

Nonò, vitanda omnis tristitia & inquietudo animi: quia uti ortâ tempestate tenere cursum difficile; & cum seditione omnia commoventur, consilia maturè capi nequeunt, sed in arenâ, ut dici solet; neque hosti commodè resisti: ita profus in animâ contingit. Curandum igitur ante omnia. Primò, ne appetitu boni alicujus, aut odio mali inquietetur, oratio negligatur: committendaque omnia divinæ providentiæ, & illius una voluntas desideranda: nescis enim quâ viâ eundum, quid expediat. quid ergo meritò anxie petis, aut times? aut de quo immoderatè gaudes, aut doles? id fortè maximè noxium, quod maximè appetis; & contrà. Secundò, suaviter, ordinatè, non anxie adhibenda sunt ea, quæ necessaria maturè judicantur, ut id quod optamus consequamur. Tertiò, utile erit, confessario aut amico, vulnus hoc aperire; neque si lapsus quis fuerit, ideò perturbationi locum dare convenit, aut asperius in se invehi,

*Animi quies
conservanda.
Nota.*

Nota.

sed humiliter ad Dei thronum confugiendum, & gratiæ agendæ, quòd graviora quis non commiserit Dei beneficio, atque manu sustentante: quod alias procul dubio futurum erat.

Alia praxes, seu remedia contra vitia Capitalia.

*Vita Christi
ejusq; doctrina
est antidotum
contra omnia
vitia.*

CONTRA SUPERBIAM vide humilitatem Christi, & miseriam ac malitiam nostram; ejusque auxilio implorato sententiam aliquam animo versa velut antidotum & amuletum. Quid fui, sum, & ero? Omnis qui se exaltat humiliabitur, & qui se humiliat exaltabitur.

*Luc 18.
Matth. 5.
Luc. 6.*

CONTRA AVARITIAM valet paupertas JESV Christi, qui propter nos pauper factus est, cum dives esset. Audi illum, & si credis asserenti, vicisti: Beati, ait, pauperes spiritu, quoniam ipsorum est regnum caelorum. & rursus: Vae vobis divitibus, qui habetis hic consolationem vestram.

Matth. 5.

EXPVGNA LVXURIAM, intuendo Christi JESV puritatē: virgo enim fuit, virginem elegit matrem. Agnus immaculatus: & qui illum sequuntur quocumque ierit, virgines sunt. Si verò voluptas trahat, audi pronuntiantem: Beati qui lugent, quoniam ipsi consolabuntur: & dico: O JESV crucifixe, ô vera delectatio, libera me, ô dulcedo ineffabilis, per sanguinē tuum à cæco hoc, infami, inextricabili & æterno malo. Amen.

CONTRA INVIDIAM, Christi charitas stabit: qui pro inimicis mori dignatus est. Deum ergo sic appella: O Deus meus, ex te, in te, & pro te sunt omnia; da mihi charitatem veram: etenim in hoc cognoscent omnes quòd discipuli tui sumus, si dilectionem habuerimus ad invicem.

Matth. 5.

DAMNAT GVLAM Christus, in cruce felle & aceto potatus aspice in eum, & sanabere, & audi dicentem: Beati, qui esuriunt & sitiunt justitiam, quoniam ipsi saturabuntur.

Matth. 11.

MODERARI IRAM discite à Christo patiente, & tã longanimi super innumeris hominum malis & blasphemis: sic enim ille voluit: Discite, ait, à me, quia mitis sum & humilis corde.

SI ACEDIA TE OPPVGNAT, considera JESVM bajulantem crucem, & quanta pro tuâ salute fecerit; audi dicentem, In laboribus à juventute meâ.

In omni tentatione hâc oratiunculâ uti potes.

Tentas me, Domine, an amem te, neque tamen ultra id quod possum. Scio, quòd sine gratia tua spernerem te, ô omne bonum, ut teterimo hosti placere: æternum luiturus; n. momentaneum gaudium, ac juravi: & statui custodire judicia justitiae tuae. Adjutor meus esto, ne derelinquas me, neque despicias me.

*Psal. 118.
Psal. 26.*

Aliaremedia.

Primò, manè cogitationes, verba, & actiones illius diei pro- *Matutina*
 spice quoad potes: atq; eas ad Dei gloriam dirige, cum pro- *deliberatio*
 testatione coram Deo, & curiâ ejus, & Angelo Custode nomi- *malum pra-*
 natim, quòd ne minimo quidem peccato tantam majestatem *veniens*
 offendere sciens eo die velis, ac mortem potius obire. *utilis.*

Secundò, contererere toto corde, & nominatim de peccato, si *Contritio de*
 fortè aliquando commisisti ad quod tentaris, & abnega rem il- *precedente*
 lam, quæ est occasio & objectum peccati: hic enim est funis, *peccato.*
 quo quis trahitur in interitum, præscindendus omnino: nec re-
 fert an affectus & sensus maneat. voluntatem enim Deus in-
 picit, seu in bono, seu in malo, quam & solam coronat aut
 damnat. Neque te commoveat hostis importunitas: uero læ-
 litur nisi à seipso etiam in hac pugnâ.

Tertiò, accipe clypeum fidei, & illius actum exerce etiam *Actus fidei,*
 excitando attentè Symbolum. dura cervix esset, quæ tãtis in eo *spei & ca-*
 ecensitis beneficiis non flecteretur: ideoq; in horâ mortis *ritatis ren-*
 ronuntiari consuevit: idq; est quod Apostolus suadet, assu- *tationes ex-*
 rere clypeum fidei, in quo possimus omnia tela nequissimi *tinguunt.*
 gna extinguere. Secundò, spei in Deum actum elice, & diffi-
 centiæ tui. Tertiò, charitatis. quod breviter sic facies: Credo
 Domine, & in te spero; & toto corde te diligo: ex te enim, & pro
 e, & in te sunt omnia.

Quartò, invoca Sanctos, qui virtutè contrariâ claruerunt, & *Sanctorum*
 maxime B. Virginem, quæ verè cestrorum acies ordinata. Per *invocatio.*
 nmaculatam conceptionem eam rogassè in gravi luxuriæ lu-
 ra, multis salutare fuisse, usu compertum est.

Quintò, neminem judica de ullo vitio: quia verissîma illa *Rom. 2.*
 tentatio: In quo tu alterum judicas, in eo teipsum condemnas. *Alium faci-*
 et ferè nemo est qui id expertus non sit. Justo siquidem judicio *le de al quo*
 mili punitur tentatione, qui alium severè judicat & damnat. *vitio judi-*
 a in Vitis Patrum, cum adolescens durè à seniore, cui carnis *cans in id m*
 tentationem aperuerat, correptus esset, ab eadem pulsatus fuit *ferè semper*
 nex, ac tantum non superatus. misericordes verò misericor- *incidit.*
 am consequentur. *Dignatus es, &c. ut sup. pag. 10.* *Vita Patrù.*

JACVLATORIÆ.

) *Omne vim patior, responde pro me.* *Isaia 38.*
In te, Domine, speravi, non confundar in aeternum *Psal 30.*
nobis, Domine, nõ est tanta fortitudo, ut possimus huic multitudini *2 Paral. 20.*
resistere, qua irruit super nos: sed, cum ignoremus quid agere debea-
mus, hoc solum habemus residui, ut oculos nostros dirigamus ad te. *Psal 69.*
Deus in adjutoriũ meũ intende; Domine, ad adjuvandum me festina

- Pfal. 58. *Eripe me de inimicis meis, Deus meus, & ab insurgentibus in me libera me.*
- Pfal. 53. *Deus in nomine tuo saluum me fac, & in virtute tua iudica me, quoniam alicui insurrexerunt in me, & fortes quaesierunt animam meam.*
- Pfal. 30. *Illustra faciem tuam super seruum tuum. saluum me fac in misericordia tua.*

CAPVT XI.

De Impedimento Acedia submovendo per ardens profectus, & orationis desiderium, ad quod excitandum septem considerationes seu stimuli proponuntur.

Desiderium fervens optimū orationis condimentum.

Isaia 26.

Pfal. 81.

QUEMADMODUM fames non tantum est optimum ciborum condimentum, sed etiam ut corpus reficiatur plurimum confert: ita desiderium fervens, pietatis studium & exercitationes pias mirifice commendat ac promovet, maximè verò orationem; cumque eam præcedit, magnam condit suavitatem, & fructuosam animam efficit. Huiusmodi certè habebat Isaia dicens, Anima mea desideravit te in nocte, sed & spiritu meo in precordiis meis de mane vigilabo ad te. Excute igitur torporem omnem in virtutis exercitiis: dilata ante orationem desiderio os tuum, & implebit illud Dominus, & dabit tibi petitiones cordis tui.

Eccles. 10.

Si verò torpidus fueris, vide ne tibi accidat, quod viatori tardo & ignavo; is enim laborat & lassatur, & in urbem non pertingit, juxta illud: Labor stultorum affliget eos, qui nesciunt in urbem pergere.

Septem considerationibus id excitandum.

Ierem. 48.

2. Cor 9.

Ad desiderium hoc perfectionis acuendum cum videbitur, juvare poterit aliqua ex his septem considerationibus quæ subjicientur. Sic quoties remitti animum ad pietatis exercitia & torpescere senties, ex istidem collige unde eum promptum & alacrem in divinae Majestatis obsequio reddas. Maledictus enim homo est qui facit opus Dei negligenter; hilaremque dactorem

torem diligit Deus, neque sibi ex tristitiâ aut necessitate, sed bona voluntate optat serviri.

Hanc ut habeas & augeas, primò sepè statue ante oculos tuos creationis tuæ finem, atque ante omnia divinam præsentiam, quâ nihil efficacius ad opera pia strenuè faciendâ, & orationem rectè perficiendam. Pluribus hæc jam suprà c. i. tractata sunt, & infra tractabuntur.

1. sine creationis & Dei præsentia propositâ.

Secundò, attende seriò hanc forsitan novissimam actionem, v. g. orationem fore, & occasionem Deo opt. max. supplicem pro æternâ salute libellum offerendi.

2. novissimâ hæc forè horâ.

Tertiò, vide quor mala te circumdeant, à quibus, nisi ad virtutem & orationis asylum confugas, liberari non possis.

3. malis circumstantibus.

Quartò, aspice Sanctorum fervorem, eoque te languentem accende.

4. Sanctorum fervore.

Quintò, audi Ecclesiam matrè undique ab hostibus oppugnatâ, à te perentè strenuos in virtute progressus & orationum subsidium; imò & Christum Dominum, qui amore nostri in Venerabili Sacramento nobiscum permanere dignatus est, & exponere sese mille injuriis, quibus eum quotidie improbi afficiunt, quasque vitâ sanctè institutâ & oratione, bonâ parte posses avertere.

5. Ecclesiâ preces expectante.

Sextò, neque minùs te excitabit animarum imploratio: quæ in Purgatorio detinentur, & orationum suffragium efflagitant. ô quàm piè & fructuosè unam horam, si daretur impenderent!

6. animabus Purgatorii suffragia postulantisibus.

Septimò, facte videre animarum pereuntium numerum, & orationibus atque omni pietate adjuvare contende.

7. multitudine pereuntium.

Exercitium supradictâ motiva complectens.

DE fecit caro mea, & cor meum, Domine Deus meus, longè à salute meâ verba delictorum meorum. ô Domine, quando respicies, quando restitues animam meam à malignitate hostium meorum, & à leonibus unicam meam? Ecce dereliquerunt me

Psal. 72.

Psal. 21.

Psal. 34.

- Iob. 7. *vires meae: memorare. quæso, quæ mea substantia, nõnne ventus est vita mea, & forsitan illius extrema est hora quâ licebit in tẽpore miserendi alloqui te, ô Pater misericordiarum, & operari pro te?*
- Bern. serm. 4. in Cant. *Multiplicati sunt qui tribulant me super capillos capitis mei, qui oderunt me gratis, & in super timor & tremor venerunt super me, & contexerunt me tenebræ: non legere libet, non delectat, meditationes solitas non invenio. Eheu! ubi est illa inebriatio spiritus? ubi mentis securitas & gaudium, & pax in Spiritu sancto? Atenuati sunt oculi mei, suspicientes in excelsum quãdo apparebo in conspectu tuo, in concilio iustorum, & congregatione Sanctorum tuorum caritate summâ ardentium? quo pacto succurrã Ecclesia matri opem poscenti? quomodo solabor gementes in Purgatorio animas sponsas tuas? quis mihi tribuat, ut avertam ab interitu tuo precioso sanguine tuo redemptas, ad quas infernus dilatavit os suum!*
- Fervoris propositũ. *Obsecro, Domine, da mihi incensum offerre dignum in cõspectu tuo, & vitam in melius instituere. Velociter exaudi me, quoniam defecit me virtus mea, quoniam benigna est misericordia tua. Da mihi operari cibum qui nõ perit, in vitam æternam. Da mihi pro te vivere, & laborare usque ad defatigationem; & ne, obsecro. sinas ut prudentiores sint filii huius sæculi filiis lucis in generatione suã. Et verò qui quotidie pascor caelesti mannã, & cibo fortium, ignavus esse potero? cui quotidie ex infinitã, & ardenti charitate propinas tuum sanguinem, poterit surrepere maledicta tepiditas? Ita Domine, ita Domine, ideoq; Apostolus tuus aiebat:*
- Applicatio ad Communionẽ. *Inter vos multi infirmi & imbecilles, & dormiunt multi. Respice verò bone JESV spes mea, respice in me secundum multitudinẽ miserationum tuarum, & ne avertas faciem tuam à puero tuo, intende anima mea, & libera eam, propter inimicos meos eripe me. tu scis, Domine, improprium meum, & confusionem, & reverentiam meam: in conspectu tuo sunt omnes qui tribulant me.*
1. Cor. 11. *Si respicere dignatus fueris, sicut fluit cera à facie ignis, sic peribunt omnes peccatores, & inimici mei à facie tuã; & exaltabo te Deus meus Rex, & benedicam nomini tuo in sæculum, & in sæculum sæculi. Amen.*
- Psal. 68. *Si respicere dignatus fueris, sicut fluit cera à facie ignis, sic peribunt omnes peccatores, & inimici mei à facie tuã; & exaltabo te Deus meus Rex, & benedicam nomini tuo in sæculum, & in sæculum sæculi. Amen.*
- Psal. 67. *Si respicere dignatus fueris, sicut fluit cera à facie ignis, sic peribunt omnes peccatores, & inimici mei à facie tuã; & exaltabo te Deus meus Rex, & benedicam nomini tuo in sæculum, & in sæculum sæculi. Amen.*

Meditatio de tepiditate & acediâ.

ORATIO præparatoria solita.

COMPOSITIO LOCI. Aspice supra te velut cælum apertum, atque ibi Beatos de momentaneo labore exultantes; infra, damnatos de momentaneo gaudio ululantes.

ORATIO, ut supra.

PUNCTVM I. Considera Primò damna acediæ: multam enim malitiam docuit otiositas. Et Primò, tentationi omni exponit, quia tristitiam adducit & paupertatem; quia dum tempus est, negligit seminare & operari. Secundò, est velut tinea virtutum ac meritorum, cùm omnia à tepido imperfectè fiant: homo enim instar limacis ad omnia tardus evadit, consolationesque ipsa spirituales arefacit, facitque plenum suspicionibus, & desiderijs vanis: denique maledictus est homo qui facit opus Dei negligenter: usque aded ut talem dicat Dominus se evomere ex ore suo. quid infelicius? neque hoc tantùm, sed & talenta quæ dederat, aufert à pigro, atque eadem habenti ac diligenti largitur. Aspira ut sup. pag. 8. *Hæcine firmâ, &c. ibid.*

Ecc. 33.
Acedia tristitiam & paupertatē spiritualem parit.

Acedia velut tinea anima est.

Deut. 15.
Apoc. 3.

Matth. 25:

Tertiò, adducit acedia hominē in periculum lapsus gravis. nam, ut Cassianus, non subita ruina credenda, si aliquis labi visus, sed sensim vitijs increbrescentibus casu miserabili concidisse existimandus est. Quartò, id quod longè gravissimum, periculū magnum est nunquam emergendi ex tepiditate. Qui enim in peccatis est, adhuc conversionis fiduciam non amisit: qui verò post conversionem tepuit, etiā spem quæ esse potuit de peccatore, subtrahit. Ratiò verò est, quia nascitur ex tepiditate mala consuetudo: & ut August. dum consuetudini non resistitur, fit necessitas. Considera præterea ferventium gaudia, tepidorum molestias: coguntur enim portare pondus diei & æstus, & tamen nequeunt solatia participare, cùm conscientia

Collat. 6. c. 7
Nemo repente fit malus.
Gregor in pastor. c. 35.
Tepiditati assuetus difficulter emendatur.

Lib. 8. Confess. c. 5.

Matth. 20.

*Tepidus ve-
re est miser.
Ser. 6. de Af-
fens. Domini*

perpetuò urgeantur, atque inter mundi & Dei gau-
dia locati, neutris frui possint, desiderisq̄ue molestis-
simis ferantur; adeò ut Bernardus dicat : Num tibi
horum tepidorum vita inferno potiùs appropinqua-
re videtur, dum intellectu affectui, & affectu intelle-
ctui repugnante necesse habent mittere manum ad o-
pera fortium, qui cibo fortium minimè sustentantur?

Haccine vera, ut suprâ pag. 7.

*Matth. 3.
Fervida
Christi
Sanctorum
exempla a-
cediam no-
strâ expellit*

PUNCTUM II. Considera illa verba, Omnis arbor,
quæ non facit fructum bonum, excidetur. Secundò, la-
bores Christi pro tuâ salute susceptos, pœnitentias, o-
rationes, legis observantiam, etiam si non teneretur.
Tertio, Sanctorum labores, Apostolorum, Martyrum,
pro suâ salute consequendâ; & accingere ad opus. il-
lud enim remedium optimum docet Cassianus. Con-
sidera

b. 10. c. 25.

*Fervor mû-
danorum in
temporalia.
Vita brevis,
ergo sedulo
laborandû.
2. Cor. 9.
Ephr. in 2.
Domini ad-
ventus 10. 1.*

Quartò fervores eorum omnium qui Religio-
nes ingrediuntur: vide pompam virginum mundo va-
ledicentium. Quintò, ut omnia creata strenuissimè la-
borent. Sextò, homines mundo deditos, honori-
bus & operibus inhiantes. Septimò, brevitatem vitæ
nostræ, quodque nox veniet fortè hodie, quando non
licebit laborare. Octavò, quòd hilarem datorem di-
ligat Deus. Nonò, novissima considera, & tempus ir-
recuperabile præterire: unde ne simus hîc negligentes
cattissimi mei, ut non per infinita sæcula pœnitentiam
agere cogamur, ait B. Ephrem. *Aspira*, ut sup. pag. 8.
Haccine firmâ fide, ut suprâ pag. 7.

*Prov. 12.
Ezech 16.
Prov. 21.
Iob. 5.*

PUNCTUM III. Considera quomodo Scriptura
invehatur in otiosos. Qui sectatur, ait, otium, stultissi-
mus est: unde etiam hæc iniquitas Sodomæ fuisse dici-
tur: & alibi: Omnis piger semper in egestate erit. Se-
cundò, considera, hominem natum ad laborem, sicut
avis ad volandum, & unumquemque propriam mer-
cedem accepturum secundum suum laborem. Tertio,
considera quid in hoc mundo utile ac pulcrum, aut
jucundum, in victu vestitu, quod sine labore à nobis

1. Cor. 3.

aut

aut à bestiis haberi possit: imò omnia operantur, cælum & terra, Deus etiam ipse. Pater meus usque modò operatur, & ego operor, ait Dominus; & tu torpere & otia-ri auderes? Quartò, considera stagnantia & torpida omnia putrescere, hebescere ferrum, & rubigine obduci, sine usu, & ut Ambrosius, tentare otia, quos bella non fregerunt. Quintò, vide, ut periculum omnia perden-di merita adeant tepidi, sicut & peccati gravissimi, & numquam mergendi ex torpore, ut suprà dixi, quia scilicet se sanctos putant: deinde quia tentationibus omnibus otiosi expositi sunt. hinc Matthæus: Dum dormirent homines, zizania superfeminata sunt: Israëlita ad idololatriam per otium illecti: Samson victus, & David ac Salomon ceciderunt. Sextò, Dominum at-tende operariis dare mercedem, non otiosis; & eum qui parcè seminat, parcè & metere. Septimò, præmium immensum considera, & pudeat ob obolum munda-nos ita strenuos, te tam pigrum ob æternitatem. *Hæcine vera, ut supr. pag. 7. vel Oratio ut suprà. Defecit, &c. ut sup. pag. 263.*

*Natura ipsa
torporem
horret.*

Serm. 11.

*Cass. collat.
4. c. 19
Matth. 13.
Exod. 32.*

Matth. 20.

Praxis ad teporem abjiciendum.

Considera in secreto cordis tui signa tepiditatis. Primò, hor-rere difficultates, abjecto animo esse & pusillanimum in ar-duis, desperare finem, & hinc otium quarere, tempusq; perde-re. Secundò, divinis non delectari, at facilè fatigari, frigidè Sa-cramentis uti, & absque conatu ad fervorem; remissè orare, ac sine attentione: vadis orationi interesse oculis, spuere, aliorum defectus notare, illis suos velare, fictè confiteri, verbum Dei gravatè audire, examinare se perfunctoriè, & agrè colligere. Tertiò, zelum non sentire, consortia hominum quarere, ad fa-stidium levandum; alios observare, censere, ac iis obtrudare. Quartò, effundere se in corporis comoda, memorià repete-re mundanorum gaudia, ad ea suspirare, divinos instinctus ad vitæ severitatem non advertere, undique emendicare solatia, honorificè haberi velle, & honorifica affectare. Quintò, negli-gentem esse in iis quæ præcepti & consilii, circumstantias ac carimonias facilè omittere, inconstantem esse, disciplinam

*Sex signa
tepiditatis.*

gravi-

*Alia signa
ex Firmano.*

graviter ferre, ac tardè obedire, indignari melioribus, putarè quòd alibi meliùs proficeret. Sextò, excelsa vox, sermo rigidus & superfluus. Hæc ferè ex Bernardo Serm. 6. de Ascens. Cassiano l. 10. c. 2. 3. 4. item l. 12. c. 25. 26. 27. Seraphinus Firmanus: Tepidus, inquit, dicit, Non est iam vita Sanctorum, verbaque movet otiosa, captiosa, cavillis plena, curiosa, inania; securè in dies recedit, teporem excusat per discretionem, arrogantiam dicit maturitatem.

Parva superando alacriter paulatim accediam tollit.

Secunda, à parvis incipere utilissimum, eaque constanter agere potiùs quàm multa complecti: sic enim crescit animus & ad ardua comparatur.

Acediam tollit impostata tibi necessitas.

Tertia, necessitatem sibi imponere, vel voto pœnali, aut spõsione, aut aliter. optima certè hæc necessitas secundùm Augustinum, quæ ad meliora compellit. Observandum autem hæc non inceptare quempiam oportere, nisi multâ præmissâ oratione, aut saltem crebriore, cùm nullum propè genus morbi difficiliùs curetur. Alias toto propè libro praxes reperies. *Dignatus es*, ut suprâ pag. 10.

IACVLATORIÆ.

Pfal. 41.

Stetit anima mea ad Deum fontem vivum.

Pfal. 4.

Usquequo gravi corde, ut quid diligitis vanitatem, & quaritis mendacium?

Pfal. 70.

Ne projicias me in tempore senectutis, cùm defecerit virtus mea, ne derelinquas me.

Pfal. 6.

Laboravi in gemitu meo, lavabo per singulas noctes lectum meum, lacrymis meis stratum meum rigabo.

Pfal. 37.

Non est sanitas in carne mea, à facie ira tua: non est pax ossibus meis, à facie peccatorum meorum.

Ibid.

Miser factus sum, & curvatus sum usque in fixem: tot à die contristatus ingrediebar.

Filioli novissima hora est.

NON Æ IMAGINIS

ANNOTATIO.

Mors instat, vita fugit; quid ces-
sas viator?

Considera **A** tempus vitæ incertum, breve, volucre. Fingitur illud personâ grandævi senis; quia in singula momenta innovatur, convescit, labitur simul ac emoritur tempus. Vtere igitur quasi mox transiuro. Ejus fluxum horaria **B** clepsydra notat; ab horâ autem & vitæ filo pendet aternitas; in quam mors nec opinantes rapit. Aeternitatis hieroglyphicum veteribus est anguis circumlucum faciens; quia hic neque principium, neque finem habet: & ipsa à filo fragilis hujus vitæ dependet. Fugit hæc instar **C** fumi, bullæ, sagittæ, navis, fluminis, avis, cervi, ac verni floris: **D** messis instar decerpimur; ac velut **E** candela extinguimur, flatu minimo. Vigilandum itaque: nam **F** securis ad radicem posita est. Qui sapiens est custodiet hæc, & vivet: agetq; omnia quavis horâ, quasi **G** novissima foret, ut monet Angelus. Et meritò, hanc enim felix aut infelix **H** aternitas exceptura est.

CAPVT XII.

*De secundo stimulo perfectionis; qui est de morte,
ac fugacitate vite, Meditatio.*

PRÆLVDIVM I. erit, contemplari ea, quæ in imagi-
ne proponuntur.

Secundum, petere gratiam, ut diligentem rationem
temporis & occasionis, quæ modò offeruntur, habere
possis.

*Vita hæc
fugax.*

PVNCTVM I. O viator, vides, ubi stes, quàm fugiat vi-
ta tua, quæ te expectet æternitas? Obsecro te, quid mo-
raris vel ad momentum converti? quem expectat æ-
ternitas, quem spectat Sanctissima Trinitas, & tota
cælestis curia, adspice ut omnia quæ circa te sunt, fluât;
adspice & considera vitam hanc, divitias, honores, ac
voluptates instar navis, fluminis, volucris, sagittæ, fumi
ac floris fugere. quod Salomon eleganter expressit:
Transierunt, ait in personâ impiorum, omnia illa tam-
quam umbra, & tamquam nuntius percurrens, & tam-
quam navis quæ pertransit fluctuantem aquam: cuius,
cùm præterierit, non est vestigium invenire, neque se-
mitam carinæ ejus in fluctibus: aut tamquam avis, quæ
pertransvolat in aëre; cuius nullum invenitur argumē-
tum itineris: aut tamquam sagitta emissâ in locum de-
stinatum, divisus aër cōtinuò in se reclusus est, ut igno-
retur transitus illius; sic & nos nati continuò defimus
esse. Spes enim impii tamquam lanugo, quæ à vento
tollitur; & tamquam spuma gracilis, quæ à procellâ dis-
pergitur: & tamquam fumus, qui à vento diffusus est,
& tamquam memoria hospitis unius diei prætereuntis.
Itaque dum tempus est, operemur bonum, & ambule-
mus dum lucem habemus, ne tenebræ nos compre-
hendant. & januâ clausâ audiamus illud triste: Nescio
vos. *Aspira, ut sup. pag. 8. Hæcine firma fide, ibid.*

Sap. 5.

*Vanitas vi-
tae humanae.*

*Galat 6.
Ioan. 12.
Luc. 13.*

Secundò, attende, quid de præteritis lustris, annis,
mensibus & transitoriis rebus, ubi transierunt, super sit;
nihil

nihil sanè, nisi benè vel malè factorum jucunda aut tristis recordatio & æternitas. quocirca statue, utram hâc ex horâ perpetuam habere malis, & quo pacto jam orare, vivere, &c. Sanè nemo sapiens unâ horulâ epulari, recreari, honorari optabit, potiùs quàm æternum. *Hæcine vera*, ut sup. pag. 7.

*Quid de
præteritis
superest.*

PUNCTVM II. Memoriâ repete casus repentinos eorum, quos aliquando nosti, & attende ac appende tibi & cuivis accidere posse, quod cuiquam; ac horam omnem velut ultimam ob oculos pone. Cæsarius ait, Omnis dies velut ultimus ordinandus est, tu etiam ad horam transfer: & cùm incertus sis, quo loco te mors expectet, tu illam omni loco expecta: siquidem talem te iudicat Deus, qualem te invenit, cùm vocat, ait Cyprianus atque ita ab horâ unâ pender longissima æternitas; hoc credis & nō contremiscis? *Credo tibi*, ut sup. p. 7.

*Cæsarius
Omnis hora
velut ultima habenda.
Cyprian.
Simile.*

Sicut autem is, qui carceri inclusus, damnatusque cum aliis ad mortem, videns hunc illumne à latere suo ad supplicium citari, non ludo fallit tempus, sed rebus suis consulit: ita facito. quòd si verò is veneno vitam finire deberet, ei que septem panes in dies septem dari essent, quorum unus foret veneno infectus; quo sensu, putas, quotidie panem sumeret? Aut si adhiberetur quis epulo, in quo totidem fercula, vnum verò lethale, quanto ex mortis recordatione cum timore ea attingeret? Eundem affectum indue, & Omnem crede diem tibi diluxisse supremum, imò horam, ut tua omnia perfectè facias, juxta illud D. Tho. Alius, ait, est mos Dei, quo omnia opera sua in sūmo bene fecit; similiter & nos diligētiam apponere debemus, ut singula opera nostra, quanto unquā meliùs possumus faciamus; ex omni virtute Domini nostri Jesu Christi, & cum omni desiderio triūphantis & militantis Ecclesiæ, & sub nomine creatoris: quasi tota salus nostra, & omnis laus Dei, & universitatis utilitas ex uno opere dependeat: quā nunquam ad id opus reversuri, neque opus aliud postmodum

*S. Th. opusc.
de divinis
moribus.*

*Omnia
perfectè face-
re oportet,
Deumq;
im. tam.*

dùm incepturi. Etenim densè cadunt velut in conferta turba mortales, mortis jaculis confecti. Mortem igitur omnibus horis impendentem time, & occasione utere, quæ nunquam, ubi semel abiçrit, reditura est. *O Rex regum*, ut infrà.

PVNCTVM III. Considera occasiones rectè agendi quas jam habes, ac simul inspirationem ad eas non negligendas: etsi etenim vita prorogetur, non tamen tempus in quo Dominus recordetur nostri. siquidem si, postquam Dominus vocavit, occasionem offerendo, ea à nobis negligatur, justè etià nos deinde negligit. Vocavi, ait, & renuistis; extendi manum meam, & non fuit qui respiceret; ego quoque in interitu vestro ridebo. Quid enim dignius, & quid justius? Non audimus? nõ audimur: nõ respeximus? non respicimur. Qui ex Deo est, ait veritas, verba Dei audit; propterea vos non auditis, quia ex Deo non estis. Non audis ergo Deum sic monentem? time itaque ne non sis ex Deo. Audi verò etiam Samuelem Sauli sic intonantem: Pro eo quòd projecisti sermonem Domini, projecit te Dominus, ne sis Rex super Israël. Projicere autem sermonem Domini videtur, qui ad Dei vocem audiendam non se uti debet comparat, torpidè ad orationem & opera pia procedit, atque ita ineptum sese divinis inspirationibus reddit, quas tunc ei Dominus largitus fuisset, quibusque forsan, & aliàs non, esset salutem consecutus. Ait enim: In tempore accepto exaudivite, diesque nostri non solùm numerati sunt, quoad vitam temporalem, sed etiam sempiternam.

Exercitium pro actionibus piè ac rectè perficiendis.

O Rex regum, & Domine dominantium, numerasti dies nostros qui prateriri non poterunt, & ecce hoc N. tempus mihi poenitentia concessisti. Sed quamdiu hoc erit? Tu scis, amantissime Jesu. Quot sunt dies servi tui, quando facies etiam de me iudicium?

Prov. 1.
Vocationi
Dei paren-
dum.

Joan. 8.

1. Reg. 15.

1. Cor. 6.

Iob 14.
Brevitas
vitæ.

judiciū? tu scis, & sufficit mihi. Scio non esse meum scire tempora vel momenta, quæ pater posuit in suâ potestate, Salvator mi, Benedictus sis in æternum. Sed redimere tempus meum est, quoniam dies nostri pauci & mali, cùm verò illud ubi elapsum fuerit, nullo precio redimi, aut recuperari industriâ aut diligentia possit, te humillimè rogo, ô vita anima mea, da mihi ut redimam tempus, emptus à te precio magno. Da, dum lux est, operari salutē meam. Quæ autem illa nisi tu lux vera, quæ illuminas omnem hominem, ut veniat ad te? Ambulabo igitur ex hoc nunc sic N. N. coram te, dum lucem habeo, & ascendam ad te. Ecce, enim, ô panis Angelorum, factus es mihi panis viatori, ut ambulem in fortitudine cibi illius usque ad montem Dei mei Oreb, & suavissimos amplexus tuos. Surgo igitur cum Heliâ, nam grandis mihi restat via, ut perveniam ad te ad quem suspiro.

Applicatio
ad Com-
munionē.

At quot dies, quibus mercari possum uno verbo regnum tuum? quibus mereri gratiam tuam, & emere mihi à te aurum ignitum charitatis tuæ? Eheu, ubi semel hoc momentum, hæc hora peregrinationis, quâ jam tibi reconciliari possum, & volo toto corde, transierit, scio, scio, recuperari non poterit. Vbi sunt tot coevi & Sodales mei, & noti N. N? mors eos aut sera, aut præmatura abstulit, qui tamen sibi ab ætate aut viribus multos annos promittere videri poterant. Sed improvisum fore adventum tuum illi didicerunt, & nos docuerunt, ut omni horâ & hæc essem paratus. Sumne igitur? & vestem habeo nuptialem charitatis tuæ? Certè Domine per gratiam tuam desiderio desidero amare te, adherere tibi, & unum esse tecum. Miserere, & desiderium hoc pauperis servi tui exaudi, quo desidero te suscipere quanto possum affectu, & sic vitam & orationem meam instituere, & omnes actiones meas, quasi ex quolibet opere tota salus mea, & tota laus tua, & universitatis utilitas dependeret, quasi nunquam ad hoc opus reversurus, quasi nullum aliud postmodum incepturus. Itaque sic N. coram te ambulare volo, & perfectus esse, ut inveniam gratiam in oculis tuis. Nonne tempus est jam miserendi, Domine, tempus miserendi venit? Recordare igitur tot miserationum tuarum erga me N. & citò anticipent nos misericordia tuæ. Ecce inclinata est jam dies, ecce venit nox,

Vanitas
mundi.

quando ampliùs nemo poterit operari, venit nox, sed aspirat etiam dies aternitatis, quæ non habet occasum, cum te videbo, & **JESV**, unicum desiderium meum. Quando venies, ô sol justitiæ, spes mea unica, unica fiducia, unica vita mea? Veni, veni citò, veni, & noli tardare, relaxa facinora plebi tuæ, libera me à corpore mortis hujus, ut in sanctitate & justitiâ jam seruiam tibi, & moriar, & vivam in aeternum tibi, qui vixisti mihi & mortuus es, & vivis, & me expectas, donec des mihi te, & retribuas mihi. Amen.

Propositū
seruendi
Deo.

Praxis.

PRI-MO, contemplari aliquando ex editiore, si res ferat, loca quæ Sapiens cap. 5. de vanitate rerum humanarum eleganter diserit, cogitando quot in urbe istâ vixerint mortales, & ubi jam sint, &c. tum verò id magis afficit, cum ruinæ apparent veteres, & casus magnarum urbium oculis, mentique obijciuntur: hâc consideratione vitam tuam ordina.

Catalogum
habe ac memoriam
amicorū mortuorum:

Secundò catalogum habere familiarium & notorum, magnorum maximè virorum, quos dum viverent, suspiciebas, & videre vbi sit homo, & opera ejus: percontari quasi ex iis quid de hujus mundi rebus jam sentiant.

Tertiò, percurrere qualibet hebdomadâ vel mense vitam antea actam, & multa quæ euasimus divinâ misericordiâ pericula; ut ex iis providi efficiamur & ferventes.

Vide occasiones
pietatis.

Quartò, quas occasiones pietatis quisque habuerit & habeat percensere, maximè si oculos ad alios retrò convertat, & chartas geographicas consideret; maximamque terræ partem & hominum, aut ignorantiam aut malitiam perire.

Quintò, aliquando percurrere actiones suas omnes die aliquo solemniori dum officio interest divino, & secum dispicere, an non aliter eas in horâ mortis fecisse voluisset: hoc enim plurimum illuminat intellectum, & voluntatem accendit.

Cogita horâ
supremam
in omni
actione.

Sextò, sapiùs, cum dubij hæremus, ut animus ab affectu liber sit & sincerius judicet, cogitare quid jam nos si hæc hora mortis foret, egisse optaremus: certè facilè quis hac ratione induceret animum, ut inimico condonaret, facilè torporem excuteret, Missam debitè audiret, conscientiam discuteret, &c.

Ordina
annes actiones
tuas:

In actionibus verò ordinandis; hoc in primis observandum, ut non tantum definitæ sint quoad modum, sed etiam quoad tempus: & provideantur bona non solum coram Deo, sed etiam coram omnibus hominibus.

Septimò, sententiam etiâ illam **D. Thomæ** antè allatam considere.

liderare plurimùm iuverit: maximè, ut actiones vitæ præcipuas perfectè exequamur. *Dignatus es, ut sup. pag 10.*

J A C U L A T O R I Æ.

C Onsiderando innumeros, qui hâc horâ æternùm pereunt,
dic affectu magno :

Ne perdas cum impiis, Deus, animam meam, & cum viris sanguinum vitam meam. Psalm. 29.

Quid est homo, quòd memor es ejus, aut filius hominis, quoniam visitas eum? Psalm. 8.

Memento, Domine, quia ventus est vita mea; contra folium, quod vento rapitur, ostendis potentiam tuam, & stipulam siccam persequeris? Job. 7. Job. 13.

Ego dixi in dimidio dierum meorum, Ecce nunc cœpi.

Adiutor meus esto, ne derelinquas me, neque despicias me, Deus salutaris meus. Isaia 38. Psalm. 26.

D E C I M Æ I M A G I N I S
A N N O T A T I O.

Vide, quæso, pericula tua, & ad pietatis & orationis asylum confuge.

C Onsidera quomodo A mūdus, B demon, C peccatum cum D morte te persequantur, & confuge ad crucifixū E Iesum, amantissimè ad se omnes invitantē, cum ait: *Venite ad me omnes, qui laboratis, & onerati estis, & ego reficiam vos.* Ad F orationē quoque, ac Dei præsentiam velut ad asylum te recipe: sic magnus ille G Antonius, & plurimi Sancti viri, orationis armis de hostibus triumpharunt. H Moyses eadem Amalecitas superavit. hos imitare, ac magnis passibus ad Christum contende, ejusq; imitationem: omnis enim qui invocaverit nomen Domini salvus erit.

CAPVT XIII.

De tertio stimulo, timoris Domini, qui est Meditatio de periculis hujus vitæ.

PRÆLVDIVM I. seu COMPOSITIO LOCI, est qualis in imagine adumbratur.

PRÆLVDIVM II. Oratio.

Hostes plurimi & potentissimi.

PVNCTVM I. Considera Primò, te undique cinctum hostibus esse, mundo, diabolo, carne, & peccato, ejusq; occasionibus; neque ullo unquã tempore aut loco eos cessare ad interneccionem te persequi. Credis? quid ergo facturus es? Secundò, eos esse potentissimos, vaferimos & pessimos, & ne quidem unum eorum te posse absque singulari Dei præsidio & gratiã superare. Tertiò, adverte, quomodo Angelos è cælo peccatum deturbavit, & deinde Adamum ex paradiso, etsi illi in gratiã creati, & infinitis (ut ita loquar) præsidiiis vallati essent. Omnem ergo operam adhibe, ut orationis fideique clypeo jacula excipias inimici, & extinguas. O Domine Deus exercituum, in nobis quidem non est tanta fortitudo, ut possimus huic multitudini resistere, quæ irruit super nos; sed cum ignoremus quid agere debeamus, hoc solùm habemus residui ut oculos dirigamus ad te. *Credo tibi, &c.* ut sup. pag. 7.

3. Par. 20.

*Atsederunt
nas bonorū.*

PVNCTVM II. Considera ruinas bonorum, qui columnæ cæli videbantur & Ecclesiæ Dei, postquã annos plurimos sanctè pièq; vixissent, uti fecerat Hosius, Lucifer Calaritanus, Origenes, Tertullianus, &c. tam multi Religiosi, qui à Religione & sanctissimã vocatione suã, atq; adeò etiam à fide persæpè apostatârunt. O judicia Dei abyssus multa! Vide etiam, quàm multi penè usque ad extremum vitæ multo te prudentiores & pietatis studiosiores, tandem in superbiam elati, per hypocrisim lapsi, miseri perierint. Causam horum malorum si exquiras à Sanctis, eam ferè audies; sinceram, puram ac seruentem orationem, & virtutis studium homines

ejus-

ejusmodi deseruisse, & sic tepiditate suâ Dei iram, eheu! provocasse. Cùm autem non sit peccatum, quod facit homo, quod non faceret alter homo, nisi Dei gratia adesset; humilis esto in oculis tuis, & orationi & pietati diligenter incumbe, sic B. Antonius de suis hostibus, sic Moyses de Amalech, & quotquot beati sunt in cælis, de inferno triumphârunt. *Aspira*, ut supra pag. 8. *Hæcine firmâ fide credo*, ibid.

*Tepiditas
causa ruine.*

Exod. 17.

PUNCTUM III. Considera hæc verba Christi in cruce velut coram pendentis: Venite ad me, omnes qui laboratis, & onerati estis, & ego reficiam vos. O quàm dulcia hæc faucibus nostris eloquia tua, ô bone JESU! at quomodò veniemus ad te, nisi traxeris nos in funiculis Adæ, in funiculis caritatis? Trahe, quæso, nos ad te, ut curramus velut cervi ad fontes aquarum, qui jam laboramus, & ambulamus vias difficiles & incertas; deduc nos in viam mandatorum tuorum, & semitas tuas edoce nos. onerati, eheu! sumus multis peccatis; adjuva nos, & propter gloriam nominis tui libera nos; neque despicias nos, Deus salutaris noster.

*Matth. 11.
Psalm. 118.
Jesu Christi
suavissima
invitatio.*

Psalm. 78.

Exercitium, ut à multis vitæ hujus periculis liberemur.

Circumdederunt nos inimici nostri undique, & laqueum paraverunt pedibus nostris, & anima mea turbata est valde: turbatus est à timore oculus meus, & inveteravi inter omnes inimicos meos. Quis deducet me in civitatem munitam? quis me liberabit de inimicis meis iracundis? Convertere, Domine, & eripe animam meam, & salvum me fac propter misericordiam tuam, ô JESU, JESU, estne Redemptor mi, est in morte, qui memor sit tui? in inferna autem quis confitebitur tibi? erubescant & conturbentur vehementer inimici mei, conturbentur & erubescant valdè velociter; quia exaudisti Domine deprecationem meam, Domine orationem meam suscepisti. Discedite à me omnes, qui operamini iniquitatem, quoniam exaudivit Domi-

*Psalm. 56.
Actus agni-
tionis mi-
seriæ no-
stræ.
Psalm. 6.
Psalm. 107.
Psalm. 6.*

*Actus fidu-
ciæ in Deū.*

mus vocem fletus mei. Non timebo millia populi circumdantis me, quoniam, tu, Domine, vocasti me, & suscepisti me.

Applicatio
ad Com-
munionē.
Hom. 61.
ad Pop.

Imò parasti mihi mensam aduersus eos, qui tribulant me, à quâ ut servus tuus Chrysostomus hortatur, tanquam leones ignem spirantes recedamūs oportet, facti diabolo terribiles, & caput nostrum revolventes. Quem verò ignem nisi caritatis tua? Tu enim Deus meus ignis consumens es, & Deus qui solum exaudis per ignem: etsi enim distribuero in pauperes facultates meas, & tradidero corpus meum ita ut ardeam, charitatem autem non habuero, nihil mihi prodest, nihil tibi cui vivo. Da igitur hanc mihi & sufficit, & cur non sperabo eam abs te, qui teipsum sic dedisti nascens in socium, convescens in edulium, moriens pro me vilissimo seruo tuo in precium, & regnans daturus es in premiū? Fateor coram te & curiâ tuâ, debeo tibi me, & plusquam me, sed ecce perij & aeternum, nisi porrigas mihi operi manuum tuarum dexteram.

Actus invo-
cationis.

Memento ergò Domine, memento, quaeso, quomodo feceris, & refeceris me, & pascas me, & tot annis quascris me. Ecce ego, ego, ô JESU, nunc te quero, dum inveniri potes, & invoco humillimè, & amantissimè te dum prope es. De profundis clamabo ad te Domine, & ad abyssum misericordiae tuae. Exsurge Domine, exsurge Domine, ne unquam dominantur nobis inimici nostri, sed sciant quia manus tua haec, & tu Domine fecisti eam, & factus es refugium pauperi, adjutor in opportunitatibus, in tribulatione. Sperent in te, qui noverunt nomen tuum, quoniam non reliquisti quarentes te, Domine, sed exaltasti eos de portis mortis, ut annuntient omnes laudationes tuas in portis filiae Sion. Tibi derelictus est pauper, & orphano tu eris adjutor, quoties in oratione confitebitur tibi, & extollet manus suas in sancta, & benedicet tibi. Oculi enim tui in pauperem respiciunt, & propter miseriam inopum & gemitum pauperum exurges, & servabis nos, & custodies nos à generatione hac in aeternum. fiat, fiat.

Psal. 9.

Psal. 10.

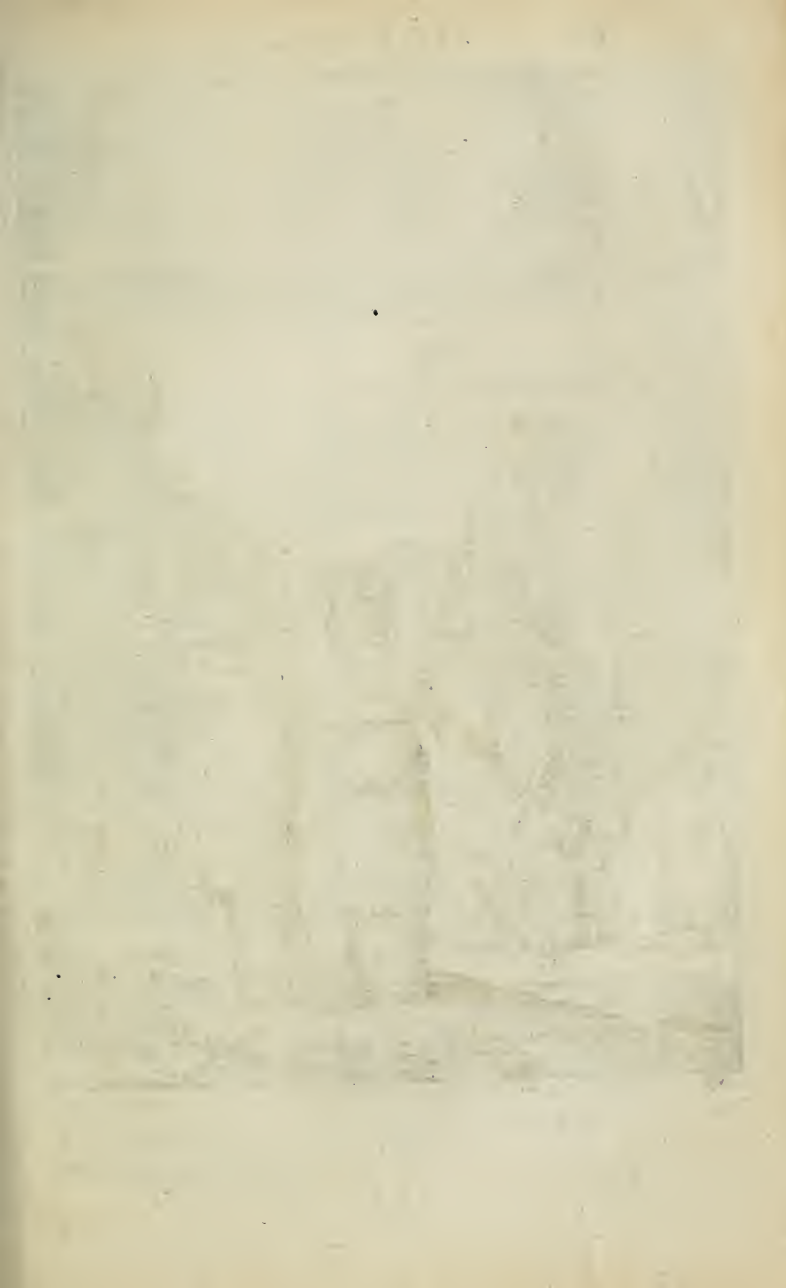
Psal. 11.

Praxis.

Ex aliorum
miserijs bo-
i & tua desce.

PRIMò, univèrsam orbem mente decurre, die aliquo certo ac horâ ut in Sacro solemni, vel Vesperis; & miserias quas in corpore & animâ homines alij patiuntur, Deoque grates age, quòd ab iis liberum te esse singulari beneficio voluerit.

Secundò,

Secundò contemplare aliquando mundum velut laqueis te-
ctum, ut eum vidit D. Antonius (laquei verò & decipulæ sunt
creaturæ, quòd earum amore homo implicitus ab hoste capia-
tur) & quo pacto iuvare te aliosque possis, & evadere.

Tertiò, coram Ven. Sacramento aliquoties per diem vel sal- *Ceram Ven.*
tem semel te siste, velut ante propitiatorium, imò velut in ex- *Eucharistiæ*
lo cum vivâ fide; & pugnas ipsi consecra, victorias acceptas re- *pericula &*
fer, gratiamque pete, ut resistere queas insidiis diaboli, ac pro- *victorias cõ-*
testare te nunquam ratum habiturum, neque habere, si quid *sidera.*
humanâ fragilitate subreperit. *Dignatus es, ut sup. pag. 10.*

JACVLATORIÆ.

Domine Deus meus, in te speravi, saluum me fac ex omnibus per- *Psal. 7.*
sequentibus me, & libera me.

Judica Domine nocentes me, expugna impugnantes me: apprehende *Psal. 34.*
arma & scutum, & exurge in adjutorium mihi.

Eripe me de manu inimicorum meorum, & à persequentibus me. *Psal. 30.*
Vt quid Domine recessisti longè, despicis in opportunitatibus, in tribu- *Psal. 9.*
latione?

VNDECIMÆ IMAGINIS ANNOTATIO.

Æmulare Sanctos, & charismata meliora.

Quod si te torpentem tepidumque esse videris, in-
tuere quàm fervide promptèque precationi, &
omni pietati incubuerint Sancti, A Benedictus,
Augustinus, Dominicus, Bernardus, Norbertus,
Bruno, Ignatius, Catharina Senensis, Teresa, alijque
sexcenti. Vide quàm multi in B cænobiis, in eremo
Deum nocte dieque laudent. en C Hieronymum pe-
ctus cruentantem, en D Stylitas in tempestatum
procellis perstantes; atque in primis E divum Fran-
ciscum in Iesu vulneribus colliquescentem. & heu!
F peccator in medijs periculis obdormiscit, audi, au-
di G Dominum dicentem: *Vigilate & orate, ne in-*
tratis in tentationem.

CAPVT XIV.

*Meditatio de quarto stimulo sanctæ emulationis,
qui est fervor Sanctorum.*

COMPOSITIO LOCI, ut in imagine proponitur.
ORATIO, ut supra.

Sancti magnam vitam partem orationibus dabant.

Apost. 4.

4. Reg. 2.

Levit. 6.

PUNCTVM I. Considera Primò, quomodo Sancti dum in terris agerent, bonam vitæ partem orationi cōsecrârint, pietatem diligentissimè coluerint. Ibant illi de virtute in virtutem, & requiem non habebant die ac nocte; sed quærebant Dominum in toto corde suo, & curru igneo ac equis igneis Eliæ, id est desideriis, ferebantur in cælestia. Omnia eorum sacrificia ignis ille cōsumebat, quem Dominus venit mittere in terram, & voluit vehementer accendi, id est caritatis: ob eam ad solitudines & monasteria, ut in imagine vides, convocabant, ut in sacro orationis otio Deo suo quietiùs fruerentur. Ea tu mente perambula, & vide quam diligentiam adhibeas, ut Deo conjunctus sis. Aspira ut sup. p. 8. *Hæcine firmâ fide credo, &c. ibid.*

3. Reg. 18.

Mirum quantum orando impetraverat.

Miseri mundani inter tot & tanta pericula securi agentes.

Paz. 10. l. 1. §.

p. 2. c. 6.

Matth. 16.

Bern. ser. 2.

de S. Andrea.

Eccles. 12.

Secundò vide, quanta impetrârint sibi & aliis Sancti, nec non in omni elemento per orationem patrârint. oratione Elias pluvias stitit, & oratione revocavit; alius ad sanitatē ægros, alius mortuos ad vitam. Vide quanti Deus & orationem & pietatē facere solitus sit. Tertiò, attende quantis in periculis mundani jaceant, securi tamen, & inter medios hostes crudelissimos altum dormiant, etiam si Dominus inculcârît: Vigilate & orate, ut nō intretis in tentationē. Ab inferiori parte, ait Bernar. timor nocturnus insurgit, à sinistris sagitta volat in die, à dextris perambulat negotiū tenebrōsū, à superiori parte dæmoniū meridianū insurgit; nos verò tot serpentibus atq; hostibus circūdati perniciosissimâ securitate & inertia torpemus, otio dormitamus in negotio maximè arduo, pigri ad spiritualia, prompti ad tēporalia, segnes, ad salutem, parati ad interitum. *Quis miserebitur incatatori*

ratori à serpente percusso, & omnibus qui appropiant bestiis? Tu Domine, qui dominaris potestati maris, & *Psalm. 88.* motum fluctuum ejus tu mitigas *Hæcine vera, &c.* ut supra pag. 7.

PUNCTVM II. Considera Primò, quanta solatia ex Deo & oratione perceperint Sancti, ut sine tædio annos plurimos absque omni humano solatio in solitudine multi perseverârunt, alij in laboribus plurimis & periculis, atq; adeò in tormentis, non habet enim, ô Deus meus, amaritudinem conversatio tua, sed in gaudio summo propinare soles de fontibus tuis, ô Salvator mi, vinum tuum, vinum germinans virgines, quo inebrias Sanctos tuos. Secundò, considera vanitatem omnis humani solatii: prætereunt enim omnia tanquam umbra, &c.

Oratio summa Sanctoyû voluptas.

Omnis voluptas malorum dolorifica.

*Habet omnis hoc voluptas,
Stimulis agit furentes,
Apiumq; par volantum,
Vbi grata mella fudit
Fugit, ac nimis tenaci
Ferit icta corda morsu.*

Boët. de Consol.

At verò reliquæ cogitationis & meditationis sanctæ diem festum agunt in animâ, quæ in Domino delectatur. Orando enim, inquit Bernardus, tuum bibitur vinum lætificans, vinum spiritus, quod inebriat, & carnalium infundit oblivionem. Et Augustinus vulneratus amoris telo ajebat: Dulciores sunt lacrymæ orantium quàm gaudia theatrorum. Quid verò Propheta David? Quemadmodum, inquit, desiderat cervus ad fontes aquarum: ita desiderat anima mea ad te, Deus. Quid verò Dominus, qui dives est in misericordiâ, his retribuit? id quod ipse promisit, Ego sitienti dabo de fonte aquæ vivæ gratis. Quis mihi det, ut veniat etiam petitio mea. & quod expecto tribuat mihi Deus? *Credo tibi, &c.* ut sup. pag. 7.

Bern. ser. 18. in Cant.

Solstitia bonorum.

Apoç. 21. Iob. 6.

PUNCTVM III. Considera, quomodo Sancti in cælo

*Orantibus
pro nobis
Sanctis tur-
pe est nos
torpera.*

nostra pericula & labores contemplantur, & pro suâ erga mortales charitate ardentissimè pro nobis supplicent Deo; & quàm turpe somniculosos nos in salute nostrâ curandâ, & maximè in orando, corameo comparere, ac tepidos in medio ferventium Cherubim & Seraphim! Unde meritò certè Ecclesia cum iis nostras preces ut pater misericordiarum admitti jubeat, deprecatur. Secundò, quomodo ij in omni æternitate exal- tent Dominum in Ecclesiâ plebis, & in cathedrâ senio- rum laudent. Itaque etiam nunc id incipe, ô anima Christi sponsa, ad quod perpetuò faciendum à Deo creata es, neque committas ut vanis rebus & collo- quiis temporis plurimum perdatur, orationi & pietati succisivum & exiguum ægrè concedatur.

Exercitium ad fervorẽ Sanctorum impetrandum.

Psalm. 63.

Operuit confusio faciem meã, Domine Deus meus, quia ex- traneus factus sum fratribus meis Sanctis tuis & peregrinus, quia dissimilis filiis matris meæ Ecclesia tuæ. Video enim eos, dum viverent, Spiritu sancto & gratiâ plenos, numquã ab ora- tione spiritum relaxasse, operibus piis instisse, sollicitè ambulas- se coram te. ô quot suspiriis pulsabant portas palatii tui, & dul- cissimũ cor tuum, Domine JESU! quot desideriis humilitate ple- nis penetrabant aciem ordinatissimã Angelorum tuorũ! Centies ille per diem flectebat genua corporis sui, & millies cordis sui: iste lacrymosis oculis tacitus clamabat ad te afflictus & tribulatus, ut radius aliquis affulgeret à te sole justitiæ, & dissiparentur nubes, id est, cogitationes iniquæ, quæ eheu etiam separant me à te, & tri- buli, & spina terra cordis mei eruerentur, in quo seminasti toties semẽ verum; & irrigasti illud sanguine tuo ab ubertate charita- tis piensissimi cordis tui. Ego verò multo magis miser & miserabi- lis, ut eos sequar, suspiro: & velle quidẽ adjacet mihi; sed perficere nõ invenio, nisi tu dederis mihi. Surgã, & quaram te unum quem diligit anima mea, ibo ad solitudinẽ, ut loqui digneris ad cor ejus, & possit procedere de virtute in virtutem, donec videat te Deus deorum in Sion, donec inebrietur ab ubertate cœniis tuæ.

Cant. 3.

Ad hoc, quæso, Domine, deduc me in semitam mandatorum tuorum, in loco hoc horroris & vastæ solitudinis, ut cum timore & tremore semper serviam tibi; neque inter pericula securus, neque in eam adversa pusillanimis. Hoc certè vehementius me terret, & omnino timoris acerbissimo gladio reverberat cor meum, quòd inter tanta pericula minùs timoratus, minùs exercitatus, minùs quàm necesse sit sollicitus inveniar, si quidem unum è duobus hæc ipsa negligentia nostra probat, aut omnino traditos nos hostibus, & nescire (quod avertere dignetur clementissima bonitas tua) aut si inter hæc conservamur, tibi, qui nos tueris, ingratos nimium reperiri. infrena igitur os meum laude tuâ, ut benedicant tibi opera mea. Iubes enim semper orare, & non deficere. Utinam igitur, dum me fragilitas, & instabilitas cordis mei non finit tecum loqui, opera sancta & justa & pia benedicant nomini tuo: & cum caelis illis, quos semper velut præmium & palatium & regnum promissum in conspectu nostro esse voluisti, enarrent gloriam tuam! Nonne creasti me ad honorem, & laudem tuam? & ad hoc elegisti me antè mundi constitutionem? quomodo igitur vagæ mente ac oculis inhonoro te? & cum odorè ac thymiana suavissimè Domino meo oblaturus sũ ex fonte impuri cordis mei, nefariæ etiam cogitationes ascenderunt in cor meum?

Quid faciam, cui unctio orationis, & medicina contemplationis vertitur in culpam, in vulnera anima mea? cui oratio, solatium honorum, tristitiam parit? cui refugium miserorum iram provocat? cui Angelorum summa felicitas & cibus laus tua & oratio paulò longior nausea est & fastidium? Imperfectum meum viderunt oculi tui, ne derelinquas, ne deseras me; & ambulabo, & non deficiam; volabo, & non requiescam, donec inveniam locum Domino, tabernaculum Deo Iacob, non dabo somnum oculis meis, nec palpebris meis dormitationem, donec evigilet ad te cor meum, & rapiat me ad te omne desiderium meum, ut unum tecum sim qui quotidie pulsas ad hoc fores anima mea, & propterea temetipsum nobis immisces, & corpus tuum in nos contemperas, ut unum tecum efficiamur tanquam corpus capiti coaptatum; ardenter enim amantium id est, neque deterret te, ô Majestas æterna vilitas hæc mea, neque charitatis tuæ lam-

Psal. 35.
Psal. 118.

Bernard.
Affectus timoris Domini.

Isaïæ 48.

Psal. 138.

Psal. 131.

Applicatio
ad Communionem.

*pades ignis atque flammaram flumina peccatorum meorum ob-
ruent, neque altitudo & profundum miseria mea, latitudinera
& profundam abyssum misericordia tua. Vtinam igitur sicut tu
desideras venire ad me, ita ego sitiens semper curram ad te, ut
cervus ad fontes aquarum, & bibam ut inebrier vel nunc uti mil-
lies concupisco, à calice tanta ac tam stupenda benignitatis tuae.
Amen.*

Praxis ad fervorem Sanctorum consequendum.

Primò, sanctos patronos, maximè menstruos, constitue præ-
fides orationum & actionum tuarum, v. g. recita cum illis
Psalmos, affectumque illorum indue.

Secundò, eorum singulares virtutes studiosè observa ac imi-
tare. quod ut facere possis, vitas eorum sedulò volve.

*Cultus San-
ctorum.*

Tertiò, eorum manibus frigidas orationes tuas Domino
offer.

Quartò, visita eorum sepulcra, reliquias, aliosque ad eorum
cultum exemplo tuo & narratione eorù quæ gesserunt, invita.

*2. Mach. 1.
Levit. 9.*

Quintò, orationis studium diligenter complectere. Ignitum
enim est eloquium Dei vehementer, ideoque si tepidus es & fri-
gidus, accede ad Dominum, loquere ad eum qui est ignis con-
sumens, tu qui es pulvis & cinis.

Sextò, quemadmodum filij Israël diem habebant solemnem
ignis, sive Urim, quo ignem cælitus missum sibi gratulabantur,
Deoque gratias agebant: ita etiam nos oportet gratias agendis
pro justificationis & vocationis gratiâ, & illius caritatis quali-
bet horâ innovare atque augere. Quid dulcius illâ esse potest?
quid utilius? exsuperat omnem sensum, & omne gaudium
quod de te, Domine JESU, sumit anima, quæ non præsumit de
se, sed vivit in te. *Dignatus es, &c. ut sup. pag. 10.*

J A C V L A T O R I Æ.

Psal. 30.

*Quam magna est multitudo dulcedinis tuæ, Domine, quam abscon-
disti timentibus te!*

Psal. 137.

*In conspectu Angelorum psallam tibi, adorabo ad templum sanctum
tuum, & confitebor nomini tuo.*

Psal. 41.

*Quemadmodum desiderat cervus ad fontes aquarum, ita desideras
anima mea ad te Deus,*

Psal. 142.

Expandi manus meas ad te, anima mea sicut terra sine aqua tibi.

Ibidem.

Velociter exaudi me Domine, defecit spiritus meus.

Psal. 91.

Iustus ut palma florebit, sicut cedrus Libani multiplicabitur.

DVODECIMÆ IMAGINIS
ANNOTATIO.

Miserere Ecclesiæ matris , & probitate ac
fervore tuo eam tueri conare.

Considera **A** Ecclesiam , velut matrem esse fi-
delium, illamq; à **B** demonibus , hæreticis , ac
Turcis oppugnari ferro ac stylo , adeò ut magnam
Cmundi partem ab eâ divertat ac divellat dæ-
mon. Vide eandem petentem à **D** filiis suis opem
orationum , ac vitæ emendationem flagitantem ,
etsi à **E** Spiritu sancto **F** Angelisq; propugne-
tur. Id ipsum à nobis exigit **C**hristus Iesus be-
nignissimus Dominus noster qui in **G** Venerabili
Sacramento, amore nostri se nobis impertiri, & no-
biscum esse usque ad consummationem sæculi di-
gnatus est, quamvis non ignoraret multis idcirco se
onerandum injuriis , quas nostrum est virtutum
fervore avertere.

CAPVT XV.

De quinto stimulo charitatis erga Ecclesiam matrem, qui est meditatio de Ecclesiæ afflictione.

*Christi amor
erga Eccle-
siam.*

PVNCTVM I. Considera Primò, quomodo Ecclesiâ Dominus velut sponsam sibi precioso sanguine subarrhaverit, adeo que amârit, ut pro ea mori dignatus sit: ac proinde fideles ejus servos hostibus cinctam strenuè propugnare, idque egregiâ virtute oportere. Secundò, attende quàm multi in eâ sancti & pii homines; quos quotidiana propè procella multarum adversitatum & persecutionis exagitat. Omnes enim qui piè volent vivere in Christo, persecutionem patientur: neque decrit tribulatio persecutionis, si numquam desit observantia pietatis. Atque adèd repete, si placet, altiùs; neque in veteri testamento ullum Deo probatum invenies, quem velut aurum antea tribulationis ignis non repurgârit. *Aspira, ut sup. p. 10. Hæcine firmâ fide, ibid.*

*2. Tim. 3.
D. Leo.*

*Persecutio
Ecclesia.*

Tertiò, attende quantas per orbem totum persecutiones patiatur universa Ecclesia, tum à Mahometo, tum Ethnicis, tum vel maximè hæreticis. quæ regna hi non vastarunt? quæ sacra non profanarunt? omnium tamen maximè à dycolis Prælaris: qui, ut dicit D. Bernard. cum ministri Christi sint, serviunt Antichristo: honorati incedunt de bonis Domini, & Domino honorem non deferunt, ut Ecclesia meritò dicere possit: Ecce in pace amaritudo mea amarissima, amara priùs in nece Martyrum, amarior in conflictu hæreticorum, amarissima nunc in moribus domesticorum. Et Gregorius, Nullum puto, fratres carissimi, ab alijs majus præjudicium quàm à sacerdotibus tolerat Deus, quando eos, quos ad aliorum correctionem posuit, dare de se exempla pravitatis cernit; quando ipsi peccamus qui compescere peccata debuimus. Neque minùs tamen à Religiosis ordinibus peccatur, quorum multos miserè

Bernard.

*Isai. 38.
Ecclesiastici
mali nocent
plurimum.
Greg. hom.
17. in Euâg.*

miserè

miserè disceptos & deformatos lugemus: quorum aliquid cum sal mundi esse deberent, infatuati sunt; cum eorum sit angelicam vitam inter homines degere, & exemplo præire, ex ipsis scandala multa nata sunt, atque etiam magistri errorum. *Astiterunt*, ut infra pag. 288.

PVNCTVM II. Considera Christum IESVM ex infinito amore se Ecclesiæ suæ dedisse in augustissimo Sacramento altaris, ut etiam sic cum eâ esset usque ad consummationem sæculi, ad præsidium, refugium ac solatium omnium fidelium. Jam vide quantis amore tui se exposuerit simul injuriis magorum, hæreticorum, qui eum non tantum conculcare, sed & mille indignis modis & blasphemis dehonestare consueverunt. Et utinam hi tantum! sed, quod multo magis lacrymis dignum est, à Catholicis & Sacerdotibus aliquibus, & Religiosis improbis eadem patitur: ut meritò illud iterum dicere possit: His plagatus sum in domo eorum, qui diligebant me, nam qui pro Domino sanguinem ponere debuerant, hi sunt qui eum ostentui habuerunt, & eum rursus sibi crucifixerunt. Iam video quo pacto subditi Regis terreni, eum in mediâ acie pro se stantem iuvare & tutari, suis etiam corporibus oppositis conentur: & idem pro Rege tuo Christo IESV facito, imò pro patre, pro redemptore, tanto benefactore & sponso animæ tuæ. *Credo tibi*, &c. ut supra pag. 7.

PVNCTVM III. Considera quàm fortiter zelati sint pro Deo & ejus Ecclesia Machabæi, & post Domini mortem à principio pro eâ pugnârunt Apostoli, Martyres & Doctores, & divi Athanasius, Hieronymus, Augustinus, &c hæreticos scriptis, & quibus poterant modis persequentes. Quantâ solitudine, velut boni speculatores in Ecclesiæ speculâ cõstituri, vigilârint super gregem suum: neque tantum pro animabus, quod præcipuum est, sed etiam pro immunitate Ecclesiæ fortiter stete-

Dominus Iesus in S. Eucharistiâ. præsentia sua nos animat.

Zach. 13.

Zelus Sanctorum.

Ephes. 6. steterunt, ut Stanislai, & Thomæ Cantuarienses. Secundo, quanta hinc illis meritò gloria accesserit: non enim de hostibus carnalibus triumphârunt, sed de principibus mundi hujus, & potestatibus tenebrarum. Tertiò, quantum aliquis vir zelosus possit, uti S. Dominicus, Franciscus, Ignatius, Xaverius. Certè duodecim Apostoli modicum fermentum, pauci aliquot viri Religiosi, plus aliquot millibus posuere operæ, & fructum colligere. Solitus sanè S. Ignatius dicere, neminè nosse, quantum Deus per eum gratiâ suâ operaretur, si homo illâ quæ jam concessa est, uteretur. Attende ergo matrem Ecclesiam his te verbis compellantem: Fili, misereere mei, quæ te in utero portavi & lac dedi, & in ætatem istam perduxi, peto, nate, ut adspicias ad cælum & terram, & ad omnia quæ in eis sunt, & intelligas, quia ex nihilo fecit illa Deus, & hominum genus ita fiet ut non timeas propter eum carnifices ullos, sed dignus fratribus tuis effectus particeps, suscipe mortem, ut in illâ miseratione cum fratribus te recipiam. Illa enim nos Domino regeneravit & pascit, ut in sanctitate & justiciâ coram illo vivamus. Induamus ergo Mathathææ zelum, videntes contritionem populi nostri. En sancta in manu extraneorum facta sunt, templa nostra sicut homo ignobilis, vasa gloriæ ejus captiva abducta sunt, trucidati sunt senes ejus in plateis, & juvenes ejus ceciderunt in gladio inimicorum: omnis compositio ejus ablata est, sancta nostra, & pulcritudo nostra, & claritas nostra desolata est. *Hæcine vera, ut sup. pag. 7.*

Exercitium.

Psal. 2. **A**stiterunt Reges terra, & Principes convenerunt in unum, adversus Dominum, & adversus Christum & Ecclesiam ejus: idè plorans ploravit in nocte, & lacrymæ ejus in maxillis ejus, & vix est qui consoletur eam ex omnibus charis ejus. habitavit inter gentes, nec invenit requiè: omnes persecutores ejus apprehenderunt eam: inter angustias filij ejus. Idcirco ego plorans, & oculus

& oculus meus deducens aquas, quia facti sunt filii ejus perditis,
 quoniam invakuit inimicus. Iacuerunt in terrâ foris puer & se-
 nex, juvenes & virgines ceciderunt in gladio. quomodo obscura-
 tum est aurum, mutatus est color optimus, dispersi sunt lapides
 sanctuarii in capite omnium platearum! Filii Sion inclyti, & a-
 miicti auro primo, quomodo reputari sunt in vasa testea, opus
 manuum figuli! candidiores nazaraei; nive, nitidiores lacte,
 rubicundiores ebore antiquo, & sapphiro pulciores, Religiosi,
 inquam, aliqui apostatae, & sacerdotes ejus. Denigrata fuit super
 carbones facies eorum, & non sunt cogniti in plateis. Propter pec-
 cata enim Prophetarum ejus, & iniquitates aliquorum sacerdo-
 tum ejus iratus es, Domine; furore in populum tuum, & abomi-
 natus es hereditatem tuam; & ecce qui nutriebantur in croceis,
 amplexati sunt stercora. Recordare, Domine, quid acciderit illi;
 intuere & respice opprobrium nostrum.

Thren. 4.

Psal. 105.

Thren. 5.

Verè hereditas nostra versa est ad alienos, & Aegypto pluri-
 mi dederunt manus; servi dominati sunt nostri, & non fuit qui
 redimeret de manibus eorum. Convertete nos, Domine, ad te, &
 convertemur, innova dies nostros sicut à principio. avertatur ira
 tua à nobis, quia derelicti sunt filii tui, & zelatores honoris tui
 pauci inter gentes. Exaudi, Domine, preces nostras, & orationes
 nostras, ut sciat omnis terra, quia tu es Dominus Deus noster, &
 quia nomen tuum invocatum est super Israël, & super me. Pro-
 tector noster aspice Deus, & respice in faciem Christi tui, atque
 ô utinam, Christe JESU, hodie, quando suscipere te desidero ar-
 dentiùs, & amantiùs quàm in omni vita meâ, utinam omnes
 intelligant, quòd non sit verè alia natio tam grandis quaè ha-
 beat Deos appropinquantes sibi, sicut tu Deus noster, non tantùm
 obsecrationibus, sed his N. & omnibus infirmitatibus nostris, qui
 toties venis ut cures, ut sanes, ut tuearis me. Si enim tu Deus pro
 nobis, & nobiscum es, quis contra nos? Dicebat ille: fuerunt mi-
 hi lacryma meâ panes die ac nocte, dum dicitur mihi quotidie,
 ubi est Deus tuus? hæc & ego recordatus sum, & effudi in me
 animam meam, dum toties te edo panem vitæ, & tamen non ti-
 bi uni vivo; toties bibo calicem salutis, & adhuc æger sum. O uti-
 nam, utinam in vitâ meâ appareret benignitas tua in nos ex

 Applicatio
 ad Com-
 munionem

T

operibus

operibus nostris, & te esse nobis columnam nubis per diem vanitatis, & ignis per noctem sæculi hujus, Amen.

Praxis iuvandi Ecclesiam laborantem.

P RIMÒ, statas preces sibi indicere, aut applicare pro Ecclesia, Principibus, & iis qui multum obesse & prodesse bono publico possunt. Sic B. Ignatius ter pro Hispaniarum Rege quotidie coram Domino cum lacrymâ supplicare se aiebat, cum quidam eum commendaret.

Secundò, pro Religiosis Ordinibus; quia florere eos plurimum Ecclesiæ interest: & hoc pacto per complura sacra numismata particeps quis sit meritorum, ut videre est in variis Indulgentiis.

Tertio, Sanctos provinciarum hæresi infectarum, & Angelos earum præfides colere atque orare.

Quartò, conferre pro virili ad Seminaria, & catechumenos instituendos & promovendos, & ejusmodi pietatis exercitia, aut per facultates, aut industriam.

Quintò, immunitates Ecclesiæ diligenter tueri, pro quibus etiam fortissimi Martyres occubuere, ut D. Thomas Cantuariensis, &c.

Sextò, de Ecclesiasticis Prælatiis honorificè semper loqui, eosque venerari; adeoque id D. Francisco cordi erat, ut diceret prius se sacerdotem obvium, quàm Angelum salutaturum fuisse, si uterque simul occurrisset.

Dignatus es, ut supra pag. 10.

IACVLATORIÆ.

Psal. 79.

Psal. 83.

Psal. 105.

Ibid.

D EVS virtutum convertere, & visita vineam istam.

Protector noster aspice, Deus, & respice in faciem Christi tui.

Memento nostri, Domine, in beneplacito populi tui, visita nos in salutari tuo, ut lauderis cum hereditate tuâ.

Salvos nos fac, Domine Deus noster, & congrega nos de nationibus, confiteamur nomini sancto tuo.

DECIMÆ TERTIÆ IMAGINIS
ANNOTATIO.

Miserere animæ tuæ placens Deo , & defunctorum; ac strenuè virtutem cole.

Considera ut **A** animæ in Purgatorio à virtute tuâ & precibus opem postulent; illis compatere, earumq; petitionem , & **B** Angeli Custodis admonitionem (ut ille **C** imprudens) noli despicere; quia sicut illarum iudicium, ita erit & tuum. Eas itaque adjuva (ut hîc **D** filius matrem) **E** sacrificiis, **F** orationibus, & **G** eleëmofynis. O quàm gratum de iis nuntium ferent **H** Angeli! Attende quomodo vel unam **I** horam, si daretur, impenderent; & num opera tua sic expianda non sint, utrùm sint **K** lignum, sænum, aurum, lapides preciosi. Admirare **L** Dei iustitiam ista videntis ac permittentis.

CAPVT XVI.

De sexto stimulo, caritatis erga animas in Purgatorio existentes, seu meditatio de Purgatorio.

PVNCTVM I. Considera, quomodo esses affectus, si damnatum te scires ut igni interires magnâ cū confusione coram orbe terrarum universo, & quid non faceres ut illud genus mortis cum alio commutare liceret: sanè nihil intentatum relinqueres. Et fierine potest. ut quisquam credat pro peccatis venialibus tam atrocia subeunda esse supplicia, & tam diuturna; eaque sæpe parcendo verbo otioso, aut aliâ quapiam parvâ mortificatione redimere non libeat? Considera, si parentes vel amicos videres in illis torqueri cruciatibus, quem sensum haberes: maximè si opem tuam gemitibus & ejulatibus miserabiliter implorarent, an ridere & deliciari luberet? Audi igitur eos jam clamantes: Misere mini mei saltem vos amici mei: & iuva quâ potes oratione, jejuniis, eleëmofynis. *Aspira*, ut sup. p. 10. *Hæcine firmâ fide, &c. ibid.*

*Tormenta
atrocia ani-
marum.*

Iob 19.

*Pœna sensus
quanta
Greg. in
Psalm 37.
August. de
vera & fals.
pœnit c. 18.
Cæsar. ho-
mil 7.
Pœna dam-
ni.*

PVNCTVM II. Percontare ex iis quæ patiuntur & quare: & intelliges Primò, pœnam sensus tantam eos pati, quantam nullus unquam maleficus, aut Martyr passus est in hâc vitâ, ut D. Gregorius & Augustinus asserunt; imò etiam graviolem quàm ullus in hâc vitâ pati possit, atque adeò, ut Cæfarius, majorem quàm à crudelissimis tyrannis excogitari queat: & tamen quæ non malitia eorum adinvenit? Secundò, pœnam patiuntur damni, & si spes hâc dilata affligunt vehementer animam, quantum existimas eos percipere doloris, quòd amantissimi patris & sponsi tanto tempore optatissimo adspectu & amplexu frustrentur; eoque vel maximè, quòd parvo eam moram dum viverent redimere potuissent; quam jam non nisi exquisitissimis tormentis luere concedatur? O quàm tristis illa relegatio am-
corum

corum, filiorum, & sitientium ad Deum fontem vivum, ad quem tot annis suspirarunt & contenderunt: justa tamen sunt judicia Dei, & vera. Attamen uti est peccatorum inter se magnum discrimen, ita etiam pœnæ. De quibus Cyrillus sic ait, esse quædam peccata ita levia, ut stipulæ comparentur, cui proinde ignis illatus diu non potest immorari: alia verò fœno esse similia, quæ & ipsa non difficulter ignis absumat; sed aliquanto tardius quàm stipulæ immoretur: alia verò esse quæ lignis conferuntur, in quibus pro qualitate criminum diuturnum ac grande pabulum: ignis inveniat. *Hæcine vera*, ut sup. pag. 7.

PUNCTUM III. Attende ob quæ crimina ista patiantur, & videbis vel ob mortalia, quorum condonata est culpa; vel ob levia, ut otiosa verba, negligentiam in rebus divinis, &c. Secundò, quid illi de hujus vitæ voluptatibus & honoribus jam judicent, exquire. Tertio, quanta crudelitas esset hujusmodi tribus verbis liberare nos posse, & negligere aut oblivisci, & qualiter id te afficeret si earum loco fores. Enimverò, quid aliud requiritur quo eas liberare possimus, quàm pauculas preces recitare, eleëmofynam dare, Indulgentiam iis applicare? O quàm sedulò hæc illi præstarent, si eis horula daretur pœnitentiæ, ad redimendum tam justa & immania tormenta! Postremò justo Dei judicio scias evenire, ut qui immites sunt erga illas, tales etiam post mortem suam vivos erga se experiantur; & è contrario ita à divinâ benignitate videri decretum, ut qui animam è Purgatorio liberat, propè de salute certus sit: cum gratissimæ sint piæ illæ animæ, & non cessent in cælis orare pro eo, quem sciunt tanta bona sibi repræsentasse.

Cur ista patiantur anime.

Magnam salutis præsidium orare pro animabus.

Exercitium pro animabus Purgatorii.

O Pater misericordiarum, & Deus totius consolationis, miserere animarum istarum, super quas invocatum est no-

men tuum: perveniat ad te suspirium earum, aperi aures clemētia tua, & ostende eis faciem tuam, tot annis tantis desiderijs petitam. Iusta quidem sunt iudicia tua, & non est iniquitas in eis; verūm misericordia tua super omnia opera tua. Parce, Domine, parce populo tuo electo, & ne des hereditatem tuam in opprobrium, ut irrideant eam inimici ejus. Concede mihi gratiam, ut orationibus, jejuniis, & piis operibus eas juvare, & ad amplexus desideratissimos perducere valeam. Scio equidem quiddam, cum venerint in regnum tuum, meminerint longē melius meī quā Iosephi pincerna ille Pharaonis: sed & meritō iusto iudicio tuo eā mensurā mihi remetientur homines, cum hac mortalitate ero defunctus, quā eis mensus fuero.

Applicatio
ad Communionē.

Nihil sanē crudelius quā audire illud: Misere mihi; & videre fidei oculis flammās voraces & tormenta, nec dignari vel pauculis precibus, aut indulgentiis refrigerare tibi carissimas animas, & quibus ego plurimum debeo. O qualiter illas horas quę mihi abeunt inanes, traducerent! quantum exiguo tempore questum facerent pietatis! Quomodo te susciperent accedentes ad mensam tuam, convivium pinguium & medullatorum, flumina de ventre earum fluere aquę vivę, dum tu, Oceano bonorum, & fons vitę esses in medio earum. Et ego eheu bibo ex hac aquā, & sitire iterum possūm cisternas dissipatas? & quī possūm bonitate tuā redimere tormenta ista? vereor ne negligentia meā prepararem illam mihi. Utinam vel ex hoc momento incipiam restinguere illas flammās charitate tuā! Utinam velut Christina mirabilis, & Odilo amabilis, tibi dignus sim liberare eas per te de ore levis, & representare eas in lucem sanctam! respice Domine ad hoc desiderium meum, & animarum istarum, ut ego & illę tibi vivant, & cantare incipiant tibi canticum novum, misericordias tuas fideles, & capere bravium, & videre inmensam caritatem tuam, & frui optatis amplexibus, & desideratissimo vultu tuo. Cupio igitur per gratiam tuam sic instituire vitam meam, & deliciis & vanitati seculi renunciare, ut non veniam in locum tormentorum eorum; sed hoc corpore mortis exutus veniā ad te, o desiderium oculorum meorum, optata & millies desiderata quies, gaudium, & gloria mea. Amen.

Praxis iuvandi animas in Purgatorio.

Primò, curare quis potest, ut piæ foundationes non neglegantur.

Secundò, statas quotidie preces & eleëmofynas ad hæc dirigere, quoties se in iter dat, & quoties in publicum prodit.

Tertiò, benefactorum & propinquorum memoriam facere redivivam, & pro animabus eorum orare. Eo sine variis in oppidis nocturnus circuitor pio ritu id monere consuevit.

Quartò, per cœmeterium eundo, *De profundis* recitare, aut alias preces, & quoties quis ante locum Justitiæ pertransit.

Quintò, sibi quorannis se superstitem fingere, & facere secretò obsequia defunctis præstari solita, uti à pluribus feliciter admodum factum scimus.

Sextò, Indulgentias diligenter animabus applicare, & maximæ certè crudelitatis esse videtur illud negligere.

Dignatus es, &c. ut sup. pag. 10.

JACVLATORIÆ.

Iustus es, Domine, & rectum iudicium tuum, sed reminiscere miserationum tuarum antiquarum.

Vt quid, Domine, recessisti longè, despicias in opportunitatibus, in tribulatione?

Vsquequo Domine oblivisceris animas tuas in finem, vsquequo avertis faciem tuam ab iis.

Psal. 118.

Psal. 9.

Psal. 12.

DECIMÆQVARTÆ IMAGINIS
ANNOTATIO.

Vide, quàm lata sit via ad perditionem, & quot, si perfectionis studiosus esses, animas liberare posses.

Considera magnum **A** pereuntium numerum: quos **B** demon invitat, ac latitans ex insidiis **C** sagittat harum **D** vanitatum illecebris: **E** mundus trahit impellitq³, per leges scilicet suas: & sunt, prò dolor! qui **F** sponte in infernum precipites abeant; hos **G** adjuva exemplo, verbo precibusq³. Eheu! vide quàm infida **H** peccatoris fiducia, tela scilicet araneorum, ut est **Iob. cap. 8.** quàm inferni puteus prætexitur. vide ut **I** Angeli omnes ad zelum hortentur: immò ipse **K** Rex noster Iesus iterum (si sit opus) in terras, ut periclitantes **L** animas liberet, descendere paratus sit, ut **M** Carpo quondam Episcopo monstratum, uti refert **S. Dionysius Areopagita.**

O aternitas.

CAPVT XVII.

Meditatio de septimo stimulo, zelo animarum.

COMPOSITIO LOCI, ut in imagine.

ORATIO solita.

PVNCTVM I. Considera Primò, flammarū vortices & tormēta, quibus tot animarum millia perpetuò voluntur, quibusque erepta fuissent, & jam eripi possent plurima, si vel unus aliquis vir Apostolicus iis convertendis gnauiter insudaret. Secundò, suspice & vide quantis laudibus Deum honorent beatæ animæ, maximo suo solatio & Dei gloriâ: quæ si tibi cordi forent, quantum illam augere, & de animabus mereri posses animadverte; si generoso animo sensualitatem, illosque tuos prauos animi motus, N. edomares. Tertiò, attende quanto in periculo sit peccator: verè enim sicut aranearum tela fiducia ejus. *Hæcine vera*, ut suprà pag. 7. *Iob 8.*

*Attende anò
marū peri-
cula, & sus-
curre.*

PVNCTVM II. Quanta sit Dei majestas, quàm digna ut ab omnibus colatur & ametur. Secundò, quanto opere id ipse desideret, aded ut exinaniverit semetipsum, formam serui accipiens, in similitudinem hominum factus, & habitu inuētus ut homo, ut velut pastor benignus oviculam humeris suis reportaret. Tertiò, neque hoc tantùm, sed insuper gravissima tormenta, & mortem acerbissimam pati dignatus est, ut redimeret animas in sanguine suo, & mundaret sibi populum acceptabilem, sectatorem bonorum operum. Quartò, neque id tamen suffecit immensæ caritatie ejus, sed, si ita necesse foret, iterum pro qualibet animâ de cælo descendere, & ejusdem passionis calicem exhaurire dignaretur, ut salutem consequeretur. vide an etiam zelum Dei in te habeas, & libenter te tuaque pro salute animarum, & Dei gloriâ impendas: an verò ne tantillum quidem de commoditate & existimatione discedere patiaris, ut animæ Christi sanguine redemptæ salvæ fiant. *Aspira*, ut sup. pag. *Hæcine firmâ, fide*, ibid.

Philipp. 2.

*O quanti
animam
Deus faciat.
Tit. 2.*

1. Pet. 5.
*Dæmonum
 vigilantia
 se excitet.*

PUNCTVM III. Considera Primò dæmonis impro-
 bam vigilantiam, quâ circuit tanquam leo rugiens,
 quærēs quem devoret, & alios quaqua versus mittit, ut
 animas perdant, & æternis secum suppliciis involvant.
 Excita torporem vigilâri illius malitiâ, & quandoqui-
 dem illi servi ejus, seu homines seu diaboli, tam sint
 strenui in perniciem animarum; non patiare ut in iis
 juvandis opera tua desideretur. Secundò, vide quibus
 illecebris dæmon inescare solitus sit miseris mortales,
 nempe voluptate aliquâ momētaneâ, vel honore, quæ
 multâ adsparguntur amaritudine, & nullo pacto exfa-
 tiant. Tertiò, expende illa verba, Quod uni ex minimis
 meis fecistis, mihi fecistis, & quo affectu proximo tantis
 in periculis constituto succurrere debeas; cùm Redemp-
 ptor noster sibi fieri existimet quod illi factum fuerit,
 uti hoc ipsum in novissimo die coram universo orbe
 declarabit.

Matth. 25.

Exercitium zeli.

Isaïæ 5.
 Matth. 7.

O Christe JESV, Salvator mundi, qui redemisti nos in san-
 guine tuo, & dedisti preciosam animam tuam in mortem
 pro nobis; respice, quaeso, quia dilatavit infernus os suum absque
 ullo termino, & lata valdè facta est via, qua ducit ad perditionē,
 & plurimi ingrediuntur per eam: angusta autem est via qua du-
 cit ad vitam, & pauci ingrediuntur ad illam. idè defecerunt
 præ lacrymis oculi mei, & conturbata sunt viscera mea, effusum
 est in terrâ jecur meum; quia facti sunt hostes nostri in capite, &
 inimici nostri locupletati sunt propter multitudinem iniquita-
 tum nostrarum; & qui se debuerant ponere muros pro domo tua;
 principes populi tui, abierunt absque fortitudine.

Thren. 2.
 Thren. 1.

Applicatio
 ad Com-
 munionē.

O JESV Redemptor mi, nonne verum illud est, quòd panis
 tuus quæri parasti mihi, confortat cor hominis, & vinum letifi-
 cat animam meam? quòd fortis est ut mors dilectio tua? est uti-
 que & ea maximè quâ toties mihi nasci, toties mihi mori, to-
 ties in me resurgere paratus es, & te dare mihi pignus salutis,
 & infinita charitatis tuae. utinam ea incensus omnia contemnā
 propter

propter te, & animam meã ponam pro proximo meo, maximè inimicis meis! Offero eam tibi, Domine, pro his, & quibus placet me totum tibi in holocaustum, in tabernaculum infinita misericordia tua, & locum habitationis tue. Tu enim dixisti: Ecce ego vobiscum sum usque ad consummationem seculi, & aeternum spero mecum eris, quia aeternum diligere te volo.

O vani filij hominum! ô caci & tardi corde! Si pereat numerus, maria trajiciuntur; pereunt anima innumera hereditas tua, & non est qui recogitet corde. Quis dabit capiti meo aquam, & oculis meis fontem lacrymarum, & plorabo die ac nocte super interfectos populi mei? Sed misericordia Domini quod non sumus consumpti: quia non defecerunt miserationes ejus, & non repellit in aeternum Dominus; si abiecit, & miserebitur secundum multitudinem miserationum suarum. Verè enim dolores nostros partasti dulcissime JESU, & livore tuo sanasti languores nostros. Recordare quòd steteris, & stes etiamnum in conspectu Patris, ut loquaris bona pro nobis; & aperi, precor, oculos cecorum, ut cognoscant & diligant te; aperi aures surdorum, ut audiant vocem tuam, ô Pastor animarum nostrarum, & miserere omnium, quia non est alius qui pugnet pro nobis, nisi tu Dominus Deus noster.

Isaia 57.

Ierem. 9.

Thren. 3.

Isaia 53.

Praxis exercendi zelum animarum.

PRIMÒ, proximo præluere exemplo, & diligenter quæ ad proximi, ut dici solet, ædificationem spectant observare. Id verò Ecclesiasticos atque in primis Religiosos omnino facere oportet, ut videant homines opera eorum bona, & glorificent Patrem qui in caelis est.

Secundò, sermones pios inserere, colloquiaque prava, quæ mores corrumpere solent, impedire. Idem de cautionibus judicium.

Tertiò, nullos in domum suam famulandi gratiã admittere, nisi cum pacto, ut singulis minimùm mensibus confiteantur ac communicent. Idem valere potest in operis adlegendis, in militum delectu.

Quartò, beneficia corporalia homini cõferre, ut aliquid spirituale impetres ab eodè. Sic S. Ignatius ad lusum invitatus què ignorabat, ea cõditione lusit, ut victoris arbitrio victus aliquot dies viveret: itaque hominem ad exercitia spiritualia, & viã bonam perduxit. Sic alibi nõ prius eleemolynã dari vidimus, nisi

*Adverte
quæ sint oc-
casiones pie-
tatis.*

post

post auditam Christianæ fidei explicationem. Alibi verò Sodales Deiparæ opulentiores singuli pauperem deligebant, quem donarent eleëmofynâ post sacram synaxin perceptam.

Adversitate utere ad zelum.
 Quintò, infirmos, affictos, carceres & nosocomia visitare, iisq̃ pietatem commendare, nunquam enim paratiores sunt ad haurienda salutis monita, quàm cum adversis premuntur, & re juvantur. Neque existimandum hoc dedecere Christianum; qui pauperum solorum suffragio, ut ita dicam, in iudicio extremo sciat sese absolvendum.

Sextò, libellos pios donare, & imagines & rosaria: nam & divites, in aliis profusi, hîc negligentes sunt.

Septimò, catechismum, ut supra dictum est, curare, & scholas ac domos pias pupillorum, viduarum, atque in iis majorem pietatis & animæ quàm corporis habere rationem.

Matth. 10. Cur pecuniâ tuâ animas non emis.
 Octavò, animarum zelatores alere: qui enim recipit & alit Prophetam in nomine Prophetæ, mercedem Prophetæ accipiet. Sic Lusitaniæ Regina à S. Xaverio persuasa est, ut pecuniâ in sandalia dari solitam, animarum auxiliis applicaret. quippe hâc ratione qui concionari, docere, catechismum tradere per se nequit, per alium sæpè fructuosius præstat. Et quemadmodum qui Ministrum hæreticum aleret ac fundaret, reus esset blasphemiarum & perditionis animarum, quæ inde sequeretur, ita è contrario fieri omnino certum est.

Pij viri in militiam & Magistratû adlegendi.
 Nonò, si quis in republicâ constitutus ad clavum à Deo est, ut Magistratum creet, militum delectum faciat; pietatis sciat primam sibi in se atque aliis habendam esse rationem. Quis enim nescit ad Magistratum? mores atque exemplum alios sese componere? Et si nemo tam improbus ferè reperitur, qui populum ac subditos ad impietatem adhortari, vel cogere velit, suoq̃ ad flagitia simul verbo, & exemplo invitare; certè non minus convenit evitare scandalum, publicumq̃ peccatum. Si enim, quòd verissimum est, exempla trahunt, movent verba; seriò cogitandum, quantum sit flagitium, quod plurimos pertrahit in lapsum, unâq̃ ruinâ involuit. Atque hinc est, quod Scriptura dicat. Exiguo conceditur misericordia, potentes autem potenter tormenta patientur; cum non rarò contingat eos pietate minimè cæteris antecedere, quos dignitate præire videmus.

Sap. 6.

Daniel 4. Miles bonus quanti sit.

Decimò, quod in Magistratu valet, & ejus electione, multò magis in militiâ. sive de ducibus agatur, sive de militibus. Si enim, præter militarem licentiam, trahat ad crimen ducis exemplum, fieri nequit, quin certum sit pietatis exitium. Cum autè omne regnum in manu Dei sit, & cui voluerit, det illud; atq; ab illo

illo solo victoria speranda sit, perspicuum est, ducis crimen, aut virtutem plurimum ad hanc momenti conferre. Si enim propter furtum unius Acham, castra Israël fusa fuerūt; quid, quæso, futurum si dux furtis, rapinis, sacrilegiis, luxuriâ atque superbiâ iram Dei in se suosque provocet? Benjamitis castigâdis, eduxerant castra Israëlita: at quia fortitudine & numero confidebant, bis fusi fugatique sunt. Quid futurum, si non præfidentia tantum laboret miles, sed omni propè vitio diffluat? Certè ex ducibus percunctari liberet, an à Deo putent victoriam impetrare improbos milites magis, quàm probos? Si hos; videre equidem debent, ut tales deligant, atque quoad possunt, efficiant. nam cùm illi victoriâ suâ insolescant, & propagent impietatis regnum; quid interest Dei, hæresis, an universa impietas latè dominetur? Corpus spectas in milite, nonne pluris animus? ignavo hominem corpore recusas, ac debili, cur improbum animo, Deoquæ perduellem assumis? reipublicæ putas utilem qui sibi inutilis? tibi fidum, qui Deo infidus? vitium vitio, igne ignem restinguere paras, pietatem propagare flagitio; virtutis regnum, per illius adversarios; Dei amicitiam, per inimicos ejus; honorem illius, per hos, qui eum crucifigunt, templaque animæ suæ & aliorum profanant? In sacris Literis Rex Iuda victus est, quòd copias cum impio junxisset: quid si ex improbis eas collegisset? Omitto, aut milites securâ ac rectâ conscientia esse fortes, Deumquæ cum illis pugnare; aut temerarios calcato Deo, ejusque præceptis non sibi, non reipublicæ, sed ei cui serviunt dæmoni, militare. Observent igitur duces, quales sint ipsi, quas habeant zeli occasiones, & præclarè iis utantur; ne latius pietate regnet impietas: sciantque paucos bonos plurimis malis Dei gratiâ ac favore longè præstare. Exempla ubiq; obvia: quis ambigat? nisi qui Deum negarit ultorem esse malorum, bonorum remuneratorem? *Dignatus es*, ut sup. p. 10.

*Iosue 7.**Judic. 20.**Milites boni deligendi,**3. Reg. 22.
Improbos
miles exitiū
reipub.*

I A C V L A T O R I Æ.

T *V* autem, Domine, ne elongaveris auxilium tuum à me, ad defensionem meam *conspice.* Psal. 21.

Erue à frameâ Deus animam meam, & de manu canis unicam meam. Ibid.

Vsquequo, Domine, avertis in finem, exardescet velut ignis ira tua? Psal. 88.

Domine, quando respicies? restitue animam meam à malignitate eorum, à leonibus unicam meam. Psal. 34.

CAPVT XVIII.

*De exercitiis ad quæ proficientes stimulantur:
quorum primum est Mortificatio.*

Quid mortificatio.
PRIMO aspectu horridum nomen est, ut sectio, ustu-
latio: sed, si consideratur ut medicina, quemadmo-
dum verè est, gratior futura. Mortificatio enim nihil aliud est quàm ea exercitatio, quâ per Dei gratiam (absque illâ enim nihil) quod in nobis ægrum est, sanû fit; quod pravum ac obliquum, rectum; quod obscurum, perspicuum, quod in viâ virtutis, amarum, suave & jucundû, denique, quâ passiones animi & corporis, (quæ suâ violentiâ post peccatum originale eam perturbant & evertunt) ratione coërcentur; homo satisfacit pro peccatis, omnes tentationes vincit, ædificat proximos, orationes suas efficaces facit, ac tandem ad primævam pacem & integritatem revertitur. *Hæcine vera*, ut sup. pag. 7.

*Quæ ejus
diviso.*

1 Cor. 9.

Duplex est mortificatio: alia exterior corporalis, alia spiritualis. Exterior est, quâ corpus jeuniis, & aliis austeritatibus cohibetur, & sensus quinque juxta rationis regulas cõponuntur: de quâ Apostolus, Castigo corpus meum, & in servitutem redigo, ne fortè, cum aliis prædicavero, ipse reprobus efficiar. Spiritualis verò, quâ affectiones animi & spiritus circumciduntur.

Quæ necessitas.

Rom. 8.

Et si autem oratio summopere cõmendetur, & velut prima virtus ab Asceticis habeatur, tamen mortificatio nõ minùs collaudatur. ad eò ut Apost. dicat: Si enim secundum carnem vixeritis, moriemini; si autè spiritu facta carnis mortificaveritis, vivetis: qui enim Christi sũt, carnem suam crucifixerunt cum vitiis & cõcupiscentiis suis. Quemadmodum autem mortificatio ad orationẽ optima via est, ita oratio non tantum ad mortificationem ducit, sed impellit, & eam suavem efficit. Ascende itaq; cum sponsâ ad montem myrrhæ, seu mortificationis, & collem thuris, sive orationis, & exue veterem homi-

Gal. 5.

Cant. 4.

homi-

hominem, & induere novum, qui secundum Deum creatus est: ac quemadmodum serpentes pellem veterem inter angustias sibi detrahunt, ita nos exuere mores veteres, idque sponte nostrâ facere oportet. Ita tamen, ut ab aliis etiam oblata mortificatio, velut de manu Dei sit acceptanda eo animo, quo medicina à medici manu; quo subsidium ad hostem superandum à fidei amico. *Credo tibi*, ut supra pag. 7.

Mortificandus autem imprimis est amor proprius, id est, quo quis suis nimium studet commodis; qui etiam potest objectum habere res spirituales, quatenus utilitatem & jucunditatem aliquam habent, isque non minus sæpè noxius, quam ille, qui circa sensuum oblectamenta, honores, opes, & alia bona temporalia versatur. nam cum perfectio nostra sit divinam voluntatem in omnibus sequi: si quis affectu illo in obedientiâ difficilior sit, & suorum exercitiorum ac iudicii tenacior, æquè ac magis est noxius atque alius.

Effectus huius amoris narrantur ab Apostolo: In novissimis, ait, diebus erunt homines seipsum amantes, cupidi, elati, superbi, blasphemii, parentibus non obediētes, ingrati, scelesti, sine affectione, sine pace, criminatores, incontinentes, immites, sine benignitate, proditores, protervi, tumidi, & voluptatum amatores magis quam Dei. Item effectus ejus, pudor ob naturales defectus, vilitatem parentum (nam de Dei offensa solum pude fieri oportet) excusare defectum, tractare quæ ad laudem nostram spectant; de aliis contemptim, de se magnificè sentire ac loqui; ea solum quæ dignitatem, quæque auctoritatem patiunt ac alunt, affectare; studium adhibere, ac se coërcere in publicis, non privatis; terrena curare, æterna negligere; honorificè habere, omittere opera pia ob iudicia hominum, &c.

Contraria autem in remedium adhibenda, ut sunt, honorem fugere, defectus discretè aperire, non se excusare de se suisque, nisi necesse, nunquam loqui; in iis quæ

*Quæ praci-
pue mortifi-
canda.*

*Amor pro-
prius.*

*Qui effectus
amoris pro-
prii.*

2. Tim. 3.

*Quæ reme-
dia.*

ad corpus, voluptuosa & supervacanea non expetere; sed necessaria, & in iis (quod in se est) optare voluptate carere. Denique optimum remedium bonâ ac purâ intentione actuali aut virtuali omnia facere non propter proprium commodum, sed Dei voluntatem, & proximi utilitatem, &c. *Dignatus es*, ut sup. pag. 10.

Item mortificanda propria voluntas

Isaia 58.

Quid ea.

Alter defectus mortificatione superandus est propria voluntas, lepra pessima animæ nostræ, quæ etiam bona opera vitiat ac corrumpit. Quare, aiebant Iudæi, jejunavimus, & non aspexisti; humiliavimus animas nostras, & nescisti? responditque Dominus: Ecce in die jejunii vestri invenitur voluntas vestra.

Voluntas autem propria est, quæ nõ est nobis communis cū Deo & hominibus, sed nostra tantum: quando quod volumus non ad honorem Dei, non ad utilitatem fratrum, sed propter nosmetipsos facimus; non intendentes placere Deo, & prodesse fratribus; sed satisfacere propriis motibus animorum.

Qui ejus effectus;

Varii autem hujus effectus: siquidem, ut D. August. ostendit, omnia peccata ex eo ortum habent. Est enim homo voluntatis propriæ servus, curiosus, instabilis, contentiosus, correctionis impatiens, plenus excusatione, & promptus ad eam, tenax judicii proprii, & voluntatis, aliena imperia detrectans, in communibus segnis, privatis commodis sedulus. Credis hæc? *Credo tibi*, ut sup. pag. 7.

Quare remedia.

1. Pet. 2.

Item mortificandus ambitio affectus.

Joan 5.

Remediū est Primò, curiositatem refrænare, stabilitatem colere, deniq; verbo vno contraria contrariis curare, & alterius sequi voluntatem; etiamsi Superior non sit. Nunquid enim dicit omnibus Apostolus: Subjuncti estote omni creaturæ propter Deum? Hoc enim voluntatem propriam necat, ambitionemq; laudis ac honoris (prolem pessimam propriæ voluntatis) excindit.

Tertiò, igitur extirpandus est ambitionis affectus, virus longè gravissimū, quod etiã fidem labefactat. Quomodo, aiebat Veritas, vos potestis credere, qui gloriam

ab invicem accipitis? Nulla enim pestis latius grassata est hodieq; grassatur: ob laudem enim & honorem & famam fiunt pleraque ab hominibus, ab Ethnicis omnia: siquidē scientia, honores, opes, species, vestiū luxus, nisi spectator & laudator sit, contemnantur.

Statuendū igitur nullum honorem ac dignitatē, nisi majorū jussio interveniat, aut spiritali Patri videatur, admittere: at verò illius affectum, numquam. Dignitas (si obediētia, necessitas, aut uberior animæ nostræ aliorumque profectus, & divinæ gloriæ amplificatio ita requirat) aliquādo acceptanda: verūm ita ut nullo pacto ei animus adhærescat. Quemadmodū enim de divitijs dicitur, ita de honoribus judicandum. Divitiæ ergo & honores si affluant, noli cor apponere: imò honorifica alijs, in officijs, nominibus, locis, ultro ad imitationem Domini, defer; humilia elige: virtutes occulte, quantum licet: ijs operibus tua impende, quæ alios habēt auctores: de rebus tuis ne loquere. Causæ honorem fugiendi sunt infirmitas nostra, & periculum vanitatis. si quis enim quos non habet appetit ardentem, quomodo eos quos habebit fortiter animo abnegabit? si privatus & in humili stare adversum vanitatis ventū nequit, quomodo in excelso locatus? unde Bernardus verè paucos ait esse, qui alios regant cum profectu; pauciores qui cum humilitate. Imò Gregorius, impossibile ait imperfectos locum honori dare pro subditorum fructu, & non animo extolli. Ideoque omnes omnino Sancti honorem defugerunt, Gregorius, Chrysostomus, Martinus, Augustinus, Fulgentius, Nicolaus. Vide P. Ariam lib. de mortificatione. Quid verò tu censes?

Quartum malum mortificatione sanādum, est proprium judiciū, altera lepra, ut Bernardus ait, animæ nostræ. Quod autem est proprium judiciū? quando verum certumq; illud esse judicas quod Superiori, vel (si Superior non sit, aut sententiam & voluntatem non declaret) alijs viris prudentibus minimè videtur. Arro-

*Quæremus
diā.*

*Psa. 61.
Humilitatis
praxis.*

*Honores ut
fugiendi.*

*Bern. ser. 2.
in Cant.*

*Greg. in l. t.
Reg.*

*Item mortificationis
im
proprium
judiciū.*

*Basil. in Reg.
brev 9. 123.
Bern. ser. 2.
de resurrect.*

gantiæ enim est, ut Basilius, nolle majoris partis sententiæ acquiescere, & Bernardus: Quæ major superbia esse potest, quàm si unus suum iudicium præferat universæ congregationis iudicio, quasi solus haberet spiritum Dei?

Quæ remedia.

Ad hoc juvat advertere ignorantiam nostram, cuius magnum verè pelagus est; opinionum varietates & passionibus quibus excæcatur ratio, & quoties experientia compererimus, nos falsos & errore delusos fuisse. Sicut autem in Ecclesiâ, Republicâ, omni cõgregatione, hoc vitium omnium est malorum dissensionumque origo, ita etiam gratissimũ est Deo abnegationis huius sacrificium. Itaque aliorum voluntati & iudicio tuum libens accommoda: ut sis filius pacis, & Dei optimi Patris tui. Delige verò Patrem spiritualem, cuius prudentiã te regi permittas; neque tamen omitte propterea aliorum consilia humiliter exquirere, etiam inferiorum; imò & monita libens admitte: nescis enim, ut Job loquitur, unde tibi oriatur lux in tantis ignorantia tenebris. *Credo tibi, &c.* ut sup. pag. 7.

Meditatio de Mortificatione.

COMPOSITIO LOCI. Considera coram te Christum Dominum in cruce omnibus membris vulneratum.

PUNCTVM I. Considera Primò in Adamo statum naturæ integræ, quomodo tum corpus animæ subjacebat, passionibus rationi, ipsa Deo: ita ut homo liberè contempleretur, Deiq; voluntati in omnibus conformis esset, &c. Secundò, per peccatũ omnia inversa esse: neque id minùs fœdũ, quàm si membra sursum deorsum essent locata. Tertiò, quòd si homo vivere jã velit secundum rationẽ, id est, ut homo (quod ejus unicum est & summum bonum) non ut bestia, mortificatione uti debere: multò magis si Christianè, si Religiosè: neq; in sæculũ relabi. Adverte itaque, per mortificationem hominem

restitui

restitui statui primævo, cum per eam rationi pareat, legibus & Deo: & contra, fugiendo eam, ægrum manere ac instar bruti, &c. proinde eam diligenter quærere, & amplecti constitue. *Aspira*, ut supra pag. 8. *Hæc in firmâ fide*, ibid.

Mortificatione instatur:

PUNCTVM II. Considera Primò, mortificationem; voluntatē, intellectum, aliasque potentias facere sanas, integras, perfectas; ita ut rationi pareant, & vetus homo crucifixus in servitutem redigatur. Secundò, quòd viator nemo possit perfectè desiderio cælestiū bonorum inflammari, nisi diligēs sit in reprimendis cupiditatibus corporis, etiā licitis & necessariis. Tertiò, quòd tota iudicio sapientium, philosophia, sapientia & felicitas hominis in mortificatione posita sit: nā homo immortificatus semper plenus est pœnitentiâ, semper ut mare, aut velut in cribro, ut ait Macarius, agitatur: mortificatus verò in pace summâ est, atque cælesti vitâ fruitur, humanis rebus superior: neque prosperis, neque adversis frangitur. Quartò, considera Sanctorum solatia, quietem, etiam in magnâ austeritate, & perpetuâ mortificatione. Quintò, considera quæ passiones te magis fatigent, quibus faciliùs valeas corrumpi, & proponas examine particulari eas tollere. *Credo tibi*, ut sup. pag. 7.

Tota sapientia in mortificatione:

PUNCTVM III. Considera quàm gratum sit Deo mortificationis sacrificium; idèò namque Dominus IESVS, etiam si gloriosus esset, coërcuit gloriam, quæ ex animâ in corpus redundasset, idque ut tolerare pro nobis acerbissima tormenta & mortem posset; cui proinde humani generis tribuitur redemptio. Secundò, B. Mater illius, & Joannes Baptista atque Apostoli plurimis adversitatibus exerciti fuerunt; quorum unus sic loquitur: Usque in hanc horam & esurimus, & sitimus, & colaphis cædimur. Martyres verò quo amore & ardore patienti tyrannos urserunt, ut sese quibus possent modis affligerent? Tertiò, omnibus Sanctis Dominus hunc spiritum mortificationis etiam in minimis

Christi Iesu & sanctorum exemplum.
1. Cor. 4.

inspiravit, ut patet in B Aloysio & alijs: adeò ut Deo sit gratius negligere florem, condimentum, cibum, aquã, uti David, Deoq̃ue offerre, quàm mortuum suscitare. *Hæcine vera*, ut sup. pag. 7.

PUNCTVM IV. Considera quàm gloriosũ nobis sit per hoc exercitium imitari Christum Dominum tanta passum toto vitæ suæ tẽpore: gloria enim magna est sequi Dominum, & præceptum ejus est: Qui vult venire post me, abneget semetipsum, & tollat crucem suam, & sequatur me. Neque ullũ certius signum est amicitie cum Christo Jesu, quàm crucem cum eo ferre, qui est Rex noster, & Dominus, ac caput nostrum. Sic Davide nudis pedibus egrediente, nullus equum conscendere voluit. Urias noluit divertere in domũ suam, cum Joab & arca essent sub pellibus: & quomodo Christianum non pudebit sub cruce militare, & eam horrere? ducem ac caput habere spinosum, & se esse delicatum?

PUNCTVM V. Considera mortificationem esse satisfactionem pro peccatis. Sic Achab, Davidem, aliosq̃ue Domino satisfecisse Scriptura commemorat. Hinc Gregorius, Cogitandum summopere est, ut qui se illicita meminit quæsisse, quibusdam etiam licitis studeat abstinere, quatenus per hoc conditori satisfaciat. Sic B. Magdalena, & omnes pœnitentes fecerunt. Sciebãt enim Deum omne peccatum punire vel hîc, vel in futuro; nisi nos ipsi puniamus. atque ita, ut in Ninivitis monstratum, per mortificationem tum à malis hujus vitæ, tum futuræ liberamur.

Exercitium pro spiritu mortificationis impetrando.

Quæsi mihi tribuat, benignissime JESU, ut sequar te, & vestigia pedum tuorum? Video te in laboribus à juventute tua, & vulpes habere foveas, & volucres cali nidos, te autem, Domine mi, non habere ubi caput reclines: & quorsum hæc, nisi ut doceas me exemplo tuo carnis delicias non amare, sed mortificare mem-

Psal. 87.
Matth. 8.

Coloss. 3.

bra mea quæ sunt super terram? Et quem non invitabit amor tui, & suavissima illa vox, Exemplum dedi vobis, ut, quem admodum ego feci, ita & vos faciatis? O suavitatem! ô gratiam! ô amoris vim! Tu summus omnium, imus factus es omnium: quis hoc fecit? amor dignitatis nescius, dignatione dives, affectu potens, suasu efficax. quid violentius? triumphat de Deo amor; & me superare non poterit? amorem mei non poterit extinguere amor Dei mei?

Ioan. 13.

Bern. super
Cât. ser. 64.

Scio quidd qui non odit patrem & matrem, in super & animam suam, non potest tuus esse discipulus. Si igitur te sequi volo, ecce odisse me debeo, & perdere animam meam, ut inveniam eam. Et quid est odisse me propter te, nisi amare te? quid est perdere me, nisi te invenire, id est omne bonum? si abnegavero vanitatem, dabis veritatem; si stultitiam repulero, sapientiam; si mundi & hominum fallacem favorem, tuam gratiam, ut divina fiam consors naturæ, & maximè quoties ad me venire dignaris, & pascere me, & quiescere in me; si mundi flores respuero, regni tui sempiterni hæres ero; si delicias, gaudio quod nec oculus vidit, neque auris audivit, neque in cor hominis ascendit, fruar in te. Da ut gustare illud nunc incipiam, & despiciant mihi omnia, quæ tu non es, da ut in te pane Angelorum omne delectamentum inveniam, & sic detester omne creatum solatium ex corde, ita inveniam te omne bonum.

Luc. 14.

 Applicatio
ad Com-
munionem.

O quam dulcis est fructus, quem de Cruce tuâ & imitatione colligere nos jubes? Ascendam igitur in montem myrrhæ & in collem thuris, & præ amore tuo faciam, ut manus meæ distillent myrrham primam: cupio enim tuus esse ex toto corde meo. Qui autem tui sunt, carnem suâ crucifixerunt cum vitis, & concupiscētis suis. Crucifige igitur, Domine, carnem, circūcide præputiū cordis mei, ut in numero filiorum tuorū esse possim. Tu, Domine JESU, Salvatoris nomen suscipere noluisti nisi circūcisus: ego salutis recipere non possum, nisi signaculo justitiæ, fidei, & imitationis tuæ, verâ mortificatione à filiis sæculi separatus. Da mihi, quæso, gratiã, Deus meus, ut pro te alligari & mori paratus sim, & gaudere, si quãdo dignus fuero pro nomine tuo contumeliam pati. Da semper circumferre mortificationem tuam, ô JESU,

Cant. 4.

Gal. 5.
Mortificatio
facit
filium Dei.

2. Cor. 4.

in corpore meo; si enim complantatus factus fuero similitudini mortis tue, spero quòd misericordiâ tuâ similis etiam resurgam in gloriâ per gratiam tuam. Amen.

Praxis mortificationis.

*Consecra
Deo mortifi-
cationes
certas.*

PRIMA, præter eas quas suprâ habes, erit, certo numero, v. g. quinario ad honorem vulnerum Christi, mortificationes offerre, præsertim in materiâ illâ, de quâ examen particulare instituitur, neque cessare quo ad usque illud præstiteris. Quemadmodum enim David amore Michol, donec centum capita Philistinorum collegisset, quibus ei desponsa fuerat à Saule, non cessavit eos persequi, ita, ut anima nostra divino amore digna sit; de passionibus, amore nostri, cæterisque hostibus aliquot victorias referre debemus.

*Vni tuas
Christi me-
ritis.*

Secunda est, omnes illas cum Christi passionibus unire, & sic divinæ Majestati offerre, velut in compensationem, & ut membra capiti nostro, duci milites, ac filij parenti simus conformes,

Tertia, catalogum occasionum mortificationis colligere utile est iis, qui Christi crucem in corpore suo semper & stigmata eius cupiunt circumferre.

*Certa coram
Deo, & cu-
riâ celesti.*

Quarta, cogitet in difficili pugnâ theatrum esse mundum, & coram Deo, ut generosus miles ardua habeat in votis, & gloriosum putet commissum se potius cum forti armato, quam imbelli lixâ.

*Creatura
venenum.
Prov. 23.*

Quinta, sæpè cogitet creaturam vinum esse, pincernam qui propinet dæmonem, in fundo cyathi colubrum, & fontem malorum omnium, juxta illud Sapientis, ne intuearis vinum, cum splenderit in vitro color eius: ingreditur blandè, sed in novissimo mordet ut coluber, & sicut regulus venena diffundet. *Dignatus es, ut supr. pag. 10.*

JACVLATORIÆ.

Psal. 30.

*V*iriliter agite, & confortetur cor vestrum, omnes qui speratis in Domino.

Psal. 49.

Immola Deo sacrificium laudis, & redde Altissimo vota tua; omnes qui in circuitu ejus adfertis munera.

Psal. 2.

Apprehendite disciplinam, ne quando irascatur Dominus, & pereatis de viâ justâ.

Psal. 43.

Propterea mortificamur totâ die, facti sumus sicut oves occisio- nis.

Prov. 16.

Melior est patiens viro forti, & qui dominatur animo suo, expugna- tore urbium.

CAPVT XIX.

De Passionibus edomandis.

Quemadmodum in parte superiori animæ omnis mali fons est voluntas & amor proprius, ac iudicium proprium; ita in inferiore passionū, quæ alioquin indifferentes sunt, immortificatio. Motus autem animi dicuntur passionēs, eò quòd appetitus sensitivus commotus imaginatione alicujus boni, vel mali, impressionem seu immutationē in corpore faciat. Duplex est autem ille appetitus, concupiscibilis & irascibilis. Concupiscibilis, qui circa bonū vel malum absolutè versatur, has sex passionēs habet. Amorem boni representati, ex quo desiderium si non adsit; & gaudiū, si præsens sit, promanat: si malum sese menti offerat, mox odium illius; inde fuga, si absēs sit; post dolor, si præsēs, exoritur. Irascibilis versatur circa bonum & malum, quatenus ardua sunt: cujus passionēs sunt quinque. Spes de bono arduo: audacia cōtra malū, quod superatu difficile: desperatio de bono, quòd acquiri nequit: timor à malo, quòd vinci nō potest, uti & ira. Passionēs istę pro objecto habent ea, quæ sensibus percipiuntur; bona in quā mūdi hujus, quæ aut utilitate, aut gloriā, aut voluptate continentur. Si quis igitur affectum à temporalibus ad æterna trāsferat, passionum suarum dominium nanciscetur; hæc siquidem ab illo omnes commoventur. Qui enim non amat temporalia, non desiderat, non diffluit gaudio, si affluant: rursus, si contraria accidāt, id est mala, ea non odit, sed, ut Christi servus, crucē amat, ut verè utilē, salutarem, gloriosam ac jucundam: non fugit, sed sequitur; non tristatur immodicè, sed cū Apostolo in cruce Domini gloriatur, per quā ipsi mundus crucifixus est, & ipse mundo. Similiter spem suā cū in bono æterno totam collocārit, bona mundi hujus aspernatur: malū arduum vitat quidē, quatenus ratio dicat, non tamen audacia perturbatur: nihil desperat, aut ti-

*Quid passio.**Vbi inveniat.**Sex passionēs appetitus concupiscibilis**Quinque passionēs appetitus irascibilis.**Quæ passionum objecta**Quæ remedia.**Galat. 6.*

met, quia nihil concupiscit. Vides remedium omnium passionum, esse proprii amoris ac creaturæ evacuationem, quã amor Dei cõsequitur? Fac igitur ante omnia, ut temperatus in te omnino sit omnium hujus mundi bonorum amor: idq; fiet si æterna cogites, & hæc fluxa esse multis permixta doloribus, ac fieri nõ posse, ut quis hïc illis fruatur, & postmodum æternis. unde dictũ Epuloni: Fili, recordare quia recepisti bona in vitã tuã. Difficile id quidem, maximè in initio, sed Christi exemplo carnem crucifigere oportet, sensuumque voluptates spe cælestium abnegare: ipsoq; usu mortificatio ita dulcescet, ut non mors, sed vita esse credatur. Observa quod dictum est. amorem temporalium, seu voluptatis aut commodi alicujus, causam esse perturbationum: trahit enim unumquemque sua voluptas, atque uti in saporibus & cibus, eorumque gustu evenit: ita in alijs, varij varijs oblectantur.

Curiositatis mala.

Curiositas autẽ in primis refrænãda in visu, auditu, &c. ut Guilielmus Parisiësis rectè docet. quãta enim ejus sit violentia, patet in omnibus, seu tristibus seu alijs spectaculis, quibus quantum homo inescetur, docet Alipius apud D. Augustinũ: etenim cum semel in theatro spectasset, postea vix averti potuit. Beatus verò Hugo Lincolnienſis Episcopus totos annos quinquaginta mulierem non aspexit: nec S. Franciscus ullã de vultu nõrat.

1. Theſſal. 1.

Quòd si metuebant viri sancti induti lorica fidei, galeam salutis, & omnem armaturam Dei, quid nos pumiliones inermes, de quibus toties hostis triumphavit, formidare nõ debeamus? Sic & auditus coërcẽdus à fabulis, inutilibus, novis; sic odoratus, cæteri que sensus sancto sui odio, & Christi amore mortificandi. Neque tantum in magnis, sed etiam parvis; quid enim magnũ à turpis rei aspectu abstinere? sed à licitis & parvis se continere plurimum est. Sic David haustum è cisternã Bethlehem aquam effudit, & Deo sacravit; qui enim in modico fidelis non est, & se superare nequit, neque et-

Mortificatio in parvis laudata.

2. Reg. 23.

Luca 16.

iam in maiori id poterit. Anima autem sic mortificata, velut pluma sicca, cælum petit; aliàs madida terreno vapore deorsum tendit. Fitque demum animæ, in hâc ablactatione, convivium grande, uti fecit olim Abraham in filii ablactatione, id est spiritali mortificatione. Non enim invenitur Deus in terra suaviter viventium. Ut verò ea quæ dicta sunt altiùs imprimantur, meditationes de his subnexas vide. *Aspira*, ut suprà pag. 8. *Haccine firmâ, &c.*

Genes. 21.

Meditatio prior de Passionibus edomandis.

COMPOSITIO LOCI. Statue te coram Deo, & imaginare velut te circumdari canibus; vel belluas plurimas in corpore tuo pugnantes, & æternam perniciem minitantes.

ORATIO, ut suprà.

PUNCTVM I. Considera Primò, hominem à Deo sic creatum esse, & donatum omnibus suis membris, potentiis & passionibus, ut ad Dei gloriam, & ex eius voluntate, omnibus iis (quia omnia illius sunt) utatur, nisi æternùm, non in illo solùm membro, &c. sed toto corpore malit cruciari. itaque præteritam vitam, quando exhibuisti mēbra tua servire iniquitati, detestare, & te omniaque Deo offer. Cōsidera Secundò, solas has passiones ferè æternæ damnationis causam, & omnium esse peccatorum fontem, si malè domitæ sint; imò etiam morborum corporis, & malorum temporalium. pauci enim bonis & mansuetis sunt infesti. Tertiò, vide quas perturbationes faciant, nimirum omnes easque maximas, ut patet discurrenti per singulas; ita ut sicut corpori morbos, & mortem humorum adfert perturbatio, ita animæ passionum. Quare te ad eas edomandas excita, quantum tibi vita & salus sempiterna curæ & cordi est. *Haccine vera, &c.* ut suprà pag. 7.

*Passionum
violentia
omnium
morborum
causa.*

PUNCTVM II. Considera Primò, quàm suavis sit pax & quies in eius animâ, qui illas domitas habet; ut patet in Adamo, nihil hic timet, sperat; perpetuâ animæ, &

*Omnes
quietem ami-
mi ubique
quarunt,*

ſæpè corporis ſuauitate, quiete, ſerenitate fruitur; quem tanti ſapientes omnes fecerunt, ut omnia, etiã Ethnicis, præ hæc contempſerint; quam tanti omnes mortales, ut omni ſtudio ad eam contendãt. Quotſum enim mortales implere ventrem, cupiditatem, ambitionis deſideria explere, curioſis opplere rebus intellectuũ exoptant, niſi ut dicere poſſint animæ ſuæ: *Quieſce hîc?* Sed fruſtra; cùm ſaturari anima his nequeat: & quamvis omnia poſſideret, nullius tamen certam ac diuturnam ſcit eſſe poſſeſſionem, uſum, aut fructum, tantumque proinde in humano pectore timoris, quantus fluxæ rei eſt amor atque cupiditas. Secundò, conſidera quòd nullus tam ſit dirus hoſtis, tortor crudelis, qui te cruciare ita aſſiduè poſſit, atque hæc paſſiones, cùm intrinſecæ ſint, perpetuæ atque pervigiles: immò nihil ferè nocere poſteſt tibi dæmon, niſi harum velut miniſterio utatur.

*Dæmon paſ-
ſionibus no-
ſtris nos op-
pugnat.
Genef. 4.*

Tertiò conſidera, hominẽ ad hoc creatum, ut omnibus creatis dominetur, & ſubter eum ſit appetitus ejus; per has verò paſſiones. cuius illũ rei etiã viliffimæ ſubjici, ſi videlicet ei non ſecundũ voluntatem Dei afficiatur. unde talis quaſi amens Deum ſepè, & animæ pacẽ, æternã gloriam, & omne bonum abjicit, ut illam conſequatur; & ſi petatur, cur ita inſaniam, ſe ſponte cruciet? reipſã ait, *Aliter res iſta quàm cupio, agere me non permittit, illi pareo, aliter non poſſum: conſequi illam de beo.* Perſæpè autem viliffima ea res eſt, à qua ſi prohibeatur aut vi, aut lege, aut mandato, manus tradit hoſti, murmuratiõni ſe ſubſternit, ac bonorũ omniũ ſuorum oblitus, miſeram trahit vitam; fortunatiſſimus, ſi voluiſſet, futurus. O infeliciffimum & abjectiſſimũ, qui tot tortoribus ſe dedit in rei viliffimæ gratiam, & gloriam æternam perdit! *Quamvis autẽ non ſemper damnatur, tamen gloriam quam haberet, ſi in eo ſe viciffet, perdit æternam.* *Aſpira, ut ſ. p. 8. Hæcine firma fide, ibid.*

PUNCTVM III. Conſidera Primò creaturas omnes,
& vide

& vide quomodo si uni per amorem adhærescas, mox desideria, spes, timores, fervor, zelus, audacia, ira, si quis obsistat, in te impetum faciant; & rursus odium cōtrarij, tristitia cum desperatione boni. quòd si habeatur bonum optatum, amor, zelus, extasis, unio, inhæsiō. nã priùs amatur res aliqua, quæ amorem sui quasi formam imprimit amanti, velut ignis alij calorem. hunc sequitur desiderium, cum ardore & fervore & languore, si frui optatis nō liceat; dehinc spes, timor ac desperatio, ne bonum consequatur, interveniunt; item ira & zelus & audacia, si quis obstet; & rursus odium, fuga mali, & tristitia ex carentiã boni. si autem consequatur, nascitur delectatio valdè trahens, fervor, languor, extasis quã est amans in re amatã, liquefactio cordis, ut bonum subintret, viva inhæsiō & zelus, timor perdendi, spes & desperatio retinendi, odium, fuga & tristitia de malo cōtrario. & sic perpetuò agitur passionibus sex concupiscibilis, quæ sunt amor, desiderium, gaudium, item odium, fuga, tristitia; & rursus irascibilis, quæ quinque numerantur, nempe spes, desperatio, timor, audacia, ira. Cùm igitur quævis res, et tiam vilissima, tot te modis agitare possit, abnega omnem creaturæ inordinatũ affectum, & in uno Deo omnem amorem colloca, fonte omnium bonorum. *Domine Iesu Christe, ut inf. pag. 324.*

*Quanta
perturbatio
ex amore rei
creata.*

*Amor omnino
in Deũ con-
vertendus.*

Meditatio posterior de iisdem.

COMPOSITIO LOCI, ut suprà.

PVNCTVM I. Considera Primò, Deũ ut summum bonum & omnis boni fontẽ, ubique tibi adesse, ubiq; operari, in quo sit summa quies tua, & vide an res ulla ab eo te abstrahere possit, quã optes habere aut jam habes, & retinere; an verò cū Apostolo dicere queas, Quis nos separabit à charitate Christi? Ut verò cognoscas cui rei afficiaris, vide quid sapiùs verses animo tuo, eaque quã sit vilis, amara, turpis, fugax, agnosce. Secũdò, quomodo non satiet, sed irretet magis & torqueat, attende.

*Deus ubique
adesse.*

*Creatura
non satiat.
Rom. 8.*

Tertiò,

Tertiò,quàm turpe illi se subdere, & ob eam sic velle agitari. Quartò,quòd,sicut nemo ab orbe condito in ullâ re hæctenus quieuit, neque unquam quiescere in creaturâ ullâ potuit, ita etiã tu non possis in istâ, quod- que certè neque in morte voles hanc ita dilexisse, neque in iudicio *Aspira*, ut. sup. pag. 7. *Hæcine firmâ fide, &c.* ibidem.

*Dæmon
am. re crea.
tura nos
vincit.*

Quintò, quomodo dæmon velût aranea sedeat in omnibus creaturis, ut sagittet amore earum rectos corde, ut patet in Evâ parente nostrâ à serpente delusâ. Cogita verò te primò à dæmone, postea ab omnibus supradictis passionibus, desiderijs, spebus, desperationibus, aversionibus, timoribus, irâ, antequam habeas, & postquam habueris, agitandum; si dæmon ullius rei amore te vulneraverit, & similem sibi effecerit. Similes enim, ait Propheta, illis fiant qui faciunt ea. Neque refert parva, an magna res sit. multi enim pereunt & opprimuntur arenâ, ut ait Gregorius, qui grâdia vitarunt. Sextò, considera quid ab ista re tibi desideres? voluptatem? atqui nõnne animus passionibus perturbatus verè eam non gustabit, sicut ægro cibi non sapiunt? & ecce meliorem in Deo ad manum habes ac paratam. Cur eâ non frueris sine noxâ? *Credo tibi*, ut supra pag. 7.

Psal. 113.

Gregor.

Nota.

PUNCTVM II. Considera Primò, quo modo Deus fons omnis boni, in te hæctenus cõtinuò misericordiæ suæ rivus per beneficia innumera siverit & sinat fluere: itaque in eo omnes passiones merge, sit ille timor tuus, ut Jacob ajebat, sit ille spes tua, cùm solus juvare possit: sit amor tuus & desiderium cùm sit omne bonum? nihil oderis, nisi quod ei repugnat, qui omnia continet, & solus bonus est: cùm neque quidquam nocere possit, sine eo; neque quidquam te extra eum beare. Considera Secundò, quid sit quòd hæc tu & plerique omnino homines non apprehendant. Fascinatio oculorum & intellectus, & insania maxima: cùm enim pacem & quietem in creatis habere nequeas, & nihil hie

*Beneficia
Dei attende.*

*Scultitia s.
liorum s.
culi.*

perfectè, vel diu habere possis, quæ dementia te nolle habere, vilissimis rebus abnegatis, omnia, id est, Deum possidere per amorem, hîc & in æternum! Tertiò, etsi habere posses, & frui omnibus creatis aliquamdiu; tamen si pacem quæras nõnne omnino, aliquando ea abnegare oporteret? Cùm enim omnibus creaturarum desiderijs id solùm agatur, ut animus quietus sit, id quæ fieri omnino nequeat; tum quia extrema gaudij semper luctus occupat; tum quòd unâ re habitâ, crescat alterius desiderium, ut in hydropico; tum quòd innumeræ sint creaturæ, & frustra veus idcirco omnino labor; abnegare omnia, etiam seipsum necesse est, ut tràquil-
Abnegatio necessaria.

litas & pax animi inveniatur: si tamen ea tibi, uti omnibus proposita est. Accedit, quòd dum habetur, unâ cû possessione ejusdem timor nascitur, eo quæ major, quo res carior. quare igitur omnibus abnegatis, per compendium pacem non quæris cum Deo & in illo? Cur non erubescis, aut detrectas sædam ac turpem mendicitatem à creatis cum opprobrio & molestiâ summâ exercere? *Aspira*, ut sup. pag. 8. *Hæcine firmâ, &c. ibid.*

PVNCTVM III. Considera quæ opus sint ad passiones animi tui superandas, id est, hostes tuos crudelissimos. Primò, certè necessarius est generosus animus, qui istis rebus terrenis & vanis subdi nolit. Secundò, sensuum custodia diligentissima; per hos enim, ut portas hostes intrant, qui longè facilius repelluntur, quàm expelluntur. Tertiò, cogitare Deum, omne bonum, sibi adesse, & in eum omnes affectus convertere. Quartò, vanitatem & vilitatem rerum omnium assiduè expendere, Vide deinde quorsum in Baptismo mundo renuncia-
Remedia passionum.

veris; certè ut sæcularia fugeres, non tam corpore quàm desiderio, firma quæ voluntate seruiendo Domino, omnibus diebus vitæ tuæ. *Dignatus es*, ut sup. pag. 10. vel *Domine JESU*, ut inf. pag. 324.

Meditatio prima de Odio sui.

COMPOSITIO Loci erit, cogitare teterrimam voraginem, velut puteum abyssi, omnia mala eructantem, talis nempe est amor sui.

ORATIO, ut suprà.

Luc. 14.

Amandi qui nos exercent.

*Senec. ep. 66.
Amor sui.*

PVNCTVM I. Considera Primò illa verba: Qui non odit patrem & matrem, insuper & animam suam, non potest meus esse discipulus. Secundò, quòmodo is qui aliquem odit, erga eum afficiatur, & quòd ira etiam qui se odit, erga se affectus sit. nam in malis illatis sibi gaudet, & inferentes amat, uti contra hostem suum còspirantes: alios sibi blandos, ut hostem foventes, non magnopere amplectitur. Tertiò, vide quàm innumera desideria amor hic gignat in te, & quàm ampla sit seges odium hoc exercendi, ac detestare hunc amorem tui, dicens cum Seneca: Major sum, & ad majora genitus, quàm ut mancipium sim mei corporis. His te excita, ô viator, & aspera amplectere, eosque qui ea tibi offerunt; & contrà suavia aspernare. *Haccine vera*, ut sup. pag. 7.

Origo malorum.

PVNCTVM II. Considera Primò, omnia peccata, & per consequens omnia mala mundi, nasci ex sui amore. Nemo enim honoris ambitione, aut luxuriâ peccat, nisi quia commodum suum amat: unde qui perfectum odium sui habet, liber est ab omnibus peccatis. Secundò, attende & appende, ô Christiane, eundem amorem tui Christum tuum crucifixisse. Nónne verè Apostolus dixit, peccator sibi metipsi filium Dei crucifigit? quare odio tui satisfac Deo, & Christo Jesu pro te ex infinitâ charitate crucifixo. Nónne satis est semel eum pro te mortuum, tui ei vivas, & beatus sis? Tertiò considera amorem sui, velut teterrimam lepram, & diaboli characterem; odium verò sui Christi discipuli notam, ut in Sanctis, eorumque gestis apparet. *Credo tibi*, ut suprà pag. 7.

PVN-

PVNCTVM III. Considera, cui irasci soleant homines, scilicet hosti capitali: talis est volūtas tua, & amor tui. Est enim proditor venenū propinans, superbissimus & truculentissimus miserorum oppressor, bellorum omnium in animā tuā & seditionis auctor, spoliator bonorum, Dei & animæ interfector. hæc omnia amoris sui tribuere qui vis potest, ac sic eum detestari.

COLLOQVIUM cum Christo crucifixo, qui nos sic dilexit, ut à planta pedis usque ad verticem non esset in eo sanitas. *Domine Iesu Christe, ut inf. pag. 324.* *Isaia 1.*

Meditatio II. de Odio sui.

COMPOSITIO LOCI, ut supra.

PVNCTVM I. Considera Christum JESVM, conculcatum ab impijs in domo Caiphæ, quamque hoc longè pejus faciat amor sui; & quàm indignum, vilissimum mancipium, id est carnem, Deum, Regem regum pessum dare; & tu eum amas, & non succurris? tu hæc vides, & aut rides, aut non lacrymaris? Secundò, tuum hostem crudelissimum esse carnem, & quàm turpe, eam velle præ amico, qui sanguinem suum nobis dedit, diligere; insidiatorem admittere, Dominum excludere; vilissimæ rei, utpote vermi fœrido, carni tuæ, plus honoris & favoris tribuere, quàm summæ Majestati. *Aspira, ut sup. pag. 8. Hæcine firma, &c. ibid.*

*Amor sed
Christum
pessumdat.*

PVNCTVM II. Considera, Regem sapientissimum Christum JESVM, qui cum possit alijs mille modis salvare mancipium, tamen ad ostendendam immensam charitatem, voluisse pro mancipio, & quidem sibi injurio, mori, & omnia quæ homo pati potest, tolerare, vitam humilem & pauperem agere. Tūc hæc credis, & intelligis: Secundò considera, mancipiū illud contrā quærere ubique sua cōmoda, ut possit Regi & Patri insultare. Tertio, etiā filios ex Rege cōceptos id est pia desideria, in gratiam hostis adulteri trucidare.

Quartò

Heb. 6.

Quartò, amantissimum tui Regem quasi abs te opem poscere, ad ulciscendum hostem suum, & tuum; te verò, non tantùm eam non præstare; sed hostem fovere, in delicijs habere, cum eo Regis tui cædem (crucifigit enim sibi Deum, ut dixi, peccator) tractare. hæc omnia amori tui, ac sensualitati applica, & detestare, ac vehementi amore complectere Deum omne bonum tuum. Domine J E S V, ut inf. pag. 324.

O quàm turpe Spirituum servire carni!

PUNCTVM III. Considera Primò, te constare animâ preciosissimâ, & corpore vilissimo. Secundò, quàm turpe faccum vermium, corpus inquam tuum, quod est velut brutum, dominari animæ tuæ: & quanta stulticia, pro æterna animæ ruinâ, hostem momento recreare, & corpus simul cum animâ perdere in gehennæ ardoribus perpetuò cruciandum! *Hæcine vera, &c.* ut sup. p. 7.

COLLOQVIUM, ut suprâ.

Meditatio III. de Odi o sui.

COMPOSITIO LOCI, ut suprâ.

Amor sui demone pejer.

PUNCTVM I. Considera Primò, quot dæmones nobis infidentur, quæque mala hominibus passim inferant. Secundò, nullum tamen adeò potentem & infensum quàm amorem tui, neque quidquam tibi in mundo magis nocere. Tertiò, omnes alios vinci, si amorem tui viceris. Detestare eum igitur, & recreationes, voluptatis illecebras, carnisque blâditias, ac simul attende quàm bonus Israël Deus his qui recto sunt corde. *Credo tibi, &c.* ut suprâ pag. 7.

Anima voluptas propria qua. vendit.

PUNCTVM II. Considera Primò, brevissimam esse sensuum voluptatem, & quanto diuturnior & potior ea, quâ anima de Deo & virtute percipere potest: præsertim cùm anima tantopere afficiatur eâ recreatione, quæ jumentis sui est. Secundò, attende impossibile utrâque frui; hîc ventrem & ibi implere mentem. Tertiò, etiam si omnia concedas, tamen tantùm irritamentum fore,

fore non satiandos appetitus, sed plura petituros; & quæ dementia hosti tribuere, ut plura tribuas, & seruitutem Indies duriores sibi facere? *Hæcine vera*, ut sup. pag. 7. Quartò, quòd si voluptatem hanc momentaneam rejicias, æternam te habiturum, & in præsentia etiam ex rectè factò majorem, quàm ex voluptate jucunditatem.

PVNCTVM III. Considera Primò, quàm cæcus sit *Carnis affectus*, quàm turpis, & quanto eum discrimine quis se cæcæ & furiosæ carni mancipet, ejus ductum sequatur, cum lumen rationis homo habeat. Secundò, expende carnem, & ejus amorem omni virtuti repugnare, cum ea ardua sit, ac radix illius, ut vulgò dicitur, amata; illa verò semper commoda sectetur. Tertio, considera quantum in amore Dei crescere cupias, tantum in hoc decrendum; nec posse utrumque in animâ consistere. Quartò, considera quomodo Christus JESVS carnem suam odio habuerit, & expende hæc verba: Qui vult venire post me, abneget semetipsum, *Matth. 16.* & tollat crucem suam, & sequatur me: & videbis adeò necessarium esse odium sui, ut Religiosi ac verè pij nomen non mereatur, qui non imitetur. Vide jam an dicere possis, Christo confixus sum cruci; & excita te ad amorem Domini tui. *Galat. 29*

Domine JESV, ut infra pag. 324.

Meditatio prior de Curiositate, in signi progressus in viâ Domini impedimento.

COMPOSITIO LOCI erit considerare animam nostram velut arcem, habentem portas quinque, quibus plurimi hostes insidientur.

PVNCTVM I. Considera Primò, qui actus curiositatis sint ex S. Bonaventura. Curiosus, ait, non curanda curat, necessaria negligit, & sui oblitus aliena considerat, notat & explorat: si quod insonuerit verbum, anhelat sollicitus ad sciendum, & honestate postpositâ id

ab invitis, & celare forsan volentibus inuerecundè requirit; locis sibi non concessis, congregationi, & colloctionibus Fratrum se ingerit non vocatus; cùm cum abesse putaveris, adest impudens lateri, adest auri, ut nec secretum valeas occultare sermonem; observat angulos, vagis circumspicit oculis, hæret ad singula quæ occurrunt, communes obhædet transitus, supervenientium & forensium gaudet occurso; rumoribus, & sæcularibus verbis hauriendis & referendis intendit; res sibi non deputatas curiosè revolvere non quiescit. Secundò, quàm turpia hæc sint attende.

DOMINE JESV CHRISTE, ut inf. pag. 324.

PUNCTVM II. Considera signa domitæ curiositatis esse, nec domi nec foris oculos inconsideratè conjicere, nisi vel ob necessitatem, vel honestam recreationem; (nunquam tamen in mulieres figendus est aspectus) aliena non explorare, ex objectis piam aliquam considerationem capere. Secundò, finge te Christum Dominũ, vel beatam Virginem videre per omnia continentem: & vide quàm illis moribus dissimilis sis, & ad imitandum te accende.

Credo tibi, &c. ut sup. pag. 7.

*Sensus cur
datus à Deo.*

PUNCTVM III. Considera Primo, hanc vitam, & sensus datos ut Deum cognoscamus, & ea conquiramus quæ nobis necessaria sunt ad salutem; unde colligendum quantum erret qui animam affectibus fœdis, & noxiis imaginibus rerum deturpat. Secundò, considera hostes nullâ ratione ingredi in nos posse, seu arcem animæ nostræ, nisi per curiositatem sensus nostri indebitè pateant. Tertio, quòd, sicuti facile est, contra hostes extrâ positos sese tueri, ita sensibus custoditis omnia intus fore secura. Quarto, brevissimum est tempus vitæ nostræ. Vnde feriis & utilibus quibus cælum comparetur danda opera; & quàm turpe malle de nominibus disputare, nova inquirere, videre velle, &c. quàm animam inferno eripere, & se nosse. *Hæcine vera, ut su. p. 7.*

*Temporis
habenda
ratio.*

Medi-

Meditatio posterior de eadem.

COMPOSITIO LOCI, & ORATIO, ut suprà.

*Fructus curio-
sitate.*

PUNCTVM I. Considera Primò, quid ex omnibus curiosis hactenus visis vel auditis habeas. Secundò, quid haberes si longè plura & omnia nosse, si te ignores & Deum ac viam ad illum. Tertiò, attende perfectè nihil ab hominibus percipi posse, sed omnia velut per transfennam videri. unde nullius animalculi naturam omnino capimus. Quartò, cogita inquietudinem summam curiosi, pericula & molestiam: & contrà quietem ejus qui in Deo uno omnia habet, & studet curiositati coërcendæ. Audi Sapientem: Proposui in animo meo quærere & investigare sapienter omnia, quæ sunt sub sole. hanc occupationem pessimam dedit Deus filiis hominum, ut occupentur in eâ: & agnovi quòd in his quoque esset labor & afflictio spiritus, eò quòd in multâ sapientiâ multa sit indignatio: & qui addit scientiam, addit & laborem.

Ecclesi.

Aspira, ut sup. p. 8. Hæcine firma, &c. ibid.

PUNCTVM II. Considera Primò; quàm stultum te aliena frivola curare, dum de vitâ tuâ agitur, eaquæ sempiternâ. Credis & intelligis, & sapis? Secundò, eum sapientissimum in cælo fore, qui cū S. Benedicto sapienter indoctus fuerit, rerum, scilicet, curiosarum. Considera Tertiò, omnem delectationem, quam ex creatis haurire potes, in Deo plenissimè te reperire, & purissimè. Quartò, frustra te conari fatiare animam in saturabilem visis & auditis, cum nec satietur oculus visu, nec auris auditu. Quintò, considera ut curiositatem Bethsamitarum Dominus punierit morte, in omnibus qui arcam adspexerant. Sextò, in Paradiso Evam curiositate tentatam ac victam, nos in hoc miseriarum pelagus deturbasse.

*Aliena stult-
iè curat cu-
riosus, sua
negligit.*

1 Reg. 6.

Hæcine vera, ut sup. pag. 7.

PUNCTVM III. Considera Primò, frustra aliquem

*Sensus mor-
i, &c. n. 11.*

Cant. 6.

Prov. 25.

Ratio mandati non est inquirenda.

Isai. 2.

conari ad contemplationem ascendere, nisi refrænet sensus suos, ideoque dictum sponsæ: Averte oculos tuos: illi enim me a volare fecerunt, & quantum id damnum sit, attende. Secundò, numquam curiosè perfectionis Dei, ejusque judicia & facta scrutanda. Scrutator enim majestatis opprimetur à gloriâ; nunquam, ut in fide fit, rationes quærendas esse præcepti, ut propter eas operemur. Dæmonis hæc est vox & investigatio: *Quare præcipit vobis?* At verò silet Abraham, nihil inquiri, nec quò eat, cùm abire jussus è terrâ suâ; nec de filii stirpe, cùm eum sacrificare juberetur; neque Isaias, cùm nudus incedere; nec Jeremias, cùm catenis gravatus; nec Ezechiel, cùm ut in latus incumberet mandatum accepisset.

COLLOQVIUM fiat ad Deum, in quo omnes Sancti omnia vident, cum affectu magno amoris & abnegationis omnis affectus erga res curiosas.

E X E R C I T I V M.

Eccl. 3.

DOMINE JESV CHRISTE, in quo omnes thesauri scientiæ & sapientiæ absconditi sunt; utinam noverim te, noverim me, & noverim voluntatem tuam: illa enim sola scientia sufficit mihi, quâ in ætèrnum sapientissimus esse possum, & cognoscere te, videre te, ac possidere in te omnia; eo plura ac perfectiùs, quo minùs me hic vana curiositas in diversa distraxerit: unum enim est necessarium, & hac est vita æterna, ut unum te cognoscamus. Hæcine vera sunt? hæcine vivâ fide credo? & quasi crederem, sic vivo, cogito, loquor, & operor coram te, & in te spero, ô spes unica, & te amo, ô infinita bonitas hîc mihi presentissima? Credo, Domine, adjuva incredulitatem meam. spero in te solo, & scio, non confundar, vanitas enim vanitatum, & omnia vanitas, & sicut amore tui super omnia doleo, quòd offenderim te, ita toto corde amo te super omnia. Et an aliquid N. ultra me separare poterit à te, ô JESV, ô vita, ô amabilissima charitas! ô omne bonum Deus meus, Deus cordis mei & omnia! Quid nunc, anima mea, quero altiora & fortiora me scrutari? cur ocu-

los convertam ad vanitatem, & non ad te ô JESV, unde solùm veniet auxilium mihi? Sed, eheu! dum per negligentiam terra cordis inculta spinas & tribulos germinat, quia in seipsâ non invenit requiem, foris cogitur, evagari anima nostra; & dum à sui circumspeditione torpescit, incuria sui curiosam in alios facit. Et verò spectacula vana, & scientia, quid corpori præstant, quidve anima? Satiari enim non potest, neque in ullâ creaturâ quiescere, sed in te solo, in quo omnia sunt. O felix anima, cui tu unus es omnia, & qua in te videt omnia, & à te accipit, & ad te dirigit omnia Deus cordis mei, & omnia.

Bern. serm.
de 7. donis.
Idem serm.
ad Clero.

Praxis.

SCRVTARI quisque debet primò, quo maximè oblectetur, & trahatur, ut mortificationem adhibeat. Deindè observare voluptatem, uti notum est, per sensuum portas ingredi, itaque ad eas maximè excubandum, ut in limine primo hostis repellatur, v.g. offert sese visui aliquod objectum delectabile, mox amor, ac deinde concupiscentia seu desiderium inardescit: & luctâ magnâ opus ut superetur: si autem desiderium seu ignis iste, seu serpentis caput non admissum, si inimicus clausis ostiis ab accessu prohibitus fuisset; in pace anima permansisset: sed cum fieri nequeat, quin in usu rerum humanarum, maximè si portæ illæ non custodiantur, subrepat hostis; explora illum, an amandus sit: vide dolonem, quo te, ut Joab Amasam, perimere cupit, aspice sub veste, sub specie creaturæ sagittantem hostem. sic enim moderaberis facilè affectum; neque species te decipiet, neque in objectum laqueum, seu muscipulam trahet: sed si eâ re sit utendum, separabis preciosum à vili, aculeum, sive quod noxium est, à melle: quodque tibi non libet solùm, sed etiam licet, ex creaturâ usurpabis. Magnum verò discriminè inter justum & impium in ejusdem rei usu: ille temperatè atque invitè eâ utitur, & æterna habet in desiderio: hic fertur ut equus & mulus absque intellectu, æternaque sunt illi in fastidio.

Explora quo
delecteris &
custodi por-
tas sensuum.

Hostis lateo
sub creatu-
râ.

Usus rerum
varius.

Postquam ergo sic quis restitit amori inordinato creaturæ, suoque evasit etiam periculo cautior; revocare licet & juvat illud in memoriam, sibiq; repræsentare, ac rursus generosè repellere id quod malum est. Et quanquam hæc pugna cogitationum utilis sit, quâ quis se disponit ac parat ad futura, animo suo coram Deo repræsentando præterita; quòd ex actibus his nascatur virtutis habitus; longè tamen utilius in occasione sese exercere, v.g. quando se offert vel quaritur occasio injuriæ,

Mortifica-
tionis qua-
renda occa-
sio.

contemptus, inedia, incommoditatis, mortificandi gustus, cupiditatis &c. Neque illud quod dictum est de cogitatione revocanda valet in re carnali, aut gravi odio, aut simili affectu vehementi; in illis siquidem victoria fuga est, seu avertere cogitationem & omnem illius admonitionem.

*Meditatio
vitiis.*

Praxis alia mortificationis passionum hæc est. Primò, meditatione frequenti animum à voluptate, & sensuum oblectamentis, tanquam iis quæ infra hominis dignitatem sunt, alienum reddere. Huc spectant meditationes de vitiis capitalibus.

*Oratio cre-
bia*

Secundò, habere considerationes certas in promptu, & exempla, quibus se, una cum prece, in occasione sustentet, animumque lapsantem ac nutantem roboret & confirmet.

*Affectum
suspendere.*

Tertiò occasione se offerente suspendere primò affectum, seu pedem aut manum, ne statim injiciatur, & explorare an bonum, an utile quod offertur. Quis prudens in tenebris manum aut pedem temerè ponet, ubi spina, ubi sordes, ubi contagionis multa pericula?

Quartò, implorato Dei auxilio ex ejus amore & odio nostri, contrarios actus virtutis facere: si verò res necessaria sit, aut utilis, bonâ intentione eam admittere, non solâ voluptate.

Quintò, revocare post victoriam cogitationem præteritam, & lustrare unde periculum & lapsus; ac prudenter aliquoties coram Deo & curiâ ejus (ut dixi,) refutare; unam occasionem, vel plures quærere, & aliquo numero Domino consecrare, ac sic capitibus Philistinorum [id est, mortificationis actibus] amorem Dei proinereri.

Dignatus es, ut sup. pag. 10.

C A P V T XX.

Deliberatio de Mediocritate tenendâ, auxilio primo in viâ Dei.

ANIMA. O Sapia æterna, ô via, veritas & vita, **J**ESV Christe, dirige gressus meos in semitis tuis, & errantem ovem reduc ad ovile tuum. Ecce velut in bivio hæreo: illinc sese aperit ad honores via; hinc ad tutam & quietam vitam semita: illuc mundus & amici, aut protrudunt aut provocant; huc mea me felicitas & exemplum tuum invitat, & verò, aspirante gratiâ tuâ, sequendum esse mihi propono. Nonne enim servi
tui

tui sumus & filii? atque idcirco æquum, ut hoc tantum spectemus quid in tuâ familiâ, id est Ecclesia, à nobis fieri velis, quia tua voluntas sola sancta, beneplacens & perfecta. Tu siquidem pro munere, ad quod, vocas, solus potes largiri vires & gratiam; eamque tum largiri soles, quando quis non sumit sibi honorem, sed à te, si quando vocatur tanquam Aaron eum suscipit. Hæc enim una beatitudo nostra ex voluntate tuâ vivere, & operari. Quis enim homo est, qui sciat viâ suam, quam tenere debeat? Nescit, nescit homo finem suum, nescit viam in quâ ambulet. Ergo doce me facere voluntatem tuam, & vias tuas edoce me, & gratiâ largire ut sequar, & perseverem usque in finem, & salvus fiam.

Rom. 12.
Deus dat
gratiam se-
cundum
manus.

Eccles. 9.
Psalm. 142.

CHRISTVS. Verum amen considerare te oportet, & cum signatum sit super te lumen vultus mei, rationis trutinâ expendere, quam viam eligas: sic enim accedes ad me, & illuminabere; sic ascendes ad montem Domini tui, & docebo te vias meas, & ambulare disces in semitis meis. Attende verò primò, quid sit honor & dignitas, fama & nominis celebritas, ob quam multi, Ethnicis potissimum, vitam etiam libenter prodegerunt; certè nihil aliud, quàm testimonium excellentiæ, quod quibusdam cærimoniis externis exhibetur, sicut laus verbis. quæ autem excellentia est vera nisi virtutis?

Ratio au-
dienda &
hominis.

Quid honor.

Quid laus.

Aspira, ut sup. pag. 8. Hæcine firma, ibid.

HOMO. Nulla alia, quin & ea sola nobilitas, etiam Ethnicis, & solæ veræ opes: nam opes per se non esse honore dignas, neque nobilitatem, patet: sicut nec hastæ, nec arma sunt honor militis; sed objectum sunt & instrumentum. si autem miles neque hastam ferre, neque vibrare, nisi in suum & cognatum sanguinem nequit, dedecori illi est potius & damno; honori verò si iis benè uti noverit & utatur.

Quæ vera
nobilitas.

CHRISTVS. Idem vides de omnibus bonis externis dicendum. quis enim perduellem, improbum, divitem

seu nobilem non iudicat honore indignum ? illis igitur neque honor verus opibus aut splendore , neque famulorum etiam si bonorum agmine paratur. Imò verò non magis his tales illustantur , quàm si gemma in se malè colorata inter alias pulcras , aut inter pulcerrimas aves noctuà collocetur , aut inter opulentos , & splendidos pannosus : hæc enim omnia æstimanda sunt , non prout oculis patent hominum , sed ut oculis meis , quibus omnia patent.

Externa nos reddunt hominem meliorem.

HOMO. Video perspicuè : quæ rei alicui , aut homini non insunt , eum meliorem reddere non posse , neque venustiore ; sed verâ sapientiâ (quâ viri in omni republicâ illustres eas esse) verâ pietate , justitiâ , fortitudine , honoris contemptu , honor meritò paratur : ab illis etiam suos Ethnici celebrârunt Scipiones , Alexandros , Catones , Cæsares. Qualiter verò tu æstimes , qui pauperes dicis beatos , & persecutionem patientibus regnum tribuis , & contemptibilia mundi eligis ut confundas fortia , & cum in formâ Dei esses , temetipsum exinanisti formam serui accipiens ? Tu , inquam , æterna sapientia & verbo & exemplo nos miseros , & cæcos mortales docuisti.

Nota bene.

CHRISTVS. Vides igitur , honorem , dignitatem , non esse nisi vanam alterius imperiti æstimatoris æstimationem , quam an habeas scire nunquam possis , quamque indies millics , si velit , alter deponere possit. Dixi imperiti æstimatoris : nam prudentior homini nihil tribuit , sed mihi cujus sunt bona omnia ; dignitates verò per se despicit , et si tamen jure meritoque omnem potestatem in alijs veneretur , maximè si virtutem illi videat conjunctam.

Vanitas honoris mundi.

HOMO. Si verò ea desit , cum virtuti honor deferatur , cærimonia illa illusio potius esse videtur , perinde ac si nigro dicatur quod sit albus , & claudus rectus prædicetur. Sæpè autem fit (quæ maxima calamitas est) ut virtus parvo honore deperdatur ; cum honores mu-

tent

tent mores, ut dici solet, sed rarò in meliores, ut in Saule, Salomone, & omnibus ferè Regibus Juda apparet: atque adeò bonis hisce ferè mali gaudent, iisque potiuntur. Existimo sanctâ tuâ providentiâ id fieri ne moveantur pedes justorum dum pacem & gloriam peccatorum vident; de quibus Propheta tuus dixit: Existimabam ut cognoscerem hoc, & labor est ante me, donec intrem in sanctuarium tuum, & intelligam in novissimis eorum. *Aspira*, ut sup. *Hæcine firmâ*, & c. pag. 8.

CHRISTVS. Sanè, si homines dignitatum onera expenderent, non facilè eas alicui inviderent; quid enim illi qui iis honorantur, aut onerantur potiùs, præstare non debent? sanè id quod dux militi, præire scilicet virtute, & robore, sæpè protegere, fortè etiam alere, ut pastor, imò & animam pro ovibus exponere. Nónne enim periculo pastoris oves pereunt & rapiuntur? Adde ingratitude, murmuraciones, æmulationes, eoq; majores, quò sæpè magis integrè munus geritur, ita ut millena beneficia etiam à parente collata, uno negato omnia obliterentur. Sollicitudines vide, quibus etiam se gravari meus Apóstolus ajebat, & neminem scandalizari, quin etiam ureretur; neminem infirmari, quin etiam infirmaretur. Jam considera, suaderésne alteri ut ad honores hos graderetur? Nónne diceres dementiam, honoris, id est incertissimæ rei, causâ, se aliis mancipare, obnoxium facere ut omnibus iis satisfiat; cùm tamen impossibile sit, unum aliquem omnibus, aut per omnia vel uni satisfacere? Nónne ergo egregiatibi insipientia videtur, cùm possit homo quietus & tranquillus vitam agere, tempestati se committere? clavum etiam suscipere imperitum in tempestuoso mari, & gratis pro omnium capitibus vadem se statuere, cū securus in navi ludere possit? Quis in acie attonli supra omnes vult, ut ab hostibus appetatur? Quis pro aliis (quod omnes in dignitate, quiq; aliorum curam gerunt, patres familias, aliique faciunt) sponde-

Dignitatum onera.

Incommoda.

2. Cor. 11.

Nemo placere potest omnibus.

Pericula ambitionis & vanitatis.

Nota similes

re, qui ipse solvendo non sit? alterius sarcinam ferre, qui suam nequit? me Deum suum pro alijs placare vellet, cum pro se non possit? alium ignotâ sibi viâ ducere, & quæ ignorat sapè docere? alium è luto extrahere, cui ipse non rarò altiùs inhæreat? *Hæcine vera*, ut sup. pag. 7.

HOMO. Hæc video omnia omni dignitati communia, seu sæculari seu Ecclesiasticæ; huic tamen magis: ideoque longè ampliùs ab eo qui te Dominum timet, fugiendam esse. O dementiam! ô insaniam mortalium hæc scire, & palpare, & non sapere!

CHRISTVS. Porrò si in horâ mortis jam te esse fingas, & hæc enarrata consideres; nõne obstupesces, posse fieri, ut aliquis ad dignitates & honores adspiret, nisi sit insipiens? Et si in iudicio te statuas, quem sensum horum habiturus es? ibi veri honores humilibus decernentur, & qui reliquerunt omnia, sedebunt super sedes duodecim iudicantes duodecim tribus Israël: de quibus Bernardus servus meus dixit: Hæ sedes sunt ambiendæ, hæc pulpita toto conatu exquirenda; at humana ambitio humi tantùm locatas sedes quærit, in cælo constitutas non novit. Infelix ambitio quæ magna ambire non novit! O quàm perspicuè toti orbi tum vanitas ambitiosorum, & honorum etiam non ambitiosè quæsitorem apparebit; neque petetur in illo theatro, quis quid gesserit muneris, sed qualiter gesserit quod sibi impositum fuerat: ibi pauper & inglorius honorabitur à me, superbus & opulentus despicietur, & ejulabit dicens: Ecce hi sunt, quos habuimus in derisum, ecce quomodo computati sunt inter filios Dei. Et verò, si honores quærendi, cur non potiùs momentaneum contemnendo, æternos amplecteris & certos.

Credo tibi, ut sup. pag. 7.

HOMO. O quoties hîc honores adepti, vix eos adspexerunt, & perierunt; spreverunt alii, & æternos à te nacti fuerunt! Sic narratur de viro religioso, qui cognovit se damnandum graviter fuisse, si Episcopatum suscepisset,

*Qui honores
ambiendi.
Matth. 19.*

*In iudicio
non quid, sed
qualiter ges-
tum sit at-
tenditur.*

Sap. 5.

*Honores bre-
ves huius
vitæ.*

cepisset, & te audio dicentem: Potentes potenter tormenta patientur. Quanto potius esset nomen scriptum esse in vitæ libro, in fastis æternis, quàm in mundo hoc, mortis theatro, perituris mox vocibus resonare? Quid verò est, quòd Sancti omnes tam sollicitè refugerunt honores, adeoque etiam mori petierunt potius quàm susciperent? Aut illi errarunt, aut ego si secus facio.

Sap. 6.

Credo tibi. &c. ut sup. pag. 7.

CHRISTVS. Expendebant illud, rapinam esse Deo soli honorem & gloriam debitam ambire; atque altè illud imbibebant: Qui hominibus placent, confusi sunt, Deus spreuit eos.

Honores ambire. rapina.

Psal. 52.

HOMO. Imò tuus Chrysoſt. Mirum, ait, si aliquis rectorum potest salvari, etiam si necessitate compulsus officium susceperit, ut Saul, ut Aaron; de quo illud: Nemo sumit sibi honorem, nisi qui vocatur à Deo tamquam Aaron. Et verò si appetat, eo ipso videtur indignus dignitate, quo ipsam ambit: insuper gratiâ tuâ, ô Deus, & auxilio, cum tamen illo maximè indigeat; tu enim superbis resistis, & humilibus das gratiam. atque ita omnes secum periculo subditos exponit.

Chrysoſt. super ep. ad Hebr. eos, ca. 12. hom. 34. Hebr. 5.

CHRISTVS. Hoc est quod metuebant tantoperè Sancti. & amici mei maximè, dum se in hoc sæculo velut exilio, aut carcere, aut pœnitentiæ loco esse considerabant, ideoque cum timore, & tremore salutem suam operabantur: ubi ambitiosus non suam tantummodò gravi periculo, sed etiam exponit alienam.

Hæcine vera, ut sup. pag. 7.

HOMO. Imò Ethnici prudentiores me confundunt, honorum culmina fugientes, & privatam vitam eligentes, beatum illum appellantes, qui procul negotiis & publico foret. Quot enim casus, ruinæ, strages magnorum? ut verè stare in excelsis diu vix quisquam posse videatur. Pax certè, ut video, suavissimum bonum animæ nostræ, nunquam ab ambitioso, rarò etiam ab honoribus pleno possidetur; servi sunt omnium, omnium

Pace caret ambitiosus.

*Vide Greg.
4. Moral.*

*Ambitionis
mala.*

*Bern. 2. l. de
Considera-
tione.*

Matth. 11.

Luc. 11.

*Gregor.
Ambitio
apostasia.*

omnium iudicia metuunt, invidiâ & cupiditate torquentur. Cùm verò omni Christiano ad quietem internam & publicam quoad potest, & veram libertatem tendendum sit, quantum status permittit; planè ambitio maximè detestanda, ut video, & fugienda est. unde enim in consiliis etsi pravis, pertinacia? unde detractiones, adulationes? ferè omnia ex ambitione nascuntur, aut honorum, aut vanæ opinionis; & gravissimo scelere, sæpè ob punctum, ut dicitur, honoris, res publica tota, multorumque salus periclitatur, boni impediuntur, foventur mali, Dei que gloria & honor despicitur. O ambitio, exclamavit rectè Bernardus, ambientium crux! quomodo omnes torquens, omnibus places? nihil acerbius cruciat, nihil molestius inquinat, nihil tamen apud miseros mortales majus est ac celebrius. *Credo tibi, &c.* ut sup. pag. 7.

CHRISTVS. Sed quid magis valet quàm quod ego præbui humilitatis exemplum? Discite, dixi, à me, quia mitis sum & humilis corde. vis tu meus discipulus esse? ergo audi & sequere; audi, Væ vobis hypocritæ, qui amatis primas cathedras, & vocari ab hominibus Rabbi.

HOMO. Imò audio ambitionem à sapientibus etiam apostasiæ speciem vocari, & æstimari: sic sanè tuus Gregorius: Toties in apostasiæ crimen Prælatus labitur, quoties præesse delectatur. & rursus, Quoties hominibus præesse desidero, toties Deum præire affecto: humiliavit enim semetipsum Dominus, factus obediens usque ad mortem. & fieri ne potest, ubi tu Deus te humilias, homo se exaltet?

Hæcine vera, ut sup. pag. 7.

CHRISTVS. Si jam commemorem beneficia quæ largior homini, ut humilis sit & obediens mandatis meis; quid magis æquum, quàm ut me imitetur? quid magis rationi consonum? sed, quod indignissimum est, qui non habet nisi propositam sibi vanitatem, beneficiis

beneficiis

neficiis meis eam accendit, illisq̄ue in odium mei utitur.

HOMO. O vanitas vanitatum! quæruntur, cheu! frustra aquæ istæ, neque enim sitim explent; tu verò sola satietas, tu solus sufficis, utinam, ô fons vitæ, sic saperent homines, ut potius sitim à te tolli omninò & efuriem optarent, quàm illius fomenta, id est, res desideratas postularent!

CHRISTVS. Porrò quàm indignum hominem aliis præesse velle, ex hoc discite, quid si enim in aulâ Regis vile mancipium coram eo vellet munia distribuere, ubi potiora deligere, an æquum, an gratum foret? *Turpe servum velle dominari.*

HOMO. Tuum certè est, ô Sapia, quæ attingis à fine ad finem fortiter, omnia suaviter disponere. Tuum est familiam tuam regere; summi architecti, lapides ordinare; per te Reges regnant, & legum conditores iusta decernunt. Et quæ impudentia, vilissimum hominum hîc tantum sibi assumere, vel præsumere, ut audeat familiam tuam ordinare? certè aut derogare sapientiæ tuæ ambitiosum, aut bonitati diffidere planè video. Tu nosti quos elegeris, & in manu tuâ corda Regum & Principum. Fiet semper, & fiat in omnibus sanctissima voluntas tua.

CHRISTVS. Nónne & tibi mea in Josepho providentia manifesta evasit? attende ut illum è carcere evexi ad regnum, & Davidem de pòst fœtantes assumpsi? Te itaque mihi committe, & omnem sollicitudinem projice in me: neque te deseram in æternum.

E X E R C I T I V M.

Non est consilium contra te, Domine, tibi ergo me totum committo, omnemq̄ sollicitudinem in te projicio, tu scis quos elegeris; sufficit mihi invenire gratiam in oculis tuis; neque quidquam de manu tuâ requiro, sed jacto in te cogitatum meum, & cum sollicitus sis mei, omnem mei curam in te projicio. Tu nosti quid expediat gloriae tuæ, nolo quidquam aliud, quàm *Resignatio.*

quàm fieri sanctissimam voluntatem tuam; sed in vocatione quâ vocatus sum permanebo, & recumbam in novissimo tecum loco, donec dixeris mihi: Ascende superius. O utinam hic latere possim, & fulgere in celo; hîc esse parvus, & ibi magnus! imò etiam si magnus non forem, nunc melius mihi est tecum humilem vitam agere, quàm habitare in tabernaculis peccatorum; melius tibi notum esse, quàm vulgò; tibi similem, quàm mundo; vestigia tua sequi, quàm Luciferum imitari; in humili stare, quàm ex alto ruere; tibi assimilari, quàm omnem mundi gloriam possidere; Peream potiùs, quàm ego ambitione meâ impediam sana consilia, excludam fortiores, prudentiores & me meliores, aut us detrahâ, aut primas deponam.

Pium propositum.

Psal. 115.

Protestor coram te, Domine, & curia tuâ caelesti, servus tuus sum ego, & filius ancillæ tuæ; meliusq; esse novi servire tibi, quàm vanitati; perire, quàm peccare in conspectu tuo. Fiat igitur in omnibus sanctissima voluntas tuâ, & concede mihi gratiam, ut portare possim improperium tuum, & eligere abjectus esse in domo tuâ, neque ulli velle placere nisi tibi. Ambitio enim subtile malum secretum virus, pestis occulta, doli artifex, mater hypocrisis, livoris parens, vitiorum origo, criminum fomes, virtutum arugo, timida sanctitatis, excacatrix cordium, ex remediis morbos creans, generans ex medicina languorem. Quantos hæc pestis nequiter supplantatos, turpiter dejecit, ut ceteri quique, quos latuit occultus effossor, subito expavescerent ad ruinam! quantos trudi fecit in tenebras exteriores, veste spolians nuptiali, & virtutum exercitio, & fructu pietatis evacuan!

Bernard.
serm 6, super
Psal. 115.
Qui habitabat.

Applicatio
ad Communionem.

Gloria certè in confusione eorum, qui sic terrena sapiunt. Non veniat anima mea in consilium eorum, qui despiciunt consilium tuum, ô Sapientia æterna. In nidulo meo moriar, & ascendam in palmam, & apprehendam fructus ejus. Quæ autem illa, nisi tu arbor vitæ, & vita mea? Inclinaisti enim te à summo calorum, & inclinas brachia tua, ut amplectar te, & ego, ego miser, accedam ad cor altum ut exalteris à me? non permittas dominari mihi superbiam, Domine mi, cui servire toto corde desidero, & cum ex intimo corde tibi dedicem hoc templum cordis, oculi tui sint die ac nocte aperti super locum istum habitationis tuæ, vel melius visis-
sime

fimi hospitii tui, quod non dedignaris, etsi cali calorum te non capiant; neque despicias, ô ter maximè Deus, etsi angustum; neque aversaris etsi per superbiam immundum, tu qui mitis es & humilis corde. Eheu quid magis indignum? quid detestandum amplius? quid gravius puniendum, quàm ut videns te Deum cali, parvulum factum, ultrà apponat homo magnificare se super terram? Intolerabilis impudentiæ est, ut ubi sese exinanivit majestas, vermiculus infletur & intumescat.

Bern. serm.
1. de Natâ.
Domini.

Credo tibi, ut sup. pag. 7.

C A P V T X X I.

Meditatio de Superbiâ.

COMPOSITIO LOCI. Considera & imaginare coram te barathrum inferni, omnesque inferorum cruciatus ab unâ superbiâ esse profectos.

ORATIO, ut suprâ.

PUNCTUM I. Considera Primò, superbiam esse appetitum inordinatum excellentiæ in temporalibus aut spiritualibus, quo quis majorem se facit, & fieri vult quàm re ipsâ sit: id verò tam stolidum, quàm si pumilio indignetur, quòd gigas esse negetur, aut vestis hujus sibi non aptetur. Ideoque aptè Chrysostomus homil. 59. in Matth. Nihil certè arrogantiam arque superbiâ pejus, quæ mentis quoque vires naturâ hominibus concessas ita dejiciat, ut amentes ex prudentiâ ac animo stolidos efficere videatur. Nam si quis, cum staturâ cubitum non superat, instar montium, imò altiore se putet, ac ideò se quasi montes excessurus erigat, nullum aliud argumentum suæ insanix quæremus: sic cum inflatum videris hominem, qui meliorem se cæteris arbitretur, contemni que opinetur, si cæteris hominibus conferatur, nullum jam aliud signum vecordix hominis exquiras: tanto quippe ridiculosior illis est, qui naturâ insaniunt, quanto ipse sibi sponte hunc morbum injecit. Et post pauca: Certè quasi vile mancipium & miserum captivum diabolus eum abduxit,

Quid sit superbia.

*Chrysost.,
hom. 59. in
Matth.*

*Dementia
superbi.*

*Superbus
diabolus
man: ipium.*

agitatque

agitatque verberibus, & mille contumeliis quocumque velit. *Aspira*, ut sup. pag. 8. *Hæccine firma*, ibid.

Secundò, cogita oriri illam ex sui ignorantia, & verâ stultitiâ, ut ex allato exemplo patet. Hinc fit ut multa sibi deberi falsò existimet, multa licere, atque ita nec legibus paret, neque beneficijs gratitudinem reddit; quia nemini se debere existimat, cum tamen debeat omnibus; imperia excutit, leges ac regulas parvi pendit, aliis imperare affectat, imperiosè agit. Considera igitur pro remedio qui hæc legis, quid tibi arroges, quid ambias, quid tibi post tot peccata deberi existimes. Ut autem id noveris, vide etiam atque etiam quid fueris, quid sis, & eris.

Cuius omnia mala accidere possunt.

Contritio.

Tertiò, considera, nullum esse in mundo malum animi, aut corporis, quod tibi contingere non possit; imò, si rectè iudices, non debeat. nonne enim æquum est, ut creatori à te illatam contumeliam omnis vlciscatur creatura? Admirare igitur Angelos, ac Deum inprimis, te tolerare, quem factis ipsis blasphemias, & conterere Christum etiam Dominum, qui talem abs te moribusque tuis sustinet contradictionem, & in suâ scholâ humilitatis ignaviam, & illiberalitatem, ac cordis durtiam, quòd ipsi pulsanti renuas aperire. Sic ad creaturas cæteras digredere.

Credo tibi, ut sup. pag. 7.

PUNCTVM II. Considera te, ut creaturam, Deo parere debere; ut Christianum, Ecclesiæ, ut civem, Republicæ: imò, si rectè iudicas, omnibus obstrictus es; nam qui Deo per peccatum est injurius, omni etiam creaturæ consequenter est contumeliosus; unde ergo gloriari potes? Secundò, cogita talem te verè esse, qualem æstimat Deus. Expende igitur, qualis coram eo sis, ob opera mala plurima, bona pauca, eaque imperfecta, ut meritò te ulceri comparere possis. Tertiò, compara te cum bestijs quoad corporis qualitates; nonne reperies te iis longè inferiorem? ingenio verò non fo-

Vide quantum coram Deo sis.

lùm dæmonibus inferior es, imò etiam peior, ob frequentem post tot ac talia beneficia recidivam. Quid ergo futurum, si damnatis ob pauciora longè quàm tua sint crimina, te comparaveris? quid, si Ethnicis tam sedulis in virtutis studio ac dæmonum profundo cultu? *Hæcine vera*, ut sup. pag. 7.

PUNCTUM III. Considera quàm Deo sit odiosa superbia. Primò, ex Scripturæ testimonio, quæ ubique superbos ac oculos sublimes detestatur. Odibilis enim coram Deo est & hominibus, & initium omnis peccati superbia: qui hâc infecti sunt, despicit eos Dominus mente cordis sui. Neque tantùm Deo odiosa est, sed omnibus: aded ut Scriptura dicat melius esse humiliari cum mitibus, quàm dividere spolia cum superbis. Certè, ut August. nulla ferè est pagina sanctorum librorum, in quâ non sonet quod Deus superbis resistit.

Hæcine vera, ut sup. pag. 7.

Secundò, considera supplicia superbiorum hîc & in futuro. O quàm terribile exemplum Luciferi, Adami, Amani, Nabuchodonosor, &c. Tertiò considera servitutem duram superbiorum, vitamque angoribus & sollicitudine plenam, timoribus & spebus variè conturbatam, eamque penitus detestare. *Credo tibi*, ut suprà pag. 7. Quartò, considera ob gravissimum peccatum superbiæ, iusto iudicio hominem tradi in servitutem luxuriæ, ac aliorum vitiorum omnium. siquidem bonorum spoliatrix est superbia; atque, ut Gregorius, vitiorum regina superbia; cum devinctum planè cor ceperit, mox illud septem principalibus vitiis, quasi quibusdam suis ducibus devastandum tradit; estque evidentissimum signum reprobiorum, ut humilitas electorum. Considera postremò ignominiam superbi in die novissimo: iudicium enim durissimum his qui præfunt fiet, exiguo autem conceditur misericordia, quando potentes potenter tormenta patiuntur, O quàm dura erit subannatio, quâ dæmones superbo insultabunt,

*Deo odiosa
superbia.
Eccli. 10.*

*Aug. doct.
Christ. lib. 3.
cap. 13.*

*Esther. 7.
Dan. 4.*

*Basil. Const.
mon. c. 10.
Lib. 31.
Mor. c. 17.
Greg. lib. 14.
Mor. c. 18.*

*Superbia
ignominiosa,
signum
reprobationis.*

dicētes; Tu vulneratus es sicut & nos, nostri similis effectus, detracta est ad inferos superbia tua! O JESU, p. 343.

Meditatio de Humilitate.

COMPOSITIO LOCI. Imaginare te velut recens ex nihilo creatum, nudum atque inermem, omnibusque destitutum, coram Deo ac curiâ ejus, & ante te plurima peccatorum præcipitia, post te & undique plurimos hostes impellentes, subtus infernum apertum, supra cælum & cælestem curiam te spectantem.

ORA Dominum, ut tibi veram humilitatē cordis largiatur.

PVNCTVM I. Imaginare te, ut in loci compositione jam dictum, & diù insiste, & demum aspira dicens: *Hæcine firma fide*, ut sup. pag. 8.

*Humilitas
quid sit.*

Deinde, considera humilitatem esse virtutem, quâ homo ex sui cognitione sibi vilescit, humilemque verè sese existimat, ex eo quod est ex se; quid verò illud? utique nihil; ex nihilo enim homo est, & in illud relaberetur, nisi nos sustentaret Dominus, qui portat omnia verbo virtutis suæ; imò in longè pejus quàm nihilum volveretur, id est, peccatum, omnium malorum gravissimum. Nunc vide, an sic te æstimes; si enim aliquid existimes te esse, cum nihil sis, ipse te, ut loquitur Apostolus, seducis. Credis hoc & verè? Secundò, cogita, cum tu nihil à te, quid ab alio habeas, à Deo, hominibus, cæterisque creaturis, detrahe illa & separa à te aliena, esse, tuum vivere, & intelligere; redde ea: & quid supererit tibi? nihil sanè. ibi igitur siste, ut te ipsum noveris, & discas humiliare te sub potenti manu Dei. Tertio, considera te ipsum ut aliquid es, diem ortus tui, vitam & exitum illius, & cognosces verè vilissimum ac miserrimum esse in omni ætate. Quid enim fuisti? nihil. Age verò, quid nunc es? inspice corpus, quid nisi saccus stercorum, scaturigo sordium & vermium? inspice animam; secundum intellectū, plenam erroribus & multa igno-

Galat. 6.

*Homo nihil
habet à se.*

1. Pet. 5.

*Humana
miseria.*

tâ ignorantîâ, ut penè de nullâ re bonâ rectè judicare possit; secundùm voluntatem, ad omnia bona segnem, ad prava verò plurimùm pronam & inclinam. Nonne enim omnium peccatorum capitalium in te fomitem habes, ac radicem sæpiùs pullulantem, & concupiscibilis passiones ardentes experiris? irascibilis verò in bono segnes? Quid dicam de memoria? eheu! quàm multâ vanitate fœdatur? Quartò, aspice, quæso, *Pericula.* iterum iterumque mala quæ te circumstant, ut in Loci compositione dictum est, præcipitia peccatorû in quæ hodie incidere potes, præterita verò sicut onus grave gravata super te, dæmones undique te oppugnantes, infernum subtus te hiantem, cælum apertum, ac judicem expectantem. *Hæcine vera*, ut sup. pag. 7.

Quintò, considera quid futurus sis: certè secundùm corpus post tempus breve, morbosque, & miseras exhaustas plurimas, esca vermium, usque ad diem noxissimum. Subsiste paulisper, ô lector, & descende in sepulcrum vivens. Quid tunc proderit superbia, gula, luxuria, &c? Deinde quid secundùm animam futurus sis, nempe post errores & longam spiritus afflictionem, & peccata, morte mulctaberis, & reus ad Judicem trahearis, salutis incertus, ejusque sententiâ cremandus, ut minimùm (pauci enim plenè hîc purgantur) in Purgatorii ignibus. Et fieri potest ut extollas in altum cornu *Quid futurum post mortem.* tuum, ac loquaris adversus Deum iniquitatem, tu vapor ad modicum parens, qui hodie es, & cras nō comparebis? *Aspira*, ut sup. p. 8. *Hæcine firmâ fide*, &c. ibid.

PUNCTUM II. Cogita te exte nec posse, nec scire quidquam, sed Deum omnia operari in omnibus; te verò instar pueri, qui nec se attollere, tueri, stare, nutrire, neq; hæc ab alio postulare possit. Credis hoc & adhuc superbis? & unde? disce ab amantissimo JESU mitis esse, & humilis corde; omnia illi, tibi verò nihil adscribe. ille enim lux est illuminans omnia, tu velut laterna in quâ si lumen ponatur, non lucet ipsa, sed lumen: imò

*Psalms. 74.
Iacob. 3.*

*Hominum
ignorantia.*

Matth. 11.

*Homo instar
lat. rna.*

*Aug. de S.
virginitate.*

verò hoc ipsum obscurat, quòd arbitrio Domini ubi vis locari potest. Disce ergo esse humilis corde, ab humilissimo Jesu. Huccine redacti sunt omnes thesauri sapientiæ & scientiæ absconditi in te, Domine mi, ut hoc pro magno discamus à te, quoniam mitis es & humilis corde? Itane magnum est, esse parvum, ut nisi à te qui magnus es fieret, disci omnino non posset? ita planè; non enim aliter invenitur requies animæ, nisi inquieto timore digesto, quo magna sibi erat, quando sana tibi non erat. *Credo tibi*, ut su. p. 7.

*Imperfectio
hominum.*

PUNCTVM III. Considera aliarum perfectiones creaturarum, quodque præ cæteris nihil habeas, sed plurima tibi quæ alij habent desint, & in multis ab iis supereris, etiamsi forsitan in uno superes. Quid igitur in victu, vestitu, (quem nemo preciosum petit nisi ut videatur) officio, loco tibi conveniat, attende; ne, si jam plus tibi tribuas, digniori quid præripias in bonis, in honore, munere, in iudicio confundaris, & jubearis novissimum locum tenere. Invenies certè, si rectè attendas, omnia infima tibi convenire.

Hæcine vera, &c. ut suprà pag. 7.

Itaque sicut rideremus, si vilissimus rusticus præ Rege sese extolleret, aut si quis magnum se putaret, quòd in monte staret; sic nonne meritò ridebere si altiora te quæsieris, si te propter dona Dei extuleris, Christo se humiliante & ministrante? Gaude igitur, uti Sancti omnes, tui contemptu; fateare eum tibi deberi, aliis honores, privilegia, omniaque officia: tu de nullo querere, de quo omnis creatura meritò, sed imprimis Deus gravissimè queri potest. Et tu si te velim æstimes, nonne foret indignum, si talis nolis haberi, dici, tractari? hypocrisis ista foret & iniquitas, si enim alios meliores & sapientiores iudicas, nonne eos honore prævenire, non contristare, non iudicare, sed de omnibus bene te sentire ac loqui oportet, & iis optima quæque deferre? tibi deteriora eligere, nulla privilegia vindicare, numquam dolere

dolere si alius tibi præferatur, de te sentiat malè.

Credo tibi, &c. ut sup. pag. 7. O JESV, ut inf. 343.

Secunda Pars.

PVNCTVM IV. Considera multitudinem peccatorum tuorum quæ in contumeliam Domini perpetrasti, & disce esse parvus in oculis tuis. Si oppugnet & eleuet vanitas, horum memoriâ te libra, & recole gravissima quæque, ob quæ æterna supplicia promeritus es; de quibus etsi fortè reconciliatus, nunquam potes esse sine metu, cùm nescias amore an odio dignus sis.

*Peccatorum
multorum.*

Eccle. 9.

Credo tibi, &c. ut sup. pag. 7.

Secundò considera in quanta peccata adhuc cadere possis, non est enim peccatum quod facit homo, quod non faceret alter homo, nisi creator hominis ruentem in præceps sustentaret. in lubrico enim stamus, & præcipiti monte, & eheu! undique impellimur; at vel maxime pondere nostro. *Hæcine vera*, ut sup. pag. 7.

*Ang. hom.
25. d. 50.
homil.*

Tertiò considera quòd certus non sis an ullum Deo gratum opus feceris. quis enim novit sensum Domini? & ecce justitiæ nostræ sunt velut pannus menstruata; & cùm omnia fecerimus, servi inutiles sumus; An forsitan donis Dei extolleris? audi, quantum crescut in te dona, tantum crescit donorum ratio. Tùne eam dignè reddere potes? Quid ais? Quartò, considera nihil te posse boni præstare per te, sed esse velut terram profertentem spinas, nisi semen in te sit gratiæ Dei; age verò, quoties illud suffocasti, & cùm centesimum reddere deberes, minimum Tulisti? Quintò, actiones tuas percurrere, & nullam deprehendes, in quâ te arguere non queas, aut non queat ille qui scrutatur corda & renes.

*Nescimus an
ullum opus
Deo gratum.
Rom. 11.
Isaia 64.
Luca 17.*

Aspira, ut sup. p. 8. *Hæcine firmâ fide*, &c. ibid.

PVNCTVM V. Considera tantam esse necessitatem hujus virtutis, ut absque illâ nulla alia Deo accepta sit; Nisi enim efficiamini sicut parvuli, ait Veritas, non intrabitis in regnum cælorum. Fundamentum siquidem

*Humilitatis
necessitas.
Matth. 18.*

est turris spiritualis, & per humilitatem ad sublimitatem ascendere oportet; quia hæc est via, & non alia præter ipsam: qui aliter vadit, cadit potius quàm ascendit; quia sola est humilitas, quæ exaltat; sola quæ ducit ad vitam. ita Bernardus, Chrystostomus verò ait, Ipsa mater est, & radix, & alitrix, & fulcimentum, & vinculum bonorum, sicut superbia malorum; nihil humilitate potentius, fortior est petrâ, solidior adamante. Quid verò tu sentis, & reipse ostendis te sentire? Secundò, considera humiliantis se orationem semper exaudiri. Respexit, ait David, in orationem humilium, & non spreuit precem eorum. Imò ad nullum alium respicit. Ad quem enim, ait, respiciam, nisi ad pauperculum, & contritum spiritu, & tremementem sermones meos? Deus autem superbis resistit.

Hæcine vera, ut sup pag. 7.

PUNCTVM VI. Considera te stare in theatro universi, & coram cælesti curiâ; jam tu decerne, an verè æternum ab ea, an à verme falsò & ridiculè ad momentum laudari malis. Secundò, considera omnem Christianæ vitæ perfectionem in humilitate consistere: hæc est hominis sublimitas, hæc gloria & magnificentia, verè cognoscere hoc quod magnum est, & illi conglutinari, & gloriam à Domino gloriæ quærere: hoc tu credis, & de honore es sollicitus? Tertiò, attende Christi exempla, qui humiliavit semetipsum usque ad mortem, ut tu viveres in æternum. *Credo tibi, &c. ut su. pag. 7.*

Quartò, perpende veritatem hujus sententiæ, Omnis qui se humiliat, exaltabitur; & qui se exaltat, humiliabitur. Quintò, percurrere exempla Sanctorum qui gloriabantur in cruce Domini: exultabant, quia digni erant pro nomine ejus contumeliâ pati. Eligebant affligi, sicut Moyses, cum populo Dei magis, quàm temporalis regni habere jucunditatem. Postremò, considera magnum Dominum non nisi ab humilibus honorari, quodque cum simplicibus sit sermocinatio ejus;

*Bern. ser. 2.
de ascens.
Domini.
Chrystost.
hom 20. in
Acta.
Psalm. 101.
Isaia 66.*

1. Pet. 5.

Philip 2.

Luc. 14. 18.

*Actor. 5.
Hebr. 11.*

Prov. 3.

ejus, nihilque illi esse tam amicum, quam si quis se minimis annumeret.

EXERCITIUM.

OJESV humillime, Creator & Redemptor mi, nonne ex nihilo creasti me, & redemisti me in sanguine tuo, ac proinde totus tuus sum ego: memoria, intellectus, voluntas, & omnia tua sunt opus manuum tuarum, & quodcumque his bonum gratiâ tuâ operor, tuum est; sed mihi hæc data à liberali manu tua, ut iis utar, rationem strictam redditurus. Si ergo hæc omnia acceperim, & verè sim villicus malus, quid gloriari possum nisi in infirmitatibus meis, aut quomodo aliis me præferre! Eheu! poterone tibi respondere unum pro mille talentis & gratiis tuis? An de uno peccato velut propitiato possum esse sine metu? scio me reum æternæ mortis fuisse, sed de verâ pœnitentiâ ignoro, & num amore an odio dignus sim. Video etiam innumeras miseras & casus ac peccata, in quâ hodie sic N. labi possum. non est enim peccatum, quod facit homo, quod non faceret alter homo, si tu deesses Deus meus. Ecce velut infans, nec stare, nec lapsus surgere, nec edere, nec tueri me possum in medio hostium deprehensus & inter angustias plurimas. Verè, Domine, jure ac meritò agnoscere me debeo ob ista vilissimum; sic de me sentire, loqui, me tractare, & velle ab aliis censeri, tractari; illos verò ut meliores sapientioresq; habere & existimare.

Contemptus sui.

Ecclesi. 5.

Ecclesi. 9.

Contritio.

Sed ecce, Domine doleo vehementer, quòd cum talis sim, tam infirmus, tam miser, præ me alios vitupero, præferri iis me meumq; sensum volo, peccata excuso, celo, æstimari cupio, ac facta mea laudari, vituperari horreo, de publicis vehementer coram vermibus terra sollicitus, de privatis coram te securus. Nonne si sic egero, meritò erubescam coram toto orbe terrarum supremo die, & abominabilis tibi ero, despectus, & contemptus, fur gloriæ tuæ deprehensus, cum æternâ ignominiâ meâ. O Domine, ecce ego pulvis & cinis, quomodo audeo coram te attollere in altum cornu meum? unde mihi hæc insania, ut audeam hominum laudem captare, tuam spernere qui me in gehennam hoc momento perdere potes? An ignoro, utra verior, melior si? & cur, quæso, su-

Superbia. *perbio, aut quid unquam superbia mihi profuit, aut gloria vana mundi hujus? An meliorem me faciet alterius error aut fucus, ac simulatio mea? imò deteriorem facile, cum veram eternamque laudem Sirenes istæ si audiantur, eripiant, & æternum reponant in judicio vituperium.*

Lucæ 14. *O insaniam filiorum Adam! curritur, laboratur, studetur, suadetur, ut fumus acquiratur, ut à vanitate quis illudatur. Nonne firmâ fide credo, quòd qui se exaltat, humiliabitur? Si honorem igitur peto; certè humiliationem flagito & vituperium; nonne solus honor is est, quem tua bonitas, & Sancti, in quorum conspectu sto, habent & habebunt in die illo judicij? æternus hic, momentaneus ille; verus hic, falsus ille; magnus hic, verè minimus est ille; denique ad salutem hic, ille verò ad interitum, velut venerum melle illitum, propinatum ab hoste vero, aut hostiliter amico. Ergone venabor ultra amorem & favorem hominum, id est vermium terra, de quo numquam certus esse queo? quem ut fumum nequeo retinere? Et tuas laudes spernam, ob vanitatem illam sub diaboli regno me constituam, & discipulus tuus, ô humillime JESU, esse renitam, & gratiam quam humilibus dare soles, & conversationem tuam quam simplicibus & humilibus nequis negare, aspernabor?*

Psal. 39. *Ecce infra, supra, intra me pericula sunt; imò anima mea malorum omnium fons & prigo, uti corpus est morborum, quod ut video de sordibus natum, sordibus plenum, in sordes abibit.*

Contritio. *Quò verò anima mea? Tu scis Domine: multiplicata enim sunt iniquitates meae super capillos capitis mei, & bona si qua feci, omnia, vercor, infecit aut amor mei, aut voluntas mea. Doleo vehementer, ô infinita bonitas, maximè quia retribuere mala pro bonis; quòd pro gratiâ tuâ & donis injurias reposui, quoties vanae gloriae servus fui. nihil est tibi carius humilitate, nihil acceptius modestiâ, nihil perosius gloriâ & studio hominibus placendi. Hac est enim precipua conservatrix, & quasi custos quadam virtutum omnium, nihilq; est, quod nos ita hominibus gratos ac tibi Deo meo benignissimo faciat, quàm si vita merito magni, humilitate infimi simus. Humillime JESU, qui humilitatem meam ab ortu usque ad mortem tuam docuisti, qui Samaritanus &*

oppro-

opprobrium hominum pro me factus, & ad me abyssum miserrimum tam amanter quotidie dignaris venire, & me tibi unire ut muter in te, & crescam in te; quia cibus es grandium. Tu sic recumbes in novissimo, & ego optabo in summo? Tu descendere vis ad vilitatem meam, & ego recedam à Majestate tuâ? Non ita Domine mi, non ita Redemptor mi, sed vilissimus vermibus vilior ero posthac coram te, & humilis per gratiam tuam in oculis meis, tu enim despicias superbos mente cordis tui, & exaltas humiles amicos tuos. Talis esse volo, & gratiâ tuâ opto voluntatem istam sanguine meo signare, ut in pace fiat hodie locus tuus in corde meo in æternum. Amen.

Praxis humilitatis exercenda.

PRIMA erit, aliquando gradus ac signa humilitatis, inferius ponenda percurrere, & ad ea se examinare.

Secunda. Sese, ut in Meditatione dictum, considerare undique cinctum periculis: quæ consideratio admodum fructuosa, & ubique in tentatione obvia.

Tertia. Idem fieri poterit, considerando sese velut puerum, infantem, omnibus expositum ærumnis, & nudum præsidii; aut velut laternam ut in Meditatione exposui. Hæc consideratione in omni vanæ gloriæ occasione utendum est, & habendus iis qui te laudat quasi qui aut errore, aut dolo, Deo frustra detrahat quod tibi tribuere velle videtur, & te participem sui sacrilegii efficere in conspectu ejus; aut certè qui boni operis æternam tibi gloriam nitatur odio aut ignorantia eripere, & velut coronam de capite tuo, ut falsam & merè imaginariam reponat, tibi que miserimè imponat atque illudat.

Modus vanæ gloriæ superandi.

Quarta. Habere in numerato suas imperfectiones, earumque alphabetum, quod percurrat, ubi vanitatum aura blanditur. Quod enim adversus præcipit iram Imperatori cuidam suggestum, ut alphabetum recenseret, priusquam sententiam ferret; id hîc imitari non erit inutile, idemque vel leviter aliquoties in die inspicere.

Habeto alphabetum imperfectionum tuarum.

Quinta. Confessio sincera & frequens optima praxis erit.

Sexta. Considerare se ubique esse velut in theatro, & è cælo spectantem Deum ac Beatos; hîc ranunculum aliquem coaxare vanitatis. Hoc valebit adversus vanam gloriam, animique tumorem ex rectè factis aut donis Dei nascentem. quemadmodum & illud, quàm sit indignum acceptis à Deo beneficiis, eisdem illi contumeliam facere; si honorem det, eum inhon-

Nota vani hominis impietatem.

rare; si soletur, Spiritum Sanctum contristare; si liberalitatem erga nos exerceat, etiam quod illius est, nobis vindicare: quid enim aliud superbus agere videtur, quàm accipere à Deo dona, & mox eadem per vanitatem hosti tribuere in Dei respectum, aut eisdem Deum impetere; exaltari à Deo, & illum deprimere? ideoque per Isaiam queritur *Fuiss onutruvi & exaltavi, illi autem spreverunt me?*

Esai. I.

Aspira, ut sup. pag. 8. *Hæcine firmâ*, ibid.

*Modus hinc
eniliter lo-
quendi.
I. Cor. 15.*

Juvertit etiam non mediocriter si numquam inter loquendum quis sibi aliquid tribuat, sed diuinæ bonitati adscribat, à quâ omne donum; fiatque id quod monet Apostolus: si quis loquitur; quasi sermones Dei: si quis ministrat, tanquam ex virtute quam administrat Deus, ideò numquam usurpet, Ego hoc feci, sed Dei gratiâ hoc factum est: sic Apostolus, *Non ego sed gratia Dei mecum.*

*Septuplex
ruina tibi
impendet.*

Septima. In iis quæ obvia sunt, observa ubique humilitatis documenta; quid enim vallis abundans frumento, quid ariditas & sterilitas in monte, aliud docent quàm humilitatem, &c.

Octava. Aliquando contemplari septiformem ruinam; Prima est, tui similibus qui sædè lapsi sunt; Secunda, Gentilium; Tertia, infantium ante Baptismum; Quarta, desperantium; Quinta, præfidentium; Sexta, perfectorum; Septima, penè perseverantium. *Hæcine vera*, ut sup. pag. 7.

Nona. In aliis aliquas virtutes notare, easque sibi imitandas proponere, nulli se antepone.

*Admonitio-
nem habet.*

Decima. Admonitorem habere amicum & fidelem, qui non seruiat auribus, sed veritati.

Undecima. Humilitatis opera ac obedientiæ, exemplo Christi Domini exercere. neque quisquam est tam magnus, quin sæpè debeat alienæ parere seruientium sibi voluntati; faciet cum fructu, si libenter virtutum occasione utatur.

Duodecima. Libenter in viâ comitis & focii in negotiis consilio & voluntati acquiescere, numquam de se suisque rebus ad ostentationem loqui.

*Homil. 22.
Modestia &
humilitati
quomodo
studendum.*

Accipe alias è S. Basilio homilia de Humilitate. Quonam pacto, inquit, ad salutarem hanc animi humilitatem, perniciosâ superbiæ elatione relicta, descendemus? si perpetuo studium modestiæ exerceamus, &c. Vide ne in sermone arrogantiam usurpes sophisticam, neque dictionem ostentes superbam, sed in omnibus splendori ac magnificentiæ detrahas; comis erga amicum, mansuetus erga domesticum; patiens erga temerarios, humanus erga humiles; patronus afflictis, invitens in dolore constitutos, in summâ neminem contemnens: suavis in appellatione,

latione, alacer in responsione, dexter & expositus universis, neque tua ipsius celebrans encomia, neque alios qui hoc faciunt subornans, neque inhonestam de proximo famam admittens, & virtutes tuas ac prærogativas, quantum fieri potest, obregens, peccatorum verò gratiâ te ipsum accusans, nec expectans ut ab aliis reprehendare: ut idem facias quod iustus, qui in principio sermonis seipsum accusat. & sis qualis erat Job, quem non puduit urbis tumultuationem, propriam contra se deprecare ruinam. Ne sis increpando molestus ac severus, neque statim aut cum animi commotione quemquam reprehendas, [resipit enim hoc contumaciam quamdam.] Neque propter modica delicta condemnes aliquem, quasi rigidus juris exactor: sed eos qui deliquerunt complectare, & spiritualiter instruas, quemadmodum admonet Apostolus: considerans te ipsum, ne & tu tenteris. Et tantum studij impendas, ne apud homines gloriosus habeâre, quantum impendunt alii, ut glorificentur, siquidem Christi memor fueris. At prælatus es aliis, & homines te glorificant; par esto subjectis, non tamquam dominans in cleris, ut Apostolus inquit, neque sæcularibus Principibus te conformes. qui namque primus esse cupit, omnium hominum servum esse jubet Christus.

Nota.

Adverte gradus superbiæ, & ad hoc te examina, & singulos detestare. Primus, nolle puniri ob peccatum; Secundus, ferre impatienter punitionem; Tertius, non ferre si errasse dicâris; Quartus, agere ut alii credant te non errasse; Quintus, nolle fateri; Sextus, non dolere; Septimus, defendere peccatum.

Gradus superbiæ.

Gradus ex D. Bernardo. Primus, curiositas: Secundus, levitas animi: Tertius, inepta lætitia: Quartus, jactantia: Quintus, singularitas: Sextus, arrogantia: Septimus, præsumptio: Octavus, defensio peccati: Nonus, simulata confessio: Decimus, rebellio: Undecimus, libertas peccandi: Duodecimus, consuetudo peccandi.

Idem ex D. Bernard.

ACTVS. Primus, magni pendere se: Secundus, ad alta se dignum profiteri: Tertius, alta appetere; Quartus, velle ab aliis magni fieri: Quintus, dolere si non: Sextus, præferre se aliis, & meliorem putare: Septimus, Superioribus non parere: Octavus, nec Deo quidem obedire. Explora an hæc in te sunt, & detestare.

Eiusdem actus.

Nota gradus humilitatis.

Primus, cognoscere vilitatem: Secundus, dolere: Tertius, fateri: Quartus, facere ut credant alii: Quintus, pati ut dicant: Sextus, pati ut velut viles tractemur: Septimus, optare ut sic fiat. Statue te coram Deo, & hos conscende sanctis desideriis.

Humilitatis gradus.

*A S. Benedicto hi assignantur.**Idem ex D.
Benedicto.*

Primus, timor Domini; Secundus, resignatio; Tertius, obedientiâ; Quartus, obedientia etiam in arduis; Quintus, mala & alia aperire Superiori; Sextus, ad omnia se indignum aestimare; Septimus, omnibus se inferiorem ex animo existimare; Octavus, communia servare, non esse singularem; Nonus, tacere donec rogetur; Decimus, non esse ad risum promptum; Undecimus, pauca & rationabilia modestè loqui; Duodecimus, corde & corpore præ se ferre humilitatem. Horum occasiones attende & propone.

*Ejusdem
actus.*

ACTVS Primus. Vilipensio suis; Secundus, putare se ineptum ad omnia; Tertius, nolle aestimari; Quartus, vilem velle se haberi; Quintus, dolere magni fieri; Sextus, alius se conferendo inferiorem reputare; Septimus, resignare se totum; Octavus, subicere se hominibus omnibus propter Deum; Nonus, amplecti quod humiliter est. Vel sic; Primò, nihil dicere unde laudem consequatur; Secundò, non gaudere cum laudatur; Tertio, non facere quidquam ob respectum humanum; Quarto, non se excusare; Quintò, vanas cogitationes procul pellere; Sextò, omnes sibi ducere superiores; Septimò, benè accipere humilitatis occasiones. *Hæcine vera*, ut sup. pag. 7.

*Signa humilitatis ex Cassiano.**Signa.*

Primò, mortificatum esse; Secundò, aperire omnia Superioris; Tertio, omnia ejus arbitrio facere; Quarto, obedientia in omnibus & mansuetudo; Quintò, non inferre malum, & illatum pati; Sextò, nihil agere sine exemplo aut regulâ; Septimò, omni vilitate contentum esse, & inutilem operarium se existimare; Octavò, se ex corde putare omnibus inferiorem; Nonò, cohibere linguam, & modestè loqui; Decimò, non facile ridere.

Alia.

Vel hæc. Primò, nolle laudari; Secundò, simplicem in moribus esse; Tertio, bona de se dicta non agnoscere, aut, ne ea perdat, quia cognita timere; Quarto, minus putare de se quam dicantur; Quintò, in proximo videre quòd plus habeat sese; Sextò, accusare se; non negare; Septimò, non excusare, & correctionem admittere libenti animo; Octavò, nescire virtutes suas; Nonò, humana continere; Decimò, pro persequentibus orare & iis benefacere.

*Praxis pro sui cognitione R. P. Roberti
Sotvelli.*

Quid fui, Domine? quid sum? & quid ero? fui nihil, nihil sum, & ero fortè nihilo pejus. Fui conceptus in originali peccato, sum plenus peccato actuali, & quis scit an ero condemnatus pœnâ gehennali? fui miserabilis in ingressu, sum miserabilior in progressu, miserrimus ero in egressu. fui sperma fœtidum, sum saccus stercoreum, ero esca vermium. Cùm nihil essem, fui sine periculo damnationis, & sine spe salutis: & jam sũ in spe dubiâ & gravi periculo: ero aut ex re speratâ felix, aut ex periculi successu infelicissimus, sic fui, ut damnari non possem; sic sum, ut salvari vix possim; sic ero, ut in æternum damnatus, aut in æternum salvus. Quid fuerim scio, quòd fui pessimus: quid sim nescio, quia de gratiâ incertus: quid ero ignoro, quia de salute dubius. Quod fui, Domine, ignosce; quod sum, corripge; quod ero, dirige: dirige inquam à malo præterito, in bono præsentis, ad præmium futurum. Amen.

Aspira, ut sup. pag. 8. Hæcine firmâ fide, & c. ibid.

JACULATORIÆ.

Noverim me, noverim te; ut amem te, & contemnam me.

Aug. l. 2.

Tua est, Domine, magnificentia, & gloria, & victoria, tua sunt omnia: & qua de manu tua accepimus, dedimus tibi.

Soliloq.
cap. 1.

Quis sum ego, Domine Deus, & qua domus patris mei, ut prestares mihi talia?

1. Par. 29.
2. Reg. 7.

Quid est homo, quia magnificas eum, & apponis erga eum cor tuum?

Iob. 7.

Quis sicut Dominus Deus noster, qui in altis habitat, & humiliare respicit in calò & in terra?

Psal. 112.
Aug. lib. 1.

Quid tibi sum ipse, ut amari te jubeas à me, & ni faciam, irascaris mihi, & mineris ingentes miseras? O quàm excelsus es Domine! sed humiles corde sunt domus tua.

Conf. c. 5.

Non veniat mihi, Domine, pes superbia; ibi enim ceciderunt omnes qui operantur iniquitatem.

Psal. 35.

CAPVT XXII.

Meditatio I. de obedientiâ humilitatis filiâ.

COMPOSITIO LOCI, videre universum, Christum Dominum, B. Virginem, & Angelos & creaturas omnes Dei nutui parentes, & tu audes repugnare?

PVN.

*Quàm ne-
cessaria sit in
omnibus
subordina-
tio.*

*Deo maior
erit cura
communita-
tis quàm
singulorum.*

*Rom. 13.
Dei. 17.*

*Obedientia
perfectio &
dignitas.*

PVNCTVM I. Considera, divinam Majestatem, etsi ubique præsens sit, tamen noluisse gubernare hæc inferiora, nisi per superiora, ut patet in cælis, Angelis & hominibus. Considera Secundò, subordinationem illam adedò necessariam, ut, quemadmodum in cælestibus orbibus contingit, inferiorem à supremo non nisi per immediatum moveri, ita neque homo à Deo ejusque voluntate gubernetur, nisi ille cum Superiore suo ejusque voluntate conjunctus sit. Primus enim orbis, sive supremus hac in re est divina voluntas, regula omnium bonarum voluntatum: huic proxima illius quam ipse delegit, Superioris scilicet, omnis enim potestas à Deo est, & à Deo singulari curâ gubernatur, cum per Superiores communitas regatur, cujus meritò cura major est Deo quàm singulorum. *Hæcine vera, pag. 7.*

Considera Tertiò, omnia creata Deo parere; atque erubescere esse solum te rebellem, cui tamen omnia data sunt à liberalissimo Domino, ut pareant tibi, & tu uni vicissim pareas Deo. Considera Quartò, quàm sit indignum hominem voluntati divinæ, id est Superioris, non parere: siquidem talis, ut equus, non fræno, sed fessori resistit, qui enim potestati resistit, Dei ordinationi resistit; atque idedò Scriptura dicit, Qui superbierit nolens obedire sacerdotis imperio, morte morietur.

Aspira, ut supr. pag. 8. Hæcine firmâ, & c.

PVNCTVM II. Considera dignitatem & perfectionem obedientiæ. Primò, quia conjungit nos optimè Dei voluntati, ut quasi errare homo nequeat; quid tibi optatius esse potest? Secundò, nos totos Deo tradit in holocaustum, veluti si arbor, non fructus tantum, daretur; quippe executionem, volûtatem & judicium, quod difficillimum est, tradit. vide an talis sis, scilicet ut cadaver, baculus senis in manu Superiorum tuorum quisquis sis, & quocumque in statu, & vide ut vel coactè hanc expleant milites in omnia pericula omni horâ parati. Tertiò, scito quòd obedientia sola virtus est,

quæ

quæ virtutes cæteras (juxta id quod S. Gregorius) menti inferit insertasque custodit. idque tum quòd omnes actus virtutum jubeantur, tum quòd ipsa humilitatis, patientiæ, fidei & charitatis actus virtute contineat; inò per ipsam ut notam, omnes aliæ virtutes in Sanctis, etiam extaticis probentur. Quartò, considera locum illum Scripturæ, Melior est obedientia quàm victimæ; & auscultare magis quàm offerre adipem arietum. quoniam quasi peccatum ariolandi est, repugnare; & quasi scelus idololatriæ, nolle acquiescere. Victimæ Gregorius corporis castigationem & devotionem interpretatur; Et obedientia, inquit, victimis verè præponitur, quia per victimas aliena corpora, per obedientiam verò voluntas propria mactatur.

Hæcine vera, ut sup. pag. 7.

Expende item illa verba Salvatoris nostri: Qui vos audit, me audit; qui vos spernit, me spernit. Sive enim Deus, ut Bernardus, sive homo vicarius Dei mandatum quodcumque tradiderit, pari profectò obsequendum est curâ, pari reverentiâ deferendum. ideoq; hortatur Apostolus. Quodcumque facitis, ex animo operamini, sicut Domino, & non hominibus.

Credo tibi, &c. ut suprà pag. 7.

Considera Quintò, obedientiâ omnes tentationes & pericula superari; juxta illud, Vir obediens loquetur victorias; operaque insuper nostra valdè nobilitari, & meritoria fieri, ac nostras orationes efficaces. Obediet enim Deus orationibus nostris, si obedientes fuerimus Præpositis nostris. Sextò, obedientia, ut Climachus, est abnegatio animæ, corporis proprii voluntaria mors, vita sine sollicitudine, navigatio sine damno, sepultura voluntatis, vita humilitatis, & quasi si quis dormiendo iter faciat: securus enim est, si ve faciat, si ve omitterat, quando quidem Deo se tradiderit.

Creator meus, ut inf. pag. 356.

PUNCTVM III: Considera quantæ tenebræ sint hominum,

Greg. lib. 35.

Mor. c. 10.

*Obedientia
nota vera
sanctitatis.*

1. Reg. 15.

Luc. 10.

*Bernard. de
precept. &
disp.*

Coloss. 3.

Prov. 21.

Gregor.

Gradu. 4.

*Obedientia
commoda.*

August. l. 3.
Conf. cap. 11.
Psalm. 22.

Exod. 25.

Grad. 4.
Obedientia
tentationes
vincit.

Hebr. 13.

minum, quanta cæcitas, quàm incertæ providentiæ nostræ, ut nemo sciat quid expediat, ideoque verè beneficium esse magnum, bonum ducem nancisci, & potissimum Deum, qui ita intendit nobis, perinde ac si soli effemus, ut verè dicere liceat: Dominus regit me, & nihil mihi deerit, in loco pascuæ ibi me collocavit. Nam ut Deus per Sacramenta sanctificat, ita per homines homines regit, & per internuntios suos suam voluntatem indicat: habes non solum tu Religiose, sed omnis subditus, Arcam Domini Superiores suos, quã in omni re interroget. Secundò atendo nullam artem sine magistro facilè addisci, ita neque artem Deo feruendi. Adverte autem multo magis vitam spiritualem peritum ducem requirere, magnamque esse stultitiam scito, rerum incognitarum facere experimentum tuo periculo, cum aliter possis: ideoque Climachus ait, rudem hac duce perfectionem attingere, sine eâ peritissimum facilè errare. Quartò, considera utilitatem sinceræ obedientiæ: si quis enim sincerus & obediens sit, statim etiam gravissimas tentationes, potissimum carnis, evanescere sentiet, atque per eam sanari. Quintò, quanto amore & observantiâ Superiores colendi, cum sint patres nostri, vicarii Dei, rationem reddaturi pro animabus nostris. Obedite, ait Apostolus, præpositis vestris, & subjacete eis. ipsi enim pervigilant, quasi rationem pro animabus vestris reddituri; ut cum gaudio hoc faciant, & non gementes: hoc enim non expedit vobis.

Haccine vera, ut sup. pag. 7. vel *Creator meus*, ut infra pag. 356.

Meditatio II. De Obedientia.

COMPOSITIO LOCI. Considera, Deum omnia creantem, & suæ voluntatis exequendæ dantem præceptum.

Obedientia. PUNCTVM I. Considera, ô viator Dei voluntatem sequi

sequi ut regulam perfectissimam, esse beatitudinem nostram; imò esse beatius quàm esse matrem Dei, ut B. August. unde Dominus, cum mulier illa dixisset, Beatus venter, qui te portavit; ait, Quin imò beati qui audiunt verbum Dei, & custodiunt illud *Luc. 11.* Secundò, Christum aspice promptissimè venisse ut faceret voluntatem Patris sui; factum obedientem usque ad mortem; non solùm Deo Patri, matriquæ suæ, sed & hominibus impiis, Augusto scilicet, imò immanibus etiam tortoribus, & tu negas ipsi & Superioribus parere? Ita verò *Ioan. 4.* eam dilexit, ut diceret cibum suum esse facere voluntatem Patris. Vide an Domino IESU similis sis, itaque avidè atque si cibum quæras, in omnibus optes fieri Dei ac Superioris voluntatem. Tertiò, considera hæc verba, *Matth. 23.* Quicumque enim fecerit voluntatem Patris mei, ipse meus frater & soror & mater est. *Aspira*, ut sup. pag. 8. *Hæcine firmâ.*

Quartò, considera ut B. Virgo filium sit imitata, ut Apolloli, quos omnes Dominus per Bethaniam, id est domum obedientiæ, ad montem Oliveti duxit, cum ascensurus esset in cælum. Est enim obedientia perfectissima dependentia à providentia divina, quam per Superiores experimur. *Obediens à Deo dependet.* Quintò, attende veri obedientis esse, non spectare quis sit Superior, an doctus, an indoctus, quandoquidem ipsa Sapientia æterna nos regat. Sextò, ejusdem esse id omne velle, & optimum id judicare quod statuit Superior, sicut fit in rebus fidei, quasi ipsum mandatum ab ore Domini proficisceretur. Unde Hieronymus, Credas tibi salutare quidquid Superior præceperit, nec de majorum sententiâ judices; tuum officium est obedire, & implere quæ iussa sunt, *Hicr. epist. ad Rust.* dicente Moyse: Audi Israël & tace. qui enim propter rationem obedit, sibi obedit & rationi, non Superiori. neque obediens est; quemadmodum qui ob rationem solam credit, fidelis esse non potest. Septimò, incommoda quæ ex hujus defectu oriuntur. Primò, homo n-

*Pro'u 12.
Incomm. d. i
propria prae
dentia
Bern. ferm.
3. de circum-
cis.
Inobedien-
tia concor-
diam tollit.*

*Obedientia
fructus.
Bernar. vo-
luntas pro-
pria lepra
est.
Coff. coll.
Abu. Moy-
sis.*

Basil.

titur propriâ suâ prudentiâ, quod stultum est: **vis** verò stulti, ut Sapiens ait, recta est in oculis ejus; qui autem sapiens est, audit consilia. **Judicio** certè repugnante nemo obedire diu potest; talis enim murmurat, temerè Superiorem judicat, se illi præfert: ideoque obedientia illa non est virtus patientiæ, sed velamentum malitiæ. **Accedit** Secundò, concordiam perire, pro quâ æquum est membrum capiti potius, quam contrâ caput membris consentire. **Considera** ut adversus hæc preces, quamque grave sit hominem & maximè Religiosum, qui ut baculum & cadaver se fore obtulit, & obedientiam pro regulâ vitæ habet, hîc deficere; quantaque superbia sit ullum hominem se in suâ re sapientio-rem Deo aut meliorem putare. Si enim secus arbitratur inobediens, cùm sciat Deum mandare, cur obedientiæ refragatur? *Creator meus*, ut infra pag. 356.

PUNCTVM II. Considera Primò, quòd obedientia voluntatem propriam lepram pessimam animæ destituat: lepra quippe est, facitque ut bona bona non sint, Deumque oppugnat, ac universi ordinem à Deo constitutum perturbat. **Secundò**, quòd hæc portam aperiat gravissimis tentationibus & perturbationibus: neque ullo certè vitio tam præcipitem diabolus monachum pertrahit ad mortem, quàm si suo judicio suaserit definitionique confidere: idem valet in aliis. **Obediens** verò, propriaque voluntate carens, tranquillissimo in portu navigat. **Considera** Tertiò, quàm sit grave, maximè si vovisti, non parere, cùm ratio, creatio ac redemptio, vocatio & conservatio nos obstringat. **Idè** Basilus, Quicquid eo (Superiore) nesciente facis, furtum ac sacrilegium est, tibi que exitium, nullam autem utilitatem apportat, esto, tu id bonum judices: nam si bonum, cur non in aperto? **Considera** Quartò, si non obedias, necessariò aut carni aut dæmoni parendum esse; & vide quàm stultum, suave Christi jugum cum tam dirâ servitute commutare. *Credo tibi*, ut su. p. 7.

PUNCTVM III. Considera Primò conditiones obedientiæ, & an ex in te sint. Primò, debet esse integra, etiam in minimis; turpe enim pro tantillo detrudere holocausto. Secundò, prompta, ut simus sicut Angeli veloces & ad nutum parati; sive enim Deus, sive homo mandatum aliquod tradiderit, pari profectò obsequendum est curâ, pari reverentiâ deferendam. Tertio, simplex, purè propter Deum, non ob commoditatem. Hinc perfectè obediens nullum in præceptis discrimen facit, fortisque est in arduis tolerandis, patrandis, appetendis. Quarto, perseverans; Quintò, alacris; Sextò, humilis; Septimò, ex amore & devotione; Octavò, cum gaudio spirituali. Considera Secundò exempla Sanctorum verè obedientium, ut magni Abrahami, ejusque præmium; Joannis Monachi, &c. & pudeat nos prudentiæ nostræ: etenim si quis etiam minus spirituali obediat, tamen, ut Climachus, non injustus est Deus ut eas animas fallat, quæ cum fide & humilitate alterius judicio se submittunt. Tertio vide pœnas inobedientis Adami, Saulis, Prophetæ illius in Bethel; & contemisce. Adverte autem Sanctorum omnium summum bonum & solatium esse in omnibus scire & exequi posse divinam voluntatem; ejusque obedientem verè participem esse. An verò tibi dulce est parere? an murmuras si quis petita neget & voluntati tuæ repugnet? Quarto, considera sine obedientiâ nullum meritum esse. quis enim remunerat servum non operantem pro se, nec secundum voluntatem suam? Obedientia verò opera etiam indifferentia veluti virgula Midæ inaurat. Postremò vide, cum tot nominibus Dei ac Domini tui sis, quàm grave sit murmurare, nolle obedire, ut patet in Core, Israëlitis, Maria sorore Moyse: ut verè à Basilio dictum sit, Præmium majus debetur obedientiæ, quàm rectè factò cum continentia.

Conditiones obedientiæ.

Bernard. in tract. 2. de præcep. & dispens. ferè initio.

Obediens non fallitur Gradus 25.

*Gen. 3.
1 Reg. 15.
3 Reg 13.*

*Num. 26.
Num. 12.*

EXERCITIUM.

Creator meus, & Redemptor meus, Dominus meus, & Deus meus, ecce ego creatura, servus, filius, infinitis titulis tuus sum, ut obediam Majestati tuæ. sed eheu! etsi omnia tibi obediant, & hæc mihi dederis ut obediam tibi; tamen instar prodigi substantiam accipio, & parere recuso; quasi prudentior te sim, & us quos ut me regerent constituisti. Hinc vagor incertus consilii, & sollicitus vivo, qui passum securus, si in te jactarem cogitatum meum. Quid enim scio quid expediat mihi? certè novi hoc unum ut obediam tibi & Superioribus meis, & instar Abraham offeram voluntatem meam primogenitum meum, & libertatem; id certè hodie facio in conspectu tuo, & curia tua, ac in omnibus obedire volo: Superiores sive seculares, sive spirituales agnoscere pro vicariis tuis, eosq; amore omni sincero & reverentiâ colere, non judicare jussa eorum. nescit enim judicare, quisquis perfectè didicit obedire.

Philip. 2. Bone JESU, qui ex amore mei factus es obediens usque ad mortem crucis, atque ex iis qua passus es, obedientiam didicisti, & docuisti exemplo & verbo tuo; dicis, Non mea voluntas fiat, sed tua. Egone igitur dicam, etsi dura, etsi adversarios mihi immiseris, Non tua, ô Deus, sed mea fiat? repugnando, excusando,

Luc. 22. & murmurando, quoties sensualitas & proprium judicium aliud ab obedientiâ suaserunt? Tu dicis, Non quero voluntatem meam, sed ejus qui misit me, & animam tuam ponis pro me; ego verò nisi sensui, nisi palato meo placeat quod jubetur, ut placeam tibi repugnabo, & ubique quaram toto corde & animo voluntatem meam: Non ita sed ecce iam tibi offero eam in victimam & holocaustum. In æternum nec in parvo, nec in magno eam utar absque sanctissima voluntate tua. Nemo enim sibi vivit, sed tibi, qui pro nobis vivere & mori dignatus es, utinam verò ego

Ioan. 5. jam sincere dicere possim, Vivo ego, jam non ego, vivit verò in me Christus.

Galat. 2.

Applicatio ad Communionem. Quid enim justus, quàm ut tibi vivam, ô vita mea, & qui manduco te, vivam propter te? Et verè si hoc credo, te esse, & vivere in me, cupere mecum esse æternum, quàm exultare deo, & amare

amare te, cum tu Deus meus charitas in medio me es, & cibus & potus meus. Utinam vivam in te, & spiritu tuo agar, & filius tuus sim, & tu hereditas mea! Dicebat Boos, Ruth, ut cum mesforibus intingeret buccellam suam in aceto, & ut colligeret liberè spicas, & illa mox adoravit eum super terram. Tu verò jubes in sanguine tuo nō buccellam, sed animam meam lavem, & in aceto memorialis passionis tuæ, & frumentum toto pectore colligam Electorum. Et quoties? quoties quispiam etsi improbus Sacerdos te vocat; toties enim obedis voci hominis, & tibi non erit paratum cor meum, ut faciam voluntatem tuam, & patiar quod tibi visum fuerit? Et verò quid mihi beatius, quàm pravam voluntatem meam, quæ me toties perdidit, & perdit quoties eam sequor, exuere, & tuam induere, quæ regula est omnis bonæ voluntatis? O Sapientia aeterna, dirige me in semitam mandatorum tuorum, & doce me facere unicam voluntatem tuam: neque enim alias mercedem expectare potero à te, ô Paterfamilias, qui me vocasti in vineam tuam, cum operarios es vocaturus, si secundum meam, & non tuam voluntatem operatus fuero. Da mihi Domine gratiam, ut cognoscam & faciam eam toto corde Amen.

Ruth, 2.

Psalm. 26.

Matth. 20.

Praxis obedientiæ exercendæ.

NOTA hæc quæ de obedientia dicta sunt videri magis ad religiosos, quam ad sæculares pertinere. verum ad utrosque instruendos eadem valent. Neque minùs sæculari quam religioso utilia sunt.

Prima verò praxis est, considerare diligenter, quos qualibet in re tibi Deus dederit duces ac Superiores; deinde eorum mandata ac præcepta, legesque investigare & observare. Nulla virtus latius patet, nulla utiliùs exercetur.

Secundâ. Parentum, Majorum, Præceptorum iustis studiosè parere, etiam in minimis. Hinc B. Catharina Senensis domini in patre Christum, in matre B. Virginem intuebatur, eisque picu- tissimè obediebat.

Tertiâ. Manè dum actiones nostras disponimus, eas omnes ad normam legum ac voluntatis Superioris, id est, Dei componere.

Quarta. In omnibus dubiis primò Deum supplici prece, deinde Superiorem adire cum magnâ resignatione.

Quinta. Ad mandata quæ graviora accidere possent, animum preparare.

Sexta. Frequenter illud in corde revolvere : Quis vos audit, me audit, id est, sapientiam, bonitatem & potentiam infinitam, cui resistere nemo potest.

Septima. Numquam conari Superiores in suam sententiam pertrahere, sed rationes exponere cum resignatione.

Dignatus es, ut sup. pag. 10.

I A C V L A T O R I Æ.

Loquere, Domine, quia audit servus tuus.

Domine quid vis te facere?

Levavi manus meas ad mandata tua, quæ dilexi : & exercebar in justificationibus tuis.

O Domine, quia ego servus tuus : ego servus tuus, & filius ancilla tue.

Fidelia omnia mandata ejus, confirmata in seculum seculi, facta in veritate & equitate.

Pax multa diligentibus legem tuam, & non est illis scandalum.

1. Reg. 2.

Actor. 9.

Psal. 118.

Psal. 115.

Psal. 110.

Psal. 118.

C A P V T XXIII.

Deliberatio de moderandâ cupiditate bonorum, secundo in viâ perfectionis auxilio.

1. Tim. 6.

Job 1.

Cupiditas

est animi

carnifex &

tortura.

Bern. ser. de

convers. ad

Cleric.

HOMO. Nihil intulimus in hunc mundum, haud dubium quòd nec auferre quid possumus : Nudus egressus sum de ventre matris meæ, & nudus revertar illuc in matrem omnium. Interea, cheu! luctamur hîc inter desideriorum undas, spinæque divitiarum urunt & trahunt. Felicitas putatur multa possidere; sed quanta infelicitas Deus meus, pro felicitate amplecti infelicitatem. Divitiarum enim amor insatiabilis, longèque ampliùs desiderio torquet animam, quam refrigeret usu suo; utpote quarum acquisitio laboris, possessio timoris, amissio plena doloris invenitur.

Hæcine vera, ut sup. pag. 7.

Paupertas verò gravis est, multaque secum incommoda, multa impedimenta virtutis adferre videtur, & beata quidem esse dicitur, sed omnibus odiosa, quid eligam

eligam ignoro: Dirige me CHRISTE JESV Redemptor mi dux viæ, & vitæ meæ, ne radix malorum omnium cupiditas errare me faciat à viâ æternitatis & fine creationis meæ. Scio opes parandas esse ad vitam sustentandam mortalem, sed vereor ne sollicitudo hujus sæculi virtutis opprimat semina, & divitiis si potiar, apponam cor meum. 1 Tim. 6.

CHRISTVS Ideò vide quem terminum constitueris desiderio quærendi & augendi opes. Nónne enim fatigat se supervacuo labore viator, qui terminum viæ nullum sibi proponit? Quòd si cupiditatem solam audias, certè terminum nullum invenies: illa enim sanguisuga semper dicit, affer, affer: impletur autem numquam. Cupiditas
refrenanda.
Prov. 30.

HOMO. Sic vulgò video cupiditati laxari fræna, & si multas opes congerere potuerint, multas largiri decernunt; juxta illud Tobix monitum: si multum tibi fuerit, abundanter tribue; si exiguum tibi fuerit, etiam exiguum libenter impertire. Tob 4.

CHRISTVS. Nónne hoc est ad incertum portum navigare, cupiditati vela pandere, & fædi sese periculo naufragii exponere? desinias ergo desideria, neque plus opum postula, quàm ut necessitati subvenias tuæ, ac Christianam in proximo exerceas charitatem, idque secundùm statum ac vocationem tuam. Cur tu togam staturæ tuæ non aptam, cur onus humeris tuis impar quæris? & cujus gratiâ? si nihil hinc auferes, hîc verò ultra victum & amictum nihil habere sit necesse, quid frustrâ te torques? an ut cum damno animæ tuæ moriturus pascas alienum corpus?

Credo tibi, ut suprâ pag. 7.

HOMO. Sed nescio, quomodo perpetuò desiderio torqueamur, crescatque illud semper, & amor divitiarum quantum ipsæ augeantur.

CHRISTVS. Credis hoc, & demens augere vis opes? si vis te divitem facere & contentum, non pecuniæ est

adjiciendum, sed cupiditati detrahendum, sitis enim restinguenda, non verò dolia illam soventia quærenda: neque mirum tamen divitiis auctis augeri earum protinus desiderium. nam si crescant opes, familia ferè augetur, & sic nōne tantum paupertas crescit, quantum opes? perinde enim est, ac si quò vasa quæ magis impleas; eò plura facias epistomia. quia quo quis plus acquirit, in plures id abit, & proinde eo etiam pluribus eget. hinc qui volunt fieri divites in hoc sæculo, incidunt in tentationem, & laqueum diaboli, & desideria multa inutilia & noxia, quæ mergunt homines in interitum & perditionem. Credis hæc, & dives fieri optas? credis, inquam, hæc, & cupiditatem omnium malorum radicem non tantum non extinguere, sed & accendere quotidie conaris? Quis miserebitur tui? Nōne qui amat periculum, peribit in eò? Tūne Salomone meo sapientior, qui me sic rogabat: Mendicitatem, & divitias ne dederis mihi? tribue tantum victui meo necessaria, ne fortè satiatus illiciar ad negandum, & dicam: Quis est Dominus? aut egestate compulsus furer, & perjurem nomen Dei mei. Itaque etiam tu statue cupiditati tuæ modum, & proventum tibi necessarium bonis artibus non anxie, sed moderatà sollicitudine quære, & à me postula, nōne ego solus sum honorum omnium fons, & origo, & hæc credis?

HOMO. Equidem si nos mortales opes propriùs inspiceremus, & fulgor earum non perstringeret oculos nostros, non tanti perituras opes tuà gratià faceremus.

CHRISTVS. Rectè: Quid enim sunt opes? an agri? & hi terra; dignumne ut cælestem animum ea occupet? & Quid vestræ opes? pecunia? Fulva certè terra vel alba, quâ si cælum mercari possis, beatus es; si verò illis apponas cor tuum, utique de terrâ es, quia terram amas: & utilitatem ex opibus non capies, nisi illis superior dispergas, & de pauperibus, & justitia tuâ maneat in sæculum sæculi. Hunc scopum tibi propone, & velut

prudens

1. Tim. 6.

Cupiditas
radix malo-
rum.

Eccles 3.
Prov. 30.

Vide quid
sint opes.

Psal III.
Aeternæ o-
pes quærèda.

prudens negotiator vende omnia quæ habes, & eme agrum illum, quo perpetuò frui possis. Victus, vestitus, & habitatio necessaria terminos angustos habent; intra eos concludere desideria tua; quæ si naturalia, finita sunt. & hæc ipsa dixi fore ut adjiciantur quærenti primum regnum Dei. Credis hoc? *Matth. 13.* *Matth. 6.*

Credo tibi, ut supra pag. 7.

Quòd si adjecero tibi longè amplius quàm opus habes, cave in primis cor apponere: etenim dispensator à me constitutus es: & paratum te esse oportet omni horà non opes tantùm erogare, sed & vitam abnegare si iussero, potius quàm me, qui tibi vitam & omnia largitus sum, offendas. *Dives dispensator est.*

HOMO. Sanè libenter id præstare nos oporteret; cui enim vestis, aut res alia commodatò data est, æquum ut domino repetenti promptè restituat si gratus esse voluerit. Nos verò nonne hoc pacto à largà manu tuà omnia accepimus? Tu enim solus dominus, nos servi, & tua sunt omnia, dominus universorum tu es. *Turpe red- dere nolle commodatum.*

CHRISTVS. Sic Job affectus erat cùm diceret: Si putavi aurum robur meum, & obryso dixi, fiducia mea, si lætatus sum super multis divitiis meis, & quia plurimum repetit manus mea. Disce ergo cor tuum cælestibus apponere: disce quid sint terrenæ opes, quàm verè à me spinæ dictæ sint, quæ tantoperè utunt & pungunt, etsi procul positæ, soloque affectu, & oculo vel leviter attingantur. *Iob. 31.* *Cor à divitiis abstrahendum.*

HOMO. O quantum, Deus bone, necessaria nobis est tua gratia, ut communem illam maledictionem evadere possimus: omnes enim quæ sua sunt quærunt. Aufer quæso à me concupiscentiam pravam, & ab avaritiæ peste me libera; tu enim es spes mea à juventute meâ, in te projectus sum ex utero, de ventre matris meæ tu es protector meus: adjuva me, & salvus ero. *Philip. 2.* *Psal. 21.*

CHRISTVS. Scis quo fine creatus sis, quo fine creatæ sint opes, & quidquid in orbe terrarum est? utique ut *Finem tuum & di-*

*vitiarum
intuere.*

te adjuvent ad finem tuum consequendum, ideoque opes, nonne hæctenus quærendæ sunt tibi quantum ad finem consequendum utiles futuræ?

*Luc. 6.
Marc. 10.*

HOMO. Eheu! Domine, quæ utilitas ex illis esse potest, cum dixeris, ô æterna veritas; Væ vobis divitibus. & rursus: O quàm difficile est divitem intrare in regnum cælorum! imò facilius esse camelum transire per foramen acus, quàm divitem ad illud pervenire.

Hæcine vera, ut supra pag. 7.

Tibia 4.

CHRISTVS. Utiles tamen esse possunt si benè dispenses, & cælum tibi nummo emas, sed aliena. Primò, restitue: Deinde illis largire quibus charitatis lege teneris; Tertio, pia opera promove, ut templa, hospitalia, Religiosas dõmos, quibus rebus optimè divites æternum nomen suum efficiunt. Quarto, pauperes quotidie ale, atque ex substantiâ tuâ fac eleëmofynam, & noli avertere faciem tuam ab ullo paupere; ita fiet, ut nec à te avertatur facies mea. & iterum dico: Ab inopere avertas oculos tuos, propter iram; & non relinquo quærentibus tibi retrò maledicere. Maledicentis enim tibi in amaritudine animæ, exaudietur deprecatio illius, exaudiet autem illum qui fecit illum. Conclude ergo eleëmofynam tuam in corde pauperis, & hæc pro te exorabit ab omni malo, honora me Dominum tuum de tuâ substantiâ & de primitijs omnium frugum tuarum da pauperi, id est mihi: & implebuntur horrea tua saturitate, & vino torcularia tua redundabunt. Quis sapiens, & intelligit hæc? Tûne credis, & primitias frugum tuarum negas mihi? Nescis viduam Elię eleëmofynam contulisse, & farinam simul & oleum toto famis tempore non defecisse? Sanè nisi pauperibus meis, id est mihi, opum tuarum partem sic credas, nihil magis noxium est opibus, quia ærugine suâ inficiunt hominem, & gravant ascensuros in montē Domini, & luctantes cum hoste nudo vehementer impediunt. Imò nihil honestum, benignum, liberale avarus cogitat; nec sibi

*Ecc. 29.
Proverb. 3.*

sibi ex pecuniâ, neque aliis utilitatem ex eâ capit. avaro enim nihil est scelestius, nullusque servus infelicior. *Eccli. 10. Divitum summa infelicitas.* Cur ita? quia pecuniæ obedit per omnia, omnesque ejus sentit affectus, pro eâ se vendit, & omni vitio se deturpat, torquet, &c. Quid hoc ergo alteri suadere posses, ut opibus, quibus ad brevè spatium uti potest, totus incumbat, animo oculisque in terrâ versetur? Quemadmodum enim is qui multis sarcinis oneratus est, difficillimè iter arduum facit; ita dives. divitiæ enim verè onus sunt. *Aspira, ut sup. pag. 8. Hæcine firma, &c.*

HOMO. O quanto potius longè est modestè vivere & lætari, quàm immodico opum amore æstuarè, & perpetuò laborare, ac infirmari languore pessimo, qui non senescit, neque ullâ ætate sanantur!

CHRISTVS Quid tibi proderunt opes in horâ mortis? quid tunc auferes, quando omnia relinquenda erunt? quæ nunc paraveris cujus tunc erunt? vides quanto labore quæratur, & quàm parvo, vel nullo tempore iis frui liceat? Age quanto prudentiores qui certò scientes civitatem diripiendam esse, opes suas in æternam cæli mansionem per manus pauperum præmittunt, ut, cum hinc expulsi, nudi & egeni fuerint, ibi reperiant æterna tabernacula! & tu hæc credis, neque sapis? appende igitur quomodo in judicio iniquitas avaritiæ maximè declarabitur. Quis, precor, dives ibi laudabitur? nõne qui animo pauper fuerit, plurima tribuerit, omnia relinquere paratus, si ita mihi visum ac placitum fuisse intellexisset? Quis ibi nisi liberalis in egenos & afflictos laudabitur? quis ibi nisi avarus damnabitur, & in res vanas prodigus? Tu verò quibus annumerari optas. *Hæcine vera, ut sup. pag. 7.*

HOMO. Dum hæc recogito mecum, tremore concutior ad vocem hæc tuam, ô Salvator mi. O quàm erit ergo acerbum audire, Esurivi, & ut deliciosè viveres, noluisti me pascere; sitivi, & ut inebriareris, sitim meam levare detrectasti; nudus eram, & ut multifariâ veste

*Bernard.
Eleemofy-
narum com-
mendatio.*

Matth. 19.

veste splenderes, tegere me recusasti; multisque rebus in membris meis indigui, sed quia tibi libebat ludere & illudere opibus, non valuit deprecatio pauperis, quam ego tamen verè ore eius pronuntiavi: credis hoc? Clamant nudi, clamant famelici, & conqueruntur. Nobis, inquiunt, fame & frigore miserabiliter laborantibus quid conferunt tot mutatoria, vel extensa in perticis, vel plicata in manicis? nostrum est quod effunditis, nobis crudeliter subtrahitur quod inutiliter expeditis; inveniunt otiosi quo delectentur, non inveniunt miseri quo sustententur. Nec ferè se solos, sed posteros divites eodem malo involvunt, quos exempla trahunt majorum; & difficillimè suadeas malè parta dimittere. Audite cupidi, Amen dico vobis, ait Veritas ipsa, quia dives difficilè intrabit in regnum cælorum; imò & facilius est camelum transire per foramen acus. Et quis non contremiscat? *Aspira*, vt sup. pag. 8. *Hæcine firmâ*, &c.

*Aug. serm.
9, in Nov.*

CHRISTVS. Verè miserrimus hominum est qui quantumcumque crescat opibus numquam satiatur, neque fortunâ suâ contentus est, ô quanta vanitas! ô quanta insania! ô quanto satius esset æternas parare opes! nōne momento hîc vivitur, momentoque transit omnis mundi gloria, & quæ parasti cujus erunt? Dives & pauper occurrerunt sibi. in quâ viâ? nisi in istâ vitâ? natus est dives, natus est pauper, occurristis vobis, pariter ambulatis viam. Tu noli premere: tu noli fraudare. Ille eget, tu habes: feci autem ambos ego Dominus, per eum qui habet iuvo egentem: per eum qui non habet probo habentem.

*Dives non
videtur cre-
dere.*

HOMO. Nescio verè, ô JESV, æterna veritas, nescio, an dici possit eos verè credere, qui hæc cogitant: & tamen per omnem vitam de opibus terrenis, & vix de cælestibus tractant: sudant & laborant à diluculo in seram noctem pro terrenis, & ut æternas opes, gloriâ, præmia habeant, vix vilem extorquere pauper nummum potest? Quis hunc avarum dicat, qui regnum

nummo

nummo emere potest, & negligit?

CHRISTVS. Verè infania omnium hæc maxima est. Nõnne enim certa mors est? nõnne hîc momento, ibi in omnem æternitatem te vivere oportet? nõnne mil- lies amplius tamen laboras, ut hîc laxè habites, lautè vivas, fundos & domicilia habeas? Age verò, dic tan- tùmne, ut in æternâ habitatione commodè tibi sit, in- dustriæ & studii ponis? Dic mihi quem hîc ad momen- tum censum habeas? quem ibi, expende: & si te, ut de- bes, dementia summæ & incredibilis damnas, resipisce tandem. Hoc verò magis attendere debes, quòd nihil hæc terrena contempseris, fieri non possit ut æterna regna & gaudia emas.

*Curandus
ut in calo
divites s.
mua.*

HOMO. Credo tibi, ut sup. pag. 7.

CHRISTVS. Eme illa vili nummo, & simul redime æternas pœnas, aspice, & audi, quomodo insipientiam suam auari in inferno testentur ejulatu perpetuo. Verè dixit Ecclesiastes: Contra sanguinem suum insidiantur, & moliantur fraudes contra animam suam. Hoc est quòd omnes Sancti mei opes contempserunt, profusi in pauperes, in loca sacra, & Deo sacras personas; im- piorum verò viscera iis ubi possunt detrahunt, contra id quod scriptum est, Noli prohibere benefacere; si po- tes, & ipse benefac.

Proverb. 1.

Prov. 27.

HOMO. Hæc & infideles credunt, & ego quid di- cam, qui video quòd etiã Philosophi multi opes con- tempserunt, quòd intelligerent sapientiæ studio eas incommodas esse, atque animi quietem ad illud neces- sariam profus tollere. Nam, ut Bernardus, non onerosa modò, sed limosa quoque ac glutinosa nimis substan- tia nostra videtur; & facilè cor humanum omnibus quæ frequentat adhæret.

Bernard.

CHRISTVS. Quid ego Sapientia æterna fecerim, ignoras? nõnne ego pauper esse volui, cùm dives es- sem, beatos pauperes prædicavi, Matrem & Apostolos tales elegi, pauperes in hoc mundo, divites in fide?

Iacob. 2.

Quid

Quid verò videtur? egónce Sapientia æterna errare potuit? si non potui, errat certè mundus, qui ita quærit opes, ac si præcepissem; ita auaritiæ studet, ac si paupertas omnium malorum gravissimum foret. Erras verè si anxie proponis opes coacervare, iisque non parere te existimas, cum famelicos exsatiare abnuis, & mihi tribuere. Ego promitto omnibus, qui propter me reliquerint domum aut agrum, centuplum in hâc vitâ, & vitam æternam. Quis autem credit mihi? Tûne? quis mihi fœnerari optat? sanè arguere me falsi debet, qui non credit, aut fateri quorumcumque hominum fidem & ab iis lucellum minimum potiùs esse, quàm id quod ego promitto. Sed & Religiosos hæc tangit parabola, qui amore mei omnia deseruisse videntur, & re culis parvis ita aliquando adhærent, ut difficulter ab iis avellantur, tanto filiis sæculi inferiores, quòd his velut crepundiis illudat diabolus, illis mundus majoribus insultet. O utinam meminissent diei quâ egressi sunt de terrâ Ægypti! illine à me regnum perere poterunt mercedem, dicentes, Ecce nos reliquimus omnia, & secuti sumus te?

*Promissio
pauperi facta à Deo.*

*Avarus Deo
non credit.*

*Religiosus
adherens terrenis
quàm miser.*

*Thesaurus
divinae providentia.
Matth. 6.*

Et quidem si ego meis non prospicerem, esset quòd de se solliciti forent mortales, verumtamen eis allerui dicens: Nolite solliciti esse dicentes; Quid manducabimus, aut quid bibemus, aut quo operiemur? hæc enim omnia Gentes inquirunt: scit enim Pater vester, quia his omnibus indigetis. Quærite ergò primùm regnum Dei, & justitiam ejus, & hæc omnia adjiciètur vobis; nolite solliciti esse in crastinum. Sed quæ multorum est diffidentia, quo plus illis tribuo, eo minùs mihi confidunt, magisque solliciti sunt: neque tantùm, quod vetui, in crastinum anxie sunt solliciti, sed in annos, quibus victuri non sunt.

Hæcine vera, ut supr. pag. 7.

*Avari animi
non satisfiatur.*

HOMO. Sic illudit nobis, Domine JESU, & imponit præstigiis suis dæmon, quasi satiari avarus animus, qui

qui spiritus est, pecuniâ, & terrâ ista possit, aut conquiescere. Ignis fateor ille numquã dicit, Sufficit; tam enim ei deest quod habet, quàm quod non habet. O quanto erant prudentiores Sancti de tuo obsequio solliciti, ubique securi, tranquilli, omnia in te habentes, qui hîc beatam viram, & post hanc tecum æternam consecuti sunt!

CHRISTVS. Quostu imitaris? quorum exitus placet? quorum præmium?

HOMO. Sequar te, Domine JESV, quocumque ieris? tu Rex meus & Deus meus. Tu veritas, tu bonitas, tu Sapiencia es & omne bonum meum.

CHRISTVS. Et quamvis illorum nihil esset, neque opes, onus, & spinæ; neque paupertas, beatitudo; nõne sufficit quòd hæc mihi placeat? nõne expedit magis meum, Dei ac Domini tui consilium sequi; quàm hostis fallaciis, technis & spinis, quo nomine verè opes appellavi, implicari & irretiri, & animam suam pro tantillo venalem habere? nõne mea sunt omnia, & vos dispensatores omnes? cujus verò arbitrio dispensari ea oportet, nõne meo? Verùm, ubi quis avaritiæ semel

*Consilium
Dei audi.*

Gal. 5.

mancipatus est, me projicit. est enim illa idolorum servitus, plusque valet imperium nummi quàm meum, plus ille me honoratur; quòd si verò illum aut creatum quid eripiam, sæpè idolum, in quo homo animo fornicatur, querimoniis omnia plena sunt; & injuriam facere videor. *Aspira*, ut sup. pag. 8. *Hæcine firmâ*, ibid.

HOMO. O potentissime Deus, cum per gratiam tuam cupiditatis mala cognoverim, detestor eam in conspectu tuo; ac primò statuo juxta vocationem meam: sic meum cor ab omni affectu immodico terrenarum rerum abducere, ut te sequar; deinde moderatè ea quæ mihi necessaria, quærere, & piè vivere, ac fiduciam in te collocare; non ita insanire, quin te, Domine, honorem de substantiâ meâ, seu potiùs tuâ. Tua enim verè petis per pauperem, dicisque mihi, Da mihi ex eo, quod dedi

*Proposui
sum.*

*Deo reddi-
tur quod
sumus est.*

dedi

dedi tibi; de meo quæro, & mihi donas? da mihi, & reddo: habuisti me largiorem, fac me debitorem, habeam te fœneratorem: pauca mihi das, plura reddam, temporalia mihi das, æterna restituam. Itaque quantum de bonis à te largè concessis potero, iudicio prudentis tibi in paupere restituam, & in æternum mihi conservabo; numquam differam debita dissolvere, aut defraudare mercedem operarii, libens in pia opera, & ad tuum cultum largus ero; omnia enim tua sunt. Denique cum dispensator fidelis esse debeam, numquam aliud agam quàm secundum sanctissimam tuam voluntatem & beneplacitum tuum. Amen.

Orationem vide infra: *O Rex regum*, &c. p. 374.

Meditatio de Avaritiâ.

COMPOSITIO LOCI. Considera omnes homines velut montem conscendere, & Christum Regem præire pauperibus, pauperes Christum faciliè sequi, alios dæmonem vel etiam CHRISTVM JESVM nudum, sed suffarcinatos relabi.

ORA, ut Dominus aperiat cor, ut intelligas paupertatis pretium, quam Dominus coluit ab utero usque ad mortem.

*Quid sit
avaritia.*

PUNCTVM I. Considera quid sit avaritia, nempe pecuniæ & rerum hujus mundi inordinata cupiditas, quâ homo ita afficitur illis, ut impotenter ferat iis privari, quærit superflua & curiosa, etiam aliquando cum damno alterius, & anxie servat. Secundò, quàm fœda sit. Primò, ratione objecti, & quomodo homo pecuniæ, id est terræ metallo vili se tradat, adeò ut idolorum servitus appelletur: Et tamen quis pecuniâ melior est, quis beator, cum extra nos sit? Quid ergo? quoddam vanitatis aliquid nanciscatur, & dicatur opulentus, hoc habet avarus, præter victum enim & amictum, & hoc vanitatis ludibrium habet nihil.

Galat. 5.

Hæcine vera, ut sup. pag. 7.

Secun-

Secundò, dignitatem hominis attende, qui ad hoc natus ut amore suo Deum omne bonum complecteretur, & quàm turpe, si ille per avaritiam in caduca & peritura se abjiciat, & vilissima corpora suæ animæ præferat. Tertiò, turpis avaritia ratione modi acquirendi, cum hominem adigat ad vilissima lucra sectanda, etiam cum infamiâ, per lites, mortis discrimina, & curas inexplicabiles, ut nullum tempus, nullus locus vacuus iis sit, inque mille partes animus distrahatur. Quartò, quia æquali curâ & anxietate conservare partem necesse est. Quintò, quod omnium, etiam Ethnicorum, iudicio avarus abjectissimus habeatur, utpote qui frui bonis nequeat, & acquirendo se oneret.

*Avaritia
fœda & in-
digna ho-
mine.*

Hæcine vera, ut sup. pag. 7.

PUNCTVM II. Considera; quis tandem finis acquisitionis. Primò, sibi proponit avarus pacem, & ecce quantum crescit nummus, (& idem est in ceteris terrenis) tantum crescit amor, ut in hydropic; non est enim pax impiis. Secundò, sperat commoda carnis; ut benè vestiatur, splendidè epuletur, & dic, quæso, nōne ob ista dives sepultus dicitur in inferno? Et verò quid conferunt diviti opes, nisi victum & vestitum? nihil enim aliud præstant; verùm & pauperes hæc habent. Quid ergo præ illo dives? unum ille habet, quòd ubi multæ sunt opes, sint multi qui devorent eas, quòdque præter eà ex deliciis morbos plurimos nutriat; quos frugales non nōrunt, & insuper (quod dolendum maximè) instrumenta gulæ, luxuriæ, & omnium malorum, id est, mille furcas habeat ad æternam calamitatem, nullumque ferè in lubrico habeat retinaculum. Quid ergo superest diviti, unde inaniter intumescat de opibus?

*Quàm instabi-
lis eius
sit.
Isaia 48.*

*Vitia multa
ex divitiis.*

Credo tibi, &c. ut sup. pag. 7.

Attende verò opes veros honores non parere, cum sint homine inferiores, & nihil in se habeant dignitatis. Considera deinde, in quàm multos diaboli laqueos incidant, qui volunt divites fieri in hoc sæculo: radix

1. Tim. 6.

Math. 21.

enim omnium malorum cupiditas. Primò, orare nequeunt, ibi enim est cor eorum, ubi thesaurus eorum. Secundò, ab operibus pietatis alieni sunt, cum semper egeant, & satiari numquam possint. Tertiò, per fas & nefas acquirunt, & iniquè acquisitis ita afficiuntur, ut propè impossibile sit ad restitutionem cogere. Quartò, morientes, ob rationem reddendam, pauperes defraudatos, opes deferendas, velut in desperationem aguntur. Itaque, ô homo, veluti si in summâ tempestate esses periturus, nisi abjiceres opes, jam projice; & divitiæ si affluant, noli cor apponere, ut ad æternum portum pervenias. Noli ergo, cum alteri omnia relinquenda, illi gaudium creare, tibi tormentum, non restituendo; & si saltem in morte aliquid abnegandum aut restituendum, noli tam enormi tuo damno differre.

Avari stultitia.

PUNCTUM III. Considera stultitiam avari & conquisitoris hujus sæculi, qui Deo in paupere, æternæ inquam Veritati, centuplum promittenti & vitam æternam, ea quæ certò alioquin ei sunt peritura dare recusat, & contrà mundo fallaci, & hominibus credit exiguo & momentaneo lucro. Secundò, quanta stultitia, quòd cum tantum dispensator sit, Domino recuset reddere, & dilapidet alterius bona, redditurus strictam rationem. Tertiò, mirum certè quod quispiam hic eligat esse momento dives cum tot miseris, & in futuro perpetuò pauper, potiùs quàm in æternum cum gloriâ maximâ dives, & hîc tecum, benignissime JESU egenus. Quartò, quòd res viles tanti faciat, ut puer crepundia, cum Christus & omnes sapientissimi nihili fecerint. Quintò, quòd animam toto mundo preciosiorem pro quâ mortuus est Christus, tantillo vendat, vel saltem imperfectam relinquat, & pauperem in alterâ vitâ; & sic opes longè plus quàm se æstimet. Sextò, quàm stultum, quòd Domino promittente omnia adjicienda, si queratur primò regnum cælorum, hoc negligat & profus contra faciat, & quasi diffidat ejus bonitati.

Cur ô dives non vis esse cum Christo pauper.

Co. sidera,

Considera, quomodo Dominus punierit hîc avaros, & quidem Achan jusserit ob furtum lapidibus obrui, Je- *Iosue 7.*
 sabellem vineam Naboth concupiscentem, Ananiam *4. Reg. 9.*
 & Saphiram de precio oblato detrahentes, & Judam *Actor. 5.*
 proditorem dirâ morte multârît. *Matth. 27.*

O *Rex Regum*, ut inf. pag. 374. vel *Aspira*, ut sup. pag. 8.
Hæcine firmâ fide credo, & c. ibid.

*Meditatio de Paupertate, cujus affectus
 omnibus necessarius.*

COMPOSITIO LOCI, erit Christum videre cum Discipulis miserè vestitum, famelicum, pauperulum pagos & villas obeuntem, & nos velut peregrinos eum sequentes.

ORATIO. Pete ut possis cognoscere dignitatem paupertatis, & eam in tuo statu complecti.

PUNCTVM I. Considera i. paupertatem esse duplicem, una est quâ homo etsi opulentissimus ita animo comparatus est, ut potiùs, quam Deum offendat, paratus sit: vitam degere pauperem, opes partas omnes relinquere. Hæc verò, ô Lector attende, tibi, & omnibus ad salutem necessaria; cujus defectu multi egeni reipsâ pauperes, sed animo divites valdè, & avari ad malas confugiunt artes, furta, usuras, injustitias, quia paupertatem ferre nequeunt, vel divites ne in eam incidant, easdem sectantur, imò naufragium fidei faciunt potiùs quàm bonorum. Alia paupertas, quæ reipsa abdicat omnia, & à Domino suadetur, non verò præcipitur. Nunc ergo expende paupertatem esse rerum omnium externarum saltem in animo abdicationem, quæ hominem totum ordinat exterius & interiùs circa illas. Primò, in intellectu ponit veram, qualem Deus habet, illarum æstimationem; ostenditque verè esse caducas, viles, noxias. Secundò, in affectu contemptum & fastidium, denique in opere plenam, si Dominus ad perfe-

*Quid sit
 paupertas.*

tionem vocaverit, abdicationem. Vide an hæc in te sentias, quantu eam facias, an sis etiam hodie paratus omnibus carere, si salus animæ id posceret, aut necessitas flagitaret. *O Rex Regum*, ut infra pag. 374.

*Aug. lib. 2.
de civ. Dei.
cap. 13.*

*Ambr. in 5.
in Luc.*

Matth. 19.

Isai. 48.

*Aug. serm.
28. de verbis
Apost.*

*Paupertas
Deo gratif-
sima.*

*2. Cor. 5.
Luc. 9.*

Phil. 3.

Considera Secundò, quòd sicuti cupiditas est radix malorum, & fundamentum Babylonis, ut August. ita paupertas spiritus ac contemptus divitiarum radix bonorum, & parens quædam generatioq; virtutum, fundamentum cælestis Jerusalem, & prima beatitudo, maximè tamen si re ipsa quis eam sequatur. Ratio est, quia removet instrumentum vitiorum divitias, quæ superbiam, gulam & alunt & tuentur; & bene vivendi adfert quandam necessitatem ac facilitatem: cùm judicio Sapientiæ æternæ facilius sit camelum per foramen acus transire, quàm divitem intrare in regnum cælorum. Credis hæc ô pauper & non exultas? ô dives, avare, & non horrescis? attende præterea paupertatem expiare peccata, juxta illud, Elige te in camino paupertatis; & liberum reddere ab occupatione rerum terrenarum, ut soli Deo vacare quis possit. O felicitas magna Christianorum, quibus datum est, ut paupertatem precium faciant regni cælorum! non tibi displiceat paupertas tua, nihil eâ potest ditius inveniri.

Hæcine vera, ut sup pag. 7.

PUNCTVM II. Considera gratissimos Deo esse spiritu & re pauperes, cùm paupertatem sibi JESVS, copulârit, & in se tantopere dilexerit, divitias verò ut quinquilias, splendidaque omnia nascens, vivens & moriens sit averfatus: qui cùm dives esset, factus est pro nobis egenus, ut non haberet ubi caput reclinaret, matremque elegit & discipulos pauperes. Et sanè nonne credendum tibi videtur cum dignum se statum elegisse? cur ergo tu in tuo gemis, aut eum times? Sic & Sancti, qui cum D. Paulo omnia arbitrabantur ut stercora gaudebant fame, siti, & nihil habere, aded ut B. Franciscus sanctè pauperioribus invideret. Tu ergo vide ne ditioribus

tioribus, uti mundani & molles Dei servi, qui omnes conatus & studia ad opes referunt, ut splendide, carè, curiosè, commodè sint in victu, vestitu, habitatione, unde amicis & divitibus libenter adherescunt; loca & munia refugiunt, in quibus paupertatem possent experiri. Contemne ista, ut vir crepundia, & æternum animum & cor in æternis habeto; noli miles Christi aspera horrere, quæ dux amplectitur.

Credo tibi, ut sup. pag. 7.

Considera Secundò, excelsum verè spiritu pauperis animum, quo super omnia hæc terrena eminet, ut ne verbo quidem vix suum quid dicere velit, cùm aliena sciat & fluxa, caverque ne fortè iis ipse adhærescat. Tertio, quàm sit gloriosum in quovis statu paupertatem ferre posse, cùm omnes ferè mortales, quæ sua sunt quærant, ob innatam cupiditatem, & commoditatem rerum ac speciem; unde exclamat Sapiens: Beatus vir qui post aurum non abiit; quis est hic, & laudabimus eum? quanta itaque gloria eum affectum quo omnes abripiuntur, laici, Ecclesiastici, & tepidi Religiosi, superare? Vnde Chrysof. Anima pauperis fulget ut aurum, splendet ut gemmæ, sicut Angelus ita conversatur, non subjacet dæmonibus, assistit Deo. Quarto, quòd, ut Paulus ait, verè pauperes nihil habentes, omnia sint possidentes; &, ut olim Climach. monachus nudus est mundi dominus, viroque forti totus mundus divitiarum est. Credis hoc, & adhuc concupiscis? Quintò, considera quod is qui reliquerit re ipsa omnia, & secutus fuerit Dominum, centuplum in hac vitâ accipiet, & sedebit super sedes duodecim, judicans duodecim tribus Israël, cùm Reges stabunt, & Monarchæ trepidabunt. Vide, ô Religiose, an verè dicere possis, Ecce nos reliquimus omnia, neque animus tuus re culis adhæserit, qui magnanimiter antea omnia despexerat.

Eccli. 31.

Chrysof.

Hemil 47.

Matth.

Enolumen-

ta paupertatis

Euange-

lica.

2. Cor. 6.

Matth. 19.

Aspira, ut sup. p. 8. Hæcine firma, &c. ibid.

*Dirina pro-
videntia er-
ga pauperes.*

*Psal. 33.
Psal. 143.*

PUNCTVM III. Considera providentiam Dei erga pauperes secundum illud Psalmistæ, Divites eguerunt & esurierunt, inquirentes autem Dominum non inveniuntur omni bono. non pauperibus ut nobilibus de suo providet Dominus in tempore, illum habent œconomum, ut beatus populus, cujus Dominus Deus ejus. Secundò, quòd ipsi sciunt certò jubilationes, nihil metuunt, nihil sperant, curis vacui, paucis contenti, in quo etiam Epicurus felicitatem posuit; non nauseabundi, ut divites, sed ex petrâ melle saturantur, & cum tam gaudeant nihil vel parum habendo, quàm omnia possidendo, nucleum sine cortice habent: nam quærentibus Deum hæc omnia adjiciuntur, ut Paulo, Danieli, Eliæ, & infinitis viris bonis, ac omnibus Religiosis, unde hi fiduciâ pleni utramque sortem securi expectant, neque bonâ frustrari, neque adversâ gravari metuunt. O beatos! quovis ire etiam sine viatico parati sunt, de nullâ re solliciti quàm de Dei gloriâ, animarumque lucro, quia Dominus sollicitus est eorum.

Exercitium paupertatis omnibus utile.

*1. Cor. 8.
Eccli. 31.*

*1. Tim. 6.
Bar. 3.*

Match. 6.

ORex regum, & Domine dominantium, ô Salvator mi, qui cum dives esses, pro me egenus factus es, ut tuâ inopiâ nos divites essemus; concede mihi, ut numquam post aurum abeam, nec sperem in pecuniæ thesauris, in incerto divitiarum, neque anxie dives fieri queram, cum desideria ista nociva & inutilia mergant homines in interitum & perditionem. Vbi sunt enim qui argentum thesaurizant & aurum, in quo confidunt homines? exterminati sunt, & ad inferos descenderunt. Idcirco ego, Domine JESU, pro honore & amore paupertatis tue, cujus voluisti me per Prophetam tuum recordari, offero divina Majestati tuæ quacumque de manu tuâ accepi: neque retinere volo, aut detrabere quidquam cum Ananiâ de hoc holocausto, nec sollicitus esse anima meâ, quid manducem; neque corpori meo, quo induar. Pater enim meus es tu, & nosti quia his omnibus indigemus: quæ-

ram

ram igitur primum regnam tuum, & scio ô bonitas, ô veritas, quia ea omnia adjicies mihi. Qui enim posses non adjicere mihi tua, cum digneris quotidie te tradere mihi? & quid ego negare possim tibi ex omnibus quæ dedisti mihi, si tu illa ipsa & te mihi tribuis? O Deus ô Deus, & Abyssus bonorum, fac, obsecro, ut tu unicum sis desiderium meam! Absit à me ut apponam cor meum terra frusto, imò replere coner illud terrâ, quando hodie Rex cali & terra paratus es me replere gratiâ & divinitate tuâ, & divina consortem facere natura. Cur adhaerebit in terrâ venter meus, quando à te, benignissime JESU mi, & corde tuo & voce dulci, & sanguine & morte ad caelestia tua regna vocatus sum? Ecce, video, ut iis fruar, & te ipso pascam, tu Rex cali & terra, omnia reliquisti amore mei, & non habuisti, ô dulcissime Redemptor, cui calum sedes est, & terra scabellum pedum tuorum, ubi caput reclinares. Reclina igitur ô JESU spes mea, obsecro in corde meo, paratum enim cor meum, & declina precor ad manendam, quoniam ecce advesperascit dies ista mortalitatis, & suspirat anima mea ad diem illum eternitatis tuæ.

Applicat^o
ad Com-
munionē.

Isaia 68.
Matth. 8.

Ecce, ecce illa N. abnego, & coram te renuntio omnibus, quæ possideo, aut possidere possum potius quàm vel in minimo displiceam tibi. In te enim habeo omnia, & extra te nihil volo. Quomodo ergo deinceps ego aliquid injustè ad momentum retinebo, unde eternum crucier? quomodo preciosus utar, quando tu, Rex meus, amore mei vilibus? ubi esset frons mea, si videns te amore mei pauperem & nudum, ego vestiri appetam splendidius quàm status exigat meus? congregare argentum, & te inopem non imitari? scio enim quia satiari cupiditas non potest, sed, quò plus adjicitur, plus eam irritari. Pudet me vehementer, cum audio Philosophos sua projecisse, & me sollicitum vivere, filiam tuum, cui providus parens sollicitè, & perpetuò invigilas.

Da mihi, quaeso, gratiam, ut omnem sollicitudinem meam projiciam in te, & animo verè pauper sim. Beatos enim dixisti pauperes, & eorum esse regnum caelorum, divites autem dimittis inanes. Cur ergo nolim esse beatus, & evadere tristissimum illud Væ vobis divitibus? Qui enim verè servi tui sunt, sunt sicut egentes, multos autem locupletantes, tanquam nihil habentes, &

Matth. 5.
Luc. 1.
Luc. 6.
2 Cor. 6.

Num. 18. *omnia possidentes. Interea nihil cum Levitis possident nec habent partem in terrâ : sed dixisti eis : Ego pars, & hereditas tua. Ideo etiam venis quotidie, & mihi te das & pacisceris reipsâ, ut sim tuus : & cuius ero. si non tuus ? qui creasti me, & sic emisti, & sic paciscis, & sic tibi conjungis ? & poterit me quicquam separare à te ? quidquid id est, mors est quæ me separaret à te vitâ meâ. Et posset id fieri ? Eheu ! potest, scio, si me respicio. Attamen dico, & volo, & cupio unus esse tecum, mihi enim pauperi & misero, & esurienti, & sitienti, tibi, ô omne bonum, ô salus, ô panis vita, & fons aquarum viventium, tibi adherere verè mihi bonum est, & ponere in Domino Deo meo spem meam in aeternum, in aeternum, & ultra. Amen.*

Desiderium
unionis
cum Deo.
Psalm. 72.

Praxis ad paupertatem amandam.

Quid sæculares prestare debeant.

PRIMA. Sive sæcularis, sive Religiosus, recenscat & enumerata habeat quæcumque possidet, videatque an quid injustè retineat, aut Superiore in scio, si Religiosus est, aut superfluum, vel nimis curiosum, idque quotannis semel & iterum, omniaque Superioris potestati resignet ac tradat. Triste certè est & commiseratione dignissimum Religiosum, qui orbem spelque omnes suas deseruit, rosario, libello, scalpello adhærescere. eoque turpius illud, quo gloriosius de mundo triumphârat. Ideo nonnullis in more positum, ut catalogum rerum suarum habeant; eumque non nisi bonâ consideratione præmissâ adaugeant.

*Quid Religiosi.
Praxis pro
sæculari.*

Secunda Modestiam in habitu servet, ceteraque supellectile : quidquid verò splendori suo detrahit, si sæcularis est, aut commoditati, id tribuat Christo pauperi, & nuda membra Christi eo tegat quo parietes velarentur.

Alia.

Tertia. Quemadmodum Thomas Morus fecisse fertur, potest quivis alterius curæ se committere, ut sibi prospiciatur, & datis contentus esse : quod filiis familias, ac filiabus, ac maxime Religiosis convenit, qui gaudere debent, si paupertatem experiri digni sint. neque ferendum certè ut conquerantur, pauperesque se velint, ac sibi nihil deesse, cum divitiis etiam desint plurima.

Alterâ.

Quarta. Cum status & dignitas vestem splendidiorē requirunt, potest paupertatis & perfectionis amans interiora vilia amare, ut de S. Carolo Borromæo memoratur, & plurimis aliis etiam sæcularibus.

Nota.

Quinta est, exemplo Christi pauperes non averfari, sed libenter præ divitiis qui suam consolationem habent, eis opem fer-

ferre ad colloquium admittere , per se vel suos solari. Et certè quamvis hoc divitibus omnibus , etiam Principibus, usu venire potest ; maximè tamen Religiosos decet. Intolerabile siquidem est, paupertatem profitentes, & ejus in se amorem, ac pauperis Christi sequelam , pauperes fastidire , divitibus adulari. Venit enim Dominus pauper, & pauperes elegit , & missum se pauperibus euangelizare testatus est, & tu, Religiose. Christi imitator, eos minùs complecti, aut etiam quandoque spernere audes ? immemorem certè te declaras instituti & professionis tuæ , quodque paupertati alimenta, & beatitudinem tuam debeas.

Pauperes non negligendi minime à Religiosis.

Sexta, Examinare se quo in gradu quisque sit. Sunt autem secundùm Bonaventuram ; Primò, relinquere temporalia ; Secundò, amicos sæculares & temporales ; Tertio, seipsum. Vel Primò, pro transitoriis non laborare ; Secundò, non appetere ; Tertio, respuere, & tantùm coactũ admittere. Vel Primò, omnibus contentum esse ; Secundò, necessaria tantùm admittere ; Tertio, iis etiam velle carere. Vel Primò, nil sine licentiâ accipere prærogatâ ; Secundò, dare ; Tertio, nihil superflui habere ; Quarto, in iis quæ utenda sunt pauperrima optare ; Quintò, gaudere cùm necessaria desunt. *Dignatus es, ut sup. pag. 10.*

Gradus paupertatis. De gradibus virtutis.

Examen quo defectus Paupertatis Religiosis potissimum explorare potest.

Hi autem sunt Primò, necessariis nolle carere ; quòd verè pauperis ; Secundò, commoda amare ; Tertio, sua non custodire ; Quarto, superflua coacervare, & petacem esse, nec dare libenter ; Quintò, viliora respuere, & paritatem odisse ; Sextò, preciosa & affabrè facta in iis quibus utitur exquisere ; Septimò, uti re aliquâ affectu proprietario, ita ut gravatè pateretur auferri ; Octavò, per cuniculos agere ut iis uti possit ; Nonò, contra Superioris voluntatem abscondere, observare aliqua, vel habere apud alium quidpiam ; Decimò, transferre sine veniâ, dispensare, accipere, aut dare, vel usurpare ex domo per epicias.

Examen defectuum circa paupertatem, utile etiam sæculari.

Septima Praxis. Considerare sæpe juvat infatiabile esse cor hominis, & avaritiam numquam dicere, Sufficit. frustra itaque hominem opibus, honoribus augendis insudare ; numquam enim cupiditati magis satisfaciet : cur igitur frustra se fatigabit ? cùm , si voluerit eam moderari, ex nunc contentus esse possit, quod omnia bona (ut vulgo verè dicitur) superat ? O quàm utilè hoc esset multis, quibus res domi angusta, animi verò ampli ! quibus quia cum paupertate non bene convenit, in-

Quomodo pauperias divitibus amplectida.

quieti alienis invident, sordidè quærunt quæ postea prodigant, alieno se gravant ære creditoribus atque amicis graves; & cùm omnia fecerint, inde colligunt vituperium & dolorem, unde famam, quietem & honorem sperant. Verè enim spes impii tamquam lanugo, & tamquam spuma gracilis, quæ à procellâ dispergitur.

Sap. 5.

IACVLATORIÆ.

Psal. 61.

Eccl. 31.

Divitiæ si affluant, nolite cor apponere.

Beatus dives, qui post aurum non abiit; nec speravit in pecunia thesauris.

Matth. 16.

Prov. 30.

Quærite primùm regnum Dei, & hæc omnia adjicientur vobis.

Mendicitatem & divitias ne dederis mihi, tribue tantùm victui meo necessaria.

1. Tim. 6.

Nihil intulimus in hunc mundum, haud dubium quòd nec auferre quid possumus.

Matth. 19.

Si vis perfectus esse, vende, & vende omnia quæ habes. & da pauperibus.

2. Cor. 8.

Propter vos egenus factus est JESVS, cùm esset dives, ut ejus inopiã vos divites essetis.

Matth. 8.

Vulpes foveas habeant, & volucres cali nidos; filius autem hominis non habet uti caput suum reclinet.

Matth. 19.

Ecce nos reliquimus omnia, & secuti sumus te, quid ergo erit nobis?

Luc. 14.

Qui non renunciat omnibus quæ possidet, non potest meus esse discipulus.

Exercitium seu consideratio de Bonorum usu, & dispensatione pro divitibus, &c.

Job 1.

Vnde habentur bona.

CONSIDERA Primò, unde, cùm nudus in hunc mundum veneris, tibi hæc bona accesserint: & cognosce à Deo tibi data; non ut dominus sis, sed ut dispensator: rationem enim redditurus es villicationis & negotiationis, & talentorum usque ad novissimum quadrantem. An paratus es? hodie enim fortè omnium erit tibi reddenda ratio, an justè, an utiliter, an ad Dei gloriam illius bona dispensaveris.

Quæ eorum reddenda ratio.

Secundò, an obstrictus ad rationem sic reddendam sub pœnâ non tantùm capitis, sed æternæ damnationis, non debeat esse sollicitus pro bonâ administratione? quæ autem bona est? nõnne ea sola, quæ fit secundum

dùm voluntatem Domini? quæ autem ejus voluntas, & quo fine hæc eum tibi dedisse putas? certè ut iis salutem æternam acquireret, alios ad eandem perduceret, & ad Domini tui obsequium & laudem. si quis verò bonis ad luxum & voluntatem, & animæ grave detrimentum utatur, Deique contemptum, quâ fronte ad Dominum veniet, & rationem reddet? Attende jam qualis sis dispensator, an fidelis, an verò & tuam & aliorum salutem bonis his perdideris, Domino contumeliam feceris, & quasi tua essent, iis usus sis: imò eo deterius forsan vixisti quo plura tibi contulit bonus Deus. Quid ergo? nõnne tibi dicet: An oculus tuus, & cor tuum nequam est, quia ego bonus sum? cur mihi retribuïs pro bonis mala, & odium pro dilectione. *Aspira*, ut supra pag. 8 *Hæcine firmâ*, ibid.

Matth. 20.

Considera Tertio, unde contingat hæc in sæculi divitibus infania, ut sibi quid vis libere & licere putent: & verum sit illud Augustini, sæculi potentiam esse impunitam nequitiam. & videbis id accidere ex obcæcatione, quâ præcipitia non vident, sed velut equi effrænes in ea ruunt, vel in angustâ trabe ambulantes se jactant, & ruunt. auri enim fulgor & adulatio, quæ opes consequitur, fascinat divitem, & tumidum reddit. Vnde Apostolus divitibus præcipiendum aiebat, ne altum saperent præstantiores enim sibi videntur propter opes: quasi verò equum strigosum & claudum phaleræ atreæ præstantiorem redderent. Nõnne autem præstantia hominis vera in anima est? Quid si enim stultus auro splendeat, & niteat margaritis? sanè non eo melior vel præstantior. Age an quisquam prudens mallet esse minùs prudens aut sapiens, & magis dives? Imò verò divites cæteris ferè deteriores sunt. Unde Sapiens: Beatus dives, qui inventus est sine maculâ, quis est hic, & laudabimus eum? quapropter & Salomon petebat à Domino: Divitias & paupertatem ne dederis mihi Et si Sapiencia æterna pauperes beatos dixit, esurientes, lugentes,

Divitum infania.

August. de verb Do- min. ser. 37.

1. Tim. 6.

Eccli. 31.

Proverb. 30. Mtth. 5.

*Divitum
arrogantia,
Iob. 21.*

lugentes, patientes propter justitiam; cur divites se propter divitias beatos dicunt, tenentque tympanum & cytharam, crapulâ & ebrietate se onerant, largi in ludo & conviviis usque ad insaniam? cur vos in pauperes avari, & ut eos juvetis, inopes estis, aut videri vultis? cur, si suadet Dominus, cum facis convivium, voca pauperes, vos eos despicitis? Si humilitatem commendat, cur verbo læsi, verberare, immò alterius morte vos vindicare vultis? si pacificos laudat Dominus, cur factu pleni ad duella provolatis, & propter justitiam pati nihil vultis? Vide quanta diviti humiliandi se sit causa. Inter vinctos, qui de suspendio certior, humilior est alio de veniâ prope certò: at qui dives de gehennâ quo certior est, eo magis superbit, Quid enim dicit Veritas? Væ vobis divitibus, væ qui habetis consolationem vestram: væ vobis qui saturati estis! Amen dico vobis, quia dives difficile intrabit in regnum cælorum. Iterum dico vobis, facilius est camelum per foramen acus transire, quàm divitem intrare in regnum cælorum. Vide an hæc vera putes; an ita vivas, ac si putares esse certissima. Aspira ut sup. p. 8. *Hæcine firmâ fide, &c. ibid.*

Luc. 14.

Luc. 6.

Matth. 19.

*Divitia
spina.
Eccli. 31.*

Considera innumeras spinas divitias gignere: non enim frustrâ à Domino spinæ appellantur. Unde Sapiens: Multi dati sunt in auro casus: & facta est in specie ipsius perditio illorum. væ illis qui sectantur illud, & omnis insipiens in eo capietur. Hæcne credis & ultrò in laquos te abjicis?

*Eccli. 41.
Divitum
mors.*

Jam vide quis exitus & mors sit divitum. O mors, ait ille, quàm amara est memoria tua homini habenti pacem in substantiis suis! quid verò post mortem? revertitur in terram communem matrem omnium, uti nudus egressus erat. unde Job: Si comportaverit impius argentum ut pulverem, & sicut lutum præparaverit vestimenta; præparabit quidem, sed justus vestietur illis, & innocens argentum dividet. Quæ ergo habes; cujus erunt? at familiæ erit splendor. cheu, & animæ

Iob. 27.

tua

tuæ inde tormentum. Lautius vivent amici: & tu fortè ideò bibes calicem furoris Domini. O stulte, an tibi familia non est in cælo? quamdiu, ut speras, ibi habitabis, qui tam sollicitus eras ut splendidè hîc viveres? quamdiu hîc tua familia stabit, immemor tui, aut si memor, frustrà, & quo splendidior, eo sæpè deterior.

Considera Quartò, quomodo deinceps divitiis ad salutem uteris, & audi Dominum, qui tibi eas dedit; qui id suadet, imò mandat, ut primò animæ tuæ consulas: Facite vobis amicos de Mammonâ iniquitatis, ut recipiant vos in æterna tabernacula: honora Dominum de substantiâ tuâ: peccata tua eleëmofynis redime. Ecce quomodo Deum placare possis. imò & septuplum & centuplum promisit; sed, eheu! in ludum, in convivia & luxum pecunia non deest; pro animæ salute, pro ejus victu, pro Dei cultu quoties deficit! Quanto satiùs, cùm momentum tantùm sit vita vestra, æternos sibi facere thesauros in cælo, quò fur non appropriat, neque tinea corrumpit. Statue ergo honorare Dominum de substantiâ tuâ: ante omnia tamen justitiæ & creditoribus fac satis. ô quàm triste, quàm turpe te, ô dives, alieno splendore vestiti, & pauperum creditorum audiri gemitus in cælo, cùm exultas illorum bonis & sanguine in terrâ. Considera, an in horâ mortis, & in iudicio ista non sint tibi futura in singultum. Deinde, provide familiæ tuæ secundùm rectam rationem; non secundùm leges sæculi: Christianus es, Christi lege, non sæculi jurasti vivere.

Postremò, honestæ etiam licet recreationi aliquid tribuas. Ubi hæc legeris, & intellexeris te bonorum tuorum non esse dominum, sed dispensatorem, vide quomodo hactenus dispensaveris, & an talem tu dispensatorem habere velles. Attende, quantum ludo & luxu, cum magno animæ detrimento, absumpseris, & Dei injuriâ. Secundò, quot, quantaque bona opera illis fecisses si voluisses; quantumque ex iis thesaurum moriturus

*Divitia ad
quid utiles.*

*Luc. 16.
Prov. 3.*

Dan. 4.

Divites bonorum tantum sunt dispensatores.

Alearum deservatio.

riturus in cælis haberes. Atqui non tenebaris. An forsitan ludere & prodigere debebas cùm scires talem reddendam rationem? Tertio, vide quàm securè & quietè vivat bonus dispensator: non illum sollicitum creditor agit, non anxium habet rei familiaris angustia, ab omnibus colitur, & gratus est, ubi alius plurimis uti obstrictus est, ita iis supplex esse cogitur.

Hæcine vera, ut sup. pag. 7.

Considera, unde contingat hæc stultitia, ut plus quisque gratis expendat, quàm habeat in bonis: unde ista inquam prodigalitas? causa est Primò, quòd putet sese bonis pro arbitrio posse uti; quod falsam. unde monet Sapiens, Benefac humili, & ne dedêris impio: si benefeceris, scito cui benefeceris. Dives autem hoc non considerat, & malè beneficia & opes collocat. Paria autem sunt, ait Hieronymus, dare histrionibus, & sacrificare dæmonibus. Secunda causa est gula, propter quàm Esau primogenita sua dedit pro lenticulâ, & abiit parvi pendens quod primogenita sua vendidisset. Ita multi in conviviiis prodigi stultè uno die multo parta tempore distribuunt, & se exhauriunt. Et cùm dicat Scriptura: Si multum tibi fuerit, abundanter tribue; tales de modico multum tribuere volunt, sed non Deo, Tertia est superbia, quâ se majorem & ditiozem, quàm sit, haberi cupit, & (ut ita dicam) plus vult ferre quàm potest, etiam si se disrumperet. Vide quanta sit insania. Vide precor, quàm vanum sit à parasitis hodie laudari, & cras rideri; hodie largiri, & cras animâ debere; posse Deo servire securè, & in omnibus gratificari, & inquietam tamen vitam ducere, & sæpè perditam, dum loculi vacui pessima suggerunt consilia, & amici ollares ea fovent.

Quisque ratione subditore debet.

Remedium in promptu est, quod monet Sapiaentia æterna; Primò, sedere nimirum, & computare sumptus, ne censum superent; Secundò, generoso esse animo, & scire ubi vera gloria, quæ non famulorum turbâ; sed bonâ

bonâ

*Eccli. 12.
Vide ô dives
ubi & quomodo
modo expendas.*

Hieron.

Nota.

Genes. 25.

Tob. 4.

bonâ vitâ; non sumptu, sed prudenti dispensatione metienda est. O Deus, ut infr. pag. 387.

Meditatio seu consideratio de Bonorum dispensatione.

PVNCTVM I. Considera, quorsum bona hæc à Deo sint data, nempe ut iis non aliter quàm ad ejus gloriam & tuam salutem utaris. Expende an ita feceris. Secundò, scias non licere ociosa relinquere, &, ut ille *Matth. 25.* talentum abscondere, sed mandatum nobis esse, ut negotiemur dum veniat Dominus; idque ad maximam ejus utilitatem, si servi fideles esse velimus & collaudari; ut ille *Matth. 25.* qui quinque talentis acceptis, alia quinque superlucratus fuerat. Cogita, quæso, an non tu sic velles tua bona administrari; an non semen, quod jacies, fructum adferre centuplum; atque ita collige, meritò Dominum præcipere, ut sic bonis tuis utaris, ut fidelis dispensator inveniaris. Adverte deindè, illa tua quæ appellas, tua non esse, sed Domini, ac proinde disce tuo arbitrati & commodo de iis nefas esse disponere: neque te esse fidelem, si, cum possis centum annuè (ut ita dicam) lucrari, octoginta tantùm Domino reddas; viginti verò in proprios usus & vanitatem expendas: ut servus ille *Lucæ 16.* idem autem facit, quisquis ad Dei gloriam non purè bonis suis utitur, sed suam etiam quærit, aut certè vanitatem.

Aspira, ut supr. pag. 8. Hæcine firmâ, ibid.

PVNCTVM II. Considera tres classes hominum, seu servorum, seu mavis filiorum. Prima eorum est, qui bona domini, vel patris, expendunt ad ejus contumeliam, utque bellum illi inferant. ejusmodi sunt, qui bonis ad luxuriam & fastum abutuntur, & sodales & amicos exemplo & aliter ad hujusmodi invitant, vel iis illa largiuntur qui id faciunt, ut commodiùs faciant, & sic æte suo hostes Dei foveant. Nónne enim illos comparare aptè possumus his qui à patre vel domino pecuniam

Cur bona hominibus à Deo data.

Matth. 25.

Dispensator es, vide ut fidelis.

Lucæ 16.

Tres classes utentium bonis.

niam accipiunt, ut eis seruiant, eosque tueantur: quique eâ acceptâ, sicarios & latrones in necem patris, seu domini conducunt, quorum etiam se duces constituunt? Alia classis est eorum qui Deo seruire volunt & Mammonæ, uti Samaritæ Deo & idolis, Domino & sibi negotiantur. Hi, ubi herus ponit insignia sua, illic etiam propria collocant: si hero duodecim debeantur, sex sibi capiunt; gloriæ, inquam, vel utilitatis partem. Hi sunt, qui in conspectu Dei dicunt ei, se velle partim ejus voluntatem, partim suam adimplere in bonorum usu. Tertia classis est eorum, qui sciunt ea, quæ possident, prorsus aliena esse, eaque Domino offerunt, ut iis ad arbitrium utatur, & sollicitè quærunt, quomodo iis maximam voluptatem, honorem & gloriam consequi Dominus possit. Hi sunt verè resignati, & qui inventi sine maculâ, post aurum non abeunt: hi sunt, qui, ut Christi sint discipuli, renunciant omnibus quæ possident, ut Luc. 14. præcipitur. Vide in quâ classe hactenus fueris & esse velis. *Hæcine vera*, ut sup. pag. 7.

Matth. 6.

Luc. 14.

Stricta bonorum ratio danda in die judicij.

PUNCTVM III. Considera, rationem bonorum maximam habendam & reddendam esse in die judicii: de eorum enim dispensatione ita Matth. 25. agitur, quasi aliarum ibi rerum ratio nulla haberetur. Secundò, considera quomodo cupiditas humana in hoc mundo ad summa tendat, & pecuniam in cibum, vestem, domum, agros, non nisi optimè collocari optet, & quæ dementia in æternitate, neque de optimâ mansione, nec de victu aut vestitu, magnoperè curare? Nonne stultus putaretur mercator, qui cum posset eodem precio comparare preciosam margaritam, multò deteriores sciens sibi vel hero emeret? Aliter Sapiencia æterna docet, dicens: Simile est regnum cælorum homini negotiatori, quærenti bonas margaritas: & inventâ unâ preciosâ dedit omnia sua, & comparavit eam. Expende hæc coram Deo, & ab eo lumen & gratiam pete, & dole, quòd tu filius lucis non tam fueris prudens in

Matth. 13.

Luc. 16.

gene-

generatione tuâ, atq; filii hujus sæculi, qui assiduè quæ-
runt quomodo plus fructus & honoris & commodi ex *Imitari sæ-*
pecuniâ colligere, ex agro, ex arte suâ, &c. queant, & ad *culi filios.*
hoc mare & terram obeant, tu verò vide an exemplo,
vel nescio quo motu actus, ubi possis centuplum acci-
pere, octoginta cupias; ubi possis certò collocare, plu-
rimis periculis tua & te exponas.

COLLOQVIUM erit, quò te tuaque divinæ Majestati
offeras, hoc vel simili modo: O fons bonorū omnium,
à quo omnia mihi bona venerunt, quorum ego me fa-
teor solū dispensatorem, offero ea, id est tua tibi: tua
enim sunt, & vehementer opto ea ad honorem nomi-
nis tui impendere. vtinam scirem quo pacto id meliùs
præstare possem! certè ut fidelis servus promptè id fa-
cerem, per gratiam tuam ad maximam gloriam tuam.
Amen. O Deus meus, ut inf. pag. 387.

Meditatio secunda de eadem.

PVNCTVM I. Considera in dispositione bonorum *In dispositio-*
primò quærendam Domini voluntatem; quidquid *ne bonorum*
enim contrà, vel præter illam impenderis, te reddere *divina vo-*
cum usus oportebit. quocirca ut in aliis rebus Deum *luntas inve-*
suppliciter roga, ut tibi voluntatem suam aperiat: ita *stiganda.*
Joannes Patricius Romanus sollicitè quæsit in quod *Vide breviam-*
opus pium Deipara erogari suam vellet hæreditatem: *rum 5. Au-*
quæ ei ostendit sibi fore gratum, si in ecclesiam suas fa- *gusti.*
cultates expendere, & hoc insigni miraculo declara-
vit. Ut autem voluntas Dei tibi cognita sit, resignato
animo esse oportet; neque enim revelat illis Deus vo-
luntatem suam, quibus decretum est propriam sectari. *Isaia 58.*
Hoc est quod per Prophetam queritur Deus: Me ete-
nim de die in diem quærunt, & scire vias meas volunt;
quasi gens, quæ justitiam fecerit, & judicium Dei non
dereliquerit; rogant me judicia justitiæ; appropinquare
Deo volunt. Quare jejunavimus, & non aspexisti; hu-
milivimus animas nostras, & nescisti? ecce in die jeju-

nii vestri invenitur voluntas vestra. *Credo tibi, ut su. p. 7.*

Quæ eleëmofyna optima.

PUNCTVM II. Ut autem ratiocinando quænam sit voluntas Dei assequaris. Considera, quæ eleëmofyna melior sit. Est verò illa, quâ Dei honor maximè propagatur, unde hæc sunt piorum vota, ut optent suis facultatibus & aliis modis efficere, ut binnes Deum agnoscant & ament; atque adeò, si cælos novos creare possent, & Angelorum hierarchias in Dei laudem perpetuâ, id sanè præstarent. Cùm verò Deus à justis & bonis maximè honoretur, si quis, ut id illi cōmodè præstent, sua conferat, id Deo acceptissimum esse apparet. Bonorum verò duo genera sunt: unū eorum, qui ut Christum sequi possint, & meliùs illi servire, sponte suâ abdicant. Et quantopere Rex hujusmodi sibi devotos milites à subditis suis ali desideret, manifestum est. Aliud genus bonorum est eorum, qui aut sorte, aut vitiò suo, aut coactè sive ex necessitate pauperes sunt: quibus si tua conferas, omninò rectè etiam feceris. quanto tamè gratior Deo sit eleëmofyna cæteris paribus illis potiùs, quàm his collata, liquet. Inter hos duo item alia genera reperies; unū, quod sibi vivet, & Domino servit: aliud, quod insuper complures ad Domini obsequiū adducit, nomen ejus celebrat, imperium propagat & tuetur. Et hujusmodi Religiosos nonnullos esse, omnibus notum. divites autem procuratores esse videntur, opibus ad hoc donati, ut operarios ejusmodi ad obsequiū Domini adducant. quo verò illi aptiores & perfectiores, eo meliùs rem Domini agunt; magis certè quàm ii, qui incerto eventu erudiendos ad ministerium multo labore adsciscunt. Id ex militiâ sumpto exemplo clarius evadet. Quis enim Rex non mallet exercitatos milites, quàm prorsus tirones? quis non mallet ascriptis à se in militiam annonam præbeti, quàm tirones legi, qui incertū an futuri militiæ apti? denique quos sapientissimus dux magno studio delegisset è millibus, hos meritò quivis aptiores militiæ ejus, & gloriæ propagandæ judicaret.

Divites procuratores sunt.

Qui pauperes pro aliis alendi.

Applica

Applica hæc Christo Regi, clero & Religiosis, & aliis qui proximi salutem vacant: his enim tessera militiæ vocatio est. alii quicumque aluntur, hoc fine aluntur, ut tales, vel similes aliquando evadant. sicut etiam gratius esset Regi, naucleros pro suâ classe alii & conquiri, quàm epibatas & sentinarios; sive architectos potius quàm viles operas. Quàm verò gloriosum sit Deo & homini, laudatores Dei, propugnatores fidei, complures architectos & naucleros in dubio hoc mari & naufrago undique colligere, luce clarius existit: sic enim eleëmofyna latissimè diffunditur, ejusque fructus, cùm uni corporalia præbentur, ut multis spiritalia tribuantur; imò etiam corporalia. denique hoc certum sit, eleëmofynam ex omnium Theologorum consensu potius ac prius meliori tribuendam. Unde Hieronymus contra Vigilantium explicans illa verba: Facite vobis amicos de Mammonâ iniquitatis. Num, inquit, isti pauperes, inter quorum pannos & illuviem corporis flagrans libido dominatur? nō, ait simpliciter pauperes; sed, pauperes spiritu beati appellantur: in vulgi pauperibus sustentandis nequaquam intellectu, sed eleëmofynâ opus est; in sanctis pauperibus, beatitudinis intelligentiâ, sicut scriptum est: Beatus, qui intelligit super egenum & pauperem: in die malâ liberabit eum Dominus.

Hier. contra
Vigilant. c. 5.
Luc. 16.

Psal. 40.

Oblatio quâ dives verè fit pauper & beatus, & illud, vae divitibus, evadit.

ODEVS meus ecce hæc bona mihi largitus es, ô infinita bonitas; sed verè bona sunt? O bone JESV, tu aeterna veritas dic mihi, obsecrò; quia audit servus tuus; & ecce vae, ais, vobis divitibus qui habetis hic consolationem vestram; vae vobis & bona sunt hæc? eheu infelix ego homo, cui tu ob ista vae minaris, ô fons bonorum, undè addis: Amen dico vobis, quia dives difficile intrabit in regnum caelorum; & rursus: Facilius est camelum transire per foramen acus, quàm divitem intrare in regnum tuum; hæcine ergò bona? hæcine vera sunt, ô aeterna veritas! &

Matt. 19.

Eccli. 11.

1. Iac. 6.

Luc. 16.

Eccli. 31.

Ibid.

Matth. 5.

illa bona sunt, ô aterna bonitas? quomodo bona: an quia tibi summo bono acceptos nos reddunt? sed elegisti, ut ait Apostolus tuus, pauperes in hoc mundo. & num forte us meliores sumus divites? Eheu si dives fueris inquis, non eris immunis à delicto: omnes qui volunt divites fieri in hoc seculo, incidunt in tentationes & laqueos diaboli; & multos perdidit aurum & argentum, sed forte divites meliùs serviemus tibi? Verùm audio, Non potestis Deo servire & mammonæ; non potestis? non possumus? & bona sunt hæc? veruntamen aliquando convertes nos ad te: quid? nõnne asseris quod qui amat aurum non justificabitur? nihil enim est iniquius quàm amare pecuniam, & beatus vir qui post aurum non abiit, nec speravit in pecunia thesauris; & Beatus ais pauperes spiritu, & meritò, quoniam ipsorum dixisti esse regnum calorum. O vox Domini confringentis cedros! vox Domini revelantis condensa! An huic credo Deus meus? verène credo tibi ô aterna veritas? verène credo sapientia aterna? si vera sunt, si certa, si indubitata responsa tua, nõnne va mihi misero, quem bona fluxa, ad vitæ huius momentum retinenda separare possunt à te ô omne bonum! Quid faciam tibi ô custos hominum, quare posuisti me contrarium tibi? scio quid faciam, honorabo te de substantiâ meâ, quid aio? tua, inquam. Quid enim intuli in hunc mundum? dispensator quidem tuus sum, sed eheu! si ponas rationes cum servis tuis, quis fidelis invenietur? Scio quid faciam, angustie mihi sunt undique, & jactor in naufrago mari. Potiùs quàm peream aeternùm, projiciam omnia, & tu mihi restitues hereditatem tuam. Angusta est via, potiùs quàm excludar à te, in aeternum liberrimè exuam omnia, & scio, scio inveniam omnia.

Lucæ 14.

Renuntia-
tio rerum
tempora-
lium.

Sequi te nemo omninò seu secularis seu Religiosus potest, nisi qui renuntiaverit, saltem animo, omnibus quæ possidet. nemo? Renuntio ergo omnibus, & volo & rogo. & humillimè rogo & obsecro te per viscera misericordie, ut possim esse discipulus tuus. O Domine, ô salus nostrâ, ô vita nostrâ, tu non del. etaris in perditione & morte nostrâ; aufer ergo à me concupiscentiâ, & suscipe hoc desiderium meum quo animo meo omnibus renuntio, re ipsa etiam paratus facere potiùs quàm te offendam, & pauper esse potiùs cun-

Lazaro,

Lazaro, quàm cum Epulone dives, itaque cor meum & omnia mea, id est, tibi tua offero, dispone de iis ut tibi placet; si enim tua sunt uti sunt, iniquus sum si velim arbitrio meo, de tuis disponere, O Domine dominantium. Si igitur tollas per vim hominũ & injuriam, aut aliter à me bona, sustinebo, & humiliter dicã cum Iobo, Dominus dedit, Dominus abstulit; sit nomen Domini benedictum. Si petas à me tua per pauperem, reddam libens, nam tuum repetis, & pro tuã charitate infinita promittis centuplum, & non credam tibi? & potero unquam à me ullum tristem dimittere? nequaquam; ita propono coram te, & curiã tuã. Quidquid cognovero ratione, aut prudẽrium consilio, aut sanctã inspiratione, fore pro majori tuã gloriã (non meã) id faciam, deserenda semet iam affectu per gratiam tuam desero, perdenda jam perdo, ut ea inveniam, jam abrenuntio omnibus ut tuus sim discipulus. Mundus hæc non novit, cujus est hic congregare, familias ornare, & domos multiplicare. Ego verò servus tuus sum, & dispensator fidelis esse cupio: Quod pro majori gloriã tuã, pro salute meã, pro animarũ lucro magis esse conspexero, magisq; ex voluntate tuã, faciam; reddenda enim erit ratio, & à me petes cur non dederim ad usuram talenta tua, neque enim fallere te possum, & scio quid à servo meo vellem; scio quid à me tu velis; dixisti enim oport. re pecuniam meam dare ad usuram, & si dederò tibi, etiam centuplum reddes, ergo me & omnia toto corde do tibi, & ecce jam affectu pauper sum; Ecce reliqui omnia & sequor te, quid ergo erit mihi? Tu mihi Deus meus & omne bonum: tu mihi eris omnia, qui dedisti mihi vitam tuam, corpus & sanguinem tuum, & omnia. Reddo tibi me, & hæc omnia, credo enim & firmã fide, quòd à te accipiam centuplum, & vitam æternam possidebo. Credo tibi quia veritas es, potiùs quàm homini mendaci. Credo tibi quia bonitas es, & vinci non potes liberalitate; etenim quæ verè tua sunt, ea reddimus tibi. O Deus cordis mei, suscipe ea, sicut corde sincero offero: ut quando placebit tibi, re divitem, sed affectu pauperem, recipias in æterna tua tabernacula. Amen.

Praxis.

Hæc facilè colligi potest ex iis quæ suprã dicta, pauca tamen accipe, &

*Cavendum
ne aliena
quis possi-
deat.*

Primò, recense bona tua, & vide num quæ mixta sint aliena; ne hæc, velut tinea, tua consumant, ne verò tuis fur appropriet, trans mitte crebrò manu pauperis in cælum, ibi domum, ibi agros compara æternos.

Secundò, delibera cum prudentibus, quomodo impendere tua maximo lucro possis pro tuâ tuorumque salute.

*Æmulare
filios seculi.*

Tertiò, sæcularium mercatorum industriam non tantùm æmulare, sed si potes, cùm de æternitate agatur, supera.

Quartò, ut illi rationes subducunt lucri temporalis, sic tu spiritualis.

Quintò, ut illi certos institutores habent, sic tu pauperes, quibus compares tibi æterna tabernacula. Ut illi non uno in loco, sed ubicunque possunt, colligunt pecuniæ fructum, sic & tu collige undecunque liberalitatis thesauros.

Dignatus es, &c. ut sup. pag. 10.

J A C V L A T O R I Æ.

Psal. 72.

Psal. 5.

Psal. 8.

Psal. 141.

Matth. 16.

*Q*uid mihi est in calo, & à te quid volui super terram?

*D*ominus pars hereditatis meæ & calicis mei.

*E*t quæ est expectatio mea? nonne Dominus?

*P*ortio mea Dominus sit in terra viventium.

*Q*uid prodest homini, si uniuersum mundum lucretur, anima verò sua detrimentum patiatur?

C A P V T XXIV.

*Deliberatio de delectationum appetitu moderando,
tertio auxilio in viâ Dei.*

Sap. 4.

HOMO. O quàm pulcra est casta generatio cum claritate! immortalis est enim memoria illius, quoniam apud Deum nota est, & apud homines: cùm præsens est, imitantur illam; & desiderant eam cùm se eduxerit, & in perpetuum coronata triumphat in coinquinatorum certaminum præmium vincens. Sic sonat in auribus vox tua dulcissima, Christe JESU, & afficit intima cordis mei: verumtamen cùm in omni vitæ genere dederis, ô Bonitas infinita, unde gaudeat cor hominis, & rursus intonet Apostolus tuus: Qui Christi sunt, carnem suam crucifixerunt cum vitiis & concupiscentiis suis; quid faciam ô magni consilii Angele, ô Sapien-

Ga'ar. 5.

Sapientia æterna? trahit me voluptas, periculosa esca, quã multos aduersarius inescat & in interitum rapit.

CHRISTVS. Fili, dixi ego veritas. Qui non odit patrem & matrem, insuper & animam suam, non potest meus esse discipulus. Credis hoc? Nonne vides, quia transit mundus & concupiscentia ejus, & transit velut umbra? Ô si amaritudines quibus condiuntur mundana gaudia, degustares? clamares utique mortem in olâ esse, neque edere ex eâ neque bibere posses de calice hoc, cujus fœx non est exinanita, ex quo bibunt omnes peccatores terræ. Quid enim sunt voluptates corporis & sensuũ, videre, audire, sentire? nihil aliud quàm momentaneum aliquod gaudium, idque de re extra vos longè posita, quæ vobis tantummodo per solam sensuum cognitionem conjungitur, neque tamen unquam verè possidetur. Imò attende, & vide quàm vana sit voluptas & omnia. Ecce licet Rex esses, & tamen regnum te possidere ignorares; nihilo felicior esses, quàm si eo careres. Vel è contrario, si fingeres te Regem esse, vel regnum habuisse, eodem modo te fictio, sicut res ipsa vera afficeret. Hinc qui se beatum putat, etiamsi verè miser sit, gaudet, uti beatus: Qui verò se miserum putat, miser est etiamsi bonis omnibus affluat; ut avaro inter opes accidere solet, & ambizioso inter honores, & delicioso inter delicias, quarum extrema major amaritudo semper occupat. Vbi verò sis si attenderes, in valle scilicet lacrymarum, exilio, carcere, putas liberet deliciari tibi, quem licetor ad portam, ut ducar, expectat? *Aspira*, ut sup. pag. 8. *Hæcine firmâ*, & c.

HOMO. Magnam omnino sentio vim esse voluptatis, cheu per eam video columnas cæli, & stellas cecidisse, & totus contremisco. Adamum unius pomi voluptas, Esauum pultis cepit, & perdidit: & quos non libido supplantavit? Davidem sanctissimum, sapientissimum vicit Salomonem, & fortissimum Samsonem superavit. Video, Domine, nemo continens esse potest,

Luc. 14.
Voluptates
amaritudine
condiuntur.
1. Ioan. 2.
4. Reg. 4.
Psal. 74.

Gen. 25.

nemo deliciis, nemo vitiis abstinere, nisi tu dederis.

Haccine vera, ut sup. pag. 7.

*Voluptatis
& abstinē-
tiæ effectus.
2. Cor. 3.*

CHRISTVS. Hoc est sapientiæ initium & salutis, sci-
re & cognoscere quòd non sitis sufficientes aliquid ex
vobis tamquam ex vobis cogitare. sufficientia enim
omnis vestra ex me est. Vide tamen quid ad salutis op-
tatum finem conferat voluptas, quid abstinētia. illa
hominem enervat, mollem facit, & velut in viâ viato-
rem quidem momento reficit, sed sæpè tardantem cæ-
lesti patriâ excludit. quis enim facilè modum voluptati
ponit? in tam lubrico loco quis consistit? & ut possit,
non invenitur sapientia in terrâ suaviter viventium.

Iob. 18.

Finge hominem qui cum Salomone nihil deneget ocu-
lis suis, & abeat in viam concupiscentiarum suarum;
quid in illo, nisi imaginem prodigi reperies? Videre
omnia ardet, & sitim non restinguit; audire, & semper
plura aet cognoscere; vult gustare, & rursus gustata
desipiunt; trahitur in omnem partem, & ut Euripus a-
gitatur: modò videre vult, modò audire, modò ambu-
lare: vicissitudo in omnibus placet, non tamen placat
appetitum, sed accendit ut oleum camino additum,
nulla ibi virtus, non modestiæ decor, non temperantiæ
splendor, non tranquillitatis cælestis imago; sed multis
dominis servitutem serviens, in partes trahitur, nulli-
que satisfacit, nusquam quiescit, sibi gravis, sibi ipsi di-
splicet & fastidio est. hoc unum agit, & nihil agit, quan-
do inutilibus se onerat & exonerat. Et quemadmodum
turpe foret uni colori & saporì omnem intendere sol-
licitudinem; ita etiam variis: varias etenim cupidita-
tes induere non est laudabile, sed magis vituperio di-
gnum. Ille autem id agit, & variis sese subdit; ac quasi
brutorum formam induit, qui gaudet ut canis de lu-
xuriâ, de voracitate & voluptate ut porcus exultat.
Nõnne id monebat Propheta meus dicens, Nolite fieri
sicut equus & mulus?

psalm. 31.

Haccine vera, &c. ut suprà pag. 7.

HOMO. O quanto melius esset generosè seipso esse majorem, & terrenis his excelliorem animum gerere? *Voluptates vincula.*
 Quis libero amico eam perpetuam servitutem tuaserit, tot vincula, tot compedes, quibus si non in interitum, in mille molestias trahatur? At verò qui in his temperatus est, nullius nisi tui Domine IESV indiget, liber est libertate sanctâ, & tibi propiùs accedit, qui nullius omnino indiges: & quemadmodum si quis omnia in se haberet, felix esset; ita proximè ad felicitatem accedit, qui gratiâ tuâ paucissimis indiget, eaque accipit de manu tuâ, cùm de nullis, non cibo ventris sui, non potu, non recreatione sollicitus sit; sed quomodo placeat tibi. ille quovis ire, & in cælum cogitatione cùm liber, abire potest, non istis illigatus quæ aggravant & deprimunt animam nostram.

CHRISTVS. Cùm verò ad mortem venerit homo, quantam putas abstinuiffe etiam licitis jucunditatem, summamque pariet in ejus mente fiduciam? & capiet dulcissimum ex eo solatium, eò quòd sponte pridem amore mei dimissum sit, quod tum necessariò dimittere oportebit. Quàm gaudet tunc, qui multa negavit oculis suis, qui pepigit cum iis fœdus ne cogitarent de virgine! tum enim clarè videt nihil esse omnia mundi gaudia, & ludibria, & pro nihilo ferè omnes homines insanire & perire. *Iob. 31.*

HOMO. Sed tamen, nōne licita multa in hoc genere sunt, ô aeterna Sapiëntia?

CHRISTVS. Sunt utique, sed diligenter cavendum est, ne dùm relaxare animum vultis, solvatis omnē harmoniam, & quasi concentum quendam bonorum. Sannè necesse est recreari corpus, & animi arcum non perpetuò tendere. verùm ex recreationes eligendæ, quæ ab illicitis longiùs dissident: ne qui in confinio peccati ambulat, & periculum amat, pereat in eo. Vide etiam ut qui illicita multa commisisti, etiam à licitis aliquibus abstineas. *Animus interdum relaxandus.*
 cuius enim sub vexillo militare te profiteris? *Amb. lib. 10. Officiorum. Eccli. 3.*

nónne meo Dõmini tui crucifixi? Et tu mundo talem te probare poteris, si indulgeas cupiditatibus tuis?

Galat. 5.

HOMO. O dulcissime JESV, & quidem si voluptas, placet; nõnne magis debet æterna? nam, ecce, si hæc visus vel auditus vitavero, æternam mihi promittis. Et quomodo, si hæc credimus, non libentes mortificamus carnem cum vitiis ac concupiscentiis suis?

Credo tibi, &c. ut su. pag. 7.

Sanctorum solatia.

CHRISTVS. Nõnne hoc Sanctos meos in eremo solitarios, consortio & solatio hominum ut sponte se privarent effecit? sæpè toto vitæ tempore, sæpè annis multis austeritatis & silentii observantissimos, severos sensuum custodes? quod jam multis sæpè cohortationibus, regulis ac statutis à Religiosis aliquando aut vix, aut non potest impetrari. Quid causæ est?

2. Reg. 23.

Hebr. II.

1. Cor. 9.

HOMO. Tu nosti, Domine, imperfectum & tepiditatem nostram, odibilem quidem tibi, sed & sanabilem. O quàm rectè ad hoc quidam per te dixit: Si spectaculis interioribus non careres, nunquam ad exteriora exires, siue vacares, aut voluptate abstraheris, quæ quantumcumque fœda, tamen trahit. Nõnne ideò vix, ô JESV, vix potest videri in multis detractionis & maledicentiæ emendatio, eò quòd solùm pruritus, eheu, quispiam sit, & delectatio in alterius ulcere, sordibusq; fodicare? Qui verò viri virtutum fuerunt, carnem suam crucifixerunt cum concupiscentiis suis. Ideò David aquam effundens olim sacrificavit toto corde tibi, & Moyses grandis factus elegit magis affligi cum populo Dei, quàm temporalis regni habere jucunditatē. Paulus verò tuus castigabat corpus suum, & in servitutum redigebat, ne fortè, cùm aliis prædicasset, ipse reprobus efficeretur. Similiter & omnes Sancti tui quo Spiritu ducti? quo impulsi? Quid verò magis pudere Christianos debet, quàm quod Ethnici etiam oculos à formâ præstantiore, & aures à petulanti sermone, & manus sæpè ab avaritiâ abstinebant, qui paulò plus cordis habebant?

Ethnicorum modestia.

bant? Jam verò, Domine JESV, quasi cum Epicuro laxasses habenas omni voluptati. sic multi passim pro-
ruunt in sensuum curiositates & oblectationes: & eheu,
si negentur, gravis illis afflictio, & tamen discipuli tui
dici & haberi volunt. Ethnici voluptatis regnum cum
virtute consistere non posse asseriebant; neque in Re-
publicâ voluptuosos, qui ei servirent idoneos, sed pro-
brosos. Quid verò de Christianis multis dicemus? Do-
mine JESV, ô Sapientia æterna, an confiteri fratres po-
teris coram Patre tuo, quos ad eò degeneres vides ab
exemplo tuo? quid enim nos aliud totâ vitâ docuisti,
quàm deliciarum affectum moderari? eligisti enim
quod carni molestius est: id ergo melius, id utilius, id
magis eligendum, & quisquis aliud docet, vel suadet, ab
eò tamquam seductore cavendum est.

Credo tibi, &c. ut sup. pag. 7.

Nonne etiam idcirco tot innoxias voluptates & ob-
lectationes in pulcherrimo cælorum aspectu dedisti no-
bis, totque quotidie producis liberalissimâ manu tuâ
herbarum & fructuum genera? ut saltem velut in Para-
diso Adamum oportuit, abstinentiam à paucis & parvis
libentes tibi dicaremus. Sed ô insaniam! querit homo
gaudium & quietem, ubi certò inveniri non potest, in
fædo lacu scilicet vanitatis: an enim satiatur unquam
oculus visu, vel auris auditu impletur? Et certò scitur,
quod qui biberit ex lacu voluptatis, sitiet iterum, & ma-
gìs sitiet, ita ut ipsamet in tormenta oblectamenta ver-
tantur, desideriumque nascatur bibendi, & habendi in-
tolerabile & insatiabile. Quando, ait gulosus, evigila-
bo, & rursus vina reperiam? & licet voluptas, ut ait Ber-
nardus, videatur esse medicamentum, tamen facit ad
infirmittatis augmentum, ipsumque medicamentum in
vulnus vertitur.

Aspira, ut supra pag. 8. Hæcine firmâ fide credo, ibid.

CHRISTVS. Unde Sapiens meus meritò ajebat: In-
veni amariorem morte mulierem. quod ad omnem
meritò

*Voluptas
Christi ex-
emplo fru-
gienda.*

*Bern. ser. 12
de Nat.*

*Quare tam
pulcer calo-
rum aspe-
ctus.*

Eccles. 2.

Bernard.

Eccles. 7.

Iob. 20.

meritò voluptatem transferre potes, in quâ pereunt robusti Israël, & cùm satiati fuerint, arctantur, & omnis dolor irruit super eos. Ebrietas enim unius horæ hilaritatem insaniam nonne longi temporis tædio pensat?

Senera.

Oratio.

HOMO. Itaque si delectari libet, delectari in te, Domine, cupio, & scio dabis mihi petitiones cordis mei: & si medico præcipiente ob valetudinem aliquibus abstinco, quanto magis propter te, Deus meus, quãtã feverè eam voluptatem in patente nostro castigasti, & in nobis filiis ejus etiamnum post tot sæcula castigas? Teneat alii tympanum, & citharam, & gaudeant ad sonitum organi; ego verò delectabor in te, Domine, & replebis me lætitiã cum vultu tuo. Vivant licet sæculi filij in deliciis: meliùs longè mihi adhærere Deo meo, & voluptas mihi maxima erit propter te carere voluptate, ut gustare possim & videre, quã suavis sis, Domine Deus meus, & diligere te ex toto corde meo, quod totã animã meã in æternum desidero, ô gaudium nostrum, ô pax & requies mea sola & unica, Amen.

Iob. 21.

Meditatio I. De Castitate.

COMPOSITIO LOCI. Erit spectare Christum Dominum, quem B. Virgo, & tot myriades virginum in caelesti palatio sequuntur.

Præstantia
castitatis.

I. Cor. 7.

PUNCTUM I. Considera præstantiam hujus virtutis, quantam animo pariat tranquillitatem & felicitatem: aded ut Philosophus Plato diceret hominum vitam fore instar deorum, si absque uxoribus homines esse possent. Secundò, contrarii vitii molestias: nam verè omnino experiuntur tribulationem carnis voluptatum amatores. Tertiò, collige dignitatem illius ex precio quod pro ea sapientissimi dederunt. Quot enim virgines & Sancti, pro hac ex Christi amore vitam prodegerunt? Aspice Agnetes, Catharinas, Barbaras, & totum virginum chorum. An hos, an mundum falli putas? Quod si martyrismis defuit, domesticum quaesierunt, id est

id est mortificatione durâ, & asperâ vitâ servate puritatem studuerunt. Collige Quartò precium ejus ex difficultate, quâ totus ferè mundus superatur: unde etiam cùm tanta foret ac supra naturam, consilii Deus opt. max. non præcepti esse voluit. Considera Quintò, quòd sit signum prædestinationis, ideoque castos vasa honoris appellari. *Hæcine vera*, ut su. p. 7.

*Castitas est
signum ele-
ctionis.
1. Tim. 4.*

PUNCTUM II. Considera privilegia castitatis. Primò homines Angelis similes facit, imò, quia hi sine corpore sunt & lucta, casti superiores iis sunt, juxta S. Bernardi sententiam. Secundò, ab Angelis castus cingitur & custoditur, ut pueri illi in camino, & percipiunt quasi vētum roris flantem, ac restinguentem ardorem libidinis. Tertiò, Deo gratissimus est castus, ejusque deliciae, ut Basiliius ait, sunt esse cum castis. hinc B. Virgo electa è millibus, B. Joannes præ cæteris dilectus. Quartò, anima casta desponsatur à Christo in fide & misericordiâ, & suavitate spiritali pro carnali perfunditur; ut centuplum verè in hâc vitâ accipiat, cùm innumeris miseriis liberetur, & plurimis bonis cumuletur, ideò eunuchis Dominus promittit nomen melius filiis & filiabus, & quòd fors illorum erit in templo Dei acceptissima.

*Privilegia
castitatis.*

*Basilii. de
vera virgi-
nitate.*

Osea. 2.

Isaia 56.

Aspira, ut sup. pag. 8. *Hæcine firma fide*, ibid.

PUNCTUM III. Considera castitatem aptissimum facere hominem amoris Dei, ob libertatem quâ fruatur; alligatum verò uxori corporis sui potestatem non habere: qui enim sine uxore est, cogitat quæ Domini sunt, quomodo placeat Deo; qui cum uxore est, divisus est. Secundò, quia anima casta Christum sponsum habet in cælo, Verbum Dei in ipso sinu Patris; ipse enim virgo virginem elegit. Tertiò, attende quòd si miles Deo taceat: incorruptio enim facit proximum Deo, & speculū mundum. Credis hoc & adhuc te trahit vana voluptas, & à Deo retrahit? Quartò, quo i sacrificium sit, quo, ut dicit Origenes, nihil Deo est gratius, nihilque ad illud nobis conciliandum aptius. Quintò, quòd a ut D. Hier.

*Eff. Aus. ca-
stitatis.*

*1. Cor. 7.
Castus est
ma Christi
sponsa.
Ambr. li. 2.
de virgin.*

marty.

*Lib. 1. de
virgin.*

martyrio castitas comparetur, immò Martyres faciat. Sextò, quòd præmium virginibus summum tribuat in cælo, ut sequantur agnum quocumque ierit, & cantent ei canticum novum. Considera deinde, quantâ curâ ea gemma servanda sit ob innumera ferè pericula; quam fugienda propterea omnis occasio, & familiaritas cum dispari sexu. Attende verò humilitatis tibi custodiã esse adhibendam, & vide quo pacto id facias. Præterea observa f. dulò, & diligenter cole obedientiam, qui talem invenit anima inferiorem suam, ut Bernard. qualem se exhibuerit Superiori, & rebellionem carnis dicit arguere inobedientiam. Quatò, voti crebra renovatio etiam juverit plurimùm eos qui illud nuncupârunt.

Apoc. 14.

*Magnâ curâ
servanda
castitas.*

*Bern. serm. 1.
in fest. SS.*

O *Beatissima*, ut infr. pag. 400.

Meditatio II. de Castitate.

COMPOSITIO LOCI, Considera Beatissimam Virginem stiparam virginibus, in cælo coruscantem.

*Quomodo
peccetur con-
tra castita-
tem.
Signa casti-
tatis.*

PUNCTVM I. Considera peccati contra hanc puritatem Angelicam; Primò, cogitatione impura; Secundò, verbo quocumq; modo huc vergente; Tertio, quinque sensuum blanditiis. Signa autem castitatis sunt: Primum, oculos, linguam & aures, habere bene custodita. Secundum, magnâ parcitate iis uti, quæ sensibus delectabilia, & rejicere mollia. Tertium, puritas in ore. Quartum, puritas in amicitiiis, vitando mulierum familiaritatem, colloquia & munuscula. Quintò, fuga omnium quæ huic virtuti adversantur, ut iræ, superbiæ, cõfortiorum. Sextum, puritas in cogitationibus & motibus, in somno & vigiliâ. hæc folia sunt liliæ castitatis.

*Greg. 11.
Mor. c. 8.*

*Folia liliæ
castitatis.
Immunditiæ
fœditas.*

PUNCTVM II. Considera vitii turpitudinem, vidento corporis nostri originem, quod est fœditatum & mille morborum seminarium fœditissimû, & vermium denique pabulum. Fige ibi oculos, & colliges vitii fœditatem, adeò magnam, ut natura ipsa temper latebras quærere docuerit. Attendè contrâ, animæ dignitatem, & cre-

& crede certò ejus delicias longè puriores: & detestare corporales ut illis fruaris, & ad cælestes animum transferas. Secundò, considera effectus hujus. Hi sunt cæcitas mentis, inconsideratio, inconstantia, præcipitatio, amor sui, odium Dei, affectus præsentis sæculi, & horror ac desperatio futuri. Denique præ cæteris omnibus hominem ad omnia indigna cogit hoc vitium, & est, ut B. Job, ignis usque ad perditionem devorans. Tertio, vide in quot mala ruant homines hoc igne succensi, in quot famæ, virium animæ & corporis detrimenta. Bestiis illos omnino similes facit, etiam judicio Ethnicorum: estque inexplebilis prorsus libido, & inextricabilis. Considera Christum Dominum quasi coram te oculis & toto habitu corporis spirantem hanc virtutem, & deinde Sanctos ejus: vide ut oculos servârint, curiositatem oderint, occasiones omnes vitârint, tentationes vicerint, ut S. Bernardus, Benedictus, Thomas, Edmundus, Xaverius; & contrà, quàm graves ruinæ fuerint eorum, qui minùs circumspecti fuerint, etiamsi sancti, ut Davidis, Salomonis, Samsonis, & aliorum de quibus Augustinus, Cedros Libani, duces gregum sub hac peste luxuriæ cecidisse reperi; de quorum casu non magis suspicabar quàm de Ambrosii vel Hieronymi impudicâ turpitudine: & tu audes in ætatis flore, pleno ventre, corpore benè curato, in mediis periculis castum & purum te sperare?

Hæcine vera, ut sup. pag. 7.

PUNCTVM III. Considera, quomodo Deus in hoc mundo punierit istud vitium. Primò, diluvio universalis; Secundò, Sodomæ everfione; Tertio, viginti quatuor millium Israëlitarum deletione, filiorum Heli perditione, Salomonis exitio, Davidis persecutione à filio institutâ, Samsonis ruinâ, &c. Considera deinde pœnas, quibus ob mométaneum quod delectat, æternùm crucientur impuri in inferno. Cogita, luxuriose, cogita, obsecro, frater, pœnas illas & flammæ, & his turpes cum

*Greg. lib. 31.
Mor. c. 17.
Luxuria effectus.*

Iob. 31.

*Ruina multorum in luxuriam.
De verb. Domini.*

*Impudicitia pœna.
Gen. 7. 6.
19.
Num. 22.
1. Reg. 4.
3. Reg. 11.
2. Reg. 15.
Judic. 16.*

cum gratiâ Dei exstingue; descende in stagnum ardens; & animum refrigera ardoribus sempiternis. Aspice, & dic obsecro, hæc credis? & tamen præ Christo eligis diabolum, præ vitâ mortem, pro momentaneo gaudio æternum luctum? Credis? credis? & non stupes? & non liquefcit anima tua amore ejus, qui pro te mortuus est, ut in æternis deliciis viveres in æternum?

EXERCITIUM.

O Beatissima Virgo, & omnium Regina, spes nostra post filium tuum unica, respice quæso benignis uno oculo tuo luctus nostras, & prælia filiorum Adam: tu vides quomodo medii in fluctibus, & hostibus vivamus, imò nobiscum hostem portemus, & nutrire ac fovere cogamur carnem nostram, cum nemo carnem suam odio habeat. Et quis evadere poterit tyrannidem illius? Ecce Davidem sanctissimum virum, & secundum cor Dei, sapientissimum Salomonem, fortissimum Samsonem superavit. Quis igitur vincere poterit? O quot millia bellua ista voravit, & in infernum hac etiam horâ precipitavit! O quot in iudicii die secreta hominum patefient flagitia, quorum pietas videbatur esse conspicua! hæc enim est universitas iniquitatis, qua inflammat rotam natiuitatis nostræ, inflammata à gehennâ. O infelices nos! Anima mea, quam tam durus premit hostis, & nullo unquam tempore deserit, descende in infernum, & si libet torreris æternum, ut momento corpori indulgeatur amarissima voluptas, perge, neque occasiones vitæ, ama periculum, & peri in eo.

Prover. 9.
 Applicatio
 ad Com-
 munionē.

Verum frano potius illud compeſce, & erige te ad sponſum tuum, cujus deliciae sunt esse cum filiis hominum. Qui & hodie paratus est cœnare tecum, & præbere tibi cor suū. Et poterit fieri, ô amator hominum, ô Salvator mi, ut potius libeat mihi volutari in porcorum volutabro, quàm amplexibus tuis, & gaudiis frui Angelorum, quàm similem esse illorum: Recordare, ô anima, Creatoris tui, & nobilitatis tuæ, & noli degeneri animo, ut corpori servias, crudeliter te iugulare, sed. fuge, fuge: in fugâ salus est, & victoria; in asperis dulcedo, in duris suavissimum solatiū. O Angele Custos, qui me dignaris custodiâ tuâ, ô calesii per-
nymphæ

hymphæ anima mea, averte quasi semper oculos meos, ne videant vanitatem, ne oculus meus depræderetur animam meam; percutiat me timor Dei mei, & trahat me funiculus charitatis ejus, & fac semper reverear oculos ejus, & præsentiam tuam, ne unquam irrideant me inimici mei, O IESU dilectissime, amore tui milles mori malo, quàm tibi fidem in Baptismo datam, & toties renovatam vel levi peccato violare.

O Redemptor mi, ô dulcissime JESU, castissime sponse animarum nostrarum, cuius frumentum electorum & vinum germi- Zachar. 4.
 nat virgines; tu nosti, quia nemo, nemo potest esse castus; nisi tu dederis. Concede igitur mihi gratiam per caritatem tuam, quâ ab aeterno dilexisti me, ut occasiones diligentissimè vitem & amore amoris tui libidinis ardorem extinguere possim. Monuisti Eccli. 3:
 enim nos, Qui amat periculum peribit in eo; ego verd amare illud nolo. & amari non cupio, nisi abs te, nec amare aliquid extra te. si fecero, tu mihi testis eris, & conscientia mea, neque erit quod excusè: quia scio, scio, ibi ceciderunt fortes Israël, & fugerunt absque robore ante faciem persequentis, cum ignominia sempiterna Nonne mihi amor tuus omni melle dulcior, & morte fortior, & flammis omnibus potentior, quem aqua nulla possunt extinguere, nec flumina obruere? Ecce, amantissime IESU, Deus meus; protestor coram te hodie, quia thorum animam meam immaculatam servare volo, neque templum tuum animam meam unquam profanare, sed te quotidie in eo suscipere. Utinam non dimittas me, neque ego te, donec benedixeris mihi & emarcuerit nervus concupiscentia mea! Absit, absit ut corpus meum membrum tuum, faciam membrum meretricis, & peccem in illud. & in te aman- 1. Corinè. 6.
 tissimum Dominum meum. Tu enim pro me toto corpore vulneratus es, & ego corpori meo delicias quaram? Tu mihi cor & animam tuam dedisti in mortem ex amore mei, & ego ob voluptatem æternam doluturus te mihi crucifigam, & contristabo? In æternum, Domine, non declinabo à mandatis tuis, per te, Salvator mi, spes mea, fortitudo mea. Pone te ut signaculum super cor meum, ut nullum præter te diligam: annulo tuo subarrha me, & Ambrosi.
 sanguine tuo orna genas anime mea, quia tibi soli servo fidem, tibi me totà devotione committo. Amen.

Praxis castitatis conseruanda.

*Optimum
remedium
fuga.*

Eccli. 3.

*Cyprian. de
sing. Cler.*

*Basil in con-
siliu Monast.
cap. 4.*

P R I M A. Fuga occasionum: si enim utpiam, verum hîc est, Qui amat periculum, peribit in eo. ideoque S. Cyprianus aiebat, gustandum cum mulieribus, non continuandam esse præsentiam. Basilus verò, Danda est opera, ut si fieri possit mulierum colloquia funditus fugiamus; si id non possit, in eo entendum est, ut quàm rarissima illa, & quàm brevissima fiant. Neque existiment sæculares, Religionis hæc tantum convenire, nõruunt enim an ipii in periculis magis sint tuti. quam ii quos assidua armat preiatis exercitatio. Certè de R. P. Francisco Borgia referi Ribadencira, eum, cum in sæculo versaretur, & femina essent visitandæ, id non nisi postquam cilicio se armasset, tacere solitum.

Secunda. Pravas suborientes cogitationes confestim expellere & avertere, numerando aut fenestræ rhombos, aut tabulati tigilla, aut syllabas versus alicujus, aut ejusmodi animo versando, casusve tristes aut admirandos.

1. Cor 9.

Tertia. Castigare corpus, maxime jejuniis: his enim materia ignis illius subtrahitur. Castigo, aiebat Apostolus, corpus meum, & in servitutum redigo.

*Familiari-
tas vitanda.*

Quarta. Nolle peculiariter à sexu dispari diligi, aut coli, imò nec alpici; familiaritatemque omnem rescindere, & visitatione etiam Confessarii, nisi necessitas aliud postulet, uti Sancti facere consueverunt. ideoque non absque discrimine aliâ inceditur viâ; sermones longi feruntur & crebri, atque adhærescit animus sensum sine sensu. Licet enim uno eodem uti confessario, Sanctorum sit consilium, affici tamen illi, absentem multum requirere, periculo non caret, & plurimum in viâ spirituali nocet.

Eccli. 33.

*Otium vi-
tandum.*

Ezech. 16.

Quinta. Otium diligentissimè vitare. Multum enim malitiam docuit otiositas. Hæc fuit iniquitas Sodomæ sororis tuæ, ait Propheta, superbia, saturitas panis, & abundantia, & otium ipsius, & filiarum ejus.

*D. Bonav.
lib. 2. de Pro-
fect. cap 27.
Signa amo-
ris carnalis.*

Sexta, Attende ad signa carnalis amoris, quæ S. Bonaventura collegit. Primum est, otiosas fabulas & inutiles confabulationes miscere; eum spiritualis dilectio ædificatoriis collationibus pasci soleat. Secundum, insolentia gestuum & morum: spiritualis amor sedatus, cautus oculos servat, & membra omnia sub norma disciplinæ. Tertium, inquietudo cordis, nata ex absentia ejus quem diligit, cogitando quid agat, ubi sit: spiritualis dilectio hæc non curat. Quartum, impatientia condilecti; zelare, si alteri loquatur, ejusve exquirat consilia. Quintum, ira & conturbatio ex levi causa. Sextum, crebra munuscula, & fasciolas, &

las, & zonas, & prægustatos cibos, & dulces ac suaves amoris litteras sanctus amor non habet. Septimum, inordinata dissimulatio vitiorum, ut etiam mutua vitia diligant. Hæc ille.

*S. Hier ep. 72.
ad Nepotianum.*

Septima praxis & cautela optima; multorum probata experientia est, alium non temerè judicare de hoc vitio. familiare enim est, ut qui de eo alium judicat, juxta illud Apostoli, in eo seipsum condemnet: hoc enim non nisi ex superbâ manat, quæ sæpè non aliter sanatur quàm lapsu in luxuriam. Exempla hujus moniti vide in vitis Patrum.

*Temerariū
judicium se-
culò cave.
Rom. 2.*

Octava est, diligentissima sensuum custodia: ab illorum incuria omne malum in animam illabitur. Huc pertinet turpes omnes & nudas iniagines ex domo sua eliminare: si enim quod turpe est, juxta Apostolum, non debet nominari inter Christianos, quanto minùs spectari ab iis? sed ubiq; ferè, cheu! videas ejusmodi irritamenta proponi. Si esca, ait Paulus, scandalizat fratrem meum, non comedam carnes in æternum: si oculus, si pes scandalizat, jubet Dominus abscindere eum, & projicere abs se. Quis verò istis persuadeat, Veneris instrumentum, elegantem, sed nudam picturam ut projiciant: non vis artem perire, & sanguine Christi emptas animas perdere non formidas: doles imagines corrumpi eximii artificis, & Dei imagines scædari; ac gehennæ addici non vereris? O IESV quàm frustra his dixisti, Quid prodest homini si universum mundū lucretur, & animæ suæ detrimentum patiat! Tunc, tunc, ô dulcissima Domina, benignis intueri oculis cum filio potes domum illam, in quâ luxuriæ pabulum omnibus intransitibus, & invitamenta nequitix, perditionisquæ illecebra proponitur?

*Custodiam
sensuum
habe.*

*1. Cor. 8.
Math. 5.
Marc. 9.*

Quorsum enim scæda imago Christiana atria deformat? num ut herus sit memor flagitij patrandi; & spectator advena cupiendi? an ut artem spectet & salutè perdat? Dubio procul his astare dæmonem crediderim, intransitum oculos huc convertentem, ut animas venetur incautas, & sub dulci melle ingerat venenum. Quid de pictoribus sentiam, hæc tacitè loquuntur: non sunt hæc idola opera vestra, sed ingeniosam pedicam animarum per vos earum hostis effecit. si hic genius vester magis favet, ingenium profitemini vestrum. illi in quavis animâ sæpè turpia pingere non licet, sed à vobis in tabulâ perpetuâ & præstanti suæ cupit exstare monumenta nequitix, & de animis victorias, quibus effecit ut membra Christi membra fierent meretricis. Si doceres & pingeres, quâ patria arte expugnari posset, quâ fiscus expilari, nōne proditoris esles reus, & sacrilegu si in templo talia proponeres? Quid igitur ne-

*Imagines
turpes quàm
noxia.
Matth. 16.*

*Quo sine
turpes habes
imagines.*

*Dæmon ad-
jiat turpibus
ut venator
esca.
Pictores quid
peccent.*

*Dæmonis
vices obcurt.*

scis animam arcem esse, & Christi domicilium, & eâ maximè parte infirmam quâ carni conjungitur? nescis templum esse Dei, cui tu tales infers imagines: Si tentator desit, tu vices ejus obis, quâ potes, artifici manû & studio. Omittere etiâ nequeo, quin moncam lascivam omnem lectionem esse vitandam, & curiositatem moderandam. Quid quæris scire quod facere est nefas? vix Ethnici cultores Veneris hæc probabant, & laudabit Christianus? At venaris linguarum peritiam: & scilicet mores perdis atque animam. Discere vis bene loqui, & malè vivere? imò malè loqui, & malè vivere? Ex abundantia enim cordis os loquitur, & quorsum ista leguntur, nisi ut narrentur; & disertus esse videatur in amore, & sæpè etiam versatus in officinâ nequitia, ut fallatur tempus preciosissimum, & pereant animæ; ut sit in medio earum puritatis hostis, quando illius amator, filius Virginis, per inepta & obscœna verba facessere justus est?

Dignatus es, ut sup. pag. 10.

*Lectio lasciva
pestilens
& sermo.*

JACULATORIÆ.

Psalm. 118.

Psalm. 37.

Ibidem.

Confige timore tuo carnes meas, à judiis enim tuis timui.
Non est sanitas in carne meâ, à facie iræ tuæ: non est pax ossibus meis, à facie peccatorum meorum.

Domine, ante se omne desiderium meum, & gemitus meus à te non est absconditus.

CAPVT XXV.

Meditatio de Modestia.

*Modestia
bona.*

MODESTIA corporis ad animi tranquillitatem & ordinationem mirè omnium sapientum judicio conducit: de eâ igitur, qui proficere desideras, seridè cogita, eamque omni cum diligentia complectere ac sæpè de eâ meditare.

COMPOSITIO LOCI erit, coram Domino te aspice-re, ac si recens creatus esses, & corpus cum membris accepisses, ut iis ad gloriam Domini utereris, & arma essent justitiæ, non iniquitatis, ut Apostolus loquitur.

Roman. 6.

*Quid sit
modestia, &
quomodo
contra eam
peccetur.*

PUNCTVM I. Considera modestiam virtutem esse, quæ decorum in movibus & gestibus, potissimum nutibus oculorum servat, habitâ ratione personæ, loci & temporis. Peccatur contra hanc rusticitate, mollitie, petulantia & affectatione, attende percuendo actiones tuas,

tuas,

tuas, an per eam & regulas ejus ordinati sint motus tui; an maturitas, humilitas & pieras in eis eluceant; an oculi benigni, non torvi, non vagi, non sublimes, quos *Prov. 6.* detestatur Dominus: caput rectum sit, modicè inclinatum, non leviter mobile, labia modicè clausa; tota facies denique hilaris gressus, in quo secundum Ambrosium sit species auctoritatis, tranquillitatisque vestigiū cum simplicitate; vestes mundæ, manus quietæ; vox nō remissa, fracta. agrestis, sed suavis, succum virilem referans; sermo non cum perturbatione, sed placidus, benevolentia plenus & gratia: verbum enim dulce multiplicat amicos, & verbum melius sæpè quàm datum. *Lib. 1. Offic. cap. 1. 19. & 20.* Appende & utere hoc salutari monito: & alibi, Oratio, ait Ambrosius, sit pura, simplex, dilucida, manifesta, plena gravitatis, non affectata; disceptatio sine irâ, monitio sine asperitate, hortatio sine offensione. Et verò dici nequit quantum juvent hæc, ad virtutem & collectionem animi, nimirū compositi mores & quies corporis. nullumque absque causâ neq; tum quidem cum levitate movere membrum. Huc etiam spectat eutrapelia, quæ joci modum ponit. de quibus Seneca: *Seneca. Urbanitas tua sine dente sit, joci tui sine vilitate: nam & illi utpote animi remissio nonnumquam sunt necessarii, sicut & ludus. Hic cavendum tamen ait Ambrosius ne solvamus omnem harmoniam, quasi per quemdâ contemptum operum bonorum. Ridere verò, ô Religiose, & rideri, sæcularibus relinque, gravitas personam tuam decet, non puerilitas, non scurrilitas. Tobiam imitare, qui etsi esset junior, laudatur à Deo quòd nihil puerile gesserit. O JESU suavissime, ut inf. pag. 411.* *Hieron. ep. 8. cap. 7. Tob. 1.*

PUNCTUM II. Considera, quantopere hæc virtus colenda sit. Primò, ex immodestia turpitudine, quæ oculos omnium intuentium offendit, sicut è contra modestia omnes ad amorem trahit. Secundò, quia valdè à Spiritu sancto redarguitur. Pro eo, ait Propheta, quòd *Isaia 3.* elevatæ sunt filia Sion, & ambulaverunt extento col-

Prov. 6.

lo decalvabit Dominus verticem earum. Sapiens verò: Homo apostata, qui non consentit cum Deo, vir inutilis, graditur ore perverso, annuit oculis, terit pede, digito loquitur. Commendatur autem crebrò modestia, utque omnia honestè & secundùm ordinem fiant in nobis. Modestia, ait Apostolus, vestra nota sit omnibus hominibus. & Dominus IESVS: Sic luceat lux vestra coram hominibus, ut videant opera vestra bona, & glorificent Patrem vestrum qui in cælis est.

*1. Cor 4.**Philip. 4.**Matth. 5.*

Aspira, ut sup. pag. 8. *Hæcine firmâ fide*, ibid.

*Ecli. 19.**L. 1. Offic.**Naxian.**2. 2. q. 168.**a. 1. ad 3.*

*Modestia
allicit miri-
ficè ad pieta-
tem.*

1. Pet. 3.

*Ser. de hu-
mil.*

Tertiò, considera hinc fieri à prudente iudicium de interioribus; ex visu siquidem cognoscitur vir, & affectus corporis, & risus dentium, & ingressus hominis enunciant de eo. si enim, ut Ambrosius, vox quædam animi est motus corporis, membra indomita animum significant indomitum, unde etiam Nazianzenus prædixit, Iulianum exitio orbi fore. hinc collige modestiam non fictam esse oportere, sed ut S. Thomas, ab interiori procedere, considerando Deum ut patrem & magistrum ubique præsentem.

PUNCTUM III. Considera quòd uti nihil magis offendit homines quàm immodestia, ita contra nihil magis modestiâ allicere ad pietatem, cum exempla trahant, verba vix moveant. O quanto præstat sic cum B. Francisco concionari! adeoque ut frustrâ verbo dicat, qui factò longè potentiùs & immodestiâ contradicit. Ideò hortatur mulieres Apostolus modestiâ (quæ locuples est in conspectu Dei) viros qui verbo non credunt, convertere. Sanè cum Thaumaturgum homines viderent tam modestum & humilem, magis se ob motes ac modestiam quàm miracula credere professi fuerunt, atque eum diligere: sine quâ nulla amicitia, maximum hominis bonum, durare potest. vnde disce ad omnes omnino hæc monita pertinere. Tertiò, considera mores leves animum corrumpere, ut colloquia prava. unde Basiliius; Studeamus modestiæ: nam studiis & exer-

& exercitlis assimilatur anima & qualia facis, talis formatur & figuratur. Quartò, quòd passiones etiam omnes, si exteriores actus comprimuntur, velut ignis suffocentur, idque faciliè. Quintò, considera sine hac omnem devotionem perire, atque velut è rimoso vase omnem effluere. Sextò, immodestiam saltem maculosum hominem, etsi alioquin bonum, facere. quod autem maculas habet, hoc in sacrificium Deo acceptum offerri nequit. morum levitas potest quidem aliquando esse in bono ad horam, sed in devoto nunquam, dummodo, ait Bonavent. sit devotus.

Hæcine vera, &c ut supra pag. 7.

Denique attende, si Religiosus es, multorum sæcularium modestiam, qui de his vix monentur, vix instruntur. quodque ex te uno omnes judicentur, ac quanta hinc incommoda nascantur.

*Bonav. de
profec. Re-
lig. c. 5.*

PUNCTUM IV. Considera Domini nostri JESU verè humilem & modestam domi & foris conversationem, & B. Virginis & aliorum sanctorum. De S. P. Ignatio, quemadmodum de S. Malachiâ, refertur, quòd nullum sine ratione membrum moveat: de S. Luciano Martyre, quòd multi solo ejus aspectu conversi fuerint. hos imitare quisquis es, & plus exemplo Christum prædicabis quàm multi verbo, dum illi ab eo moribus discrepant. D. Chrysostronus asserit, Apostolos non tam miraculis, quàm morum sanctitate orbem convertisse, quam utique morum modestiâ præ se ferebant; sicut & S. Joannes, qui nullum fecit signum; tantus propheta, tantus apud Deum, ut percursor illius fuerit, uti nec Abraham credentium Pater, & tamen latissimè fidem propagavit. O JESU *suavissime* ut inf. p. 411.

*Christi Do-
mini mode-
stia.*

PUNCTUM V. Considera te esse templum Domini, & quali sepulchrum, quod utiq; an oporteat esse gloriosum, tu judica, cum toties S. Eucharistiæ particeps fias. Secundò, expende membra omnia tua Deo dicata esse, ita ut potestatem eorù non habeas, unde August. ad suos

Isaia II.

*Aug. serm.
ac. f. t. in
Erem.
Membrano
stra Deo
sacra.*

loquens ait, Carnes ergo vestras cum timore ejus crucifigite, & vobis diligenter providete, ne lingua loquendo, quæ vocat de cælo filium Dei, contra Dominum loquatur; & ne manus quæ tinguntur sanguine Christi, polluantur sanguine peccati. Postremò vide, ut non solùm anima Deo servire debeat, eumque imitari, sed etiam corpus per modestiam mortificationem Domini IESV circumferre, ut in populo gravi Dominus laudetur. Denique animo quieto statue te coram crucifixo, contemplare omnia IESV Christi membra pro te vulnerata, & alloquere Dominum, & percunctare, quid eum ad hoc impulit? nempe ut singulis tuis eum laudares, qui sic te redemit, te provocavit ad imitationem, & amorem.

Psalm. 34.

Credo tibi, ut sup. p. 7. vel O IESV suavissime, ut inf. p. 411.

Meditatio de ratione conversandi cum proximo.

COMPOSITIO LOCI, Statue te coram Deo, & vide orbem laqueis plenum.

ORATIO, ut suprà.

*Pericula in
agendo cum
proximo.*

PUNCTUM I Considera primò pericula quæ sunt in conversatione, tum quia verè totus mundus sit in maligno positus; tum ex parte tuâ. Difficile enim est in multiloquio vitare peccatum, ac refrænare linguam suam. Hoc verò quanti fiat à Spiritu S. audi, ut illius vanam esse dicat Religionem, qui id non potest: collige ergò certò magni periculi esse improvidam conversationem: cui ut occurras, statue materiam sermonis ut non sit nisi pia, vel saltem utilis & honesta, nam ut in lubrico & periculoso itinere tutior hîc via deligenda est. Religiosus certè vir, & quisquis pietatis amans, de pietatè frequenter sermonem inferre debet. Servum Dei, inquit Bonavent. de Deo loqui decet, ut fiat quod scriptum est, Si quis loquitur quasi sermones Dei. Quid enim potius? cùm notum sit ex abundantia cordis os loqui?

Jac. 1.

I. Pet. 4.

Marth. 12.

loqui? Si igitur vana quis, si turpia proferat, cordis ar- *Sermo est*
cana ejusmodi esse profitetur. Quemadmodum au- *mentis in-*
tem nolles habitu profiteri spurcitiam, aut vanitatem, *dex.*
nolles eam alieno ore tibi aspergi aut affingi; ita magis
convenit te cavere, ne illam apud alios proprio ore fa-
cias testatam. *Hecce vera &c.* ut sup. pag. 7.

PUNCTUM II Considera præterea, omnes Dei servos *Sermonem*
occasione datâ eniti debere, ut proximum ad meliora *pium serere*
promoveant. Cur enim quisquis est eius Dei id ve- *oportet.*
reatur, aut pudet illum pro Deo loqui & ejus hono-
re, cum tot servi diaboli strenuè pro domino suo labo-
rent? Sic certè quisvis, etiam qui ad alios juvandos pro-
priè vocatus non est, maximè dum ægri visuntur aut af-
flikti, veri servi Dei partibus fungi potest, eo que cre-
brius, quo facilius & magis obvium omnibusque per-
missum familiariter loqui, non concionari. Sanè Philo-
sophi profitebantur suo te consortio homines efficere
meliores. Ad quod R. P. Balthasar Alvarez, vir omni
memoriâ dignus dicere solitus, debere homines à Re-
ligiosis abire percutientes pectora sua, dicentes, Verè
filij Dei sunt isti.

Certè quod attinet ad Religiosos, eo fine adire eos *Conversatio*
sæpè ab externis certum est, ut spiritualibus pascantur: *viri pii, &*
& proinde illi sæpè existimare deberent illum N & il- *maximè Re-*
lum ad se missum à Deo, ut per eum instruatur, eam- *ligiosi qualis*
que fortè unicam horam salutis illius esse. Considera *esse debeat.*
ad hæc dulcissima illa Christi IESU verba. Vbi duo, vel
tres fuerint congregati in nomine meo, ibi sum in me-
dio eorum. O felicitas, o beatitudo, habere in medio
sui Deum, & quidem advocatum verbo pio! o quanto
putas, Lector, tibi & sociis dulcius eum esse præsentem,
quàm principes tenebrarum? Adverte similiter hanc
fuisse Christi Domini consuetudinem ex omnibus ho- *Ioan. 4.*
næ instructionis captare occasionem, sive regiones al- *Luca 21.*
bæ ad messem occurrerent, sive lapides templi osten-
derentur, sive obrutos esse aliquos ruinâ narraretur.

O quantâ cum voluptate & cum utilitate convenirent homines, & maximè Religiosi, si quisque velut ad charistia veniens, symbolum conferret; alius ex veteri, alius è nova, sacra profanaque historia, aut litteris sanctisq; Patribus. O quàm suave illud foret menti epulum, postquam corpus curatum est! uti enim cibi corpus replent ac nutriunt, ita ejusmodi colloquia animum pascunt. Optandum certè foret conspirare ad hoc exercitium probos, non minùs atque improbi aut saltem minùs religiosi solent in vaniloquio constanter perseverare. *Aspira*, ut sup. pag. 8. *Hæcine firmâ.*

*Co. spira
cum bono
de hoc exer-
cizio.*

*Turpe est fa-
studiosè de
Deo loqui.*

*Ioan. 8.
Ioan. 3.*

PUNCTUM III. Considera postremo, quid sit quod te retrahat à tam pio, tam obvio charitatis erga proximum & pietatis exercitio. an tædium? quòd si illud, erubescere & horrescere. neque enim de amato amantem loqui piget, sed facundum facit amor seu mundi, seu Dei. Appende illud: Qui ex Deo est, verba Dei audit: & iterum; Qui de terrâ est, de terrâ loquitur. unde ergo es tu? ex ore tuo te judica. *Hæcine vera*, ut suprâ pag. 7.

An forsân piget, quia fructum non speras? At novit Dominus tempora, tu verò ignoras, & ut dicitur, Quo minimè credis gurgite piscis erit, referetque mercedem juxta laborem ac studium tuum. Sed pudet forsitan coram de Deo loqui, & non pudet aliena à vitæ instituto, ac Christianæ pietatis professione effurire vel audire? Cur cum vides alios de mundo & pro eo loqui, tu zelum non exferis pro Deo tuo, qui debes id miles Regi tuo, servus Domino, filius amanatissimo Patri? Considera ergo diligenter occasionem pietatis, neque ejus negligas opportunitatem. Non excludo tamen utilia colloquia, sed pietatem in oculis semper esse oportere admonéo. A silentio autem opportuno inchoandum illi est, qui rectè loqui velit. Secundò, pauca loquatut oportet. Tertio, circumstantiarum habeat rationem, eoq; magis quòd linguæ lapsus ferè irrevocabilis sit. idcirco etiam Philosophi, in primis Pythagorici,

ci silentii maximam curam habuêre. & nihil certè est quod adedò commendetur in sacris Literis, ut linguæ moderatio; atq; adedò Spiritus sanctus per S. Jacobum pronuntiavit eum perfectum esse virum, qui linguâ *Iacob. 3.* non offenderet. *Hæcine vera, &c.* ut sup. pag. 7.

Exercitium pro modestiâ & sanctâ conversatione impetrandâ.

O JESU, suavissime, vel mitissime Agne, qui pro inordinatis motibus meis, & immodestiâ meâ in omnibus membris gravissimè sponte tuâ cruciatus fuisti; da mihi hodie gratiam per modestiam tuam, ut memor ubique sim professionis meæ, & discipulatus tui: ne propter me blasphemetur nomen tuum. Invenio *Rom. 7.* quidem aliam legem in membris meis, repugnantem legi mentis meæ: sed qui feci membra mea servire iniquitati, cur non faciam eadem servire justitiæ & equitati? si oculus meus scandalizet *Matth. 5.* me, si manus, iubes abscindere eam, & projicere, & meritò: quanto magis coërcere membra mea debeo legibus modestiæ, ne scandalizem ullum ex pusillis istis minimis qui in te credunt? nolo *Rom. 14.* igitur cibo aut gestu aut motu illum perdere, pro quo mortuus es, *1. Cor. 8.* ô vita mea, sed cum Apostolo tuo dicam coram te, Si esca, si incessus, si habitus, si conversatio scandalizat fratrem meum, abstinebo ab his in æternum, ut nulli dem offensionem, ut non vituperetur ministerium nostrum; sed omnes qui vident me, benedicant nomini tuo, quod toto corde desidero, & dicant, Ecce semen cui benedixit Dominus.

Ecce ego semen, bone JESU, cui benedixisti misericorditer supra omne meritum, cui dixisti per Apostolum, Induimini Dominum IESUM Christum. Induite novum hominem qui secundum Deum creatus est. Itaque te rogo humillimè, indue me virtutibus tuis ut honorificem te humilitate, & charitate, & modestiâ, ut omnes qui me vident glorificent te, & ament, & dicant de filiis tuis: En populus sapiens & intelligens, gens magna. *Deut. 4.* Et verè quæ est alia natio tam grandis, quæ habeat Deos appropinquantes sibi sicut tu Deus noster ades cunctis obsecrationibus nostris? Ecce etenim venis, erubescō dum cogito, venis ad me novissimum

Applicatio
ad Cõmun
nionem.

visitum servorum a summo calorum, ut pascas me, & mecum sis, & mecum labores. Custodi ergo me, Domine JESU, & animam meam sollicitè pro immensa charitate tua Custodi, & visita vineam istam, cor meum, habitationem tuam, & perpetuam mansionem in eo fac. Qui mihi det, quis mihi tribuat, ut nunquam avertas faciem tuam à me? Ita spero, & toto corde te diligo, & tota anima mea.

Philip. 2.
1. Tim. 4.

Recordare, quæso, Domine, quòd constituisti nos, ut simus sine querela, & simplices filij Dei, sine reprehensione in medio nationis prava & perversa: ut exemplum simus fidelium in verbo & conversatione, in charitate, in fide, in castitate, ut profectus nostrer manifestus sit omnibus, ac conversatio bona, ut in eo quod detractant de nobis, ex bonis operibus nos considerantes, glorificent te Deum nostrum in die visitationis. Neque satis esse scio si graviora devitem. quis enim, inquit Iacobus Apostolus tuus, sapiens & disciplinatus inter vos? ostendat ex bona conversatione operationem suam in mansuetudine sapientia. Sic enim est voluntas tuas, ut bene facientes obmutescere faciamus hominum ignorantiam; & sic luceat lux nostra coram hominibus, ut videant opera nostra bona, & glorificent te Patrem nostrum qui in calis es, & benedictus in secula seculorum. Amen.

Iacob. 3.

1. Pet. 2.
Marth. 5.

Praxis.

Prima est, observare defectus cujusque membri, & aliorum etiam judicium supra hoc exquirere; vix enim fieri potest, ut quis se ad normam modestiæ componat, nisi ab aliis observetur. Itaque fieri videmus, ut in publico magis modestiæ memores simus & observantes, quàm alibi: hoc tamen D. Bonavent. diligenter commendat, ut quisque sic se gerat in privato suoque cubiculo, uti solitus est in publico. Præterquam enim, quòd hæc ratione facilius habitus acquiratur modestiæ, ejusmodi facilius ad orationem per eam, atque animi quietem pervenit, quòd non sinunt inmodesti mores ullum pertingere.

Secunda. Legere libros de hac re conscriptos, tum à D. Bonaventura ad Novitios, tum aliis. Quamvis autem exterior illa modestia, nisi à virtutum omnium concentu proficiatur, diuturna futura non sit; magnum tamen ipsa ad virtutem est præsidium,

*Privatim
agendum ut
publicè.*

fidium, ac quod primò difficili ac quasi reluctanti fit naturâ, usu atque consuetudine fit jucundum.

Tertia. Memoriali aliquo memorem te fac hujus vel illius defectus, & monitorem adscisce.

Monita quedam S. P. Ignatii circa conversationem, utilissima & sapientia plena.

Primò, vir sanctissimus suadebat contentionem omnem vitare, ac profitebatur malle se unum gradum profectus in proximo absque eâ, quàm cum eâ plurimos. *Contentiō vitanda.*

Secundò, omnibus satisfacere: nihil enim tam esse preciosum quod lætæ caritatis damnum possit reparare. idèò patienter tolerandas contradictiones, longos atque insulsos sermones. *Charitas omnibus præstat.*

Tertiò, in negotiis postulari tempus volebat, atque illud præstitutum sedulitate præveniri.

Quartò, omnia quæ quisque diceret, ita dicenda esse aiebat, atque si publicanda forent.

Quintò, pauca, eaque tardè proferenda esse, & longos aliorum discursus esse audiendos.

Sextò, hortabatur ut quisque se genio proximi propter Deum accommodaret, ac læto non se tristem exhiberet, tristi verò gratiosum, cum iracundo celerius etiam loqueretur. Denique quemadmodum, ait, hostis cum eo quod alienum est ingreditur, egreditur cum eo quod suum est: intrat enim non contradicendo moribus ejus quem adoriri vult, immò etiam bonas inserit cogitationes, deinde in speciem bonas; ac si egreditur cum suo, id est, finem optatum consequitur. Sic & nos oportere bona in aliis primùm collaudare, postea suaviter mala emendare. *Omnibus omnia fiat.*

Septimò, numquam, inquiebat, recedatur ab eo quem ad bonum reducere volumus, afflictò, aut malè contento. *Nunquam aliquis afflictus est deservendus.*

Octavò, condescendant aliis, quantum per institutum

stitutum licet, ut omnibus omnia fiat.

Nonò, nec statim ad summa veniat, sed gradatim ac suauius ad ulteriora promoveat.

Decimò, capacitati hominis multùm se attemperet.

*Vitanda in
conversa-
sione.*

Si quis enim in guttur multa simul infundere nitatur, effundet potiùs quàm infundat.

Vndecimò, cavendum esse dicebat, ne vitia in nobis deprehendantur: ut sunt excessus in cibo, potu, hyperbolæ, vanitates, rixæ, motus inconcinni ac gestus: hæc enim uti existimationi non parùm detrahunt, ita minuunt amorem. In exteriori itaque homine concentum & compositionem magnam (signum animi compositi) requirebat. *Dignatus es*, ut sup. pag. 10.

J A C V L A T O R I Æ.

1. Corint. 4. *Sic nos existimet homo ut ministros Christi, & dispensatores mysteriorum Dei.*

Philip. 4. *Modestia vestra nota sit omnibus hominibus.*

Match. 5. *Sic luceat lux vestra coram hominibus, ut videant opera vestra bona, & glorificent Patrem vestrum qui in celis est.*

C A P V T XXVI.

Meditatio de Temporis ratione habendâ, & ejusdem accuratâ distributione.

QUEMADMODVM vides in universo suis temporibus, pondere, numero & mensurâ definita esse omnia, & accuratissimè, ita & in te microcosmo fieri convenit, temporisque maximam haberi rationem, ac te vitam ejusque partes ad illud dimetiri. estque hoc præsidium ad pietatem minimè vulgare.

COMPOSITIO LOCI, considerare velut in solitudine cælorum ordinatissimos motus, & ut omnia velocissimè transeant, itaque ut post momenta singula nihil sit recuperabile eorum quæ fuerunt in æternum.

PUNCTVM I. Considera primò ordinationem Dei & voluntatem, quâ suo tempore creata hîc oriri & occidere voluit, & accuratissimè tempora esse definita, &

signa

signa eorum, & imitare quantum potes. Secundò, *Temporis brevitas, incertitudo, precium.* quàm sit tempus vitæ nostræ incertum, quàm breve, si comparatur ad longissimam æternitatem. Tertio, per singula momenta æterni gloriæ pondus, aut pœnarum tibi accedere. merita enim coronabuntur æternùm, & peccata etiam levia æternùm punientur in iis qui reprobi fuerint. Quarto, vide quanta habeatur ratio à sæculi filius mercatus, occasionis lucri alicujus; quomodo manè evigilent, diem in laboribus consumant homines, maria trajiciant, vitamque prodigant, tu verò quid agis? Considera Quintò, omnium rerum tempus preciosissimum esse, & irrecuperabile: sed, *Serm. ad schol. Mercatus est vita.* cheu! ut Bernardus ait, nihil preciosius tempore, & tamen nihil hodie vilius reperitur. Transeunt dies, menses, anni salutis; & nemo recogitat, nemo sibi petire diem, & numquam redituum causatur. Attende verò quare ita sit preciosum; quia nempe omnia illo lucrari, absque illo nihil possumus. *Damnati pretiū temporis docent.* Immò quamvis universum mundum daret homo, pro prorogando vitæ tempore in morte vel ad momentum, nequaquam illud posset comparare. quod serid expende. *Luca 19.* Quanti æstimarent, putas, damnati & beati unâ horâ posse vivere; illi ut salutem, hi ut gloriam majorem consequerentur! Ideoque exclamat Sapientia æterna: O si cognovisses & tu, & quidem in hac die tuâ, quæ ad pacem tibi! O si cognosceret homo quantum hoc vitæ tempore possit animæ suæ bona augere! Quid, quòd de tempore etiam Philosophi sic philosophati sunt & senserunt: inter quos Zeno ajebat, hominibus nihil magis deesse quàm tempus; Democritus preciosissimum impendium esse tempus. Seneca: Ita fac ergo, mi Lucili, vindica te tibi; & tempus collige, & serva. Quem enim mihi dabis qui aliquod precium tempori ponat, qui diem æstimet? Expende igitur quomodo tempore tuo utaris, cui rei preciosissimum omnium impendas, quâ cum re cominutes, fortè cum fabulis, otio, iusu, cum

pos-

posses regna acquirere, Dei gratiam augere, iuvare proximos, vocationē tuam certam per bona opera facere.

Aspira, ut sup. p. g 8. *Haccine firmâ*, &c. ibid.

Seneca epist.
102.

Ephes. 5.

Tempus
quomodo
impenden-
dum.

Nota bene.

Vita est dies
mercatus, &
optima eme.

PVNCTVM II. Attende, ô mi frater, ante omnia quàm parum temporis superfit, quantum quæ tibi hæctenus perierit. Secundò, quomodo illud impendendum. Monet certè Seneca eleganter: Formemus, inquit, animum, tamquam ad extremum ventum sit; nihil differamus: qui quotidie vitæ suæ manum imponit; non indiget tempore. Videte verò; ait Apostolus, quomodo cautè ambuletis, non quasi insipientes, sed ut sapientes. redimentes tempus, quoniam dies mali sunt, Imperidere autem oportet ad salutem: ad hoc enim concessit illud Deus; atque, si hoc non fecerimus, severa ejus ratio reddenda erit. Adverte igitur quantum quotidie pietatis exercitiis tribuas temporis; an plenè quod debetur illis ac diviño obsequio tempus imperitians; an his stultissimè tantùm successivum, aliis optimum. Præterea, an non meliùs impendere posses. Quis obsecro mercator stramen vile emet in die mercatus, cum possit aurum, gemmas preciosas; imò regnum? Tertio, attentè cõsidera, quid unâ hora boni, quid uno die, quid constanter agere paucis hebdomadis posses in virtutis studio: & erubescere; maximè si attēdas mundanorum in rebus vilissimis incredibilem diligentiam.

Haccine vera, ut sup. pag. 7.

Temporis
incunda ra-
tio.

PVNCTVM III. Considera quantæ dementiæ sit, omnia (vade, si lubet, per singula) bene supputare quæ ad rem familiarem spectant, & tempus negligere omnium rerum preciosissimum, turpibusque & inanibus rebus impendere. Secundò, quanta ex otio isto incommoda expertus sis, & experiantur multi, qui numquam quid certi agunt, sed foruitò, velut cymbâ, quæ nullum certum portum habet, feruntur.

Exercitium pro temporis habendâ ratione.

EHEU quid est homo, ô Creator mi? quid vita hominis? quod tempus illius? quàm breve ac preciosum sapienti, quàm vile insipienti! & tamen à momento hoc vel illo aeterna, aeterna, aeterna mea pendet felicitas, vel calamitas. Nunc propior est nostra salus, quàm cùm credidimus. Ecce enim mediâ nocte clamor factus est, & audio à te & de te, JESU bone: Ecce sponsus venit; exite obviam ei. Egre dior, & exeo de terrâ meâ, & terrenorum amore, de cognatione meâ, & sensualitate, de domo patris mei, ut inveniam te, & deosculer te foris, & in medio cordis mei te amplectar. Fratrem meum sugentem ubera matrîs mei, &c. Abnegô meipsum ut sequar te iam nunc toto corde meo.

Applicatiô
ad Cômunionem.

Caut. 8.

Obsecro te, trahè me post te & da te mihi, & suscipe me. Ecce enim reliqui jam omniâ, & sequor te: quid ergo erit mihi, aut quid quero? Te, Domine JESU, te solum, dum inveniri potes, & amarissimè doleo de peccatis; & amantiissimè sequor & deosculor vestigia pedum tuorum. Utinam, utinam dicere queam, verè Dominus est in loco isto, corde meo, & ego nesciebam, vel cum Petro: Nunc scio verè quia misit Dominus Angelum suum, & liberavit me de manu Herodis, & de omni expectatione inimicorum meorum! Utinam intelligere possim, Domine Deus meus, quòd non sunt condigna passiones hujus temporis ad futuram gloriam, quæ revelabitur in nobis. Nam expectatio creatura revelatione filiorum Dei expectat: vanitati enim subjecta est creatura non volens; sed propter eum qui subjecit eam in spe, id est, in te Domine. Id enim quod in presenti est momentaneum, & leve tribulationis nostræ, supra modum in sublimitate, aeternum gloriæ pondus operatur in nobis, propter quod omnis creatura ingemiscit, & parturit usque adhuc; non solum autem ipsa, sed & nos ipsi primitias spiritus habentes; & ipsi intra nos gemimus, adoptionem filiorum tuorum expectantes, redemptionem corporis nostri, & adventum tuum optatissimum & desideratissimum, Quando venies & consolaberis me, lux mea, spes mea?

Act. 11.

Rom. 8.

2. Cor. 17.

Rom. 8.

O quando apparebit illa dies aeternitatis, in quâ momenta, singula hac aeternitatem fecisse vid: bimus! quando exultabimus

I. Pet. I.

in te modicum si nunc oportet contristari, ut tribulatio nostra multò preciosior auro inueniatur in gloriam & laudem tuam! ò omne bonum! O quàm apparebit tunc preciosum tempus, quo aternitas potuit & tu omne bonum comparari; quàm brevis hora vita nostra, quàm brevis labor, quàm preciosus hora quadrans, qui iam sepè abit in otia, in malitiam, in fabulas! volat verbum irrevocabile, volat tempus irremeabile: nec advertit insipiens quid amittat; libet fabulari, dicit, donec hora pratereat. O donec pratereat hora, quam tibi ad agendam pœnitentiam, ad obtinendam veniam, ad acquirendam gratiam, ad promerendâ gloriam miseratio Conditoris indulget! donec transeat tempus, quo divinam propitiare debueras pietatem, properare ad Anglicam societatem, suspirare ad amissam hereditatem, excitare remissam voluntatem, fieri admissam iniquitatem. Omnia tempus habent, & suis spatiis transeunt universa sub calo; nunc tempus flendi, pòst erit tempus ridendi; nunc tempus plangendi, pòst erit tempus saltandi; nunc tempus belli, pòst erit tempus pacis; nunc tempus odii (nisi enim qui oderit animam suam, tuus esse, ò dulcissime IESV, non potest) sed pòst erit tempus dilectionis. Imò iam est, à summo enim calo egressio amoris tui, & non est qui se abscondat à calore eius. Utinam ergo ab hoc momento in aeternum te amem toto corde, & me oderim! utinam nihil amem extra te! utinam sis mihi omnia in omnibus, & laudem nomen tuum magnum in saculum, & in saculum seculi. Amen.

Bera ferm.
ad schol.Temporis
iactura
quanta.

Eccles. 3.

Praxis pro temporis ratione habendâ.

Salutis est
prima cura.

Primò considera, quæ tempora tibi commodiora rebus gerendis, & ante omnia salutis negotio procurando, atque attende ne rebus nihili tempus optimum, orationi & salutis negotio id tribuas, quod illis incommodum. Ita, cheu! quotidie fieri videmus, optimam vitæ partem mundo ac vanitati tribui, optimam dici; effœtum corpus, deteriora tempora senectutis pietati adscribi. Respub. geritur in flore ætatis, negotium salutis in declivi. Quid verò tibi potiùs, salvum, an bonum esse cives? Distribuat ergo sibi quisque annos, dies, horas, nec fortuitò vitam agat, sed decreto. Ille inter otiosos ac inertes numeratur, qui si fortè se benè gerendæ rei occasio obtulerit, rectè faciat. Dividendum autem ita tempus est, ut Primò ea ad quæ obligamur, id est, quæ ad salutem spectant, tractemus, de

Vita erdi-
nanda est &
quomodo.

divino

divino cultu, oratione, Missæ sacrificio, lectione piâ, examine conscientia. Secundò, quæ his proxima sunt curemus, qualia ea quæ ad statum & officium nostrum pertinent, artificium & laborem: natus est enim homo ad laborem, sicut avis ad volandum; Tertio, quæ ad familiam; Quarto, quæ ad honestam recreationem. quod enim caret alterna requie durabile nõ est.

Iob. i.

Secundò, singulis mensibus rationem temporis subducas, & considera, an ineliori, an fructuosiori occupationi illud impendere non possis. occupationes enim variæ; aliæ animæ, ut sunt oratio, studium varium, lectio; aliæ corporis, ut sunt artificiorum exercitatio, item equitatio, venatio, luctatio, & recreatio; aliæ rei familiaris, ut sunt plantatio, ædificatio moderata, instauratio; aliæ reipublicæ; alia denique omnium gravissima, præparatio ad mortem. huc enim omnia diriguntur, dies, anni, lustra, & omnis exercitatio.

Ratio temporis subducenda singulis mensibus.

Præparatio ad mortem.

Dignatus es, ut supr. pag. 10.

JACVLATORIÆ.

Ecce nunc tempus acceptabile, ecce nunc dies salutis: abjiciamus ergo opera tenebrarum. 2 Corint. 6.

Fratres, hora est jam nos de somno surgere: nunc enim propior est nostra salus, quàm cum credidimus. Rom. 11.

Quodcumque potest facere manus tua, instanter operare; quia nec opus, nec ratio, nec sapientia, nec scientia erunt apud inferos, quòd tu properas. Eccl. 9.

Operamini dum lucem habetis: venit enim nox, quando nemo potest operari. Ioan. 9.

Ambulate dum lucem habetis, ut non vos tenebra comprehendant. Ioan. 12.

CAPVT XXVII.

Meditatio de Monitore aliquo eligendo, auxilio magno in viâ Dei.

ITA à Domino comparatum est in hâc vitâ & viâ, ut nemo sibi dux esse possit, nemo inniti prudentiæ suæ: ideoque nullum subsidium suavius ac utilius ab iis quæ foris sunt accipi potest, quàm amicus fidelis & monitor.

Monitoris utilitas.

COMPOSITIO LOCI erit, speculari mundum plenum erroribus, & erronibus ac vanitate, coram Deo nostro.

ORATIO. ut suprâ.

*Dux viâ
quantum
expetatur.*

PUNCTVM I. Considera coram Deo te in viâ multi-
viâ, vel ad flumen aliquâ tantum parte vadofum, sed
nescire quâ, neque quam viam capias. Dic, rogo, eo ca-
su quantum optâtes ducem seu monitorem? si verò sci-
res hinc vitam & salutem certò pendere, quàm diligen-
ter scrutarere an aliquis index esset viæ? quàm gratus es-
ses, si quis errantem etiam asperè revocaret, aliàs ad
præcipitium venturum? Imò si iumentum tuum, de
quo in veteri lege præceptum erat, erraret, revocari vel-
les. Applica viæ æternitatis irremeabili, & cogita tibi
necessariò de duce & monitore aliquo prospiciendum.

Ecclef. 9.

*Res parva
sæpè magni
mali fons.*

Nescit enim homo finem suum, neque ullius negotii,
ob plurimos & varios casus in rebus humanis, & sæpè
quod minoris estimas, causa tibi est omnium malorum,
vel esse potest; & quanta dementia tentare spreto du-
cè, vias ignotas, vada periculosissima? & vide an alicui
hoc suaderes. Secundò considera, sapientissimos omni
sæculo primùm in iis quæ ad animam, deinde etiam in
aliis quæ ad res humanas pertinent, turpissimè errasse,
quia suo iudicio præfidentes, monita bona spreverunt.

*Sapientes
quoties lapsi,
& sœvè!*

Quis enim sapientior Salomone? & quomodo infat-
tuatum est cor ejus? Secundò, optimos etiam in pro-
priâ causâ cæcutire. Quis Davide prudentior? & ecce
novem mensibus excæcatus in adulterio hæsit, donec
Nathan eum moneret. Huc referri possunt varii eximii
viri, qui tandè in hæreses & errores lapsi sunt, quia inni-
tebantur prudentiæ suæ. Denique vide errores mundi,
tum in sæcularibus hominibus, avaritiâ, aut amore, aut
ambitione, se in multa pericula præcipitantibus quoti-
die; tum in Ethnicis prudentissimis alioquin, lapides a-
dorantibus, &c. Postremò in variis viris bonis, & Reli-
giosis, qui defectu admittæ monitionis dati fuerunt in
reprobum sentum. Tunc collige quàm avidè monito-
rem in viâ hac & ducem quærere oporteat.

Rom. I.

Aspira, ut sup. pag. 8. Hæcine firmâ, &c. ibid.

PUNCTVM II. Considera quomodo in omnibus re-
bus

bus monitores velit esse Deus, & ad eò necessarios judicârit, ut ad id obligârit omnes Superiores, imò etiam pares, ut si quem peccantem viderint, monerent. unde Prophetas ut speculatores in Israël positos agebat, quodque, nisi monerent, sanguinem de manibus eorû requireret. Unde aliqui, potius quàm monere ommitterent, vitam perdidêre, ut S. Joannes Baptista, S. Stanislaus Polonus; & patriam & omnia, ut D. Chrysostomus. Heli verò se suosque omnes, quia monere neglexit, evertit. Secundò, in omnibus rebus, operibus, structuris publicis syndici sunt, & qui detegunt errores; & magno sumptu emitur moneri de hostium insidiis, de machinatione adversus bona nostra, vel honorem nostrum. Applicemus hoc nobis, & hostibus animæ nostræ, & detestemur imprudentiam nostram. Tertiò considera, quomodo in pluribus rebus, quas prudentissimè gerere nos putabamus, erraverimus. Quartò considera, quàm indignè ferremus si amicus sciens aliû nobis machinari mortem aut dedecus, taceret & dissimularet; quàm illam verecundiam in discrimine constituti damnaremus, & eum hostiliter egisse judicaremus? vel, si frustrâ monuisset, quàm stultos nos fuisse serò videremus, ut Cræsus, qui à Solone in secundâ fortunâ monitus ex eâ in miserimâ lapsus, unum Solonem in clamabat. Imò si nævus in facie turpis, si adhæsisset vesti, vel ganeo aliquis affixisset probrum, & permetteret famulus herum rideri, quomodo id ferret? Quintò, vide quàm sollicitè in speculo se contemplantur homines, & eheu! nævum in animâ gravissimum admonitoris indicio detergere volumus. Sextò, si quis medicus nunciaret tibi certis indiciiis discrimen vitæ, quàm illum amares? si dissimularet, quàm offendere-ris? Applica ad morbos animi.

Corruptio & monitio sapientis præcepti. Ezch. 33.

1. Reg. 2. Monitor in omni re necessarius.

Vide quoties erraveris.

In iis que corpus spectant, morari volumus, non que animam.

Aspira, ut sup. pag. 8. Hæcine firmâ fide, &c. ibidem.

PUNCTVM III. Considera quare moneri nolimus. Primò, quia (quod insani est) putamus nos errare non

posse; omnia laudari nostra volumus, aliorum graves censores; cum tamen (ut supra ostendimus) sapientissimi & prudentissimi erraverint, & non sit homo qui non peccet. Secundò, quia putamus nos per nos errores videre posse; sed, ut proverbium, non videmus manticæ quod in tergo est. Et ut nemo in facie sua videt nævum nisi in speculo; ita neque errori occurrere quis potest, nisi monitus. & sic de aliis. Itaque superbiam, malorum radicem, hoc remedium pellit. Unde Seneca: sit aliquis custos, & autem subinde pervellat, abigatque rumores, & reclamet populis laudantibus, &c. Necessarium est admoneri, & habere aliquem advocatum bonæ mentis in tanto strepitu tumultuque falsorum, unam denique audire vocem. Quæ erit illa vox? ea scilicet quæ tibi tantis clamoribus ambitiosis exsurdato salubria infusurret verba. Tertiò, quia alios dijudicare nostra non posse putamus. & hæc dementia, quasi nostra aut sint supra captum hominum, vel sanè arcana patefacere amicis verè nolimus; quod quàm sit noxium, patet: si enim quis foret, qui medico morbum aperire nollit, & remedium tamen peteret, certè is demens esset; & arcana nolle aperire, est consilium nolle petere, aut perperam petere. Cogita an tibi in amicitiam aliquis recipiendus sit; cumque placuerit fieri, toto illum pectore admitte, tam audacter cum illo loquere, quàm tecum: post amicitiam credendum, ante amicitiam judicandum, Quartò, quia omnino perire volumus, ut is qui erroris in viâ seu præcipitij monetur, & contemnit: imò quærimus eos qui ad interitum ruentes fistulis & sambucis eò nos propellant; adultores scilicet: qui verò obstare possèt rejicimus. Sic Roboam senioribus consiliariis patris sui dimissis, juniores adlegit, & periit. Xerxes vocatis ad se Asiæ Principibus, vitis prudentibus, ait, Venisse se scirent, ut parerent, non suaderent. Pruden es verò Principes longè aliter fecere: atq; adeò rumores de se avidè captare soliti, ut Fredericus

3. Reg. 8.

Seneca epist.

94.

Seneca.
Amicus de-
ligendus.

3. Reg. 12.
Valer. Max.
lib 9. cap. 5.
Reges habēt
monitores.

dericus III. Carolus V. & Franciscus I. Galliaë Rex. Imò & ipse Dominus ad exemplum nostrum petiit, Quem dicunt homines esse filium hominis? Quinta causa spernendi monitorem est, quia dedecus putamus moneri privatim, quod publicè audire aliàs cogemur. Plutarchus ad hoc scitè ait, Telephum vulneratum, coactum fuisse ab hostibus vulneri remedium petere; atque ita cum qui non habet amicum, sæpè ab inimicis sua vitia audire. Persarum Reges quotidie à monitore sic excitabātur: Surge Rex, ac negotia cura, quæ Mesoromafdes te curare jussit. Philippus Rex cùm in causis audiendis negligentior esset, & vacare se mulieri cuiquam non posse dicere, publicè audiit: Noli ergo Regem agere. Denique monitorem respuimus, quia parum amicum putamus eum, qui non adulatur; in re familiari tamen, si quis vitium, discrimen nostrum, alterius circumventionem indicet, amicum factum putamus. Et hæc est insipientia filiorum Adam, qui de juremèto aliisq̃ue rebus omnibus magis solliciti sunt, quàm de anima. Vnde Sapiens, Noli arguere derisorem, ne oderit te, &c. vir prudens & disciplinatus non murmurabit correptus. Sanè qui corripit, si amicus non est, officium amici facit, aut facere voluit; quod nemo respuere solet: si est, meliora sunt vulnera diligentis, ait Scriptura, quàm fraudulenta oscula blandientis. Stultitia certè magna est monentem averfari. Qui odit increpationes, ait Sapiens, insipiens est. & rursum: Noli arguere derisorem, ne oderit te; argue sapientem, & diligit te. Ille, ut phreneticus, curantem se mordet, monitorem irascitur, & errare pergit. vel bonam medicinam sibi datam, odio medici, sponte sibi in venenum vertit & haurit, fitq̃ue ut virga Moylis (id est correptio) in colubrum vertatur.

Hæcine vera, &c. ut suprà pag. 7.

PUNCTUM IV. Considera aliquè quem nemo mone-
re audeat, nonne is similis tibi videatur ei equo quem

Matth. x6.

Plutarch.

*Adulatores
quærit qui
non vult
moneri.*

Prov. 9.

Eccli. 10.

*Corripens
facit amici
officium.*

Prov. 17.

Prov. 9.

*Monitionem
respuens
stultus est.*

*Corripire-
culansquan-
to in peri-
culo.*

*Nota simi-
lia.*

*Seneca de
benef. lib. 6.
cap. 10.*

*Pauci mone-
ri volunt.*

*Psal. 140.
Excusatio
mala.*

Eccli. 19.

Levit. 13.

*Genes. 27.
Serm. 16.
Excusans re-
pellit medi-
cinam.*

Genes. 3.

Ibid.

In præceps ruentem & calcitrantem nemo retinere po-
rest; vel quem nemo velit, quòd eum contemnat? non-
ne tibi is miser videtur, & in crepidine montis prærupti
ambulare; aut ponte angusto & excelso admodum,
absque ullo præsidio & retinaculo? nonne comparan-
dus ei viatori, quem proximum ut incidat in manus
hostium, speculátor admonere negligit aut horret? ita
omnino est. quare aptè Seneca: Monstrabo tibi cujus
rei inopiâ laborent magna fastigia, quid omnia possi-
dentibus desit: scilicet ille qui verum dicat, nemo ex a-
nimi sui sententiâ suadet dissuadetque, sed adulandi
certamen est, & unum amicorum omnium officium ac
contentio quis blandissimè fallat. Hæc pestis est sæcu-
larium, hæc multorum etiam piorum, quos si moneas,
exasperas; quosque proinde melius sinere jacere, quàm
erigere. *Hæcine vera*, ut sup. pag. 7.

PUNCTVM V. Considera, quàm sit turpe declinare
cor suum in verba malitiæ ad excusandas excusationes
in peccatis: qui enim justificat seipsum, hostem suum
excusat & Dei; cumque sit æger, sanus haberi vult; &
cæcus, videns; imperitus, peritus; & qui injustus est, ju-
stus censeri. Peccator enim homo vitabit correptionem,
& secundum voluntatem suam inveniet comparationem:
justus autem aëcuator est sui. Hinc jubetur le-
prosus vestimenta dissuta habere, & caput detectum;
id est, peccator se aperire. At Jacob extrema pellibus
tegit; & peccator haberi vult. De eo Bernar. super Can-
tica: In animam peccat suam, qui excusat dum arguitur,
repellit proinde à se medicinam, & sic vitam sibi inter-
cludit aeternam. Excusat, ait, quis dicendo. Non feci,
aut benè feci; aut si male. Non multum malè; aut si
multum malè, Non malâ intentione: si autem de illâ
velut Adam & Eva convincitur, alienâ suasionem excu-
sare se nititur. & Gregorius: Superbiæ vitium est, ut
quod quisque de se fateri dignatur, hoc sibi ab aliis di-
ci dedignetur. Considera Secundò, Adamum, Cain, &
Saulem,

Saulem, excusantes se, à Deo projectos; Davidem, Petrum & Latronem susceptos. Tertio, considera Christum Dominum circumcidi, baptizari, damnari, de quo illud, Sicut agnus ad occisionem ductus est, coram tonante se obmutuit, factus tamquam homo non audiens, & non habens in ore suo redargutiones. Christum verò secuti sunt, de quibus Gregorius: Piarum mentium est, illic culpam agnoscere ubi culpa non est. Dixi ergo, Confitebor adversum me injustitiam meam Domino, & tu, Deus meus, remisisti impietatem peccati mei non declines, quæso, unquam cor meum in verba malitiæ, ad excusandas excusationes in peccatis: sed in misericordiâ tuâ vivifica me.

Excusantes à Deo profecti.

Genes. 4.

1. Reg. 15.

2. Reg. 12.

Isaia 53.

Psalms. 37.

Regist. epist.

li. 12. indict.

7. epist. 31.

Psalms. 31.

Psalms. 140.

Exercitium pro monitore & correptione libenter suscipiendâ.

CORRIPE me, Deus, in misericordiâ tuâ, oleum autem peccatoris non impinget caput meum; corripe me, dum tempus miserendi, ut absolvas me, dum tempus erit iudicandi. Ecce enim protestor, quod spiritu tuo agi volo, & filius tuus esse; & hodie si vocem tuam audiero, nolo obdurare cor meum. Audiam quid loquaris in me, Domine, quoniam loquæris, spero, hodie pacem in plebem tuam, in derelictam animam meam. Expecto enim te hodie, expectans expecto, quando facies de persequentibus me N. passionibus istis iudicium, & sicut fluit cera à facie ignis, sic peribunt peccatores à facie tuâ. Ne permittas, rogo, ut peccem in te, ut errem à te, velut cæcus in viâ, ignarus in silvâ, & moneri nolim, ut viam teneam rectam, ut videam pericula, ut declinem damna anima mea, ut convertar ad te, & salva sit anima mea: nam qui odit correptionem, vestigium est peccatoris, sive diaboli, ejusq; mancipium, venundatus sub peccato, ligatus non ferro, sed ferreâ voluntate, ut abstrahi à malo nolit, & nequeat, quia vix est qui faciat misericordiam cum illo, dum pauci sanare volunt, & dum sanant, aut vulnerari linguâ, aut ad vulnus in secreto postulari. Concede etiam ut timore humano errantem monere, agrum curare

Applicatio ad Cõmunionem.

Corrumpi nolens vincit est,

August.

non desinam. Verè enim dicebat servus tuus Augustinus : Si peccaverit in te frater tuus, corripe illum inter te & ipsum solum ; si neglexeris, pejor es. ille injuriam fecit, & injuriam faciundo gravi seipsum vulnere percussit : tu vulnus fratris tui contemnis ? tu eum vides perire, & negligis ? Pejor es tacendo, quàm ille conviciando. Sed plures qui alios libenter censeant & judicent, reperiri video, paucos qui optent moneri. veritas hæc odium parit. Iustitiam esse nolumus, & dici volumus ; cùm corripere nos audeat nemo, et si perire propè videat ; quia ex superbiâ medicamentum viderit esse factum venenum.

Moneri
pauci vo-
lunt.

— O infelices, quibus à bonitate tuâ ad salutem nobis data auxilia, sunt ex militiâ, rectæ mentis impedimenta ! Aufer à me, Domine IESU, qui tot calumnias pro me passus fuisti, hanc superbiam, quâ defectus meos agnoscere detrecto, & aperire nolo, malens in iudicio perire forsitan, & malus judicari à te, dum bonus ab homine haberi possim, & malus esse. Si corpus curari opto, negligi indignè sero ; cur mihi anima mea sic viluit, ut irascar, si quis eam curare velit, si sanare ? si laqueus pedi meo ostendatur positus. gratus sum ; si vulnus aperitur anima ingratus, immò suriosus sum, quia perire libet potius, quàm de periculo moneri ; miserum esse, quàm ubi opes & felicitas sunt, revelari. Proditio vulgò censetur, occultare, & nutrire hostem amici sui ; amicitia verò sæpè reputatur, gravis animorum (vitia inquam) adversarios fovere. Ea est, Domine, infelicitas nostra, cùm justus in principio sermonis accusator sit sui ; hoc est imperfectum nostrum, quod viderunt oculi tui, & sanare potest unica manus tua ; qua omnia fecit, & fecit benè, & me infinitâ misericordiâ refecit. Sunt qui se nequiter humiliant, &

Prov 18.
Psal. 138.

Bernard. d.
grad. Hu-
mil.

Job. 3.
Job. 10.

arguunt, sed si, velut vasa figuli probat fornax, hos etiam exerceat aliqua tribulatio ; cujus est simulata confessio, unâ vel levi contumeliâ, aut exiguâ pœnâ interrogatus, iam humilitatem simulare, iam simulationem dissimulare non potest : murmurat, frendet, irascitur, nec in gradu stare humilitatis, sed in novum superbiæ gradum corruisse probatur. Scio, non veniet in conspectu tuo omnis hypocrita, & si ascenderit usque ad calum superbia ejus, & caput ejus nubes tetigerit, quasi sterquilinum in fine perdetur.

perdetur. Aufer itaque de medio mei magniloquos superbiae, & Sophon. 3.
 non adjiciant exaltari in corde meo; quia tu scio, Domine, ma-
 gnus & terribilis, non respicis nisi ad humiles & trementes ser-
 mones tuos. Amen. Isaia 66.

Praxis in monitore adhibendo.

PRIMA. Vide, quas conditiones monitor habere debeat. Et quidem Primò, debet esse amicus: moneri & monere proprium est veræ amicitia; inquit Cicero. Secundò, debet esse pietate, virtute & prudentiâ præditus. nam ut doceri ab indocto nemo cupit; ita se moneri ab illo pauci patiuntur, quem eadem aut similis culpa redarguit. Tertiò, debet velle id facere: multi enim sunt, qui scientes obsequium amicos, veritatem odium parere, monere detrectant. Accedit autem hoc ferè, quia non sincerè diligunt, sed sua quærunt, & tales non in amicorum numero collocandi, sed adulatorum. at verò adulatione, blanditiâ, assentatione in amicitia nullam esse pestem majorem aptè Cicero dicit. Vel certè eò accidit, quòd ex veritate odium nasci videant. cujus autem aures veritati clausæ sunt, ait idem, ut ab amico audire verum nequeant, hujus salus desperanda est. Vel denique eò quòd ii qui monentur eam molestiam quam debent capere non capiunt, cum emendare negligunt, monita spernunt.

*Qualis esse
debeat Mo-
nitor.
Cicero.*

Secunda. Ut ergo aliquis monitore utiliter utatur. Primò aperiendum pectus: aliàs enim nec amicum agnoscis, cum diffidas; nec consilium expectare potes, cum de re incognitâ alter sententiam ob dissimulationem tuam dicturus sit. Unde Sapiens: Causam tuam tracta cum amico tuo, & secretum extraneo ne reveles, ne fortè insultet tibi cum audierit, & exprobrare non cesset. Secundò, cogendus amicus ut moneat liberè, & serè allaborandum, ut corrigat quis quod à prudente & amico homine suggeritur. Ex his facilè colligitur, sapè eos qui parisi tecum conditionis sunt, non ita aptos esse monitores, cum inter eos sapè æmulatio sit; neque subditos, cum sapè libertate abutantur, aut timore prohibeantur: neque eos, quorum si amicitia dissuenda sit, timeas, ne, quòd parum prohi, noceant (multi enim nisi viri omninò prohi sunt, sapè vitis amicorum offenduntur;) sed alium quempiam, qui in Deum respiciens, nihil timeat, aut speret, & salutis tuæ ac felicitatis non sit æmulus, sed amans. Talis unus deligendus est atque alter, & statuendum quoties, si ita res poscat, eum auditorus sis, & cum eo de tuis rebus acturus.

*Amico sin-
cero fami-
liariter
attendum.
Prov. 25.*

*Quales non
sunt apti mo-
nitor.*

*Quomodo
sit facienda
non t. o.
Gal 6
2. Tim. 2.
Ambr. lib. 8.
in Lucam.*

Tertia. Correctio fiat non de re incertâ vel levi, vel intempestivè, dum perturbatus est animus errantis: modusque sit lenis, juxta Apostolum. Si præoccupatus fuerit homo in aliquo delicto, vos qui spirituales estis, instruite ejusmodi in spiritu lenitatis. Servum enim Domini non oportet litigare, sed mansuetum esse; & verè, ut Ambrosius, Plus profuit amica correctio, quàm accusatio turbulenta. *Dignatus es*, ut sup. pag. 10.

JACVLATORIÆ.

- Psal. 6. **D**omine ne in furore tuo arguas me, neque in ira tua corripas me
- Psal. 38. *Propter iniquitatem corripuisti hominem, & tabescere fecisti sicut araneam animam ejus.*
- Prov. 3. *Quem diligis, Domine, corripis, & quasi pater in filio complacet tibi: fac de me secundum divinum beneplacitum tuum.*
- Psal. 40. *Corripe me, Domine in misericordia tua: oleum autem peccatoris non impinguet caput meum.*

CAPVT XXVIII.

Meditatio de amicorum delectu.

*Amicitia
effectus.
Super
Matth.*

INTER externa pietatis præsidia est amicitia: bonus enim sic malo connectitur, ut Chrysost. ait, ut aut patres reddantur, aut citò ab invicem separentur. Amicitia enim pares aut quærunt, aut faciunt, & sicut multa bona habet communis vita sanctorum, sic plurima mala societas malorum.

COMPOSITIO LOCI, erit se constituere in Dei præsentia. **ORATIO**, ut suprâ.

PUNCTVM I. Considera quid sit amicitia. Est verò, ut Cicero loquitur, divinarum humanarumque rerum summâ cum benevolentia consensio. Duplex illa est, falsa & vera. vera autem hæc est & Christi glutino, copulata, quam non utilitas rei familiaris, non corporis præsentia tantum, subdola & palpans adulatio, sed Dei timor & divinarum Scripturarû conciliant studia, ut Ambrosius. Hinc collige qualis tua amicitia sit. 2. Considera quorsum amicitiam Deus instituerit; & donum illud largiatur (qui timet enim Deum, habebit ami-

*Ambr. de
amicis. c. 7.*

Eccli. 6.

ami-

amicitiam bonam, uti Sapiens) nempè ut cùm viatores & peregrini simus super terram tendamusque in cælum patriam nostram viâ difficili ac periculosâ, latronibus oblitâ, Comites & viæ bonos socios, id est amicos nobis esse voluit. Considera 3. Quales vitandi & fugiendi: primò vitandi improbi, hi enim cū hoste tuo, id est dæmone conspirant: hi mellito sermone venenū tibi instillant, in præcipitia ducūt, dum hostis premit. Et verò tūne eum putas tibi amicum qui Deo sit inimicus, cui tot nominibus obstringitur? tūne eū tibi, qui nec sibi? qui enim facit iniquitatem, odit animam suam, & omne bonum Deum suum. Hoc ergo pacto quem amicum velis explora. Et certò scias sperare eum tibi fore amicum, qui Patri & Deo & Redemptori suo infidelis est, meram esse insaniam. Cogita verò quam turpe tibi sit, jam coram Deo & curiâ ejus cū perduelli & infami consuetudinem & amicitiam habere, quamque horrèdum id futurum in judicio, & amicos Regis Dei tui jam tibi concilia. *Aspira*, ut sup. pag 8. *Hæcine firmâ, &c.* ibid.

Cur amicitia à Deo instituta.

Mali numquam veri amici. Psalm. 100

P V N C T V M II. Hæc quidem in genere dicta sunt: nūc considera quos maximè vitare debeas Davidis monito dicentis: Oculi mei ad fideles terræ: superbo oculo & insatiabili corde cum hoc non edebam, detrahentem secretò proximo hunc persequebar. primo igitur superbum vita; inter superbos enim semper jurgia, quæ ergò amicitia? 2. hominem avarum, & sui valdè amantem. Hic enim erit amicus secundum tempus & non permanebit in die tribulationis. Orientem solem tales spectant, de quibus Sapiens: O præsumptio nequissima, unde creata es cooperite aridam malitiâ & dolositate illius? 3. Cave à detractore, imò eum persequere cum Davide, de quo scriptum: si mordeat serpens in silentio, nihil eo minus habet, qui occultè detrahit; talis enim detractor, ut serpens repit per terram, & eam comedit, est que velut sanguisuga, & canis macelli, rictu, sanguine, id est peccato proximi fædato. Et quæ cōmu-

Psal. 100. Qui maximè vitandi nempe superbis & suis amans. Prov. 13. Eccli 6. Eccl. 17. Detractor fugiendus. Eccl. 10.

nica-

*Eccli. 13.**Deut. 12.**Detraكتورis
malitia.**Prov. 30.**Detraكتور
nulli fidus.**Eccli. 28.**Eccli. 28.**Eccli. 20.**Detraكتور
vix corri-
gitur.**2. Reg. 1.**Quales a-
mori deli-
gendi.**Psal. 17.**Seneca.*

nicatio sancti hominis ad canē? unde monetur; cave ne sanguinem comedas, vel quod idem, carnes proximi. Ideò quidam sanctus agebat: Melius est comedere carnes & vinū bibere, quā detrahere. Persequere ergo detractorem, cujus dentes arma & sagittæ, & gladius in labiis ejus, & venenum aspidum sub iisdem: hi enim sunt de quibus Sapiens: Est generatio quæ pro dētibus gladios habet, quibus auditores percutit, & se & proximū. Ne permittes ut alienas sordes in cor tuū ingerat, & aures, sic de te certò cras loquitur, ut jã de proximo tuo & festucam in oculo tuo videbit ut trabē, & te judicabit. Dic, quæso, putas plus amicitia tuæ tribuet, & fidelior erit tibi quā Deo, & ejus legi quæ ita charitatem præcipit, & susurrone & bilinguem maledictum appellat? Si ille arbitretur se tibi gratificari, similē te sibi æstimat, & velut porcum qui volutari velis in sordibus. sepi ergò aures tuas spinis, & noli audire linguam nequam; scriptum est, Non maledices surdo, nec coram cæco pones offendiculum: ille enim se excusare nequit adversus hunc testem iniquū. Neq; ab hoc speres correctionem; homo enim assuetus verbis improprii omnibus dieb⁹ vitæ suæ non erudietur. vide ut David Amalechitem, & eos qui Isboset occiderant, peremit, illi dicens: Quare non timuisti, mittere manū tuam ut occideres Christū Domini? Idem dicit detractori, & similem crede Ozæ percusso & arcam tangenti si superioribus detrahat.

Hæcine vera, &c. ut supra pag. 7.

PUNCTVM III. Nunc considera quales tibi diligendi sint, & ad hoc simul attēde qualis sis, quibusq; obnoxio⁹ vitiis & qualis esse velis, cum bono enim bonus eris, serpuntque, ut ait Seneca, vitia, & in proximis quemque trāsiliunt, & contactu nocēt: convictor enim delicatus paulatim emollit, & enervat. Necessè est aut imiteris, aut oderis. Igitur optimum quemque delige, vel potius cum quisque suos habeat nævos, quàm minimè inquinatos. Ratio manifesta est, amicitia enim nos alteri cōjungit,

jungit, uti & familiaritas, imò facit idem velle & nolle. (ea enim amicitia sola est) atq; adeò anima quæ amat, magis in eo est quem amat, quàm ubi animat. An ergò mirum sit talem esse quemque, quales ii cū quibus versatur? Vnde veteri proverbio. Pares cū paribus ferè sociantur. Vti enim similitudo morum amicitiam parit, ita vicissim morum similitudinem amicitia facit, & ad hoc attende, quæ vitia in animo, imò etiam corpore habeas, ne consuetudine ejus qui eodē malo laborat, tuū augeatur, & si diligenter observes, iisdem aspersos videbis, quibuscum aut consuetudinem habuisti, aut etiamnum habes. Statue proinde si bonus esse velis, bonos amicos & familiares eligere; nihil enim stultius, ait Cicero, quàm equum, famulos, domum, optima, parare, & non amicos à quibus salus nostra pendet universa, ideoq; idē Cicero toto prope libro disputat amicitia, non nisi inter bonos esse posse, nec amicum alterum ab altero nisi honestum petere debere, virtutū enim amicitia adjutrix data est, non viriorum comes: ut quoniam solitaria non posset virtus ad ea quæ summa sunt, pervenire, cōvincta & sociata cum altera perveniret. Quare cū amicitia hoc spectet unum, ut amici auxilio ad virtutem perveniamus, illius in delectu amicorum primum est habenda ratio, considerandi mores, quid ex hoc, quid ex illo virtutis discere, quod tibi maximè usui sit, quid sapientiæ possis *Hæcine vera, &c.* ut sup. pag. 7.

PVNCTVM IV. Considera quā suave sit amicitia bonū quàm dulce ejus solatium, idcirco hortatur Ambr. dicens: habeas amicū cui pectus aperias, cui arcana communices, cui secreta tui pectoris committas, ut colles tibi fidelē virū, qui in prosperis gratuletur, tibi in tristibus compatiatur, in persecutionibus adhorretur. Secūdo cōsidera nihil potētius esse amore, itaq; etsi amicitia utilitatē nō spectet, nihilominus utilissimā esse cū omnia bona cōmunia facit, & perpetuā & jucundā eorum possessionem, usum, ac fructū. Itaq; si desideras alienis

*Amicitia
est ob vir-
tutem.
Cicero.*

*Ambr. li. 3.
Offic.
Solatium ex
amicitia
magnum.*

*Amicitia
utilitas.*

bonis

bonis siui, si optas favorem, stude omnes amore prævenire, ac devincire concertatione benevolentia, nullo enim nummo commodius amorē emeris, atq; amore. Eum si obtinueris, & cor hominis possederis, quid erit amici tui, quod tuum etiam nō erit? at tamen amicitia ac benevolentia stude, non tua quærendo, sed ut proximo tuo placeas in bonum, ut cum eo propter Deum conjunctus sis, & certò possidebis illum. O quanta industria charitatis! quàm utilis mortalibus; quàm grata, quàm jucunda, quàm Deo accepta! Tertio considera, hinc sequi omnium jacturam esse libenti animo faciendam, ut charitas cōservetur, quia si illius integritas servatur, omnia salva sunt apud Deū & homines. Quartò considera, quanta insania eorū, qui per similitudinem verbo uno, repulsā unā amicitias violāt; se ipsos enim ob hoc privant maximò humani generis bono, quod certè naturæ instituto omnes vehementer desiderant, id est, amari etiam ab hoste. Et verò qui se ulcisci cupit, si spectes finem, quid aliud petit quàm amari! injuriam illatam non esse? id est, amatum perpetuò amicum etiam fuisse, vel amicitiam reparatam scilicet, per amorem. Nam dona, officia, obsequia delata, si animus ejus qui præstat sit adversus, officiant, non placant. Illud verò attende nullo amorē imperio aut vi extorqueri, nullo etiam precio, nullâ arte comparari, quàm benevolentia, & amore. Monstrabo tibi, ait Seneca, amatorium sine medicamento sine herba, tunc ullius veneficæ carmine; si vis amari, ama. Huc omnia à Deo & naturâ directâ, ab hominibus ordinata, ut bes, vici, familia, leges. Itaque statue in violatam in omnibus servare, cum omnibus quoad fieri potest pacem habere, nemini dare ullam offensionem, insuper omnes devincire propter Deū, serioque vias ac modos accommodos ad hoc invenire, omniaque præ amicitia vitia habere. Amico enim fideli nulla est cōparatio, & nō est digna cōparatio auti atque argenti contra bonitatem fidei illius. Nam frater qui

*Amicitia
omnibus
præponenda.*

*Amicitia
amore ac-
quiritur.*

Seneca.

2. Cor. 6.

Ecclesi 6.

Prov. 8.

qui

qui adjuvatur à fratre, quasi civitas firma. Væ autem soli, quia cùm ceciderit, non habebit sublevantem se. Amicus verò fidelis protectio fortis; qui autem invenit illum, invenit thesaurum. Et rursus: Amicus fidelis medicamentum vitæ & immortalitatis: qui metuunt Dominum invenient eum. Fatuo autem, ut ait scriptura, non erit amicus, & non erit gratia in bonis illius: qui enim edunt panem illius, falsæ linguæ sunt; quoties & quantum irridebunt eum? Nemo enim potest, ait Augustinus, veraciter amicus esse hominis, nisi fuerit ipsius primitus veritatis; quòd si gratis non fiat, nullo fieri pacto potest. *Aspira*, ut sup. pag. 8. *Heccine firmâ fide*, &c. *ibid.*

PUNCTVM V. Considera suavissima illa verba bonitatis infinitæ loquentis ad cor tuum: Iam non dicam vos servos, vos autem dixi amicos, quia omnia quæ accepi à Patre meo, nota feci vobis. Pro hoc ergò, & ejus amicitia zela in te & proximo tuo. Eruçtavit ille tibi abscondita à constitutione mundi, sapientiam, inquam, suam communicavit nobis, de quâ Sapiès: Infinitus est thesaurus hominibus nempè sapientia, quâ qui usi sunt, participes facti sunt amicitia Dei propter disciplinæ dona commendati. Vide igitur, quomodo hunc amicum præ omnibus conservare debeas, & cave obsecro, amicus esse hujus sæculi: amicitia enim hujus mundi inimica est Deo. Cave ullius hominis gratiâ Deum offendere, legem aut regulam prætergredi, & illius benevolentiam perdere. Ille enim solus verè amicus & medicamentum animæ, & immortalitatis: amicitia autem hæc inter omnem animam piam & IESVM, conciliatur, at maximè religiosam, hæc enim cum eo communia habet omnia, hujus cum eo conversatio in cælis est, cùm jam sit facta civis sanctorum, & inter domesticos Dei annumerata. Angelum item custodem fidelissimum, aliosque patronos sincerissimâ charitate prosequere, & imprimis beatissimam matrem, quæ non

Eccles. 4.
Quanti sit
amicus firmus.
Ecclesi 6.

Ioan. 15.

Sap. 7.
Amicitia
Christi qua-
renda præ
omnibus.

Iac. 4.

Amicitia
sæculi mala.

dedignatur nos amicitia suâ, quando filius ejus amore nostri dignatus est mori.

Exercitium pro amicitia fidei, & verâ consequendâ.

Ioan. 13.

Dixisti, Domine, quod in hoc cognoscent omnes discipulos tuos. si dilectionem habuerint ad invicem. Habeone illam?

Ioan. 3.

Estne ullus, quem aversor, & non diligo in te corde sincero? Absit, absit, ut oderim quemquam, & non vivam tibi, qui enim non diligit manet in morte, & qui fratrem suum odit, in eo charitatis tua non est, sed odit te; quod abominor, & detestor, & ejuro. Veniat mihi mors, ô vita mea Iesu, veniat potius quàm non diligam te in te, & in omnibus, cum sis mihi omnia in omnibus. Amo te, ô amor, diligo te omne bonum. Quero te salus mea, & placere volo tibi, & gratus offerre tibi sacrificium hodie laudum & cordis, & mentis meae, & reddere tibi altissimo vota mea. Audi Domine de profundis clamantem ad te, & exaudi vocem meam, &

Marc. 12.

fac ut diligam te; diligere enim te, & proximum majus est omnibus holocaustibus & sacrificiis. Nihil utilius homini, nihil gratius tibi, quàm si simus in charitate radicati, & fundati, ut possimus comprehendere cum omnibus sanctis, quæ sit latitudo, longitudo, sublimitas & profundum, utque tibi servire possimus humero uno; omnis enim amicitia nostra ad hoc dirigi debet, ut serviamus & placeamus tibi, & amici tui simus. Si quis aliud à me poscat, anathema mihi est: tuus enim sum ego, & justificationes tuas quasi vi, & quero, quero ex nunc in toto corde meo.

Magna certè foret, & ter maxima dementia, amicum fieri hominis & mundi hujus, & inimicum tuum constitui, quid enim tribuere, aut veri solatii, aut subsidii potest quispiam, nisi tu dederis ei? Ideoq; justo tuo judicio, Deus meus, fieri videmus, ut quos charitas non conjungit, sed vanitas; non tui amor, sed mundi; perseverare in amicitia nequeant; immò nullos magis experiantur adversarios, quàm illos, quos non propter te dilexerunt: ut omnino attendere oporteat eos admonitum illud Prophetæ tui, Vnusquisque se à proximo suo custodiat, & in omni

Ierem. 9.

fratre

fratre suo non habeat fiduciam; quia omnis frater supplantans supplantabit, & omnis amicus fraudulentè incedet, & vir fratrem suum deridebit, & veritatem non loquetur. Sed, tu Domine, fidelis es, & amicus in tempore obductionis, & quamvis videas hoc imperfectum meum N. me tamen amas, & visitas me, & panis Angelorum dignaris fieri cibus viatorum. Viator enim sum, & peregrinus & advena, sicut omnes patres mei. Quando veniam & apparebo ante faciem tuam? fuerunt mihi lacrymae meae panes die ac nocte dum dicitur mihi quotidie, ubi est Deus tuus? Hec recordatus sum, & effudi in me animam meam, quoniam transibo in locum tabernaculi admirabilis usque ad domum Dei, & tu habitabis in medio mei. Verùm exclamat illa: Filii matris meae pugnaverunt contra me. monet alter: noli credere amico, noli confidere in duce, Dum ergo transeo, dum propero ad te hodie, concede mihi, Deus meus, in viâ hâc, ut tales peregrinationis socios acquiram, qui non retardent iter meum ad te; sed qui, si cecidero, fulcire me possint; si aeger fuero, recreare. Amicus enim fidelis medicamentum vitae & immortalitatis; & qui metuent te, Domine, invenient illum. Da mihi ut inveniâ, ut inventum servare possim, omnibus placere in bonum, omnes benevolentiam sic coniungere mihi, ut unum simus tecum, sit nobis cor unum, & anima una, & spiritus unus, quod idem sentiamus, dicamus, idem velimus. velle enim & nolle idem, amicitia est: id autem erit, si nihil velimus, nisi ut fiat sancta voluntas tua, beneplacens & perfecta, & amici optemus fieri tui, in quo uno omnia habentes, ad aliud suspirare poterimus, aliud amare? quid enim nobis est in caelo, & à te quid velle possumus super terram? O Iesu, ô Iesu, tu spes, tu solatium, tu refugium, amicus meus in aeternum & omnia, Amen.

Applicatio
ad Cõmunione.

Psa. m. 41.

Cant. i.

Ecclesi. 4.
Eccli. 6.

Rom. 12.

Psal. 73.

Praxis in amicis deligendis.

PRIMA. Serio circumspicete qui in amicos tibi deligendi sint, ac primò quidem, ut dixi, probi sint oportet. Secundo, firmi ac stabiles; vitiosi autem ejusmodi nunquam esse possunt. Stultus enim, & peccator, ut luna mutantur. Satis ne itaque, aut cetero, consilio eursum benevolentiae, & amicos tenta, persequa in amicitiam recipias perfectam. Si possides amicum, aut sapiens,

Probi amici
eligendi.

Eccl. 27.
Cicero.

Eccli. 6.

piens, in tentatione posside eum, & ne facilè credas ei. Tertio, eligendi fideles : cum illis enim uti nobis loquendum, ita & agendum sapientes censent. Mulierosi igitur, & ebriosi, & detractores idonei non sunt : horum enim multiplex ingenium, & tortuosum fidum esse non solet. Quarto, eligendi qui utilitatis suæ causâ amicitiam non ambiunt, sed honestatis : illi enim instabiles fortunam sequentur, quæ si fuerit, multi numerantur. Quinto, eligendi humiles, non fastuosi, non detractores, nam inter superbos semper jurgia & æmulatio : maledicus verò, & gravis aliorum censor, præterquam quòd manifestè arrogantiam fateatur, mordet te ut coluber in occulto. Quid enim ? illum qui pro proximo debet animâ ponere, & multis plurimû debet, ac nihilominus detrahit, eosque contemnit : tu cum fidû putabis ? Canis macello assuetus, ubi occasio datur, ad ingenium redit, nec parcat heri sui carnibus, nec maledicus & susurro amico suo. Ad quod appositè Bernardus : Ego, inquit, in hoc sensu puto appositum, Recti diligunt te. Nec absurdè, ut æstimo, cum ubiq; pœnè in choro adolescentularum tales inveniam, quæ acta sponsæ curiosè observent, derogandi non imitandi causâ ; torquentur in bonis seniorum suorum, malis pascuntur. Videas ambulare seorsum, convenire sibi & sedere pariter, moxque laxare procaces linguas in detestandum susurrium. Una uni conjungitur, nec spiraculum incedit in eis : tanta est libido detrahendi, audiendive detrahentem. Incunt familiaritatem ad maledicendû, concordēs ad discordiam : conciliant inter se inimicissimas amicitias, & pari consentaneæ malignitatis affectu celebratur odiosa collatio. Haud secus egere quondam Herodes & Pilatus, de quibus narrat Euangelium, quia facti sunt amici in illâ die, hoc est, in die Dominicæ passionis. Convenientibus sic in unum non est Dominicam cœnam manducare, sed magis propinare & bibere calicem dæmoniorû ; dum importantibus linguis alienæ perditionis virus, aliorum aures intrantē mortē libenter excipiunt. Sic quippe, juxta Prophetam, intrat mors per fenestras nostras, cum prurientes auribus & oribus, lethale poculum detractionis invicem nobis ministrare contendimus.

*Detractor
nunquam
amicus.*

*Bern. serm.
24 in Cant.*

*Detractoris
imago.*

Rem. 1.

*Dissuenda
quandocumque
amicitia.*

Non veniat anima mea in concilio detrahentium, quoniam Deus odit eos, dicente Apostolo, Detractores Deo odibiles.

Secunda. Observa, quòd si jam aliquos habeas amicos non bonos, dissuendam potius, quàm discindendam amicitiam. ad omnes quidem benevolos semper esse licet, & convenit ; sed in familiaritatem, & crebrum colloquium, non nisi bonos admittere. qui secus facit, nec animæ suæ consulit, nec famæ, cū quisque talis meritò habeatur, quales ii quorû consuetudine dele-

atur.

Statuatur. Qui timet Deum, ait Sapiens, æquè habebit amicitiam bonam: quoniam secundum illum erit amicus illius. Adverte tamen, vitia ac defectus; sine quibus nemo vivit, esse dissimulandos. Amici, dicitur, vitia noveris, non oderis. Et quæ videntur oculi tui, ne proferas in iurgio, ne postea emendare non possis, cum dehonestaveris amicum tuum. à suspitione maximè cave; illa enim amicitia venenum est.

Tertia. Adverte etiam, amicitiam exigere, ut proximi quis bona, quibus potest & licet modis, promoveat; proinde ferè stude illius commodis ac profectui. Deinde verbis dulcedinem præfer. Verbum enim dulce multiplicat amicos, & mitigat inimicos. Et sicut mittens lapidem in volatilia, dejecit illa: sic & qui convitiatur amico, dissolvit amicitiam. Ad amicum etsi produxeris gladium; non desperes: est enim regressus. Ad amicum, si aperueris os triste, ne timeas. est enim concordatio, excepto convitio & improprio, & superbiâ, & mysterij revelatione, & plagâ dolosâ; in his omnibus effugiet amicus. Quis infert plagam dolosam, nisi qui denudat arcana, & amici fidem perdit? & non inveniet amicum ad animum suum. Denudare amici mysteria, desperatio est animæ infelicis. Audisti ergo verbum adversus proximum tuum? commoriatur in te, fidens quoniam non te dirumpet. Præterea corripe amicum, ne fortè non intelligat te, & dicat, Non feci; aut si fecerit, ne iterum addat facere. Postremò, in angustijs eum ne deseras, sed fidem posside cum amico in paupertate illius, ut in bonis illius læteris. In tēpore tribulationis illius permane illi fidelis, ut in hæreditate illius cohæres sis. Multi colunt personam potentis, & est amicus secundum tempus suum, & non permanebit in die tribulationis. tu autem ne derelinquas amicum antiquum; novus enim non erit similis illi. *Dignatus es, &c. ut sup. p. 10.*

Eccli. 6.

Vita amici
dissimulan-
da.

Prov. 26.

Officia
amici.

Eccli. 6.

Eccli. 22.

Quæ vitia
in amicitia
cavenda.

Eccli. 22.

Eccli. 19.

Secretum
servandum.

Eccli. 22.

Prov. 19.

Eccli. 6.

Eccli. 9.

IACVLATORIÆ.

ERipe me Domine ab homine malo, & ab iniquo & doloso eripe me. Psal. 139.

Eripe me de operantibus iniquitatem, & de viris sanguinum salva me. Psalm. 58.

Eripe me de inimicis meis, Deus meus, & ab insurgentibus in me, libera me. Ibid.

Non adhasit mihi cor pravum, declinantem à me malignum non cognoscebam. Detrahentem secretò proximo suo, hunc persequabar superbo oculo, & insatiabili corde, cum hoc non edebam. Psal. 100.

CAPVT XXIX.

Meditatio de Familia delectu, atque ejus gubernatione, magno in viâ Dei presidio.

COMPOSITIO LOCI erit, considerare se stantem corâ Deo, cui ille cõmittat aliquot conservos, ad hoc tamen, ut soli seruiant sibi. **ORATIO**, ut suprâ.

Omnis potestas à Deo.

PVNCTVM I. Considera Primò, omnem potestatem esse à Deo: nihil enim fortuitum in hoc mundo, sed ex certâ scientiâ, potentia, opes, scientia (ob hæc enim alii aliis subjiuntur) ab illo tributa sunt; quo vero fine? eo scilicet, quo Princeps committit cohortes ducibus suis, non ut contra se militent, sed ut pro se, etiam sacramento adacti; utque sanguinem pro imperio, pro honore suo generosè profundant, & ad hoc instituantur. vel eo, quo pater filiis pædagogos dat, qui eos instituât, & corrigant, ac ducant: hoc enim dominorum, hoc patrum familias, hoc eorum qui alios docent. Secundò, quomodo generosi viri suis cohortibus studeant, præclara facinora facere, quanta gloria illis sit, civitates intercipere, hostes subigere. id applica familiæ, scholæ, &c. Considera verò quos subditos habeas, & quantû, si velles, ad Dei gloriam iis præstare posses. Quis nescit, aliquando unû ludimagistrum corrumpere posse non unam civitatem, sed provinciam? similiter & juvare, discipulis ut pietatis incentoribus submissis? quis nescit è famulis dominos, è mancipiis Reges non semel factos, è discipulis ad omnes dignitates materiam præparari? Instituire Ordinem, & formulam rectè vivendi tradere, multos eâ ad virtutis perfectionem adducere, opus est grande: sed & per eum quasi ordinem instituit Deus, per quem, seu dominû, seu herum, seu magistrû, plurimos ad pietatem promovet, spargitque in Republ. optima semina. Tertiò, quanta necessitas domino incumbat familiam sic ordinandi atque instituendi, ut Deo ac Domino nostro accepta sit, & militet, non hosti:

O quantum boni præstare superior potest.

hosti:

hosti : etenim fidejussor est pro suis herus ; & vā, si negligentia tuā, si exemplo, pereat filius tuus, servus tuus & discipulus tuus, idemque discipulus Christi, servus Christi, filius Dei : etsi ipse cætero quin bonus sis, innocens non eris ; sed damnaberis alienā vitā, qui absolvendus propriā fueras. Nōne tibi potestas, domus, opes concessæ, ut stipendium à Principe, ut tu Deo tuique serviant ? *Hæcine vera, &c.* ut supra pag. 7.

PUNCTVM II. Considera esse necessarium, ut probi sint subditi, discipuli, delectum (qui in filios non cadit) ut boni eligantur, aut minimè mali. quis enim cum perduellibus ad bellum tendet ? quis cum epibatis vitiosis & infirmis tempestuosum conscendet mare ? Equidem famuli, discipuli, eidem navi tuæ impositi sunt, quasi in cohorte tuā sunt, quā aggrediendus tibi est hostis gravissimus diabolus : nōne enim militia est vita hominis super terram ? ut Job ait. qui verò commilitones, nisi famuli, discipuli, subditi ? Vide ergo quā utile ac necessarium sit delectum hunc facere. Omnem enim sæpè industriam ac robur unus in militia Achab, qui turbavit tota castra Israhël, inertem & inanem facit : propter unum Ionam fugientem à facie Domini naufragium fit nisi ejiciatur : unus improbus sæpè familiam perdit, pietatem omnem ac vigilantiam heri eludit. Quantum in discrimen venit familia Iacob, ob deos alienos quos Rachel occultarat ? Secundò, quia certissimum est ; eum solum fidelē atque obsequiosum hero minori, qui magno sit Deo ; domino conseruo, qui summo Regi ; se pascenti, qui se creanti ; se hîc remunerati, qui largissimo remuneratori fidelis est. Tūne putares filium viri optimi tibi fore fidelē, qui patri esset infidelis & injurius ? Tūne putares tibi soluturum debitore mille, cui minimo titulo obligatur ac spontaneo ; qui ei, cui infinitis titulis obligatur, ne rem minimā restituere quidem velit ? Tu in præceptis gravibus pariturum, qui Dei mandatis, quæ gravia non sunt, ipsius Veritatis ore,

*Iosue 7.**Ion. 1.**Gen. 35.**Ille solus Domino suo fidus qui Deo.**Matth. 23.*

*Quomodo
famulus con-
ducendi.*

non obedit? Tertio, quàm turpe tē conseruum pacisci de obsequio tuo, dum seruum conducis, & de communis Domini seruitio minimè sollicitū esse? Tu dux cohortis es, exempli causâ, vis in verba tua jurare militem, & non Principis? Tu seruus Domini exercituum, missus ut operarios in vineam ejus eligas, quorum præstes noxas; vide igitur an illi utiles sint Domino. Procurator es; vide negotium geras non tuum, sed Domini tui. Vides viros in Repub. principes familias suas suo insignire colore, & gaudent ac volunt colore suo signari seruos suos, & pudet eos obligare, ut gerant signa summi Regis? Quarto, adverte sæpè unum verè bonum toti familiæ salutem adferre: nōne propter Jacob domui Laban benedixit Dominus? propter Moysen domui Iethro? *Aspira*, ut sup. pag. 8. *Hæcine firmâ fide*, ibid.

*Seruus bo-
nus est salus
familia.*

*Gen. 30.
Exod. 2.*

PUNCTVM III. Quomodo præterea ad familiam ordinandam necessarium sit eum qui præest, prælucere exemplo ac præire. quâ enim fronte hortabitur seruum ad Dei obsequiū, qui efficaciter exemplo suo trahit ad dæmonis seruitiū? Hinc Saul cū electus est, dicitur nō fuisse vir de filiis Israël melior illo: ab humero & sursum eminebat super omnem populū. humerus fortitudinē, collum & guttur efficacitatē jubendi notat. Hinc Isaias ait: Princeps ea quæ digna sūt Principe cogitabit. Caput in statuâ Nabuchodonosoris erat aureū, ita familiæ sit oportet. Mōstrosa certè res, ut Bern. gradus summus, & animus infimus; sedes prima, & vita ima; lingua magniloqua, & vita otiosa; sermo multus, & fructus nullus; vultus gravis, & actus levis; ingens auctoritas, & nutās stabilitas. Et certè tristis res & lacrymis digna, quo major aliquando quispiâ est, eo minus bonū; quo divitiis potentior, eo vitiis infirmiolem; quo honore ac gloriâ apud homines illustrior, eo magis apud Deum vitâ ac moribus dedecoris esse plenū. Ecce, cū parvulus esset in oculis suis Saul, caput in tribubus Israël factus est; exaltatus autē, in crassatus & dilatatus, recalcitravit. Secū-

*Qualis he-
rus & pater-
familias esse
debeat.*

Isaia 32.

*l. 2. Confid.
ad Eugen.*

1. Reg. 15.

dò,

dò, sollicitudo Superioris magna requiritur ac vigilantia. nam velut speculator constitutus est in turri quisquis præest, & velut navarchus ad clavum prospicere debet pericula. Si itaque claudis diligenter arcam pecuniæ aut arcem; longè potior tibi esse debet anima famuli, discipuli, subditi, pro quâ rationem redditurus es. neque ita te excusa, Vnusquisque onus suum portabit; hoc onus tuum est. *Galat. 6.*

EXERCITIVM.

DEus Patrum meorum, & Domine misericordia, qui fecisti *Sap. 9.*
omnia verbo tuo, & sapientiâ tuâ constituisti hominem, ut dominaretur creature quæ à te facta est, ut disponat orbem terrarum in equitate & justitiâ, & in directione cordis iudicium judicet; da mihi sedium tuarum assistentem sapientiam, & noli me reprobare à pueris tuis. Eia quæso respice ad orationem servi tui, & preces ejus; tu enim dedisti mihi has animas, ego autem sum puer parvulus ignorans egressum & introitum meum: da *3. Reg. 3.*
ergò servo tuo cor docile, ut discernere possit inter bonum & malum. Da mihi sapientiam & intelligentiam, ut ingrediar & egrediar coram populo tuo. *2. Paralip. 1.*
Quis enim potest populum tuum dignè judicare nisi tu faveas, ipsumq; adjuves? utinam omnia ossa mea dicant, Domine, quis similis tui! Utinam omnes quos commisisti mihi, serviant tibi in toto corde suo!

Etenim si neglexero, si perierint exemplo meo, sanguinem eorum de manu meâ requires, & severam rationem exiges in die furoris tui. Sunt enim filij tui, sunt precium sanguinis tui, servi vel subditi, sed & confervi mei; & forsitan quia humiliores, in æternum ipsi Domini futuri, & ego servus; ipsi primi, & ego novissimus; ipsi Principes in accubitu ad mensam tuam, & ego jubeor cum rubore novissimum locum tenere. Pervigilo nunc ego quasi rationem pro animâ redditurus; si lapsus quis fuerit, erit anima mea pro animâ illius. Majorem charitatem nemo habet, quàm ut animam suam ponat pro amicis suis. Ergò cum ita velis, & quia vis, ego non ambitiosè, sed solùm quia jubes, animam meam pono pro ovis meis, & magis pro te amantissimo Pastore

applicatio
ad Com-
munionē.

meo, quia animam tuam posuisti pro me, & venisti, & ecce iterum & iterum venis, & accurras quotidie in sacrificio Missæ, ut vitam habeam & abundantius habeam. Eia Pastor bone, cognosce oves perditas, & cognoscant te tua, ego gratiâ tuâ tuus sum, sonet vox tua in auribus meis, & suscipe animam meam, imò omnes; pro omnibus enim paratus sum meam ponere gratiâ tuâ, & propter te. Nonne enim vita mea abscondita tecum est, Christe IESU, in Deo? Serva eam, Servator mi, & non intres in iudicium cum seruo tuo, quia verè sincero corde eligo abjectus esse potius in domo tuâ. Concede ergò mihi, mihi quem ita prævenisti benignitate tuâ & amplexu tuo, concede Domine Dominantium stare super custodiam meam, ut te latens venientem excipiam; vineam meam sic custodire, ut bibas vinum in letitiâ ex eâ, & sic aliis præesse, ut prodesse queam, & eos ad te perducam, ut cantent tibi canticum letitiæ, & exultationis, & laudent te mecum.

Da mihi verò ut sicut minimus sum fervorum tuorum, ita verè parvus sim in oculis meis, & inveniam quod unum quero & cupio, gratiam in oculis tuis. Scio & contremisco, dum te in Apostolo audio dicentem: Si quis suorum, & maximè domesticorum curam non habet, fidem negavit, & infideli est deterior; & tu visitabis super omnem qui arroganter ingreditur. Hac igitur, dulcissime IESU, subtilissima ars vivendi est, culmen tenere, & gloriam premere; esse quidem in potentiâ, sed potentem se nescire; ad largienda bona potentem se cognoscere, ad rependenda noxia omne, quod potenter valet, ignorare. Sed, tu, Domine, cuius solius magna potentia est, & à quo est omnis potestas, & omnis paternitas in celo & in terrâ nominatur, conserva me, quoniam Deus meus es tu: converte eos quos dedisti mihi, ut non perdam ex iis quemquam, sed querant nomen tuum & gloriam tuam, & sciant, quia tu es Dominus, & non est alius. Da in mansuetudine perficere opera mea, ut quæ alter alterius onera portemus. Monuisti me, dicens, Diligenter agnosce vultum pecoris tui, tuosque greges considera. Utinam, Domine, fructum omnem, quem facere possunt, sedulo colligam! utinam omne quod eis nocere potest, studiosè avertam! utinam etiam anathema esse possem pro fra-

1. Tim. 5.

Greg. 26.
Mor. c. 19.Eccli. 3.
Galat. 6.
Prov. 27.

Rom. 9.

tribus

tribus meis, ut agnoscant & diligant te. Venite, filij, audite me, timorem Domini docebo vos, Sperate in eo omnis congregatio populi, effundite coram illo corda vestra. Deus adiutor noster in aeternum. Accedite ad eum, & illuminamini, & facies vestrae non confundentur; apprehendite disciplinam, ne quando irascatur Dominus, & pereatis de viâ justa. Sed tu, Domine Deus, obsecro te per viscera misericordiae tuae, operi manuum tuarum porrigere dexteram tuam, ut serviamus tibi corde perfecto atque verissimo, omnibus diebus vitae nostrae. Amen.

Psal. 33.
Psal. 61.
Psal. 33.

Praxis ad familiam ritè ordinandam.

PRIMA est, diligenter considerare & sæpè, quanti sit anima una, & quibus modis domesticorum, & nobis commissorum animas juvare possimus, atque à Domino humiliter petere pro iis gratiam necessariam.

Considera quanti una anima.

Secunda. Quoties in familiam aliquis admittendus est, pacisci cum illo de Dei obsequio perinde ac nostro. nimirum ut cõfiteatur & cõmunicet saltem quolibet mense, ne nostri amantiores esse quàm Domini nostri deprehendamus: quòd si dyscolus evadat, aliiq̃ue noxius sit, eliminandus est. Exemplum illustre tibi dabit S. Elzearius, de quo Surius in vita ejus 27. Septē-

Nota & paciscere de Dei obsequio.

Surius.

bris: qui velut novus paterfamilias, novo quodam modo cœpit suæ familiæ præsidere, novaq̃ue morum plantulas inferere, & transgressoribus pœnas proponere. Primò constituit, ut omnes è suâ domo tã mares quàm feminæ quotidie ut minimum Missam unam integrè audiant. Secundò, ut vivant vastè & purè: qui secus facerent, eos suâ domo expellebat: nolebat enim ut quisquam pane suo vesceretur, quem sciret peccato mortifero implicatum, ne alios inficeret. & ne illius peccatum ipse fovere videretur. Tertiò, ut nobiles & milites, itemq̃ue virgines & matronæ, quâ libet hebdomadâ semel confiteantur peccata sua, & singulis mensibus devotè percipiant Eucharistiæ Sacramentû. Quartò, ut eadem virgines & matronæ manè usque ad prandium precibus & piis exercitiis vacent: à prandio manutius operibus sese occupent. Quintò, ut nemo ausus sit blasphemare Deum, sacrosanctam Virginem, vel aliquem Sanctorum: nec quisquam falsò juret, aut vitiosè & leviter absque causâ, nec impudica vel inhonesta verba proferat. Sciebat enim ex Sapiente, mortem & vitâ esse in manibus linguæ: & ex Apostolo, corrumpere bonos mores colloquia prava. Hujus constitutionis violatores hâc ratione puniri voluit, ut vel toto prandio coram aliis

Exemplum S. Elzearij.

Prov. 18.
1. Cor. 15.

aliis sederent in terra, solo pane & aqua contenti, vel toto die in cubiculo manerent inclusi, communi cibo vescerent. Sextò, ut nulli fas sit ludere tesseris, aut alio uti lusu illicito, turpi ac inhonesto, si quis contra fecisset, gravis illum pœna manebat. Septimò, ut omnes è sua familia, pace, amicitia & concordia inter se fruantur, alius aliù non offendat, neq; verbo neq; facto: si quid à quoquam aliter sit attentatum, mox cum offenso re-
 ceat in gratia. atque ut id fieret, nò mediocriter ipse dabat operam: reos autem pro ratione culpa puniebat. Octavò, ut quotidie à prandio, vel alia hora vespertina, nisi legitimum impedimentum inciderit, fiat aliqua collatio inter illos, ipso præsente, de verbis Domini pro animarum informatione. In eo autem colloquio, dum unus aliquis loquitur, cæteri orent pro illo in cordibus suis, ut Deus illi subministraret sermonem, ex quo omnes proficiant: nec quisquam audeat sic loquentis verba interrumpere, aut aliter impedire. id si quis non obseruet, à tam pio colloquio excludatur, donec emendatus ab aliis revocetur.

*Lectio pia
 fiat in fami-
 lia.*

Tertia. Ad orationem aliquam saltem vespertinam curare ut convenient. quod S. Carolus Borromæus per totam diœcesim suam introduxit. idem est de lectione aliqua libri pij, vesperi, maximè dum familia convenit, quod à multis usurpatur.

Quarta. Curate ut libri pii in manibus sint, & ad manum, & ad conciones, aliaq; pietatis exercitia mittantur.

*Pietati dan-
 dum præ-
 mium.*

Quinta. Ut præmia pietati ac probitati tribuantur, atq; ad eò nihil quoad fieri potest, nisi eo fine concedatur, ut melior fiat qui accipit, ac corporalia accipiendo ad spiritualia invitetur: idq; quantum valeat in pueris, vix credi potest.

Sexta. In familia sunt liberi, sunt servi: liberorù verò habenda ratio maxima, ut benè educètur, videte, nòne qualis surculus, talis arbor? Educationis formam dedit Tobias: Honorem, ait, habebis matri tuæ omnibus diebus vitæ ejus; memor enim esse debes, quæ & quâta pericula passa sit propter te in utero suo. Cû autem ipsa compleverit tempus vitæ suæ, sepelias eam circa me. Omnibus autè diebus vitæ tuæ in mente habeto Deum, & cave ne aliquando peccato consentias, & prætermittas præcepta Domini Dei nostri. Ex substantiâ tuâ fac eleëmofynam, & noli auertere faciè tuam ab ullo paupere; ita enim fiet, ut nec à te avertatur faciès Domini. Quomodo potueris, ita esto misericors. Si multum tibi fuerit abundanter tribue; si exiguû tibi fuerit, etiam exiguum libenter impertiri stude. præmium enim bonum tibi thesaurizas in die necessitatis, quoniâ eleëmofyna ab omni peccato, & à morte liberat, & nò patietur animam ire

*Tob. 4.
 Educatio
 filiorum
 quanti sit.*

*Tobia
 exemplum
 & monita.*

in tenebras. Fiducia magna erit coram summo Deo eleëmofyna omnibus facientibus eam. Attende tibi, fili mi, ab omni fornicatione, & præter uxorem tuam nunquam patiaris crimē scire. Superbiam nunquam in tuo sensu, aut in tuo verbo dominari permittas: in ipsâ enim initium sumpsit omnis perditio. Quicumque tibi aliquid operatus fuerit, statim ei mercedem restitue, & merces mercenarij tui apud te omnino non remaneat. Quod ab alio oderis fieri tibi, vide ne tu aliquando alteri facias. Panem tuum cum esurientibus & egenis comede, & de vestimentis tuis nudos tege. Panem tuum & vinum tuum super sepulturam iusti constitue, & noli ex eo manducare & bibere cum peccatoribus. Consiliū semper à sapiente perquire. Omni tēpore benedic Deū, & pete ab eo, ut vias tuas dirigat, & omnia consilia tua in ipso permaneant. Noli timere, fili mi; pauperem quidē vitā gerimus, sed multa bona habebimus si timuerimus Deum, & recesserimus ab omni peccato, & fecerimus bene.

Cavendum autem Primò vehementer, ne videant aut audiant domestici, quod castimonix adversetur. Quid? quòd Iuvenalis poëta etiam hoc monet dicens:

*Nil dictu foedum visusq; hac limina tangat
Intra qua puer est: procul hinc, procul inde puella
Lenonum, & cantus pernoctantis parasiti.
Maxima debetur puero reverentia.*

A primâ pueritiâ instillanda vita Christi & Sapientix æternæ dicta, de charitate, humilitate, patientia, liberalitate in pauperes. Absit verò ut anilibus (quod Plato vetabat) fabellis memoria parvulorum impleatur; Quanto satius vitæ Christi historia, maximè infantix! Beatus Hieronymus optabat posse primam formare pueritiam, quem de hâc egregiè differentē lege. Secundò, observandæ sunt puerorum inclinationes, & quibus recreentur, ac suaviter corrigendæ præmio proposito. Baleares pueros suos, nisi fundâ suâ dextrè usi fuissent, cibo privabât; ita omnia, etiam necessaria, parentes pueri largiri possent, præmiumque virtutis alicujus aut honestatis statuere, unaq; quod dicitur, fideiâ duos dealbare parietes. Tertiò, quanta sit iam cura adhibenda in nutricum corporis & animi, seu magistrorū delectu, omnino omnibus in confesso est. Vitia enim illorum in pueros certò derivantur: Alexander, ut fertur, in Leonidâ præceptore incessum non sat commodum est imitatus: Nero à nutrice crudelis esse didicit. Videât omnes, qui præfunt aliis, & maximè magistri, quæ incumbat illis necessitas formandi suos mores ex virtute. Nō poterit certè ebrietati deditus, luxuriæq; atque ambitionis mancipium magister esse humilitatis & temperantix,

*Quid pueris
instillandâ.*

*Hier. ep. ad
Latam.*

*Premia pue-
ris propo-
nenda.*

*Magistri &
nutrices bo-
na salus fi-
liorum.*

perantiæ. Videant sibi se non vivere, sed multis: unoque suo defectu ac labe tot animas interire, quot habent sibi commissas. Nullæ charybdes aut syrtes juventuti majores, quàm pædagogus vel magister, si ingenio magno sint & moribus improbis. Otium omnino à pueris arcendum est. idcirco ante omnia di-
Otiū vitandum pueris. videre illis oportet tempus, ita ut in pietatis, civilis vitæ exercitia, & recreationes dispertiat. *Dignatus es* ut sup. pag. 10.

J A C V L A T O R I Æ.

- Pfalm. 100. **N**on habitabit in medio domus mea, qui facit superbiam: qui loquitur iniqua, non direxit in conspectu oculorum meorum.
- Pfalm. 30. Diligite Dominum omnes sancti ejus, quoniam veritatem requirit Dominus, & retribuet abundanter facientibus superbiam.
- Ibidem. Viriliter agite, & confortetur cor vestrum, omnes qui speratis in Domino.
- Pfalm. 21. Et anima mea illi viuet, & semen meum seruiet ipsi.
- Pfalm. 33. Timete Dominum omnes sancti ejus, quoniam non est inopia timentibus eum.
- Tob. 4. Pauperem quidem vitam gerimus, sed multa bona habebimus, si timuerimus Deum.
- Pfalm. 100. Oculi mei ad fideles terra. ut sedeant mecum: ambulans in via immaculata hic mihi ministrabat.
- Ibidem. Non proponebam ante oculos meos rem injustam, facientes pravariationes odire.

C A P V T X X X.

Meditatio de Solitudinis bono.

PRÆLVDIVM I. Constitue te velut in deserto cum Domino IESV jejunante & orante.

P RÆLVDIVM II. ORATIO pro subjctâ materiâ.

Solitudo duplex.

Seneca.

P V N C T V M I. Cōsidera duplicē esse solitudinem, animi, & corporis, Animi (quæ ab omnib. haberi potest) solitudo ea vocatur, quâ homo mentē avocat subinde à rebus externis, & secū habitat, ut vulgò dici solet. Seccessi, aiebat quidā, non tantum ab hominibus, sed à rebus. Omnes enim vacant, qui volunt: neminem res sequuntur, ipsi illas amplectuntur, & argumentū felicitatis, occupationem esse putant. hâc frui, etiam in turbâ quis potest. Ita videmus aliquos ea quæ præsentia sunt, nec videre, nec audire, nec gustare. Alia est corporis, quâ etiam corpore quis sese ab hominū separat consortio,

idque

idq̄; ut animi sanctam solitudinem consequatur, eum-
 que à terrenis ad cœlestia eleuet: juxta illud, *Sedebit so-* *Thren. 3.*
litarium & tacebit, quia levavit super se. vide an hanc at-
que illam ames, & quantum de utraque consecutus sis.
 Qui enim solus esse nequit, vix unquam spiritualis e-
 vadet. Considera Secundò, quanti hanc mentis, vel a-
 nimi Sancti fecerint. Quid enim aliud Joannes Baptista *Quanti sit*
 in deserto, Pauli, Antonij & tot Anachoretarum mil- *solitudo.*
 lia, fuga mundi, & solitudinis amore testantur? Quis ad
 hoc eos impulit? Spiritus certè sanctus, cujus vocem
 aure cordis audierant, quam Arsenius etiam corporis
 acceperat clamantem: Fuge, late, tace. Imò vix ullus
 Sanctorum reperitur, qui non hujus amans fuerit. Sed
 ante omnia intuerè exemplum IESV Christi, qui ductus
 fuit à Spiritu Sancto in desertum post baptismum, & *Matth. 4.*
 quadraginta dies in eo permansit; præterea pernocta-
 bat in oratione, secedebat in montem ipse solus, & o-
 rabat, persæpè autè in montem Oliveti: sciebat enim,
 ut ait Ioannes, Iudas locum, quia frequenter IESVS *Ioan. 18.*
 convenerat illuc cum discipulis suis. Sequere, imitare
 Dominum, & Sapientiam æternam. *Aspira*, ut sup. p. 8.
Hæcine firmâ, &c. ibid.

PUNCTUM II. Considera quanta necessitas hujus
 fit: etenim uti nulla negotia rectè in turba tractantur;
 ita minimè omnium quæ ad salutem pertinent. Si enim
 nemo scribit sapientiam, nisi in otio: nemo rem tractat *Solitudo in i*
 gravem, nili secretum petat, seque interpellari, aut stre- *referiâ qua-*
 pitum fieri prohibeat, immò etiam in mensa, in ludo, *ritur.*
 in somno optata quies est: quid non debet facere in
 salutis negotio is, qui eam amat? quid non pericu-
 la plurima efficere, & admonitio, & exemplum, &
 doctrina Domini IESV à te impetrare? Audi eum *Matth. 6.*
 monentem: Tu autem cum orare vis, intra in cubi-
 culum tuum, & clauso ostio ora Patrem tuum in abs-
 condito. Audi per Prophetam loquentem: Ducam eam
 in solitudinem, & loquar ei ad cor; quasi in turbâ loqui *Osea 2.*

4. Reg. 4.
Vidua debi-
ta nequit
solvere nisi
solitudine.

non sit solitus, aut certè non ad cor, ut convertatur. ne-
que profectum etiã largitur, nisi ei qui secessu captato,
& clauso ostio considerat semitas domus suæ. Non po-
terat mulier illa Elisæi alûna debita dissolvere, nisi do-
mo clausa oleum in vasa vacua infunderet. ac sæpè ob-
rui necesse est peccatis & debitis gravissimis hominem,
nisi receptui aliquando canat. Nõnne hoc Dominus,
innuere visus Marci c. 6. cùm discipulis in prædicatio-
ne occupatoribus dixit: Venite seorsum in desertum
locum, & requiescite pusillum. *Hæcine vera*, ut sup.
pag. 7.

Idcirco sanctus Franciscus in montem Alvernum,
S. P. Ignatius in Cassinum montem secedebat, S. Marti-
nus quotãnis mensem unum, exclusis omnibus, ab ur-
be in solitario loco animum viresque colligebat: idem
S. Carolus Borromæus factitabat, aliisque Sanctis ferè
omnibus commune est & fuit. Hic expende iterum
quo spiritu impulsus illi solitudinem ita amârint & quæ-
sierint, tantoque eam tempore incoluerint: nõnne san-
cto? proinde solitudinis horrorem maximè in pio aut
religioso ferè à spiritu maligno esse scias. Vis igitur Deû
tibi ad cor loqui? vis legem vivendi ac normam certam
cum Moysè accipere? solitudinem pete. vis IESVM trãs-
figuratum videre? vis sponsam invenire cum sponsa?
egredere in agrum, relinque turbas, non tam corpore,
quàm animo; corpore tamen etiam fuge, quantum vi-
tæ tuæ ratio permittit. *Hæcine vera*, ut sup. pag. 7.

Dei vox non
auditur in
urbã.

PUNCTVM III. Considera attentius, unde tam lau-
data solitudo corporis. Nempe quia animum extra se
positum, revocat ad se; & obsurdescentem divinis vo-
cibus obaudientem facit: ita ut quem antea non au-
dierat, hujus vocem audire incipiat, & virtutis dulcedi-
nem in fonte degustare. E contrario ut musicæ in strê-
pitu harmonia percipi nequit, nec loquentis vox: ita
neq; Sancti Spiritus inspiratio, neque mentis gaudium
absque solitudine potest degustari: imò nec homo
confi-

consideratè aliquid facere potest, nisi in eà. Quis pingere, scribere, discere valet in boario ac strepitoso foro? atquè adeò nullum ferium opus absque solitudine fieri potest; neq; corpus comoda, neq; anima quietem capere. ama igitur illam, & statue audire Deum loquentem ad cor tuum. Considera præterea quæ solitudinis sùnt ad salutem præsidia. Primò, is qui intra eà se abdit, quia solatio hominum se privat, divinum meretur; quãti autem illud meritò æstimetur, per se manifestum est. Deinde omnem ferè peccandi illecebrã solitarius evadit. Imò quemadmodum curari peste infecti nequeunt, nisi à morbida separentur; ita animus valere non potest, nisi separetur ab his qui animo pestes circumferunt. Ideoque de se ait Propheta: Ecce elongavi fugiens. & mansi in solitudine. Solitudinem, aiebat Seneca, quaerit, qui vult cù innocentibus vivere. Quid ita? inprimis, quia ibi linguã offendere non potest: qui autem linguã non offendit, hic perfectus est vir. quid? quòd etiã Philosophi illum proximum Deo putarunt, qui silere nosset, & ad summam perfectionis breviloquum, & rari loquũ, & submissã voce loquentem requirunt. Quoties, asserit quidam, inter homines fui, minor homo reddi. Silendi, ait Ambrosius, patientia, opportunitas loquendi, & cõtemptus divitiarum, sunt maxima fundamenta virtutum. Adde, hominem ferè creaturæ amore in solitudine non inescari (minùs enim irritant longè posita, quàm quæ oculis subjecta sunt) adque adeò nec exemplo depravari. unde dicebat S. Antonius: Qui sedet in solitudine, & quiescit, à tribus malis eripitur, id est, auditus, locutionis & visionis. Et Arsenio dictũ est, ut jam monui, Fuge, tace, quiesce; hæ enim sunt radices nõ peccandi. Ea de causa monasteria petuntur, solitudines, Spiritu sancto intigante, quaeruntur, ac licet sæculares non possint pari passu ambulare, sæpè tamen aliud rēpus pietati ac lectioni piæ tribuere possunt: unò primum argumentum, cum Seneca, compositæ mentis in

Quid ei, qui solitudinem amat, ipsa conferat.

Solitudo virtutum remedium, virtutum plantarum; Psalm. 54. Seneca. Iacobi 2. Silentij comoda.

Seneca.

Ambr. l. 11. de Offic.

In solitudine rara sentiuntis.

Athen. in vita ejus. Nota.

Prima binis mentis non amare solitudinem.

illis existimo, posse secum consistere, secum morari. Certè conversio, quam neque auditis concionibus atque adhortationibus impetrare à se homo potuit; diei aut horarum aliquot secessu, ac consideratione non rarò ab eodem obtinetur. *Hæcine vera*, ut sup. pag. 7.

PUNCTVM IV. Considera, quæ solitudo insuper bona secum adferat. In hæc enim homo ad se redit atque ad cor, suaque expendit & disponit prudenter, oculo mentis depurato; atque ita, qui nihil videtur agere, majora agit. Præterea hoc pacto aptus redditur Dei colloquio, illoque fruitur. Quid ultra sperare, aut optare potes, ô anima? dic enim, nonne illud suavius quàm humanum arbitraris? cum illo inquam amantissimo Patre ac Domino colloqui, totius beatitudinis & bonitatis fontem degustare, cui per orationem homo coniungitur, sed rarò nisi in solitudine. Ubi enim Eliæ, ubi Moyse locutus Deus? nonne in deserto? ubi Christus manifestavit gloriam suam? nonne in solitudine? Quod per Isaiam dignatus est promittere, dicēs, Ponet desertum ejus quasi delicias, & solitudinem quasi hortum Domini, gaudium & læticia inuenietur in eâ, gratiarum actio, & vox laudis unde verè, ut August. ait, dulciores sunt lacrymæ orantium, quàm gaudia theatrorum *Aspirata*, ut sup. pag. 8. *Hæcine firmâ*, &c. ibidem.

PUNCTVM V. Considera alia solitudinis bona; quæque sit voluptatis Sanctoium Patrum lectio, & quæ ex studio universim hauritur scientia & cognitio. quàm dulcis enim cum illis collocutio? Nunc etiam vide inter alia solitudinis bona, quàm in eâ liber cæli aspectus, quàm jucundus terræ & terrenarum rerum despectus, in quo crebrò se exercere solitū scimus S. P. Ignatium, & suavissima cæli gaudia libantem, erumpere in has voces, Quàm sordet mihi terra, dum cælū aspicio! At quanto dulcius in solitudine, ac sancto otio post orationē, prata inambulare Scripturarū? nam ut D. Hieron. pinguis est sermo divinus omnes in se habens deli-

Solitudo au-
ges pruden-
tiam.

Seneca ep. 8.

cap. 51.

In Psal. 127.

Exercitia so-
litudinis
quàm ju-
cunda.

Hier sup. il-
lud. Ps. 147

Et ad pe.

delicias: quidquid volueris ex divino sermone nascitur. & rursus: Si quidquam est, quod in hâc vitâ virum sapientem teneat, & inter pressuras & turbines mundi æquo animo manere persuadeat, id esse primum reor meditationem, ac scientiam Scripturarum, *Hæcine vera, &c* ut supra pag. 7.

Non igitur molestia solitudinis timenda est, maxime cum Sapiens, ut idem Hieron. nunquam solus esse possit: habet enim secum omnes qui sunt, & qui sunt boni, & animum liberum quocumque vult profert & transfert, & quod corpore nō potest, cogitatione complectitur; & si hominum inopia fuerit, loquitur cum Deo Nunquam bonus solus erit. Dominique videri certè potest, neminem in terram sanctam veræ perfectionis, aut veræ beatitudinis pervenire, nisi per mare rubrum, id est Christi merita, & desertum, solitudinem saltem animi, quæ ægrè nisi ea quæ corporis est aliquando colatur, acquiritur: hæc autem sine illâ, nullius precii est. nam quid prodest, ait Seneca, totius regionis silentium, si affectus fremant? Utinam hæc consideraret amans pietatem, maxime Religiosus, & delectaretur, quiete potiùs, quàm concursatione, nisi quoties urget charitas atque animarum zelus! Si enim SS. Patres, Pauli, Antonii, conversationem hominum detrimentum spiritus sentiebant; quid accidet nobis miseris, si non zelo, sed ut tædiam levetur, solatiola quærantur, otium sanctum & quies deferatur? O si scirent quantum in solitudine, silentio, colloquio cum sanctis Patribus, cum eruditissimis viris, cum sapientiâ æterna capere possent solatium!

Exercitium pro solitudinis ac silentii virtute impetranda.

O Amator hominum, qui lucem habitas inaccessibilem, olim nemo poterat te videre & vivere; sed jam quotidie ubique & maxime in V. Eucharistiâ quanta appares humanitas &

applicatio ad Communionem

benignitas tua, quando nemo vivere potest, nisi te videat; neque tantum videat, sed, quod opto vehementer, te manducet & bibat. Quid ultra facere potes mihi? & quid ego jam reddam tibi, nisi me totum toto corde, tota animâ meâ, & totâ mente meâ? Quid olim, eheu! tum spes esse poterat inveniendi te, cum tibi non esset cum hominibus conversatio? nunc verò plurimum est, cum nobis vivere tibi & nosse te dedisti, & cum dignatus es propter me descendere de throno regali, de caelesti palatio in desertum istud anima meâ. Ecce quale desertum! & tu tamen dignaris in illud descendere, & manna plueres, & in terram saculi huius, terram horro- ris & vastæ solitudinis venire. Cum enim in eâ nos vides errantes in montibus, sicut oves sine pastore, quid facere potes cui natura bonitas? Quomodo possent non commoveri viscera misericordiae tuae, ut populus qui sedet in tenebris te videat lucem magnam? Et quorsum hæc? ut rediremus, & converteremur ad te pastorem animarum nostrarum, sequeremur te itinere tridui in solitudinem, & ibi nos mannâ pasceres corporis ac sanguinis tui; ut habitaret in solitudine iudicium, & esset opus iustitiæ pax, & cultus iustitiæ silentium, & hæc pignore salutis accepto securitas usque in sempiternum.

Isaia 32.

Isaia 35.

Dixerat Propheta tuus, Latabitur deserta & invia, & exultabit solitudo, & florebit quasi lilius, germinans germinabit, & exultabit latibunda & laudans: gloria Libani data est: decor Carmeli & Saron, ipsi videbunt gloriam Domini, & decorem Dei nostri. Tunc saliet sicut cervus claudus, & aperta erit lingua mutorum, quia si iussa sunt in deserto aqua, & torrentes in solitudine, & qua erat arida, erit in stagnum, & sitiens in fontes aquarum, in cubilibus in quibus prius dracones habitabant, orietur viror calami & junci. Quid ista sibi volunt, Deus meus, nisi in solitudine & non in turba exultare animam, & florere, germinare, & videre gloriam Domini sui? bibere aquas de fontibus tuis, & Salvator mi, & aridam fieri in stagnum, & sitientem in fontes aquarum? qui enim bibit ex aqua quam dederis ei, flumina de ventre eius fluent aqua viva. Concede mihi ergo ut libenter de tot annis vite, tot mensibus, tot diebus decimas aliquas dem tibi, ut te sequar in solitudinem, & audiam quid loquaris in me: non enim

enim

enim habet amaritudinem conversatio tua, ô Sapientia aeterna, sed magna est multitudo dulcedinis tuae, quam abscondisti timentibus te. vacare, & videre nos jubes quoniam tu es Deus, id est, omne bonum, & abscondere diceris dilectos tuos in abscondito faciei tuae à conturbatione hominum.

Psal. 45.

Psal. 30.

O utinam delectet me abscondi propter te, & libenter de tot diebus vanitatis vitae hujus consecrem tibi, & saluti meae pauculos in quiete & solitudine, ut audiam te loquentem ad cor meum: ut loquar tecum, & cum Sanctis tuis libentiùs quàm cum hominibus. Quis enim novit sensum tuum, Domine, aut quis consiliarius tuus fuit? Incomprehensibilia sunt iudicia tua, & nescio quâ in patriam ducere decreveris. sed quid: inquietudo cordis corpus quiescere non sinit, & fascinatio quaedam mentis nostrae: libet ire, videre, audire, & redeo vacuus, quia non sunt ista, quae valent satiare me; lassus redeo, quia non est quies anima, nisi in te. Egre- dere igitur anima mea de terra tua, de cognatione tua, de domo patris tui: obliviscere populum tuum, & domum patris tui, & concupiscet Rex decorem tuum.

Scis quâ
Deus te ad
regnū velit
ducere.Nihil fa-
ciat cor
hominis.
Psal. 44.

O anima mea sola esto, ut soli omnium serves teipsam, quem ex omnibus tibi elegisti. fuge publicum, fuge & ipsos domesticos, secede ab amicis & intimis, etiam ab illo qui tibi ministrat; secede, sed mente, non corpore; sed intentione, sed devotione, sed spiritu. O quis mihi det ut inveniam te solum, amantissime IESU, dilecte animae meae, & quietem in te inveniam, & cesset turba cogitationum mearum, & in solitudine meâ viror calami & jun- ci oriatur, & sedeam tecum in pulcritudine pacis, & nihil me perturbet, mortuus sim, & vita mea abscondita tecum Christe IESU, in Deo meo, donec venias, & introducas me in amplissi- ma cali spatia, ubi laudem te totâ animâ meâ, & diligam te, & voces me ad te, voces in sortem Sanctorum, ubi erit gaudium, & exultatio in saecula saeculorum! Amen.

Bera. serm.
40. super
Cant.

Colof. 3.

Praxis ad solitudinis amorem ingene- randum.

Prov. 4.

Prima. Omni custodiâ, ut Scriptura monet, custodi cor tuum, & fœsus corporis tui, vide ut tibi excubet ratio, ne in penetra-
Custodia
sensuum ne-
cessaria.
lia in-

*Inquiesus
an urbs sine
m. o.*

lia intrent hostes, pacemque turbent, & solitudinem cordis tui. Sicut enim urbs patens, & absque murorum ambitu; sic vir qui non potest in loquendo, idem est in videndo, audiendo, cohibere spiritum suum. Merito idem comparatur horto absque sepe, de quo Eccles. Qui dissipat sepe, mordebit eum coluber, ille se licet tortuosus, ac infernalis: unde primum argumentum disciplinae religiosae, modestia ac solitudo, adeoque in usu tempore S. P. Ignatii (ut ex iis qui cum eo erant intellexi) ut cum magna hominum turba domi esset, nullus ibi esse crederetur. imò si quis strepitum faceret, ipse Generalis egrediebatur, & monebat graueriter transeuntem: ita ut non nemo, quem novi, quoties ad cubiculum. Beati viri transiturus accederet, manu prehenderet calcæos, ne strepitum vel molestiam illi crearet. Hic est spiritus Sanctorum, qui aliter vadit, cadit potius quam vadit, ut verbis Bernardi utar.

*Quantum
silentium
cura erat S.
P. Ignatio.*

*Quot die so-
litudini
vaca.*

Secunda. Quotidie saltem aliquod tempus tibi tribue, & salutis tuae in remoto, quoad fieri potest, à strepitu loco. Sic sci- mus fecisse Thomam morum, aliosque illustres sanctitate viros. quòd si domi nequeas, in religiosam domo, velut asylo, periturae vitae partem aliquam decerpe, & otio tribue non otioso.

*Seneca ep. 8
Ten. poris
quarta ha-
benda ratio.*

Otium enim, ut Philosophus, sine litteris mors est, & vivi hominis sepultura; additque. Nullus mihi per otium dies exit, partem noctis studiis vendico; non vaco somno, sed succumbo. Ecce ubi Gentilis, & idolatra: ubi nos?

*Solitudo in
re graui est
quaranda.*

Tertia. Quoties tibi licet, negotia tua in otio dispone, & considera in solitudine vias ac semitas domus tuae. Nihil certè utilius, quam meditatè sua agere, & non fortuito, ut etiam alias monui. Ideò negotium grave, aut iter, aut munus suscepturus, secede ad dies aliquot, atque imitare Dominum, qui priusquam praedicationem inchoaret, in deserto 40. dies in oratione ac ieiunio sese exerceuit. Quin & Scipio Africanus dicere solitus erat, numquam se minus otiosum esse, quam cum esset otiosus; eò quòd in otio de negotiis cogitaret.

*Amanda
sub praecipua
festa.*

Quarta. Sub festa solemnia more multorum, aut dami frequentius solitudinem cole; aut si eam ibi nancisci nequis, in domum aliquam religiosam, si potes, te abde. Atqui, inquires, non haec sola ad salutem via. fateor. at tu securiorem ad opes, ad honores, ad gloriam, ac faciliorem negligas?

*Decimam
da temporis
Dio.*

Quinta. Quamuis omnes, maximè tamè Religiosos, crebrò, imò quotannis dies aliquot animo colligendo dare conuenit; saltem ex mensibus singulis diem unum, cum de Arsenio legamus eum quot hebdomadis id facere solitum. Illud tamen suadendū imprimis ei, qui de re graui, statu vitae, vel simili dilibe-

ratio

ationem vult inire, ut Spiritus sancti instructum audiat, & ab eo dirigatur, qui solus novit vias hominum, & omnes incertas prudentias eorum suâ ac paternâ prudentiâ gubernare.

Sexta, quod si solitudin plures dies tribuere nequis, unū, ut dixi, saltem tibi fume, & animæ tuæ: qui tot corpori curando, ejusque exercitationibus impendis & mundi negotiis, unū cum Christo, exemplo Apostolorum maneto, tamen præparatione antea præmissâ. Attende verò maximè, quot per Religionis ingressum mundum tugiant, & tamquam unicam salutis viam illam amplectantur. Cur te non movent etiam pericula tua, ut saltem brevi tempore eum fugias? vide etiam atque etiam, ne occasione hujus negligas; ne serò aternum pœnitcat. Ecce quot

*Saltem tibi
ve tempus
solitudinē
tribue.*

reos ad solitudinem carceres cogunt: quot Principes, auctoritas: quot infirmos, necessitas. Attende etiam tu morbū tuum, exilium, carcerem, & solitudine te cura ac libera. Multis certè ea ita profuit, ut totam vitam emendârint, molestissimis scrupulorum vexationibus, imò tormentis se liberârint, de seipsis, quod antea numquā potuerant, triumphârunt, odium superârunt, cum inimicis in gratiâ redierint, ac singularia à Deo beneficia consecuti sint, &c. Sed quid hæc prosequor; toto orbe notissima. Exercitia S. P. Ignatii, & fructus eorū, quos annales nostri diligenter enarrant. Ut autem ad solitudinem istam. Exercitiorum Religioso, invitaret Summus Pontifex Paulus V. Indulgentiam plenariam illis qui in eâ se exercerent, concessit.

Brevi tempore mundum desere

Nota autem universum hunc secessum à populo sex capita, seu fines continere; 1. Confessionem generalem. 2. Consultationē de rerum suarum dispositione. 3. Pœnitentiam de præterito. 4. Decretum de instauratione crebra vitæ per recollectionem aliquam quot hebdomadis; 5. Similiter de statu finali seu in quo statu. ac virtutis gradu mori velis; 6. Ordinationē vitæ. Primò, quoad orationem; Secundò mortificationem; Tertiò, temporis distributionē; Quartò, actionum quoad modum reformationem, & maximè quoad intentionem; Quintò, occasiones virtutis; Sextò, perfectionis studium. Neque enim solitudinē, aut Exercitia initurus, proponere sibi debet altam contemplationem, sed sui cognitionem, & vitæ emendationem, ideoq; ad ea præparatio optima, videre quis nos defectus magis remouetur, quæ passio perturbet, & ad hæc omnia dirigeuda sunt. Huc pertinet quod S. Bernard. ait: & primùm quidem ipsum fontem suum, id est mentem de quâ oritur, purificat consideratio, deinde regit affectus, dirigit actus, corrigit excessus, componit mores, vitam honestat & ordinat, postremò divinarum pariter, & humanarum rerum scientiam conuert. hæc est quæ cōsu-

Fructus solitudinis & exercitiorum S. P. Ignatii.

Fines eorum utiles & varij.

l. i. de Cōsid.

fa difterminat, hiantia cogit, fparfa colligit, secreta rimatur, vera veltigat, verofimilia examinat, ficta & fucata explorat. Hæc est quæ agenda præordinat, acta recogitat, ut nihil in mente refideat, aut incorrectum, aut correctione egens. Hæc est quæ in prosperis aduerfa præfentit, in aduerfis quafi non fentit: quorum alterum fortitudinis, alterum prudentiæ eft, tam pio otio, tamque utili, nullam in vitâ operam dare, nõnne vitam perdere eft?

*Quod fit fe-
l. tuuo nli
qua quaren-
da vel unius
hora quoti-
die.*

Nota.

*Bern. de tri-
plici cujlo-
dâ.
Fabula vi-
tanda.*

Seneca.

*Sensum af-
fuejce jolitu-
dini.*

*Varia funt
exercitia af-
fuerenda.*

Septima. Quod si neque oratione, neque lectione, neque concionibus audiendis iuvari te sentias, percunctare quæso ex te, an iuvari velis: nã si corpus frustra aliquibus remedijs tentasses curare, & præstans suggereretur, idque sine noxâ sumendum, plurimaque experientia probatum, nõnne amplectereris? Applica simile istud animæ tuæ: & tenta hoc saluberrimum ejus remedium. Secede, si potes, ad hebdomadas aliquot; si non potes, ad dies; si neque hoc, ad unum: quod si nec istud saluti animæ tuæ, tibi, Deo tribuere velis, horam continuis diebus aliquot, non audiendo professori, non mimo, non ludo, sed concede Deo loquenti in solitudine ad cor. Audi eum, & noli auertere aurem, obdurare cor: sed erubescere quod libeat sæpe fabulis horas optimas tribuere; confabulari, donec hora, ut Bernar. ait: prætereat, quam tibi ad pœnitentiam agenda, ad obtinendam veniam, ad quærendam gratiam, ad promerendam gloriam, misericordia conditoris indulserat; & non libeat horam unam aut alteram quieti, solitudini, taciturnitati dare, è quâ tot tantaque bona omnium sapientium iudicio, omnibus quidem, sed maxime Clerico & Religioso proveniunt. Certum est sæpè una horâ attentè & inquietè considerasse plus profuisse, quam plurimas conciones in turba audivisse. Ut appositè dixerit Seneca: Quid, ait, tibi præcipuè vitandum existimem, quæris? turbam. numquam illi tu te commiseris: nunquam à turbâ mores, quos extuli, refero.

Octava. Quemadmodum autem in omni virtute gradatim ascendendum est, ita & in hac. Assuesce igitur sensim, & coge te exiguo tempore in solitudine permanere, deinde illud protrahere, variaque præbe, sed sancta in quiete solatia: protrahere, inquam, v. g. ad honorem B. Virginis ad quadrantem unum atque alterum, ut solitudinis capiaris usu & amore.

Nona. Solet in solitudine tædium nasci, quod magnum Antonium in suo tirocinio cœpit tentare: verum Angeli monitu edoctus est quâ ratione illud levaret, orationem cum manuum opere alternando: sic etiam & tu poteris varijs exercitijs te occupare, tædiumque levare. Sunt autem illa Primum, oratio vocalis

alis dispositis etiam subinde v. g. stationibus Urbis Romanæ. Secundum, mentalis, sive meditatio; Tertium, studium sacræ Scripturæ, quod D. Chrysof. etiam secularibus familiare esse cupit. Magna certè utilitas ex eo ut suprâ declaratum est. Experietur autem qui quotidie saltem unum atque alterum caput, cum aliquo commentario perlegerit. Quartum, memoriæ exercitatio. Ejus siquidem thesaurum quotidie augere vehementer expedit, maximè sacræ Scripturæ sententiis, & Sanctorum. sunt enim & vitiorum antidota, & sincera mentis oblectatio. Quintum, lectio SS. Patrum; Sextum, studium Casuum conscientiæ; ut suis quis, ac deinde alienis vulneribus possit mederi: ad quod, compendium eorum colligere iuvat. Septimum, lectio librorum piorum, qui de virtutibus & vitiis tractant; Octavum, studium sacræ ac profanæ historiæ; unâ cum chartis geographicis, atque ex his colligere exempla ad vitam bene instituendam; Nonum, Politicorum scriptorum cognitio, quæ si Christianâ pietate nitantur, magnum sunt ad gubernationem præsidium. Quemadmodum Machiavelli institutionem certam esse reipub. perniciem omnibus manifestum est, qui Deum esse, ac mundum gubernare crediderint. Decimum, studium quo quis diligenter quærit praxes proximi iuvandi, dissidentes conciliandi, afflictos solandi, ac maximè omnium iuvandi morientes: tum enim de summâ rei agitur, & de æternitate jacitur, ut ita dicam, alea. Sic sese ad conversationem præparare, est magnâ parte bona opera in secreto informare, qui autem secus facit, magno labore, ac fructu exiguo operatur: ut is qui ferram ad opus non parat, securim non acuit faber, viam viator priusquam in eam sedet, non inquit, at fortuito aggreditur. Undecimum, Philosophicam aliquam quæstionem, aut Theologicam excutere; Duodecimum, naturalis historiæ, plantarum atque animalium pervestigatio: item Matheos & Astronomiæ. Lectio item Poëtarum, aut scriptio aliqua. Postremò ad recreationem animi, pingere, fingere, tornare, fundere, vel simile aliquod exercitium elegantioris ingenii moderatè assumere, ita ut seria ac graviora negotia non impediuntur: ut Virgilii illo monito opus sit:

*Excudent alij spirantia mollis æra,
Orabunt causas melius, caliq; meatus
Describent radio, & surgentia sidera dicent.
Tu regere imperio populos, Romane, memento.
Hæ tibi erunt artes, paciçq; imponere morem.*

Quibus indicatur quemque muneri suo attēdere in otio oportere, ac semper aliquid agere. Rectè enim ait Ennius in Iphigen.

*Scriptura la-
ctio quàm
utilis.*

*Machiavel-
lica pestis.*

*Morientes
juvandi se-
culo.*

*Conversatio
præmeditanda.*

Otium fugiendum.

Otium qui nescit uiri, plus negotii habet,
 Quàm cum est negotium in negotio.
 Nam cui quod agat, institutum est, nullo negotio
 Id agit, studet sibi, mentem atque animum oblectat suum.
 Otioso in otio animus nescit quid velit,
 Dignatus es, ut supr. pag. 10.

JACVLATORIÆ.

Pfalm. 62.

IN terra deserta, in uia & in aquosa; sic in sancto apparui tibi, ut
 uiderem uirtutem tuam & gloriam tuam.

Cant. 7.

Veni, dilecte mi, egrediamur in agrum, commoremur in uillis,

Cant. 8.

Quis mihi det te fratrem meum, ut inueniam te foris, & deosculer,
 & jam me nemo despiciat?

Pfalm. 54.

Ecce elongaui fugiens, & mansi in solitudine.

Osea 2.

Duc me in solitudinem, Deus meus, & loquere ad cor meum.

CAPVT XXXI.

Meditatio prima de studiis, & præcipuâ hominum occupatione.

PRÆLVDIVM I. Compositio loci est statuere se coram Deo patre luminum, velut cæcum & inopem, &c.

Secundum. Orare ut Dominus te illuminare & accendere dignetur.

PVNCTVM I. Considera Primò quanta sit in homine ignorantia: quod in pueris & plerisque mortalium patet. Sed & sapientissimus Socrates hoc magnum putabat, quòd sciret se nihil scire: & vix quidquam in Philosophiâ, etsi maximè obuium, plenè cognoscitur, & multò plura ignoramus quàm scimus. quòd si quis, uti debet, credit, se vilipendet, alios libenter audiet, non interpellabit; Dei gratiæ, si quid perceperit, animo & ore tribuet. Et quid hæc profunt si nos ipsos ignoramus, si te, ô sapientia æterna? Considera Secundò, in scientiis, artibus & opibus velut vilissimis rebus, Dominum Ethnicis principatum dedisse, adedò ut nullus ad eos jam accedat: omnes verò eos cum plerisque doctissimis

Socrates.

Homo nihil perfectè cognoscit.

Etissimis damnatos, ut fidem etiam facere fortè Salomon sapientissimus, potest. cheu! ex quo vanitatem scientiæ agnosce. Tertio, attende & nisi demens sis, te ipsum despicere & confunde, Deum cum simplicibus fermocinari, & contemptibilia mundi semper solere eligere; scribas & sapientes sæculi se se projecisse: & modo molierculis familiarius (ut B. Teresa dixit) uti quàm doctis, ob superbiam illorum, quid ergo habet sapiens unde gloriatur? Quarto, omnia creata esse ad Dei gloriam, & salutem nostram consequendam; utq; ex cognitione creaturarum, ad Creatoris perveniremus cognitionem & amorem. Detestare igitur studiū, quo à Deo receditur, à verâ sapientiâ, & insaniam istâ, quâ, ut scientia vana habeatur, charitas destruitur; ut lumen tenue habeatur, sol excluditur Christus JESVS ab animis nostris. *Aspira*, ut sup. pag. 7. *Hæcine firmâ fide*, &c. ibidem.

*Deus docet
simplices &
pios.*

*Insania docti
qui Dei
oblitus est.*

PUNCTVM II. Attende cur jam in scientiâ provectiores, sapè, cheu! arrogantes sibi plus tribui velint, difficiliùs regantur, privilegia vindicent: in disputando alacres, in piâ vel regulari vita remissi: & videbis primam causam esse superbiam, & ambitionē tacitam. Sed attendite miseri: si linguis hominum loquamini & Angelorum, charitatem autem non habeatis, nihil vobis prodest. Et videte Secundò, quid prosit homini, si univèrsam mundum non dico sciat, sed lucretur, & animæ suæ detrimentum patiat, ac se ignoret? Hæcine credis, ô Lector? Age quod in morte optabis viaticum? quod in judicio? an a scientiâ malis, quàm à virtute magis te ornatum, illic ubi plagis multis servus sciens voluntatem Domini vapulabit; & tanto graviùs vapulabit, & damnabitur, quanto plus sciverit. Facito ergo murænulas primò aureas bonæ vitæ; deinde vermiculatas argento doctrinæ. *Credo tibi* &c. ut sup. pag. 7.

*Cur aliqui
eruditi sint
arrogantes,*

1. Cor. 13.

Matth. 16.

*Doctrina &
pietas jun-
genda.*

PUNCTVM III. Considera homines ejusmodi umbram, folia, & pictam pro verâ sapientiâ colligere: hinc tales

*Umbram e-
ligit vanus
pro corpore.*

*Vide diſputa-
torem in
charitate
reſponſorum
inſaniam.*

*Vanus homo
ſur eſt.*

tales dum intellectum implent ſcientiâ, gratiam & Deū tandem eji-
ciūt, & vocationem ſæpè perdunt poſt ora-
tiones & vitam diſtractionibus plenam. Conſidera Se-
cundò, inſaniam hujus, qui de Deo & virtutibus bene
diſſerit, ut contra ſe ſententiam pronuntiet mortis; aliis
oſtendit iter, & ipſe deviat, alios paſcit, & ipſe eſurit: lu-
cet aliis, & ipſe in tenebris eſt. Triſtatur, ſi de nugis, vel
eriâ virtute diſſerendo alteri cedat; ſi virtute cedat, non
curat; dū pecunias alteri numerat, ipſe pauper ſolo ſono
recreatur; hinc clamoribus omnia complet, quibus, &
impatientiæ ſignis dū ſtudet, ut poſt aliquando, ſi vivat,
homines ad Deū trahat, jã illos ab eo, uti & à doctrinâ
ſuâ (cūm ex patiētia viri cognoſcatur de doctrina ejus)
averſit; neque quiſquã hortanti ut bene faciat, credat,
niſi ille ſibi fidem habeat, & ipſemet intelligat (ſecundū
Pſalmiſtam) ut bene agat. Conſidera Tertiò, talem uti
furem gloriam Dei ſibi tribuere; & ſicut injuſte eam
acquirat, etiam verifiſimile, quòd ea ſic utetur.

COLLOQUIUM:

Meditatio ſecunda, de ſtudio Chriſtianè inſtituendo.

*Vnde oriatur
in doctū in-
devotio.*

*ſtudetur ut
Deo melius
videtur.*

COMPOSITIO LOCI, ut ſuprà. & Oratio.
PUNCTUM I. Conſidera illum neglectum ſpiritus
oriri ex nimio affectu in ſtudia; quòd putent ſe per ea
poſtea Primò, gloriã Dei; & Secundò, ſalutem proximi
promoturos, & quòd ad ea plurimùm juvat, auctorita-
tem ſe comparaturos. Et ad primum errorem, conſide-
ra beatitudinem noſtram hîc, & in cælo, in Dei con-
templatione conſiſtere, etiam Philoſophorum judicio.
Quàm ergo ſtultum, velle variarum rerum imagines
contemplari, & ſic ſtudere, ut Dei imaginem recipere,
& ei inhære, & beatus eſſe non poſſis? Deinde atten-
de Spiritum Dei nunquam ſibi contrarium. Cūm ergo
eos qui virtute & doctrinâ maximè claruerunt, ut D.
Bonaventuram, & S. Thomam, & plurimos alios do-
cuerit,

cuerit, ut scirent plus esse ab oratione, quàm studio, luminis & sapientiæ expectandum; certè qui Spiritu Dei agitur, idem sentiet. Considera Secundò, nunquam Spiritum Dei esse inordinatum. *Hæcine vera, &c.* ut sup. pag. 7.

Oratione plus quam studio proficitur.

Tertiò, eum qui privato studio ex affectu nimio rapitur, vanitate aut delectatione trahi, plusquam oportet; neque verisimiliter postea malè partis bene usurum. Quartò, studia omnia & opera ad orationem perfectam, ut scopum dirigi; ergo cavendum ne huic officiant. Quintò, si religiosus es, Religionem non scholam literarum esse, sed maximè, & ferè vnius virtutis.

Sextò, quòd ea ob quæ Religiosi aptiores studiis habentur, sint oratio, & puritas animi: itaq; primò hæc quærenda. Septimò, eum qui tanto affectu & imperu tanto tempore in propriam laudem, vel ex sui amore in studia fertur, ægerrimè posse postea habitu jam cõtracto, Dei purè gloriam quærere, vel salutem proximi curare: quia quia Deo remotior, id est causâ primâ, eo minùs operari potest; cùm Deus trahere debeat: imò talis verè furari videtur, ut dein holocaustum faciat. Quòd si spectes auctoritatem, nõnne pietas & virtus ad pietatè & virtutem commendandam magis valent: Deusque humilibus dat os & sapientiam, cui omnes adversarii resistere nequeunt, qui si intus non trahat, frustra vox

Vanitas diffusulter evacuatur.

Zelo officit vanitas.

Austeritas unde veniat et fructus.

exteriùs sonat? Postremò, non est inter Christianos tam scientiæ, quàm bonæ voluntatis defectus: immò & Ethnicorum facilis ferè conversio, nisi vitio alicui affecti sint: atque ita virtute magis, quàm scientiâ convertendi: & vide in utrâ excellas, & magis excellere studeas. *Aspira*, ut sup. pag. 8. *Hæcine firmâ fide*, ibid.

Nota non tam scientiæ quàm virtutis penuriam esse.

PUNCTVM II. Considera nunc coram Deo, & primò, quis ex omnibus in omnè æternitatem doctior sit futurus: nõnne qui humilior? meliùs enim ille omnia in lumine videbit. itaque vide, ut eò tua sic dirigas studia, ut virtus non patiatur detrimentum. Ad hoc im-

primis,

Intentio recta in studio maximè necessaria.

Quomodo studium inchoandum.

Pax animi quaerenda.

Vanus studiosus aduersarius Dei & sui.

No: a.

primis intentio recta habenda, & quidem super omnia in studiis, cum potissimâ parte vitæ nostræ tractentur. & sicut nemo prudens peregrinare incipit, nisi sit in viâ; ita nemo studere debet, nisi amore Dei & proximi se sentiat, id est purissimâ intentione, impelli. Secundò, puritas & tranquillitas animi quaerenda; ut velut purum speculum, radios plenæ lucis meliùs percipiat: nam perturbatio oculos obfuscatur, &c. Considera secundò, signa, quibus cognoscere possis, an purâ intentione feraris ad studia: ea sunt, si non intempestivè, non nimis fervidè, sed devotè ea aggrediaris; nullam orationem omittas, nullam regulam vitæ negligas; immò si inter studendum sæpè ad lumen æternum, fontem sapientiæ præsentem confugas; Deum, Angelum & Sanctos invoces, & consulas; ad Deum à creatis ascendas. Tertiò, si post studia oratio & colloquia de Deo sapiant; si, quando Dei gloriam, & propriam salutem per hæc quæ jam didicisti promovere possis, attendas, Deo gratias agas: mox enim talentum dandum ad usuram & fructum. Cur enim differs? memineris autem ut humiliter de te loquaris; Deo totum tribuas: non te de ingenio, facilitate & plausu jactes. Considera Tertiò, eum qui contrà facit, & non impellitur solâ voluntate Dei ad studendum; Primò, prævaricari ejus voluntati, & studere ut illi adversetur: hic enim postea scientia adversus Deum inflatur, & velut gladio suo se jugulat & interficit. Secundò, operam perdere, & scopum: cum Deus tunc non misericorditer, etsi naturaliter concurrat, & talem tendendo ad Deum, averti ab eo, & vilissimæ rei cognitionem numquam perfectam, Deo, ejusque cognitioni & amoris præponere. *O sapientia æterna, ut inf. pag. 463.*

PUNCTVM III. Considera Primò, quantâ diligentiam homo, maximè Clericus & Religiosus studere debeat. Primò ex parte Dei, qui id ab iis postulat. Secundò, ex parte proximorum, qui eos alunt suis opibus, ut se doceant

ceant & præluceant factis & verbo. Vide an hoc præ-
 stes: alioqui quisquis es, otiosus panem pauperum edis.
 Tertio, quia tantam Clerus commoditatem habet, &
 in Religionem qui vocatus est, ut bonitarè & discipli-
 nam, & scientiam discat. Quarto, quia plurimum ad
 Dei gloriam promovendam pius ac doctus præstat. Pos-
 tremò, quia felicitas humana aliquo modo in scientiâ
 consistit. Preciosior enim est sapientia cunctis opibus; *Prov. 3.*
 & omnia quæ desiderantur, huic non valent compara-
 ri. Ideoque Cyrillus ait, Semper oportet addiscere, &
 in extremis hortis, fundum sapientiæ investigare. Con-
 sidera præterea, unde contingat id non fieri, & adverte
 id fortè contingere, quia dum unum agere deberet, ad
 futura, quæ destinat animo, se stolidè (cùm ea fortè
 numquam sit consecuturus) præparat, contra Dei vo-
 luntatem; & sic numquam perfectè alicujus rei scien-
 tiam consequitur: vel, quia velox ad loquendum, cu-
 riosus, vagus, solitudinis non amans, sed in familiarita-
 tes & recreationes pronus, parum de scientiæ veræ ma-
 gno thesauro augendo, est sollicitus. Vel denique otia-
 tur, ut puer, & tempus omnium preciosissimum illi vi-
 lissimum est. Attende quæso quot pro gloriâ, & vili
 nummo Jurisconsulti, litterati in Universitatibus, &
 sæpè totos propè dies & noctes absument cū volupta-
 te (quam P. Platus propriam in Religiosis, & ut exi-
 miam voluptatem commendat) & tu verè miser si hanc
 non percipis, sed ad recreationes anhelas. Statue igitur
 exemplo eorum, & omnium mercatorum, scientiæ se-
 cundum Deum vacare, & videre per illam, quàm sua-
 vis sit Dominus. *Hæcine vera, &c. ut sup. pag. 7.*

Exercitium.

O Sapientia æterna, ô lux qua illuminas omnem hominem *Eccli. 36.*
 venientem in hunc mundum, te quero, te desidero; respice
 in me, & ostende mihi lucem miserationum tuarum, ut videam
 te, & amem toto corde meo & sufficiat mihi. O sol justitiæ, illu-
 ce/ce

cesce mihi, ut amem lucem, & bonitatem tuam, hoc enim quero in nocte hâc, donec illucescat dies, optata dies, desiderata millies quâ te videbo, & cognoscam sicut cognitus sum, & ultra non erit nox, neque mors, neque clamor, neque dolor. Nunc vero dolor est, quod uti cupio non amem te, & clamor, quia in hoc non exaudis; & nox, quia angustia mihi undique, & mors, quia à te peregrinor vita mea. Solatio tamen mihi est, quod infinita pietate visitas seruum tuum, sed eheu ponis nubes descensum tuum, & tenebras latibulum tuum. Hoc tamen utcumque sustento vitam meam, & spem, & desiderium meum. Qui enim manducat te, ipse vivet propter te, & ego vivere volo & mori pro te, tu scis.

Applicatio
ad Com-
munionem.

Sap. 9.

O JESU, ecce in quantum tenebræ sumus, & difficile estimamus, quæ in terra sunt, & quæ in prospectu sunt, invenimus cum labore; quæ autem in calis sunt, quis investigabit? Nemo, Domine, nisi cui tu dederis, ut noverit se, & noverit te: nisi simplex & rectus, quocum est sermocinatio tua. Utinam igitur sim cum multis servis tuis potius sapienter indoctus, quam cum sæculi filiis insipienter doctus! qui dicunt se esse sapientes & stulti facti sunt; qui existimant se scire aliquid, non tamen cognoscunt quomodo oporteat eos scire. Quid ergo? gloriari poterit sapiens in astutia ac sapientia sua, nisi noverit te; in quo cognoscet humilis & modestus sapere in æternum eo plura, quo pauciora hic intellexerit? Sed quanta vanitas hic etiam nobis illudit? Scire quid calum sit studemus, & ad inferna vanitate tendimus. Scire quid sit creatura inanis vapor & umbra & nihil; & te & nos ipsos ignoramus: quoties disputamus & asserimus humilitatem, charitatem, patientiam, & verbi quasi pro eis digladiamur acriter & factis eas eliminamus, & conculcamos, sententias quisque suas tuetur, & præcepta tua negliguntur. O vanitas ô vanitas! triumphare quasi de scientia & damnare sese de malitia, quid, ô sapientia æterna, ô Christe JESU, quid prodest homini, si unversum mundum non sciat, sed lucretur, & anima sua detrimentum si non exitum patiat? nonne omnis scientia ad virtutem accommodanda est? cur igitur nunc mihi serviet ad contentionem, ad emulationem? quæ de fursum est sapientia, primum quidem pudica est, modesta, suadibilis, bonis consentiens; & qui per eam sapiens, ostendit ex bono

Rom. 1.

Jacob. 1.

conver-

conversatione operationem suam, in mansuetudine sapientiæ. Quòd si, ait Apostolus tuus, zelum amarum habetis, & contentiones sint in cordibus vestris; nolite gloriari, & mendaces esse adversus veritatem. An potest, ó dulcissime IESU, ^{Sap. i.} spiritus tuus dulcis & humilis, spiritus veritatis simul esse cum ^{Psal. 118.} spiritu vanitatis? an in malevolum animam introibis, ó Sapientia æterna? Bonitatem itaque pro amore tuo, & disciplinam & scientiam doce me. Ostende mihi viam, quã ad te ambulem, hanc enim solùm quæro, & te solùm crucifixum scire cupio dulcissime IESU. Tolle à me Deus meus scientiam, quã infler; da mihi sapientiam, qua mitis sim & humilis corde; ut non pigeat me, sicubi hesito, quærere; nec pudeat, sicubi erro, discere. Da disputare de veritate, & factis ei non contradicere; concupiscere sapientiam, & iustitiam conservare, & charitatem proximi, & tuam: Amen.

Praxis studendi.

PRIMA est, initio studiorum gratiam Dei invocare, & intentionem renovare. Secunda, inter studendum sæpè, maxime in dubiis, cor ad Deum elevare. Tertia, ut humilitate contra vanitatem scientiæ se muniat, sæpè alios consulere. Quarta, pauca legere, & bene intelligere, & evolvere auctorem (Fastidientis enim ait Seneca, stomachi est, multa degustare) eijusque gnômas, velut gemmas colligere, & memoriæ commendare: tantum enim quisque scit, quantum memoriã tenet. Quinta, post studium gratias Deo agere & videre, quis usus esse possit eorum, quæ didicit, Deo quæ offerre, & ut ait S. Bonaventura, de iisdem quasi in orationem redactis (ut in psalmis factum videmus) cum Deo colloqui, vesperi autem aptè distributa omnia memoriæ commendare. Exemplum habes in Confessionibus S. Augustini libro 2. c. 12. Sexta, interponere aliquando studiis lectionem librorum piórum ac simpliciorum, uti in more habuit D. Thomas.

*Humilitas
necessaria.*

*Nota usum
scientiæ.*

*Lectio libri
pij.*

Oratio ante studia.

Ó Aeterna Sapientia, lumen mentis loquere, quia audit servus tuus, & gratiã tuã paratum cor ejus: inflamma illud: obscura explenda. Propter te enim, & tecum, & coram te cupio legere, quæ tua Ma-

jeslas inspiravit, & dedit: & que agno vero, facere ad gloriam tuam, & salutem animarum; non ut doctus sim, vel habear. sed ut te amem. Quid enim scire & scribi in iudicio proderit? Suscipe hoc opus, in unione omnium operum tuorum, Deus cordis mei, & omnia.

Oratio post studium.

Scio, Domine, hanc esse voluntatem tuam N. (hic lecta breviter repete) & gratias ago. Da mihi gratiam ut faciam illam & amem te; neque enim aliter possum, sed eâ fide us hac propono N. scienus enim, & non facient peccatum est illi. Omnium hu omnibus N. utar ad gloriam tuam! Amen.

Quid qui docet facere debeat.

Secunda. Quòd si docendum tibi est: postquam benè paratus es, ingressurus scholam, Deum supplex roga, & intentionem renova, ac statue captare occasionem pietatem insinuandi; eaque inter docendum utere. Cùm autem discipuli, quorum affectum tibi conciliare debes, plurimum etiam præceptorum debeant, & tribuere, si boni, soliti sint; vide, ut auctoritate & scientiâ utaris, ad omnes, sed eos magis in spiritu iuandos, quos Dei obsequio & reipublicæ iudicas esse utiliores. Plures industrias unctio docebit.

Oratio, antequam ad scholam docturus eas.

O potentissime IESU, qui me ab aeterno dilexisti, & de me optimè ordinasti, pro tua sapientia & bonitate: ecce mittis me ut doceam, tamq̃ scio esse voluntatem tuam & licet ob malitiam meam destruere, quàm adificare magis paratus sim, tamen quia jubes, ad tuam soliùs gloriam hoc aggredior, & offero hunc laborem in unione doctrinae tuae in presentia tua, & has animas seminarum Ecclesiae tuae, sponsas & filios tuos; fac ut zelo honoris tui ductus, rationis reddenda memor eos ut oportet, instruam, pietateq̃ semper informem. Et vos Angeli sancti praesentes adeste, ut exemplo præeam, N. defectus hos vitem, hac ultima forsitan hora, & viscera charitatis impetrate, per Christum Dominum nostrum.

Postquam docuisti, lauda Dominum. roga ut semini det incrementum, & Angelis id commenda. Laudate Dominum omnes gentes, &c.

ORATIO

O R A T I O.

Gratias ago tibi, IESU, Sapientia aeterna, cui hac per me operari placuit Da, Domine, incrementum; ignosce defectus illos meos N. & quod ritè egi suscipe in unione actionum tuarum, ad gloriam tuam. Et vos Angeli sancti, irrigate semen, ut fructum afferant clientes vestri, & fructus maneat; & Dominus noster glorificetur, & ametur, & delectetur in operibus manuum mearum. Amen.

Quomodo disputandum.

Tertia. Quòd si disputandum, præparatione præmissa atque oratione, cogita te velut in theatro stare, & ab omnibus judicandum, sed maximè à Deo, primò de vitâ, deinde de doctrinâ. Secundò, cogita utrum præster, alium doctrinâ an virtute superare, alios contentione avertere, an charitate devincire. Tertiò, cave censeas, arguas alios, aut interpelles. Hæc aut arrogantis, aut impudentis, aut fatui signa habentur, qui non potest in loquendo cohibere spiritum suum. *Dignatus es, ut sup. pag. 10.*

J A C V L A T O R I Æ.

Confiteor tibi Domine celi & terra, quia abscondisti tua à sapientibus & prudentibus, & revelasti ea parvulis. *Matth. 11.*

Ecce timor Domini, ipsa est sapientia; & recedere à malo, intell. Prov. 3. gentia.

Mitte sapientiam de calis sanctis tuis, & à sede magnitudinis tua, Sap. 9. ut mecum sit & mecum labore.

C A P V T X X X I I.

De officio ejus qui alium docet Patrisfamilias, Præceptoris, Concionatoris, &c.

PRÆLVDIVM I. Constitue te coram Domino & ejus majestatem intuerere.

PRÆLVDIVM II. Pete, ut sicut labia Isaïæ Prophetæ ita etiam tua mundet calculo ignito amoris sui.

1. Cor. 1.

Gregor.
Omnium est
proximum
promovere.

Quid requi-
ratur in eo
qui alium
docet.

PUNCTUM I. Considera ignorantés docere omnibus incumbere Christianis, & eos Apostolorum atque Episcoporum munus obire, qui id agunt: imò Angelo similes esse qui filios Israel cum Moysè per desertum duxit. Unusquisque vestrum in quantum sufficit, quantum gratiam supernæ adspirationis accepit, si à pravitate proximum revocat; si exhortari ad benè operandum curat; si æternum regnum vel supplicium denuntiat; cum sanctæ devotionis verba impendit profectò Angelus est: vide igitur an Angelica vita tua sit; an cum Abrahamo, Moysè, cum Apostolis, cum (si Ecclesiasticus es) Vincentiis, Xaveriis, contemplatione & oratione cum Deo sis conjunctus; an virtutibus ad exemplum ornatus. Dic enim, quo pacto amore virtutis humilitatis & caritatis accendes alios, si ipse eo non ardeas? Qui sibi nequam, cui bonus erit? Quomodo fidelis dispensator multiformis gratiæ Dei, qui eam negligit? Quomodo tepidus illuminare per noctem poterit, esse fermentum bonum, & columna in templo Dei? Quomodo instrumentum atque organum fieri gratiæ ac gloriæ Dei? *Aspira, ut sup. pag. 3. Hæc me firmâ fide, &c. ibidem.*

Legatus Dei
qui alium
docet.

PUNCTUM II. Considera, eum qui alium docet, legatione fungi pro Deo; ut populos rebelles conciliet; quid ergo si ejusmodi legatus pacis à Rege missus, belli incentor foret? negotium Regis agere jussus, suum ageret, gloriam quæreret suam? si, cum convertere ad Deum animas deberet, averreret manu, ore simulatè advocaret? si, cum quærere deberet sponsam Domino suo, ipse exemplo eam corrumperet? si, cum pascere verbo, ipse vanitatis vento ejus famem accenderet? nonne magni criminis reus foret? Qui alium docet id agere videtur, qui, dum aliis bene dicit, agit sibi malè.

Docere

Docere ait Gregor. & non facere, non solum nihil lucrari, sed etiam damni plurimum confert. Grandis enim condemnatio est, componenti quidem sermonem suum, at opere negligenti. Immo Aristoteles ait, ab his, qui non perinde vivunt, ut loquuntur, tolli & interimi veritatem. Seneca vero, Nullos, inquit, propterea mereri de omnibus mortalibus iudico; quam qui Philosophiam, velut aliquod venale artificium didicerunt: qui aliter vivunt, quam vivendum esse præcipiunt. Exempla enim inutilis disciplina circumferunt. Hi enim duplici modo animas perdunt. Primum, quia alios magis idoneos, ambitione sua officiis aut pulpitis v.g. excludunt. Secundum, quia exemplo retrahunt a Deo, quem verbo solo sequendum denuntiant: laudant humilitatem, obedientiam, resignationem, charitatem ut utilem, facilem, jucundam; sed factis contrarium, longeque potentius testantur. Litteram habent, & non spiritum; littera autem occidit, spiritus vivificat. Prædicatio eorum in persuasibilibus humanæ sapientiæ verbis; non in ostensione spiritus & virtutis. Si applaudentium multitudinem habent, quasi regnum adepti, ait Chrysost. exiliunt gaudio; si autem silentio sermo eorum claudatur, major illis ex silentio, quam ex gehenna mæror. Observa autem vocationem Dei ad hoc munus, & missionem præcedere debere, qui alios quidem dat Prophetas, alios Apostolos, alios doctores, & mittit dicente Apostolo, Quomodo prædicabunt, nisi mittantur? Quod si missi non fuerint, exprobrabit illud eis Dominus: Non misi eos, neque præcepi, neque locutus sum ad eos, & ipsi currebant; non vocabam eos, & ipsi respondebant. Signum autem vocationis est, non ambitione propria, sed superiorum voluntate hoc munus suscipere, fructum facere, animas convertere, & in se humilitatem experiri ac charitatem. Neque enim in malevolam animam introibit sapientia; neque Satanæ Satanam eiecit, superbiam superbus, avaritiam cupidus.

Greg. hom.
lib. 10 Moral.
c. 1.

Lucrum
nullum do-
ctus malus
facit.

Seneca.

Nota.

1. Cor. 2.
Concionator
vanus tor-
quetur.

Chrysost.
hom. 50.

Vocatio ad
concionandam
necessaria.
Ephes. 4.

Jerem. 23.

Signum ejus.

Et, ut Gregorius, inflammare auditores suos nequeunt verba, quæ frigido corpore proferuntur. *Domine Deus*, ut infra pag. 471.

PUNCTVM III. Considera Primò IESVM, exemplar doctorum & concionatorum, & eorum qui alios erudiunt, quomodo, & quando ad conciones processerit: nōne post baptismum, & ad annum usque trigessimum in humilibus exercitatus: post jejunium atque orationem quadraginta dierum? Cœpit enim IESVS facere, & docere. Humilitas enim maximè necessaria est, ne fiat quod Gregor. deflet: Ossa jejuniis atterimus, & mente turgemus; corpus despectis vestibus tegimus, & elatione cordis purpuram superamus; jacemus in cinere, & excelsa suscipimus; doctores humilitatis, duces superbiæ; ovinâ facie, lupinos dentes abscondimus. Considera Secundò, quàm severum erit eorum iudiciũ in die novissimo, qui tot, perperam viventes, protulerunt sententias contra se. Toties enim ex ore suo iudicabuntur, quoties alios ad humilitatem & charitatem hortati fuerint. Propter quod, ait Apostolus: inexcusabilis es, ô homo omnis qui iudicas: in quo enim iudicas alterum, te ipsum condemnas. Quare, inquit Dominus, enarrasti iustitias meas, & assumpsisti testamentum meum per os tuum: tu verò oderas disciplinam, & cum adulteris portionem tuam ponebas? Hos enim adulterare verbum Dei dicit Apostolus, quia, ut Gregor. non Deo filios gignere, sed suam scientiam desiderant ostentare; plurima cum Pharisæis onera aliis imponunt, quæ digito nolunt attingere. Considera Tertio, quantam gloriam verus verbi Dei prædicator consecuturus sit, iuxta illud Matth. 5. Qui fecerit, & docuerit, magnus vocabitur in regno cælorum: fulgebit certè ut splendor firmamenti, & qui ad iustitiam erudiunt multos, quasi stellæ in perpetuas æternitates.

Actor. 1.

Gregor.

*Turbe vestè
habere hu-
milen &
animum
superbum.*

*Rom. 1.
Iudicium
temerarium
periculosum.
Psalm. 49.*

*2. Cor. 2.
Greg. l. 3.
Moral. c. 25.
Adulter est
doctor va-
nus.*

Daniel. 3.

Exercitium.

Domine Deus, in cuius manu sunt omnes fines terre, in cuius conspectu totus mundus, quasi gutta roris antelucani; priusquam me formares in utero, nossti me. Me nossti? imò amasti, & vocasti, ut annuntiaarem nomen tuum fratribus meis. Me vocasti? nōne vir pollutus labiis ego sum, & in peccatis concepit me mater mea? Quis igitur sum ut enarrem iustitias tuas, qui eheu! non facio eas? imò cuius peccatis, & exemplo plures in interitum derubari potuerunt! Quis ego sum, ego, ut annuntiem omnes laudationes tuas in portis filia Sion? Et magis, quis sum ego, ut toties venias ad me, & potestatem mihi tribuas filium tuum fieri? repleatur os meum laude, ut cantem gloriam tuam, totâ die magnitudinem tuam. Certè unversam orbem, quod B Ca-
tharina Senensis de se, sanctissima inquam, virgo fatebatur; mea malitia nata est velut pestis, inficere. Quomodo ergo assumam testamentum tuum per os meum? quis sum ego, canis mortuus, ut respicias ad me, & loquaris mihi? & per me ducantur ad te anima ista N. qui eheu longè sum à te? Sed hodie, spero de longè venies ad me, ut propè sis, & rivam in te, & qui surdos facis audire, & mutos loqui, solves vinculum linguæ meæ, ut non loquatur os meum opera hominum: nihil enim nisi de te cogitare, & loqui volo aternùm.

Audio infelix ego homo, **JESU** bone, per servum tuum sic te loquentem: Feci ego calum & terram; eâ conditionis facultate te dono, ut terram facias calum: accendi ego luminaria; accende & tu clariora illis: namque potes his, qui in errore sunt, lumen veritatis accendere. maius istud beneficium est, quam solem inventuri. hominem facere non vales: at iustum gratumq; mihi potes efficere: ego substantiam feci; tu exorna propositum. vide quâ te diligam, qui majora tibi faciendi potestatem tribuo. Video, Domine, & gratias tibi ago toto corde, sed, ut novit divina bonitas tua, nescio loqui; & scio certissimè, quod nihil possim sine te, nullû verbum proferre, quia puer sum ego, & miser, & miserabilis absque te: & verè sine te peccator gravissimus pestis certissima futurus, ut non sit, unde me extollam. sine te enim verè nihil possumus; & nemo potest venire ad te, etiam in omnia adhibe intur,

Applicatio
ad Com-
munionem.

Psal. 70.

Nota di-
gant tem-
pus qui
aliû docet.

Humilia-
tio sui.

Ierem I.

nisi gratia tua traxerit illum. Mitte ergo, Domine, manum tuam, & tange labia mea, ut auferatur iniquitas mea; tange os meum, & pone verba tua, sicut gladium acutum, in eo. Sis tu, Domine, in ore meo; doce me quid loquar, ut erellam, destruam, disperdam, dissipem, adificem & plantem, non asperè aut superbè, sed in visceribus charitatis & amoris.

Ecce bone pastor, IESU dulcissime, mittis me ante faciè tuam, ad oves, quæ perierunt, domus Israël: concede mihi gratiam, coram populo isto, ut eundo fructum adferam, & fructus maneat, & semen centuplum afferat in virtute tuâ.

Pater sancte, sanctifica nos in nomine dilecti Filij tui, ut signus unum, sicut & vos. Sanctifica nos in veritate, quia pro nobis Dominus IESUS sanctificavit semetipsum, ut simus & ipsi sanctificati in veritate. Zelus honoris tui comedat me, ut te concubcantes, vel cõproperantes amovere studeam; caroq; sanguine redemptas sponsas, tuosq; filios de hostium captivitate educam in brachio tuo, qui sceleribus meis eos perdere, & exemplo potui & conversatione. Ecce video stantes in crepidine abyssi, & audio te, Domine, vocantem, ut succurram, hoc sitis, Domine IESU: pro hoc mortuus es, & ego eo fine vocatus. Da ergo mihi Domine, in iis tuum sanguinem intueri, tuam imaginem, non autem accipere personam hominum, sed te, dulcissime Redemptor mi; te, qui ubique es, cui fieri scio, quod uni ex minimis factum fuerit. Da mihi gloriam tuam spectare, non meam quarere. Absit, ut ego videri velim, vellaudari, & esse Luciferi mancipium, à curiâ caelesti, & ab ipsis hominibus in die iudicij condemnandus. Propter te igitur, & tuam solius gloriam, quia ita placitum est tibi per obedientiam iubere, clementissime, amantissime, misericordissime, hoc aggredior, in conspectu tuo: adjuva me protector meus, & tu beatissima Virgo Maria, refugium meum, & vos Angeli Custodes, & sancti loci Patroni quotquot adestis, date veniam mihi peccatori enarranti iustitias Domini mei; benedicite mihi, & vestris orationibus succurrite. Amen. Ave Maria. Veni Creator. Benedictionem pete à Domino, & B. Virgine. Nos cum prole pia, &c. Angeli sancti Dei, &c.

Exercitium post concionem.

Magnificat anima mea Dominum. Tua enim bone IESU, Lucæ 1.
 manus fecit omnia, neque enim verbum possumus sine te,
 neque sufficientes sumus aliquid ex nobis facere, tanquam ex no-
 bis, sed sufficientia nostra à te est. In quo ergo infelix gloriabor?
 Dixi, fateor; sed si non habueris opera, dixit mihi servus tuus
 Chryso- Chryso-
mil. 38. ad
POP.
 melius est tacere. Quare? quoniam opus mihi reddis impossibile.
 cogito namque, quòd situ tanta differens non efficis, multò magis
 ego veniâ dignus. In quo ergo gloriabor infelix homo? an quòd ho-
 muncioni placeam, quòd incertissimum est; & tibi, ac curia tua
 & omnibus Sanctis displiceam in æternum, & mercedem perdi-
 derim sempiternam? Tibi gloria, Deus meus; tibi gratias ago,
 Domine, qui dignatus es me uti ad ministerium tuum, indignis-
 simo servo tuo, ore superbo, & impuris labiis, ad annuntiandum
 in populo veritatem tuam.

Ecce enim video defectus illos N. commissos, neque zelo tuo
 unico satis me moveri sentio, neque huic ministerio dignè me pa-
 ravi. O quot sententias in tremendo iudicio recitandas, hinc con-
 tra me tuli! Etenim eheu aliud facio, aliud dico, sepulcrum de-
 albatum. Impono gravia onera aliis, quæ digito nolo attingere.
 Et ut Hypocrita, trabem in meo oculo negligens, de alieno festu-
 cam eruere nitor: & quam aliis viam ostendo, ipse miser negligo.
 Quomodo ergo poterit, Domine, arbor hæc mala bonos fructus fa-
 cere, non nisi per te, qui radix es, qui me portas, qui iussisti ut fa-
 cerem? Obsecro te, ne propter me affligatur, aut impediatur in
 bono populus iste: sed errata mea emendet bonitas tua. si autem
 per eos stat, nec audiunt me, scio quia non est servus major Domi- Matth 10.
 no suo, neque discipulus major illo qui misit illum: si te persecuti,
 damoniacum vocarunt; quid quarar ego? potens es tamen, Do- Matth. 3.
 mine, de lapidibus his suscitare filios Abrahæ. Benedic igitur, Do-
 mine, & da benignitatem, ut hæc terra afferat fructum suum;
 & suscipe obsequium meum manibus & meritis B. Virginis, &
 omnium Sanctorum, maxime Angelorum Custodum hujus loci,

& Patronorum; & in unione prædicationis & passionis, & laborum Christi IESV: & à tentatione me libera protector meus, cui me totum, usque ad extremam sanguinis guttam consecro & devoto, licet indignum Majestate tua holocaustum, Amen.

Oratio brevior ante concionem.

Dignus es, Domine, accipere omnem gloriam & honorem, utinam omnes ad te creatorem suum convertam! Eia, Domine, video ut infiniti pereant, tuo sanguine & laboribus empti: & nemo potest venire ad te, nisi tu traxeris eum: quid ergo pollutis labiis & corde præstare poterò sine te? da igitur mihi gratiam ad hoc, ad quod vocasti me, & adsint mihi Angeli tui, ut ad tuam unius gloriam fiant universa. Amen.

Oratio brevior post concionem.

Luc. 1.

Magnificat anima mea Dominum. Tuum est, ô IESV à quo omnis sufficientia nostra. Ignosce imperfectionibus meis, ne & convertendis obsint, & repetas eos de manu meâ. Benedic, Domine, ut terra hæc afferat fructum suum, & vos Angeli sancti Dei intercedite pro nobis. Amen.

Praxis ad ritè concionandum.

*Ambitio ad
pulpita tur-
pis & noxia*

Prima. Numquam tibi locum, pulpitum, aut cathedram, sed humillimè admitte; minùs frequentes opta ex humilitate; aliis majores cede, quòd alios te meliores æstimes, ac proinde Dei instrumenta aptiora. Vehementissimè autem abhorreat Dei servus impedire, quo minùs gloria Dei per alium promovatur.

*Affectus in-
ducendus
virtutis à
consona.
tore.*

2. Cor. 9.

Secunda. Nullam unquam concionem habe, quin priùs ipse imbiberis affectum erga illam virtutem, quam aliis commendatam esse desideras. maximè zelum exacue, & charitatem excita erga proximum & humilitatem: ut dicere possis cum Apostolo. Testis mihi est Deus, quomodo cupiam vos omnes in visceribus IESV Christi.

Tertia. Pœnitentiis atque mortificatione Dei gratiam ante concionem implora: gravissimam enim rem tractas, salutem pluri-

plurimarum animarum, quam oratione multâ & lachrymis à Domino impetrare debes, non dictione tuâ. stulto itaque labore confumeris, si multû dictioni, parum orationi tribuas. Hinc videmus concionatores multos aliquando annos multos studere & concionari fructu parvo; qui si spiritum orationis haberent, magnum facerent. Quis ut Gregorius, afferre soliti, quæ auditorum corda ad rependendas laudes excitent, non autem ad lachrymas accendant. Munus suum ut præstet, ait Augustinus, magis pietate orationum opus est, quàm orationis facultate. Gregorius verò imitandum Christum Dominum proponit, qui nocte orabat, per diem docebat, ut quieti contemplantes sorbeant, quod occupati erga proximos loquentes refundant appositè: ipsi enim haurire assiduè debent de fontibus Salvatoris, quod in pectora auditotum transfundant. Accedit, frustra concionatorem dicere, nisi Spiritus sanctus cor præparet, & in te loquatur, & ad illud. Proponere quidem potest, sed non aptè. neque quod expedit, nisi per gratiam illius, qui omnium corda videt, & omnium corda habet in manu suâ. Ad hoc stultas habeat preces; quotannis, ut minimum semel, in solitudine exercitiis vacet. Denique semper oret, & non deficiat; & majorem sciat curam in oratione, quam in præparatione ponendam. Etenim dicit Chrysostomus: Cùm video quempiã non amantem orationis studium, neque hujus rei fervidâ vehementique curâ teneri; continuò mihi palam est, eum nihil egregiæ dotis in anima possidere. Rursum: ubi quem conspexero infariabiliter adhaerentem cultui divino; idque in summis damus numerantem, si non continenter oraverit; conjecto talem omnis virtutis esse meditatorem, ac Dei amicum. D. Bernardus septem requirit quasi gradus ad suggestum. Primus est, contritio; Secundus, devotio; Tertius, pœnitentiæ labor; Quartus, pietatis opus; Quintus, orationis studium; Sextus, contemplationis otium; Septimus, plenitudo dilectionis.

Quarta. Primò, oratione præmissâ, & intentione innovata, materiam diligenter conquire & distribuere, scopo seu intètionem destinata, ac deinde de illa meditationem institue, Observa, eo pacto utilem fore concionem, si formam meditandi supra positam secutus, ex aliquo loco stimulum petieris ad excitandos auditorum animos; certû enim est si in præsentia Dei, & compositione loci facta dixeris, ad Deum sæpè etiam inter dicendum oculos & animum attuleris, efficaciter te dicturum. Præparatione igitur præmissâ, cùm tempus instat, ad orationem confuge: & Primò, considera Dei Majestatem, & intentionem rectam. Secundò, peccata tua, & ineptitudinem tuam, & te humilia,

*Vanitas
multorum.*

*Greg. l. 8.
Mor. l. c. 26.
Aug. l. 1. de
doct. Christi.
c. 5.
Greg. lib. 6.
Moral. c. 17.*

*Dei est mo-
vere cor.*

*Chrysest. l. 1.
de crando
Deo.
Orationis
vis & ei
instandum.
Septem gra-
dus ad sug-
gestum.
Serm. 18. in
Cant.*

*Praxis va-
ria ante, in,
& post con-
cionem.
Quomodo
quis dicere
queat effi-
caciter.*

Gregor. l. 3.
Moral. c. 12.
Arrogantiam
concionato.
rum noxia,

milia sub omni creaturâ, omnes te æstima meliores; tibi que prorsus diffide, Deo que confide. Habet, inquit Gregorius, doctrina arrogantiam, ut humiliter nequeat inferre quod docet; in verbis enim eorum proditur, quod cum docent, quasi in quodam sibi videntur sanctitatis culmine residere. Tertio, considera miseras hominum, & peccata plurima, & numerum innumerum propè pereuntium, & dolores ac labores Christi IESU, & zelum excita. Conscensurus suggestum, iterum te humilia; Secundo, intentionem ardentem renova, dicendo: *Munda cor meum, ac labia mea*, &c. Tertio, invoca omnes Angelos presentes auditorum. Inter dicendum, Dei presentiam, quo ad potes, habe; ad eum sæpè animos attolle.

Nunquam
sine fructu
concio di-
mittenda.

Nunquam concionem deseras, quin efficias, ut auditores aliqua proponant, & ipse pro iis quasi Deo offeras; qui unus est & perpetuus fructus concionis, sicut eleëmofyna, & oratio. Verbi gratiâ, dixisti de charitate inimicorum, offer Deo aliquos actus virtutis illius ex parte auditorij, quia legatione fungeris pro eo, objectiones dilue coram Domino, per apostrophem, vel aliter. Post concionem, gratias age Deo, eique totum tribue, & roga, ut dignetur benedicere opera maluum tuarum, Diligenter autem vita plausum, eiusque locum, & tempus. Ad omnem laudem, cogita, *Non ego, sed gratia Dei mecum*: vel similem aliquam sententiam. Certè qui se laudat, ferè ex ignorantia Deo detrahit, & quasi calamo tribuit, quod scriptori debetur. Secundo, ad vituperia, si causam non dederis, gaude: illud enim certum signum est profectus tui, & alieni, Numquam de tuis loquere. Tota Christianæ sapientiæ disciplina, non in abundantia verbi, nõ in astutia disputandi, neque in appetitu laudis & gloriæ, sed in vera & voluntaria humilitate, consistit. Superbum enim Deus & homines despiciunt. Huc pertinet, gratulationes non admittere, quoad licet. Tertio, paupertatem colas, particularia ne admittas: Gratis accepistis, gratis date, ait Dominus: & sic libertatem serva Christianam, & contentus esto paucis, paucisque indigebis, vive, que nulli obnoxius, & omnibus carus. Nescio enim, ait Hieronymus, quomodo etiam ipse qui deprecatur ut tribuat, cum acceperis, viliozem te judicat, & mirum in modum, si eum rogantem contempseris, plus te postea veneratur. Et sic faciendo omnino, plus opere, quàm verbo; tacendo, quàm loquendo proficies; sicut plus confert virtutis; quàm doctrinæ opinio. Iatronem de justitia dicentem spernimus: ita quemvis ea patrantem, vel appetentem, quæ vitanda proclamat. convivia, spectacula, sæcularia negotia, per se patet quàm sint vitanda.

1. Cor. 15.
Laudator
vanus Deo
detrahit.
Vituperia
signum
profectus.
Leo.
Humilitas
perfectio est.

Matth. 10.

Hieron. epist.
2. ad Nepot.

Facta oportet loquantur.

Videre

Videre complura poteris in instructione B.P. Francisci Bor-
gia; item in oratione R.P. Caroli Regii. *Dignatus es*, ut supra
pag. 10.

JACULATORIÆ.

Servus qui scit voluntatem domini sui, & non facit, plagis vapula-
bit multis.

Lucæ 12.

Ego non quero gloriam meam, sed ejus qui misit me.

Si ego gloriam meam quero, gloria mea nihil est.

In verbo tuo Domine laxabo rete.

Joan. 8.

Ibidem.

Luc. 5.

1. Petri. 4.

*Si quis loquitur, quasi sermones Dei: si quis ministrat, tanquam
ex virtute quam administrat Deus*

Non nobis Domine, non nobis, sed nomini tuo da gloriam.

Et si tentatio surrepat:

Psalm. 113.

*Vade retro Satana. Dominum Deum tuum adorabis, & illi soli
servies.*

Matth. 4.

CAPUT XXXIII.

*Meditatio de Lectione pia, magno ad meditatio-
nem & perfectionem auxilio.*

COMPOSITIO LOCI erit, considerare Deum præ-
sentem, & in mundi creatione thesauros potentia
& sapientia, ac bonitatis suæ explicantem pro salute
nostrâ.

ORATIO, pete à Deo, ut det tibi intellectum de
lege suâ.

PUNCTVM I. Considera quanta multitudo librorum
toto orbe terrarum fuerit, videlicet propè infinita, &
etiamnum sit: quid verò illis continetur, & conten-
tum fuit: nisi artium & scientiarum explicatio, & hu-
manæ industriæ, potentia & justitiæ monumenta.
Quorsum hæc? inspice. Nonne cum omnia Deus o-
peretur in omnibus, ipse instinctus illos dedit, & ad la-
bores suffecit animos eis ac vires, ut illa salutis auxilia
tibi, & singulis hominibus per scriptores illos tribue-

ret, præteritarum inquam rerum memoriæ tibi & omnibus viventibus præsentem res eas facerent, & magna eja enarrarent. gratias ergo illi age toto corde, & donis utere. Deinde cum loco parvo, ergastulo hujus corporis inclusi simus, & neque oculis, neque cogitatione longè prospicere possimus: ut ea quæ longè absunt coràm essent, iisque pasci in alienis scriptis posses, & malis simul ac bonis eventis ad salutem, quo spectant omnia, iuvari: cum diligentibus Deum omnia cooperentur in bonum. Adde, ut quæ singulis Deus communicavit non ex vanitate, sed societatis humanæ jure, communia ea essent; & quidem non temerè pronuntiata, sed labore & meditatione multâ expolita. Vides quanta sit providentia Domini in librorum scriptione, quàm suavis, quàm benigna? utere igitur, & statue tantum beneficium non negligere. Quid enim hoc esset? præsidium certè ad salutem non exiguum contemnere, id quæ aut quia homo per se solum sapere se putat, quod extremæ est arrogantia, aut, quod non minoris dementiæ, quia sapientiam ac prudentiam discere, parvi facit; aut certè quia tempus illi tribuere piget: enimverò, si considerares, quanto suavius cum mortuis, quàm cum vivis esset colloquium, nec fabulas, nec ludum lectioni præponeres. illi enim jucundam tibi omnium temporum (& simul ferè) seriem repræsentarent, illi naturæ seu potiùs auctoris ejus arcana patefacerent, illi gratiæ portentis in admirabilem divinæ potentiæ abyssum considerationem deducerent. *Hæcine vera, &c.* ut sup. pag. 7.

*Neglectus
lectionis
unde*

*Suavitas ex
lectione.*

P V N C T V M II. Considera quæ bona, quas pia lectio utilitates habeat. Primò, intellectum illuminat; Secundò, voluntatem accendit; Tertiò, memoriam optimis imaginibus, id est, templum animæ nostræ exornat, verèque divitem hominem facit. Nonne enim præstantiores opes rerum cognitio, quàm terræ,

lapi-

lapidum, &c. possessio? Intellectum dixi illuminare: videbis enim in eâ, ex præteritis quæ tibi futura, quæ tibi providâ mente cavenda, te tibi in alio velut speculo, intuebere: te nosces, ut Gregor libro 1. Moral. *Gregor.* Hieronym. verò epist. 143. ad virg. Demetr. dicit, O- *Hieron.* primè uteris lectione divinâ, si tibi eam adhibeas speculi vice. Erit tibi etiam pro concionatore, consiliario bono, admonitore qui liberè moneat, quod alii non au lent. Denique poteris ex omnibus ad Dei cognitionem ascendere. Expende hæc, & non mirabere, si *Dæmon le- ctionis stu- dium odit.* dæmon tanto conatu à bonorum librorum lectione adolescentes, viros, feminas, magnates divertat, ne scilicet in bono opere se inspiciant, ad cor redeant, & ad Deum suum. Omnis enim scriptura divinitus in- *2. Tim. 3.* spirata, utilis est ad docendum, ad arguendum, ad corripiendum, ad erudiendum in justitia, ut perfectus sit homo Dei, ad omne opus bonum instructus. Illud fateor quidem de sacrâ dictum esse, sed ad aliam etiam, quando bona est, potest transferri: nemo enim bonus, nisi solus Deus, & quæcumque bona & utilia, *S. Scripturae laudes.* ab eo sunt. Considera igitur illa verba, & utilitates sacræ Scripturæ expende, & quantum studium sit ponendum in ea. Est enim sacræ Scriptura, Primò, lux & lucerna pedibus nostris. Lucerna, ait David, pedi- *Psal. 118.* bus meis verbum tuum. & Apostolus Petrus: Habe- *2. Petri.* mus firmiorem propheticum sermonem, cui benè fa- *Et lux, & spiritus, & vita.* citis attendentes, quasi lucernæ lucenti in caliginoso loco, donec dies elucescat, & lucifer oriatur in cordibus vestris. Secundò, est hæreditas à Deo nobis relicta; unde dicebat David: Hæreditate acquisivi te- *Psal. 118.* stimonia tua, & diligebat ea super aurum & topazium. Tertiò, est via: quis autem peregrinus de ea sollicitus non est? Hæc est via, ait Isaias, ambulate in eâ, & non *Isaia 30.* declinetis neque ad dextram, neque ad sinistram. Quartò, quia spiritus & vita est in iis (sic enim Domi- nus Joannis 6. Verba mea, spiritus & vita sunt) & amo- *ris*

Luc. 24. risincentiva. nōne, aiebant illi, cor nostrum ardens erat in nobis, dum loqueretur nobis in viâ, & aperiret nobis scripturas? Vis igitur vivere? vis spiritum ducere, attrahere salutarem? lege Scripturam. Lege, inquam, quia Deus ita mandavit. Primò enim iussit Prophetas, & viros Sanctos scribere: illos expressè, hos sanctâ inspiratione: cùm non alio fine, quàm studio proximum iuvandi, ad id animum appulerint. Sic Moysi dixit: Scribe hoc, ob monumentum in libro. Jeremiæ: Tolle volumen libri, & scribes in eo omnia verba quæ locutus sum. S. Ioanni, Scribe ergo quæ vidisti. & alibi sæpè. Secuudò, mandavit legi publicè. Convenientibus cunctis ex Israël leges verba legis huius coram omni populo Israël congregato, tam viris, quàm mulieribus, parvulis, & advenis. sed novissimè mandavit per filium, Scrutamini, ait, scripturas. Nec solùm communiter, sed etiam privatim lectio commendata: & Primò, Regibus ac Principibus. Postquam, ait Dominus, sederit in folio regni sui, describet sibi Deuteronomium legis huius in volumine, accipiens exemplar à sacerdotibus Leviticæ tribus; & habebit secum, legetque illud omnibus diebus vitæ suæ; ut discat timere Dominum Deum suum, & custodire verba, & caerimonias ejus. Et Iosue 1. Non recedet volumen legis huius ab ore tuo, sed meditaberis in eo cunctis diebus ac noctibus, ut custodias, & facias omnia quæ scripta sunt in eo: tunc diriges viam tuam, & intelliges eam. Et rursus: Ponite hæc verba in cordibus, & in animis vestris, & suspendite ea pro signis in manibus, & inter oculos vestros collocate: Vides quo studio Dominus legi Scripturas velit, Nunc atrende: si tu magno studio, & amore ac labore dictasses epistolam ad amicum, ut eum moneres de periculis maximis, & ille negligeret: quid si filio, si servo mandata scripsisses, & ipse legere contemneret, & simul tuam negligeret curare hæreditatem; quàm ægrè

*Deus vult
Scripturam
legi.*

*Exod. 17.
Jerem. 30.
Apoç. 1.*

Deut. 31.

*Ioan. 5.
Deut. 17.*

*In manibus
superiorum
Scriptura
esse debet.
Iosue 1.*

*Scriptura est
Dei epistola,
& piget legere?*

id ferres? At Deus, Rex regum per filium suum tibi misit sacras Litteras: dictavit, eructavit abscondita à constitutione mundi; & vix aspicere libet? Audi igitur qui quis es: & si libet epistolas legere amici, procuratoris, & vilissimorum hominum, non pigeat legere Dei, sed accuratè lege, quoniam jota unum, aut unus apex non præteribit, donec omnia fiant. Libet legere gesta hominum? ecce Dei hîc sunt. verba eorum? hîc Dei sunt. prudentiam eorum? hîc Dei sapientia est. bella eorum? hîc de tuis cum dæmone instrueris. remedia malorum temporalium? hîc habes & simul æternorum. *Aspira, ut sup. p. 8. Hæcine firmâ fide, &c. ibid.*

PUNCTUM III. Considera Primò illa verba: Non in solo pane vivit homo, sed in omni verbo, quod procedit de ore Dei; & lectionem cibum esse animæ discite. Secundò, esse velut manna, omne delectamentum & omnis saporis suavitatem in se habens, deserviens vniuscujusque voluptati: quanto igitur studio manè illud colligere deberemus, eoque vesci! Verè enim dixit Hugo: Sacra Scriptura est liber vitæ, cujus origo æterna, cujus incorporalis essentia, cujus cognitio vita, cujus scriptura indelebilis, cujus inspectus desiderabilis, cujus doctrina facilis, cujus scientia dulcis, cujus profunditas inscrutabilis, cujus verba innumerabilia, & unum tantùm verbum omnia. Nihil in hac vitâ dulcius sentitur; nihil avidius sumitur, nihil ita mentem ab amore mundi separat, nihil sic animum contra tentationes roborat, nihil ita excitat & adjuvat ad omne opus, & ad omnem laborem, sicut studium sacre Scripturæ. Etenim in ea quidquid docetur, veritas; quidquid præcipitur, bonitas; quidquid promittitur, felicitas est. Nam Deus veritas est sine fallaciâ, bonitas sine malitiâ, felicitas sine miseriâ. Idcirco quod Aristoteles de Philosophiâ, de hac una verè dici potest: Qui voluptate, ait, frui, & tristitiâ carere velit, nullum aliud esse remedium quàm Philosophiam: ejus enim mul-

*Matth. 4.
Lectio est anima
cibus.
Deut. 8.
Sap. 16.*

*Hugo de arca
Noë,
S. Scripturæ
præstantia,*

*Idem lib. de
anima.*

*S. Scripturæ
magnum
spatium.*

tas & magnas esse delectationes, certum est. Quid igitur iuvat, quid prodest, in mundanis proficere doctrinis, & inanescere in divinis? caduca sequi figmenta, & cælestia fastidire mysteria? Considera Tertio, hoc esse unum, inter præcipua salutis media. Sic Augustino ut converteretur cælitus inclamatum: Tolle, lege; tolle, lege; legit, & intellexit viam mandatorum Domini. Sic illi, apud eundem Nobiles cum B. Antonii vitam legerent, conversi, à sponsis, à sæculo ad Religionem perducti fuère: sic S. Pater Ignatius. Sic Eunuchus legit Isaiam, missusque ei Philippus interpretes Considera igitur, Deum quasi carmine, ut sic loquar, invitari, quoties de eo sermonem legimus, aut facimus. Advolat ille amator hominum, benignissimus **JESVS**, ubi duo congregari sunt in nomine ipsius: saltem corpus & anima. Quarto, præterea est velut epistola amatoria Dei ad animam; & quomodo poteris despiciere eam? Augustin. ait, Divinæ Scripturæ, quasi litteræ de patriâ nostrâ sunt. Immo verò, quotquot libri, veræ sunt epistolæ: quibus innumeris modis suam Deus tibi, ut eum ames, declarat potentiam, sapientiam & bonitatem. O quanta dignatio! quantus amor Dei nostri! O Domine, quid est homo, quòd memores ejus; aut filius hominis, quoniam reputas eum? Tenenti ergo codicem, ait Hieron. somnus obrepit, & cadentem faciem pagina sancta suscipiat. Quinto, est etiam cum Deo colloquium. Cur non, ait, Ambros. illa tempora, quibus ab Ecclesiâ vacas, lectioni impendas? cur non Christum revisas? Christum alloquaris? Christum audias? Illum alloquimur, cum oramus; illum audimus, cum divina legimus oracula.

August. l. 8.

Conf. c. 12.

Exempla eorum qui conversi per lectionem.

Act. 8.

Deus adest pro legenti.

Aug. ser. 56.

ad Fratres.

Hieron.

Ambros. l. 1.

Offic. c. 20.

Leitio est colloquium cum Deo.

Oratio post lectionem.

IN capite libri huius scriptum est de me, ut facerem voluntatem tuam; Deus meus volui, & legem tuam in medio cordis mei. Concupivit anima mea desiderare justificationes tuas in omni tempore, cognovi enim Domine, quia equitas iudicia tua: sed cum non simus sufficientes aliquid facere ut oportet ex nobis, da mihi gratiam, ut quod scio & desidero, faciam ad gloriam magni nominis tui. Amen.

Psal. 39.

Psal. 118.

Praxis ad librum spiritualem legendum.

PRIMA. Cura pios ac bonos libros, & libellos comparari, immò pro munusculis distribue. De Alexandro legitur, quòd Dari myrothecium preciosissimum dederit Homero servando, eumque secum tulerit semper, sub cervice habuerit dormiens, ut evigilans ad manum eundem haberet. O quantum confundit hujus diligentia in re vanâ, nostram in salutis negotio inertiam! Sanctus Chryostomus verò de Eunuchò Candacis Reginae, quod ad rem nostram facit, loquens: Ecce ait, hic Eunuchus, & Barbarus erat: quæ utraque ad legendum negligentiores ut redderent sufficiebant, & ad hæc dignitatis amplitudo, & opum abundantia: adde, quod & in itinere erat, & curru ferebatur: attamen desiderium & ingenis studium, omnia obstacula è medio auferens, in lectione retinebat.

*Exemplum
Alexandri
& Eunuchi
legentis.*

*Chrysof. 3c.
hom. in Gen.*

Secunda. Statue tibi certum tempus, quocumque in statu sis, legendi quotidie aliquid ad salutem tuam: neque perisse illud arbitrare, si quæ dicta sunt, expenderis. Hoc in omni ordine benè ordinato servatur. Immò etiam si paterfamilias es, cura communiter familiæ commodo tempore aliquid legi. Poteris etiam facere, ut ex lectione privatâ, quilibet aliquid in commune post mensam proferat, ut in Galliâ à viris etiam principibus fieri solet. Utinam & in omni Religione, in quibus Scripturæ ferculum ferè super mensam proponitur, immò & ejus explicatio; utinam, inquam, de parte aliquâ sermo post eam institueretur! sanè suavissimus fructus atque utilissimus illius exercitationis foret.

*Statue le-
ctioni tem-
pus ut cibo:*

*Bern. in ep.
ad Fratres.
Eleva men-
sem dum
legis.
Vincent.
de vita
spirituali.*

*Pii libri in
carcere, etiã
curandi.*

*Qua obser-
vanda in
lectione.*

Bernard,

*Fortuita le-
ctio quando
fit.*

*Rom 13.
Luca 4.*

*Baron. to. 8.
a. 622.
2. Cor. 16.
Consulitur
Dominus
lectione for-
mitã.*

Tertia. Inter legendum fac quod monet S. Bernardus. Hau-
riendus est sæpè, ait, lectionis sermæ affectus, & formanda ora-
tio, quæ lectionem interrumpat, & non tam impediatur inter-
rumpendo, quàm puriorem continuò animum ad intelligen-
tiam lectionis restituat. Idem monet D. Vincentius, & quòd
vulgò dici solet, faciendum est ut columbæ, ut gallinæ, quæ
post singula propè grana sursum respiciunt. Imò ei qui medi-
tari, aut orare nequit, utilissima hæc occupatio est.

Quarta. Non solùm pii libri ut domus suæ sint curare, verùm
etiam noxios ab eà proscribere. Huc pertinet in locis ubi mo-
rari multi debent, v. g. ubi statio militaris, libros aliquos, ut in-
strumentum certum loci illius, affixos habere, & in atrio Reli-
giosorum sæpe hæc occasione curiositas adduxit ad legendum,
& pietas etiam seclè in animam insinuavit.

Quinta. Adverte autem nonnulla in lectione tibi observanda;
Primò, ut præpares animum tuum ad illam brevi mentis eleva-
tione, quã roges Dominum ut dignetur tibi loqui ad cor, cum
proposito faciendi quod te docuerit, ut suprã obiter l. i. dictum
est; Secundò, tractim lege, neque te hoc cibo spirituali obrue:
sed attende quasi audias Deum; Tertiò, interrompe oratione
jaculatoriã saltem dicendò, *Da Domine quod jubes. & jube quod
vis*; Quartò, postquam plura legisti, ut D. Bonavent. bene mo-
net, ea ipsa in modum orationis redige, & compendium, ut sic
quod Bernard. monet, commodè præstare posses. Sic enim ille
ad Fratres de monte. Sed & de quotidiana lectione aliquid
quotidie in ventrem memoriæ demittendum est, quod fidelius
digeratur, & rursus revocatum crebrius ruminetur, quod
proposito conveniat, quod detineat animum, ut aliena cogita-
re non libeat.

Sexta. Fortuita lectio in tristitia, tentatione, dubitatione
sæpè opportuna fuit. Sic S. Augustinus aperiendo librum, legit
aptum sibi locum: Non in comestationibus & ebrietatibus,
non in cubilibus, & impudicitis, non in contentione & æmu-
latione, sed induimini Dominum Iesum Christum. Sic Salva-
tor noster librum quasi fortuitò aperuit, & locum de se inven-
tum explicavit. Consultantes autem sic consulere Deum soli-
tos refert Illustriss. Cardinalis Baronius ex Cedreno, dicens,
Heraclium post triduanum jejunium nescius an in Albania
maneret, aperuisse librum, & lectis illis verbis: Apud vos au-
tem forsitan manebo, vel etiam hiemabo, ambiguum animum
firmassè. Sic Morovæus dum regnandi avidus Chilperico pa-
tri insidias parat, Gregorio Turonensi cum eo colloquente,
eoque instructionem petente, aperuit hic librum, & opportu-
nus

nus occurrit locus: Oculum qui subsannat patrem, effodiant eum corvi de torrentibus; atque ita ejus vulneri tacito medicinâ proposita divinâ ac suavi providentiâ. Quâ etiam D. Antonius, audito hoc verbo: Si vis perfectus esse, vade, & vende omnia quæ habes, & da pauperibus; jecit primum fundamentum illius saltugii, & turris perfectionis, quam deinde ædificavit.

Prov. 30.

Septima. Quemadmodum autem talis quisque est, quales amici: ita talis, quales libri, quos legit, vide ergo qualem teipsum velis, qualem uxorem, filias, filios, & ea lege, quæ pietatem spirant, non vanitatem; castitatem, humilitatem, non verò his adversantia. Si enim corrumpunt bonos mores colloquia prava, decuplo magis persæpè lectio, quia ubique obvia, quia verecundia eam non prohibet, comit industria, condivit & condit diaboli versutia.

LECTIO MALORUM LIBRORUM PESTIS EST.
1. Cor. 15.

Dignatus es, &c ut sup. pag. 10.

IACVLATORIÆ.

DA mihi intellectum, & scrutabor legem tuam, & custodiam illam Psalm. 118.
in toto corde meo.

Viam justificationum tuarum instrue me, & exercebor in mirabilibus tuis. Ibidem.

Dirige me in veritate tuâ: doce me, quia tu es Deus Salvator meus, & te suscipui corâ die. Psalm. 14.

Meditatio prima de Perseuerantiâ, singulari auxilio in viâ virtutis.

COMPOSITIO LOCI, est, constituere se coram Christo crucifixo, qui ut omnia consummavit, ita illustre illic perseuerantiæ dedit exemplum.

ORATIO, ut suprâ.

Quid sit perseuerantia.

Thom. à Kempis, l. 1. cap. 21.

Cuique gratia data cooperandum.

1. Cor. 12.

PUNCTVM I. Considera, quòd perseuerantia sit in ratione bene consideratâ stabilis, ac perpetua persistens, non obstante difficultate diuturnitatis. Percurre hic proposita sancta tua, & vide quantâ, & quàm frequenti consideratione ea decreveris; quàm verò inconstanter ea profecutus sis: & si vel unum vitium constanter quorannis conatus fuisses extirpare, quantus modò fores! Secundò scias Deum unumquemque vocare non tantùm ad statum certum; sed certam viam, & semitam & gradum in hoc vel illo statu: quæ sunt exercitia aliqua, quibus si homo insisteret, ad perfectionem venire posset, & non aliter. (varia enim dona sunt, & divisiones gratiarum, etsi unus spiritus.) Hinc verò ferè esse principium apostasiæ, à fine & religiosa vocatione, quòd parva in speciem propria statui; re verò magna negligantur & interrumpantur exercitia, atque fluxus divinæ gratiæ retardetur. vide igitur ad quæ bona propensus, quæ tibi magis necessaria.

Hæcine vera, ut sup. pag. 7.

Matth. 24.

PUNCTVM II. Considera necessitatem hujus virtutis, etiam in parvis: qui enim perseueraverit usque in finem, hic salvus erit. Quod, etsi de finali in bono perseuerantiâ dictum; tamen ad alia pertinet exercitia: in quibus si inconstans fueris, finalem aliquâ etiam ratione perseuerantiâ labefactas, cui ut calcaneo diabolus insidiatur. Deinde, ut Laurentius Justinianus, virtus laudem non meretur, nisi in eâ utiliter perseueretur. Sicut non satisfacit partem debiti solvens, nec qui par-

Laur. Just. de ligno vitæ tract. de obedient. c. ultim.

rem itineris conficit, pervenit; nec qui partem stadii decurrit, bravium capit. Quid ergo hi faciunt? Labore sese fatigant prorsus inani, ac pleno insuper ignominia, defectu perseverantia. Bonum enim inchoare, & malo sine concludere, quid aliud est quam monstrosas res conficere? Illa enim actio quasi chimæra est, quæ initium quidem habet à ratione, sed finem à sensualitate. Prorsus absque perseverantia, nec qui pugnat victoriâ, nec palmam victor consequitur. Vigor virium, virtutum consummatio est (ut Bernard.) nutrix ad meritum, mediatrix ad præmium, soror est patientiæ, constantiæ filia, amica pacis, amicitiarum nodus, unanimiatis vinculum, propugnaculum sanctitatis. Tolle perseverantiam, nec obsequium mercedem habet, nec beneficium gratiam, nec laudem fortitudo.

Perseverantia necessaria in omni re.

Aug. ser. 8. ad fratres in Exemo.

Bern. epist. 10. ad Laurentios.

Credo tibi, ut sup. pag. 7.

PUNCTUM III. Considera Primò, quàm turpe sit, instar arundinis vento agitatae multa inchoare, nihil perficere: ut patet ex simili, si quis in universo omnia inchoata videret. Secundò, quòd omnis labor irritus sit, & ut ita dicam, impensa gratiæ perdita, dum semper struimus, & mox destruimus. Tertiò, attende relabentem facere perinde, ac si proditor post veniam à Rege adoptatus, iterum incipiat rebellionem moliri, & Regis cædem: etenim peccator, culpâ mortali Christum sibi met crucifigere dicitur. Quamvis autem venialibus peccatis atque imperfectionibus Dominus JESVS non crucifigatur; tamen quia per illa ad mortale disponitur homo, eò quòd charitatis vigor sensim imminuatur, etiam ad illud facinus tendere videtur. Quartò, considera, optimam vitæ rationem, constantia & consuetudine valde facilem fieri; at contra semper inchoantem, semper esse discenti similem, omniaque difficilia experiri. Igitur sic statue: Ecce stadium ingressus sum: quid ergo? cupione rapere bravium? si volo; utrum præstat? uno mense vel altero strenuè laborare,

Labor omnis inanis absque perseverantia.

Inconstans proditionem molis vitæ.

2 *Tim.* 3.
*Quàm miserum semper
 ire, & non
 pervenire.*

& postea in summâ quiete vivere; an semper in scholâ Christi discere, & numquam ad scientiam pervenire; semper ferere, & non metere: fodere, & aquam non invenire: ædificare, & numquam consummare, ut domo frui possim, sed injuriis ætatis expositum manere? Quintò, considera perpetuum, & sibi similem cælorum motum, anni tempestates, & cætera à creatore nostro, perpetuo quodam ordine ac modo gubernari; omnia in pondere, numero & mensurâ, etiam minutissima quæque esse facta, ut nos etiam accurati esse discamus, & ab omnibus creatis ad id invitemur. talia commoda & incommoda constantiæ & inconstantia percurre.

Aspira, ut sup. pag. 8. Hæcine firmâ fide, vel O Rex Regum, ut infra 492.

Meditatio Secunda.

*Inconstans
 dupliciter
 laborat.*

PVNCTVM I. Considera, quid sit, quod in exercitio virtutis te inconstantem efficiat. Primò, fortè est laboris fuga; sed si inspicias, illum hoc pacto eo plus auges, quo facilius domum conservare, quàm ædificare; servare sanitatem, quàm recuperare; cavere lapsum, quàm surgere. ergo vide, an præstet declinare parvum laborem, & gravem admodum, ac intolerabilem prope, subire; ut inconstans facit. Vel Secundò, fit ob iudicia hominum, & sermones. O quæ dementia! adverte eum, qui suadet vel cogit interrompere, gravissimè tibi nocere, quacumque specie id faciat, seu amici, seu adversarii. quòd si verè talis non est, saltem ab adversario tuo capitali diabolo subornatus est, ut in viâ deficias, ne ducem **JESVM** constanter sequaris, ac tandem, fractus molestiâ, ex parvo profecti nasci solitâ, ab ejus sequela nauseabundus abscedas; nam qui contemnit modica, verè (ut Scriptura loquitur) paulatim decidit. Videtur hujusmodi perinde facere, ac si cataractam diu reten-

*Judicia ho-
 minum
 contemne.*

Eccli. 19.

reten-

retentam, molæ verbi gratiâ vertendæ, sinat elabi. O quanto tempore ac labore opus est, ut cessatio parva compensetur! Simile idem habes in aliquibus opificibus, qui ignem perpetuum alere debent, quibus remissio parva, maxima jactura est, quos imitari diligentiam debemus, atque ignem semel accensum in altari animæ nostræ, ut olim præceptum fuit, semper fovere.

*Diligentia
opificum est
imitanda.*

Levit. 6.

Hæcine vera, ut sup. pag. 7.

PUNCTUM II. Considera stultitiam eorum, qui perinde, ut Scripturæ verbis utar, ac luna mutantur, instabiles sunt, ac crebrò exercitia mutant. frustra enim hi ex præsumptione omnia ambiunt; sæpè quæ audiunt, neque considerant vocationes esse varias, quodque unusquisque donum habeat ex Deo, alius verò sic. Laudet, ait Cassian. aliorum virtutes, ipse in sua pergat, etiamsi vaccæ mugiant sensualitatis, improbitate laboris omnia superanda.

Eccli. 27.

1. Cor. 7.

Col. 14. c. 5.

Credo tibi, &c. ut sup. pag. 7.

PUNCTUM III. Considera Primò, quàm difficilis perseverantia, ac proinde verè gloriosa; multi enim vocati pauci verò electi. Ex Saule exemplum pete, Salomone, Judâ, Nicolao Diacono, Tertulliano, & Origine, & tot quotidie Religiosis. Secundò, quàm studiosè eam Sancti coluerint, in eodem loco manentes, (nam, ut Climachus,) qui faciles sunt ad mutationes locorum, improbi judicantur) in magnâ austeritate diutissimè viventes, castitate summâ ac pietate. Dic verò tibi cum Augustino, Tu non poteris quod isti, & istæ? Tertiò, quomodo CHRISTVS JESVS in finem perseveraverit propter te dicens, Baptismo habeo baptizari, & quomodo coarctor, usque dum perficiatur! Et rursus in cruce tibi dixit, Consummatum est. Quartò, considera adversus pusillanimitatem providentiam Dei, & amorem erga nos; quodque in illo omnia possimus qui nos confortat. Attende verò in vitiis recidivam, ut in febris pessimam, fierique homi-

Matth. 21.

*Climach.
grad. 3.*

*Aug. lib. 8.
Confessionū.
Luca 12.*

Philip. 4.

Matth. 12.

Hebr. 6.

nis illius novissima deteriora prioribus, juxta Euangelicam parabolam. Namque ob ingratitude[m] ex parte Dei, emendatio fit difficilior; & ex parte dæmonis, quia ille potentior; & ex parte peccatoris, quia debilior. unde Paulus, Impossibile est eos, qui semel sunt illuminati, gustaverunt etiam donum cæleste, & prolapsi sunt, rursus renovari ad pœnitentiam.

Aspira, ut sup. p. 8. Hæcine firmâ fide, &c. ibid.

Meditatio tertia.

Remedia efficiacia sunt querenda.

Non vult sanari qui remedia efficaciora non querit.

PVNCTVM I. Considera, quæ remedia hæctenus adhibueris ad superandum te, vel virtutem acquirendam, quemque profectum feceris; si exiguum, cogita an illud per se remedium satis sit efficax, nec ne: si non, & nihilominus aliud pigeat adhibere, ex te percontare num velis illam imperfectionem expugnare, aut perfectionem acquirere. Volo, ais; Quare tibi ergo illudis? Quid enim? velle tibi is videretur sanari qui remedia adhibita novit minùs sufficere, neque tamen alia quæ in manu habet usurpare vult, aut applicari permittit? cui talis imponit, nisi sibi, quasi velit, & imperitis? Dicitò verò mihi, si videres aliquem crebrò tentasse levare grave pondus, aut promovere manu unâ curtum, vel bove uno aratrum trahere, neque posse; nollet tamen conatum majorem, aut auxilia adhibere illúmne velle diceres? Adde, si quis foret, qui vellet quidem extructum ædificium, neque tamen materiam aut operas conquirere, manumque admove[re] studeret, nõnne stultè eum agere meritò diceres? id applica tibi, volenti turrim perfectionis ædificare. quâ in re certè perindè est, aut nulla adferre, aut efficacia nolle media adhibere: immò præstaret omnino nihil tentare, quàm se frustrâ fatigare, vanaque sui complacentiâ, majori periculo se exponere, ac lento labore velut igne frustrâ consumi. *Hæcine vera, ut sup. p. 7.*

PUNCTVM II. Cogita, Vel ego in hoc nunc superare me volo, vel numquam. Si volo, potiùs jam pergere constanter debeo, priusquam intepescat amor ac voluntas, & dum vita datur, & occasio, dum vires animi corporisq̃ue magis integræ, minùs per torpedinem ac inconstantiam labefactatæ, minùs Deus à me offensus per eam, à quo mihi omne auxilium meum. quorsum differo? nōne crescit passio dum negligitur? dilatione & interruptione fervor charitatis minuitur? morbus gravior animi quo diutiùs in tepiditate manetur? Denique quid ex morâ utilitatis?

Aspira, ut suprâ pag. 8 Hæcine firmâ fide,

PUNCTVM III. Considera, in omnibus difficilibus virtutum exercitiis esse tria, quæ permovere te debeant. Primum est necessitas durissimum telum; quæ hîc sine dubio invenitur, cùm salvi omnino esse velimus. certum autem multos, eò quòd initio se se non superent, deficere primò à vocatione, deinde etiam saluti facere naufragium. Secundum, jucunditas, quæ partam sequitur victoriam: qui verò remissè agit, est frater opera sua dissipantis, semperq̃ue laborat, ac de fructu manuum suarum minimè comedit; contrà qui semel virtutis molestiam vicit, perpetuò felix & beatus. Tertius stimulus, est æterna gloria virtuti debita: ecce quàm multi, quàm fortiter in bello & aliis se gerant filii sæculi pro vanâ gloriâ, te verò cur obsecro non excitat æterna? quid non fecerunt Martyres cum Christo jam in cælis triumphantes? quomodo audebis cum illis & coram illis comparere, quos fortissima facta, durissima tolerata gloriosos efficiunt & coronant?

Obsecro te, & moneo, qui hæc legis, ut qui Sodomam reliquisti, ad montana festinans, post tergum ne respicias, ne aratri stivam, ne simbriam Salvatoris, ne cincinnos ejus noctis rore madefactos, quos semel tenere cœpisti, aliquando dimittas: ne de tecto virtutum pristina quæsiturus vestimenta descendas, ne de agro reverta-

Vtendum occasione & tempore.

Necessitas nos impellat, oportet.

Prov. 18. Jucunditas ex fervore & felicitas.

Hier. ep. 28. ad Lucimū. Nora similia.

revertaris, domum : ne campeſtria cū Loth, & amœna hortorum diligas, quæ non irrigantur de cælo, ut terra ſancta, ſed de turbido flumine Jordanis, poſtquam dulces aquas, maris mortui commixtione mutavit. Cœpiſſe, multorum eſt, ad culmen perveniſſe, paucorum.

*Aug. ſerm. 8.
ad fratres
in Eremo.*

O fratres mei, non tædeat incipere magna, nec faſtidio ſit retinere inchoata, ſcientes quòd perfeverantia informat meritum, colorat bonam propositum, remunerat currentem, coronat pugnantem, ducit ad bravium, conducit cunctos ad portum : hæc eſt tunica talaris S. Joſeph, uſque ad finem contingens : hæc eſt tunica ſacerdotalis, uſque ad pedes perveniens : hæc eſt cauda hoſtiæ, quam tenemur reddere Deo, & offerre : hæc eſt calcaneum bonæ operationis, quod contra ſerpentis morſum debemus obſervare : hæc eſt virtus, quæ Deum ligat, hæc eſt quæ omne bonum informat.

Exercitium pro perfeverantiâ in viâ virtutis.

O Rex regum, & Domine dominantium, verè tibi ſervire regnare eſt; quis mihi det, ut ſincerè tibi ac perfeveranter ſerviam, & oſtendam me verè ac ſincerè ſervum tuum, fortia agendo, & dura tolerando? Ignis, crux, beſtia, confractio oſſium, membrorum diviſio, & totius corporis contritio, & tota tormenta diaboli in me veniant, tantùm Chriſto fruam, innotat generoſus Martyr tuus Ignatius. Inclamat verò Apoſtolus: Quis nos ſeparabit à charitate Chriſti, tribulatio? an anguſtia? an nuditas? an periculum? an perſecutio? an gladius? certus ſum, quia neque mors, neque vita, neque Angelus, neque principatus, neque virtutes, neque inſtantia, neque futura, neque fortitudo, neque altitudo, neque profundum, neque creatura alia, poterit nos ſeparare à charitate Dei, quæ eſt in Chriſto JESU Domino noſtro. Me verò eheu! quæ non retardant, non propè ſeparant à te

Deus

Epift ad
Roman &
refertur à
Hieron l.
de Scripto-
ribus Ec-
cleſiaſticis.
Rom. 8.

Deus meus? Ecce N. nuge nugarum, & vanitas vanitatum, ne perveniam ad te: pudet me ignavia mea pristina, & frigoris mei, ô ignis qui semper ardes, & numquam deficis. at ex nunc optote, & maximos Martyres in rebus saltem parvis, sic N. imitari, ego imbecillis servus tuus per gratiam tuam, ut placeam tibi Deo meo. Eruntné constantiores, fortiores ac prudentiores filij saculi, mancipia diaboli, quàm servi tui? tolerabunt illi omnia pro supplicio, & ego nihil pro aeterno premio? Sedulò illi facient omnia pro leone rugiente in suam perniciem, & ego pro te, amantissimo Patre, benignissimo Rege, Redemptore meo, durum quid arbitror, & retrò respiciam?

O quàm vilis facta es anima mea, iterans vias tuas! Ecce, si qua destruxi, iterum hic readifico, prevaricatorem me constituo; & si immundus spiritus exierit à te, & reversus fuerit, erunt novissima tua pejora prioribus. Teneamus ergo viam nostram, & si spiritus potestatem habens ascenderit super nos, ne dimittamus locum nostrum, ne deferamus JESUM Dominum nostrum. Væ enim his qui perdiderunt sustententiam, & qui dereliquerunt vias rectas, & diverterunt in vias pravas. Quid facietis cùm inspiciere cœperit Deus? & ponere rationem cùm servis suis de tot gratis & donis? Quid faciam, cùm scrutari me incipies, & renes meos, an sincerè amem te, qui sic me amasti? an queram te, qui sic quasisti me? an sic delectet me esse tecum, & suscipere te quotidie, sicut tibi infinitâ dignatione delicia sunt, esse mecum & participem me facere corporis & sanguinis tui? Confusio operuit faciem meam, & dixi: Ecce nunc cœpi, & diligo te toto corde meo, & strenuè te sequi volo. An ad hoc veni, ô bone JESU, ut ignavus sim miles in castris tuis? Ecce te presentem ubique ac semper habeo; & à cruce hac N. per te missâ, aut virtutis molestiâ fugitivus & impatiens ero? tène derelinquam fontem aquæ vivæ, & queram cisternas quæ non valent continere aquas? serviâmne creaturæ potiùs quàm creatori? alterutrum eorum, & vel aeterna: vel momentanea eligere hodie debeo: nemo enim potiri utrisque potest, nemo duobus servire dominis. Elegisti verò me in servum misericorditer, ideoq; per tuam gratiam adharere tibi nunc, & servire volo perseveranter, non damoni ac creaturæ.

Matth. 12.

Eccli. 25

Applicatio
ad Com-
munionē.Spes in
Deo.

Tolle

Tolle me super altitudinem terra, sublimem super omnia creata, in vertice quodam me statue juxta te, & nihil timebo, nihil cupiam, nihil detrectabo. Tu enim, ô JESV, unica es virtus mea, & in te omnia collocata scio, & omne bonum esse meum; ego propter te, & in te transgrediar murum; in te omnia potero, quando me confortare dignaberis, attendam ad patrem qui genuit me, attendam ad passionem tuam durissimam, & amoris plenissimam; quæ redemit me. quid est quod recusare possum dum hæc cogito? quid appeteres? vanum honorem, frustum terra, vilem voluptatem, ex creaturâ solatium? & quid difficile arbitraripro te, mi bone JESV potero? ane usque ad sanguinem restiti? aut vitæ periculo me pro amore tuo exposui, ut facit omnis miles, & mercator plurimus? & verò nõne sanguini tuo debetur meus? Quòd si ita est, quomodo recusabo quamcunque, Domine JESV, propter justitiam & pietatis studium, persecutionem pati? absit ut ullum opus difficile existimem, ullum munus, officium, accusationem, contemptum. Ecce despicio libentissimè omnes vanissimos mundi honores, ut te constanter sequar, & æternos consequar. Utinam haberem omnia, & contemnere possem omnia, per gratiam tuam, pro te! Utinam possem omnis creaturæ affectu, diligere te super omnia, momento vitæ hujus! exemplo Martyrum N. dura pati constanter, & constantiâ Confessorum perseverare in exercitio virtutum jugiter, donec venias & assumas me ad te ipsum, donec sis omnia in omnibus! O quando hoc erit.

Adesto Beatissima Virgo. Adeste mihi fortissimi athleta Christi JESV Martyres. Adeste Angeli, coram quibus hæc propono. Adjuva me, ô IESV, fortitudo mea, virtus mea, & gaudium meum, & timor meus, & omne bonum meum. Amen.

Praxis ad perseverandum in benè cæptis.

PRIMA. A parvis incipere, & mordicus, ut sic loquar, fervare. *Inchoan-*
 Incredible est, quanti hoc interfit; non multa, quod vulgò *dum à par-*
 dici solet, amplecti; sed stringere pauca. Melior est enim pugil- *vis constan-*
 lus cum requie, & certa ejus possessione, quam manipuli. *ter.*

Secunda. Diarium aliquod habere, & temporis distributio- *Eccles. 4.*
 nem; etiam scriptam (de quo infra) seu vitæ legem, quam tibi *Tempus est*
 dicas ac statuas, quamque sequi velis. *ordinandū.*

Tertia. Vti alias dictum, triplici modo constantia in huma-
 nis acquiritur. Primò, ex amore rei alicujus quam prosequi-
 mur: ideò magna opinio æstimatioque esse debet virtutis ac
 perfectionis. Secundò, ex obligatione adjectâ, vel promissio, vel
 voto, vel juramento. Promittere Superiori possumus tot de
 hoste animæ victorias, vel familiari, & certare quasi cum illo; *Varia praxes*
 uti & votum aliquod pœnale facere; vel certè ferventer sibi si *perseveran-*
 deliquerit statuere spontaneam aliquam pœnitentiam. Tertiò, *tia.*
 offerendo Deo coram Ven. Eucharistiâ propositum aliquod
 quotidie.

Quarta. Offerre Angelo Custodi, vel sanctis patronis, victo- *Constanter*
 riarum sui certum numerum. neque quiescere. donec eundem *pœnitentia*
 acquisiveris. Sunt qui gerant sacrum habitum certo tempore, *etiam am-*
 & piè quidem; utinam non vestem solùm corporis, sed animæ *plectenda.*
 quoque conarentur acquirere, pœnitentiâ susceptâ, donec in
 hoc vel illo se superassent. Captivi alunt capillitium, obsessi
 continent jejunium, donec liberentur: quòd si & nos assiduâ
 mortificatione imitemur, evaderemus vitiorum tyrannidem
 atque captivitatem.

Quinta. Perfectorum exempla sibi proponere, ac magnani-
 mitatem induere.

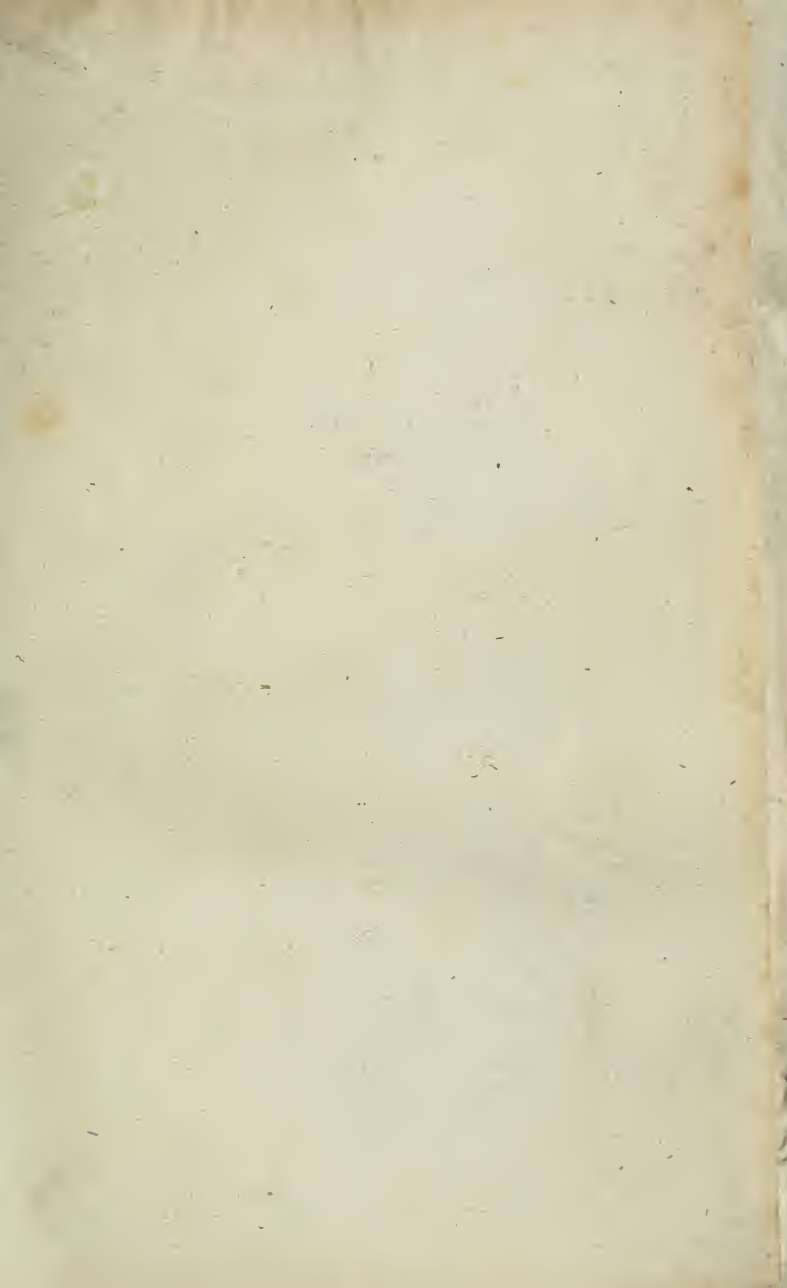
Sexta. Si quis aliquod exercitium augustiâ temporis pro- *Habitus*
 hibetur facere uti decreverat, saltem breviter id faciat; si ve- *quærendus.*
 rò omiserit, repetat, ut habitus retineatur; immò superaddat
 aliquid ut defectus compensetur, etiamsi nulla culpa intercef-
 ferit. *Dignatus es, ut sup. pag. 10.*

JACVLATORIÆ.

- Pfalm. 67.** **C**onfirma hoc, Deus, quod operatus es in nobis, à templo sancto
110.
- Matth. ii.** Dixisti, Domine, Rgnum calorum vim patitur, & violenti rapiunt
illud: dereliquerunt me vires mea, adiuua me.
- Philip. 3.** Fratres, ego me non arbitror comprehendisse: unum autem, qua
quidem retrò sunt obliuiscens, ad ea qua priora sunt extendens me-
ipsum, ad destinatum persequor, ad bravium superna uocationis Dei,
in Christo IESV.
- Ibid.** Non quòd iam acceperim, aut iam perfectus sim: sequor autem si
quo modo comprehendam, in quo & comprehensus sum à Christo
IESV.
- Pfalm. 79.** Deus virtutum, convertere, respice de celo, & visita vineam istam,
& perfice eam quam plantauit dextera tua.

FINIS PRIMÆ PARTIS.

Гисунет

7)

